

ZPRACOVATEL:
Hydrosoft Veleslavín, s. r. o.

VYHODNOCENÍ PODKLADŮ PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE

5. úplná aktualizace

TEXTOVÁ ČÁST

OBJEDNATEL:
Středočeský kraj
Zborovská 11, 150 21 Praha 5

POŘIZOVATEL:
Krajský úřad Středočeského
kraje, odbor regionálního rozvoje

září 2021

Zpracovatel: Hydrossoft Veveslavín, s. r. o.
U Sadu 13, 162 00 Praha 6
Ing. Jindřich Poláček

Specialisté, kteří pracovali na této nebo na předchozích aktualizacích
Vyhodnocení podkladů, urbanismus,
rekreace:

Ing. arch. Vlasta Poláčková

Sociálně ekonomická problematika:

Ing. Hana Chladová
předchozí aktualizace:
Ing. arch. Milan Körner, CSc.
Prof. RNDr. Martin Hampl DrSc.
RNDr. Zdenka Hamplová

Doprava:

Ing. Josef Smíšek

Zásobování pitnou vodou a kanalizace:

Ing. Sylva Kajnarová
Ing. Miroslav Cihlář

Energetika:

Václav Perný

Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa:

Ing. Vladimír Mackovič

Horninové prostředí a geologie:

Mgr. Michal Nekl

Hygiena životního prostředí:

Ing. Štěpán Vizina

Vodní režim:

Ing. Sylva Kajnarová

Ochrana přírody a krajiny:

Ing. Milena Morávková

Koordinace výpočetního zpracování:

Ing. Jindřich Poláček

Obsah textové části

1	Úvod.....	11
1.1	Základní charakteristika kraje	11
1.2	Problematika udržitelného rozvoje – základní rámec.....	11
2	Sledované jevy	12
2.1	Datový model pro digitální zpracování sledovaných jevů územně analytických podkladů v GIS.....	12
3	Podklady pro vyhodnocení udržitelného rozvoje území.....	13
3.1	Širší územní vztahy	14
3.2	Prostorové a funkční uspořádání území	15
3.3	Struktura osídlení	16
3.3.1	Základní charakteristika struktury osídlení	16
3.3.2	Střediska osídlení (ORP, POÚ) a jejich spádové oblasti	19
3.3.3	Požadavky na aktualizaci sídelní struktury v rámci ÚAP krajů podle metodického sdělení MMR	22
3.3.4	Shrnutí a tabulkové přehledy k tématu struktura osídlení	23
3.4	Sociodemografické podmínky.....	31
3.4.1	Charakteristika podmínek.....	31
3.4.2	Vývoj počtu obyvatelstva	31
3.4.3	Věkové složení obyvatelstva	34
3.4.4	Vzdělanostní úroveň obyvatelstva.....	35
3.4.5	Vývoj pracovních příležitostí	36
3.4.6	Vyjíždka za prací	37
3.4.7	Míra nezaměstnanosti.....	37
3.4.8	Shrnutí kapitoly sociodemografické podmínky	39
3.5	Bydlení.....	41
3.5.1	Intenzita bytové výstavby.....	41
3.5.2	Výstavba bytů v obci.....	44
3.5.3	Neobydlené byty.....	46
3.5.4	Shrnutí	46
3.6	Příroda a krajina	49
3.6.1	„Velkoplošná“ ochrana.....	49
3.6.2	„Maloplošná“ ochrana	51
3.6.3	Území NATURA 2000.....	55
3.6.4	Speciální typy ochrany	57
3.6.5	Přírodní parky	63
3.6.6	Přechodně chráněné plochy.....	66
3.6.7	Plochy a koridory nadregionálního a regionálního ÚSES	67
3.6.8	Typologie krajiny a krajinný ráz	76
3.6.9	Krajinné památkové zóny (KPZ).....	81
3.6.10	Ochrana přírody a krajiny – změny zaznamenané v aktualizaci.....	82
3.7	Vodní režim.....	85
3.7.1	Sledované jevy	85
3.7.2	Srážkové poměry	85
3.7.3	Hydrologické poměry.....	86
3.7.4	Vodní toky.....	86
3.7.5	Povodně, záplavová území	88
3.7.6	Jakost povrchových vod	93
3.7.7	Odběry povrchových vod	94
3.7.8	Hydrogeologické poměry	95
3.7.9	Jakost podzemních vod.....	97
3.7.10	Vodní zdroje	98
3.7.11	Ochrana vod	99
3.7.12	Plánování v oblasti vod	100
3.7.13	Lokality pro akumulaci povrchových vod.....	112
3.7.14	Vodní díla.....	116
3.7.15	Projednávaná aktualizace ZÚR Stč. Kraje ve vztahu k protipovodňovým opatřením.....	117
3.7.16	Aktualizace č.5 PÚR ČR	119
3.7.17	Komentář změn a doplňků.....	119

3.8	Horninové prostředí	121
3.8.1	Území s vysokým nahromaděním a těžbou neobnovitelných surovinových zdrojů	124
3.8.2	Území s vysokou koncentrací rizik pramenících z ukončené těžby nerostných surovin	127
3.8.3	Surovinový potenciál ložisek černého uhlí, která zatím nikdy nebyla těžena	128
3.8.4	Perspektiva obnovy těžby zlata	131
3.8.5	Potenciální zdroje tzv. břidličného plynu (shale gas) v Barrandienu	132
3.8.6	Shrnutí	132
3.9	Kvalita životního prostředí.....	135
3.9.1	Čistota ovzduší	135
3.9.1	Odpadové hospodářství	139
3.9.2	Staré ekologické zátěže (SEZ).....	141
3.9.3	Hluk	142
3.9.4	Voda	153
3.9.5	Půda.....	157
3.10	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa.....	161
3.10.1	Sledované jevy dle přílohy č.1 Vyhlášky 500/2006 Sb.	161
3.10.2	Hodnocení stavu	162
3.10.3	Komentář k vývoji struktury půdního fondu v letech 2006 - 2020 na území Stč. kraje	168
3.10.4	Komentář k vývoji struktury půdního fondu – porovnání Stč. kraje a ČR	175
3.11	Občanská vybavenost.....	177
3.11.1	Školství.....	177
3.11.2	Zdravotnictví	178
3.11.3	Sociální péče.....	178
3.11.4	Kultura.....	179
3.11.5	Sportoviště regionálního významu	180
3.11.6	Shrnutí	180
3.12	Dopravní infrastruktura	181
3.12.1	Silniční doprava.....	181
3.12.2	Železniční doprava	182
3.12.3	Letecká doprava	184
3.12.4	Vodní doprava	185
3.12.5	Dopravní dostupnost center	193
3.12.6	Dopravní infrastruktura - závěr	193
3.12.7	Dopravní infrastruktura – změny zaznamenané v aktualizaci 2021	194
3.13	Technická infrastruktura	195
3.13.1	Zásobování pitnou vodou	195
3.13.2	Čištění odpadních vod, kanalizace	203
3.13.3	Energetika.....	207
3.13.4	Data ÚAP o technické infrastruktuře.....	216
3.14	Ekonomické a hospodářské podmínky	217
3.14.1	Územní charakteristiky.....	217
3.14.2	Trh práce, zaměstnanost a mzdy.....	220
3.14.3	Hrubý domácí produkt.....	223
3.14.4	Výzkum a vývoj	232
3.14.5	Oblasti ekonomických aktivit.....	234
3.14.6	Shrnutí	235
3.15	Rekreace a cestovní ruch.....	237
3.16	Bezpečnost a ochrana obyvatel	245
4	Samostatné výkresy, které jsou součástí vyhodnocení podkladů pro rozbor.....	251
4.1	Limity využití území	251
4.2	Hodnoty území.....	251
4.3	Záměry na provedení změn v území	256

Příloha za kapitolou 4.3:

Veřejně prospěšné stavby ze ZÚR Stč. kraje – vyhodnocení aktuálnosti a nové záměry poskytovatelů

Územní rezervy ze ZÚR Stč. kraje – vyhodnocení aktuálnosti a nové záměry poskytovatelů

Seznam kartogramů PURÚ

kapitola	Číslo kart.	Název kartogramu – Podklady pro rozbor	za stranou
1.1 Základní charakteristika kraje	0/1	<i>Obvody obcí II. a III. stupně</i>	12
3.2. Prostorové a funkční uspořádání území	2/1	<i>Základní funkce na území kraje</i>	16
3.3 Struktura osídlení	3/1	<i>Střediska osídlení – ZÚR SK 2018</i>	30
	3/2	<i>Centra sídelní struktury dle metodiky MMR</i>	
	3/2a	<i>Význam správní obce dle metodiky MMR</i>	
	3/2b	<i>Význam pracovního centra dle metodiky MMR</i>	
	3/2c	<i>Význam obce s občanským vybavením dle metodiky MMR</i>	
3.4 Sociodemografické podmínky	4/1	<i>Index vývoje počtu obyvatel 1991 – 2019 v SO POÚ</i>	40
	4/2	<i>Index vývoje počtu obyvatel 2001 – 2019 v SO POÚ</i>	
	4/3	<i>Hustota zalidnění v obcích - 2019</i>	
	4/4	<i>Hustota zalidnění v SO POÚ – 2019</i>	
	4/5	<i>Obce v členění podle počtu obyvatel – 2019</i>	
	4/6	<i>Podíl obyvatel ve věku 0 – 14 let na celkovém počtu v SO POÚ – 2019</i>	
	4/7	<i>Podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu v SO POÚ – 2019</i>	
	4/8	<i>Věkové složení v SO POÚ – 2019</i>	
	4/9	<i>Průměrný věk obyvatel v SO POÚ – 2019</i>	
	4/10	<i>Vzdělanostní úroveň obyvatelstva v SO POÚ – 2011</i>	
	4/11	<i>Saldo dojížděky do zaměstnání ku počtu ekonomicky aktivních osob 2011</i>	
	4/12	<i>Obsazená pracovní místa na 100 ekonomicky aktivních obyvatel 2011 v SO POÚ</i>	
	4/13	<i>Vývoj počtu obsazených pracovních míst 2001 – 2011 v SO POÚ</i>	
	4/14	<i>Míra nezaměstnanosti k 31.12.2019 v obcích</i>	
	4/15	<i>Míra nezaměstnanosti k 31.12.2019 v SO POÚ</i>	
	4/16	<i>Míra nezaměstnanosti v SO POÚ – vývoj 2006 - 2019</i>	
3.5 Bydlení	5/1	<i>Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel průměrně ročně) v SO POU v letech 2001-2019</i>	48
	5/2	<i>Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel průměrně ročně) v SO POU v letech 2001 - 2010</i>	
	5/3	<i>Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel průměrně ročně) v SO POU v letech 2011 - 2019</i>	
	5/4	<i>Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel průměrně ročně) rozdíl mezi obdobími 2011-2019 a 2001-2010</i>	
	5/5	<i>Podíl trvale obydlených bytů v rodinných domech – SLDB 2011</i>	
	5/6	<i>Podíl trvale obydlených bytů postavených do roku 1980 (30 a více let starých) – SLDB 2011</i>	
	5/7	<i>Podíl trvale obydlených bytů postavených 2001-2011 – SLDB 2011</i>	
	5/8	<i>Podíl neobydlených bytů z celkového počtu bytů – SLDB 2011</i>	
3.6. Příroda a krajina	6/1	<i>Ochrana přírody a krajiny</i>	84
	6/2	<i>Územní systém ekologické stability</i>	
	6/3	<i>Unikátní a význačné typy krajiny</i>	
	6/4	<i>Hranice bioregionů</i>	
3.7. Vodní režim	7/1	<i>Povodňové ohrožení</i>	120
	7/2	<i>Kritické body z hlediska přívalových povodní a jejich povodí</i>	
	7/3	<i>Významná místa využívaná ke koupání v povrchových vodách</i>	
	7/4	<i>Klimatické regiony dle Moravce a Voťpky</i>	
3.8 Horninové prostředí	8/1	<i>Území významně ovlivněné těžbou</i>	134
3.9 Kvalita životního prostředí	9/1	<i>Oblasti s překroč. imisního limitu pro ochranu zdraví lidí za období 2007-2011</i>	160
	9/2	<i>Oblasti s překroč. imisního limitu pro ochranu zdraví lidí za období 2015-2019</i>	
	9/3	<i>Oblasti s překroč. imisního limitu pro ochranu ekosystémů a vegetace 2015-2019</i>	
	9/4	<i>Staré ekologické zátěže</i>	

kapitola	Číslo kart.	Název kartogramu – Podklady pro rozbor	za stranou
3.10 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa	10/1	<i>Zemědělský význam území v SO POÚ – stav 2020</i>	176
	10/2	<i>Zemědělský význam území v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/3	<i>Míra zornění zemědělské půdy v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/4	<i>Míra zornění zemědělské v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/5	<i>Charakteristika rozmístění trvalých travních porostů v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/6	<i>Charakteristika rozmístění trvalých travních porostů v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/7	<i>Charakteristika rozmístění vinic, chmelnic a sadů v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/8	<i>Charakteristika rozmístění vinic, chmelnic a sadů v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/9	<i>Kvalita zemědělské půdy v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/10	<i>Třídy ochrany zemědělské půdy – stav 2020</i>	
	10/11	<i>Orientační míra urbanizace posuzovaného území v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/12	<i>Orientační míra urbanizace posuzovaného území v SO POÚ – vývoj 2006-2002</i>	
	10/13	<i>Charakteristika rozmístění povrchových vod v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/14	<i>Charakteristika rozmístění povrchových vod v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/15	<i>Charakteristika lesnatosti území v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/16	<i>Charakteristika lesnatosti území v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/17	<i>Koeficient ekologické stability v katastrálních územích – stav 2020</i>	
	10/18	<i>Koeficient ekologické stability v SO POÚ – stav 2020</i>	
	10/19	<i>Koeficient ekologické stability v SO POÚ – vývoj 2006-2020</i>	
	10/20	<i>Plochy vhodné k zalesnění</i>	
	10/21	<i>Plochy vhodné k zatravnění</i>	
3.11 Občanská vybavenost	11/1	<i>Všeobecné školství včetně MŠ k 31.12.2007</i>	180
	11/2	<i>Všeobecné školství včetně MŠ k 1.4.2021</i>	
	11/3	<i>Odborné školství k 31.12.2007</i>	
	11/4	<i>Odborné školství k 1.4.2021</i>	
	11/5	<i>Lůžková zdravotnická zařízení k 30.1.2008</i>	
	11/6	<i>Lůžková zdravotnická zařízení k 1.5.2021</i>	
	11/7	<i>Sociální služby – zařízení registrovaná k 30.11.2007</i>	
	11/8	<i>Sociální služby – zařízení registrovaná k 6.4.2021 - počty</i>	
	11/9	<i>Sociální služby – zařízení registrovaná k 6.4.2021 - kapacity</i>	
3.12. Dopravní infrastruktura	12/1	<i>Dopravní dostupnost dle obvodů SO POÚ</i>	194
3.13 Technická infrastruktura	13/1	<i>Podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu – SLDB 2011</i>	216
	13/2	<i>Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci – SLDB 2011</i>	
	13/3	<i>Obce nad 2000 obyv. s nízkým podílem obyv. napojených na veřej. kanalizaci – SLDB 2011</i>	
	13/4	<i>Podíl obyvatel zásobovaných plynem – SLDB 2011</i>	
	13/5	<i>Obce nad 1000 obyvatel s nízkým podílem obyvatel zásobovaných plynem – SLDB 2011</i>	
3.14 Ekonomické a hospodářské podmínky	14/1	<i>Podíl ekonomicky aktivních obyvatel v primárním sektoru hospodářství v SO POÚ – SLDB 2011</i>	236
	14/2	<i>Podíl ekonomicky aktivních obyvatel v sekundárním sektoru hospodářství v SO POÚ – SLDB 2011</i>	
	14/3	<i>Podíl ekonomicky aktivních obyvatel v terciárním sektoru hospodářství v SO POÚ – SLDB 2011</i>	
3.15 Rekreace	15/1	<i>Podíl objektů individuální rekreace a trvalého bydlení (1991, 2011)</i>	244
	15/2	<i>Hustota neobydlených bytů sloužících k rekreaci - SLDB 2011</i>	
	15/3	<i>Přehled cyklotras</i>	
	15/4	<i>Navrhované vedení páteřních regionálních cyklotras</i>	
	15/5	<i>Dálkové páteřní trasy</i>	
	15/6	<i>Mezinárodní cyklotrasy EuroVelo</i>	
3.16 Bezpečnost a ochrana obyvatel	16/1	<i>Zóny havarijního plánování</i>	250
	16/2	<i>Objekty a území důležité pro obranu státu</i>	

PŘEHLED POUŽÍVANÝCH ZKRATEK A POJMŮ

AGC	<i>Evropská dohoda o mezinárodních železničních magistrálách</i>
AGN	<i>Evropská dohoda o vnitrozemských vodních cestách mezinárodního významu</i>
AOPK	<i>Agentura ochrany přírody a krajiny</i>
BPEJ	<i>bonitované půdně ekologické jednotky</i>
CR	<i>cestovní ruch</i>
CZT	<i>centrální zásobování teplem</i>
ČD	<i>České dráhy</i>
ČHMÚ (CHMI)	<i>Český hydrometeorologický ústav</i>
ČOV	<i>čistírna odpadních vod</i>
ČR	<i>Česká republika</i>
ČSN	<i>státní technická norma ČR</i>
ČSÚ	<i>Český statistický úřad</i>
ČÚZK	<i>Český úřad zeměměřický a katastrální</i>
DP	<i>dobývací prostor</i>
EGD	<i>zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal)</i>
EU	<i>Evropská unie</i>
EVL	<i>evropsky významná lokalita</i>
HDP	<i>hrubý domácí produkt – celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území</i>
HPH	<i>hrubá přidaná hodnota</i>
HZS	<i>hasičský záchranný sbor</i>
CHKO	<i>chráněná krajinná oblast</i>
CHLÚ	<i>chráněné ložiskové území</i>
CHOPAV	<i>chráněná oblast přirozené akumulace vod</i>
IZS	<i>integrovaný záchranný systém</i>
KES	<i>koeficient ekologické stability</i>
KPZ	<i>krajinná památková zóna</i>
KÚ SČK	<i>krajský úřad Středočeského kraje</i>
LAPV	<i>lokality pro akumulaci povrchových vod</i>
LPIS	<i>veřejný registr půdy</i>
LV	<i>imisní limit (limit value)</i>
MMR	<i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i>
MO	<i>Ministerstvo obrany</i>
MPSV	<i>Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>
MÚK	<i>mimoúrovňová křižovatka</i>
MV	<i>Ministerstvo vnitra</i>
MZd	<i>Ministerstvo zdravotnictví</i>
MZe	<i>Ministerstvo zemědělství</i>
MZCHÚ	<i>maloplošné zvláště chráněné území</i>
MŽP	<i>Ministerstvo životního prostředí</i>
NPP	<i>národní přírodní památka</i>
NPP	<i>národní plán povodí</i>
NPR	<i>národní přírodní rezervace</i>
NRBC	<i>nadregionální biocentrum</i>
NRBK	<i>nadregionální biokoridor</i>
NUTS	<i>region soudržnosti</i>
OB(k)	<i>rozvojová oblast (krajského významu)</i>
OIR	<i>objekty individuální rekreace</i>
OP	<i>ochranné pásmo</i>
OPM	<i>obsazená pracovní místa</i>
ORP	<i>obec s rozšířenou působností</i>
OS(k)	<i>rozvojová osa (krajského významu)</i>
OV	<i>občanské vybavení</i>

OVM KÚ	odbor veřejné mobility
OŽPZ	odbor životního prostředí a zemědělství
POH	Plán odpadového hospodářství
POÚ	pověřený obecní úřad
PP	přírodní památka
PPS	Purchasing Power Standard = standard kupní síly
PR	přírodní rezervace
PRVKÚC	Program rozvoje vodovodů a kanalizací územních celků
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
PÚR ČR	Politika územního rozvoje České republiky
PZPR	Plán pro zvládání povodňových rizik
Q ₁₀₀	záplavové území pro návrhové průtoky se statistickou pravděpodobností překročení 100 let (100leté povodně)
RBC	regionální biocentrum
RBK	regionální biokoridor
RD	rodinný dům
RS	regulační stanice
RS	rychlé spojení (tratě RS)
SČK	Středočeský kraj
SEA	hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SEZ	stará ekologická zátěž
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů (2011)
SO	správní obvod
SVP	směrný vodohospodářský plán
TEN-T	transevropské sítě
TOVK	transevropský multimodální koridor
TR	trafostanice, elektrická rozvodna
TTP	trvalé travní porosty
ÚAP	územně analytické podklady
ÚHDP	úhrnné hodnoty druhů pozemků
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚPP	územně plánovací podklady
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
ÚV	úpravna vody
VD	vodní dílo
VKP	významný krajinný prvek
VN	vyšší napětí
VPS	veřejně prospěšná stavba
VRT	vyšší rychlostní trať
VTL	vyšší tlakový plynovod
VÚ	vojenský újezd
VVN	velmi vysoké napětí
VVN	velmi vysoké napětí
VVTL	velmi vysokotlaký plynovod
VZ	vodní zdroj
ZCHÚ	zvláště chráněná území
ZPF	zemědělský půdní fond
ZÚR	zásady územního rozvoje
ZVN	zvláště vysoké napětí
ZVN	zvláště vysoké napětí

1 Úvod

1.1 Základní charakteristika kraje

Středočeský kraj patří svou rozlohou i počtem obyvatel k nejvýznamnějším v Česku. Hustota zalidnění však nedosahuje ani republikového průměru a řadí kraj na sedmé místo. Struktura osídlení je silně ovlivněná dominancí Prahy, která je de facto přirozeným středem.

V kraji jsou dvě statutární města, 82 měst a 50 městysů. Celkový počet obcí je 1144. Charakteristické pro tento region je velký počet malých obcí, téměř polovina z nich nedosahuje ani 450 obyvatel. Tato situace se však začíná pomalu měnit především v zázemí Prahy, kde došlo v posledních patnácti letech k silnému populačnímu růstu satelitních obcí. Administrativně se kraj dělí do 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP), z nichž největším je obvod Mladá Boleslav, čítající 98 obcí, a nejmenším správní obvod Lysé nad Labem, tvořený pouze 9 obcemi. V kraji je 55 obcí s pověřeným obecním úřadem.

V období po vydání ÚAP SK v roce 2017 se obce Bříství, Kounice a Vykáň přesunuly z ORP Český Brod do ORP Lysá nad Labem.

V současnosti již žádné území Středočeského kraje nespravují újezdni úřady vojenských újezdů. Na základě § 1 zákona č. 15/2015 Sb. ze dne 14. ledna 2015 bylo rozhodnuto o zrušení vojenského újezdu Brdy („VÚ“) a Újezdního úřadu vojenského újezdu Brdy se sídlem v obci Jince ke dni 31. prosince 2015. Následujícím dnem, tj. 1. 1. 2016 se 27 předpřipravených katastrálních území[1] vojenského újezdu o celkové rozloze 260,1 km² rozdělilo mezi 17 obcí Středočeského kraje (dvě třetiny území) a 10 obcí Plzeňského kraje (jedna třetina území). Vojenský újezd Brdy ležel do konce roku 2015 celý na území Středočeského kraje. Díky tomuto rozdělení se změnil hranice obou krajů a rozloha Plzeňského kraje se zvýšila o 87,9 km² (z toho 76,2 km² lesních pozemků) na úkor Středočeského kraje.

Ke konci roku 2007 žilo na území Středočeského kraje 1 201 827 obyvatel (pro srovnání počet obyvatel hl. města Prahy ke stejnému datu byl 1 212 097).

K 31.12.2019 žilo ve Středočeském kraji 1 385 141, v hlavním městě Praze 1 324 277 obyvatel. Stav obyvatel Středočeského kraje je tedy stabilizovaný, mírně stoupající (za poslední rok se zvýšil o cca 15,8 tis. obyvatel). Stav obyvatel hlavního města Prahy se za poslední rok rovněž zvýšil, a to o 15,6 tis. obyvatel. Počet obyvatel Středočeského kraje k 31.3.2021 je 1 400 879, počet obyvatel Hl. města Prahy ke stejnému datu je 1 337 074.

1.2 Problematika udržitelného rozvoje – základní rámeček

Problematika udržitelného rozvoje se v poslední době často vyskytuje v mnoha národních i mezinárodních dokumentech. Principy udržitelného rozvoje vycházejí z přesvědčení, že potřeby současné populace je možné naplňovat pouze takovým způsobem, který by neoslaboval možnosti budoucích generací. Tomuto zobecnění odpovídá i naše legislativa – zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí uvádí: *“Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.”*

Oblast udržitelného rozvoje opírající se o výše uvedenou charakteristiku lze rozdělit do třech rovin: ekonomická, sociální soudržnost, životní prostředí.

2 Sledované jevy

Podklady pro rozbor byly zpracovány v souladu s tabulkou B sledovaných jevů – příloha č.1 vyhlášky 500/2006 Sb. v aktuálním znění, další jevy byly využity z okruhu tabulky A.

Sledované jevy jsou uvedené a komentované v příslušných tematických kapitolách. Řada jevů je promítnuta do schémat a kartogramů (viz seznam).

Jevy byly uspořádány a datově zpracovány do struktury „Datového modelu pro digitální zpracování sledovaných jevů územně analytických podkladů v GIS“.

2.1 Datový model pro digitální zpracování sledovaných jevů územně analytických podkladů v GIS

Databáze podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území ve Středočeském kraji je vytvářena ve struktuře datového modelu GIS pro ÚAP - DMG ÚAP.

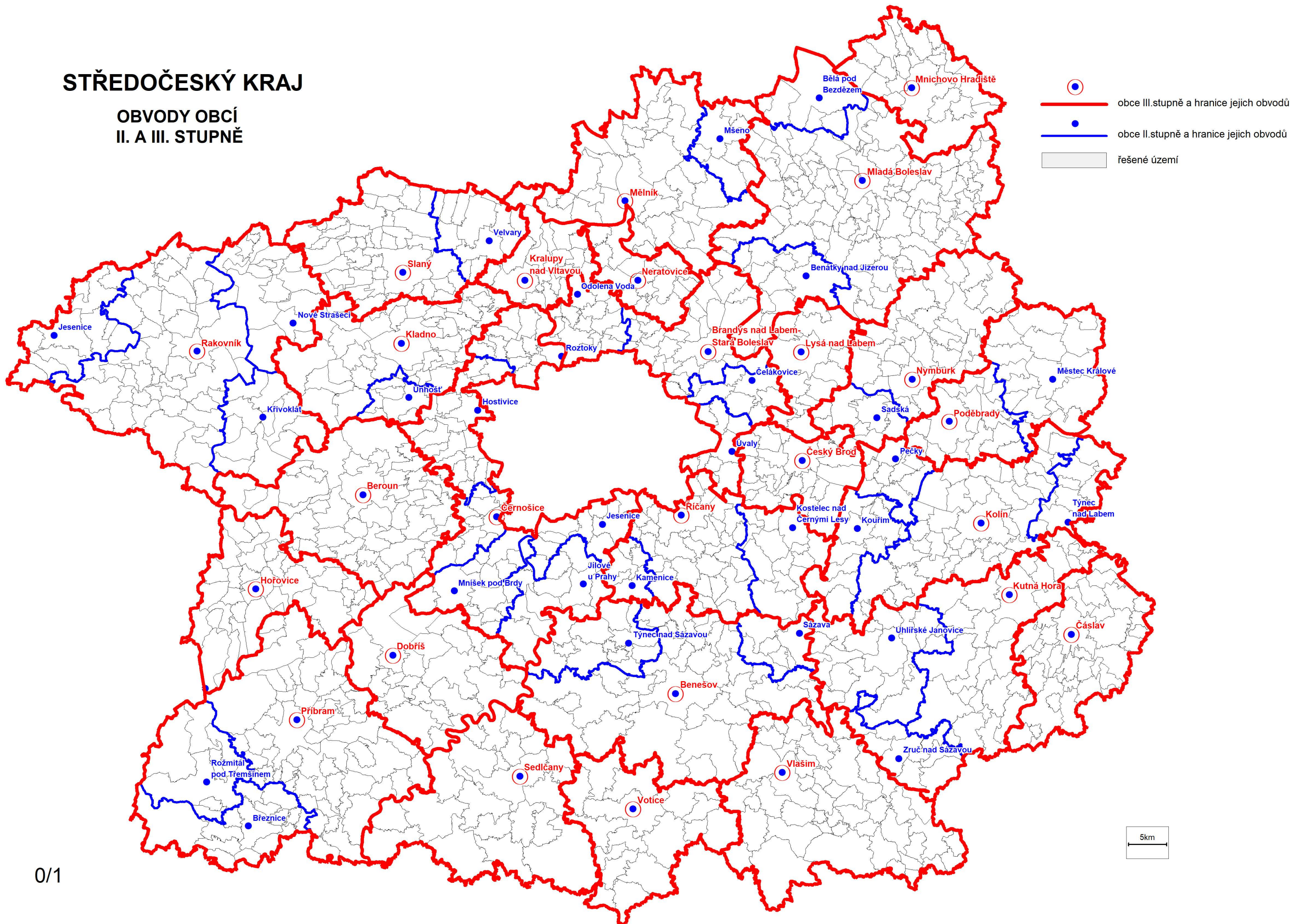
Datový model popisuje jevy uvedené v příloze 1 části A i B vyhlášky č.500/2006 Sb. Základní stavební jednotkou datového modelu je vrstva. Datový model popisuje jak topologické vlastnosti každé vrstvy, tak struktury atributové tabulky všech vrstev až do úrovně domény atributu, bylo-li potřeba doménu definovat. Doména určuje význam hodnot atributu (např. atribut „Uroveň“ v případě vrstvy ElVed_1 definuje význam zkratk NN, VN, VNK, VVN, ZVN, které se v tomto atributu mohou jako jediné objevit).

Datový model DMG ÚAP je dostupný všem ORP kraje jako součást metodické podpory krajského úřadu směrem k ORP. To je předpokladem pro bezproblémové naplnění jevů vyhlášky daty, která primárně vznikají na úřadech územního plánování a následného hladkého využití těchto dat pro krajský úřad (primárně jde hlavně o vytvoření bezešvých vrstev, stejně strukturovaných dat). Tato data mohou být následně využita pro projektování na krajské i obecní úrovni.

Stejný datový model používají pro vytvoření databáze ÚAP i kraje Královéhradecký, Pardubický, obdobný pak kraje Vysočina, Jihočeský a Karlovarský.

STŘEDOČESKÝ KRAJ

OBVODY OBCÍ II. A III. STUPNĚ

3 Podklady pro vyhodnocení udržitelného rozvoje území

V rámci rozboru udržitelného rozvoje území bylo provedeno 16 základních SWOT analýz pro témata:

1. širší územní vztahy,
2. prostorové a funkční uspořádání území,
3. struktura osídlení,
4. sociodemografické podmínky,
5. bydlení,
6. příroda a krajina,
7. vodní režim
8. horninové prostředí,
9. kvalita životního prostředí,
10. zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa,
11. občanská vybavenost,
12. dopravní infrastruktura,
13. technická infrastruktura,
14. ekonomické a hospodářské podmínky,
15. rekreace a cestovní ruch,
16. bezpečnost a ochrana obyvatel.

V rámci „podkladů pro rozbor“ jsou shromážděny informace, které jsou potřebné pro provedení těchto analýz.

3.1 Širší územní vztahy

Středočeský kraj je centrální oblastí české kotliny. Sousedí s kraji Jihočeským, Plzeňským, Ústeckým, Libereckým, Královéhradeckým, Pardubickým a Vysočinou. Uvnitř Středočeského kraje leží kraj Hlavní město Praha.

Přes území Středočeského kraje vedou hlavní silnice a železnice spojující Prahu s krajskými městy i významnými středoevropskými metropolitními regiony a aglomeracemi.

Tato spojení v silniční dopravě vyvolávají potřebu kapacitních silničních tras.

V celém rozsahu jsou na území kraje dokončeny trasy:

Dálnice	D1 (E50) směr Brno
	D5 (E50) směr Norimberk
	D8 (E55) směr Drážďany
	D11 (E67) směr Hradec Králové - Wrocław
	D10 (E65) směr Liberec – Görlitz.

Dosud chybí na území kraje:

- v celém rozsahu dálnice	D3 (E55) směr České Budějovice – Linec (s výjimkou krátkého úseku u Mezna)
- úseky dálnic	D4 směr Strakonice – Pasov (od křižovatky Háje)
	D6 (E48) směr Karlovy Vary (od Krušovic)
	D7 směr Chomutov – Chemnitz (od Knovíze u Slaného)

Ze silnic I. třídy jsou z hlediska vazeb kraje nejvýznamnější trasy:

- I/38 Česká Lípa – Mladá Boleslav – Kolín – Čáslav – Jihlava, propojující též východní Sasko a Liberecko s Vídní,
- I/12 s navazující I/2, která je osou osídlení v koridoru Praha – Kolín – Pardubice,
- I/16 Mladá Boleslav – Jičín – Nová Paka (směr Krkonoše),
- I/3 - křižovatka dálnice D1 – Benešov – Tábor.

Přes území kraje vedou hlavní evropské železniční tratě v koridorech:

- E40 Plzeň – Praha – Pardubice – Česká Třebová
- E55 Ústí n. L. – Praha – České Budějovice
- E61 Děčín – Lysá n. L. – Nymburk - Kolín – Havlíčkův Brod – Brno

Pražský metropolitní region, jehož součástí je i osídlení centrální oblasti Středočeského kraje, je nejvýznamnější a největší koncentrací aktivit v ČR. Zaujímá i důležité místo ve středoevropském systému osídlení. Dle PÚR ČR je tento region sledován jako rozvojová oblast Praha OB1.

Součástí této oblasti je i největší středočeské město Kladno, jehož regionální význam je oslabován blízkostí Prahy i polohou mimo hlavní silniční a železniční radiály.

Ve středočeském prostoru jsou další dva významné rozvojové prostory: Střední Polabí s hlavními centry Kolín a Kutná Hora a Mladoboleslavsko s centry Mladá Boleslav a Mnichovo Hradiště. Oba tyto prostory disponují větším rozvojovým potenciálem než aglomerace některých krajských měst. Jejich regionální význam (zejména u Mladé Boleslavi) přesahuje hranice kraje.

Dalšími významnými centry (mimo rozvojovou oblast Praha) jsou bývalá okresní města Příbram, Benešov, Mělník a Rakovník. Nymburk je součástí rozvojové oblasti Střední Polabí.

Rozložení středních a nižších center je velmi dobré. Řada z nich jsou bývalá královská města s vysokým kulturně historickým potenciálem.

Území Středočeského kraje je dotčeno záměry republikového významu. Tyto záměry jsou vymezeny a koordinovány v Politice územního rozvoje ČR (PÚR ČR), v platném znění. Od 11.9.2020 je závazné úplné znění PÚR ČR zahrnující aktualizace č.1, č.2, č.3 a č.5.

V Zásadách územního rozvoje Středočeského kraje jsou záměry PÚR ČR promítnuty. V projednávaných aktualizacích ZÚR SK, zejména ve 3. aktualizaci, jsou pak některé doplněny nebo upřesněny.

K dalšímu upřesnění pravděpodobně dojde v případě vymezení koridorů pro tratě vysokých rychlostí.

3.2 Prostorové a funkční uspořádání území

Prostorové a funkční uspořádání kraje je dáno jednak „přírodními“ předpoklady území, jednak vývojem osídlení. Tak bylo založeno hlavní město Praha v Pražské kotlině a další centra osídlení v příznivých podmínkách pro obživu a ochranu obyvatel, které byly zejména podél vodních toků Vltavy, Berounky, Sázavy, Labe a Jizery. Postupně se ve vazbě na osídlení vytvářel systém dostředně uspořádaných komunikací. Rozvoj území ovlivňovaly nálezy drahých kovů a dalších surovin, postupné mýcení lesů a rozvoj zemědělství na úrodných půdách. Po zrušení nevolnictví se stabilizovala dodnes významná historická města ať už díky investicím krále nebo významných šlechticů.

Osídlení pak zaznamenalo prudký rozvoj od poloviny 19. století v souvislosti s industrializací a výstavbou železnic. Potřeba vody pro výrobu znamenala další zahušťování osídlení podél významných vodních toků.

Současné využívání území odráží dnešní stav výrobních technologií, naplňování představ obyvatel o kvalitním bydlení a rekreaci, rozvoj dopravy, zejména silniční.

Ekonomický tlak na využívání území v blízkosti hlavního města a dalších silných center osídlení, v souvislosti s politicko-ekonomickými změnami naší společnosti po roce 1989, vedl v některých územích kraje k neřízené urbanizaci.

Ochrana přírody – včetně půdního fondu – lesů a zemědělské půdy se snaží limitovat rozvoj území, pokud je v rozporu s jejími zájmy. Skladové a výrobní areály a kobercová zástavba rodinných domů na kvalitních zemědělských půdách a bez potřebné veřejné infrastruktury a dopravní obsluhy jsou svědectvím o nedostatečnosti této ochrany i o selhání strategického i územního plánování, které mělo tento rozvoj koordinovat.

Odborná i laická veřejnost je poučenější a negativní dopady tohoto vývoje jsou mnohde napravovány (doplňování veřejné infrastruktury včetně dopravní obsluhy).

Rozvojová oblast republikového významu Praha OB1 vymezená v PÚR ČR zahrnuje hlavní město Prahu i přilehlé části Středočeského kraje.

Rozvojové oblasti nadmístního významu jsou vymezeny v ZÚR Středočeského kraje v okolí významných center osídlení ve Středním Polabí (OBk1), v okolí Mladé Boleslavi a Mnichova Hradiště (OBk2), Mělníka (OBk3), Rakovníka (OBk4), Příbrami (OBk5) a Benešova (OBk6).

S rozvojovými oblastmi republikového významu je rozvojová oblast Praha propojena rozvojovými osami republikového významu:

- osou OS1 s Plzní podél dálnice D5
- osou OS2 s Ústím nad Labem podél dálnice D8
- osou OS3 s Libercem podél dálnice D10 (do této osy vkládají ZÚR SK rozvojovou oblast nadmístního významu OBk2 Mladá Boleslav)
- osou OS4 s Hradcem Králové podél dálnice D11 (do této osy vkládají ZÚR SK rozvojovou oblast nadmístního významu OBk1 Střední Polabí)
- osou OS5 a OS5a s Jihlavou (do této osy vkládají ZÚR SK rozvojovou oblast nadmístního významu OBk1 Střední Polabí); osa OS5 je vedena podél silnice I/12 a železniční trati č.230; osa OS5a je vedena podél dálnice D1
- osou OS6 s Českými Budějovicemi podél silnice I/3 a železniční trati č.220 (do této osy vkládají ZÚR SK rozvojovou oblast nadmístního významu OBk6 Benešov)

I rozvojové osy nadmístního významu vycházejí z metropolitní rozvojové oblasti OB1 a propojují ji s nadmístními rozvojovými oblastmi:

- osa OSk1 vychází z metropolitní oblasti a směřuje na Slaný a dále podél dálnice D7
- osa OSk2 vychází z metropolitní oblasti a směřuje na oblast OBk5 Příbram
- osa OSk3 vychází z oblasti Benešov a směřuje do Vlašimi
- osa OSk4 vychází z oblasti Mladá Boleslav – Mnichovo Hradiště a směřuje do Dolního Bousova

Rozvoj v oblastech a osách podnítl zejména původní radiální silnice (dnes doplněny dálnicemi) a regionální trati.

V přiloženém kartogramu jsou zjednodušeně zobrazeny hlavní funkce území kraje – bydlení, ekonomická funkce a rekreace. Vyznačena jsou CHKO – nejvýznamnější velkoplošná území ochrany přírody. Kartogram obsahuje i sídelní strukturu.

3.3 Struktura osídlení

3.3.1 Základní charakteristika struktury osídlení

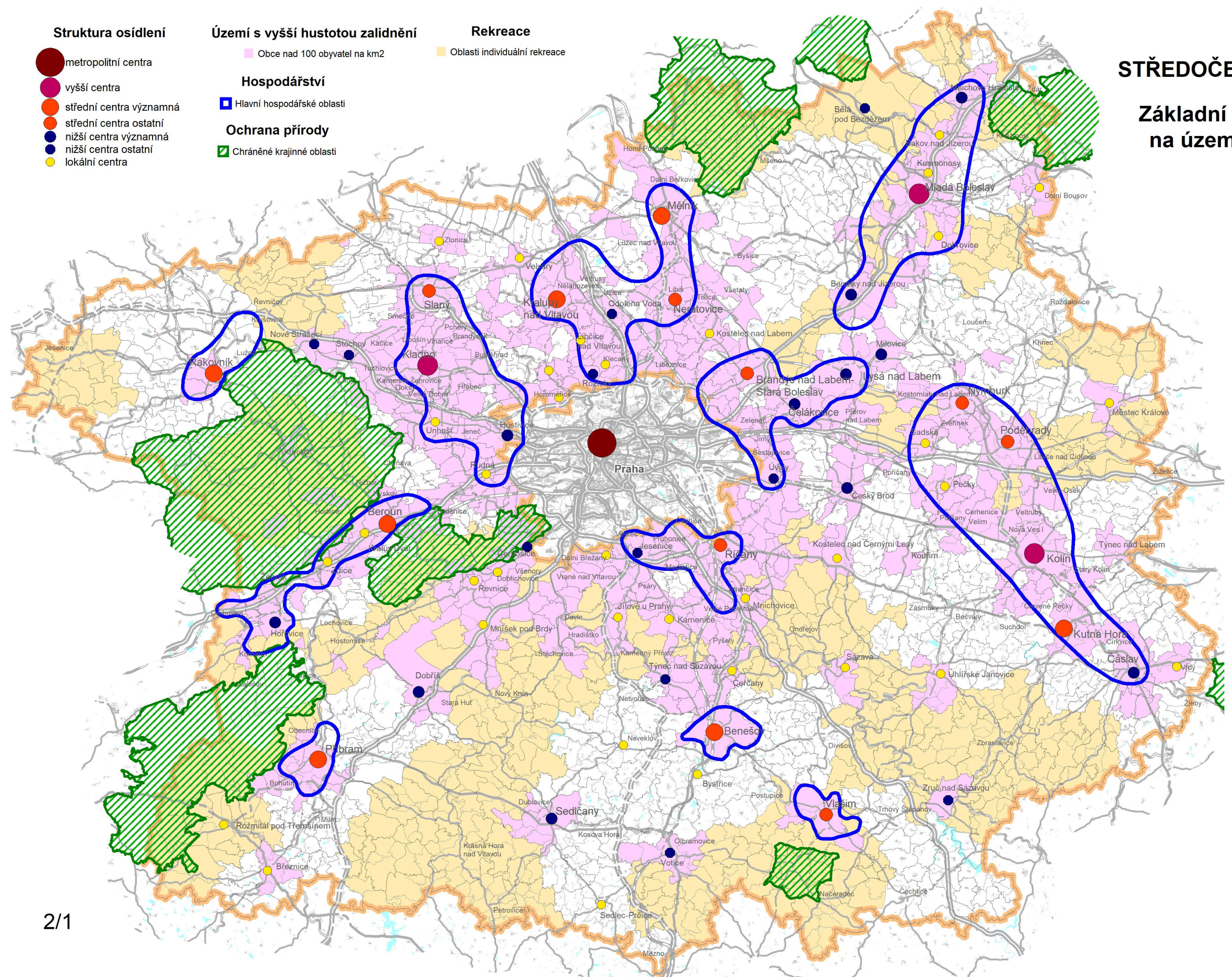
Struktura osídlení je výrazně ovlivněna hlavním městem ČR Prahou, která leží uprostřed Středočeského kraje. Územní rozvoj a nárůst počtu obyvatel Prahy zejména po r. 1960 znamenal značné ztráty počtu obyvatel pro obce Středočeského kraje, a to jak na obvodě kraje, tak i v bezprostředním zázemí hlavního města. Po r. 1990 naopak příměstské území Prahy má nejdynamičtější rozvoj v důsledku dlouhodobě odkládaných trendů suburbanizace vycházející z touhy značné části populace po vlastním bydlení, často mimo velká města.

Vývoj sídelní struktury kraje výrazně ovlivňovala též industrializace ve 2. polovině minulého století v širším aglomeračním pásmu, provázená i poměrně masivní výstavbou bytů. Venkovské osídlení, včetně významných historických měst v důsledku těchto „urbanizačních“ procesů silně degradovalo. Po r. 1990 řada průmyslových výrobních podniků v důsledku otevřené konkurence ztrácela na významu, některá odvětví v podstatě zanikla. Velká středočeská města se z dřívějších center zaměstnanosti (Kladno, Kralupy n. Vlt., Neratovice aj.) stávala „noclehárnami“, jejichž obyvatelé z velké části vyjíždějí za prací do Prahy. Tato vyjížděka umožnila zachovat přijatelnou míru nezaměstnanosti, na druhou stranu však znamenala oddálení potřebného procesu transformace včetně nového využití rozsáhlých dříve průmyslových ploch.

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Základní funkce na území kraje

- Struktura osídlení**
 - metropolitní centra
 - vyšší centra
 - střední centra významná
 - střední centra ostatní
 - nižší centra významná
 - nižší centra ostatní
 - lokální centra
- Území s vyšší hustotou zalidnění**
 - Obce nad 100 obyvatel na km2
- Rekreace**
 - Oblasti individuální rekreace
- Hospodářství**
 - Hlavní hospodářské oblasti
- Ochrana přírody**
 - Chráněné krajinné oblasti

Velká města si však udržela poměrně vysokou úroveň technické a sociální infrastruktury, dochází i k postupné transformaci výrobní základny těchto měst, a proto zatím nedošlo k výraznému poklesu jejich počtu obyvatel. Naopak „nová rozvojová území pro bydlení“, ležící často i mimo hlavní dopravní koridory, dodnes mají v sociální infrastruktuře značný deficit.

Poměrně značný počet měst v kategorii středních a nižších center (bývalá okresní města a řada dalších měst s více než 10 tis. obyvateli) dobře zabezpečují své regionální zázemí. Výrazně slabé je však osídlení téměř na celém obvodu kraje, tomu odpovídá i velmi nízká úroveň zdejších nižších resp. lokálních center.

Současné správní uspořádání (ORP, POÚ) jen částečně koresponduje s regionálními a mikroregionálními vazbami v území. Některá centra svou velikostí, úrovní sociální infrastruktury i rozlohou spádového území představují v podstatě jen administrativně vynucené vymezení.

Problémem středočeského prostoru je i obrovská atomizace v úrovni obcí, jejichž počet je 1144. Hustota zalidnění kraje byla v roce 2019 127 obyv./km², tedy méně než průměr ČR (136).

Ve středočeském kraji je celkem 84 měst, značný počet (43), zejména těch, která získala statut města po r. 1990, však nedosahuje velikosti 5 tis. obyvatel. Statutárními městy jsou Kladno a Mladá Boleslav. 13 dalších měst má více než 15 tis. obyvatel, dalších 5 měst více jak 10 tis. obyvatel, dalších 21 měst více jak 5 tis. obyvatel.

Významnější než administrativní zařazení (ORP, POÚ) je faktické působení jednotlivých center v území.

Z tohoto pohledu lze vymezit 5 kategorií, nepočítáme-li Prahu, tak 4 kategorie:
metropolitní centrum – Praha
vyšší centra – Kladno, Mladá Boleslav, Kolín
střední centra – 14 měst
nižší centra – 22 měst
lokální centra

Střední centra lze vzhledem k jejich rozdílnému potenciálu a regionálnímu významu členit na podkategorie (významná a ostatní). Regionální význam středních center v příměstském území hl. m. Prahy je pochopitelně nižší než center plně ovládajících své okolí.

Kolín má parametry vyššího centra především vzhledem k těsné blízkosti Kutné Hory. Toto seskupení lze považovat za jedno jádro (dvojměstí).

V některých případech došlo po r. 1990 k oddělení samostatných obcí od silných center (Kosmonosy od Mladé Boleslavi, Králův Dvůr od Berouna a Libiš od Neratovic). Tyto nové obce jsou též (s výjimkou Libiše) městy. Jako střediska působí pochopitelně dvojměstí stále dohromady.

V prostoru Hořovic existuje seskupení měst Hořovice – Komárov – Žebrák, nezvyšuje to však jeho regionální význam. Z nižších center jsou druhé největší Milovice (12,1 tis. obyvatel k 31.12.2019). Společně s blízkou Lysou n. L. by bylo možné toto dvojměstí považovat za střední centrum. Největším mezi „ostatními nižšími centry“ je Jesenice, která s odděleným Vestcem má cca 12,4 tis. obyvatel k 31.12.2019 a velmi silné spádové území.

			<i>tis. obyv.</i> <i>31.12.</i> <i>2007</i>	<i>tis. obyv.</i> <i>31.12.</i> <i>2019</i>	
metropolitní centrum		Praha	ORP	1 212,1	1 267,4
vyšší centra		Kladno	ORP	69.7	69.3
		Mladá Boleslav	ORP	44.6	44.7
		Kolín	ORP	30.7	32.0
střední centra	<i>významná</i>	Příbram	ORP	34.6	32.5
		Kutná Hora	ORP	21.4	20.7
		Mělník	ORP	19.0	19.6
		Beroun	ORP	18.4	19.6
		Kralupy nad Vltavou	ORP	17.1	18.4
		Benešov	ORP	16.4	16.8
		Rakovník	ORP	16.3	15.7
	<i>ostatní</i>	Brandýs n. L.-St. Boleslav	ORP	16.2	19.3
		Neratovice	ORP	16.3	16.2
		Slaný	ORP	15.0	15.9
		Říčany	ORP	12.4	15.9
		Nymburk	ORP	14.5	15.2
		Poděbrady	ORP	13.5	14.4
		Vlašim	ORP	12.1	11.6
nížší centra	<i>významná</i>	Čelákovice	POÚ	11.0	12.3
		Milovice	-	8.1	12.1
		Čáslav	ORP	10.1	10.3
		Lysá nad Labem	ORP	8.5	9.8
		Dobříš	ORP	8.1	9.0
		Mnichovo Hradiště	ORP	8.6	8.8
		Hostivice	POÚ	6.8	8.8
		Benátky nad Jizerou	POÚ	7.2	7.5
		Sedlčany	ORP	7.7	7.0
		Český Brod	ORP	6.7	7.0
		Hořovice	ORP	6.7	6.9
	<i>ostatní</i>	Jesenice	POÚ	5.3	9.7
		Roztoky	POÚ	7.0	8.6
		Černošice	ORP	5.8	7.3
		Úvaly	POÚ	5.3	6.9
		Odolena Voda	POÚ	5.3	6.1
		Týnec nad Sázavou	POÚ	5.4	5.7
		Nové Strašecí	POÚ	5.2	5.6
		Stochov	-	5.7	5.4
		Zruč nad Sázavou	POÚ	5.0	4.9
		Bělá pod Bezdězem	POÚ	5.0	4.8
		Votice	ORP	4.5	4.6
další vybraná centra lokálního významu		Králův Dvůr	-	6.4	9.7
		Mníšek pod Brdy	POÚ	4.3	5.9
		Rudná	-	4.2	5.2
		Kosmonosy	-	4.6	5.2
		Bakov nad Jizerou	-	4.9	5.2
		Jílové u Prahy	POÚ	3.8	4.9
		Unhošť	POÚ	3.6	4.8
		Pečky	POÚ	4.4	4.8
		Kamenice	POÚ	3.5	4.7

Bystřice	-	4.1	4.5
Horoměřice	-	2.7	4.5
Rožmitál pod Třemšínem	POÚ	4.4	4.4
Zdice	-	4.0	4.2
Kostelec nad Labem	-	3.3	4.2
Dolní Břežany	-	2.5	4.2
Mnichovice	-	2.7	3.9
Kostelec nad Č. Lesy	POÚ	3.4	3.8
Sázava	POÚ	3.8	3.7
Dobřichovice	-	3.1	3.7
Řevnice	-	3.0	3.6
Klecany	-	2.2	3.6
Březnice	POÚ	3.6	3.5
Libčice nad Vltavou	-	3.2	3.5
Velké Přílepy	-	2.1	3.5
Dobrovice	-	3.1	3.4
Sadská	POÚ	3.1	3.2
Uhlířské Janovice	POÚ	3.1	3.1
Velvary	POÚ	2.9	3.1
Vrdy	-	3.1	2.9
Sedlec-Prčice	-	2.9	2.9
Čerčany	-	2.6	2.9
Městec Králové	POÚ	2.9	2.8
Dolní Bousov	-	2.5	2.8
Neveklov	-	2.4	2.7
Zlonice	-	2.3	2.3

Úroveň center lokálního významu nedosahují z obcí POÚ: Mšeno (1,5), Jesenice – Rakovnicko (1,7), Křivoklát (0,7), Kouřim (1,9).

Z uvedených center zaznamenala v letech 2007 až 2019 mírný pokles počtu obyvatel centra :

Kladno, Příbram, Kutná Hora, Rakovník, Neratovice, Vlašim, Sedlčany, Stochov, Zruč nad Sázavou, Bělá Pod Bezdězem, Sázava, Březnice, Vrdy, Městec Králové.

3.3.2 Střediska osídlení (ORP, POÚ) a jejich spádové oblasti

Jak střediska, tak jejich obvody jsou z hlediska počtu obyvatel výrazně odlišné. Nevyrovnanost této struktury se promítá i do problematiky srovnávacích analýz zejména v sociálně demografické oblasti, některé obce s POÚ v podstatě nejsou schopny saturovat obsluhu svého obyvatelstva.

U některých ORP nebyl vymezen žádný další spádový obvod úrovně POÚ (Beroun) nebo vymezení obvodu POÚ u střediska ORP je velmi rozsáhlé (Mladá Boleslav, Benešov, Kladno).

U obvodu ORP Rakovník jsou vymezeny dva velmi slabé obvody obce s POÚ (Jesenice 3 612 obyv., vlastní středisko 1 698 obyv. a Křivoklát 4 311 obyv., vlastní středisko 673 obyv.). V obvodu ORP Mělník je vymezen slabý obvod obce s POÚ - Mšeno (obvod 2 774 obyv., vlastní sídlo o počtu 1 458 obyv.). Vymezení těchto středisek odůvodňuje potřeba, aby i v řídko osídleném území existovala střediska lokální úrovně, která mohou zajistit základní administrativní a obslužné funkce.

V sousedním obvodu ORP Kladno naopak nebyl vymezen obvod POÚ se střediskem Stochov (vlastní město 5 392 obyvatel) s možným relativně velkým počtem obyvatel v obvodu (cca 11 000).

V období 1991-2019 největší nárůst počtu obyvatel zaznamenaly SO ORP (index vývoje počtu obyvatel IVO > 170):

- Lysá nad Labem (223)
- Černošice (201)
- Říčany (191)
- Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (176)

V období 1991-2019 největší nárůst počtu obyvatel zaznamenaly SO POÚ (index vývoje počtu obyvatel IVO > 170):

- Jesenice (374)
- Kamenice (241)
- Úvaly (229)
- Lysá nad Labem (223)
- Odolena Voda (211)
- Hostivice (207)
- Říčany (201)
- Roztoky (188)
- Mníšek pod Brdy (182)

V období 1991-2019 zaznamenaly ztrátu počtu obyvatel SO ORP (index vývoje počtu obyvatel IVO < 100):

- Kutná Hora (99)
- Příbram (99)
- Votice (98)
- Sedlčany (96)
- Vlašim (96)

V období 1991-2019 zaznamenaly ztrátu počtu obyvatel SO POU (index vývoje počtu obyvatel IVO < 100):

- Příbram (99)
- Votice (98)
- Breznice (98)
- Městec Králové (96)
- Sedlčany (96)
- Vlašim (96)
- Zruč nad Sázavou (91)

Reforma veřejné správy skýtala naději optimalizovat vazby v území potvrzením jejich přibližně reálné podoby. Potvrdit se měl význam některých nižších regionálních center, která v minulosti ztratila roli okresního města.

Základem "nové" (administrativní) střediskové soustavy na nejnižší úrovni (POÚ) měla být města. Nikoliv však ta, která mají formální statut, ale ta, která mohou úspěšně plnit roli střediska (Stochov, Mnichovice). To je většinou problematické u sídla menšího než 5 000

obyv., resp. 3 000 obyv. (v některých územích ČR včetně Středočeského kraje). Důležitá není jen populační velikost (zde je nutné upozornit, že sídlo, vlastní středisko, má někdy výrazně menší počet obyv. než administrativní obec), ale i historický význam „města“ v území, který se promítá do jeho významového potenciálu.

Skutečná města mají obvykle urbanistickou strukturu rozvíjenou ve vazbě na veřejné prostory (náměstí, hlavní ulice, parky), řadu veřejných, často historických budov (kostely, radnice, kulturní a společenská zařízení aj.). Rovněž by mělo mít odpovídající sociální infrastrukturu, umožňující zejména v oblasti školství a zdravotnictví uspokojovat potřeby spádového území.

Tato kritéria téměř všechna střediska více méně splňují. Nejvýznamnějšími nedostatky v této oblasti se vyznačují Černošice, Jesenice a Kamenice, které jsou zatím spíše jen velkými obcemi v suburbánní zóně hlavního města Prahy než městskými centry „svého“ spádového území (výrazné městské atributy má v obvodu POÚ Černošic město Řevnice).

Lze předpokládat, že tato střediska (více než pětitisícová Jesenice ani více než třítisícová Kamenice nejsou městy) svou dynamiku ve vývoji počtu obyvatel v blízké době doprovodí i rozvojem městské vybavenosti (vč. veřejných prostranství charakteru náměstí), nezbytné minimálně pro jejich obyvatele (některá již nová centra budují). V případě Kamenice to vzhledem k urbanistické struktuře může být problémem. Je otázkou, zda v příměstském území Prahy je samostatný obvod POÚ Kamenice nezbytný.

Velkým problémem řady center je jejich poloha, která významně ovlivňuje jejich dostupnost. Některá města (POÚ) v podstatě saturují své potřeby, jejich spádové území je značně formální.

Formální je i zařazení Černošic do úrovně ORP. Město nemá mimo Dolního Poberouní (SO POÚ) reálné spádové území, přičemž Dobřichovice i Řevnice jsou v podstatě autonomními městy s odpovídající vybaveností, spádující přímo do Prahy.

U středisek POÚ je problematická role poměrně silného města Roztok. Město má (obdobně jako Černošice) dobré železniční spojení s Prahou, vzhledem ke své poloze je špatně přístupné z obcí svého spádového obvodu, kde lepší polohu mají rozvojové obce Velké Přílepy a Horoměřice (nejsou městy).

Vymezení ORP Černošice (celý okres Praha – západ) je značně problematické. Vhodnější by bylo toto území rozdělit na dva obvody. Pro severozápadní část je z hlediska polohy nejvhodnějším střediskem Hostivice, pro jižní část dynamicky se rozvíjející Jesenice. Obě střediska leží v bezprostřední blízkosti silničního okruhu kolem Prahy (SOKP). Obě střediska leží na významných radiálách: dálnice D6 a budoucí dálnice D3. Obě střediska zaznamenala po roce 1990 výrazný rozvoj jak v oblasti bydlení, tak i v oblasti ekonomických aktivit. Rovněž obce v jejich bezprostředním okolí procházejí velmi dynamickým rozvojem. V obou případech jsou obce jádry téměř souvislého osídlení s cca 10 tis. obyvateli. Hostivice má navíc železniční spojení s Kladnem a Prahou a leží v blízkosti letiště Praha - Ruzyně. Urbanistická struktura Hostivice byla založena v 1. pol. 20. století, kdy došlo k propojení s Litovicemi. Hostivice i Jesenice (dosud není městem) disponují ve své centrální části rozsáhlými plochami, které lze transformovat na centrální městské funkce.

3.3.3 Požadavky na aktualizaci sídelní struktury v rámci ÚAP krajů podle metodického sdělení MMR

V rámci aktualizace ÚAP Středočeského kraje 2013, 2015, 2017 i 2021 byla použita metodická pomůcka vydaná MMR. Výsledkem je stanovení center sídelní struktury ve čtyřech kategoriích a kartogram zpracovaný v jednotné doporučené formě. Vymezení center předcházelo postup dle metodické pomůcky v těchto krocích:

1. správní význam .. dílčí určení správního významu

Bylo provedeno dle metodiky MMR podle současného správního členění (I = krajské město, II = okresní město, III = ORP, IV = obec POU nebo se stavebním úřadem)

Poznámka: zpracován dílčí kartogram

2. pracovní význam .. dílčí určení významu pracovních center

Bylo provedeno dle metodiky MMR na základě informací SLDB 2001 a SLDB 2011, Kolín pak přeřazen vzhledem k jeho vývoji po roce 2000 (II>I).

Pracovní centra byla převzata z podkladů ÚÚR, kde jsou určena takto:

- je v nich nejméně 1000 obsazených pracovních míst (OPM) a současně
- do nich směřuje největší podíl pracovní vyjížděky z alespoň jediné jiné obce

Význam pracovního centra byl určen takto:

I = nejméně 25000 OPM a současně v jeho funkčním městském regionu je alespoň 75000 obyvatel *(na základě analýzy Středočeského kraje zmenšeno z metodikou požadovaných 30000 / 100000)*

II = nejméně 8000 OPM a současně v jeho funkčním městském regionu je alespoň 25000 obyvatel *(na základě analýzy Středočeského kraje zmenšeno z metodikou požadovaných 10000 / 30000)*

III = nejméně 3000 OPM a současně v jeho funkčním městském regionu je alespoň 7500 obyvatel *(na základě analýzy Středočeského kraje zmenšen druhý údaj z metodikou požadovaných 10000)*

IV = ostatní pracovní centra určená v podkladech ÚÚR

Poznámka: zpracován dílčí kartogram, funkční městské regiony byly vygenerovány z podkladů ÚÚR a jsou zakresleny v kartogramu

3. význam OV .. dílčí určení významu center občanské vybavenosti

Vycházíme z tzv. obslužné funkční velikosti obce (OFV) viz podklady ÚÚR.

Výpočet OFV: počet obyvatel ČR krát OPM3 v centru / OPM3 v ČR

(kde OPM3 je počet obsazených pracovních míst v terciéru)

Poznámka: význam OFV jinými slovy - kolik občanů my měla obec obsloužit, kdyby byli všichni v ČR obsluhováni rovnoměrně

Význam centra OV byl určen dle OFV takto:

I = OFV > 40000

II = OFV > 20000

III = OFV > 10000

IV = OFV > 2500

Poznámka:

- zpracován dílčí kartogram

Na základě metodické pomůcky bylo prověřeno stanovení center sídelní struktury provedené v předchozích vydáních ÚAP ORP kraje a v ZÚR a lze konstatovat, že se víceméně shoduje.

3.3.4 Shrnutí a tabulkové přehledy k tématu struktura osídlení

Rozložení vyšších, středních a nižších center je v podstatě vyhovující. Žádoucí by bylo posílení Votic (ORP) na úroveň nižšího centra významného.

Roli lokálních center mohou plnit i další obce (mimo POÚ) a naopak zařazení některých obcí do kategorie POÚ, zejména Jesenice (okres Rakovník), Křivoklát, Týnec n. L., z nich zřejmě lokální centra nevytvorí.

Index vývoje počtu obyvatel center (ORP, POÚ) vyšší než 100 (1991 - 2019)

(IVO_1991_2019_d.tab)

Obec	počet obyvatel k 31.12.			indexy vývoje obyvatel (IVO)		
	1991	2005	2019	1991-2005	2005-2019	1991-2019
Jesenice	1749	4175	9682	238.7	231.9	553.6
Hostivice	3997	5607	8788	140.3	156.7	219.9
Kamenice	2288	3157	4664	138.0	147.7	203.8
Černošice	4307	5302	7331	123.1	138.3	170.2
Roztoky	5720	6286	8645	109.9	137.5	151.1
Mníšek pod Brdy	3952	4226	5933	106.9	140.4	150.1
Říčany	10626	11800	15908	111.0	134.8	149.7
Úvaly	4629	5041	6884	108.9	136.6	148.7
Jílové u Prahy	3275	3555	4857	108.5	136.6	148.3
Odolena Voda	4462	5052	6136	113.2	121.5	137.5
Unhošť	3709	3481	4824	93.9	138.6	130.1
Brandýs n.L.-St. Boleslav	15597	15727	19255	100.8	122.4	123.5
Kostelec nad Černými Lesy	3164	3314	3780	104.7	114.1	119.5
Čelákovice	10318	10498	12273	101.7	116.9	118.9
Lysá nad Labem	8415	8294	9795	98.6	118.1	116.4
Nové Strašecí	5012	5096	5572	101.7	109.3	111.2
Dobříš	8087	7951	8960	98.3	112.7	110.8
Benátky nad Jizerou	6795	6931	7459	102.0	107.6	109.8
Pečky	4396	4283	4814	97.4	112.4	109.5
Beroun	17987	17808	19641	99.0	110.3	109.2
Týnec nad Sázavou	5268	5092	5739	96.7	112.7	108.9
Poděbrady	13235	13250	14377	100.1	108.5	108.6
Týnec nad Labem	1924	1901	2077	98.8	109.3	108.0
Velvary	2856	2921	3080	102.3	105.4	107.8
Hořovice	6401	6617	6901	103.4	104.3	107.8
Uhlířské Janovice	2959	3104	3118	104.9	100.5	105.4
Kouřim	1807	1802	1903	99.7	105.6	105.3
Benešov	15998	16245	16758	101.5	103.2	104.8
Sadská	3076	3079	3204	100.1	104.1	104.2
Mnichovo Hradiště	8497	8411	8846	99.0	105.2	104.1
Kralupy nad Vltavou	17890	17104	18388	95.6	107.5	102.8
Čáslav	10110	9966	10322	98.6	103.6	102.1
Neratovice	15870	16257	16191	102.4	99.6	102.0

Kolín	31426	30175	31973	96.0	106.0	101.7
Slaný	15642	14856	15864	95.0	106.8	101.4
Votice	4525	4434	4569	98.0	103.0	101.0
Sázava	3709	3755	3734	101.2	99.4	100.7
Mšeno	1454	1484	1458	102.1	98.2	100.3
Český Brod	7027	6651	7049	94.6	106.0	100.3

Index vývoje počtu obyvatel center (ORP, POÚ) nižší než 100 (1991 – 2019)

Obec	počet obyvatel k 31.12.			indexy vývoje obyvatel (IVO)		
	1991	2005	2019	1991-2005	2005-2019	1991-2019
Mladá Boleslav	44849	43162	44740	96.2	103.7	99.8
Nymburk	15290	14298	15154	93.5	106.0	99.1
Mělník	19732	19124	19559	96.9	102.3	99.1
Březnice	3620	3629	3520	100.2	97.0	97.2
Kladno	71566	69329	69337	96.9	100.0	96.9
Jesenice (Rakovnicko)	1755	1633	1698	93.0	104.0	96.8
Bělá pod Bezdězem	4999	4910	4792	98.2	97.6	95.9
Kutná Hora	21634	21142	20653	97.7	97.7	95.5
Křivoklát	707	669	673	94.6	100.6	95.2
Městec Králové	3010	2876	2846	95.5	99.0	94.6
Rožmitál pod Třemšínem	4645	4279	4372	92.1	102.2	94.1
Zruč nad Sázavou	5275	4920	4861	93.3	98.8	92.2
Rakovník	17416	16238	15709	93.2	96.7	90.2
Vlašim	12822	12103	11550	94.4	95.4	90.1
Sedlčany	7951	7784	7029	97.9	90.3	88.4
Příbram	36898	34884	32503	94.5	93.2	88.1

Základní charakteristiky středisek a vybraných obcí (seřazeno dle indexu IVO 1991-2019)

obec	význam	rozloha v km ²	počet obyvatel k 31.12.			počet obyv. na km ²	indexy vývoje obyvatel (IVO)	
			1991	2005	2019		2005- 2019	1991- 2019
Milovice	obec	28.34	1209	6606	12098	427	183.1	1000.7
Vestec	obec	4.72	370	1574	2739	580	174.0	740.3
Chýně	obec	5.00	542	710	3730	746	525.4	688.2
Jesenice	POÚ	17.54	1749	4175	9682	552	231.9	553.6
Bašť	obec	7.80	549	548	2816	361	513.9	512.9
Nehvizdy	obec	9.83	819	1185	3575	364	301.7	436.5
Velké Přílepy	obec	5.67	831	1611	3533	623	219.3	425.2
Sulice	obec	9.93	506	1135	2106	212	185.6	416.2
Dolní Břežany	obec	10.64	1044	2118	4231	398	199.8	405.3
Zdiby	obec	9.95	954	1543	3805	382	246.6	398.8
Šestajovice	obec	5.42	1012	1721	3905	721	226.9	385.9
Holubice	obec	7.96	576	656	2076	261	316.5	360.4
Psáry	obec	11.25	1295	2556	4064	361	159.0	313.8
Horoměřice	obec	8.06	1648	2401	4463	554	185.9	270.8
Hovorčovice	obec	2.14	979	1404	2514	1176	179.1	256.8
Luštěnice	obec	14.78	871	1696	2212	150	130.4	254.0
Nučice	obec	5.95	898	976	2248	378	230.3	250.3
Líbeznice	obec	5.99	1184	1368	2953	493	215.9	249.4
Zeleneč	obec	10.75	1351	1886	3185	296	168.9	235.8
Jirny	obec	8.26	1300	1514	2901	351	191.6	223.2
Hostivice	POÚ	14.47	3997	5607	8788	607	156.7	219.9
Mukařov	obec	6.33	1217	1408	2619	414	186.0	215.2
Kamenice	POÚ	17.38	2288	3157	4664	268	147.7	203.8
Mnichovice	obec	8.32	1977	2491	3902	469	156.6	197.4
Hradištko	obec	11.88	1147	1423	2222	187	156.1	193.7
Klecany	obec	10.16	1914	2016	3608	355	179.0	188.5
Průhonice	obec	7.69	1563	2164	2934	381	135.6	187.7
Hřebeč	obec	4.22	1152	1441	2090	495	145.0	181.4
Rudná	obec	8.19	2847	3738	5153	630	137.9	181.0
Pyšely	obec	12.81	1125	1300	2021	158	155.5	179.6
Tišice	obec	12.72	1336	1534	2389	188	155.7	178.8
Strančice	obec	11.59	1426	1625	2524	218	155.3	177.0
Nelahozeves	obec	9.95	1216	1367	2114	212	154.6	173.8
Králův Dvůr	obec	15.24	5614	6014	9690	636	161.1	172.6
Čestlice	obec	4.43	402	483	692	156	143.3	172.1
Velké Popovice	obec	15.62	1722	2027	2940	188	145.0	170.7
Černošice	ORP	9.05	4307	5302	7331	810	138.3	170.2
Vrané nad Vltavou	obec	4.26	1580	2030	2632	619	129.7	166.6
Kosmonosy	obec	11.39	3362	4061	5233	460	128.9	155.7
Bušehrad	obec	7.61	2260	2327	3498	460	150.3	154.8
Štěchovice	obec	14.30	1338	1491	2042	143	137.0	152.6
Roztoky	POÚ	8.13	5720	6286	8645	1063	137.5	151.1
Mníšek pod Brdy	POÚ	26.50	3952	4226	5933	224	140.4	150.1

Říčany	ORP	25.81	10626	11800	15908	616	134.8	149.7
Úvaly	POÚ	10.97	4629	5041	6884	628	136.6	148.7
Jílové u Prahy	POÚ	16.25	3275	3555	4857	299	136.6	148.3
Kněžmost	obec	40.44	1469	1648	2147	53	130.3	146.2
Kostelec nad Labem	obec	15.55	2896	3131	4224	272	134.9	145.9
Libušín	obec	9.48	2334	2641	3394	358	128.5	145.4
Nížbor	obec	28.01	1436	1608	2082	74	129.5	145.0
Veltrusy	obec	8.00	1533	1672	2208	276	132.1	144.0
Lány	obec	33.97	1584	1719	2242	66	130.4	141.5
Dobříchovice	obec	10.92	2675	3028	3722	341	122.9	139.1
Odolena Voda	POÚ	11.24	4462	5052	6136	546	121.5	137.5
Tuchlovice	obec	12.75	1977	2146	2648	208	123.4	133.9
Libiš	obec	7.12	1689	1885	2248	316	119.3	133.1
Unhošť	POÚ	17.41	3709	3481	4824	277	138.6	130.1
Dolní Bousov	obec	24.30	2214	2376	2788	115	117.3	125.9
Vinařice	obec	5.16	1722	1757	2162	419	123.1	125.6
Brandýs n.L.-St.Bolesl.	ORP	22.65	15597	15727	19255	850	122.4	123.5
Řevnice	obec	10.14	2955	2966	3570	352	120.4	120.8
Nový Knín	obec	29.62	1713	1769	2065	70	116.7	120.5
Kostelec n. Č.Lesy	POÚ	17.70	3164	3314	3780	214	114.1	119.5
Čelákovice	POÚ	15.87	10318	10498	12273	773	116.9	118.9
Žebrák	obec	8.51	1840	2010	2186	257	108.8	118.8
Bakov nad Jizerou	obec	27.02	4376	4558	5175	192	113.5	118.3
Velim	obec	15.70	1888	2038	2224	142	109.1	117.8
Všetaty	obec	12.86	1974	2023	2319	180	114.6	117.5
Bystřice	obec	63.37	3818	4016	4483	71	111.6	117.4
Dobrovice	obec	24.63	2916	2999	3421	139	114.1	117.3
Lysá nad Labem	ORP	33.67	8415	8294	9795	291	118.1	116.4
Velký Osek	obec	10.56	2078	2129	2419	229	113.6	116.4
Čerčany	obec	6.45	2599	2619	2917	452	111.4	112.2
Zdice	obec	13.80	3748	3898	4201	304	107.8	112.1
Nové Strašecí	POÚ	13.32	5012	5096	5572	418	109.3	111.2
Dobříš	ORP	53.42	8087	7951	8960	168	112.7	110.8
Libčice nad Vltavou	obec	7.10	3125	3228	3458	487	107.1	110.7
Neveklov	obec	54.46	2408	2385	2661	49	111.6	110.5
Benátky nad Jizerou	POÚ	35.51	6795	6931	7459	210	107.6	109.8
Pečky	POÚ	10.76	4396	4283	4814	447	112.4	109.5
Beroun	ORP	31.25	17987	17808	19641	629	110.3	109.2
Týnec nad Sázavou	POÚ	25.72	5268	5092	5739	223	112.7	108.9
Poděbrady	ORP	33.68	13235	13250	14377	427	108.5	108.6
Týnec nad Labem	POÚ	15.69	1924	1901	2077	132	109.3	108.0
Zlonice	obec	16.07	2098	2222	2263	141	101.8	107.9
Velvary	POÚ	18.09	2856	2921	3080	170	105.4	107.8
Hořovice	ORP	9.55	6401	6617	6901	723	104.3	107.8
Vrdy	obec	18.50	2774	3077	2946	159	95.7	106.2
Uhlířské Janovice	POÚ	25.44	2959	3104	3118	123	100.5	105.4
Kouřim	POÚ	14.40	1807	1802	1903	132	105.6	105.3
Benešov	ORP	46.87	15998	16245	16758	358	103.2	104.8

Jince	obec	36.62	2160	2180	2255	62	103.4	104.4
Sadská	POÚ	16.44	3076	3079	3204	195	104.1	104.2
Mnichovo Hradiště	ORP	34.31	8497	8411	8846	258	105.2	104.1
Kralupy nad Vltavou	ORP	21.91	17890	17104	18388	839	107.5	102.8
Čáslav	ORP	26.46	10110	9966	10322	390	103.6	102.1
Neratovice	ORP	20.01	15870	16257	16191	809	99.6	102.0
Kolín	ORP	34.99	31426	30175	31973	914	106.0	101.7
Milín	obec	24.13	2122	2071	2155	89	104.1	101.6
Slaný	ORP	35.12	15642	14856	15864	452	106.8	101.4
Votice	ORP	36.44	4525	4434	4569	125	103.0	101.0
Sázava	POÚ	20.42	3709	3755	3734	183	99.4	100.7
Mšeno	POÚ	26.74	1454	1484	1458	55	98.2	100.3
Český Brod	ORP	19.71	7027	6651	7049	358	106.0	100.3
Mladá Boleslav	ORP	28.90	44849	43162	44740	1548	103.7	99.8
Stochov	obec	9.54	5432	5597	5392	565	96.3	99.3
Nymburk	ORP	20.59	15290	14298	15154	736	106.0	99.1
Mělník	ORP	24.96	19732	19124	19559	784	102.3	99.1
Komárov	obec	6.16	2470	2429	2430	395	100.0	98.4
Březnice	POÚ	19.47	3620	3629	3520	181	97.0	97.2
Kladno	ORP	36.97	71566	69329	69337	1876	100.0	96.9
Jesenice	POÚ	37.61	1755	1633	1698	45	104.0	96.8
Bělá pod Bezdězem	POÚ	63.20	4999	4910	4792	76	97.6	95.9
Kutná Hora	ORP	33.06	21634	21142	20653	625	97.7	95.5
Křivoklát	POÚ	6.42	707	669	673	105	100.6	95.2
Městec Králové	POÚ	19.88	3010	2876	2846	143	99.0	94.6
Sedlec-Prčice	obec	64.17	3032	2883	2866	45	99.4	94.5
Rožmitál p. Třemšínem	POÚ	53.01	4645	4279	4372	82	102.2	94.1
Zruč nad Sázavou	POÚ	16.37	5275	4920	4861	297	98.8	92.2
Rakovník	ORP	18.50	17416	16238	15709	849	96.7	90.2
Vlašim	ORP	41.42	12822	12103	11550	279	95.4	90.1
Sedlčany	ORP	36.46	7951	7784	7029	193	90.3	88.4
Příbram	ORP	36.10	36898	34884	32503	900	93.2	88.1

Základní charakteristiky středisek a jejich vybraných obcí

středisko ORP, POÚ, vybrané obce	rozloha v km ²	počet obyvatel k 31.12.			počet obyvatel na 1 km ²	indexy	
		1991	2005	2019		2005-2019	1991-2019
Benešov	46.87	15998	16245	16758	358	103.2	104.8
Bystřice	63.37	3818	4016	4483	71	111.6	117.4
Čerčany	6.45	2599	2619	2917	452	111.4	112.2
Neveklov	54.46	2408	2385	2661	49	111.6	110.5
Pyšely	12.81	1125	1300	2021	158	155.5	179.6
Sázava	20.42	3709	3755	3734	183	99.4	100.7
Týnec nad Sázavou	25.72	5268	5092	5739	223	112.7	108.9
Beroun	31.25	17987	17808	19641	629	110.3	109.2
Králův Dvůr	15.24	5614	6014	9690	636	161.1	172.6
Nížbor	28.01	1436	1608	2082	74	129.5	145.0
Zdice	13.80	3748	3898	4201	304	107.8	112.1
Brandýs n.L.-Stará Boleslav	22.65	15597	15727	19255	850	122.4	123.5
Hovorčovice	2.14	979	1404	2514	1176	179.1	256.8
Čelákovice	15.87	10318	10498	12273	773	116.9	118.9
Nehvizdy	9.83	819	1185	3575	364	301.7	436.5
Zeleneč	10.75	1351	1886	3185	296	168.9	235.8
Odolena Voda	11.24	4462	5052	6136	546	121.5	137.5
Bašŕ	7.80	549	548	2816	361	513.9	512.9
Klecany	10.16	1914	2016	3608	355	179.0	188.5
Líbeznice	5.99	1184	1368	2953	493	215.9	249.4
Zdíby	9.95	954	1543	3805	382	246.6	398.8
Úvaly	10.97	4629	5041	6884	628	136.6	148.7
Jirny	8.26	1300	1514	2901	351	191.6	223.2
Šestajovice	5.42	1012	1721	3905	721	226.9	385.9
Čáslav	26.46	10110	9966	10322	390	103.6	102.1
Vrďy	18.50	2774	3077	2946	159	95.7	106.2
Černošice	9.05	4307	5302	7331	810	138.3	170.2
Dobřichovice	10.92	2675	3028	3722	341	122.9	139.1
Řevnice	10.14	2955	2966	3570	352	120.4	120.8
Hostivice	14.47	3997	5607	8788	607	156.7	219.9
Chýně	5.00	542	710	3730	746	525.4	688.2
Nučice	5.95	898	976	2248	378	230.3	250.3
Rudná	8.19	2847	3738	5153	630	137.9	181.0
Jesenice	17.54	1749	4175	9682	552	231.9	553.6
Dolní Břežany	10.64	1044	2118	4231	398	199.8	405.3
Průhonice	7.69	1563	2164	2934	381	135.6	187.7
Psáry	11.25	1295	2556	4064	361	159.0	313.8
Vestec	4.72	370	1574	2739	580	174.0	740.3
Jílové u Prahy	16.25	3275	3555	4857	299	136.6	148.3
Hradištko	11.88	1147	1423	2222	187	156.1	193.7
Štěchovice	14.30	1338	1491	2042	143	137.0	152.6
Vrané nad Vltavou	4.26	1580	2030	2632	619	129.7	166.6
Mníšek pod Brďy	26.50	3952	4226	5933	224	140.4	150.1
Roztoky	8.13	5720	6286	8645	1063	137.5	151.1

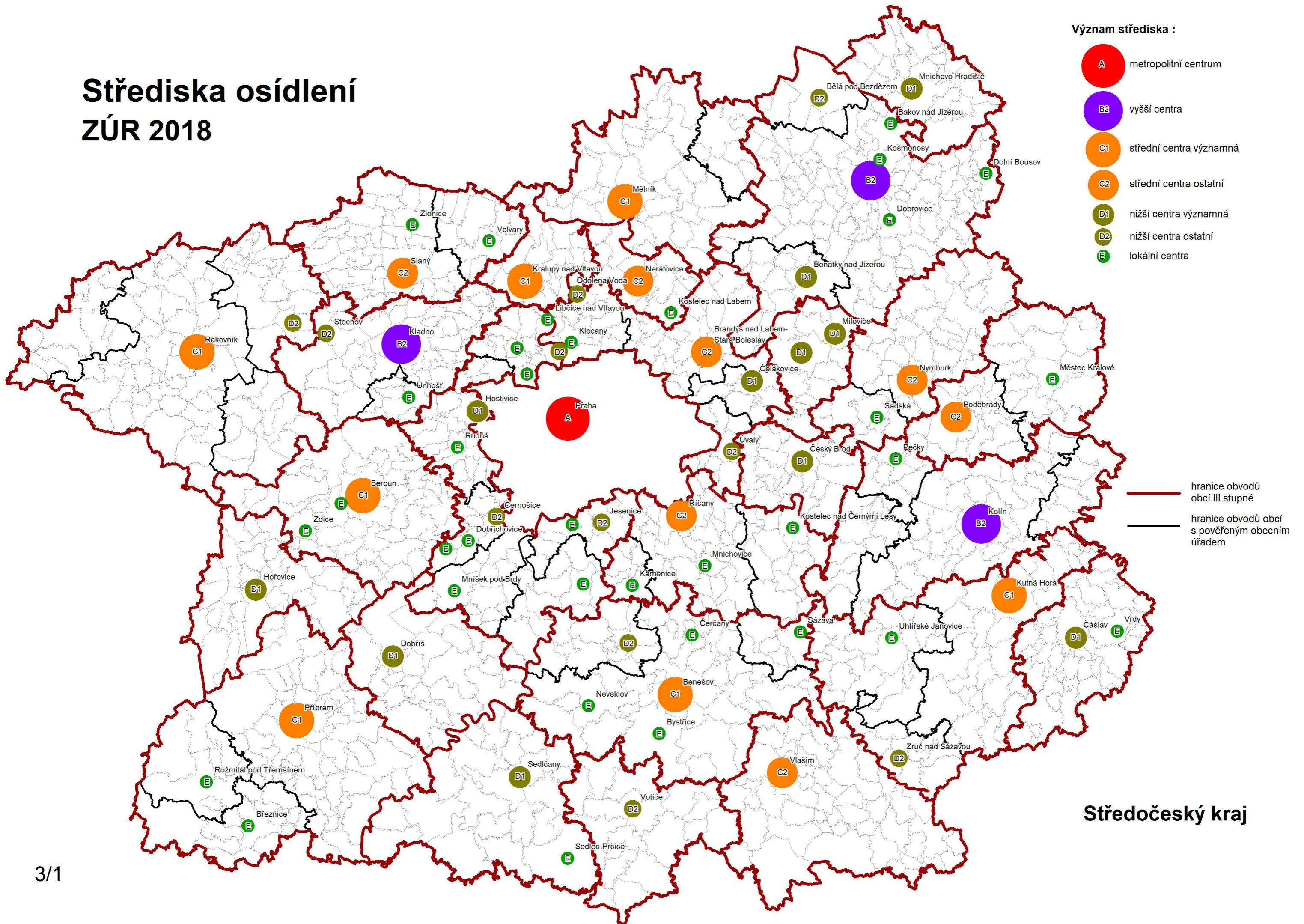
Holubice	7.96	576	656	2076	261	316.5	360.4
Horoměřice	8.06	1648	2401	4463	554	185.9	270.8
Libčice nad Vltavou	7.10	3125	3228	3458	487	107.1	110.7
Velké Přílepy	5.67	831	1611	3533	623	219.3	425.2
Český Brod	19.71	7027	6651	7049	358	106.0	100.3
Dobříš	53.42	8087	7951	8960	168	112.7	110.8
Nový Knín	29.62	1713	1769	2065	70	116.7	120.5
Hořovice	9.55	6401	6617	6901	723	104.3	107.8
Komárov	6.16	2470	2429	2430	395	100.0	98.4
Žebrák	8.51	1840	2010	2186	257	108.8	118.8
Kladno	36.97	71566	69329	69337	1876	100.0	96.9
Buštěhrad	7.61	2260	2327	3498	460	150.3	154.8
Hřebeč	4.22	1152	1441	2090	495	145.0	181.4
Lány	33.97	1584	1719	2242	66	130.4	141.5
Libušín	9.48	2334	2641	3394	358	128.5	145.4
Stochov	9.54	5432	5597	5392	565	96.3	99.3
Tuchlovice	12.75	1977	2146	2648	208	123.4	133.9
Vinařice	5.16	1722	1757	2162	419	123.1	125.6
Unhošť	17.41	3709	3481	4824	277	138.6	130.1
Kolín	34.99	31426	30175	31973	914	106.0	101.7
Velim	15.70	1888	2038	2224	142	109.1	117.8
Velký Osek	10.56	2078	2129	2419	229	113.6	116.4
Kouřim	14.40	1807	1802	1903	132	105.6	105.3
Pečky	10.76	4396	4283	4814	447	112.4	109.5
Týnec nad Labem	15.69	1924	1901	2077	132	109.3	108.0
Kralupy nad Vltavou	21.91	17890	17104	18388	839	107.5	102.8
Nelahozeves	9.95	1216	1367	2114	212	154.6	173.8
Veltrusy	8.00	1533	1672	2208	276	132.1	144.0
Kutná Hora	33.06	21634	21142	20653	625	97.7	95.5
Uhlířské Janovice	25.44	2959	3104	3118	123	100.5	105.4
Zruč nad Sázavou	16.37	5275	4920	4861	297	98.8	92.2
Lysá nad Labem	33.67	8415	8294	9795	291	118.1	116.4
Milovice	28.34	1209	6606	12098	427	183.1	1000.7
Mělník	24.96	19732	19124	19559	784	102.3	99.1
Mšeno	26.74	1454	1484	1458	55	98.2	100.3
Mladá Boleslav	28.90	44849	43162	44740	1548	103.7	99.8
Bělá pod Bezdězem	63.20	4999	4910	4792	76	97.6	95.9
Benátky nad Jizerou	35.51	6795	6931	7459	210	107.6	109.8
Bakov nad Jizerou	27.02	4376	4558	5175	192	113.5	118.3
Dobruška	24.63	2916	2999	3421	139	114.1	117.3
Dolní Bousov	24.30	2214	2376	2788	115	117.3	125.9
Kosmonosy	11.39	3362	4061	5233	460	128.9	155.7
Luštěnice	14.78	871	1696	2212	150	130.4	254.0
Mnichovo Hradiště	34.31	8497	8411	8846	258	105.2	104.1
Kněžmost	40.44	1469	1648	2147	53	130.3	146.2
Neratovice	20.01	15870	16257	16191	809	99.6	102.0
Kostelec nad Labem	15.55	2896	3131	4224	272	134.9	145.9
Libiš	7.12	1689	1885	2248	316	119.3	133.1

Tišice	12.72	1336	1534	2389	188	155.7	178.8
Všetaty	12.86	1974	2023	2319	180	114.6	117.5
Nymburk	20.59	15290	14298	15154	736	106.0	99.1
Sadská	16.44	3076	3079	3204	195	104.1	104.2
Poděbrady	33.68	13235	13250	14377	427	108.5	108.6
Městec Králové	19.88	3010	2876	2846	143	99.0	94.6
Příbram	36.10	36898	34884	32503	900	93.2	88.1
Březnice	19.47	3620	3629	3520	181	97.0	97.2
Jince	36.62	2160	2180	2255	62	103.4	104.4
Milín	24.13	2122	2071	2155	89	104.1	101.6
Rožmitál pod Třemšínem	53.01	4645	4279	4372	82	102.2	94.1
Rakovník	18.50	17416	16238	15709	849	96.7	90.2
Jesenice	37.61	1755	1633	1698	45	104.0	96.8
Křivoklát	6.42	707	669	673	105	100.6	95.2
Nové Strašecí	13.32	5012	5096	5572	418	109.3	111.2
Říčany	25.81	10626	11800	15908	616	134.8	149.7
Kamenice	17.38	2288	3157	4664	268	147.7	203.8
Sulice	9.93	506	1135	2106	212	185.6	416.2
Kostelec nad Čer. Lesy	17.70	3164	3314	3780	214	114.1	119.5
Čestlice	4.43	402	483	692	156	143.3	172.1
Mnichovice	8.32	1977	2491	3902	469	156.6	197.4
Mukařov	6.33	1217	1408	2619	414	186.0	215.2
Strančice	11.59	1426	1625	2524	218	155.3	177.0
Velké Popovice	15.62	1722	2027	2940	188	145.0	170.7
Sedlčany	36.46	7951	7784	7029	193	90.3	88.4
Sedlec-Prčice	64.17	3032	2883	2866	45	99.4	94.5
Slaný	35.12	15642	14856	15864	452	106.8	101.4
Zlonice	16.07	2098	2222	2263	141	101.8	107.9
Velvary	18.09	2856	2921	3080	170	105.4	107.8
Vlašim	41.42	12822	12103	11550	279	95.4	90.1
Votice	36.44	4525	4434	4569	125	103.0	101.0

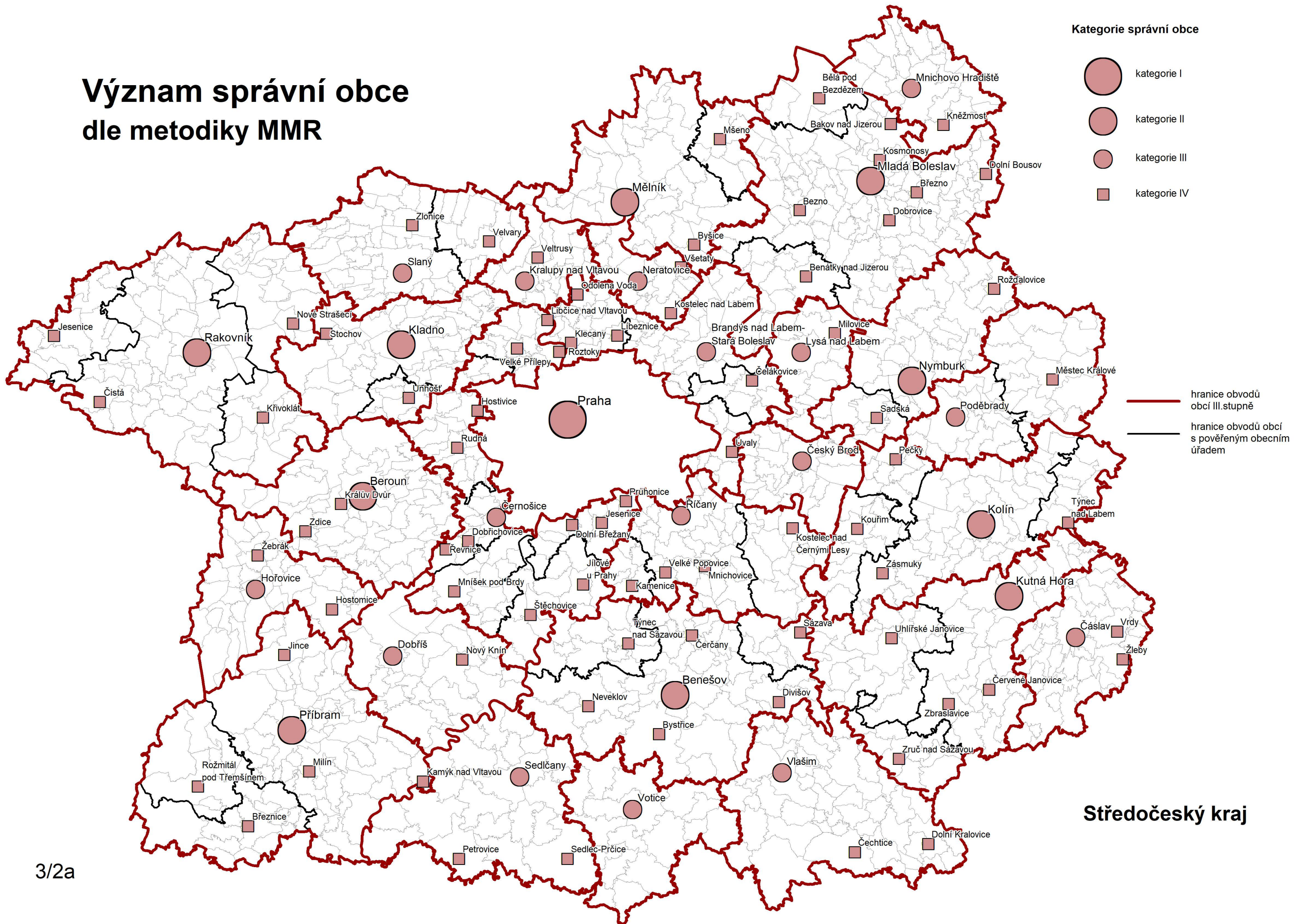
Poznámky:

- Mezi vybrané obce byly v tabulce zařazeny
 - o centrální obce SO ORP a SO POÚ
 - o střediska osídlení dle ZÚR 2018
 - o obce s více než 2 000 obyvateli v roce 2019
 - o navíc obec Čestlice z důvodu přítomnosti největší komerční zóny ve Středočeském kraji s mimořádně vysokou nabídkou pracovních příležitostí.
- SO ORP= správní obvod obce s rozšířenou působností
- SO POÚ= správní obvod s pověřeným obecním úřadem

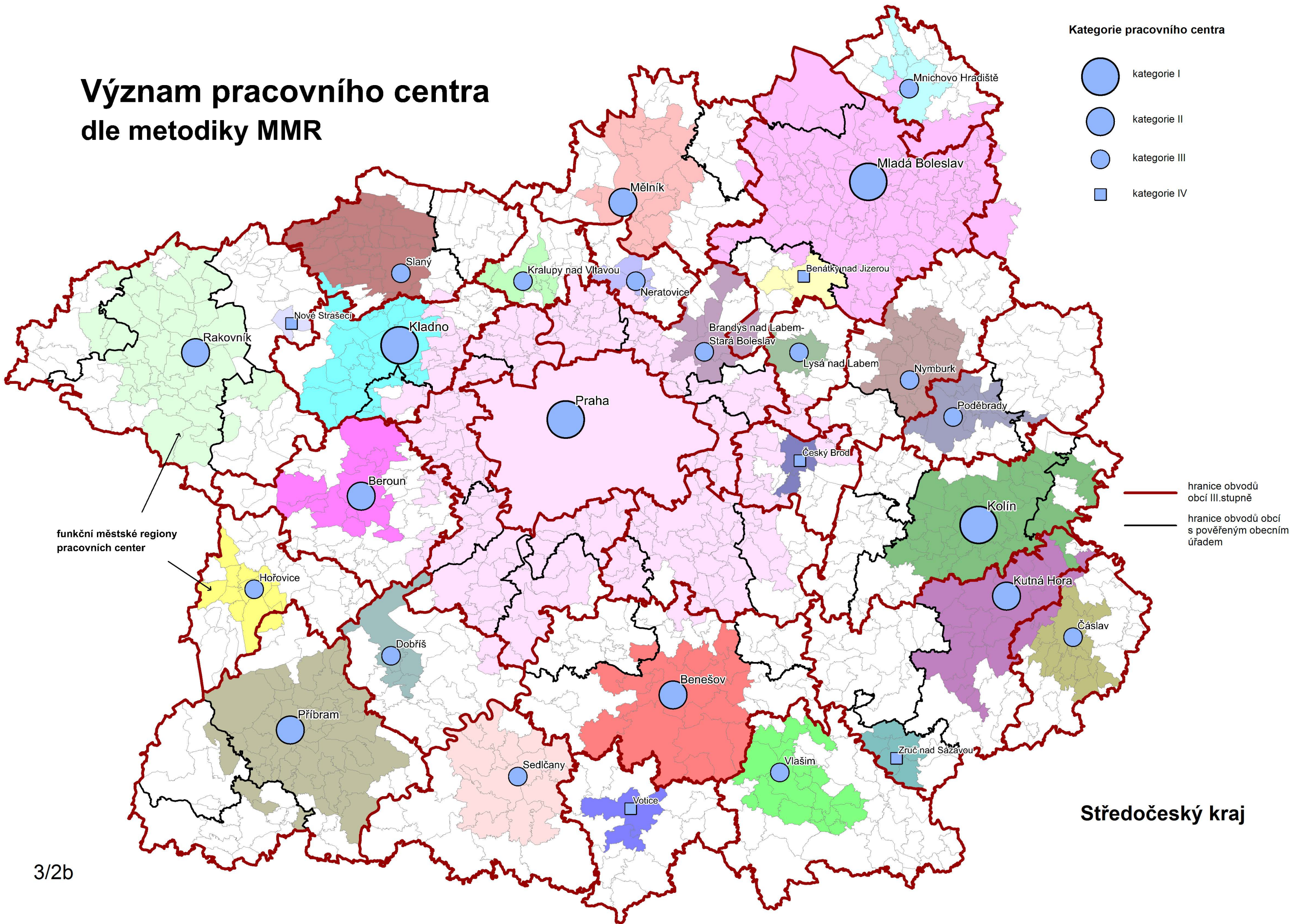
Střediska osídlení ZÚR 2018

Význam správní obce dle metodiky MMR

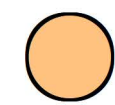
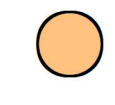
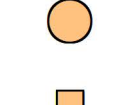

Význam pracovního centra dle metodiky MMR

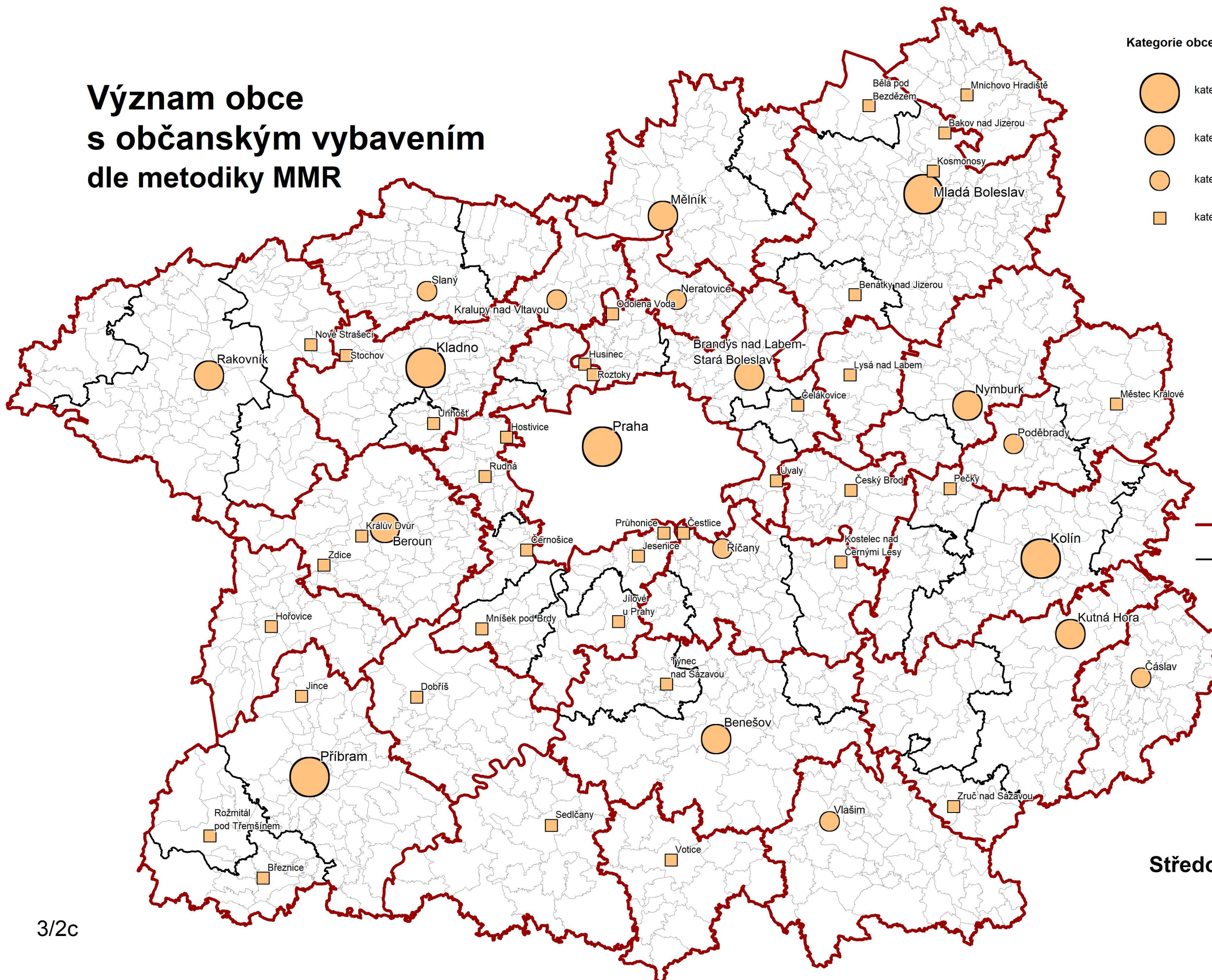

Význam obce s občanským vybavením dle metodiky MMR

Kategorie obce s občanským vybavením

- kategorie I
- kategorie II
- kategorie III
- kategorie IV

- hranice obvodů obcí III. stupně
- hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

Středočeský kraj

3.4 Sociodemografické podmínky

Poznámka:

Pro aktualizaci ÚAP SK v roce 2021 máme k dispozici demografická data poskytovaná ve standardních sestavách ČSÚ (pro účely ÚAP) vždy k 30.6. za rok předcházející. Většina analýz proto pracuje s údaji roku 2019, protože termín odevzdání ÚAP neumožňuje využít data vystavená ČSÚ 30.6.2021, která se týkají roku 2020.

3.4.1 Charakteristika podmínek

Střední Čechy jsou územím, které v minulém století procházelo řadou demografických proměn. Jeho významným specifickým je pozice Prahy – hlavního města státu. Od roku 1960 je město Praha samostatným krajem. Rozvoj hl. m. jak po 1. i po 2. světové válce se pochopitelně výrazně promítal do migrace, z velké části na úkor středních Čech. Mimo Prahy došlo k výraznému nárůstu počtu obyvatel dalších měst, zejména průmyslových center.

Důsledkem tohoto vývoje je velice řídké (z hlediska počtu obyvatel nikoliv počtu sídel) osídlení rozsáhlých území středních Čech. Tato skutečnost se výrazně projevuje i v řadě demografických charakteristik jako je stáří obyvatel a bytového fondu, úroveň vzdělanosti i kriminality obyvatel. Rozsáhlé části území dlouhodobě vykazují vysokou vyjížďku za zaměstnáním, která s útlumem řady odvětví po roce 1990 byla ve velkém rozsahu přesměrována na hl. m. Prahu. Po roce 1990 dochází k rozvoji suburbanizace, která do řady obcí, zejména v okolí hl. m. Prahy přivádí nové obyvatelstvo s výrazně odlišnými sociodemografickými i ekonomickými charakteristikami ve srovnání s obyvatelstvem původním. Vyrovnání modelů chování původních obyvatel a přistěhovalců (část z nich jsou i cizinci) bude zřejmě dlouhodobější záležitostí. Základní problémy však již zřejmě byly, nebo v blízké budoucnosti budou překonány.

3.4.2 Vývoj počtu obyvatelstva

V tomto ukazateli je Středočeský kraj nad průměrem ČR a v podstatě je po r. 1991 jediným krajem s trvale rostoucím počtem obyvatel. Hl. m. Praha zaznamenalo po r. 1991 výrazné ztráty, vývoj se však obrátil a již několik let je pozitivní, a to především díky zahraniční migraci.

Kartogramy (v textu za kapitolou 3.8 Sociodemografické podmínky) zachycují základní územní rozdíly v růstu obyvatelstva a intenzitě osídlení. Zřejmý je vliv vzdálenosti vůči Praze (zejména extrémní růst suburbanizační zóny) a částečně i vůči hlavním dopravním osám. U hustoty zalidnění se pochopitelně dále uplatňují další centra osídlení.

Tabulka: Vývoj obyvatelstva v období od 31.12.2001 do 31.12.2019 (bil_B001_pocety_IVO_CR_ScK_Pha.xls)

Jednotka	Počet obyvatel			Vývojové indexy		
	31.12.2001	31.12.2010	31.12.2019	2010/2001	2019/2010	2019/2001
Česká republika	10 204 991	10 532 770	10 693 939	103,2	101,5	104,8
Středočeský kraj	1 123 931	1 264 978	1 385 141	112,5	109,5	123,2
Hl. m. Praha	1 160 118	1 257 158	1 324 277	108,4	105,3	114,2
Praha+Středočeský kraj	2 284 049	2 522 136	2 709 418	110,4	107,4	118,6

Charakteristické jsou výrazné růstové tendence nejen v širokém zázemí Prahy, ale i v Praze samotné, které vyvrcholily v letech 2007, 2008. V období od 31.12.2001 do 31.12.2010 vzrostl počet obyvatelstva ve Středočeském kraji o 12,5 % a v Praze o 8,4 %. Ve druhé dekádě tohoto století tento růst pokračuje, i když už poněkud pomaleji. V období od 31.12.2010 do 31.12.2019 v kraji o 9,5 % a v Praze o 5,3 %.

Za 18 let od 31.12.2001 do 31.12.2019 přibýlo v celé ČR 4,8 % obyvatel, v Praze 14,2 % a ve Středočeském kraji dokonce 23,2 %. To představuje v porovnání s ostatními kraji ČR nejen nejvyšší dynamiku, ale i postupnou koncentraci populačních přírůstků státu do středočeského prostoru. Jestliže v letech 2001 – 2019 vzrostla populace státu o cca 489 tisíc, pak populace středočeské oblasti (Praha + Středočeský kraj) vzrostla o cca 425 tisíc (ve Středočeském kraji cca 261 tisíc). Podíl středočeské oblasti na celkovém přírůstku ČR činil tedy cca 87 % !

Dynamika růstu středisek osídlení – ORP

Název ORP	počet obyvatel k 31.12.			index vývoje obyvatel (IVO)		
	2001	2010	2019	2001-2010	2010-2019	2001-2019
Extrémní růst						
Černošice	83894	120990	149338	144.2	123.4	178.0
Říčany	40655	56296	71896	138.5	127.7	176.8
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	65637	90107	113282	137.3	125.7	172.6
Lysá nad Labem	17824	24013	29170	134.7	121.5	163.7
Vyšší růst						
Beroun	49314	56469	64927	114.5	115.0	131.7
Český Brod	15001	16838	19274	112.2	114.5	128.5
Dobříš	18715	20763	23079	110.9	111.2	123.3
Kralupy nad Vltavou	26768	29948	32515	111.9	108.6	121.5
Mírný růst						
Mnichovo Hradiště	15238	16361	17901	107.4	109.4	117.5
Neratovice	27784	30043	32187	108.1	107.1	115.8
Benešov	52716	56629	61022	107.4	107.8	115.8
Mladá Boleslav	97795	106455	112464	108.9	105.6	115.0
Hořovice	26541	28612	30131	107.8	105.3	113.5
Kolín	74295	79026	83500	106.4	105.7	112.4
Mělník	40105	42637	44600	106.3	104.6	111.2
Nymburk	36382	38296	40183	105.3	104.9	110.4
Slaný	36703	38806	40526	105.7	104.4	110.4
Kladno	114466	121936	125957	106.5	103.3	110.0
Poděbrady	28692	30270	31382	105.5	103.7	109.4
Minimální růst, respektive stagnace						
Rakovník	52482	55641	55562	106.0	99.9	105.9
Čáslav	24332	25095	25663	103.1	102.3	105.5
Votice	11915	12212	12445	102.5	101.9	104.4
Kutná Hora	49042	49909	50165	101.8	100.5	102.3
Příbram	69461	69673	69951	100.3	100.4	100.7
Vlašim	25959	25811	25947	99.4	100.5	100.0
Sedlčany	22167	22109	22074	99.7	99.8	99.6

Prameny: průběžná evidence obyvatelstva, ČSÚ Praha.

Zrychlení růstu obyvatelstva je možné označit za nejvýznamnější změnu sociálního a ekonomického vývoje řešeného prostoru v posledních letech. Ze širšího hlediska se jedná o důsledek mimořádného ekonomického růstu Prahy v 90. letech minulého století (zvýšení podílu na ekonomice státu z necelých 15 % na 22 % - podle ekonomického agregátu). Tento nárůst a odpovídající zvýšení atraktivity hlavního města se s určitým zpožděním „přenesl“ do jejího zázemí (viz nejvyšší dynamika ekonomického růstu Středočeského kraje zejména po roce 2000) a zároveň do vývoje obyvatelstva, jehož mobilita je v porovnání s ekonomikou nižší.

V podmínkách ČR výrazně nadprůměrný růst obyvatelstva středních Čech byl, je a bude regionálně významně diferencovaný. Nejdůležitějším faktorem podmiňujícím tuto diferenciaci je vzdálenost/poloha vůči Praze a dále i hlavním komunikacím. V úrovni obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP), které odpovídají relativně přirozeným (organickým) mikroregionům, resp. v bezprostředním zázemí Prahy k částem pražského mikroregionu, je možné rozlišit tyto kategorie:

- Hlavní růstovou zónu kolem Prahy s extrémním nárůstem obyvatelstva: SO ORP Černošice, Říčany a Brandýs n. Lab. – Stará Boleslav a dále i specifický případ Lysé n. Lab. (růst Milovic).
- Významnější část širšího metropolitního zázemí Prahy s růstovou dynamikou nad průměrem celého kraje: SO ORP Beroun, Český Brod, Dobříš, Kralupy nad Vltavou.
- Ostatní části široce vymezené metropolitní oblasti Prahy, Mladoboleslavsko a území středního Polabí s poněkud nižší růstovou dynamikou, která však stále významně přesahuje úroveň relativního nárůstu v celé ČR: SO ORP Mnichovo Hradiště, Neratovice, Benešov, Mladá Boleslav, Hořovice, Kolín, Mělník, Nymburk, Slaný, Kladno, Poděbrady.
- Konečně periferního typu jsou území více vzdálená od Prahy – Rakovnicko a pás lemující jižní a jihovýchodní část kraje: SO ORP Rakovník, Čáslav, Votice, Kutná Hora, Příbram, Vlašim a Sedlčany. Ale i v těchto jednotkách docházelo v posledním desetiletí k mírnému růstu, s výjimkou Příbrami, Vlašimi a Sedlčan, které si udržují víceméně stávající počet obyvatel.

Indikátor – Index vývoje počtu obyvatel (3.3. 1991 – 31. 12. 2019)

- výpočet:
 - číselník: počet obyvatel územní jednotky k 31.12. 20..
 - jmenovatel: počet obyvatel dané územní jednotky k 3.3.1991
- údaj za ČR: 99,0 (1991-2001) 101,9 (1991-2011) 103,7 (1991-2019)
- údaj za kraj: 101,1 (1991-2001) 115,1 (1991-2011) 124,6 (1991-2019)
- zdroj dat: ČSÚ 1991 – 2019
- kartogram: Index vývoje počtu obyvatel

Komentář k indikátoru:

Index vývoje počtu obyvatel charakterizuje současnou sídelní atraktivitu územních jednotek. Při porovnání s údajem za ČR je patrná významně zvýšená populační dynamika Středočeského kraje. Klíčový je přitom migrační zisk Středočeského kraje na úkor Prahy, která nejvíce přispívá k intenzivní suburbanizaci.

Indikátor - Hustota zalidnění

- výpočet:
 - číselník: počet obyvatel dané územní jednotky k 31.12. 20..
 - jmenovatel: celková výměra územní jednotky v km²
- údaj za ČR: 132 (2007) 134 (2010) 133 (2013) 134 (2016) 136 (2019)
- údaj za kraj: 109 (2007) 116 (2010) 119 (2013) 123 (2016) 127 (2019)
- údaj za Prahu: 2443 (2007) 2534 (2010) 2505 (2013) 2581 (2016) 2669 (2019)
- zdroj dat: ČSÚ 2007 – 2019
- kartogram: Hustota zalidnění v obcích

Komentář k indikátoru:

Hustota obyvatel je základní charakteristika intenzity osídlení, která odráží stupeň urbanizace i úroveň vybavenosti sociální a technickou infrastrukturou. Při porovnání s vymezením rozvojových oblastí a os na jedné straně a specifických oblastí na straně druhé, je zde zřejmá souvislost. Hustota obyvatel Středočeského kraje narůstá, ale stále je pod průměrem ČR.

3.4.3 Věkové složení obyvatelstva

Věkové složení obyvatelstva charakterizují kartogramy pro správní obvody POÚ k 31.12.2019, a to:

- Podíl obyvatel ve věku 0-14 let na celkovém počtu obyvatel
- Podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel
- Věkové složení obyvatelstva (index)
- Průměrný věk obyvatel

Z kartogramů vyplývá, že věkové složení obyvatelstva Středočeského kraje je výrazně příznivější v porovnání s celou ČR.

Relativně nejmladší je obyvatelstvo okresů Praha - východ a Praha – západ, což souvisí s intenzivní suburbanizací.

Naopak „nejstarší“ obyvatelstvo mají periferní obvody ORP zejména na jihu kraje.

Indikátor – Index věkového složení obyvatelstva k 31.12.2019

- výpočet:
 - číselník: 100 x počet obyvatel ve věku 0-14 let
 - jmenovatel: počet obyvatel nad 65 let
- údaj za ČR: 97,6 (2007) 92,8 (2010) 86,4 (2013) 82,8 (2016) 80,2 (2019)
- údaj za kraj: 104,9 (2007) 105,5 (2010) 101,2 (2013) 98,5 (2016) 96,2 (2019)
- údaj za Prahu: 77,3 (2007) 78,3 (2010) 77,9 (2013) 81,7 (2016) 83,9 (2019)
- zdroj dat: ČSÚ 2007 – 2019
- kartogram: Věkové složení obyvatelstva ve správních obvodech POÚ k 31.12.2019

Komentář k indikátoru:

Doplňující indikátor, který do značné míry vyjadřuje možnosti dalšího demografického vývoje (především přirozeného, ale zprostředkovaně i migračního). Výsledky ukazují na souvislosti s indexem vývoje počtu obyvatel a signalizují ubývání a

stárnutí populace v problémových oblastech. Oproti údaji za ČR je patrné, že obyvatelstvo Středočeského kraje patří v rámci republiky mezi „mladší“, což odpovídá nejvyšší dynamice populačního růstu mezi kraji ČR (především díky suburbanizaci).

3.4.4 Vzdělanostní úroveň obyvatelstva

Kartogram zobrazuje situaci ke dni sčítání obyvatelstva. Již ze srovnání mezi r. 2011 a 1991 vyplynulo, že zejména v příměstském území hl. m. Prahy (okresy Praha-východ a Praha-západ) dochází v důsledku migrace k výraznému zvyšování vzdělanostní úrovně.

Do území se stěhují v převážné většině mladší a „úspěšnější“ obyvatelé Prahy i migranti z jiných regionů (vč. cizinců). Stěhují se sem proto, že si chtějí a mohou pořídit bydlení většinou na nadprůměrné úrovni.

V r. 2001 byla vzdělanostní úroveň Středočeského kraje (65,8) pod úrovní ČR (72,9). V r. 2011 se zvýšila (na 89,7), nicméně stále nedošlo k vyrovnání kraje na úroveň ČR (93,5).

V roce 2011 překračují vzdělanostní úroveň ČR SO POÚ: Jesenice (159), Roztoky (154), Černošice (151), Úvaly (144), Hostivice (131), Kamenice (128), Říčany (126), Odolena Voda (125), Unhošť (119), Čelákovice (114), Mníšek od Brdy (111), Jílové u Prahy (103), Poděbrady (101), Brandýs nad Labem – Stará Boleslav (100), Benešov (94), Lysá nad Labem (192).

Velmi nízká úroveň vzdělanosti je v obvodech POÚ na hranicích kraje - Jesenice (Rakovník), Velvary, Mšeno, Bělá p. B., Městech Králové, Týnec n. L. a Zruč n. Sáz. Většinou se jedná o obvody s velmi slabými centry.

Indikátor - Vzdělanostní úroveň obyvatelstva (2001 – 2011)

- výpočet:
 - čítatel: $100 \times (\text{počet obyvatel s úplným středoškolským} + 5 \times \text{počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním})$
 - jmenovatel: počet obyvatel nad 15let
- údaj za ČR: 72,8 (2001) – 93,5 (2011)
- údaj za kraj: 62,8 (2001) – 89,7 (2011)
- údaj za hl. m. Prahu: 129,8 (2001) – 153,3 (2011)
- zdroj dat: ČSÚ SLDB 2001, 2011
- kartogram: Vzdělanostní úroveň obyvatelstva ve správních obvodech POÚ 2011

Komentář k indikátoru:

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva synteticky charakterizuje „sociální kvalitu“ a profesní kvalifikaci obyvatelstva. Je nejdůležitějším kvalitativním indikátorem ve sféře sociálního hodnocení. Bohužel údaje jsou k dispozici jen ze SLDB. Přesto výsledky z roku 2001 a 2011 ukazují na soustředění obyvatelstva s vyšším vzděláním do center osídlení a suburbanizačních prostorů. Poněkud nižší hodnota indexu pro Středočeský kraj je důsledkem absence velkoměstského centra. S ohledem na velikostní strukturu obcí je proto oprávněné pozitivní hodnocení současného stavu. Díky suburbanizaci dochází k dynamickému růstu vzdělanostní úrovně obyvatelstva zejména v okresech Praha - východ a Praha - západ.

3.4.5 Vývoj pracovních příležitostí

Základní informaci poskytují kartogramy: Obsazená pracovní místa na 100 ekonomicky aktivních obyvatel (2011) a vývoj pracovních příležitostí 2001-2011. Kartogramy využívají výsledky SLDB 2011.

Z těchto výsledků vyplývá, že průměrný počet obsazených pracovních míst na 100 ekonomicky aktivních obyvatel v ČR je ca 90 míst, ve Středočeském kraji cca 80 míst, v Praze pak cca 112 míst.

V tomto ukazateli opět vyniká SU POÚ Mladá Boleslav (zejména díky městu samotnému), které má více než 100 obsazených pracovních míst na 100 ekonomicky aktivních obyvatel. Oproti roku 2001 je však na méně než 90 %.

Nadprůměrné hodnoty ve vztahu k průměru Středočeského kraje (85 – 100) dosáhly tyto SO POÚ: Rakovník a Jesenice (RA), Mnichovo Hradiště, Kolín, Kutná Hora, Říčany, Benešov, Příbram, Hořovice.

Lehce nad průměrem kraje (80 – 85) jsou tyto SO POÚ: Hostivice, Mělník, Odolena Voda, Brandýs n. L. – Stará Boleslav, Nymburk, Sázava, Vlašim.

Naopak pod hodnoty pod 65 dosáhly SO POÚ: Unhošť, Křivoklát, Nové Strašecí, Roztoky, Velvary, Neratovice, Čelákovice, Lysá nad Labem, Úvaly, Český Brod, Pečky, Týnec nad Labem, Kamenice, Týnec nad Sázavou, Jílové u Prahy, Mníšek pod Brdy, Černošice, Březnice a Rožmitál p. T.

Po r. 2001 došlo k významným investicím, jejichž důsledkem bylo vytvoření nových pracovních příležitostí zejména ve městech Brandýs n. L. – St. Boleslav, Nymburk, Kolín, Kutná Hora, Unhošť a Žebrák a mimo větší města zejména v koridorech dálnic D1 a D8. Nabídka pracovních příležitostí v ORP Kladno, Slaný, Neratovice se však významně nezlepšila.

Nové pracovní příležitosti vznikají i v souvislosti s rozvojem bydlení v příměstském území hl. m. Prahy v oblasti obchodu a služeb. Tento trend byl zřejmý již v letech 1991 – 2001, kde již v tomto období došlo k nárůstu o 30 a více procent v řadě POÚ příměstského území Prahy. Po r. 2001 trend růstu pokračuje, jak ukazuje kartogram vývoj počtu obsazených pracovních míst (2001- 2011).

Naopak nepříznivý trend úbytku obsazených pracovních míst lze sledovat u Kralup n. Vlt. a Neratovic, Rožmitálu p. T. a Březnice. Pokračování ne příliš dobrého stavu v počtu obsazených pracovních míst lze sledovat u Křivokláta, Nového Strašecího a Bělé p. B.

Celkově lze změny za sledované desetiletí označit, co se týče vývoje pracovních příležitostí ve Středočeském kraji, za významně pozitivní.

Poznámka:

Údaje z posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 bohužel ještě nejsou k dispozici.

3.4.6 Vyjíždka za prací

Kartogram „Saldo dojíždky za prací ku počtu ekonomicky aktivních osob“ vyjadřuje rozdíl mezi počtem dojíždějících a vyjíždějících vzhledem k počtu ekonomicky aktivních v SO POÚ. Využívá výsledky SLDB 2011.

Situace je výrazně ovlivněna existencí dvou významných center dojíždky, tj. hl. m. Prahy, které není součástí Středočeského kraje a POÚ, resp. spíše městem Mladá Boleslav, které je v současné době nejvýznamnějším ekonomickým centrem kraje. Pozitivní saldo (mimo celků výše uvedených) má jen SO POÚ Kolín.

Mírně záporné saldo (do -10%) mají dále SO POÚ Jesenice (RA), Rakovník, Mělník, Mnichovo hradiště, Nymburk, Kutná Hora, Říčany, Benešov, Sázava, Příbram a Hořovice.

Nejvíce negativní saldo (pod -30%) vykazují některé SO POÚ sousedící s hl. m. Prahou: Roztoky, Černošice, Mníšek pod Brdy a Kamenice.

Zlepšení negativního salda v období mezi sčítáními lze dále zaznamenat u SO POÚ, které v roce 2001 vykazovaly hodnoty pod -30%: Křivoklát, Nové Strašecí, Unhošť, Velvary, Mšeno, Benátky nad Jizerou, Úvaly, Český Brod, Pečky, Týnec nad Labem, Kouřim, Uhlířské Janovice, Jílové u Prahy, Týnec nad Sázavou, Votice.

Negativní saldo největšího středočeského města Kladna a jeho zázemí, které bylo evidováno ve výsledcích SLDB 2001 (- 20 až - 30 %), se během dalších 10 let zlepšilo a dosáhlo hodnoty nad -20%, což je pozitivní zpráva. Také SO POÚ Kolín se z negativního salda přehouplo do pozitivního (vliv nového centra automobilového průmyslu Kolín – Ovčáry).

Mírné zhoršení lze zaznamenat u Benešova a Jesenice, které k roku 2001 vykazovaly kladné saldo a k roku 2011 se „přehouply“ do salda záporného.

Celkově lze změny za sledované desetiletí označit, co se týče dojíždky ve Středočeském kraji, za významně pozitivní.

Poznámka:

Údaje z posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 bohužel ještě nejsou k dispozici.

3.4.7 Míra nezaměstnanosti

Úroveň nezaměstnanosti Středočeského kraje je výrazně lepší než v celé ČR. Je to vyvoláno zejména ekonomickým růstem hl. m. Prahy a také Mladé Boleslavi. Tato města jsou schopna absorbovat (v podstatě i potřebují) dojíždku za prací. Proto nezaměstnanost v jejich okolí, ale i v dalších obvodech ORP je podprůměrná i v rámci kraje. Vývoj v oblasti trhu práce je ve středočeském prostoru výrazně pozitivně ovlivněn zejména hl. m. Prahou, která vytváří vysokou a strukturovanou nabídku pracovních příležitostí.

Míra nezaměstnanosti MND (způsob výpočtu viz kartogramy) se ve Středočeském kraji snižovala až do nástupu ekonomické krize. Zatímco v roce 2005 byl průměr kraje 4,7 %, v roce 2007 byl již jen 3,2 %. V ČR se průměrná MND v té době snížila z 6,6 % na 4,5 %.

V roce 2009 se v důsledku krize MND prudce zhoršila ve Středočeském kraji na hodnotu 5,5% ve Středočeském kraji a na hodnotu 7,1% v rámci celé ČR.

Ani v dalších letech se MND nezlepšovala a nejhorších hodnot dosáhla v hodnotách poskytnutých ČSÚ k 31.3.2014 - průměrná MND ve Středočeském kraji 7,1 % a v ČR 8,3%.

V posledních několika letech probíhalo postupné zlepšování ekonomické situace a návrat k růstové trajektorii. S určitým časovým zpožděním se tak v letech 2015-2019 úroveň nezaměstnanosti výrazně snížila a postupně dosáhla dokonce lepších hodnot než v roce 2007. V roce 2019 dosáhla průměrná MND ve Středočeském kraji hodnoty 2,4 % a v ČR 2,8%. Tento pozitivní vývoj byl bohužel přerušen epidemií COVID-19, kterou ale zatím nemáme v datech ČSÚ pro ÚAP podchycenou.

Za vysokou nezaměstnanost lze považovat úroveň vyšší než průměr ČR. Tato úroveň se plošně vyskytuje zejména v jihozápadním segmentu kraje (nad 3% byla v roce 2019 evidována míra nezaměstnanosti v SO POÚ Březnice, Dobříš, Příbram a Rožmitál pod Třemšínem) a ve východním segmentu (nad 3% byla v roce 2019 míra nezaměstnanosti v SO POÚ Čáslav, Kolín, Kutná Hora, Městec Králové, Nymburk, Pečky, Poděbrady, Sadská, Týnec nad Labem). Vysokou nezaměstnanost vykazují i některé SO POÚ na severním a severozápadním obvodu kraje (nad 3% byla v roce 2019 míra nezaměstnanosti v SO POÚ Jesenice, Kladno, Mšeno, Slaný).

Změny v míře nezaměstnanosti mezi lety 2006 a 2019 ukazuje kartogram. Z něho je patrné, že v tomto období došlo v souladu s vývojem v celé ČR na většině území kraje k poklesu nezaměstnanosti. Pouze v SO POÚ Černošice, Jesenice, Hostivice a Kamenice došlo mírnému nárůstu. Zde jde však jen o oscilaci kolem trvale nízkých hodnot.

Regionální rozdíly se významně nezměnily, neboť větší pokles nezaměstnanosti mezi lety 2006 a 2019 vykazují spíše SO POÚ s trvale vyšší nezaměstnaností (SO POÚ Čáslav, Jesenice, Kladno, Kutná Hora, Mělník, Městec Králové, Mšeno, Týnec nad Labem, Velvary), kterým se tak jen podařilo poněkud snížit rozdíl oproti SO POÚ s dobrým stavem tohoto ukazatele. Výjimkou v tomto pravidle je SO POÚ Kostelec nad Černými Lesy, které se díky velkému poklesu nezaměstnanosti dostalo až mezi SO POÚ s nejnižší nezaměstnaností v kraji.

Nezaměstnanost ve Středočeském kraji je v souhrnu nízká. Okresy Mladá Boleslav, Praha-východ, Praha-západ a Benešov patří mezi nejlepší v rámci ČR.

Vyšší hodnoty však vykazují okresy (resp. jejich části) sousedící s Ústeckým krajem (Rakovník, Kladno, Mělník) i s kraji Královéhradeckým a Pardubickým (Nymburk, Kolín, Kutná Hora). Vysoká nezaměstnanost je též v okrese Příbram.

3.4.8 Shrnutí kapitoly sociodemografické podmínky

K vývoji indikátorů:

V dalším vývoji je možné předpokládat pokračování dosavadních tendencí:

- Hustota obyvatelstva – možné změny budou nevýznamné.
- Vývoj obyvatelstva – zpomalení růstových tendencí s postupným přechodem k stagnaci při relativním zachování současné regionální diferenciaci v dynamice vývoje. Příčiny spočívají zejména ve zhoršování úrovně přirozené reprodukce (úbytek obyvatel v mladším reprodukčním věku).
- Určité zpomalení lze očekávat u suburbanizačního procesu.
- Vzdělanostní úroveň – vysoce pravděpodobné je pokračování současných pozitivních tendencí.
- Věkové složení obyvatelstva – bude pokračovat stárnutí obyvatelstva, a to se zvýšenou dynamikou. V rámci kraje budou i nadále významné regionální rozdíly.

Za základní problémy lze považovat:

- Úbytek nebo stagnaci počtu obyvatel :
 - ve všech SO ORP na jihu kraje
 - na Rakovnicku
 - v části SO ORP Poděbrady
 - v SO ORP Kutná Hora a Čáslav
- Nízkou vzdělanostní úroveň obyvatelstva v některých SO ORP na obvodě kraje

Naopak:

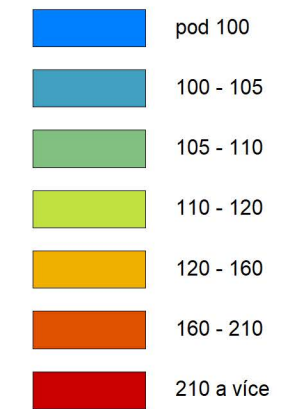
- Vzdělanostní úroveň obyvatelstva v příměstském okolí hl. m. Prahy (okres P-V, P-Z a bezprostředně navazující), kde se v souvislosti s rozvojem bydlení výrazně zvýšil počet obyvatel, je v rámci ČR nadprůměrná.

Středočeský kraj spolu s hlavním městem představuje jednoznačně nejvýznamnější vyšší regionální celek ČR. Zároveň to je oblast s nejpříznivějším společenským vývojem po roce 1989, a to jak z hlediska dynamiky ekonomiky, tak i z hlediska růstu obyvatelstva. Je třeba zdůraznit, že tyto příznivé tendence jsou v posledních letech zesilovány, i když k určitým problémům v důsledku globální krize došlo.

Hlavní rozvojové problémy jsou dvojího druhu a odpovídají vnitřní významové a funkční polarizaci oblasti. Na jedné straně se jedná o nedostatečnou koordinaci řízení, resp. ovlivňování jádrového prostoru s extrémním růstem. Zejména se to týká opožděného rozvoje infrastruktury, zvláště dopravní. Na druhé straně jde o periferní/okrajové části s nízkou intenzitou osídlení, slabou ekonomikou a infrastrukturou – především v jižní části kraje.

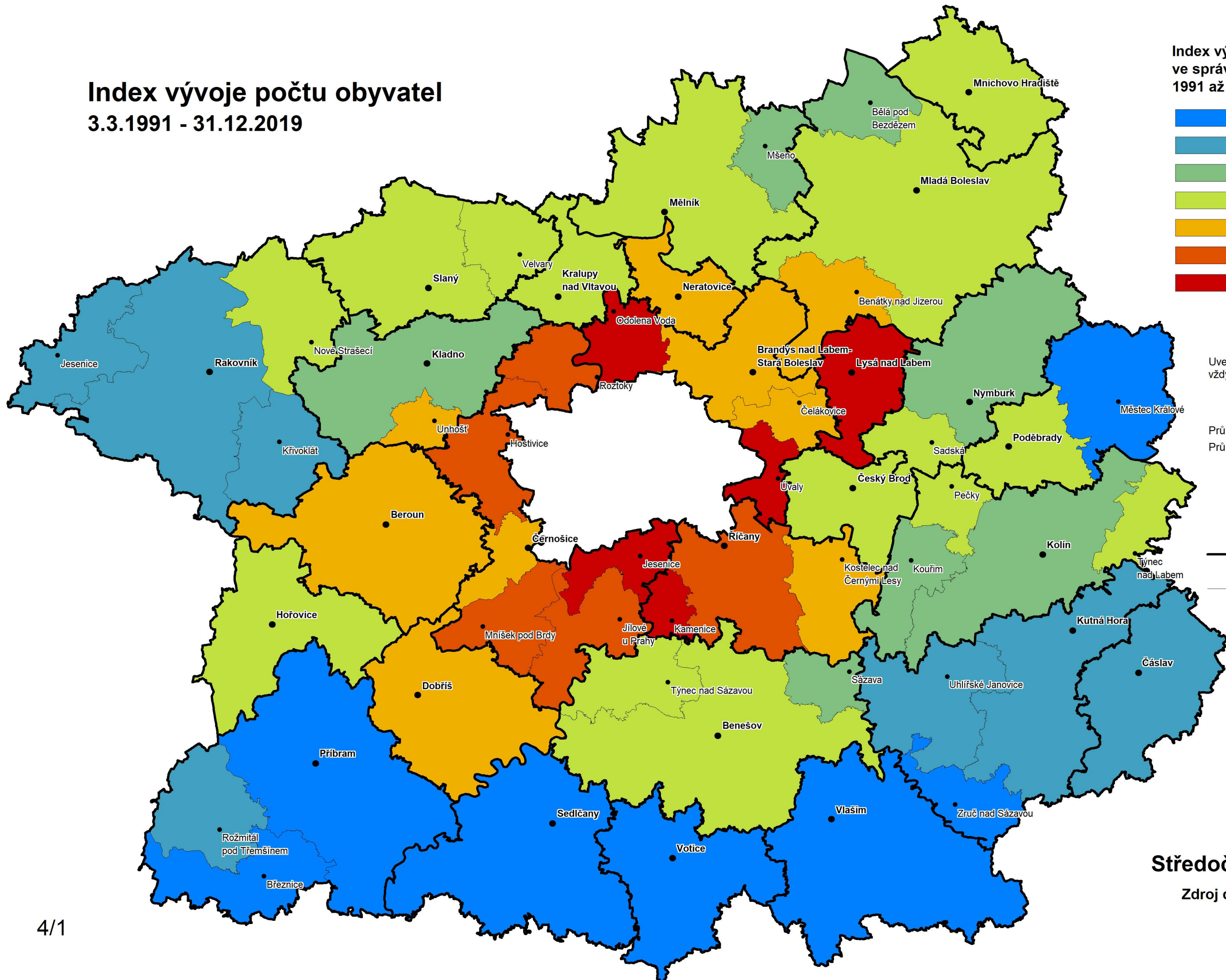
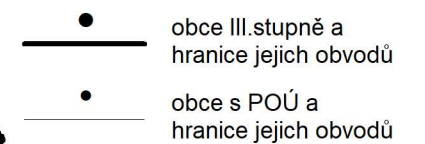
Index vývoje počtu obyvatel 3.3.1991 - 31.12.2019

Index vývoje počtu obyvatel
ve správních obvodech POÚ
1991 až 2019 (1991 = 100)

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 103.7
Průměr kraje : 124.6

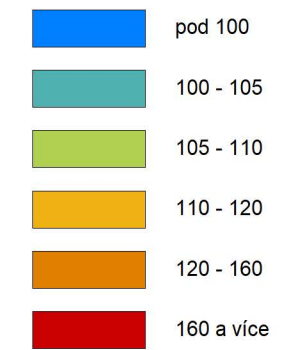

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

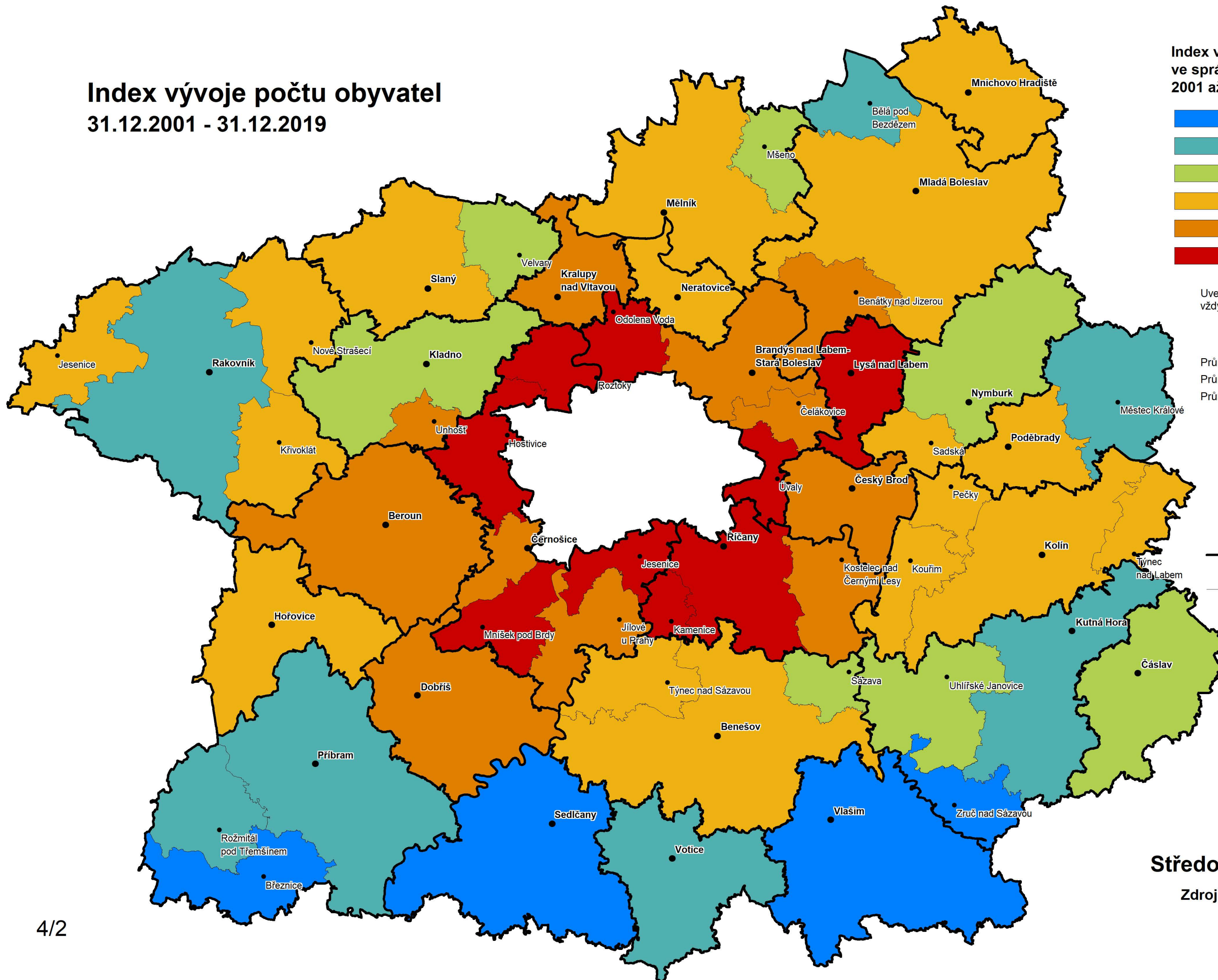
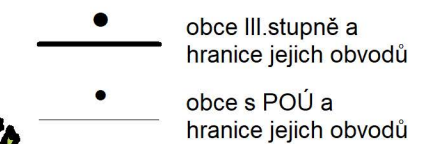
Index vývoje počtu obyvatel 31.12.2001 - 31.12.2019

Index vývoje počtu obyvatel
ve správních obvodech POÚ
2001 až 2019 (2001 = 100)

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

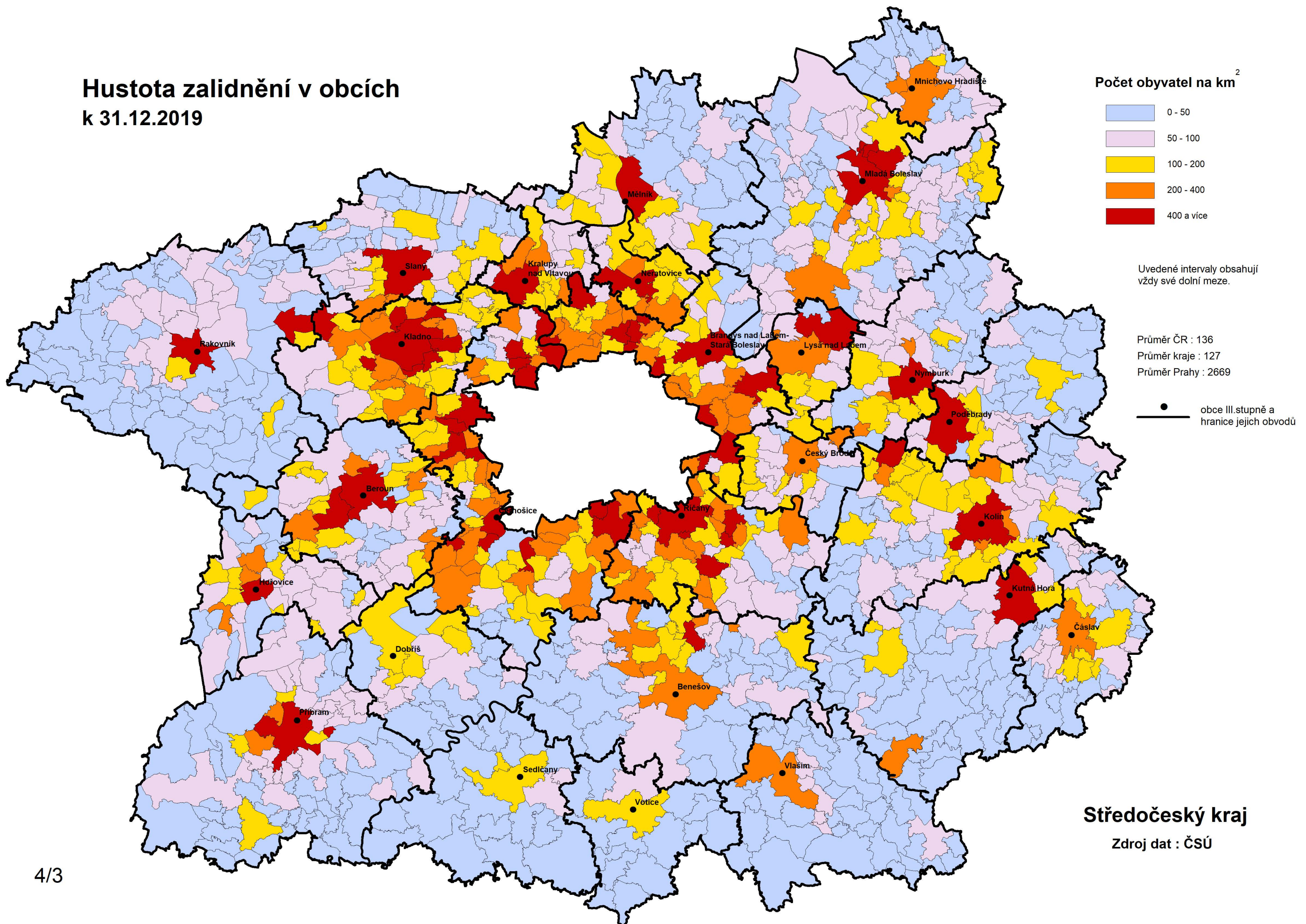
Průměr ČR : 104.8
Průměr kraje : 123.2
Průměr Prahy : 114.2

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Hustota zalidnění v obcích k 31.12.2019

Počet obyvatel na km²

- 0 - 50
- 50 - 100
- 100 - 200
- 200 - 400
- 400 a více

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 136
Průměr kraje : 127
Průměr Prahy : 2669

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů

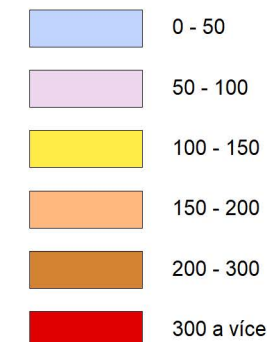
Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Hustota zalidnění ve správních obvodech POÚ

k 31.12.2019

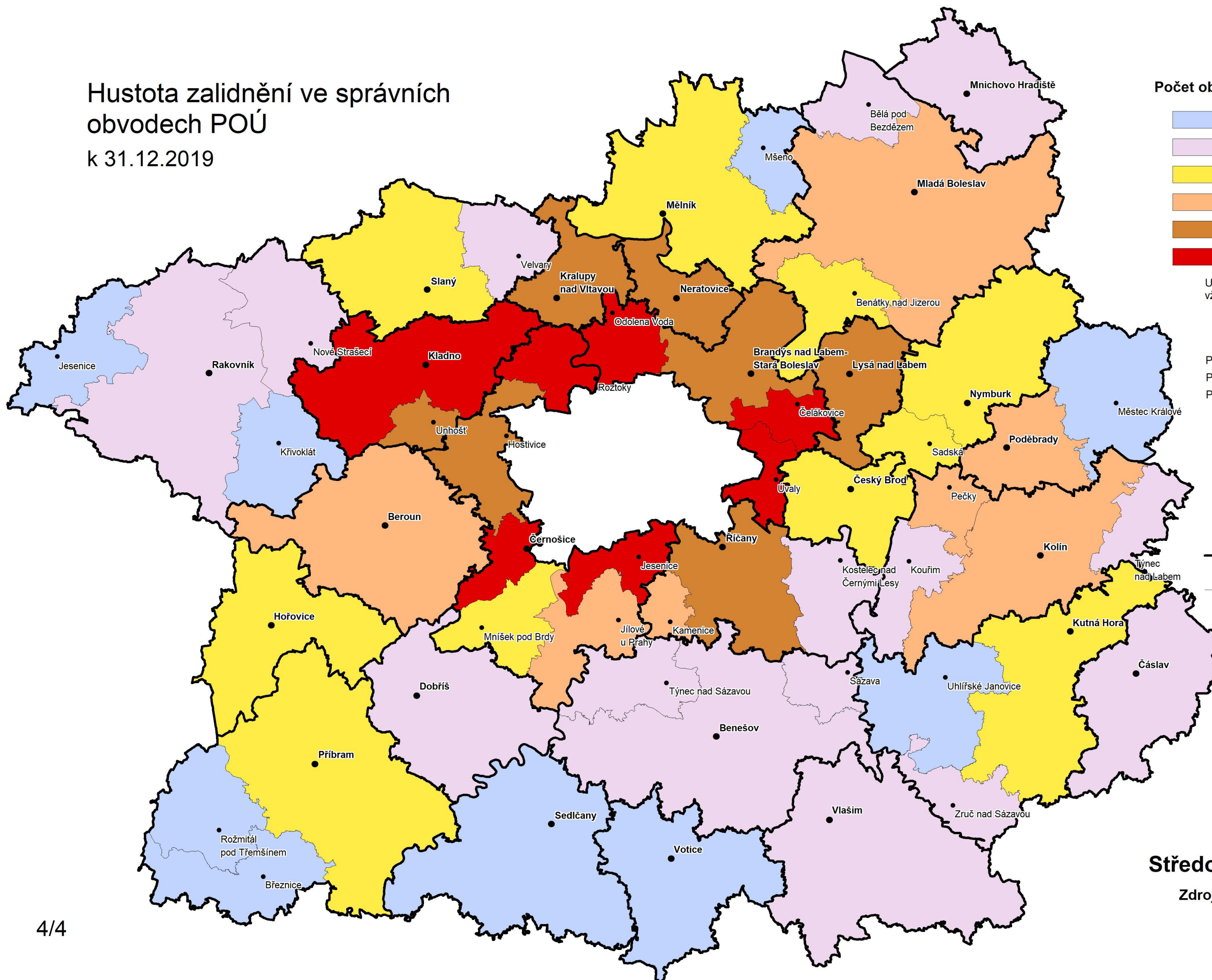
Počet obyvatel na km²

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 136
Průměr kraje : 127
Průměr Prahy : 2669

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

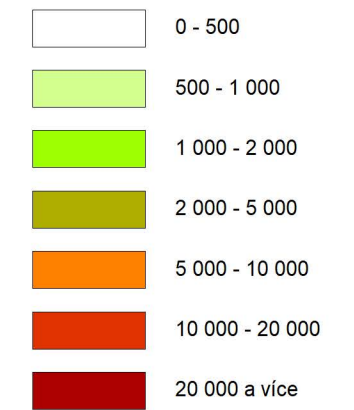

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

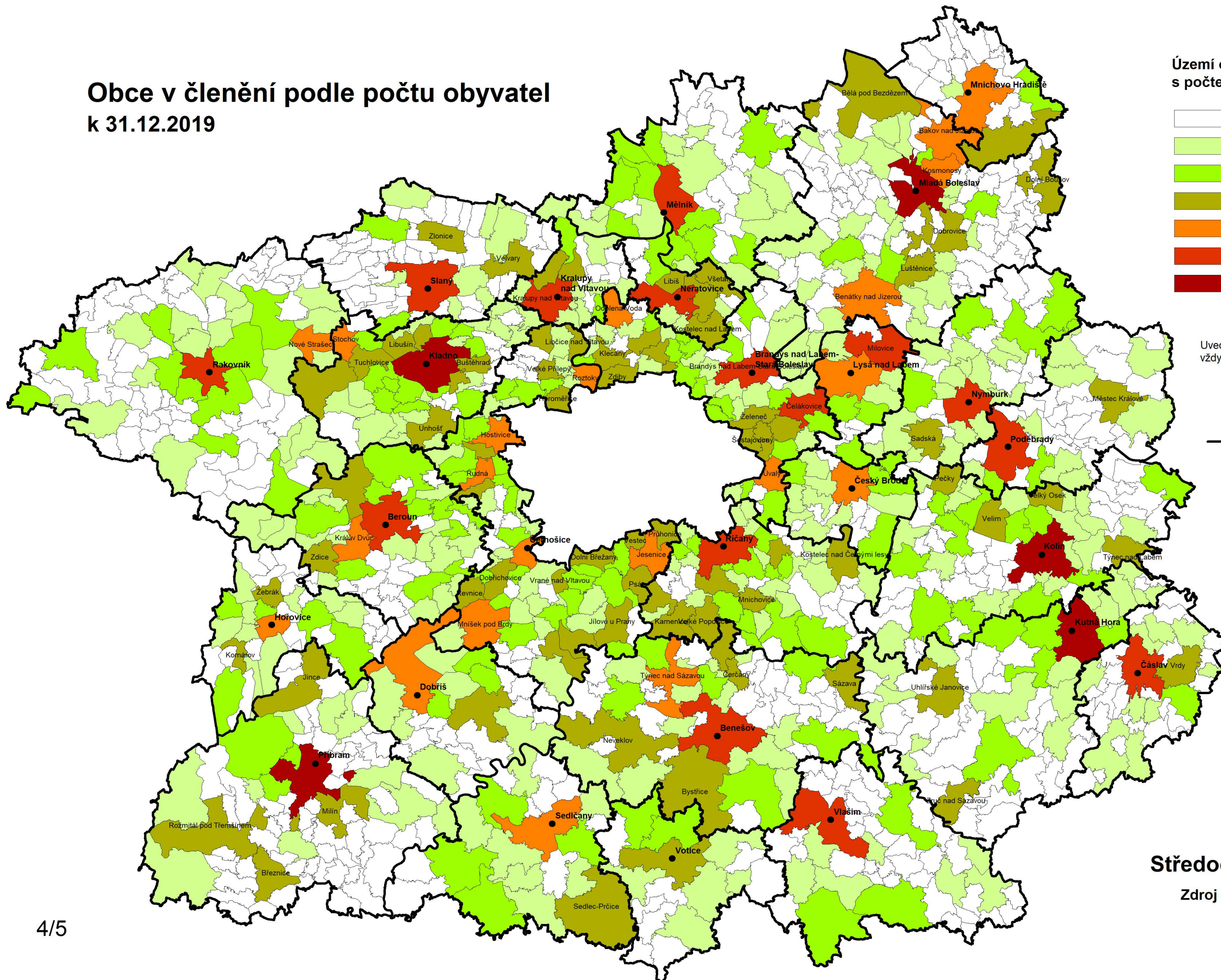
Obce v členění podle počtu obyvatel k 31.12.2019

Území obcí
s počtem obyvatel :

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů

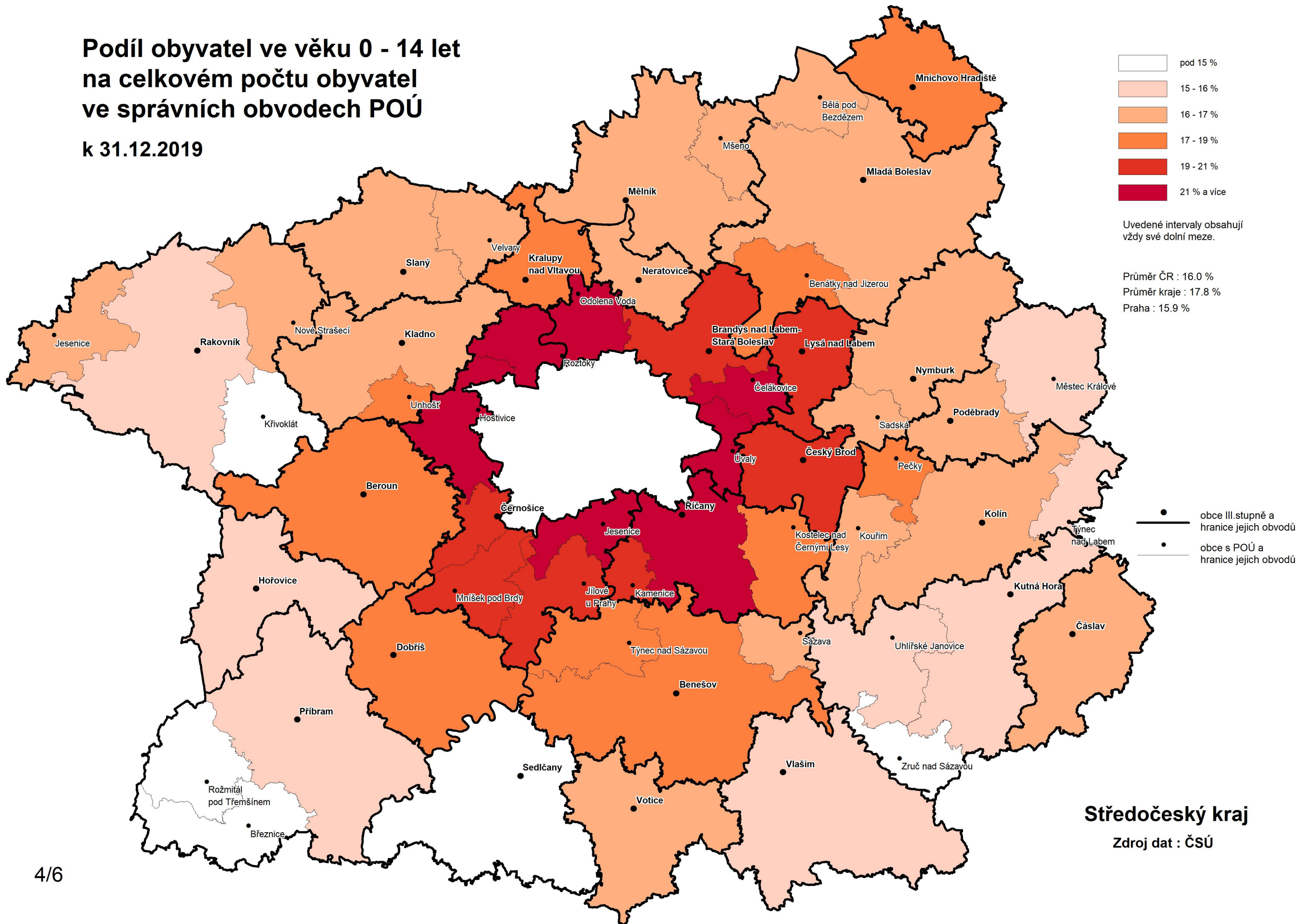

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

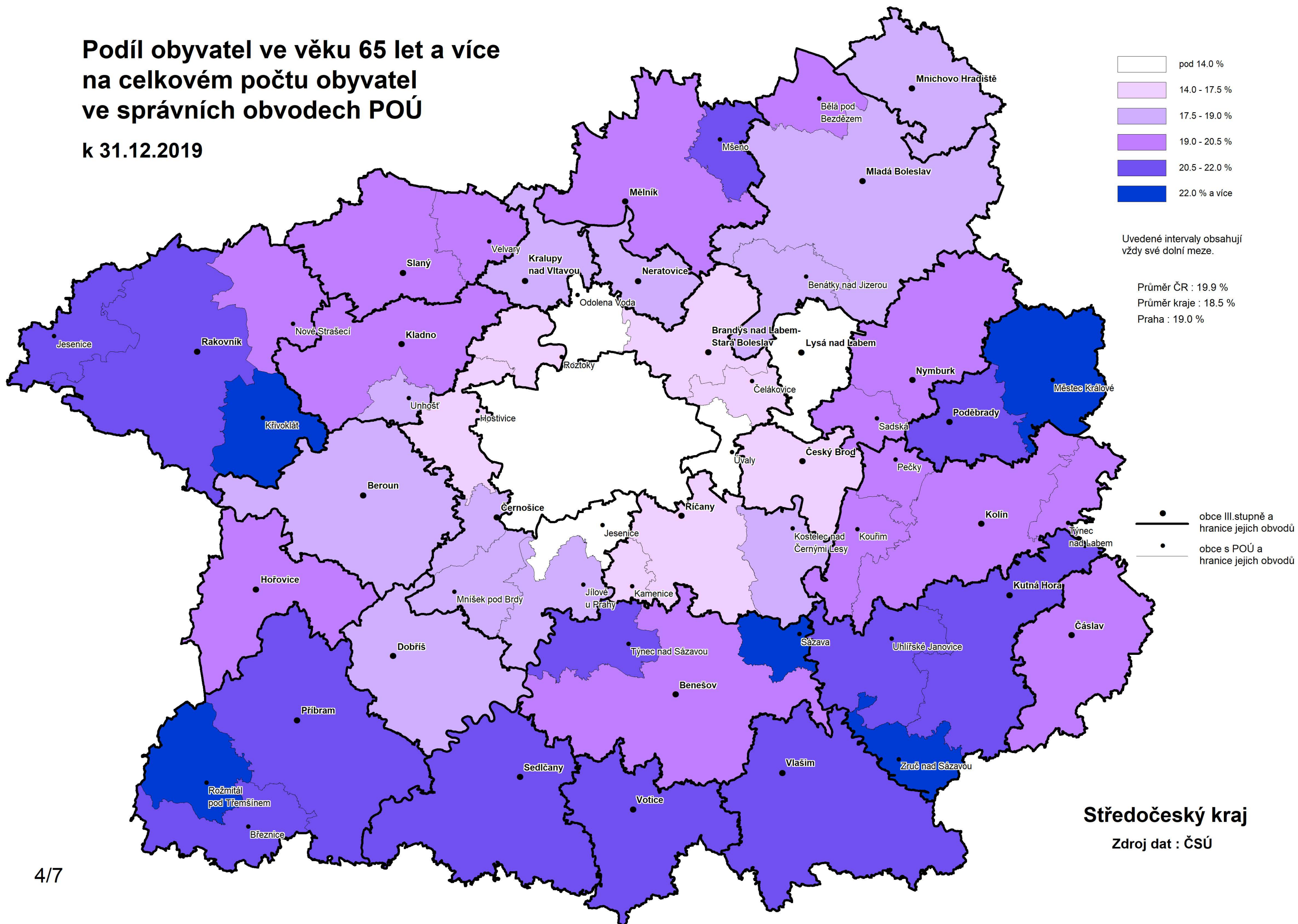
Podíl obyvatel ve věku 0 - 14 let na celkovém počtu obyvatel ve správních obvodech POÚ

k 31.12.2019

Podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel ve správních obvodech POÚ

k 31.12.2019

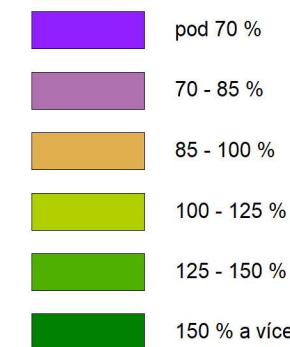
Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Věkové složení obyvatelstva ve správních obvodech POÚ k 31.12.2019

Index věkového složení obyvatelstva ve správních obvodech POÚ

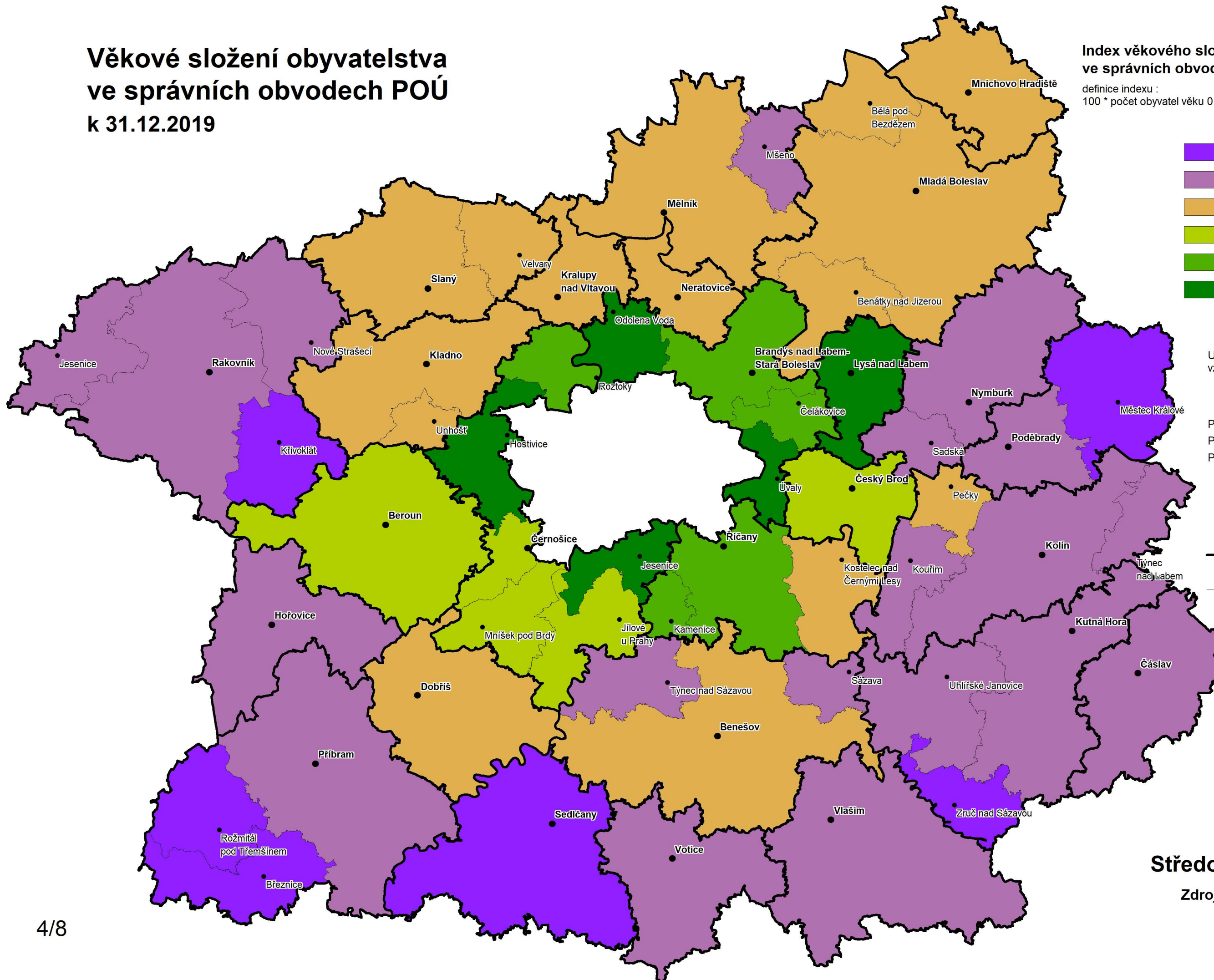
definice indexu :
100 * počet obyvatel věku 0 -14 / počet obyvatel nad 65 let

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 80.2 %
Průměr kraje : 96.2 %
Praha : 83.9 %

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

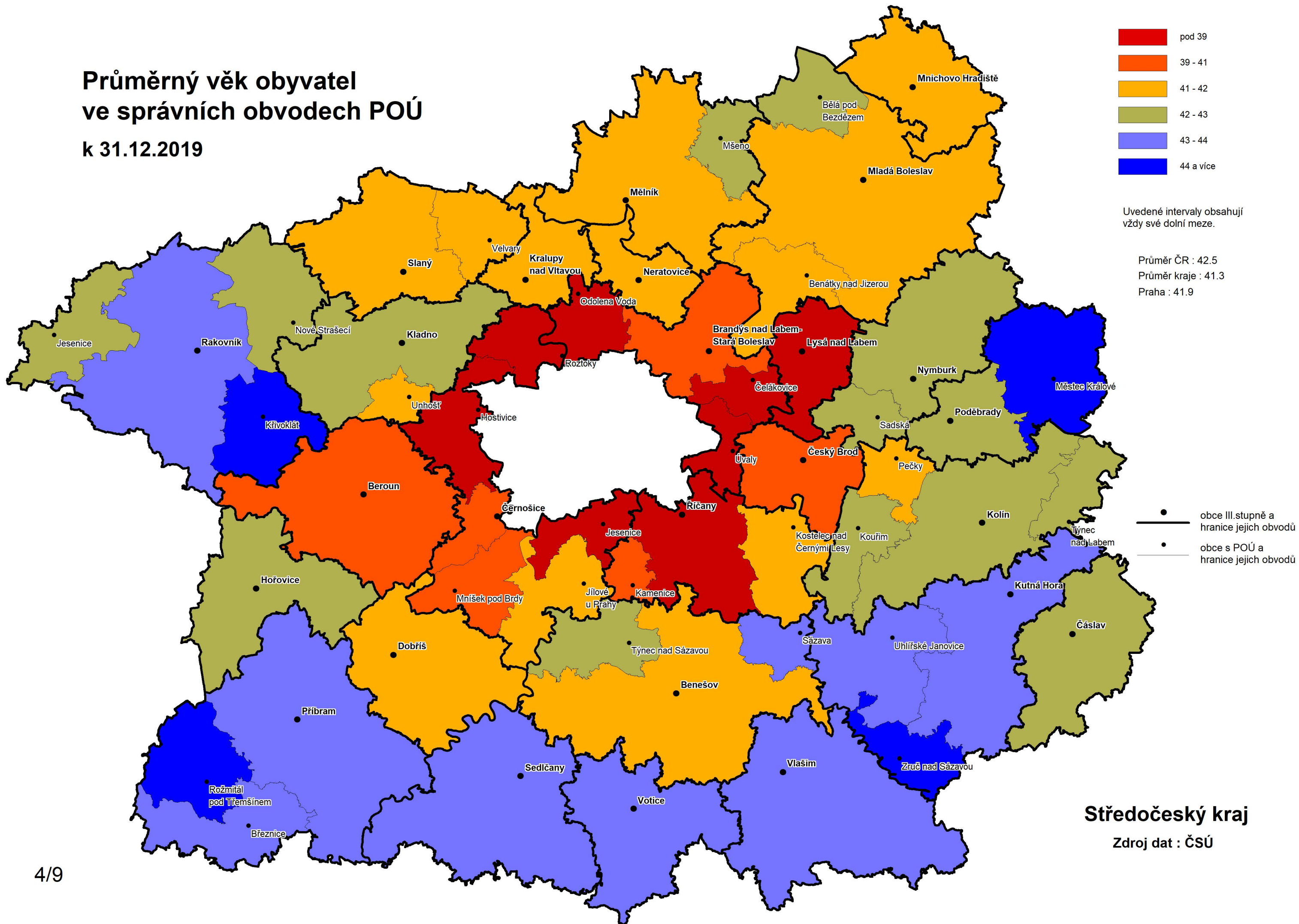

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Průměrný věk obyvatel ve správních obvodech POÚ

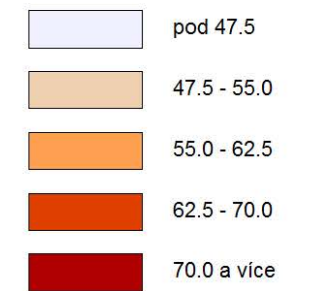
k 31.12.2019

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva ve správních obvodech POÚ 2011

Koeficient vzdělanosti obyvatel ve správních obvodech POÚ dle SLDB 2011

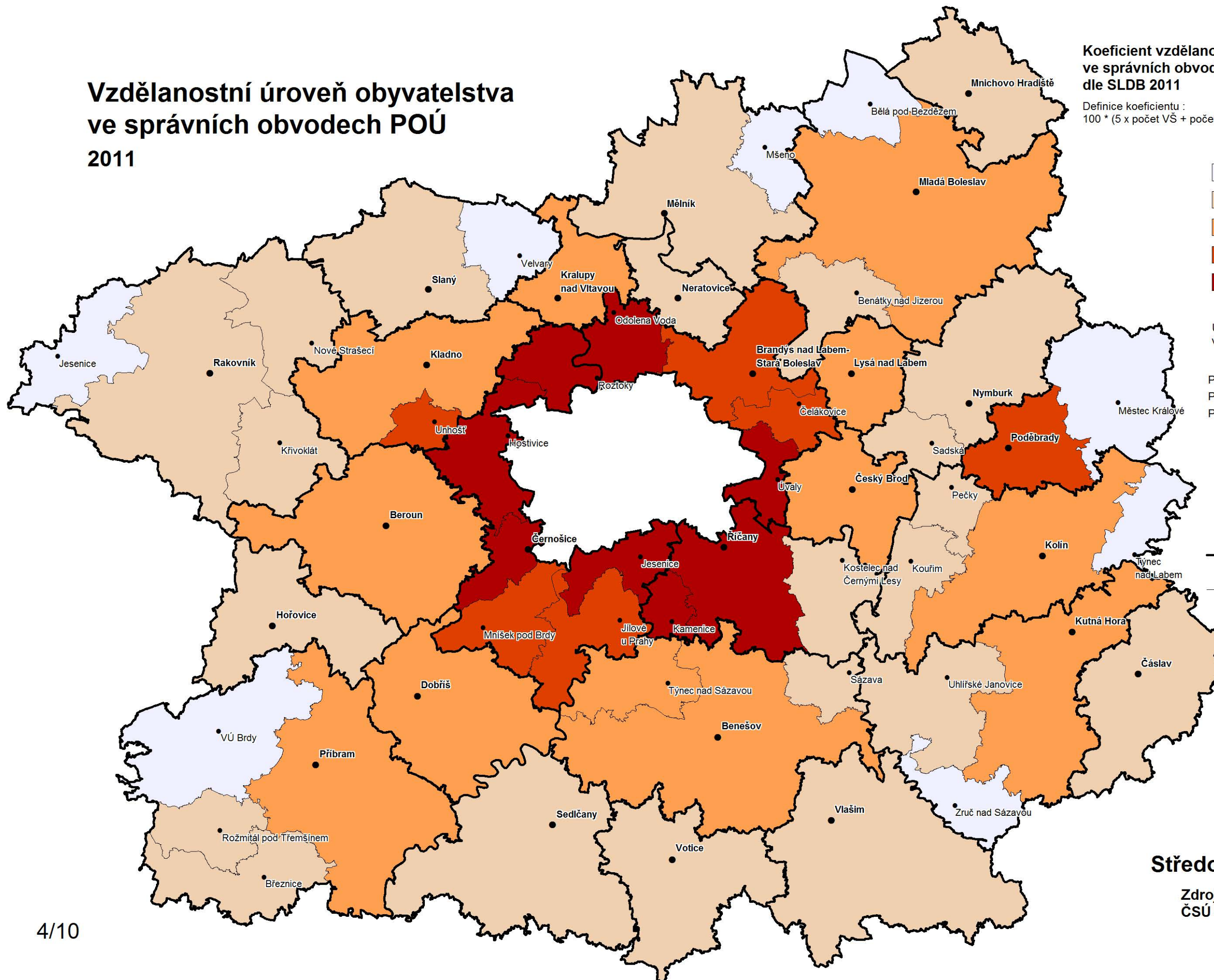
Definice koeficientu :
 $100 * (5 \times \text{počet VŠ} + \text{počet SŠ}) / (\text{počet obyvatel nad 15 let})$

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 93.5
 Průměr kraje : 89.7
 Praha : 153.3

- obce III. stupně a hranice jejich obvodů
- obce s POÚ a hranice jejich obvodů

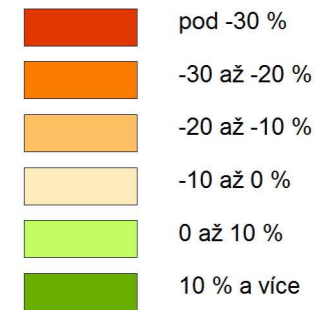

Středočeský kraj

Zdroj dat :
 ČSÚ SLDB 2011

Saldo dojížd'ky za prací ku počtu ekonomicky aktivních osob 2011

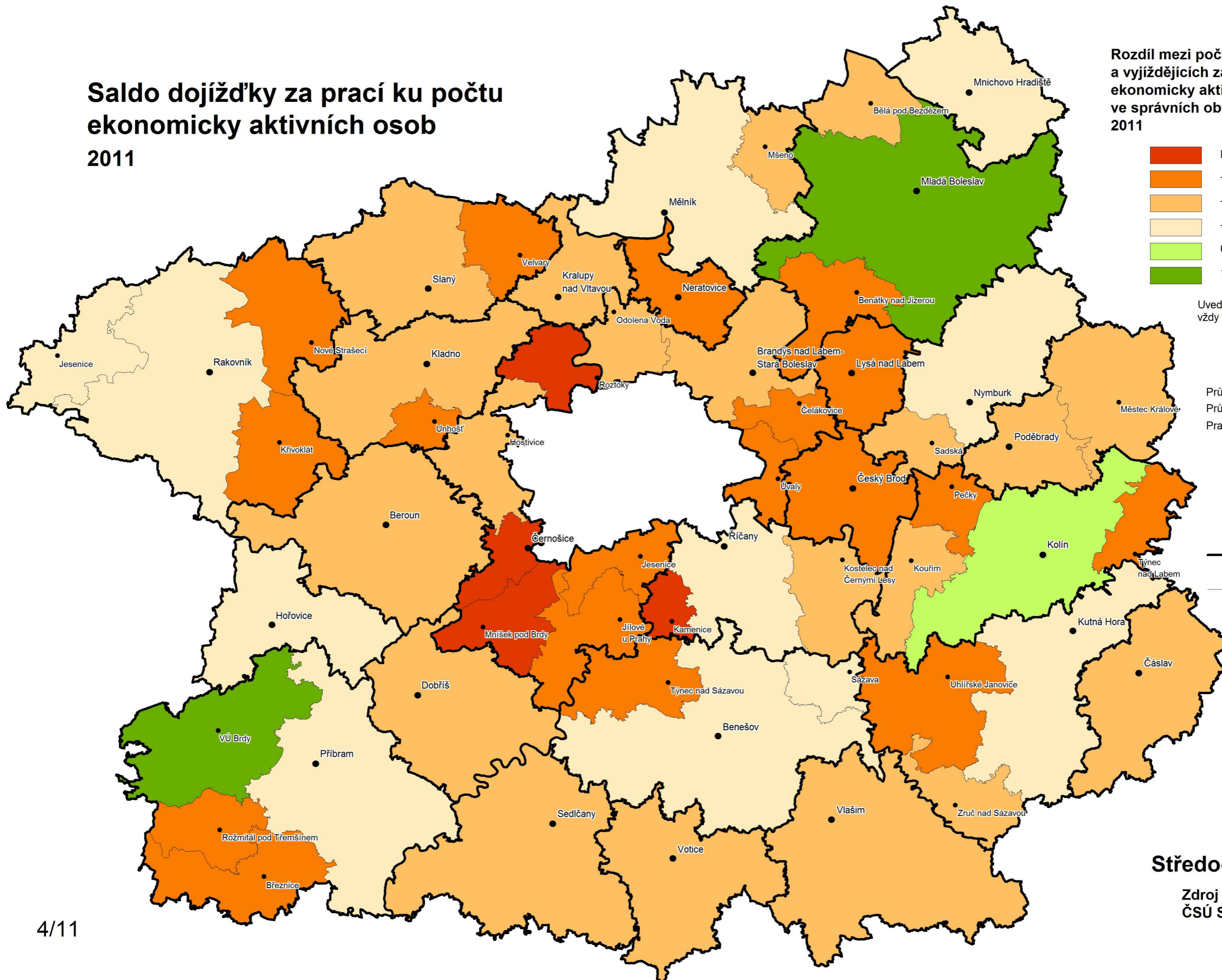
Rozdíl mezi počtem osob dojíždějících a vyjíždějících za prací vztážený k počtu ekonomicky aktivních osob ve správních obvodech POÚ 2011

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : -0.9%
Průměr kraje : -12.4
Praha : +18.4

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

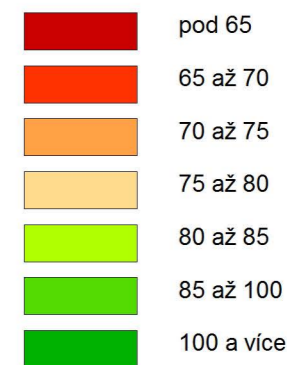

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

Obsazená pracovní místa na 100 ekonomicky aktivních obyvatel 2011

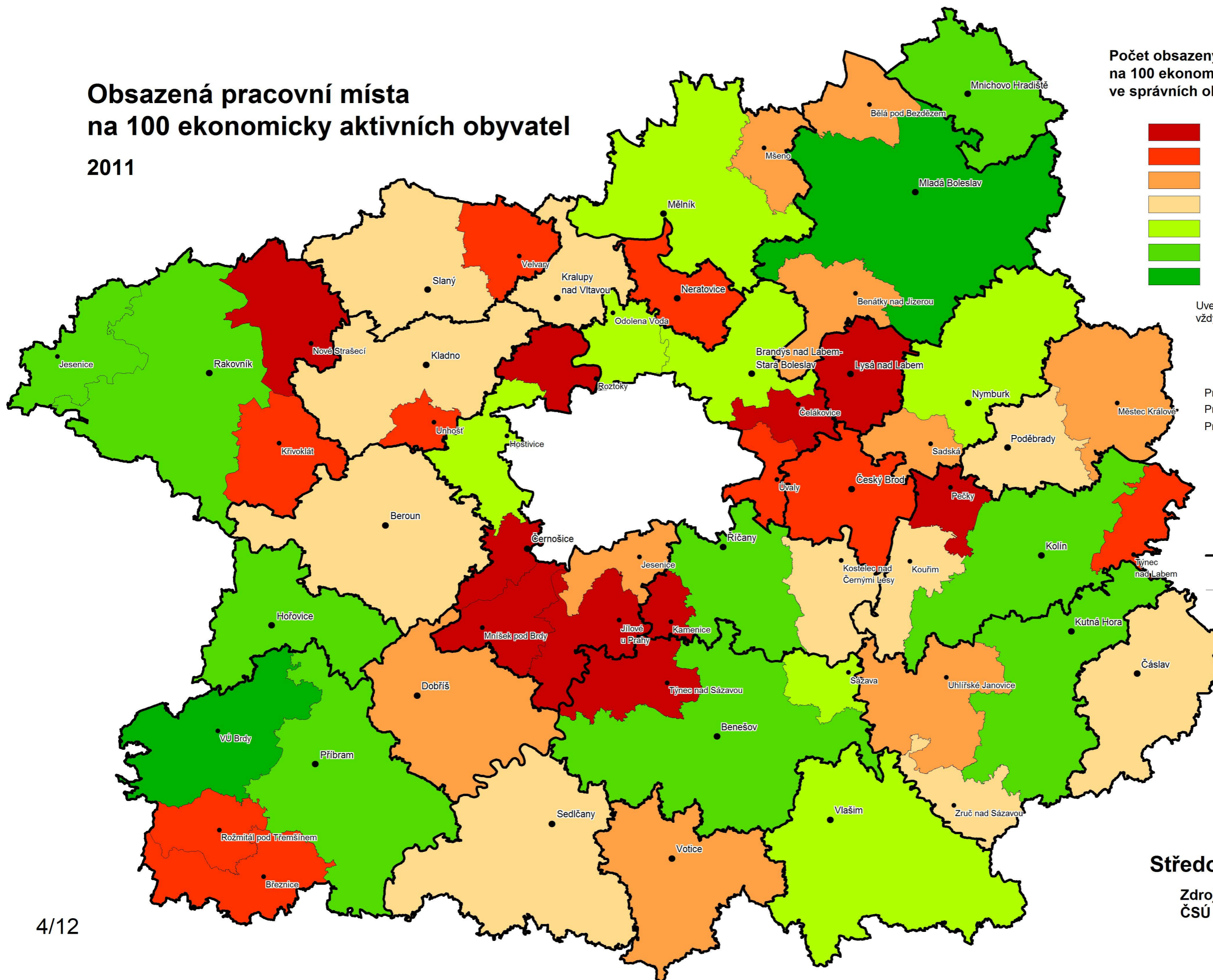
Počet obsazených pracovních míst
na 100 ekonomicky aktivních obyvatel
ve správních obvodech POÚ 2011

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 89.5
Průměr kraje : 79.7
Praha : 111.7

• obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
• obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

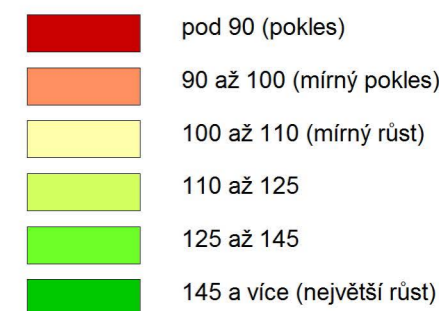
Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

Vývoj počtu obsazených pracovních míst

2001 - 2011

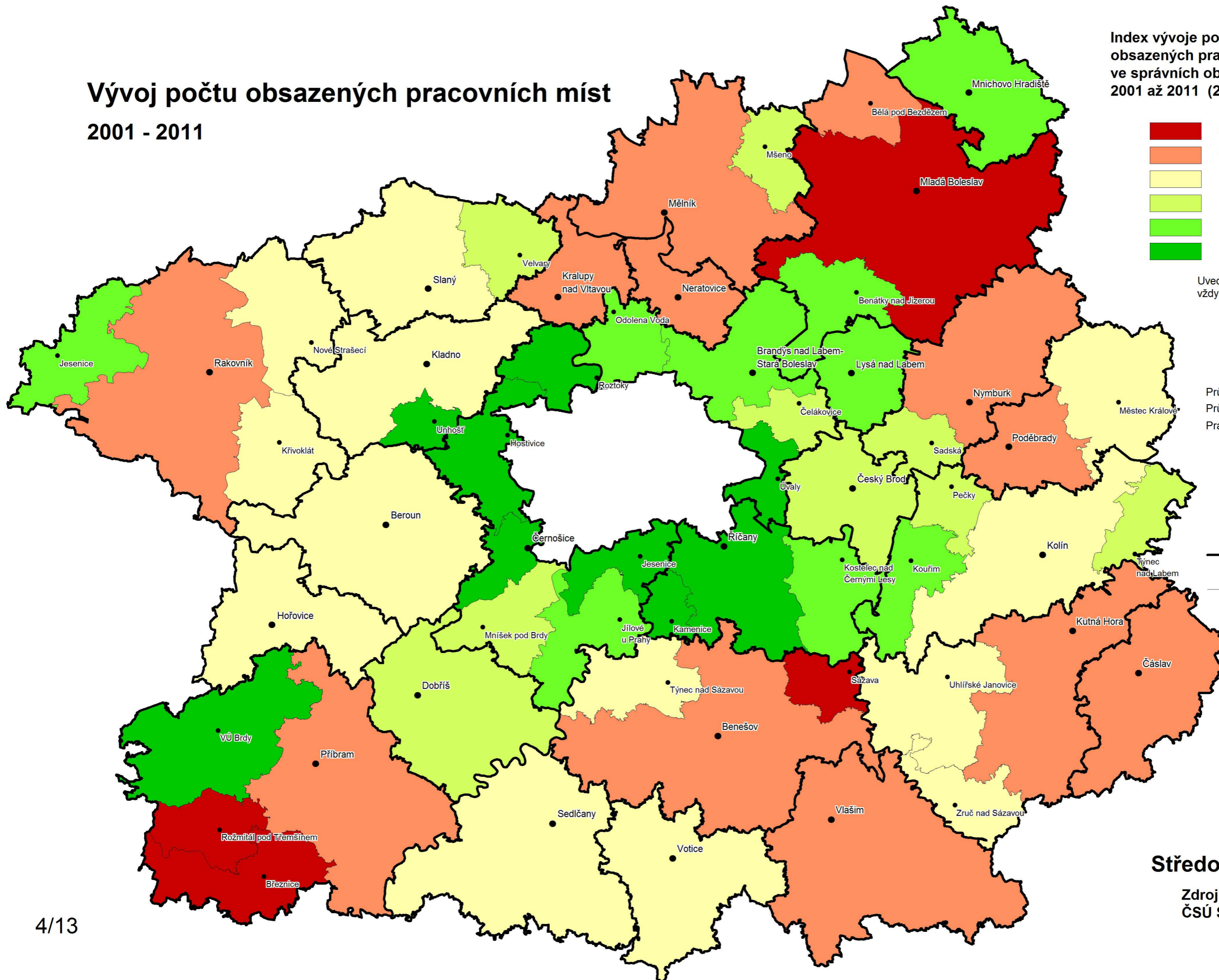
Index vývoje počtu
obsazených pracovních míst
ve správních obvodech POÚ
2001 až 2011 (2001 = 100)

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 95.9
Průměr kraje : 106.9
Praha : 98.0

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

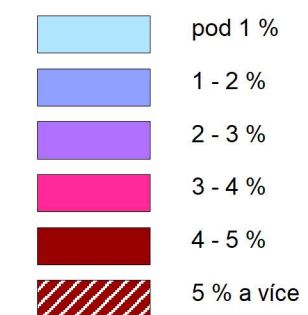

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

Míra nezaměstnanosti v obcích k 31.12.2019

Míra nezaměstnanosti (MND) v obcích k 31.12.2019

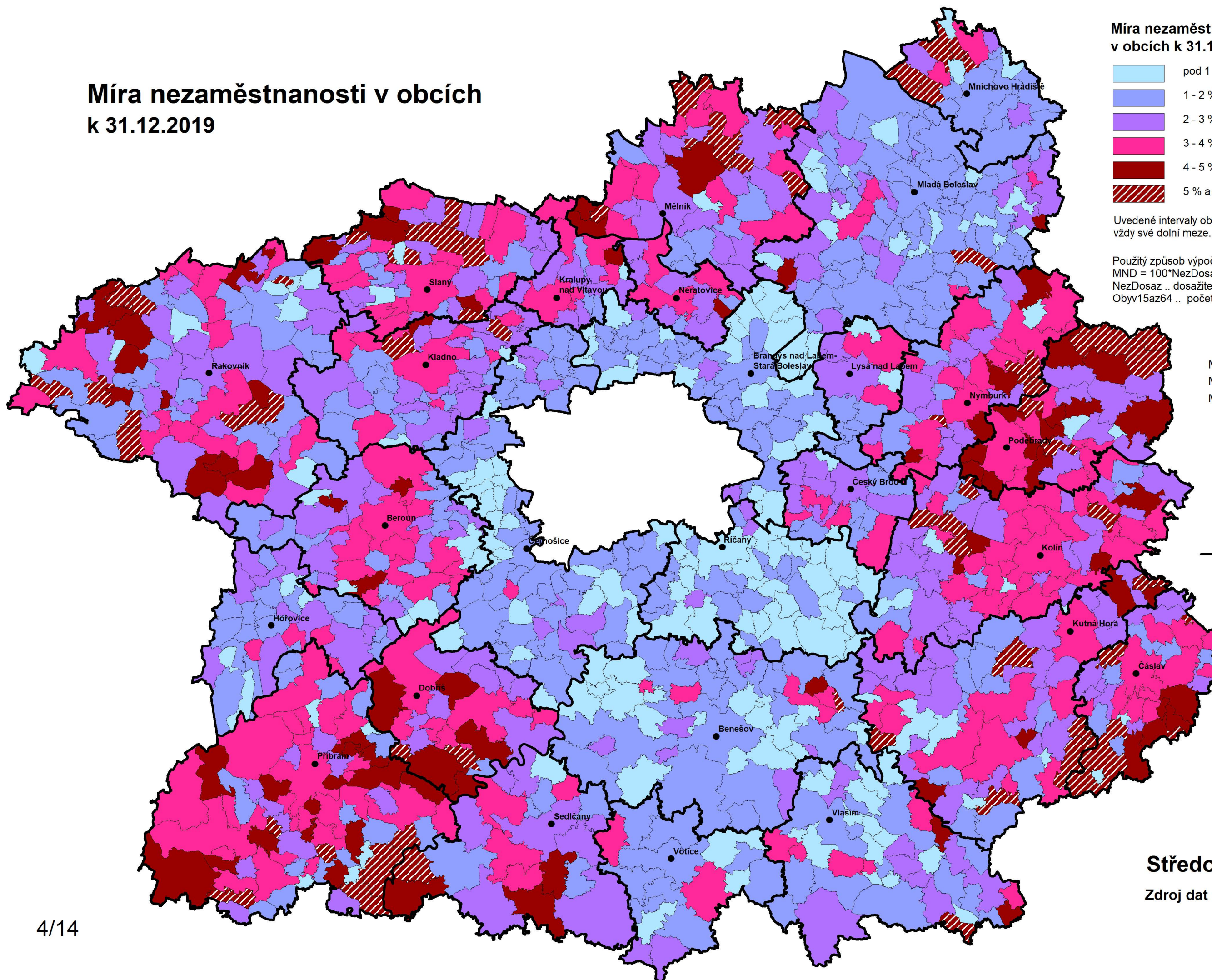

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Použitý způsob výpočtu :
 $MND = 100 * \frac{NezDosaz}{Obyv15az64}$
 NezDosaz .. dosažitelní uchazeči o zaměstnání
 Obyv15az64 .. počet obyvatel od 15 do 64 let včetně

MND za ČR : 2.8 %
 MND za kraj : 2.4 %
 MND za Prahu : 1.9 %

● obce III.stupně a hranice jejich obvodů

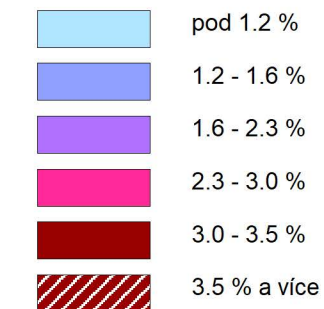

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Míra nezaměstnanosti ve správních obvodech POÚ k 31.12.2019

Míra nezaměstnanosti (MND) ve správních obvodech POÚ k 31.12.2019

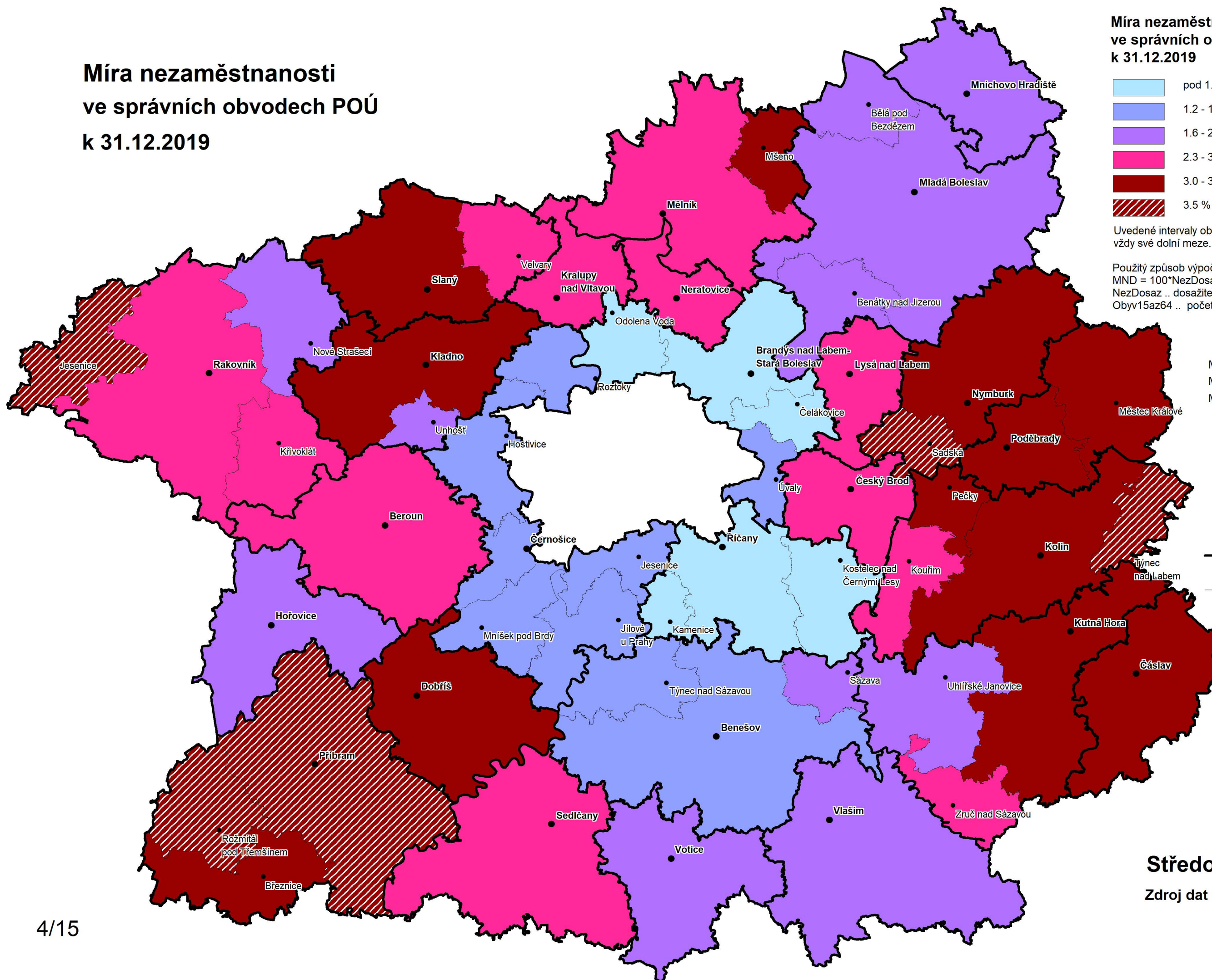

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Použitý způsob výpočtu :
 $MND = 100 * \frac{NezDosaz}{Obyv15az64}$
 NezDosaz .. dosažitelní uchazeči o zaměstnání
 Obyv15az64 .. počet obyvatel od 15 do 64 let včetně

MND za ČR : 2.8 %
 MND za kraj : 2.4 %
 MND za Prahu : 1.9 %

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
 — hranice jejich obvodů
 ● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

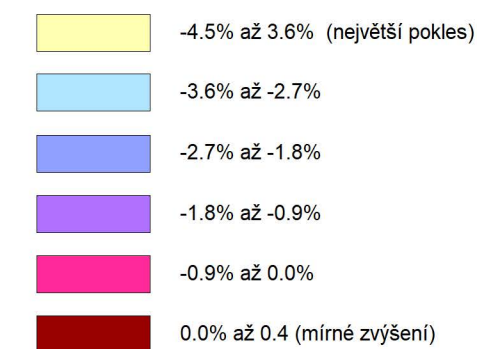

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Míra nezaměstnanosti ve správních obvodech POÚ vývoj 31.12. 2006 až 31.12.2019

Změna míry nezaměstnanosti (MND) ve správních obvodech POÚ od 31.12. 2006 do 31.12.2019

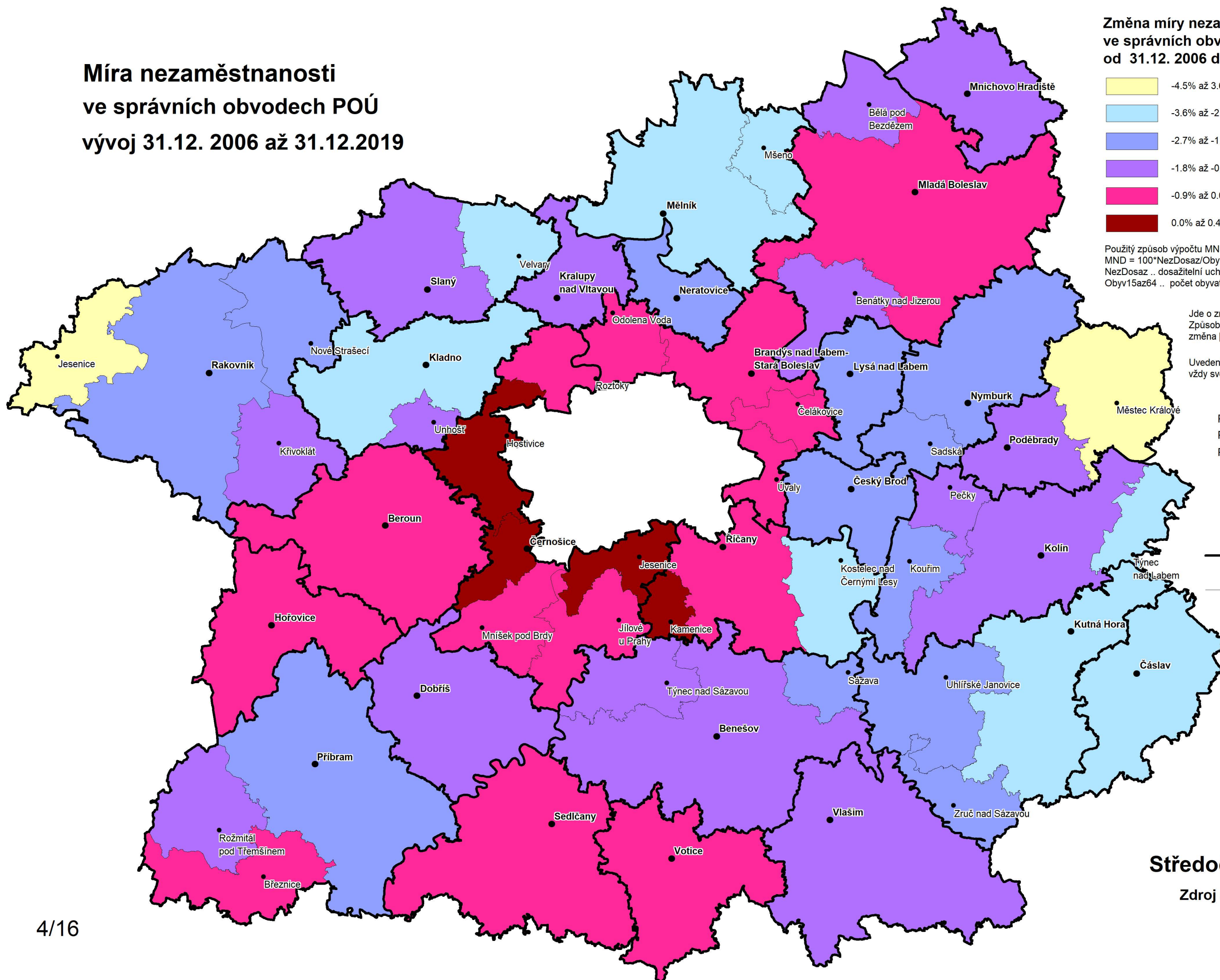
Použitý způsob výpočtu MND :
 $MND = 100 * \frac{NezDosaz}{Obyv15az64}$
 NezDosaz ... dosažitelní uchazeči o zaměstnání
 Obyv15az64 ... počet obyvatel od 15 do 64 let včetně

Jde o změnu v procentních bodech.
 Způsob výpočtu :
 $změna [\%] = MND_{2019} [\%] - MND_{2006} [\%]$

Uvedené intervaly obsahují
 vždy své dolní meze.

Průměr ČR : -3.0 %
 Průměr kraj : -1.6 %
 Průměr Praha : -0.4 %

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
 — hranice jejich obvodů
 ● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

3.5 Bydlení

3.5.1 Intenzita bytové výstavby

Intenzita bytové výstavby (IBV) je průměrný počet dokončených bytů na 1000 obyvatel za rok.

IBV v České republice v první dekádě nového století rostla, kulminovala v roce 2007 (IBV_ČR_2007=4.01) a ještě do roku 2010 se držela na poměrně vysoké úrovni (IBV_ČR_2010=3.46). K výraznému poklesu došlo v důsledku hospodářské krize v roce 2011 (IBV_ČR_2011=2.73) a intenzita bytové výstavby až do roku 2014 dále klesala (IBV_ČR_2014=2.27). Teprve v roce 2015 nastává mírné oživení výstavby (IBV_ČR_2015=2.38), které pokračuje až do roku 2019, kdy bylo dosaženo téměř úrovně roku 2010 (IBV_ČR_2019=3.40).

V následujícím textu porovnáváme průměrné hodnoty IBV za dvě období: 2001-2010 a 2011-2019. První období pokrývá stavební konjunkturu první dekády, druhé je ve své první polovině poznamenáno hospodářskou krizí. V jeho druhé polovině se stavební činnost opět obnovila. To celkovou bilanci druhého období do značné míry vylepšilo, na vyrovnání se prvním období to ale nestačilo.

Z uvedených čísel také vyplývá, že úroveň bytové výstavby ve Středočeském kraji je dlouhodobě vyšší než v Praze i celé ČR.

Intenzita bytové výstavby ve Středočeském kraji	Do r. 2000 dosahovala průměrné úrovně 2,46. V období 2001-2010 dosáhla v průměru 5,18. V období 2011-2019 dosáhla v průměru 4,28. V období 2001-2019 dosáhla v průměru 4,73.
Intenzita bytové výstavby v Praze	V období 2001-2010 dosáhla v průměru 4,89. V období 2011-2019 dosáhla v průměru 3,89. V období 2001-2019 dosáhla v průměru 4,40.
Intenzita bytové výstavby v ČR	V období 2001-2010 dosáhla v průměru 3,19. V období 2011-2019 dosáhla v průměru 2,72. V období 2001-2019 dosáhla v průměru 2,96.
ORP Rakovník	Výstavba velmi nízká (dlouhodobě IBV výrazně pod průměrem kraje - jen kolem 1,5). Nejlepší výsledky vykazuje dlouhodobě SO POÚ Nové Strašecí (dlouhodobě IBV kolem 2,9) a v období 2011-2019 též SO POÚ Křivoklát (IBV v tomto období kolem 2,5).
ORP Kladno	Výstavba je nízká (dlouhodobě IBV kolem 3,0), po r. 2000 se mírně zlepšila, stále však znatelně pod průměrem kraje. Výrazně se odlišuje SO POÚ Unhošť (je nad průměrem kraje), tento trend zřejmě v souvislosti s dokončením R6 Pavlov – Praha bude pokračovat.
ORP Slaný	Výstavba je nízká (dlouhodobě IBV kolem 2,6). U SO POÚ Slaný je IBV dlouhodobě kolem 2,9, u SO POÚ Velvary kolem 1,6. V porovnání dvou sledovaných období nicméně zaznamenáváme u SO POÚ Velvary výrazné zlepšení.

Dlouhodobě je IBV kolem 4,0, což je mírně pod průměrem kraje.

- ORP Kralupy n. Vlt. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme ale jen nepatrné zlepšení.
- ORP Neratovice Dlouhodobě je IBV kolem 2,9, což je znatelně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme ale podstatné zlepšení.
- ORP Mělník Dlouhodobě je IBV kolem 3,3, což je pod průměrem kraje. Slabou výstavbu má především SO POÚ Mšeno (dlouhodobě IBV kolem 2,1), u kterého v porovnání sledovaných období zaznamenáváme navíc mírné zhoršení.

Souhrnně lze celý pás ORP na severozápadě kraje od Rakovníka po Mělník charakterizovat z hlediska intenzity výstavby jako podprůměrný. Nejlépe jsou na tom z této oblasti SO ORP Kralupy nad Vltavou.

- ORP Mladá Boleslav Dlouhodobě je IBV kolem 3,4, což je pod průměrem kraje. Nejlepší situace je v SO POÚ Benátky nad Jizerou, nejhorší v SO POÚ Bělá pod Bezdězem. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme v SO POÚ Benátky nad Jizerou mírné zlepšení, ale u zbývajících SO POU zhoršení.
- ORP Mnich. Hradiště Dlouhodobě je IBV kolem 4,5 (těsně pod průměrem kraje). V porovnání sledovaných období zaznamenáváme znatelné zlepšení.
- ORP Lysá n. L. Dlouhodobě je IBV kolem 7,8 (znatelně nad průměrem kraje). V porovnání sledovaných období ale zaznamenáváme určitý pokles. Celkově vysoký IBV je důsledkem rozsáhlé modernizace bytového fondu v městě Milovice. Bytová výstavba v Milovicích je výrazně nad průměrem kraje.
- ORP Nymburk Dlouhodobě je IBV kolem 2,2, což je značně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme mírné zlepšení u SO POÚ Nymburk a poměrně výrazné zlepšení u SO POÚ Sadská.
- ORP Poděbrady Dlouhodobě je IBV kolem 3,4, což je pod průměrem kraje. V SO POÚ Poděbrady je IBV dlouhodobě kolem 4,1 (vzdáleně se blíží průměru kraje) a v SO POÚ Městec Králové je IBV dlouhodobě velmi nízká - kolem 1,7. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme v obou SO POÚ pokles, zvláště pak v SO POÚ Poděbrady.
- ORP Kolín Dlouhodobě je IBV kolem 3,5, což je pod průměrem kraje. V SO POÚ Kolín je IBV dlouhodobě kolem 3,9 (pod průměrem kraje), v SO POÚ Pečky kolem 2,9 (nízká), v SO POÚ Kouřim kolem 2,1 a v SO POÚ Týnec nad Labem kolem 1,8 (v obou případech výrazně nízké). V porovnání sledovaných období zaznamenáváme u SO POÚ Kolína znatelný pokles, u SO POÚ Kouřim mírný pokles, u SO POÚ Pečky a Týnec nad Labem naopak znatelný růst.
- ORP Kutná Hora Dlouhodobě je IBV kolem 2,5 je značně pod průměrem kraje. Všechna SO POÚ mají z dlouhodobého hlediska IBV zhruba vyrovnané. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme u SO POÚ Kutná Hora mírný pokles, u SO POÚ Zruč nad Sázavou znatelný pokles a u SO POÚ Uhlířské Janovice naopak mírné zlepšení.
- ORP Čáslav Dlouhodobě je IBV kolem 3,4, což je pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme znatelný pokles.

ORP Sedlčany	Dlouhodobě je IBV kolem 2,8, což je znatelně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme setrvalý stav.
ORP Votice	Dlouhodobě je IBV kolem 2,2, což je značně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme znatelný pokles.
ORP Vlašim	Dlouhodobě je IBV kolem 2,4, což je značně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme znatelné zlepšení.
ORP Příbram	Dlouhodobě je IBV kolem 2,1, což je značně pod průměrem kraje. Dlouhodobě je výstavba velmi nízká u SO POÚ Příbram a Březnice. Výrazně lepší je u SO POÚ Rožmitál pod Třemšínem. V porovnání dvou sledovaných období dochází ale u SO POÚ Rožmitál pod Třemšínem ke znatelnému poklesu., u SO POÚ Příbram k mírnému růstu a u SO POÚ Březnice je stav setrvalý.
ORP Hořovice	Dlouhodobě je IBV kolem 3,0 což je znatelně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme mírný pokles.
ORP Beroun	Dlouhodobě je IBV kolem 5,8, což je nad průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme mírný růst.
ORP Dobříš	Dlouhodobě je IBV kolem 4,0, což je mírně pod průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme znatelný pokles.
ORP Benešov	Dlouhodobě je IBV kolem 4,8, což je nepatrně nad průměrem kraje. V SO POÚ Benešov a Týnec nad Sázavou je IBV dlouhodobě kolem 5,1, SO POÚ Sázava má dlouhodobě IBV nízké (kolem 2,4). V porovnání sledovaných období zaznamenáváme u všech tří SO POÚ znatelný pokles.
ORP Černošice	Dlouhodobě vysoce nadprůměrná intenzita výstavby (IBV kolem 9,7), podílí se na tom ale především první sledované období. SO POÚ Černošice a Jílové u Prahy jsou dlouhodobě nad krajským průměrem jen těsně, největší dlouhodobé IBV vykazují SO POÚ Jesenice a Hostivice. Při porovnání sledovaných období ale vidíme téměř u všech SO POÚ výrazný pokles. Pouze u SO POÚ Mníšek pod Brdy zaznamenáváme nárůst (vykazuje ve druhém období IBV 9,5, což je nejvíce ze všech uvedených SO POÚ).
ORP Říčany	Dlouhodobě nadprůměrná intenzita výstavby (IBV kolem 9,2). Nejvýrazněji se na tom podílí v obou sledovaných obdobích SO POÚ Kamenice, i když zde ve druhém období došlo ke znatelnému zpomalení. Vysoký IBV si v obou sledovaných obdobích udržovalo i SO POÚ Říčany (za druhé období pouze mírný pokles). SO POÚ Kostelec nad Černými Lesy má IBV dlouhodobě pod průměrem kraje, ale ve druhém období zaznamenal znatelný nárůst.
ORP Český Brod	Dlouhodobě je IBV kolem 5,3, což je nad průměrem kraje. V porovnání sledovaných období zaznamenáváme znatelný růst výstavby.
ORP Brandýs n. L. – St. Boleslav	Dlouhodobě největší intenzita výstavby (IBV kolem 10,4), na které se podílí především první sledované období, a to především v SO POÚ Odolena Voda a Úvaly. Při porovnání sledovaných období vidíme ale ve všech SO POÚ pokles výstavby. U SO POÚ Odolena Voda a Úvaly velmi výrazný, u SO POÚ Čelákovice výrazný a u SO POÚ Brandýs nad Labem–Stará Boleslav mírný.

Zvýšení intenzity bytové výstavby po roce 2000 se ve Středočeském kraji promítlo do území zejména v blízkosti hl. m. Prahy, včetně dříve horších obvodů ORP Beroun a Český Brod. Ve většině zbylého území byl vývoj výstavby poměrně rovnoměrný. Nejvýrazněji zaostává v intenzitě bytové výstavby (i přes mírný nárůst ve druhém sledovaném období) SO ORP Rakovník.

Vysoká intenzita výstavby se v obou sledovaných obdobích udržuje prakticky v celém prstenci SO POÚ sousedících s hl. m. Prahou. Přesto lze vysledovat zpomalení trendů v dříve nejdynamičtěji se rozvíjejících územích, a to zejména v SO POÚ Úvaly, Kamenice, Jesenice, Hostivice, Roztoky a Odolena Voda.

3.5.2 Výstavba bytů v obci

Středočeský kraj vykazuje po roce 1991 největší rozsah výstavby nových bytů v rámci ČR. Tato nová výstavba je však převážně realizována v příměstském území hl. města Prahy (okresy Praha-východ a Praha-západ).

V následující tabulce je uvedena výstavba za posledních 19 let (období 2001 – 2019). Z tabulky vyplývá, že v tomto období:

- Z měst nad 10 tis. obyvatel postavily v průměru více než 4 byty na 1000 obyvatel/rok jen Milovice (13,2), Říčany (6,2), Brandýs n. L. - St. Boleslav (5,9), Beroun (4,9), Poděbrady (4,3), Kolín (4,2), Čelákovice (4,1) a Benešov (4,1).
- V průměru jen asi 2,0 bytu/1000 obyv./rok postavilo největší středočeské město Kladno, 1,9 bytu/1000 obyv./rok postavila Kutná Hora a pouze 0,9 bytu/1000 obyv./rok postavila Příbram.
- Z měst velikosti 5 – 10 tis. obyv. vykazují zdaleka největší dynamiku Jesenice a Hostivice, dále pak Králův Dvůr, Roztoky, Rudná, Odolena Voda, Mníšek pod Brdy, Úvaly a Černošice.
- U měst a obcí 2 – 5 tis. obyv. je intenzita výstavby v některých obcích velmi vysoká: Chýně, Bašť, Nehvizdy, Holubice, Šestajovice, Sulice, Vestec, Hovorčovice, Zdiby, Líbeznice, Klecany, Velké Přílepy, Mukařov, Horoměřice, Nučice, Pyšely, Jirny, Psáry, Kamenice a další.
- Vysokou dynamiku výstavby vykazují některé menší obce bez odpovídající sociální infrastruktury.

Novou bytovou výstavbou byly v některých obcích vytvořeny hodnoty v řádu mld. Kč. Výrazně se zlepšil i stav technické infrastruktury, která pro větší obytné soubory byla nezbytným předpokladem.

V nejvíce „rozvojových“ obcích (Vestec, Jesenice, Hostivice, Roztoky, Dolní Břežany aj.) dochází v poslední době k většímu podílu bytů v bytových domech na celkovém objemu nové výstavby bytů.

Nejvíce bytů ve Středočeském kraji vzniklo v posledních 19 letech v Jesenici. Celkem se jedná o 2 565 bytů. Velká nabídka bytů v bytových domech vznikla v Milovicích, a to převážně rekonstrukcemi opuštěných vojenských bytů. Celkem přibylo v Milovicích v posledních 19 letech 2 228 bytů.

Výstavba sociální infrastruktury zaostává za developerskými projekty lokalit rodinných domů. Deficity jsou zejména v oblasti školství (MŠ, ZŠ). Některé projekty školské výstavby se však již dokončují a jiné byly dokončeny.

Obce Středočeského kraje s nejvyšším počtem dokončených bytů						
v období 2001 - 2019 (500 bytů a více)						
OBEC	2001-2010		2011-2019		2001-2019	
	Nové byty	IBV	Nové byty	IBV	Nové byty	IBV
Jesenice	1894	41.7	671	8.8	2565	21.0
Kolín	1618	5.3	827	2.9	2445	4.2
Milovice	1291	18.3	937	9.5	2228	13.2
Hostivice	1360	22.7	737	10.1	2097	15.8
Mladá Boleslav	1334	3.0	673	1.7	2007	2.4
Kladno	617	0.9	1339	2.2	1956	2.0
Brandýs nad Labem-St. Boleslav	890	5.5	1023	6.2	1913	5.9
Beroun	962	5.3	755	4.4	1717	4.9
Říčany	759	6.2	816	6.1	1575	6.2
Králův Dvůr	568	9.2	943	12.7	1511	11.1
Roztoky	982	14.8	332	4.5	1314	9.4
Benešov	699	4.3	584	3.9	1283	4.1
Chýně	565	55.4	570	23.8	1135	33.2
Poděbrady	927	6.9	199	1.6	1126	4.3
Mělník	547	2.9	472	2.7	1019	2.8
Šestajovice	760	38.7	251	8.0	1011	19.8
Nehvizdy	410	30.7	601	24.6	1011	26.7
Slaný	489	3.3	403	2.9	892	3.1
Čelákovice	643	6.0	246	2.3	889	4.1
Odolena Voda	641	12.8	231	4.4	872	8.5
Lysá nad Labem	350	4.2	457	5.4	807	4.8
Bašť	386	48.3	412	20.9	798	28.8
Rudná	674	17.4	104	2.3	778	9.4
Mníšek pod Brdy	204	4.8	550	11.4	754	8.3
Horoměřice	375	14.6	365	10.3	740	12.1
Kutná Hora	431	2.0	305	1.7	736	1.9
Kamenice	449	13.5	283	7.2	732	10.1
Úvaly	473	9.1	245	4.2	718	6.5
Čáslav	534	5.3	184	2.0	718	3.7
Zdíby	530	30.0	182	6.1	712	15.0
Klecany	622	28.8	88	3.0	710	13.9
Černošice	434	8.0	257	4.1	691	5.9
Kralupy nad Vltavou	289	1.7	401	2.5	690	2.1
Nupaky	354	104.5	325	24.0	679	40.1
Velké Přílepy	552	31.1	76	2.6	628	13.3
Psáry	450	16.9	172	5.1	622	10.3
Příbram	347	1.0	259	0.9	606	0.9
Květnice	441	76.9	158	11.7	599	31.1
Vestec	473	29.6	125	5.7	598	15.8
Líbeznice	286	18.8	279	11.9	565	14.6
Unhošť	262	7.2	295	7.3	557	7.3
Mnichovo Hradiště	207	2.4	345	4.5	552	3.4
Hovorčovice	437	29.7	107	5.1	544	15.3
Sulice	264	23.3	270	17.2	534	19.7
Přezletice	218	26.3	315	24.1	533	24.9
Nymburk	264	1.8	267	2.0	531	1.9
Buštěhrad	227	9.2	295	10.2	522	9.7
Týnec nad Sázavou	341	6.5	173	3.4	514	5.0
Holubice	323	37.5	178	10.9	501	20.1

Pozn.:

- zvýrazněny jsou obce, kde za celé období 2001-2019 je průměrný IBV >= 15 (tj. s průměrnou výstavbou 15 bytů/1000 obyvatel/rok a více)

3.5.3 Neobydlené byty

Některé části území Středočeského kraje vykazují velmi vysoký podíl neobydlených bytů na celkovém počtu bytů. Tento jev úzce souvisí se stagnací či dokonce ztrátou počtu obyvatel v některých územích, zejména na obvodě kraje. Většinou se jedná o území se špatnou dopravní dostupností k vyšším centrům.

V hodnocení dle obvodů POÚ je více než 40 % "nevyužívaných" bytů v obvodech Mšeno, Městec Králové, Kostelec n. Č. Lesy, Kouřim a Uhlířské Janovice. Určitá část neobydlených bytů je využívána k rekreaci, přesto je podíl těchto bytů velmi vysoký.

Situace v jednotlivých ORP je velmi diferencovaná, což dobře ilustruje kartogram, vztažený k obcím. SO ORP s vysokým podílem neobydlených bytů – Rakovník, Slaný, Mělník, Mnichovo Hradiště, Nymburk, Poděbrady, Kolín, Kutná Hora, Čáslav, Vlašim, Votice, Sedlčany, Příbram, Dobříš, Benešov, Říčany, Černošice.

V jiných obvodech nedochází (u obcí) k významnějšímu podílu (více než 30 %) neobydlených bytů.

I v relativně atraktivních územích (s novou výstavbou bytů) existuje poměrně značný rozsah bytů neobydlených (Dobříšsko, Kostecko - nad Černými Lesy, Kutnohorsko, Mnichovohradištsko, Rakovnicko, aj.), kde by regenerace tohoto fondu mohla snížit tlak na novou výstavbu. Tento přístup však většinou vyžaduje zlepšení technické infrastruktury těchto sídel.

3.5.4 Shrnutí

Rozvoj bydlení odpovídá poptávce po uspokojování této potřeby. V zásadě se jedná o bydlení vlastnické a ve velkém rozsahu (zejména v příměstském území Prahy) o byty v RD.

Důsledkem nekorigovaného rozvoje však významná část nových bytů byla realizována v malých obcích, které většinou vykazují nedostatečnou úroveň technické a sociální infrastruktury a nelze jim často ani zajistit efektivní dopravní obsluhu. Nemožnost zabezpečení pracovních příležitostí a vzdělávání v místě či blízkém okolí vyvolává vysoké nároky na přepravu (dojížďku) prostřednictvím individuální automobilové dopravy.

Důsledkem je vysoce nadměrné zatížení silniční sítě a tím i negativní vlivy na životní prostředí v koridorech silnic. V letech 2011 až 2014 došlo k útlumu bytové výstavby. Vliv hospodářské krize byl patrný, ale celkové trendy a diferenciaci území na depresní, stagnující a rozvojová neovlivnil, což se opět po odeznění krize potvrdilo.

Významně se v rozvoji bydlení neuplatňuje (mimo příměstského území Prahy) možnost napojení území na kvalitní dopravní infrastrukturu (D, R, koridorové železnice). Výjimkou jsou koridory D5 (Beroun – Hořovice) a D8 (Kralupy n. Vlt.) a železniční trati Praha – Pardubice (Český Brod, Kolín) a Praha – Ústí nad Labem (Kralupy nad Vltavou). Menší efekt na rozvoj bydlení mají koridory D10, D11, D1.

Dále je možné zmínit přesun dynamiky bytové výstavby do území severovýchodně od Prahy (zřejmě v důsledku nižších cen pozemků než v jihozápadní části příměstského území), které má výrazně nižší krajinný potenciál. V tomto území také dlouhodobě budou chybět okružní komunikace (Pražský aglomerační okruh). S výjimkou koridoru Lysecké trati nemá území ani dobré kolejové spojení s Prahou.

Indikátor - Intenzita bytové výstavby (IBV) v letech 2001 -2019

- výpočet:
 - číselník: 1000 x průměrný počet postavených bytů ročně
 - jmenovatel: průměrný počet obyvatel v daném období
- údaj za ČR: 3,19 (2001-2010) 2,72 (2011-2019) 2,96 (2001-2019)
- údaj za kraj: 5,18 (2001-2010) 4,28 (2011-2019) 4,73 (2001-2019)
- suburb. území kraje: 10,16 (2001-2010) 6,31 (2011-2019) 8,11 (2001-2019)
- údaj za Prahu: 4,89 (2001-2010) 3,89 (2011-2019) 4,40 (2001-2019)
- zdroj dat: ČSÚ 2001–2019
- kartogramy: Intenzita bytové výstavby ve správních obvodech POÚ v letech 2001-2010, 2011-2019, 2001-2019

Komentář k indikátoru:

Indikátor IBV v letech 2001-2019 jasně ukazuje koncentraci zájmu o bydlení do suburbanizačních území, zejména kolem Prahy. Územní diferenciaci bytové výstavby pochopitelně odpovídá diferenciaci v populačním růstu obcí. Intenzita bytové výstavby ve Středočeském kraji výrazně narostla a v průměru převyšuje o zhruba 60% úroveň ČR.

Indikátor – Standard bytů – 2001 a 2011

- výpočet:
 - číselník: součet obytných ploch TOB v dané územní jednotce
 - jmenovatel: obyvatelé TOB v dané územní jednotce
- údaj za ČR: 18.8 m²/osobu (2001) 26.4 m²/osobu (2011)
- údaj za kraj: 20,2 m²/osobu (2001) 27.9 m²/osobu (2011)
- údaj za Prahu: 18,5 m²/osobu (2001) 25.9 m²/osobu (2011)
- zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2001 a 2011

Komentář k indikátoru:

Indikátor standard bytů ukazuje plošný standard bydlení. Je zřejmé, že pro bydlení v centrech osídlení je charakteristická menší obytná plocha bytů (typická pro sídlištní výstavbu).

V oblastech s intenzivní novou výstavbou rodinných domů se plošný standard zvyšuje (viz suburbanizační území).

V období 2001-2011 (viz výsledky SLDB) došlo k výraznému nárůstu plošného standardu bytů jak průměrně v celé ČR, tak v hlavním městě a ve Středočeském kraji. Ve Středočeském kraji plošný standard převyšoval průměr ČR o 1,5m² na osobu.

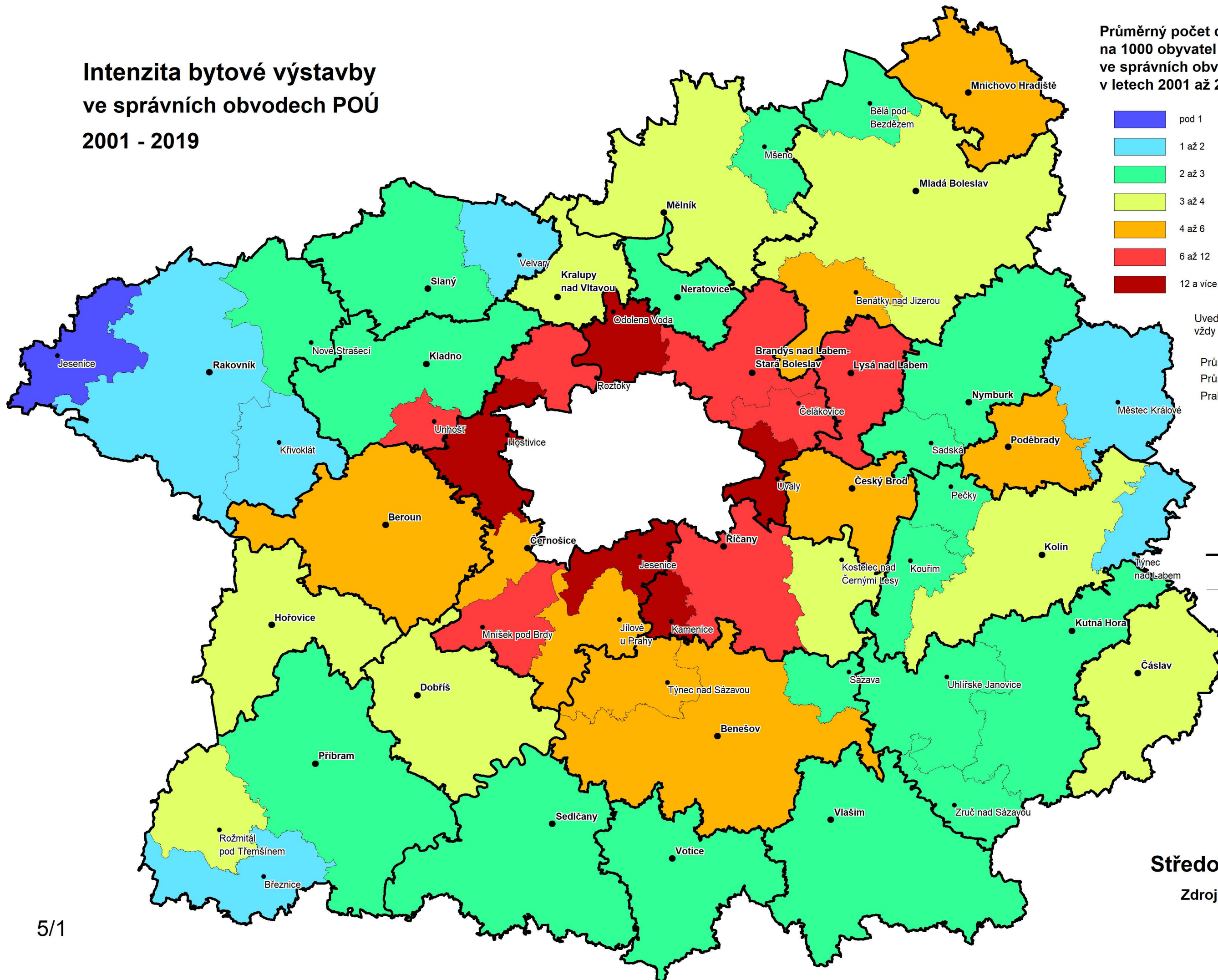
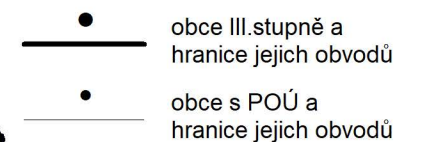
Intenzita bytové výstavby ve správních obvodech POÚ 2001 - 2019

Průměrný počet dokončených bytů
na 1000 obyvatel za rok
ve správních obvodech POÚ
v letech 2001 až 2019

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 2.96
Průměr kraje : 4.73
Praha : 4.40

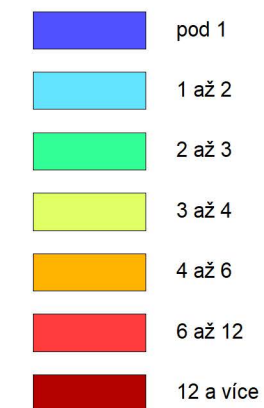

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Intenzita bytové výstavby ve správních obvodech POÚ 2001 - 2010

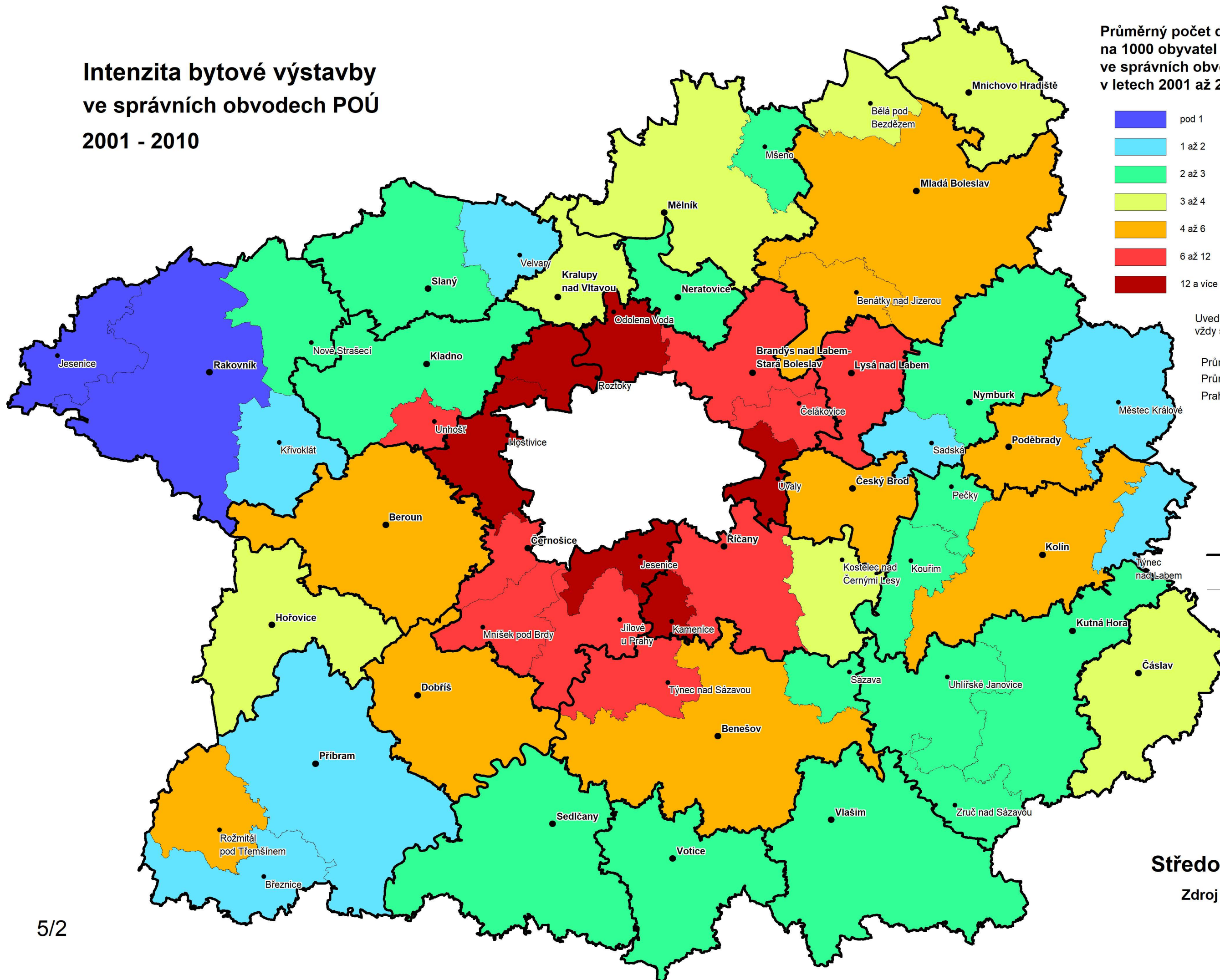
Průměrný počet dokončených bytů
na 1000 obyvatel za rok
ve správních obvodech POÚ
v letech 2001 až 2010

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 3.19
Průměr kraje : 5.18
Praha : 4.89

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Intenzita bytové výstavby ve správních obvodech POÚ 2011 - 2019

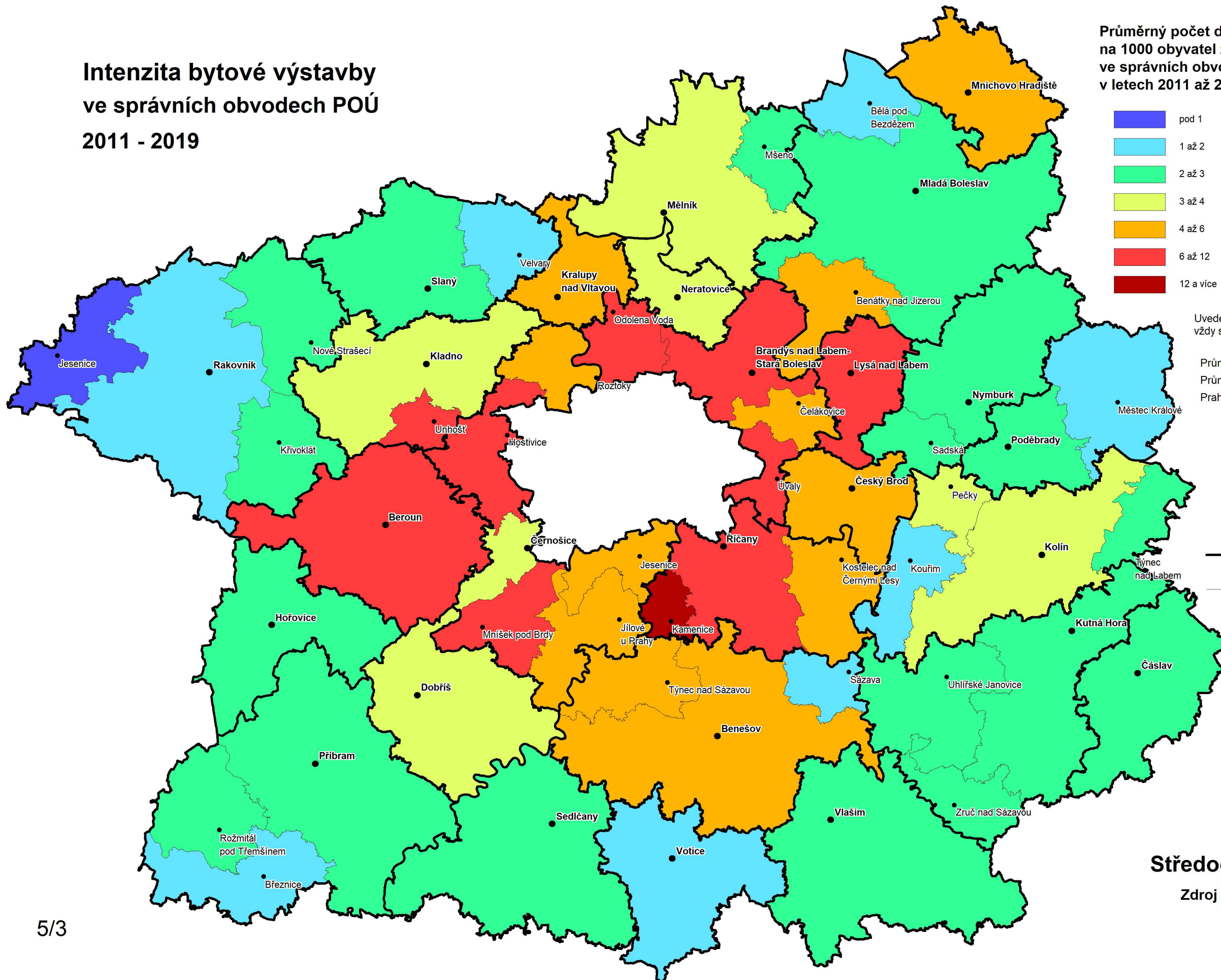
Průměrný počet dokončených bytů
na 1000 obyvatel za rok
ve správních obvodech POÚ
v letech 2011 až 2019

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 2.72
Průměr kraje : 4.28
Praha : 3.89

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

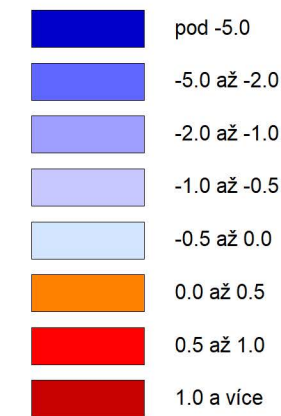

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

**Intenzita bytové výstavby
ve správních obvodech POÚ
rozdíl mezi obdobími
2011-2019 a 2001-2010**

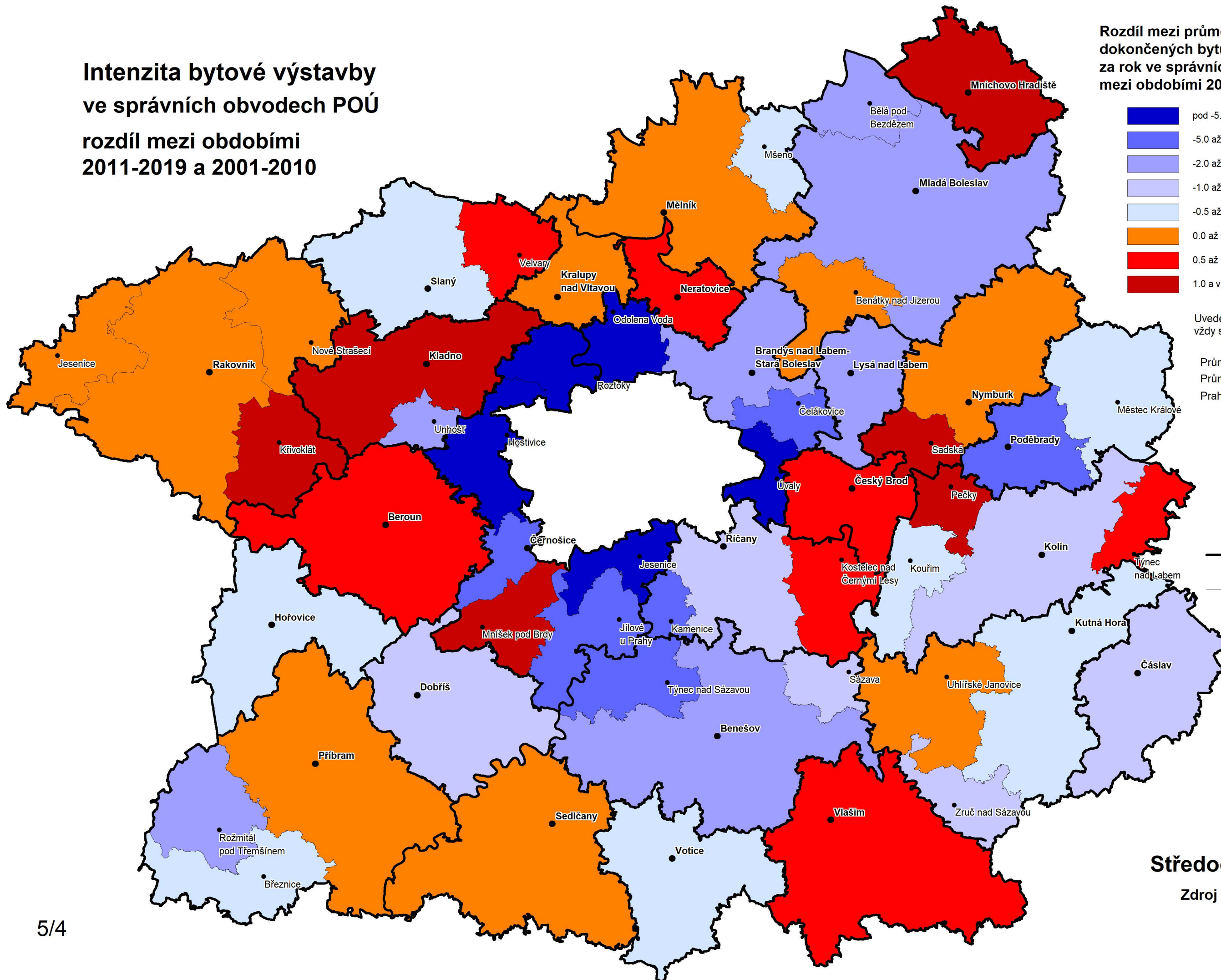
**Rozdíl mezi průměrným počtem
dokončených bytů na 1000 obyvatel
za rok ve správních obvodech POÚ
mezi obdobími 2011-2019 a 2001-2010**

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : -0.47
Průměr kraje : -0.90
Praha : -1.00

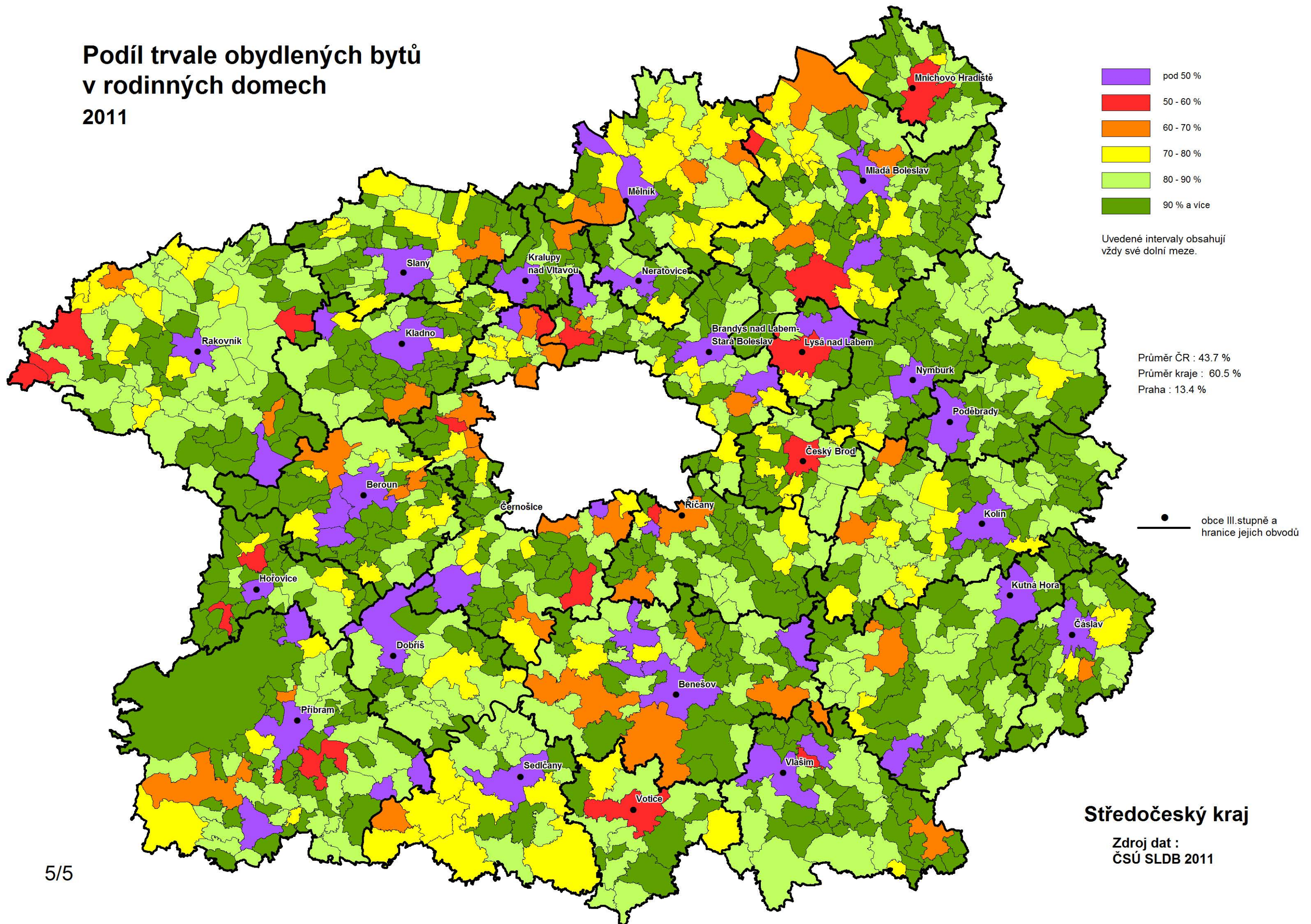
● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČSÚ

Podíl trvale obydlených bytů v rodinných domech 2011

3.6 Příroda a krajina

3.6.1 „Velkoplošná“ ochrana

Na území Středočeského kraje se nachází 6 chráněných krajinných oblastí (CHKO). Jedná se o CHKO: Blaník, Brdy, Český kras, Český ráj, Kokořínsko - Máchův kraj a Křivoklátsko. Kromě CHKO Blaník zasahují ostatní chráněné území také do sousedních krajů. Z údajů AOPK ČR vyplývá, že rozloha CHKO představuje 118.927 ha, tj. 10,8 % rozlohy kraje. CHKO, pokud jde o ochranu přírody, nespadají do působnosti Kraje ani krajského úřadu.

CHKO Blaník

Rozloha: 4.029,20 ha, nadmořská výška: 363 – 632 m

Nejmenší chráněná krajinná oblast ČR nacházející se jižně od Prahy. Předmětem ochrany je harmonická zemědělská krajina, kde se střídají lesy, louky a pole a kde se zachovala řada drobných sakrálních staveb. Dominantou je bájný Blaník s cennými bukovými lesy a se smíšenými suťovými lesy na vrcholu. Přírozenou osou oblasti je říčka Blanice, tekoucí z jihu na sever. Blanice je příkladem neregulovaného meandrujícího toku s přírozeným vodním režimem pravidelných záplav. Díky tomu se v nivě Blanice uchovala společenstva nivních luk a vrbových křovin. Vzácná květena se vyskytuje na rašelinných a podmáčených loukách a na mokřadech při rybnících.

CHKO Brdy

Rozloha: celkem 34.499 ha, z toho na území Středočeského kraje 21.514 ha, nadmořská výška: 406 – 865 m

Lesnatá vrchovina uprostřed Čech, kde po zrušení vojenského újezdu vzniklo naše nejmladší CHKO (vyhlášené 1. 1. 2016). Předmětem ochrany je harmonicky utvářená převážně lesní krajina Brdské vrchoviny se zachovalými ekologickými funkcemi, s typickým krajinným rázem s bezlesými enklávami a minimálním osídlením společně s přírodními hodnotami krajiny spočívajícími v rozsahu a kvalitě přírodních a polopřírodních společenstev charakteristických pro brdskou krajinu, zejména bezkolencových a pcháčovských luk, vřesovišť, rašelinišť, pramenišť, mokřadů, společenstev skal a přírodních lesních společenstev a na ně vázaných vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Předmětem ochrany jsou také paleontologická naleziště a geologické a geomorfologické lokality, zejména projevy mrazového zvětrávání, skalní výchozy, kamenná moře a sutě a také typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byly vyhlášeny evropsky významné lokality na území chráněné krajinné oblasti.

Území bývalého Vojenského újezdu zůstává v majetku České republiky – Ministerstva obrany, s právem hospodaření zejména pro Vojenské lesy a statky ČR, s.p. a Agenturu hospodaření s nemovitým majetkem. Brdy budou vždy považovány za oblast důležitou pro obranu státu. Využívání území k vojenskému výcviku a ubytování cvičících vojsk je specifikováno v resortních dokumentech, zejména statutem Posádkového cvičiště Jince, vypracovaného složkami MO a vychází z Rozhodnutí Újezdního úřadu vojenského újezdu Brdy, územní rozhodnutí o ochranném pásmu Posádkového cvičiště Jince.

CHKO Český kras

Rozloha: celkem 13.226 ha, z toho na území Středočeského kraje 12.708 ha, nadmořská výška: 202 – 496 m

CHKO Český kras zahrnuje vápencové skály, listnaté lesy a lesostepi podél řeky Berounky. Jedná se o největší krasové území v Čechách, dosud tu bylo objeveno téměř 700 jeskyní. Posláním oblasti je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření, včetně vodních toků a ploch, rozvržení a využití lesního a zemědělského původního fondu, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní zástavba lidového rázu.

CHKO Český ráj

Rozloha: celkem 18.170 ha, z toho na území Středočeského kraje 4.491 ha, nadmořská výška: 234 – 744 m

CHKO Český ráj je nejstarší chráněnou krajinnou oblastí v Česku, zaujímá území mezi Turnovem, Mnichovým Hradištěm a Sobotkou. Vyhlášena byla roku 1955 a v roce 2002 došlo vládním nařízením k jejímu rozšíření o oblast Maloskalska a Prachovských skal. Oblast je tvořena především kvádrovými pískovci, které zde byly uloženy v druhohorách na okrajích tehdejšího moře. Současná podoba skalních útvarů je výsledkem dlouhotrvajícího působení sil z nitra Země a trvalé erozní činnosti. Skalní města a vrchy třetihorního vulkanického původu jsou základem jedinečnosti území. K zajímavým prvkům skalních měst patří jeskyně,

pseudozávrtý, skalní brány a okna. Symbolem kraje jsou tvarově unikátní Trosky se zříceninou hradu. Při 50. výročí byl Českému ráji přidělen status Globální geopark UNESCO.

CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Rozloha: celkem 41,037 ha, z toho na území Středočeského kraje 13,946 ha; nadmořská výška: 176 – 611 m
CHKO byla vyhlášena nařízením vlády ze dne 9. dubna 2014 s účinností od 1. září 2014. Skládá se ze dvou nespojitých územních celků – část Kokořínsko (274 km², původní část, tak jak byla vyhlášena v roce 1976, s rozšířením u Dolanského rybníka) a část Máchův kraj (136 km², zcela nově vymezené dosud nechráněné území Dokeska). Přesah nově vymezeného území do Středočeského kraje je v oblasti Bělé pod Bezdězem (k. ú. Vrchbělá). Jedná se převážně o III. zónu s menším ostrovem II. zóny ve Vrchbělské rokli. Předmětem je ochrana unikátní krajiny Dubska, Mšenska, Liběchovska, Kokořínského dolu, Jestřebeska, Dokeska, Podbezdězí, Ralska, Polomených hor a nivy Ploučnice, Liběchovky a Pšovky s jedinečným geomorfologickým utvářením, jako jsou ploché pánve s četnými rybníky a rašeliništi, skalní města a kaňonovitá údolí, kvádrové pískovce, neovulkanické vrchy, přirozeně meandrující tok řeky Ploučnice a údolí potoků Liběchovky a Pšovky, harmonicky utvářená krajina se zachovalými ekologickými funkcemi formovaná dlouhodobou činností člověka s významným podílem přírodě blízkých ekosystémů a na ně vázaných vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, s významným zastoupením dřevin rostoucích mimo les a řadou kulturních a historických památek a souborů lidové architektury, které dotváří charakteristický ráz této krajiny.

CHKO Křivoklátsko

Rozloha: celkem 62,497 ha, z toho na území Středočeského kraje 53,098 ha, nadmořská výška: 222 – 615 m
Pro své vysoké přírodní hodnoty bylo toto území uznáno 1. března 1977 organizací UNESCO jako biosférická rezervace v rámci programu MaB – člověk a biosféra (Man and Biosphere). Dne 24. listopadu 1978 byla výnosem Ministerstva kultury zřízena chráněná krajinná oblast Křivoklátsko.

Křivoklátsko je krajinou bohatých listnatých lesů uprostřed Čech. Řeku Berouнку a její přítoky lemují skalnaté svahy se suťovými lesy, horní okraje skal porůstají doubravy, bezlesé vrcholy hostí teplomilnou stepní květenou i zvířenu. Jsou zde světoznámá naleziště zkamenělin.

Posláním oblasti je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, rozložení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní zástavba lidového rázu.

Rada Středočeského kraje v polovině května 2010 odsouhlasila návrh na zřízení Národního parku Křivoklátsko, na vymezení zón jeho ochrany a plánu péče o toto území. Na základě odborných podkladů byl připraven návrh NP ve třech variantách minimální, střední, maximální). Na podzim 2010 byl legislativní proces vyhlášení řádně ukončen vypořádáním připomínek a námitek a připraven k mezirezortnímu projednání. Ministr zemědělství Miroslav Toman se ale následně postavil proti zřízení NP.

V Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko byl 13. května 2010 vyhlášen první Lesnický park v Česku. Lesnický park Křivoklátsko (LPK) má rozlohou jen o něco málo větší než 160 kilometrů čtverečních a jeho hranice určují zhruba obce Zbečno, Ostrovec-Lhotka a Hudlice. Prostřednictvím fungujících lesnických parků by se mělo prokázat, že přírodní a kulturní hodnoty určité krajinné oblasti se dají účinně chránit i bez zpříšňování speciálního režimu ochrany přírody.

Oborový materiál „Koncepce ochrany přírody Středočeského kraje“ (KOP Středočeského kraje) uvádí některé dosud velkoplošně nechráněné oblasti, které se svou přírodní hodnotou blíží kategorii CHKO.

V aktuálním státním programu ochrany přírody se žádné další CHKO na území Středočeského kraje nenavrhují ani nezvažují. Přesto lze na území kraje identifikovat několik velkoplošných území splňujících definici CHKO dle § 25 zák. 114/1992. Mezi území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení patří zejména:

- centrální oblast Džbánů
- střední Povltaví a dolní Posázaví,
- oblast České Sibiře kolem Čertova Břemene,
- oblast lužních lesů ve Středním Polabí,
- Dymokursko.

Z výše jmenovaných území byla v celostátních strategických dokumentech zvažována pouze oblast Středního Polabí. Jako potenciálně vhodné území pro vyhlášení CHKO byla uvedena již v „Programu rozvoje chráněných krajinných oblastí (Pelc a kol. 1998)“.

3.6.2 „Maloplošná“ ochrana

V Ústředním seznamu ochrany přírody je evidováno celkem 307 maloplošných ZCHÚ, která zcela nebo zčásti leží na území Středočeského kraje. Plocha MZCHÚ v hranicích kraje je 16.966 ha, což představuje 1,56 % z celkové rozlohy kraje. Konkrétně 13 národních přírodních rezervací (NPR) 4.276 ha; 22 národních přírodních památek (NPP) 1.860 ha; 78 přírodních rezervací (PR) 6858 ha a 194 přírodních památek (PP) 3973 ha.

Za období 05/2017 až 04/2021 došlo k těmto změnám:

MZCHÚ zrušené

Zrušena PR *Pod Benáteckým vrchem* k datu 30.06.2020 vyhláškou MŽP č. 296/2020. Lokalita je nově součástí NPP *Mladá* vyhlášenou MŽP č. 281/2020 ze dne 18.06.2020 s účinností od 01.07.2020. Důvodem je stanovení a zajištění bližších ochranných podmínek evropsky významné lokality.

MZCHÚ se změnou vymezení

Změny vymezení MCHÚ zahrnují úpravy hranice, rozšíření či zmenšení rozlohy chráněného území. Celkově došlo ke změnám u 23 maloplošných chráněných území, došlo k navýšení rozlohy o 105 ha. Změny byly provedeny u níže uvedených MZCHÚ:

MZCHÚ se změnou vymezení

TYP	KOD	NAZEV	v kraji 2017 [ha]	v kraji 2021 [ha]	změna [ha]
NPR	1170	Čtvrtě	94,02	94,30	0,28
NPR	506	Větrušické rokle	24,32	49,64	25,32
NPR	851	Vůznice	226,18	226,41	0,23
NPP	1056	V Jezírkách	2,78	2,98	0,20
PR	1225	Červená louka	25,60	25,49	-0,11
PR	1410	Čížov	59,43	59,64	0,21
PR	548	Karlické údolí	214,40	214,56	0,16
PR	179	Kokořínský důl	2 221,54	2 283,81	62,27
PR	949	Lhotecké stráně	13,56	13,46	-0,10
PR	1673	Louky u rybníka Proudnice	17,48	26,40	8,92
PR	2064	Máslovická stráně	30,29	30,13	-0,16
PR	1086	Milská stráně	11,12	13,17	2,05
PR	2110	Mokřady dolní Liběchovky	36,58	36,44	-0,14
PR	267	Na skalách	20,56	24,04	3,48
PR	1676	Údolí Plakánek	65,13	65,23	0,10
PR	477	V Bahnách	8,47	8,63	0,16
PR	1937	Žabakor	80,38	80,09	-0,29
PP	637	Husova kazatelna	9,30	9,11	-0,19
PP	2164	Krtské skály	88,85	88,70	-0,15
PP	1408	Lom Chlum	8,15	8,27	0,12
PP	1173	Lom na Plachtě	0,63	0,79	0,16
PP	2068	Vinice	42,29	42,41	0,12
PP	5685	Zámecký park Liblice	31,12	33,48	2,36
c e l k e m			3332,18	3437,18	105,00

MZCHÚ nová

Nově bylo vyhlášeno 21 MZCHÚ, z toho 1 NPP, 1 PR a 19 PP. Většinou se jedná o zajištění ochrany evropsky významných lokalit (EVL). Rozloha nových chráněných území či přehlášených činí celkem 1802 ha.

MZCHÚ nová

TYP	KOD	NAZEV	v kraji leží [ha]	celková rozloha [ha]
NPP	6213	<i>Mladá</i>	1 244,65	1 244,65
PP	6121	<i>Rybník Starý u Líchov</i>	3,07	3,07
PP	6122	<i>Zákolanský potok</i>	15,32	15,32
PP	6123	<i>Žiželický les</i>	57,62	57,62
PP	6128	<i>Louky u Choťánek</i>	141,53	141,53
PP	6129	<i>Nový rybník u Kačiny</i>	14,96	14,96
PP	6131	<i>Žerka</i>	19,00	19,00
PP	6132	<i>Řísnice</i>	4,25	4,25
PP	6133	<i>Písčina u Byšiček</i>	0,43	0,43
PP	6134	<i>Milčice</i>	4,08	4,08
PP	6135	<i>Dymokursko</i>	77,38	77,38
PP	6140	<i>Paterovské stráně</i>	31,25	31,25
PP	6141	<i>Krnčí a Voleška</i>	74,06	74,06
PP	6172	<i>Polabské hůry</i>	24,53	24,53
PP	6173	<i>Louky u Drahlína</i>	13,00	13,00
PP	6193	<i>Stroupinský potok</i>	1,16	1,16
PP	6194	<i>Louky u Budenína</i>	28,08	28,08
PP	6197	<i>Jindřichova skála</i>	5,28	5,28
PP	6208	<i>Stráně u Kochánek</i>	3,90	3,90
PP	6214	<i>Kozí hůra</i>	17,35	17,35
PR	6170	<i>Posázavské bučiny</i>	21,13	21,13
			1 802,02	1 802,02

Pro všechna MZCHÚ v kompetenci Středočeského kraje bylo provedeno expertní hodnocení stavu, trendu a péče. Hodnocení prováděli referenti KÚ, kteří mají jednotlivé lokality ve správě. Z provedené analýzy jako silně problematická území ve špatném stavu vyplynula tato území:

- *PP Bělá pod Bezdězem* – zámek – úplné vymizení letní kolonie netopýra velkého,
- *PP Hluchov* – nevhodná poloha uvnitř intravilánu, antropogenní vlivy,
- *PP Kalspot* – vysychání a zarůstání mokřadu,
- *PP Louky u Choťánek* – degradace nivních společenstev v důsledku absence hospodaření a rybářského obhospodařování tůní a provozem golfového hřiště,
- *PP Rybník Starý u Líchov* – dlouhodobé vypuštění nádrže,
- *PP Váha* – zastínění vodní plochy, sukcese, silná eutrofizace,
- *PP Ve Šperkotně* – sukcese lesa na původní louce,
- *PP Zákolanský potok* - špatná kvalita vody.

Dále bylo identifikováno 12 území, jejichž stav má jednoznačně zhoršující se trend, jedná se o: *PP Hluchov*, *PP Jabloná – mokřad*, *PP Malý Uran*, *PP Minartice*, *PP Mokřiny u Beřkovic*, *PP Písčina u Tišic*, *PP Písčina u Tuhaně*, *PP Štola Mořic*, *PP Váha*, *PP Ve Šperkotně*, *PP Zámecký park Liblice*, *PP Zákolanský potok*. Zlepšující se trend stavu byl konstatován u 25 % území a stabilní u 70 %.

Pro všechna problematická (špatný stav, zhoršující se trend) území jsou v plánech péče nebo v souborech doporučených opatření (v případě EVL) navržena vhodná konkrétní opatření ke zlepšení nebo alespoň nezhoršování jejich stavu.

V návrhu na vyhlášení, resp. v projednávání na Krajském úřadě Středočeského kraje jsou návrhy Plánů péče o MZCHÚ. Většinou se jedná o úpravu hranice a rozlohy chráněného území v souvislosti s digitalizací katastrální mapy, zajištění podmínek pro předměty ochrany na základě aktuálního stavu území, částečně se jedná i o zajištění ochrany navrhovaných evropsky významných lokalit (EVL):

- *Louky u Běštína* – návrh PP na ploše 1,7 ha; k.ú. Běštín v okr. Beroun
- *Zvolská homole* – návrh na přehlášení v kat. PR namísto stávající v důsledku scelení lokalit PR a EVL na ploše 73,36 ha; k.ú. Zvole u Prahy; okr. Praha-západ.
- *Kněžívka* – návrh na přehlášení území PP na novou rozlohu, zvětšení plochy z 0,44 ha na 1,1555 ha; obec Tuchoměřice, k.ú. Kněžívka, okr. Praha-západ.
- *Čičovický kamýk* – úprava rozlohy PP, zvětšení plochy z 1,9264 ha na 1,9349; obec Čičovice, k.ú. Velké Čičovice, okr. Praha-západ.
- *Hadce u Hrnčíř* – úprava rozlohy PP v souvislosti s digitalizací KM, obec Kamberk, k.ú. Kamberk, okr. Benešov.
- *Soseňský lom* – úprava rozlohy PP v souvislosti s digitalizací KM, obec Jesenice, k.ú. Soseň, okr. Rakovník.
- *Mokřiny u Beřovic* – návrh na přehlášení území s vymezením hranic podle aktuálního stavu katastru nemovitostí tak, aby hranice PP kopírovala hranice parcel; obec Beřovice, Hobšovice; k.ú. Beřovice, Hobšovice, okr. Kladno
- *Jánský potok* – změna rozlohy PP v souvislosti s digitalizací KM, obec Dobrovítov, k.ú. Dobrovítov, okr. Kutná Hora.
- *Roudný* – úprava rozlohy PP, obec Zvěstov, k.ú. Bořkovice, okr. Benešov
- *Na Stříbrné* - zpřesnění hranice a úprava rozlohy PP, obec Český Šternberk, k.ú. Český Šternberk; okr. Benešov
- *Sládkova stráž* – vymezení PP podle současného stavu katastru nemovitostí, obec Pečky, k.ú. Dobřichov, okr. Kolín
- *Slánská hora* - drobné nesrovnalosti mezi výměrou chráněného území uvedenou ve vyhlášovací dokumentaci a skutečnou výměrou dle KN; obec Slaný, k.ú. Slaný.

Kromě vyhlášení ochrany územní ochrany EVL je v procesu přípravy na vyhlášení pouze jediné území, *Mramorka* (Zbuzanská mramorka) v okrese Praha-západ. Území bylo ke zvláštní ochraně navrženo obcí Zbuzany pro své nesporné přírodovědecké hodnoty. Vlastní vyhlášení bude zahájeno po ukončení vyhlášení ochrany EVL zveřejněním návrhu na vyhlášení.

Oborový materiál „Koncepte ochrany přírody Středočeského kraje“ (KOP Středočeského kraje) uvádí:

Na území Středočeského kraje, v územní působnosti krajského úřadu, leží množství další přírodovědecky hodnotných lokalit zasluhujících prověření, zda by nebylo vodné jejich vyhlášení jako MZCHÚ.

- objekty vysoké až mimořádné přírodní hodnoty, které by měly být chráněny v kategorii PR:
 - Hradiště Závist mezi údolími Károvského a Břežanského potoka a Vltavou
 - Kaňon Svatojanských proudů mezi Slapskou a Štěchovickou přehradou
- objekty, které zachycují specifický stav v určitých regionech:
 - stepní stepi žulových stěn v údolí Vltavy mezi Kamýkem a Hříměždicemi
 - specifické trávníky s paličkovcem šedavým v okolí Kamýku nad Vltavou
 - subxerothermní trávníky na výchozech plutonu na Sedlčansku (Příbramsku)
 - komplex Zduchovických skal na levém břehu Vltavy pod Solenicemi

- stepní trávníky při severní hranici okresu Kladno
 - některé ze skalních partií vápničných pískovců jizerského souvrství, vč. reliktních borů v údolí Mohelky a Zábrdky (Mladoboleslavsko)
 - skalnaté srázy nad Vranskou zdrží (Zrcadla)
 - perialpinské hadcové bory na Sedlickém potoce u mostu dálnice Praha - Brno přes Sedlický potok
 - teplomilné doubravy a acidofilní subxerothermní trávníky na Dobříšsku (oblast Královy stolice)
 - úpolínové podbrdské louky - výjimečně zachovalý komplex u Huti pod Třemšínem, další území v jižní části Brd (součást CHKO Brdy)
- další ochranná významné objekty v okresech s řídkou sítí maloplošných ZCHÚ:
- Posázaví:
- Malovidské skály v Posázaví
 - vápencové skály na pravém břehu Sázavy v meandru u Ledečka
- Brdy a Hřebeny (plochy v oblasti Brd a na území bývalého VVP Jince jsou součástí CHKO Brdy):
- Babka - skalní sráz s jeskyní a zchovalými suťovými porosty nad údolím Babského potoka u Řevnic
 - Plešivec u Rejkovic (jedno z nejvýznamnějších hradišť a VKP)
 - Koníček u Velcí (CHKO Brdy) - nejzachovalejší centrální část Brd
 - východní až jižní pobřeží Hořejního Padrtského rybníka (CHKO Brdy)
 - Malá Praha (CHKO Brdy) - rozsáhlá bezlesá drolina na nejvyšší středočeské hoře
 - Lipovsko u Strašic (CHKO Brdy)
 - Kolvínské louky (CHKO Brdy) - květnaté podhorské louky
- Mladoboleslavsko:
- stepní stráně v suchých údolích tabule jizerských vápničitých pískovců u Benátek nad Jizerou
 - reliktní bory u Bělé pod Bezdězem
- Různé:
- Javorová skála v oblasti Čertova břemena jih od Sedlce-Prčice
- okrsky, kde by bylo třeba provést ochranný výzkum s cílem vytipovat případná MZCHÚ:
- pěnovecová prameniště v okolí Vlčího Pole a na okrajích Markvartické plošiny (východní hranice okr. Mladá Boleslav)
 - kaňonovité údolí Klejnárky nad Chedrbím (okres Kutná Hora)
 - střední soutěskovitá část údolí Libřice (Zahořanského potoka) (okres Praha -západ)

Předložení návrhů na vyhlášení několika MZCHÚ zvažují i obce s rozšířenou působností, jedná se o 9 lokalit:

- **Meandry Litavky** (ORP Příbram) – významný geomorfologický útvar, přirozeně meandrující koryto Litavky mezi Trhovými Dušníky a Bratkovicemi, přirozené hnízdiště břehulí,
- **Pískovna Nesuchyně** (ORP Rakovník) – ornitologicky, herpetologicky a entomologicky významná lokalita (břehule říční, ropucha krátkonohá a vzácné druhy brouků),
- **Kamenolom Vrchotovy Janovice** (ORP Votice) – cenný biotop,
- **Kolečkovská stráně – Katovka** (ORP Kladno) – botanicky hodnotné území s výskytem koniklece lučního, křivatec českého, bělozářky liliovité,
- **Markův mlýn** (ORP Kladno) – rozšíření o pozemek paní Vedlichové (obdobné hodnoty jako stávající PP),
- **Údolí Vrchlice** (ORP Kutná Hora) – přírodě blízká stanoviště, vysoká diverzita území, výskyt zvláště chráněných druhů,
- **Letiště Hořkovic** (ORP Mnichovo Hradiště) – hnízdění vzácných druhů ptáků (jeřáb popelavý, čejka obecná, koroptev polní) – lokalitu by bylo vhodnější vyhlásit spíše jako PCHP, vzhledem k účelu plochy je nezbytný souhlas provozovatele letiště (pozn. autora koncepce).
- **Hlinská stráně** (ORP Slaný) – stráně s bývalým sadem, keřové porosty, botanicky hodnotná lokalita, bezobratlí.

Vzhledem k tomu, že se po dokončení vyhlášení EVL se již nepředpokládá rychlé zvyšování počtu MZCHÚ na území Středočeského kraje, bylo by velmi vhodné aktuální stav prezentovat širší veřejnosti formou souhrnné a reprezentativní publikace s přehledem všech ZCHÚ v kraji.

Středočeský kraj zajišťuje péči o zvláště chráněná území kategorie přírodní rezervace (PR) a přírodní památka (PP) mimo CHKO, vydává rovněž nařízení o zřízení těchto území. Zásahy (management, údržba značení) na jednotlivých lokalitách jsou průběžně prováděny na základě odborných podkladů, a to prostřednictvím subjektů vybraných ve veřejném výběrovém řízení, případně ve spolupráci s vlastníky pozemků. Obdobným způsobem je zajištěno zpracování plánů péče pro chráněná území.

O možnosti seznámit se s těmito odbornými podklady, jakož i s návrhy na vyhlášení chráněných území, jsou dotčené subjekty (kraje, obce, vlastníci a nájemci pozemků) před jejich schválením vždy písemně informovány. Projednávané dokumenty jsou navíc zveřejňovány v sekci Projednávání. Na územích CHKO péči o zvláště chráněná území zajišťuje AOPK ČR.

Současnou síť MZCHÚ nelze považovat za reprezentativní. Částečně se v ní odráží potíže při vyhlášení chráněných území za kategorického nesouhlasu vlastníků a naopak vyhlášení území tam, kde tento proces nečinil větší potíže. I přesto ale lze v zastoupení chráněných území sledovat určitou souvislost s ohledem na rozmístění významných přírodních hodnot ve Středočeském kraji, které je třeba dále chránit.

3.6.3 Území NATURA 2000

Natura 2000 je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popř. umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena vymezenými ptačími oblastmi a vyhlášenými evropsky významnými lokalitami. Ochrana ptačích oblastí je v současné době již zajištěna příslušnými nařízeními vlády, vytvoření celé soustavy bude završeno zajištěním trvalé ochrany evropsky významných lokalit, které budou chráněny jako zvláště chráněná území, případně prostřednictvím smluvní ochrany nebo tzv. bazální ochrany. Objekty a způsob ochrany jsou určeny legislativou EU, konkrétně ve dvou směrnících: Směrnici o ochraně volně žijících ptáků (79/409/EHS) a Směrnici o ochraně volně žijících živočichů, rostlin a o ochraně přírodních stanovišť (92/43/EHS).

Soustava Natura 2000 obsahuje dva základní typy lokalit:

- ptačí oblasti (PO, SPA – „Special Protection Areas“), které jsou rovnou vyhlášeny nařízeními vlády,
- tzv. Evropsky významné lokality (EVL, SCI, SAC). Návrh lokalit schválený vládou ČR. (lokality po schválení Evropskou komisí jsou označeny jako SCI – „Sites of Community importance“). Evropsky významná lokalita je zařazena nařízením vlády ČR do tzv. národního seznamu. Po schválení Evropskou Komisí je zapsána do tzv. evropského seznamu. Jako EVL jsou také chráněny sporné lokality.

Jednotlivá území soustavy Natura 2000 se mnohdy překrývají s jiným režimem ochrany (např. ZCHÚ).

Oficiální webové stránky o soustavě Natura 2000 jsou <http://www.natura2000.cz/>

3.6.3.1 Ptačí oblasti (PO, SPA)

Do Středočeského kraje zasahuje pět ptačích lokalit. Jedná se o:

- CZ0211011 Žehuňský rybník – Obora Kněžičky
- CZ0511007 Českolipsko-Dokeské pískovce a mokřady
- CZ0211010 Rožďalovické rybníky
- CZ0211001 Křivoklátsko
- CZ0311034 Údolí Otavy a Vltavy

SPA Českolipsko-Dokeské pískovce a mokřady zasahuje na území kraje pouze okrajově.

Celková rozloha PO ve Středočeském kraji činí 39154 ha, tj. 3,55 % rozlohy kraje.

Bližší informace lze nalézt na internetových stránkách AOPK ČR.

3.6.3.2 Evropsky významné lokality (EVL)

Dne 29. 6. byla ve Sbírce zákonů, pod č. 207/2016 Sb., publikována novela nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit. Tato novela nařízení vlády nabývá účinnosti již ke dni 1. července 2016.

Na území Středočeského kraje zasahuje celkem 174 z celkového počtu 1113 evropsky významných lokalit zařazených do Národního seznamu, z nich se alespoň zčásti ve správním území Středočeského kraje nachází 130, ostatní leží na území zcela ve správě regionálních pracovišť AOPK ČR. Středočeské lokality tvoří 15,5 % z celkového počtu navržených lokalit. Veškerá plocha lokalit EVL ve Středočeském kraji zabírá 33.100,72 ha, tj. pouze 3,03 % rozlohy kraje. Počtem lokalit Národního seznamu jsou střední Čechy zcela v průměru, zatímco z hlediska celkové rozlohy středočeských EVL se zde vyskytuje výrazně menší rozloha než je republikový průměr (cca 10 %). Ve středních Čechách nalezneme tedy spíše malé lokality, což pochopitelně souvisí i s předmětem ochrany (plošně nejrozsáhlejší jsou navrženy v pohraničních horách na ochranu velkých šelem). EVL se do různé míry překrývají se stávajícími ZCHÚ. Více než polovina rozlohy (50,5 %) středočeských EVL leží na území CHKO, převážně jsou součástí MZCHÚ.

V průběhu let 2014 až 2016 došlo zejména k úpravám hranice a přesnějšímu vymezení evropsky významných lokalit v souvislosti s vyhlášením MZCHÚ.

V průběhu procesu zajištění ochrany EVL (např. průzkumy pro vyhlášení ZCHÚ, podklady pro plány péče nebo souhrny doporučení apod.) a rovněž na základě výsledků z probíhající aktualizace mapování biotopů byly identifikovány lokality, ve kterých se předmět ochrany nevyskytuje či vyskytuje ve špatném, dlouhodobě neperspektivním stavu (tzv. „problematické“ lokality). Pokud bylo prokázáno, že tento stav není důsledkem zanedbání péče, ale vědeckým pochybením při návrhu výběru lokality pro zařazení do národního seznamu, bylo s Evropskou komisí projednáno vyřazení dotčených lokalit, resp. předmětů ochrany. Na území Středočeského kraje se jedná o jednu lokalitu EVL Milská stráň.

Díky procesu zajištění ochrany byly dále získány podklady k zpřesnění vymezení hranic některých EVL. Dochází tak k zpřesnění vymezení lokalit na základě kvalitnějších mapových podkladů, zarovnání na (v terénu zaměřené) hranice vyhlášených zvláště chráněných území, parcel či porostních skupin lesa. V případech, kde to bylo možné a účelné, došlo k vyjmutí technických prvků (např. těles silnic či dráhy). Veškeré navrhované změny ve vymezení hranic byly předloženy ke schválení Evropské komisi. Změny jsou navrženy pouze v těch případech, které odsouhlasila Evropská komise.

Aktualizovaná data o lokalitách soustavy Natura 2000 jsou v souladu s novelou nařízení vlády 207/2016 Sb. Od roku 2017 nebyly provedeny žádné změny ve vymezení EVL.

Databáze lokalit obsahující základní informace o lokalitách a předmětech ochrany včetně ekologických informací je dostupná na <https://natura2000.cz/Lokalita/Lokality>

Smluvně chráněná území

Území jsou chráněná formou smlouvy s vlastníkem jako alternativní možnost ochrany evropsky významných lokalit případně i dalších území (stromy, návrhy ZCHÚ).

Ve Středočeském kraji se jedná o EVL a ZCHÚ: Bílichovské údolí, Červené dolíky, Jungmannova škola v Berouně, Loučenské rybníčky, Na pramenech, Malíkovická stráž, Svatá Dobrotivá, Vlašimská Blanice.

3.6.4 Speciální typy ochrany

Botanicky významná území (IPAs – Important Plant Areas)

Botanicky významná území (IPAs) jsou území s mimořádně bohatou a hodnotnou flórou a vegetací. Jedná se o mezinárodní projekt probíhající v Evropě i jinde ve světě, který je řízen mezinárodní organizací Plantlife International (<http://www.plantlife.org.uk>).

V současné době je pro Českou republiku vypracován návrh botanicky významných území IPAs. Tento návrh však není nijak právně závazný a ani není ukotven v legislativě.

V rámci Středočeského kraje se jedná o následující lokality: Prokopské údolí, Dolnokralovické hadce, Karlštejn – Koda, Libický luh, Louky u rybníka Proudnice, Žehuňský rybník, Polabská černava, Rečkov, Týřov – Velká Pleš, Slatinná louka u Velenky.

Lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem (jev č. 36)

Druhy jsou chráněny na mezinárodní úrovni, podle směrnice o stanovištích (č.92/43/EHS), jsou zařazeny mezi druhy vyžadující zvláštní územní ochranu i druhy vyžadující přísnou ochranu na celém území členského státu EU. Druhy jsou uváděny i v příloze 1 Úmluvy o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť (Bernská úmluva).

Za nejvhodnější přístup při ochraně biodiverzity je z hlediska účinnosti považována péče o ekosystémy a o biotopy. V některých případech však tento přístup není dostatečný, zvláště při snaze o záchranu mizejícího nebo navrácení vymizelého druhu. Vhodným řešením v tomto případě může být realizace záchranného programu pro příslušný druh a programy péče.

Ve Středočeském kraji je celkem evidováno 429 lokalit (liniových, plošných a bodových) na celkem 19.045 ha s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem. Jedná se o celkem o 80 taxonů (24 druhů živočichů a 56 druhů rostlinných) a lokality:

Bezobratlí

hmyz – motýli, brouci

- modrásek černoskvřný (*Maculinea arion*), kriticky ohrožený druh – Vrchbělá, Přední Chlum u nádrže Orlík; přežívají jen poslední malé a izolované kolonie; původně rozšířený druh, všude ustoupil vinou ústupu od tradičních forem hospodaření (Beneš et al. 2002).

- modrásek hořcový (*Phengaris alcon*) – kriticky ohrožený druh; s výskytem u Příbrami (VKP Černé bláto), Milovice, Lipník, Chodeč u Mělníka, Strážnice u Mělníka.
- hnědásek osikový (*Euphydryas maturna*), kriticky ohrožený druh. V České republice přežívá pouze v jediné populaci. Obývá severní část přírodní rezervace Dománovický les, ojedinělý zbytek původního dubohabrového lesa, která se nachází u obce Dománovice v okrese Kolín. Jedna drobná periferní subpopulace obývá cca 2,5 km vzdálený Žiželický les.
- myšák zlatopásý (*Lacon querceus*) – brouk se nachází např. v Lánské oboře, u Lysé nad Labem, či Ptýrova.
- tesařík broskvoňový (*Purpuricenus kaehlerii*), který byl v posledních letech ojediněle pozorován na Křivoklátsku, v oblasti Hořovické pahorkatiny a v okolí Vltavy u Slap.
- tesařík alpský (*Rosalia alpina*) - pouze v Ralské pahorkatině nedaleko Doks. Jde vlastně o jeho poslední populaci známou severně od Alp a západně od Karpat.

korýši

- rak kamenáč (*Austropotamobius torrentium*), jehož silné populace se nachází v Brdech a na Křivoklátsku, na Kladensku Zákolanský potok.
- listonoh letní (*Triops cancriformis*), žábřonožka letní (*Branchipus schaefferi*) či žábřonožka sněžná (*Eubbranchipus grubii*) se vyskytují v oblasti Brd, Milovic či na lokalitě Tři dvory u Kolína. U listonoha jarního (*Lepidurus apus*) jsou z území kraje dokladovány pouze 3 nálezy po roce 2006, a to z lokality Klíncec u Vraného nad Vltavou a lokality u Mělníka.

měkýši

- svinutec štíhlý (*Anisus vorticulus*) druh drobného sladkovodního plže z čeledi okružákovitých., výskyt v mokřadech u Liblice nad Cidlinou.

Obratlovci

ptáci

- sýček obecný (*Athene noctua*) – oblast Rakovnicka, Slánska a Kladenska
- bukač velký (*Botaurus stellaris*) – ptačí oblasti Dokesko, Žehuňsko
- lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*) – Vrchbělá, Ješovice
- strnad zahradní (*Emberiza hortulana*) - oblast Milovicka, Lipník
- bukáček malý (*Ixobrychus minutus*) – ptačí oblasti Dokesko, Žehuňsko, Brdy
- chřástal malý (*Porzana parva*) – Kněžičky, Týnec nad Labem
- chřástal kropenatý (*Porzana porzana*) – ptačí oblast Žehuňsko, Hradištko, okolí Lysé nad Labem
- rybák obecný (*Sterna hirundo*) – Polabí na Mělnicku

ryby

- sekavec (*Cobitis* spp.) – Kokořínsko, Pšovka

obojživelníci a plazi

- užovka stromová (*Zamenis longissimus*), kriticky ohrožený druh. V České republice se vyskytuje ostrůvkovitě na několika málo místech, je to tedy nejvzácnější a nejohroženější had Česka. Ve Středočeském kraji u Štěchovic vysazená populace v rámci záchranného programu.

savci

- sysel obecný (*Spermophilus citellus*), kriticky ohrožený druh – v ČR zjištěn na celkem 34 lokalitách, z toho ve Středočeském kraji na šesti lokalitách - Bezděčín, Radouč, Velká Dobrá, Kolín, Loděnice, Trhovky. Druh původně vázaný na stepní prostředí. V současné době je převážná většina kolonií vázána na pravidelně kosené plochy s dlouhodobě nízkým travním porostem, což jsou především letiště, tábořiště, golfová hřiště.

Prioritní druhy rostlin s národním významem

Dle dat AOPK je celkem uvedeno 56 prioritních druhů s národním významem:

- zvonovec liliolistý (*Adenophora liliifolia*) vyskytuje ve dvou oblastech – na Džbánů (PP Smradovna a těsně za hranicemi kraje v okolí Hříškovské silnice) a v Českém krasu (Karlické údolí, Karlštejn). Všechny lokality v kraji jsou územně chráněny.
- česnek tuhý (*Allium strictum*) – Kralupsko, Větrušice u Klecan, Zlončice, Beroun, Branov
- rudohlávek jehlancovitý (*Anacamptis pyramidalis*) – Český kras (Bubovice, Srbsko u Karlštejna, Svatý Jan pod Skalou)
- huseník hajní (*Arabis nemorensis*) - Lysá nad Labem, Hradištko u Sadské
- medvědice lékařská (*Arctostaphylos uva-ursi*) – oblast Džbánska, Kozojedy
- trávnička obecná hadcová (*Armeria vulgaris* subsp. *serpentini*) - Borovsko, Dolní Kralovice
- sleziník netíkovitý (*Asplenium adiantum-nigrum*) - Český ráj, Chaloupky na Hořovicku, Brdatky na Berounsku
- kozinec bezlodyžný (*Astragalus exscapus*) – Otovovice, Zeměchy u Kralup
- třtina pestrá (*Calamagrostis varia*) – Bilichov, Horní Krupá, Hradištko II, Kněžičky, Mělnická Vrutice, Nová Ves u Bakova nad Jizerou
- ostřice Buxbaumova (*Carex buxbaumii*) – Hradištko u Sadské, Lysá nad Labem, Podolí u Rožďalovic, Loučeň
- kyvor lékařský (*Ceterach officinarum*) – Povltaví (Buš, Hojšín, Korno)
- mařice pilovitá (*Cladium mariscus*) - výskyt na polabských černavách je považován za reliktní. Dosud existující populace jsou územně chráněny (Hrabanovská černava, Všetatská černava, Polabská černava, Polabí u Kostelce, Chrást u Tišic, Kozly u Tišic), nejistý je současný stav populací mezi Všetaty a Čechelicemi, ty jediné nebyly územně chráněny.
- šáchor Micheliův (*Cyperus michelianus*) – Kňovice, Štětkovice na Sedlčansku
- lýkovec vonný (*Daphne cneorum*) – Berounsko (Český kras), Mělnicko (Střemy, Liblice, Jelenice u Mělníka)
- hvozdík kartouzek hadcový (*Dianthus carthusianorum* subsp. *capillifrons*) – Borovsko, Hulice
- hvozdík sivý (*Dianthus gratianopolitanus*) – Český kras, Povltaví (Slapy, Štěchovice, Masečín, Zvole u Prahy)
- pryšec lesklý (*Euphorbia lucida*) – lokality u Sadské a Hradištko u Sadské, Rožďalovicko, Nové Dvory u Kutné Hory
- kostřava ametystová (*Festuca amethystina*) – oblasti v Českém krasu
- hořeček nahořklý pravý (*Gentianella amarella* subsp. *amarella*) - louky v oboře Libeň, Saky, Břístevní hůra, Bříství, Ovčáry, Žehuňská obora a Dlouhopolský rybník, Kozí hůra, Polní Chrčice, Oškobrň, Dománovický les, JZ okraj Kokořínska, u Hasiny.
- hořeček nahořklý jazykovitý (*Gentianella amarella* subsp. *lingulata*) - v současnosti pouze Polabská černava u Mělnické Vrutice (jediná lokalita v ČR).
- sivěnka přímořská (*Glaux maritima*) – jen dvě lokality (Čechelice, Libiš), ve Středních Čechách téměř vyhynulý
- mečík bahenní (*Gladiolus palustris*) - v současnosti jediná lokalita v Čechách – NPP Slatinná louka u Velenky.
- smrkovník plazivý (*Goodyera repens*) - objevena populace v boru u obce Líský, navrhovaná NPP Vápnomilný bor u Líského.
- šater svazčitý (*Gypsophila fastigiata*) – Brocno, Milovice nad Labem
- třezalka ozdobná (*Hypericum elegans*) - Český kras (například Karlštejn, Budňany, Kosů). Současný stav populací není znám.
- prasetník lysý (*Hypochaeris glabra*) – Ledčice, v současnosti s vysokou pravděpodobností jsou všechny populace ve Středních Čechách zaniklé.
- zimozelen okoličnatý (*Chimaphila umbellata*) – Vrchbělá, v nedávné době byla nalezena další populace ve středním Povltaví.
- síťina slatinná (*Juncus subnodulosus*) - druh polabských slatin a černav, ale také v údolí Bělé, Pšovky nebo na Rožďalovicku. Většina lokalit je součástí MZCHÚ, ale dosud existují populace mimo územní ochranu (Milčice u Peček, některé lokality na Mělnicku a u Loučeně).

- hrachor různolistý (*Lathyrus heterophyllus*) – pouze dvě lokality Budňany a Ostrov u Jedomělic
- hrachor panonský (*Lathyrus pannonicus*) - Český kras – zde dosud, roztroušeně především v centrální části na Karlštejsku (teplomilné doubravy, lemová společenstva ve stepích). Rožďalovická tabule – Dymokursko
- hrachor hrachovitý (*Lathyrus pisiformis*) - Jeden z nejvzácnějších a zároveň nejohroženějších druhů české flóry. Jediná existující středočeská populace přežívá u Komárovského rybníka na Dymokursku v Rožďalovické tabuli). Okrajově Břístev, Nižbor.
- bledule letní (*Leucojum aestivum*) – jediná lokalita Svätý Mikuláš u Kutné Hory
- pobřežnice jednokvětá (*Littorella uniflora*) – historicky na Podbrdsku (Láz v Brdech)
- kuřička Smejkalova (*Minuartia smejkalii*) – Borovsko, Hulice, Kamberk, Vilice
- pomněnka úzkolistá (*Myosotis stenophylla*) - Džbán - Milská stráň (recentně neověřeno), Český kras, Dolnokralovické hadce (dosud početná populace)
- podmrvka hadcová (*Notholaena marantae*) - Nově objevená lokalita v Českém krasu - Hlásná Třebáň (pikrity), menší populace u Branova
- tořič hmyzonosný (*Ophrys insectifera*) – potvrzen v Březince pod Bezdězem
- vstavač osmahlý letní (*Orchis ustulata* subsp. *aestivalis*) – vzácně Křivoklátsko (Branov)
- tučnice obecná česká (*Pinguicula vulgaris* subsp. *bohemica*) - český endemit popsáný z polabských černav, kde rostl na vícero lokalitách mezi Lysou nad Labem a Mělníkem. Dlouhou dobu byl považovaný za ve středních Čechách vyhynulý druh, nově byla objevena poměrně bohatá populace v EVL Loučeňské rybníčky. V NPR Polabská černava se vyskytuje hybridogenní populace křížence *P. bohemica* a *P. vulgaris* označovaná jako *Pinguicula* × *dostalii*.
- jitrocel přímořský brvitý (*Plantago maritima* subsp. *ciliata*) – vyhynulý, jen jedna lokalita Nové Dvory u Kutné Hory
- rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*) – Střemy, Vysazen na několika místech v CHKO Kokořínsko.
- mochna jahodovitá (*Potentilla sterilis*) – Benešov u Prahy
- mochna durynská (*Potentilla thuringiaca*) - relativně vzácně v termofytiku a mezofytiku – střední Povltaví, Berounsko, Rožmitálsko. Druh výrazně mizí, mnohé z lokalit nebyly recentně ověřeny.
- mandloň nízká (*Prunus tenella*) – Lety u Dobříchovic
- koniklec otevřený (*Pulsatilla patens*) - v současnosti pouze dvě, navíc slabé populace – u obce Líšice v Povltaví a v boru nad nádraží v Bělé pod Bezdězem.
- solenka Valerandova (*Samolus valerandi*) - ve středních Čechách považována za nezvěstnou, ale recentně byla znovu nalezena na Netřebských slaniskách.
- lomikámen trsnatý křehký (*Saxifraga rosacea* subsp. *sponhemica*) - hojněji v Českém krasu (údolí Berounky, ale i jinde). Vzácně v Dolním Povltaví a na Křivoklátsku, roztroušeně ve Středním Povltaví.
- pěchava slatinná (*Sesleria uliginosa*) - V Polabí (mezi Kolínem a Mělníkem), na Rožďalovicku a Žehuňsku vícero lokalit – Slatinná louka u Velenky Žehuňský rybník a obor, Dlouhopolský rybník, rybník Proudnic Bášský les, Báh (na bílé stráni!!!), Hrabanovská černava, u Bělušic a Ohaří, Všetatská a Polabská černava a menší populace asi i jinde.
- kuřinka obroubená (*Spergularia maritima*) - Obříství
- pampeliška nizozemská (*Taraxacum hollandicum*)
- pampeliška zavlažovaná (*Taraxacum irrigatum*)
- pampeliška husí (*Taraxacum paucertianum*)
- pampeliška sličná (*Taraxacum subalpinum*)
- skupina ca 20 druhů pampelišek vázaných na slatinné louky, vesměs jde o kriticky ohrožené taxon, mající ve východní části Polabí (zejména Žehuňský rybník, Libický luh, Dlouhopolsko, louky u Proudnic) jedny z posledních lokalit u nás.
- starček celolistý (*Tephrosieris integrifolia*) - Český kras (u Tetína)
- žluťucha smrdutá (*Thalictrum foetidum*) - dnes s jistotou pouze v Českém krasu.

- žluťucha jednoduchá svízelová (*Thalictrum simplex* subsp. *galioides*) - nově objevená byla lokalita ve Džbáně (ve Smradenském údolí) a na dvou mikrolokality na Žehuňsku v okolí Dománovic (les Bažantnice, Dománovický les) - obě Rožďalovická tabule.
- kýchavice černá (*Veratrum nigrum*) - na Džbáně v současnosti řada mikrolokality i v MZCHÚ (Bílichovské údolí, Na Pilavě, Milská stráň, Cikánský dolík). Recentně objeveny dvě nové lokality na okraji Kladna (Krnčí, Libušín), otázka je jejich původnost. Druh byl prokazatelně vysazen v Českém krasu (Velká hora).

Oproti datům z roku 2017, kdy bylo evidováno pouze 19 lokalit národně významných druhů na celkem 522,08 ha, došlo v následujícím období let 2017 - 2021 k rozšíření evidence chráněných druhů. Důvodem rozšíření seznamu je ubývání či vymizení řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Populace řady z nejcennějších ZCHD druhů, zejména těch, které vyžadují management, z areálů na území kraje mizí. Platí to jak pro rostliny, tak pro živočichy. Problematický je stav druhů vázaných na biotopy slanišek, slatinných luk, písčín a lemů. Z hmyzu jsou nejvíce postiženou skupinou denní motýli. V případě živočichů je rychlý ústup všech druhů obojživelníků, z ptáků mizí zejména druhy otevřené polní krajiny.

V roce 2017 vytvořila AOPK ČR a MŽP schválilo nová kritéria výběru národně významných druhů. Poté došlo k sestavení jejich seznamu a vytvoření vrstvy jejich lokalit jako ÚAP. Nově je na území Středočeského kraje evidováno 429 lokalit výskytu chráněných druhů národního významu (liniových, plošných a bodových) na 19.045 ha. Jedná se o celkem o 80 taxonů (24 druhů živočichů a 56 druhů rostlinných).

Ramsarská úmluva

Ramsarská úmluva je první celosvětová mezinárodní úmluva na ochranu a moudré využívání přírodních zdrojů. Jedná se tak o jedinou úmluvu chránící určitý typ biotopu. Česká republika (tehdejší ČSFR) přistoupila k této úmluvě v červenci 1990 a do našeho právního řádu byla úmluva začleněna prostřednictvím Sdělení MZV č. 396/1990 Sb.

Úmluva ukládá členským zemím vyhlásit na svém území minimálně jeden mokřad mezinárodního významu, který svými přírodními hodnotami odpovídá schváleným kritériím, a zařadit ho do seznamu mokřadů mezinárodního významu. Stát se tím rovněž zavazuje, že zapsaným mokřadům věnuje zvýšenou péči a ochranu. V roce 1993 byl oficiálně ustaven

Český ramsarský výbor, který je koordinačním a poradním orgánem MŽP ČR. Oficiální stránky Ramsarské úmluvy: <http://www.ramsar.org>.

Mokřady mezinárodního významu ve Středočeském kraji:

RS10: Mokřady Pšovky a Liběchovky – 350 ha, zapsáno v r. 1998; v kraji 251,8 ha.

Český ráj – geopark UNESCO

V říjnu 2002 byla zástupci MŽP ČR v Centru světového dědictví UNESCO v Paříži oficiálně předána žádost k zápisu „Skalních měst Českého ráje“ v územním rozsahu stávající CHKO na Seznam světového dědictví do sítě geoparků UNESCO, do níž lze vstoupit jen prostřednictvím členství v Síti evropských geoparků.

Český ráj se dne 5. října 2005 stal dvacátým pátým evropským geoparkem a prvním geoparkem na území nových členských států Evropské unie (dnes z celkových 38 geoparků). Geopark UNESCO Český ráj zahrnuje i území mimo CHKO Český ráj např. Boskovské jeskyně nebo Novou Paku na Jičínsku. Díky začlenění do sítě geoparků se očekává rozvoj turistiky a cestovního ruchu. Měl by se usnadnit i přístup k dotacím z evropských fondů. Zařazení na seznam geoparků UNESCO ale není trvalé a Český ráj obhájí své místo každé tři roky.

Pro mimořádně cenné přírodní, geologické a krajinné hodnoty se Geopark Český ráj v se v roce 2015 stal jako jediný v České republice členem Globální sítě geoparků UNESCO (ve správě neziskové společnosti Geopark Český ráj, o. p. s.).

Leden 2021 přinesl Geoparku Český ráj podstatné rozšíření území, a to zhruba o jednu desetinu. Obohaceno bylo o geologicky cenné lokality u Mnichova Hradiště, Železného Brodu a Nové Paky. Na nově přidaném území u Mnichova Hradiště jsou nejzajímavější takzvané skalní sruby, paleokoryto řeky Jizery a vrch Káčov, což je skalní útvar vulkanického původu. Nová rozloha Geoparku UNESCO Český ráj tak nyní činí 833 km².

Biosférická rezervace UNESCO – CHKO Křivoklátsko

Biosférická rezervace UNESCO – CHKO je v porovnání s podobnými krajinami v Evropě zvláštností. Rozkládá se uprostřed Čech a téměř dvě třetiny rozlohy území pokrývají **listnaté a smíšené lesy**. Dodnes zde zůstalo zachováno **více než 1800 druhů cévnatých rostlin, nejméně 52 druhů dřevin, hnízdí zde kolem 120 druhů ptáků** a dosud nespočetné množství dalších příslušníků živočišné říše, z nichž je ne jeden zařazen do červených seznamů vzácných a ohrožených druhů.

V současné době vzniká **síť národních geoparků ČR**, do které se může přihlásit jakékoliv zajímavé území určitým způsobem spojené s významným geologickým dědictvím. Celkem je v ČR vyhlášeno 9 národních geoparků.

Prvním českým členem Sítě evropských geoparků (EGN) se v říjnu 2005 a později také Globální sítě geoparků UNESCO (GGN) stal geopark Český ráj. V červnu 2010 se geopark Český ráj společně s geoparkem Egeria stal českým národním geoparkem. Dalšími dvěma národními geoparky se v dubnu 2012 staly Geopark Železné hory a Geopark GeoLoc, který však svůj certifikát v roce 2020 již neobhájil. Geopark Kraj blanických rytířů a Geopark Podbeskydí byly certifikovány národními geoparky v roce 2014. Následovaly Geopark Ralsko v roce 2016, Geopark Vysočina v roce 2017 a Geopark Broumovsko v roce 2018. V roce 2020 byl certifikován územně největší Národní geopark Barrandien.

Na území Středočeského kraje jsou mezi národní geoparky zařazeny Český ráj, Kraj Blanických rytířů, Barrandien. Okrajově do území Středočeského kraje zasahuje geopark Ralsko, v kontaktu při hranicích Pardubického kraje je geopark Železné hory (ORP Čáslav).

Kraj blanických rytířů

Geopark je vymezen katastry obcí Louňovice pod Blaníkem, Vlašim, Český Šternberk a obcí v okolí o rozloze 627,7 km². Území je pro návštěvníky atraktivní díky malebnosti a kontrastní geomorfologické pestrosti se zahrnutím krajinných dominant Velkého Blaníku a části údolí Blanice, údolí Sázavy a významné regionální tektonické struktury blanické brázdy. V území se nacházejí historická ložiska rudních i nerudních surovin. Podblanicko je tradičně svázáno s tradicí rýžování zlata podél Blanice a zejména primární těžby zlatých rud v Roudném, a s kulturní krajinou s řadou venkovských šlechtických sídel.

Ralsko

Geopark, který okrajově zasahuje do Středočeského kraje (bývalý vojenský prostor Ralsko), nabízí odkryvy křídových sedimentů v ideálním průřezu od pískovcových skalních měst na západě (Hradčanské stěny) po fosiliferní vápnité pískovce a prachovce na východě (údolí Mohelky). Krajinné dominanty jsou tvořené žilami a pni mladších vulkanitů a poskytují pěkné výchozy především čedičových hornin, z nichž některé dosáhly širšího vědeckého věhlasu (polzenity). Hojně jsou stopy po novověké těžbě a zhutňování železitě rozložených žil. V člověkem minimálně ovlivněné krajině najde pozorný návštěvník pozůstatky po zaniklých vsích, například různé stavby zahloubené do pískovcových skal.

Barrandien

Národní geopark Barrandien zasahuje do tří krajů – Hlavní město Praha, Středočeský a Plzeňský kraj.

Celková rozloha geoparku 4 316,3 km², z toho ve Středočeském kraji 2121,2 km², v Plzeňském kraji 1930,3 km² a v Hlavním městě Praha 264,8 km². Území geoparku je rozděleno do pěti oblastí: Praha, Berounsko, Brdy, Brdy Hřeben, Radnicko, Rakovnicko, Plzeňsko.

Z geografického hlediska leží území geoparku v Poberounské subprovincii. Území náleží Brdské oblasti a Plzeňské pahorkatině, konkrétně sem spadají celky Brdské oblasti, Pražská plošina, Hořovická pahorkatina, jihovýchodní okraj Křivoklátské vrchoviny a celky Plzeňské pahorkatiny, Rakovnická pahorkatina, Plaská pahorkatina a Švihovská vrchovina. Maximální nadmořská výška na území geoparku činí 862 m (Praha) nejnižší pak 186 m (břeh Vltavy). Geopark zahrnuje stovky geologických lokalit včetně mezinárodně uznaných stratotypů, dva důlní skanzeny – muzea v přírodě, „kamenná muzea“, pět různých geologických expozičních, jediné zpřístupněné jeskyně ve Středních Čechách – Koněpruské jeskyně – a řadu dalších zajímavostí. V území se nachází řada naučných stezek, včetně těch geologicky zaměřených.

Na území Geoparku Barrandien se nachází velkoplošná i maloplošná zvláště chráněná území (z toho je Národních přírodních rezervací 6, Národních přírodních památek 11, Přírodních rezervací 12, Přírodních památek 38, Evropsky významných lokalit 64, jedna biosférická rezervace UNESCO a 3 Chráněné krajinné oblasti – Brdy, Český kras a Křivoklátsko).

Železné hory

Geopark Železné hory se rozkládá na ploše 777 km². Převážná část území leží v Pardubickém kraji, oblast kolem Ždírcu nad Doubravou a Chotěboře zasahuje do kraje Vysočina. Přibližně z jedné třetiny je území tvořeno Chráněnou krajinnou oblastí Železné hory, mimo tuto oblast je na území celá řada dalších maloplošně chráněných území. Vedle přírodního bohatství je na území i mnoho kulturně historických cenností, unikátních muzeí a četné sportovní a rekreační objekty a území. Oblast Geoparku Železné hory je rájem pro pěší turistiku a cykloturistiku. Na území Středočeského kraje přímo nezasahuje, ale geopark bezprostředně nasedá na hranici Středočeského kraje (ORP Čáslav).

3.6.5 Přírodní parky

Na území Středočeského kraje je registrováno celkem 19 přírodních parků (převládá typ parku se zachovalou kulturní krajinou). V posledních letech byly zřízeny nebo rozšířeny přírodní parky Petrovicko (říjen 2008), Škvorecká obora - Králíčina (únor 2009), Hřeben (září 2009), Kersko-Bory (březen 2010), Povodí Kačáku (květen 2010), Okolí Okoře a Budče (březen 2011). Celková rozloha všech přírodních parků ve Středočeském kraji činí 104630 ha. Vyhlášení dalších přírodních parků se v nejbližším období neuvažuje.

Do doby účinnosti zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. byly okresními národními výbory vyhlášeny oblasti klidu, a to obecně závaznými právními předpisy. Od roku 1992 do konce roku 2002 vyhlášovaly přírodní parky okresní úřady. Od 1. 1. 2003 přešla tato působnost na krajské úřady. Dle § 77a) zákona č. 114/1992 Sb. mohou kraje vydávat pro svůj obvod nařízení o zřízení přírodního parku, včetně omezení využití jeho území (viz § 12 odst. 3 zákona) a zajišťují péči o tato území.

Přírodní parky spolu s CHKO vytvářejí síť velkoplošných území s krajinnou ochranou, ta však není zcela rovnoměrná. Nerovnoměrné rozložení přírodních parků na území kraje vyplývá především ze značné heterogenity přírodních podmínek území a z velmi proměnlivé struktury a intenzity jeho využití. Často vytvářejí jakési ostrovy více či méně harmonické krajiny. Některé klidové oblasti byly zpočátku vyhlášeny jako zázemí pro rekreaci, např. Kersko, Povodí Kačáku. Přírodní parky dnes doplňují síť chráněných krajinných oblastí, a umožňují tak ochránit některá přírodovědně, krajinářsky, esteticky a kulturně význačná území. V mnohých přírodních parcích se nacházejí nadregionální a regionální biocentra nebo biokoridory. Řada přírodních parků zahrnuje i maloplošná zvláště chráněná území, významné krajinné prvky a památné stromy, někdy i kulturní památky, a tím částečně znásobuje jejich ochranu a zejména ochranu krajiny v jejich okolí.

Přírodní park Čížovky. Vyhlášen nařízením Okresního úřadu Mladá Boleslav v roce 1998. Zaujímá rozlohu 386 ha. Jedná se o harmonickou kulturní krajinu. V oblasti se nacházejí staré zemědělské usedlosti rozptýlené ve

volné krajině, která je protkána sítí cest. V širokém, mělkém, úvalovitém údolí levostranného přítoku Klenice byla vybudována kaskáda pěti menších rybníků. Větší část parku je pokryta lesem.

Přírodní park Hřebeny. Park byl vyhlášen 11. listopadu 2009 ve Věstníku právních předpisů Středočeského kraje. Důvodem je ochrana zachování krajinného rázu zalesněné pahorkatiny, zejména s lesními komplexy s částmi přírodě blízkých bučin a smíšeného lesa s rozptýlenými věkovitými stromy na charakteristickém geologickém podloží, s významnými přírodními a estetickými hodnotami a s řadou kulturně historických památek. Rozloha přírodního parku je 184 km². Nalézá se na území okresů Praha – západ, Beroun a Příbram.

Přírodní park Dolní Povltaví. Ustaven vyhláškou Okresního úřadu Praha-východ a vyhláškou Okresního úřadu Mělník v roce 1994. Rozloha činí 1 043 ha. Jedná se o harmonickou kulturní krajinu. Nachází se severně od Prahy, na pravém břehu Vltavy. Území tvoří mírně zvlněná Pražská plošina, proříznutá hlubokým, strmým údolím Vltavy s mohutnými skalními výchozy, které zde má charakter kaňonu. Hranici parku by bylo potřeba vymezit vzhledem k Řeži a Husinci (v textu vyjmuty z parku). Park by měl pokračovat i na levém břehu Vltavy na území okresu Praha-západ. Tato část však dosud nebyla vyhlášena.

Přírodní park Džbán. Vyhlášen obecně závaznou vyhláškou Okresního úřadu Rakovník v roce 1994, nařízením Okresního úřadu Kladno v roce 1996. Džbán zasahuje i do Severočeského kraje, příslušná část parku byla vyhlášena Okresním úřadem Louny. Zaujímá rozlohu 41 578 ha (Rakovník 13 300 ha, Kladno 7 900 ha, Louny 20 378 ha). Jedná se o harmonickou kulturní krajinu se soustředěnými přírodními a kulturními hodnotami. Převážná část území je zalesněná. V údolích se vyskytují i pole a louky, pastviny, mimořádně cenné jsou staré sady a teplé travnaté stráně, ale i mokřady a slatiny. Na potoce Loděnice byla vybudována celá kaskáda velkých rybníků. Typické jsou kolmé, světlé opukové stěny tzv. „bílé stráně“.

Přírodní park Džbány – Žebrák. Vyhlášen nařízením Okresního úřadu Benešov v roce 1996, změna nařízením Okresního úřadu Benešov v roce 1997, kdy byla rozšířena původní oblast klidu Džbány – Kaliště. Zaujímá rozlohu 5 300 ha. Chráněn je fenomén malebné krajiny se soustředěnými estetickými, přírodními a kulturně historickými hodnotami. Charakter krajiny připomíná podhorskou oblast s většími lesními komplexy, které doplňují rozsáhlé louky s bohatými prameništi a remízky. Okrajové části parku jsou zemědělsky obhospodařované. Velmi významné jsou kaskády rybníků, a to zejména na Jankovsku.

Přírodní park Hornopožárský les. Vyhlášen nařízením Okresního úřadu Benešov v roce 2002 (návrh zasahuje i na území okresů Praha-západ a Praha-východ, dosud nevyhlášeno). Území se rozkládá na dolním toku řeky Sázavy ve Středočeské pahorkatině, na části území okresu Benešov, dále je navržen na částech území okresů Praha-západ a Praha-východ (dosud nevyhlášeno). Po dovyhlášení by park na východě navazoval na přírodní park Velkopopovicko. Na západě sousedí s přírodním parkem Střed Čech. Území tvoří členitá pahorkatina, která zde nabývá až vrchovinný ráz.

Přírodní park Chlum. Vyhlášen jako přírodní park nařízením Okresního úřadu Mladá Boleslav v roce 2000. Rozloha činí 1 319 ha. Jedná se o pahorkatinu až plochou vrchovinu se zajímavými lesními komplexy středoevropských dubohabřin, které místy přecházejí v acidofilní doubravy a kvetoucí bučiny s navazujícími travinobylinnými a travinokřovinnými společenstvy typu „bílých strání“ a květnatými loukami s vodními a mokřadními společenstvy.

Přírodní park Jabkenicko. Vyhlášen nařízením Okresního úřadu Mladá Boleslav v roce 1998. Rozloha 1 702 ha. Jedná se o harmonickou kulturní krajinu. Leží na rozsáhlé plošině kryté šterkopísky teras pradávne Jizery v Jizerské tabuli. Krajina je, kromě rozsáhlých lesů, charakteristická větším množstvím menších rybníků a rybníčků a jejich kaskád, které byly vybudovány na levostranných přítocích Vlkavy. V jižní části parku byla zřízena Jabkenická obora (556 ha).

Přírodní park Jesenicko. Původně vyhlášen jako klidová oblast Jesenicko vyhláškou ONV Rakovník v roce 1987, nově vyhlášen obecně závaznou vyhláškou Okresního úřadu Rakovník v roce 1994 ve stejném rozsahu. Navazuje na území Plzeňského kraje – zde byl přírodní park vyhlášen Okresním úřadem Plzeň-sever, dále má zasahovat na území Severočeského kraje, okres Louny – dosud nevyhlášeno. Rozloha činí 8 825 ha (celkem okres Rakovník a Plzeň sever). Území přírodního parku je poměrně lesnaté, s rozsáhlými lesními komplexy a velkým množstvím rybníků. Zajímavé jsou staré zatopené lůmky. Místy se nacházejí strmé vrchy se skalními útvary. V krajině se vyskytují roztroušené balvany až kamenná stáda a viklany.

Přírodní park Jistebnická vrchovina. Vyhlášen nařízením okresního úřadu Benešov v roce 1996, navazuje na již existující stejnojmenný přírodní park na okrese Tábor v Jihočeském kraji. Předpokládá se pokračování přírodního parku na okrese Příbram ve Středočeském kraji a na okrese Písek v Jihočeském kraji – dosud nevyhlášeno. Rozloha činí celkem 735,68 ha (území na okresech Tábor, Benešov, Písek). Jedná se o harmonickou kulturní krajinu s lesními komplexy s lesní, luční a polní vegetací. Pro park jsou výjimečné výrazné svahy. Zahrnuje oblast jižně, jihovýchodně a západně okolo Sedlce-Prčice

Přírodní park Kersko. Vyhlášen vyhláškou Okresního národního výboru Nymburk v roce 1986 jako klidová oblast Kersko, která byla rozšířena o část Bory doplněním k vyhlášce Okresního národního výboru Nymburk v roce 1990. Zaujímá rozlohu 2 322 ha. Přírodní park zahrnuje rozsáhlý lesní komplex (bývalou oboru), s nímž souvisí velká rekreační chatová oblast (tzv. lesní město) Kersko. Důvodem ochrany je zachování biologických, krajinných i estetických hodnot celého území.

Přírodní park Okolí Okoře a Budče. Vyhlášen nařízením Okresního úřadu Praha-západ v roce 1997 a nařízením Okresního úřadu Kladno v roce 1998. Rozloha činí 1 156 ha. Název parku je odvozen od zříceniny hradu Okoř. Ráz krajiny udává rovinatá, mírně zvlněná Kladenská tabule zpeštěná mělkým údolím Zákolanského potoka. Území bylo rozšířeno o „Budečsko“, zahrnující údolí Zákolanského potoka a přítoků v okolí Zákolan, Otovic a Trněného Újezda, vč. národní kulturní památky Budeč a nejhodnotnější stepní bezlesí v okrese Kladno.

Přírodní park Petrovicko. Byl zřízen nařízením Středočeského kraje č. 6/2008 ze dne 15. 10. 2008 z důvodu ochrany krajinného rázu krajiny s významnými soustředěnými přírodními a estetickými hodnotami, zejména zachovalými charakteristickými geomorfologickými prvky, mimolesními dřevinami a remízy na celém katastrálním území Kojetín u Petrovic, Mašov, Obděnice, Petrovice u Sedlčan, Ratiboř I., Vilasova Lhota, Zahrádka u Petrovic, Žemličkova Lhota a na části katastrálního území Skoupý v jihovýchodní části okresu Příbram. Typickou dominantou tohoto území jsou nepravidelně rozmístěné kameny a kamenné skalky.

Přírodní park Povodí Kačáku. Vyhlášen vyhláškou Středočeského KNV v roce 1988 jako klidová oblast na části území okresů Kladno, Beroun a Praha-západ. Rozloha 4 673 ha. Pro park jsou význačná výrazná údolní toků. Území slouží pro rekreaci. Na jihozápadě navazuje na CHKO Křivoklátsko. Osu parku tvoří vlastní tok Kačáku. Celé území je díky rozsáhlé potoční síti. Pro území jsou charakteristické výslunné stráně a skalní hrany. Na přítocích potoků lze nalézt obdoby křivoklátských „pleší“. V severozápadní části parku se nachází rozsáhlá vodní plocha v přírodní rezervaci Záplavy. Rada Středočeského kraje v květnu 2010 schválila návrh na nové zřízení přírodního parku Povodí Kačáku. Ten původní se rozšíří o území bývalého vojenského újezdu Studánka v prostoru Brdů.

Přírodní park Rymaň. Ustaven vyhláškou Okresního národního výboru Mělník v roce 1994. Rozloha činí 1 596 ha. Pro park jsou typická skalní města na zdvižené pískovcové tabuli (navazuje na CHKO Kokořínsko). Menší část oblasti je zalesněna, především v horní třetině parku a podél dolů, a to většinou borovými porosty. Značná část území je intenzivně zemědělsky obhospodařovaná.

Přírodní park Střed Čech. Stanoven vyhláškou Okresního národního výboru Praha-západ jako oblast klidu v roce 1990. Rozloha 9 893 ha. Jedná se o území s harmonickou kulturní krajinou se soustředěnými přírodními hodnotami. Převládá zde lesoplní krajina doplněná krajinou urbanizovanou. Přírodní park leží jižně od Prahy, ve Středočeské pahorkatině protnuté hlubokým kaňonem řeky Vltavy, která zde vytváří řadu meandrů. Přírodní park tvoří různě široký pruh území podél Vltavy, nachází se v těsné blízkosti soutoku Sázavy s Vltavou, ale vlastní soutok neobsahuje. Převážná část parku leží na pravém břehu Vltavy, v severní části se odklání směrem na východ a navazuje na přírodní park Hornopožárský les. Území parku je mimořádně krajinářsky atraktivní, takže je velice rekreačně využíváno.

Přírodní park Škvorecká obora - Králičina. Rada Středočeského kraje rozhodla o zřízení přírodního parku Škvorecká obora - Králičina 2. února 2009 (č. 026-05/2009/RK). Jedná se o nevelký výběžek lesního rozsáhlého komplexu Vidrholec, který je součástí navazujícího přírodního parku Klánovice-Čihadla (2222,8 ha), ležícího již na území hlavního města Prahy. Mezi Klánovicemi, Újezdem nad Lesy a Úvaly se rozkládají zejména lesní komplexy, které jsou i významnými ornitologickými lokalitami, přičemž Škvorecká obora představuje nejzajímavější přírodní plochu v blízkosti Úval a hluboko zaříznuté údolí říčky Výmoly skrývá chráněné rostliny i živočichy.

Přírodní park Třemšín. Vyhlášen nařízením Okresního úřadu Příbram v roce 1997. Rozloha činí 11 294 ha. Na západní straně na něj bezprostředně navazuje přírodní park Brdy, který však již leží mimo Středočeský kraj (okres Plzeň jih). Chráněny jsou krajinné, přírodní a estetické hodnoty území, které dosud zůstávají stranou hlavního rekreačního tlaku. Je jediným přírodním parkem Středočeského kraje, který má horský ráz. Reliéf krajiny má charakter členité vrchoviny s táhlými, obvykle jednostrannými vrchy. Západní a středozápadní části parku jsou souvisle pokryté lesy. Lesnatou krajinu zpestřují skalní výchozy a kamenná moře.

Přírodní park Velkopopovicko. Ustaven vyhláškou Okresního úřadu Praha-východ v roce 1993. Zaujímá rozlohu 2 127 ha. Území utváří členitá Středočeská pahorkatina, která jižně a jihozápadně od Velkých Popovic nabývá až plošně vrchovinový ráz. Přírodní park tvoří mozaika menších či větších lesních celků, zemědělské krajiny, luk, polí, mimolesní zeleně a menších sídel. Kopcovitou, poměrně lesnatou krajinu zpestřují údolí Modřanského a Křivoveského potoka s rybníčky.

Potenciál zachovalé kulturní krajiny se, v podobě dvou zrušených oblastí klidu, nachází na Kutnohorsku (údolí Bylanky a Vrchlice, Na Hlubokém potoce).

V Koncepti ochrany přírody a krajiny (2006-2016) se zvažovalo rozšíření a dovyhlášení některých dalších přírodních parků - zajímavých lokalit z pohledu zachovalosti kulturní krajiny.

Jedná se o následující území:

- rozšíření Přírodního parku Jistebnická vrchovina (Sedlčansko), Přírodního parku Hornopožárský les, Přírodního parku Dolní Povltaví (levý břeh Vltavy od Libčic po Chvatěruby)
- dovyhlásit Přírodní park Jesenicko (okres Louny)
- další lokality navržené na přírodní parky (PP):
 - Louštín (Rakovnicko),
 - Loučensko (Nymburk),
 - Luhy (na soutoku Vltavy a Labe)
 - Brandýsko-neratovické luhy (podél Labe)
 - Střední Jizera (Mladoboleslavsko)
 - Na soutoku Labe a Jizery (Mladoboleslavsko)
 - Obora a okolí Havířovského kostelíka (JZ od Poděbrad)
 - Skupice na pravém břehu Labe u Poděbrad
 - Kosteletko od Zahrad u Českého Brodu JZ směrem k Sázavě)
 - Údolí Výrovky (Polabí, Plaňany po Radim)
 - Homole (mezi Labem a Cidlinou)
 - Okolí Orlíka (okolí Orlické přehrady)
 - bývalé vojenské prostory - k prověření (mimo CHKO Brdy)

3.6.6 Přejídně chráněné plochy

Území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů. Přejídně chráněná plocha může být vyhlášena i z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních či informačních. Přejídně chráněná plocha se stanovuje na předem stanovenou dobu, případně na opakované období, např. dobu hnízdění. Tato kategorie představuje na úrovni ÚAP pro Středočeský kraj, resp. na regionální úrovni, neúměrný detail.

3.6.7 Plochy a koridory nadregionálního a regionálního ÚSES

ÚSES

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) je definován jako „vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu“. Vytváření územního systému ekologické stability (ÚSES) je podle § 4 odst. 1) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.

V územně plánovací dokumentaci kraje se upřesňuje vymezení nadregionální a regionální úrovně ÚSES zejména z hlediska společenských limitů a potřeb regionální a celostátní úrovně (viz 5. kritérium „Metodiky ÚSES“).

Následující text stručně rekapituluje průběh upřesňování této úrovně ÚSES na území Středočeského kraje. Za výchozí bod je nutné považovat rok 2008, kdy Krajský úřad objednal vyhotovení Územní studie ÚSES Středočeského kraje. Ta byla následně zapracována do návrhu Zásad územního rozvoje Středočeského kraje. Další část textu rámcově rekapituluje průběh upřesňování nadregionální a regionální úrovně ÚSES v územně plánovací dokumentaci kraje.

„Studie územních systémů ekologické stability - ÚSES“

Krajský úřad objednal v roce 2008 územní studii ÚSES jako podklad pro Zásady územního rozvoje Středočeského kraje v tematické oblasti nadregionální a regionální ÚSES na území Středočeského kraje:

- Významným cílem studie bylo zjištění stavu vymezení ÚSES v platných územně plánovacích dokumentacích k aktuálnímu datu zpracování studie. Studie akceptovala vymezení skladebných částí ve vydaných ÚPD do září 2008.
- Konkrétně se jednalo o převzetí regionálního a nadregionálního ÚSES z platných ÚP VÚC, které s výjimkou okresu Mladá Boleslav pokrývaly celé území kraje (měřítko 1:50 000). A zohlednění více než 850 regionálních a nadregionálních prvků ÚSES z ÚPD obcí, které jsou vymezeny v měřítku 1:5 000.
- Studie řešila kontinuitu regionální a nadregionální úrovně systému na celém území kraje, jeho návaznost na území sousedních krajů, dodržení prostorových parametrů, sjednocení grafické formy a jednotné vyjádření míry podrobnosti vymezení prvků ÚSES v ZÚR. Přírodovědná kritéria byla ověřena v podrobnosti, která odpovídá měřítku ZÚR (1:100 000). Součástí řešení studie nebyl terénní průzkum.

Během procesu zpracování ZÚR kraje proběhla řada jednání v období 02/2010-12/2010 ohledně upřesnění vymezení ÚSES v ZÚR (s MŽP o vymezení NRBK K68 v obcích Košík a Seletice, se zástupci Jihočeského kraje, Plzeňského kraje, Prahy, kraje Vysočina - o návaznosti ÚSES na společné hranici obou krajů, se zástupci Vojenského újezdu Brdy a s Českým báňským úřadem). Výsledky těchto jednání byly zapracovány do ZÚR kraje.

V následujícím období probíhala další jednání, jejichž výsledky mohou být zapracovány do aktualizace ZÚR, zejména s AOPK ČR (02/2011-06/2011) o **nadregionálních biocentrech ÚSES**.

Závěry z projednání:

- 1) NRBC 53 Třemšín – *diference ve vymezení jsou z hlediska územního plánování projednatelné (jsou uvnitř lesního komplexu), budou řešeny v procesu aktualizace ZÚR; došlo k navýšení rozlohy a úpravě hranice*
- 2) NRBC 23 Týřov-Křivoklát – *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky;*
- 3) NRBC 21 Pochvalovská stráž – *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky;*
- 4) NRBC 2001 Údolí Vltavy – *nesouhlas se zvětšením plochy v lokalitě Klecany (svahy u sídla) a Únětice (část zahrnující ornou půdu) a Úholičky (podél silnice s roztroušenou zástavbou k žst.)*
- 5) NRBC 24 Štěchovice – *nesouhlas s plošně významným zvětšením plochy v jižní části lokality (na pravém břehu Vltavy); dohodnuto vyjmutí osady Rakousy z NRBC jižně od Luk pod Medníkem*
- 6) NRBC 54 Cunkovský hřbet - *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky;*
- 7) NRBC 4 Řepínský důl - *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky;*
- 8) NRBC 5 Vidrholec - *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky;*
- 9) NRBC 27 Voděradské bučiny – *požadujeme zachovat vymezení dle ÚPD v prostoru Jevany (nepřipojovat rybníky);*
- 10) NRBC 41 Kokořínský důl - *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky; difference ve vymezení jsou z hlediska územního plánování projednatelné, budou řešeny v procesu aktualizace ZÚR; došlo k navýšení rozlohy a úpravě hranice.*
- 11) NRBC 43 Příhrazské skály – *nesouhlas s významným rozšířením plochy západním směrem (ke spojnici Boseň-Dneboh) a rozšířením severně od Branžeže;*
- 12) NRBC 22 Karlštejn-Koda – *nesouhlas s rozšířením o prostor vápencového lomu jv. od Tetína a lokalit navazujících na zastavěné území obcí Tetín (severně) a Bubovice (jižně); začlenění toku Vltavy do nadregionálního ÚSES bude řešeno při vymezování nadregionálních biokoridorů; bude vypuštěno zastavěné území obce Svatý Jan pod Skalou a Hostim*
- 13) NRBC 7 Polabský luh – *nesouhlas s rozšířením v severní části a v prostoru Osečka; nesouhlas s rozšířením v prostoru Veltruby (chráněné ložiskové území – neprojednatelné s ČBÚ)*
- 14) NRBC 6 Žehuňská obora – *nesouhlas s rozšířením za silnici Dlouhopolsko – Kněžičky;*
- 15) NRBC 57 Chraňbožský les - *k návrhu vymezení dle Studie nejsou připomínky*

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR na základě pověření MŽP zajišťuje aktualizaci vymezení skladebných částí NR ÚSES. Aktualizace NR ÚSES byla vzhledem ke značné náročnosti na zpracování podkladů a vymezenému časovému prostoru rozdělena na dvě etapy. První etapou v letech 2009–2010 byla aktualizace nadregionálních biocenter a směrového vedení os nadregionálních biokoridorů na území celé České republiky. Aktualizaci pro AOPK ČR prováděla fy. Ekotoxa s.r.o. s využitím subdodavatelů – autorizovaných projektantů ÚSES.

V současné době je připraveno zadání pro druhou etapu aktualizace a revize vymezení ÚSES, ve které dojde k vymezení NR BK na skladebné části bez ochranné zóny a k aktualizaci a revizi vymezení místního, regionálního a nadregionálního ÚSES na území CHKO. Ochranná zóna u NR BK již nebude vymezována. Místo ochranné zóny bude provedeno vymezení biokoridoru stejným způsobem jako u regionální a lokální hierarchie ÚSES ve větších funkčních a prostorových parametrech tak, aby byla naplněna ekologicko stabilizační funkce NR BK a zároveň byly zahrnuty významné ekologické segmenty, které byly dosud součástí NR BK jen v rámci jeho ochranné zóny a podporovaly koridorový efekt NR BK. Zpracování bude probíhat podle krajů v návaznosti zejména na realizaci a

aktualizaci jednotlivých ZÚR. Zohledněny budou také výstupy z projektu VaV Vyhodnocení migrační propustnosti krajiny pro velké savce a návrh ochranných a optimalizačních opatření.

V dubnu 2017 byla souvislostí s vyhlášením 52. výzvy Operačního programu životní prostředí 2014–2020 zveřejněna Metodika vymezení územního systému ekologické stability ÚSES. Metodika představuje odborný metodický nástroj Ministerstva životního prostředí, který bude sloužit především projekční praxi pro výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny a umožní efektivní využití finančních prostředků v rámci podprogramu PO4 OPŽP 2014–2020 při pořizování oborové dokumentace orgánů ochrany přírody (aktivita 4.1.1 a 4.3.2). Metodika podrobněji rozpracovává koncept ÚSES formulovaný v 80. letech 20. století, aktualizuje základní přírodovědná východiska a principy vymezení ÚSES včetně stanovení prostorových i funkčních parametrů i vztahu k biogeografickým jednotkám, zabývá se vymezením nadregionálního, regionálního a místního ÚSES především v oborových dokumentacích (plánech ÚSES), ale věnuje se také jeho vymezení v navazujících dokumentacích. Metodika reflektuje současnou právní úpravu i metodické postupy v oblasti územního plánování i pozemkových úprav. Využívá praktické zkušenosti autorizovaných projektantů ÚSES.

Nejde v principu o vývoj zcela nové metodiky, ale o revizi, aktualizaci a doplnění existujících metodických podkladů, jejichž využití vzhledem k době vzniku již neodpovídá současným potřebám a nárokům a nezapadá do kontextu současné právní úpravy.

V souladu s již touto metodikou byly v roce 2016 na území Středočeského kraje zpracovány Plány ÚSES pro CHKO Kokořínsko - Máchův kraj a CHKO Brdy. Je předpoklad, že revize a aktualizace NR-R ÚSES bude postupně zpracována pro všechna CHKO na území Středočeského kraje.

- Plán ÚSES CHKO Kokořínsko - Máchův kraj – byla provedena revize stávající dokumentace, aktualizace vymezení skladebných částí lokálního, regionálního a nadregionálního ÚSES na území středočeské části původní CHKO Kokořínsko a na území Dokeska v návaznosti na vymezení ÚSES v sousedních katastrálních územích mimo CHKO (zpracovatel .
- Plán ÚSES CHKO Brdy – byla provedena revize veškeré stávající dokumentace, aktualizace a nové vymezení skladebných částí lokálního, regionálního a nadregionálního ÚSES na území CHKO Brdy v návaznosti na vymezení ÚSES v sousedních katastrálních územích mimo CHKO.
- Plány ÚSES jsou zpracované na území CHKO Křivoklátsko, v ORP Kralupy nad Vltavou a v ORP Neratovice.

V současné době jsou regionální a nadregionální prvky ÚSES na celém území Středočeského kraje závazně vymezeny v Zásadách územního rozvoje Středočeského kraje účinné od 22. 2. 2012, aktualizované s účinností od 26. 8. 2015.

Vymezení NR-R ÚSES v krajské dokumentaci se místy liší oproti aktualizovanému vymezení dle MŽP a oproti vymezení v Plánech ÚSES CHKO Kokořínsko-Máchův kraj a CHKO Brdy, CHKO Křivoklátsko, a v Plánech zpracovaných pro ORP Kralupy n.Vlt. a Neratovice. V rámci aktualizace /dalších aktualizací ZÚR SK bude proto nutné doplnit chybějící či nevyhovující součásti ÚSES s využitím Studie ÚSES Středočeského kraje, Aktualizace nadregionálního ÚSES (AOPK) a schválených Plánů ÚSES. V rámci aktualizace ZÚR SK bude nutné provést a s příslušnými dotčenými orgány projednat revizi ÚSES s důslednou koordinací vymezení biocenter a biokoridorů na nadregionální i regionální úrovni. Posouzen bude i nesoulad propojení skladebných částí ÚSES na hranicích krajů.

V rámci projednávané 3. aktualizace ZÚR SK jsou provedeny změny ve vymezení ÚSES.

Vymezení NRC na území kraje bylo aktualizováno dle podkladu „Aktualizace nadregionálního ÚSES“ (AOPK 2016).

Trasy nadregionálních biokoridorů a regionální ÚSES aktualizovány jako celek nebyly. Pouze osa nadregionálního biokoridoru NK62 Třemšín – K56 na území CHKO Brdy, byla upřesněna dle zpracovaného vymezení ÚSES pro CHKO Brdy (U-24/2016).

Dle požadavku MÚ Lysá nad Labem, odboru ŽP byly upraveny názvy koridorů RC368 Niva u Přerova a Čelákovice na RC368 Niva Labe u Čelákovice a druhého biocentra - z názvu RC349 Niva Labe u Semic a Ostré na RC 349 Niva Labe u Lysé nad Labem z důvodu posunu hranic a tím přesnějším stanovení tohoto názvu.

Oprava označení RK 1141 nahrazuje chybné označení biokoridoru, na který tento koridor navazuje. V případě RK 6003 bylo do tabulky doplněno chybějící označení biokoridoru.

S ohledem na měřítko ZÚR bylo vymezení všech segmentů ÚSES nadregionální i regionální úrovně přiměřeným způsobem generalizováno s cílem vytvořit dostatečný prostor pro jejich následné upřesnění v rámci ÚPD obcí, zejména na základě přírodních charakteristik předmětných ploch při zohlednění ostatních vlastností a funkcí dotčeného území. Tyto úpravy a zpřesnění jsou prozatím předmětem projednávání 3. aktualizace ZÚR SK.

Návrhy úprav a zpřesnění skladebných částí ÚSES obsahují i Územní studie krajiny zpracované pro území ORP Beroun, ORP Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, ORP Černošice, ORP Kladno, ORP Kralupy nad Labem, ORP Neratovice, ORP Říčany, ORP Vlašim, ORP Votice. ...

AOPK ČR připravuje zpracování Plánů ÚSES CHKO (zahájeno řízení veřejné zakázky v březnu 2021). Předmětem veřejné zakázky je revize stávající dokumentace a aktualizace skladebných částí lokálního a regionálního ÚSES na území 20 chráněných krajinných oblastí. Výstupem budou plány ÚSES podle jednotné metodiky. Na území Středočeského kraje se kompletní revize a aktualizace vymezení ÚSES týká CHKO Křivoklátsko (předpoklad zpracování do 31.12.2023), CHKO Český kras (do 31.12.2021), CHKO Blaník (do 31.12.2021), CHKO Český ráj (do 31.3.2022). Na Plány ÚSES CHKO by postupně měly navázat Plány ÚSES obcí s rozšířenou působností ve Středočeském kraji.

V 5. aktualizaci ÚAP Středočeského kraje bylo upraveno vymezení dvou nadregionálních biocenter:

NRBC č. 2001 Údolí Vltavy

NRBC č.5 Vidrholec

Seznam skladebných částí ÚSES vymezených v ZÚR na **NADREGIONÁLNÍ** úrovni:

a) **biocentra**

NKOD	název
4	Řepínský důl
5	Vidrholec
6	Žehuňská obora
7	Polabský luh
21	Pochvalovská stráž
22	Karlštejn - Koda
23	Týřov - Křivoklát
24	Štěchovice

NKOD	název
27	Voděradské bučiny
41	Kokořínský důl
43	Příhrazské skály
53	Třemšín
54	Cunkovský hřbet
57	Chraňbožský les
2001	Údolí Vltavy (Šárka, Roztoky, Větrušice)

b) osy biokoridorů:

NKOD	název
10	Stříbrný roh - Polabský luh
15	Vědlice - Kokořínský důl
16	Řepínský důl - Vědlice
17	Kokořínský důl - Řepínský důl
18	Kokořínský důl - Břehyně Pecopala
31	Údolí Kamenice a Jizery - Příhrazské skály
32	Příhrazské skály - K10
33	Břehyně Pecopala - Příhrazské skály
35	Příhrazské skály - Les Království, osa borová
50	Kladská - Týřov, Křivoklát
53	Střela, Rabštejn - Pochvalovská stráž
54	Pochvalovská stráž - Karlštejn, Koda
55	Týřov, Křivoklát - Karlštejn, Koda
56	Karlštejn, Koda - K59
57	Šebín - K58

NKOD	název
58	Údolí Vltavy - K10
59	Údolí Vltavy - Štěchovice
60	Štěchovice - Hlubocká obora
61	Štěchovice - Chraňbožský les
62	Třemšín - K56
63	Týřov, Křivoklát - Třemšín
65	Voděradské bučiny - K61
66	Voděradské bučiny - Vidrholec
67	Vidrholec - K68
68	Řepínský důl - Žehuňská obora
70	Žehuňská obora - Polabský luh
72	Polabský luh - Bohdaneč
78	K61 - K124
120	Cunkovský hřbet - Pařezitý, Roštejn
177	Údolí Vltavy - K56

Seznam skladebných částí ÚSES vymezených v ZÚR na **REGIONÁLNÍ** úrovni:

a) **biocentra**:

NKOD	název
349	Niva Labe u Lysé nad Labem
368	Niva Labe u Čelákovic
392	Blaník
399	Zámecký vrch
745	Nechyba
746	Křenová hora
747	Bažantnice
748	Vlašim
749	Bukovice
751	Hrajovice
752	Bolínský les
753	Nesperská Lhota
754	Třešňová Lhota
755	Podhrázský rybník
823	Černý les
824	Žíkov
826	Šumava
833	Braníšov
834	Sádka - Zbirov
835	Trkovská hora
836	Pod Markem
837	Vrbsko
838	Zrcadlo
839	Velký Mastník
840	Bábin kout
841	Cihelna
842	Radešinská
843	Velký Hejk
844	Roviště
845	Struhy
846	Dubenecká
847	Ráj
848	Tochovice
849	Kotalík
850	Marhelovka
854	Špalková hora
856	Na altánku

NKOD	název
863	Hříměždice
870	Tancibudka
871	Padrtské rybníky
872	Malý Tok
873	Okrouhlík
874	Kosov
875	U Pátého Hamru
876	Oslí
877	Počápeleský rybník
892	Kamýk
908	Pánova
909	Opatovice
910	Malovka
922	Mokřiny u Týnce
923	Lžovická jezera
924	Oklika
925	Žehušická obora
926	Šmolcov
927	Vrabcov
928	Mednický potok
930	Pertoltický potok
931	Řeplice
932	Opatovický les
933	Kukle
934	Panský rybník
935	Rybárna
936	Mezní důl
937	Vlachov
938	Kácov
939	Nový Dvůr
940	Přívlačský meandr
941	Ve Studeném
942	Smilovský potok
943	Pod hůrkou
944	Čengrovka
945	Kalamajka
946	Jezviny

NKOD	název
947	Konopiště
948	Lutov
949	Švadlenka
950	Na Vrchlicí
951	Starý Kolín
952	Hánina
953	Zálabí
954	Pekelský potok
955	Na soutoku
956	Vavřínecký rybník
957	Podbečvářský mlýn
958	Svojsická bažantnice
959	Bukačov
960	Na Výrovce
961	Ostrý
962	Kachní louže
963	Šejř
964	Hláska
965	Ostrá skála
966	Bezchleby
970	Sázava
979	Gábovec
980	Proudnický rybník
981	Uhlířská Lhota
994	Býchory
995	Na Kroužku
996	V Semenech
997	Chroustovské údolí
998	Výrovka
999	Šembera
1000	Bory
1001	Zadní Babín
1002	Havransko
1003	Za mlýnem
1004	Komárovský rybník
1005	Křinec
1006	Rožďalovice
1008	Ostrá hůrka
1009	Jabkenicko
1010	Čtvrťe
1011	Jívový rybník
1012	Kateřina – Polák
1013	Tuřice (V luhu)
1014	Obodrž (V Karlově luhu)
1015	Dubový les
1016	Stará Jizera
1017	Strašnovský les
1018	Duškan
1019	Doubka
1020	Košátky
1021	Hrabanovská Černava
1023	U skal
1024	Tuchoraz
1025	Kersko I.
1225	Telib
1226	Křížánek
1228	Údolí Plakánek
1229	Nový rybník a mokřady
1231	Vráteňská hora
1232	Nebuželský důl
1234	Mladoboleslavský Chlum
1235	Radouč
1236	Vrch Baba u Kosmonos
1237	Podhradská a Malešická tůň (Borek)
1238	Haškov
1239	Rečkov - Klokočka
1240	Radechov
1241	Čistecský důl (Březinka)
1242	Pankrác - Valdštejnsko
1243	Strašín - Žebický
1248	Truskavenský důl
1255	Vicmanov

NKOD	název
1280	Vlčí les
1281	Žerka
1282	Osinaličky
1332	Březinka - Na bahnech
1379	Vápenka
1380	Hora
1381	Hájek
1382	Hamry
1383	Grybla
1386	V Dešínách
1387	U Šedivého vrchu
1388	Nebřich
1389	Vymyšlenská pěšina, Albertovy skály
1390	Pod Klackama
1391	Pod Skálou
1392	Chvojná
1393	Malá Svatá Hora
1394	Kazatelna
1395	Housina
1396	Prameny Chumavy
1397	Trhové Dušníky
1398	Záhořanský důl
1399	Les u Radlíku
1400	Jílovištské skály
1401	Zvolská Homole
1402	Šance
1403	Osnický les
1410	Velký háj
1411	Dobříšský les
1412	Svahy u Let
1413	Karlícké údolí
1414	Radotínské údolí
1415	Blýskava
1416	Dřevíč I.
1417	Nižbor
1418	Koukolova hora
1419	Octárna
1420	Převážení
1421	Pod Krkavčinou
1422	Kleštěnice
1423	Pod Plešivcem
1424	Štílec
1441	U děravé skalky
1442	Na Vartě
1443	Stříbrný luh
1444	Javornice
1446	Šípský mlýn
1455	Na Víněšském potoce
1456	Proboštské rybníky
1461	Ers
1463	Hájek
1464	Hradec
1465	Holcovská
1466	Břevská rákosina
1467	Únětický háj
1468	Okoř
1469	Třebošice
1470	Vinařická hora
1471	Záplavy
1472	Kožová hora
1473	Dolanský háj a niva
1474	Dolní Podkozí
1475	Vysoký vrch
1476	Křenek
1477	Slepé rameno Labe
1478	Mlékojedský luh
1479	Liblice
1480	Úpor a Kelské louky
1481	Borek u Polabské Černavy
1482	Pomoklina
1483	Veltruský luh
1484	Dřínovský háj

NKOD	název
1485	Zlončická rokle
1487	Chržín
1488	Poštovice
1489	Krkonoš
1490	Bilichovský potok
1491	Prameniště Výmoly - Žižkův luh
1492	Prameny Klíčavy
1493	V Bahnách
1494	Maxova obora
1495	Červená louka
1496	Ryšín
1497	Na Pastvinách
1498	Oráčov
1499	Háj Vinice
1500	Krtské skály
1506	Hlinská stráž
1507	Klouček
1527	Tok
1528	Libomyšl
1529	Malý Plešivec
1530	Voškov
1531	Škrábek
1577	Srbeč
1578	Jivno
1579	Loděnice
1622	Snět
1623	Chřenovice
1669	Tomice
1670	Borovsko
1671	Nespeky
1672	Čížov
1673	Lhota
1674	Hradečno
1675	Pašijová dráha
1676	Kalspot
1677	Vlkov
1710	Nové Dvory
1711	Žleby
1712	Podmoky
1713	Hodkov
1714	Paběnický les
1715	Debř
1780	Bítouchov (Zvířetnice)
1782	Kalek
1783	Slepeč
1784	Chobot
1793	Na Mohelce
1844	Hostouň
1846	Dobřeňský les
1847	Stříbrná Skalice
1848	Dolánka
1849	Soutok Labe a Jizery
1850	Kersko II
1851	Hladký bor
1854	Beckov
1856	Tojček

c) biokoridory:

NKOD	název
256	Kosov - Malý Tok
257	Mýto - Kosov
258	Třemšín - U Pátého Hamru
259	U Pátého Hamru - Oslí
260	Oslí - Počápeleský rybník
261	Počápeleský rybník - RK 265
263	Třemšín - Špalková hora
276	Špalková hora - Drahenický vrch
281	Kotalík - Marhelovka
282	Marhelovka - Pod klackama
283	Kotalík - Dubenecká
284	Dubenecká - K 60
285	Radešínská - Struhy

NKOD	název
1857	Travnocestní
1860	Luh
1862	Kořenice
1863	Sprašová rokle
1864	Minická skála
1865	Kopeč
1866	U Kozárovic
1867	Hořín
1868	Chloumek
1869	Záboří
1870	Cecemín
1871	V Jiříně
1872	Tuchom
1874	Dymokury
1875	Chudíř
1876	Herhulec
1877	U Cidliny
1878	Drahelice
1879	Dřevíč II.
1901	Heřmaničky
1904	Načeradec
1912	Beřkovice
1915	Raštica
1942	Ostrý vrch
1943	Bouchalka
1944	Lochovice
1945	Nučice
1946	Klučov
1947	Borky
513202	Zalešany
513521	Mýto
530000	Vrchy
530344	Semtínská hora
531570	Bukový vrch
532207	Černuc
533815	Uhlířská Lhota I.
533858	Veltruby
533921	Zásmuky
534099	Chlístovice
534340	Rašovice
534595	Záboří nad Labem
534617	Zbraslavice
534820	Chlumín
535745	Petkovy
536326	Hněvousice
536857	Velké Všelisy
539040	Skřivánek
539147	Kalíngrův mlýn
539163	Davle
540579	Dubový vrch
540749	Hřebeny
542067	Popelka
544248	Uhlíř
571211	Klínec
767620	Čertovy schody

NKOD	název
286	Radešínská - Šumava
287	Velký Hejk - K 60
288	Velký Hejk - Sádka, Zbirov
289	Sádka, Zbirov - Radešínská
290	RK 287 - Pod Markem
291	Vymyšlenská pěšina - Vrbsko
292	Vrbsko - Pod Markem
293	Pod Markem - Trkovská hora
294	Trkovská hora - Cunkovský hřbet
295	Vápenka - Zrcadlo
296	Velký Mastník - Zrcadlo
297	Mastník - Heřmaničky
298	Heřmaničky - Cihelna

NKOD	název
299	Černý les - Cihelna
300	RK 297 - Bábín kout
301	Bábín kout - Třešňová Hora
302	Sádka, Zbirov - RK 303
303	Šumava - Branišov
304	Branišov - Cunkovský hřbet
384	Telib - Chlum
387	Podhrázský rybník - Jezviny
388	Podhrázský rybník - Semtínská hora
389	Nesperská Lhota - Kalamajka
390	Nesperská Lhota - Blaník
391	Hrajovice - Blaník
392	Hrajovice - Šelmbek
394	Bolínský les - Mezní důl
395	Blaník - Bolínský les
396	Vlašim - Načeradec
397	Bukovice - Načeradec
398	Bukovice - Strážiště
401	Vlašim - Bažantnice
402	Bažantnice - Borovsko
404	Tomice - Křenová hora
625	Vlčí les – hranice kraje
627	Plošina Rač – Osinaličky
628	Osinaličky – Žerka
629	Žerka – Beřkovic
630	Beřkovic – Vlčí les
631	Pšovka Pod Konrádovem
632	Kokořínsko důl – Žebický
633	Osinaličky - Kokořínský důl
664	Vicmanov-Zourov
665	Vicmanov-K 33
666	Údolí Mohelky - Na Mohelce
667	Na Mohelce - K 32
676	Bezděz - K 33
677	Pankrác - Valdštejnsko-Čistecský důl
678	Rečkov - Březinka
680	K Babě
681	Baba - Nový rybník
682	Údolí Košáteckého potoka
683	Strašnovský les - Chlum
688	Křížánek - Údolí Plakánek
689	Telib - Křížánek
690	RK 689 - Jabkenicko
698	Nový rybník - Přihrazské skály
1089	Vlčí hora - Oráčov
1091	Krtské skály - K3
1092	Krtské skály - Oráčov
1093	Oráčov - RK 1094
1094	Šípský mlýn - Na pastvinách
1095	Háj Vinice - RK 1093
1096	Háj Vinice - Červená louka
1101	Pochvalovská stráž - Bílichovský potok
1102	RK 1101 - K 54
1103	Maxova obora - Pochvalovská stráž
1104	Maxova obora - Červená louka
1105	Červená louka - Ryšín
1106	Ryšín - K 55
1107	Maxova obora - Prameny Klíčavy
1108	Prameny Klíčavy - Jivno
1109	Jivno – K 55
1110	V Bahnách - Loděnice
1111	Loděnice - Záplavy
1112	RK 1110 - Hlinská Stráž
1113	V Bahnách - Prameny Klíčavy
1114	Prameniště Výmoly - Jivno
1115	Prameniště Výmoly – K 54
1116	Bílichovský potok - K 56
1117	Vrbecký, Mšenský potok - Poštovice
1119	Podmoklina – K 57
1120	Okoš - Minická skála
1121	RK 1120 - Ers
1122	Chloumek - Borek u Polabské Čemavy

NKOD	název
1123	Turbovický hřbet - sever
1124	Záboří - Cecemín
1125	Cecemín - Kalek
1126	Borek u Pol. Černavy - Řepínský důl
1127	Jelenický potok (Na mokřích lukách)
1128	Liblice - Košátky
1129	Košátecký potok
1130	Dřínov - Úpor
1131	Dřínovský háj - Kopeč
1132	Beckov - Kopeč
1133	Pašijová dráha - Vinická hora
1134	Vinařická hora - Třebusice
1135	Třebusice - RK 1120
1136	Ers - Únětický háj
1137	Únětický háj - Údolí Vltavy
1138	Kožová hora - K 54
1139	Kožová Hora - Dolanský Háj
1140	Dolanský háj - Okoš
1141	Hostouň - RK 1140
1142	Břevská Rákosina - Hostouň
1146	Beckov - RK 1148
1151	Vinořská bažantnice - Na Vinořském potoce
1152	Na Vinořském potoce – K 10
1155	Šípský mlýn - Ostrý vrch
1158	Dřevíč II. - Dřevíč I.
1159	K 55 - Na Vartě
1160	U děravé sklaky - Na Vartě
1161	U děravé skály - Koukolova hora
1162	U děravé skály - Zámecký vrch
1163	Zámecký vrch - Štílec
1172	Bouchalka - Kařezské rybníky
1173	Bouchalka - Štílec
1174	Kleštěnice - Kařezské rybníky
1175	Pod Krkavčinou - Kleštěnice
1176	Pod Plešivcem - Lochovice
1177	Lochovice - Libomyšl
1178	Pod Plešivcem - Prameny Chumavy
1179	Pod Kravčinou - Pod Plešivcem
1180	K 62 - Pod Krkavčinou
1181	Octárna - Tok
1182	Octárna - Trhové Dušníky
1183	M. Plešivec - Dřevíč I.
1184	Blýskava - M. Plešivec
1185	Blýskava - Nučice
1186	Nučice - Škrábek
1187	Škrábek - Radotínské údolí
1189	Libomyšl - Koukolova hora
1190	Koukalova hora - Čertovy schody
1195	Milíčovský les - Osnický les
1196	Osnický les - U Radlíku
1197	Záhořanský důl - Les u Radlíku
1198	K 59 - Záhořanský důl
1200	Grybla - RK 1196
1201	Grybla - Tojček
1202	V Desinách - K 59
1203	Libomyšl, Neumětely, Lážovice
1204	Hradec - Hroušina
1205	Hradec - Kazatelna
1206	Kazatelna - Malá Svatá Hora
1207	Malá Sv.Hora - V Desinách
1209	Trhové Dušníky – K 62
1210	Kazatelna - Holcovská
1211	Chvojná - Holcovská
1212	U Šedivého vrchu - Chvojná
1213	Pod Skálou - Holcovská
1214	Pod Skálou - Hájek
1215	Pod klackama - RK 1214
1216	U šedivého vrchu - Štěchovice
1217	Nebfich - Hájek
1218	Hájek - Hory
1219	Hory - Šiberna
1220	Hamry - Čížov

NKOD	název
1221	Hamry - RK 1219
1222	RK 1219 - Vápenka
1223	Košátky - Doubka
1224	Strašnovský les - Dubový les
1225	Dubový les - Kateřina
1226	Chudíř - Čtvrtě
1229	Křinec - Rožďalovice
1230	Křinec - Havransko
1231	Hrabanovská Černava - Niva Labe
1232	Kersko II. - Niva Labe
1233	Kersko I. - Kersko II.
1234	Kersko I - Šembera
1235	Kersko - Klučov
1236	Klučov - Tuchoraz
1237	Dolánka - Tuchoraz
1238	Zadní Babín - Havransko
1239	Šembera - K 10
1240	Výrovka - K 10
1241	Výrovka - Chroustovské údolí
1242	Chroustovské údolí - Svojsická bažantnice
1243	Zálabí - K7
1247	Gábovec - Žlunické polesi
1268	Gábovec - Lišice
1269	Proudnický rybník - Luhy
1270	Žehuňská obora - Proudnický rybník
1271	K72 - Žehuňská obora
1282	Dolánka - Voděradské bučiny
1283	Ostrý - Bukačov
1284	Ostrý - Kachní louže
1285	Kachní louže - Sázava
1286	Voděradské bučiny - Ostrá skála
1287	Hláska - Ostrá skála
1288	Hláska - Tojček
1289	Na Výrovce - Vavřínecký rybník
1290	Bukačov - Na Výrovce
1291	Podbečvářský mlýn - Svojsická bažantnice
1292	Podbečvářský mlýn - RK 1293
1293	Dobřeňský les - Na soutoku
1294	Dobřeňský les - Švadlenka
1295	Švadlenka - Opatovický les
1296	Na Vrchlici - Švadlenka
1297	Na Vrchlici - Nové Dvory
1298	Nové Dvory - Starý Kolín
1299	Na Vrchlici - Vrabcov
1300	Pekelský potok - Na soutoku
1301	Pekelský potok - Zálabí
1302	Vavřínecký rybník - Kukle
1303	Řeplice - Opatovický les
1304	Paběnický les - Mednický potok
1305	Paběnický les - Řeplice
1306	Pertoltický potok - Řeplice
1307	Panský rybník - Hodkov
1308	Debř - Panský rybník
1309	Jestřebnice - K61
1311	Rybárna - Debř
1312	Debř - Perlotický potok
1313	Chřenovice - Pertoltický potok
1314	Mezní důl - K 78
1315	K 1304 - Opatovice
1316	Opatovice - Chraňbožský les
1317	Lutov - K61
1318	Šibera - Lutov
1319	Smilovský potok - K78
1320	Pod Hůrkou - Smilovský potok
1321	Jezviny - Pod Hůrkou
1322	Kácov - Nový Dvůr
1323	Malovka - K78
1324	Malovka - Čengrovka
1325	Čengrovka - Kalamajka
1326	Lžovická jezera - Oklika
1327	Oklika - Litošice
1328	Litošice - Lišnice

NKOD	název
1332	Žehuňská obora - Lžovická jezera
1333	Žehuňská obora - Šmolcov
1334	Žleby - Chitussiho údolí
1336	Vrtěšice - Žleby
1337	Vrabcov - Nové Dvory
1338	Vrabcov - Mednický potok
1348	Pánova – K 77
1507	Podtochovický rybník - RK 257
1610	Podtochovický rybník - Vlčava
5019	RK 1136 – RK 1140
6001	Údolí Plakánek - Příhrazské skály
6002	Třešňová Lhota - Semtínská hora
6003	Bouchalka – hranice kraje
6004	Čertovy schody – Karlštejn Koda
6005	Uhlíř - Ryšín
6006	Popelka - K55
6007	RK 1112 - NK 54
6008	Kalingrův mlýn - Dolanský háj
6009	Dolanský Háj - kalingrův mlýn
6011	RK1286 - NK65
6012	Křenová Hora - Bažantnice
6014	Kotlík - Mýto
6015	Housina - Čertovy schody
6016	Doubka - Velké Všelisy
6100	Klíneček - K59

3.6.8 Typologie krajiny a krajinný ráz

3.6.8.1 Obecná charakteristika krajiny Středočeského kraje

Z hlediska geomorfologického členění zasahují na území Středočeského kraje tři subprovincie: Česká tabule (severně), Česko-moravská soustava (JV – V) a Poberounská soustava (JZ – Z).

Každá ze subprovincií má pro svou specifickou geologii a morfologie i specifický ráz. Z hlediska horizontální členitosti lze „horní“ severní polovinu území charakterizovat oproti jihu jako méně prostorově a horizontálně diferenciovanou s menším podílem lesů a zastoupením rozsáhlejších a kvalitnějších přírodních oblastí s možností turistického využití.

Obecně ve středních Čechách převažují pahorkatiny, v severní části v rozmezí 200 – 350 m n. m., směrem na jih vyšší (400 – 500 m n. m.) přesahující až do vrchovin. Jediným horským celkem ve Středočeském kraji jsou Brdy s nejvyšším vrcholem kraje Tok (865 m n. m.). Nejnižší položené místo jsou Horní Počaply (153 m n. m.) na Labi. Nížinatý pás řeky doprovází kolem meandrujícího toku široká niva, slepá ramena i ploché stupňovité říční terasy. Velmi významným tokem území je Vltava, protékající napříč J-S územím kraje včetně Prahy. Řeka a navazující společenstva tvoří specifický ráz (např. kaňonovitá údolí) území výrazné přírodovědné hodnoty. Z větších toků se v kraji dále nachází Berounka, Sázava a Jizera.

Ochrana rozsáhlých území s harmonicky utvářenou krajinou a cenným přírodním bohatstvím je zajištěna 5 chráněnými krajinnými oblastmi, které dále doplňuje síť maloplošných chráněných území. Harmonická kulturní krajina a její ráz je dále chráněn 19 přírodními parky.

Z pohledu hustoty osídlení prošlo území v posledních desetiletí výraznou proměnou, která razantním způsobem zasáhla také do volné krajiny. Kromě nevratného záboru zemědělské půdy, fragmentace krajiny dopravou, ztráty charakteru a identity některých sídel apod. došlo u řady lokalit k výraznému narušení estetických hodnot venkovské krajiny. Vzniklá situace se dotýká především příměstských oblastí, zejména území kolem Prahy, kde se střetávají oboustranné nároky na maximální využití prostoru a to mnohdy nad únosnou míru daného prostředí.

3.6.8.2 Typologie krajiny Středočeského kraje

Využívá typologii krajiny, která vychází z autorů Míchal, Löw (2003). Hlavním hlediskem třídění je způsob využití krajiny, především zastoupení lesa a bezlesí. Za základ nejmenší hodnocené plochy (celku) je pro potřeby třídění zvolena šířka 3 km. Typy současných krajin podle způsobu využívání jsou následující (Středočeský kraj má zastoupeny pouze a - d):

- a) krajina lesní (převaha lesů nad 70 % území, polní krajina v celcích užších než cca 3km)
- b) krajina lesoplní (zastoupení lesa 30 – 70 %)
- c) krajina polní (zastoupení lesa menší než 30 %, způsob využívání bezlesí zahrnuje i plochy trvalých travních porostů)
- d) krajina urbanizovaná (vlastní městské prostředí center, prostředí industriálních, obytných a rekreačních center, suburbánní prostředí)
- e) krajina těžební (pouze v Podkrušnohoří a na Ostravsku, nevratně změněna primární krajinná struktura)

Dokument KOP Středočeský kraj uvádí v % zastoupení jednotlivých krajinných typů:

<i>krajinný typ</i>	<i>zastoupení v %</i>
krajina lesní	30
krajina lesopолní	26
krajina polní	33
krajina urbanizovaná	7
hl. město Praha	4
celkem	100

Zdroj: KOP Středočeský kraj, s. 253.

3.6.8.3 Krajinné typy

- v kontextu Evropské úmluvy o krajině a na základě závěrečné zprávy výzkumného úkolu VaV/640/01/03 (Biosféra) MŽP ČR "Typologie české krajiny" (Löw & spol, s.r.o. Brno, 2005) vznikla diferenciací rámcových typů krajinného rázu v ČR. Cílem bylo vymezení typů krajinného rázu a jejich popis z hlediska jejich přírodních, socioekonomických a kulturněhistorických,
- na základě vyhodnocení dostupných charakteristik krajinné struktury vznikly tři vůdčí rámcové krajinné typologické řady postihující přímo či zprostředkovaně hlavní typologické rámce vlastností české krajiny:
 - I. rámcové typy sídelních krajin**
členění vychází z období, kdy se krajina stala sídelní, tj. člověkem osvojená
 - II. rámcové typy využití krajin**
členění vychází z charakteristik současného využívání krajiny
 - III. rámcové typy georeliéfu krajin,**
členění vychází výhradně z charakteristik reliéfu
- syntézou uvedených tří podkladů vznikla mapa rámcových typů krajinného rázu; celkem bylo vymezeno 160 typů. Výsledná mapa má cca 2000 segmentů a zpracována byla v měřítku 1 : 200 000. Každý segment má stanoven třímístný kód, přičemž první pozice náleží typu sídelní oblasti, druhá typu využití území a třetí georeliéfu. Mapa rámcových krajinných typů je umístěna Geoportálu ČR: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>; je podkladem pro detailnější vymezení krajinných typů v rámci jednotlivých regionů. Výsledkem pro řešené území je výkres oblastí se shodným krajinným typem. Geologie a geomorfologie vytváří kostru celé krajiny, jsou základní charakteristikou každé krajiny. Posuzování krajiny bere v úvahu další dílčí hodnoty vč. kulturních charakteristik.
- V rámci Středočeského kraje se vyskytují následující krajinné typy:

Sídelní typy krajin:

 - 1 - stará sídelní krajina Hercynica a Polonica (S – SV a okolí Prahy SZ)
 - 3 - krajiny vrcholně středověké kolonizace Hercynica (JV - J – JZ)
 - 5 - krajiny pozdní středověké kolonizace (Brdy a Hřebeny, Kokořínsko)

Krajinné typy podle způsobu využití území:

 - Z - zemědělské krajiny
 - M - lesozemědělské krajiny
 - L - lesní krajiny
 - R - rybníční krajiny
 - U - urbanizované krajiny

Krajinné typy dle reliéfu:

0 - krajiny bez vymezeného reliéfu

1- krajiny plošin a pahorkatin

2 - krajiny vrchovin Hercynica

4 - krajiny rovin

5 - krajiny rozřezaných tabulí

9 - krajiny vátých písků

11 - krajiny širokých říčních niv

12 - krasové krajiny

13 - krajiny výrazných svahů a skal horských hřbetů

15 - krajiny zaříznutých údolí

16 - krajiny izolovaných kuželů

19 - krajiny skalních měst

Kombinací výše uvedených vzniká kód např.: 1M5, 1Z4, 3M2, 3Z2, 3R2, 5L19 ...

- Všechny typy krajiny mají přírodní, kulturní nebo historickou hodnotu. Společensky přijatelné je členění typů krajin z hlediska jejich vzácnosti (jedinečnosti) v rámci ČR a střední Evropy na:
 - typ unikátní** - který je potřeba chránit přísně ve všech aspektech
 - typ význačný** - který je potřeba chránit přísně ve všech zachovaných aspektech
 - typ běžný** - který je třeba chránit alespoň v jedné reprezentativní lokalitě v ČR
- v obrazu krajiny jsou jednoznačně **typem unikátním** krajinné póly. Jsou to izolované dominantní reliéfní tvary, např. izolované útvary kup, kuželů, bradel ...
 - V řešeném území jsou to:
 - krasový reliéf, včetně vápencových bradel
 - izolované kužele a kupy
 - skalní města
 - výrazná údolí
 - širší říční nivy
 - reliéf tabulí
 - krajiny izolovaných kuželů (16)
 - krajiny skalních měst (19)
- **typem význačným** jsou krajinná ohraničení. Jsou to výrazné krajinné horizonty a jejich čelní svahy, které vymezují široké, prostorově spojitě krajinné celky (pohoří, vyvýšená pásma ap.). Za význačné krajinné typy lze v řešeném území považovat:
 - krasové krajiny (12)
 - krajiny výrazných svahů a skalnatých horských hřbetů (13)
- ostatní rámcové typy jsou zařazeny mezi **běžné typy**

Typy reliéfu na území Středočeského kraje:

- severní část: převážně krajiny plošin a pahorkatin, část mezi Mělníkem a Mnichovými Hradištěm krajiny rozřezaných tabulí, výrazné zastoupení rovin podél řek (Labe, Jizera) včetně širokých říčních niv; území CHKO Kokořínsko – krajiny skalních měst;
- severozápadní část: krajiny rovin, rozřezaných tabulí, plošin a pahorkatin;
- západní část: v okolí Prahy plošiny a pahorkatiny, jinak vrchoviny Hercynica, zaříznutá údolí podél Berounky;

- jihozápadní – jižní – jihovýchodní část: vesměs celé údolí vrchoviny Hercynica, krasové území CHKO Českého krasu, Hřebeny - krajiny výrazných svahů a skalnatých horských hřbetů, podél řek zaříznutá údolí
- východní – severovýchodní část: zasahují ještě vrchoviny z Benešovské pahorkatiny, oblast Středolabské tabule již nižší – krajiny plošin a pahorkatin, podél Labe roviny, říční nivy a místně krajiny vátých písků.

Oblasti krajinných typů a jejich cílové charakteristiky byly v Zásadách územního rozvoje Středočeského kraje vymezeny zejména na podkladě krajských územně analytických podkladů, především využitím „Výkresu hodnot“. Dle možnosti jsou oblasti vymezeny po hranicích katastrálních územích. V podrobnějším měřítku, při řešení územních plánů dotčených obcí, bude tato hranice upřesněna podle konkrétních přírodních a kulturních podmínek v daném území.

Jednotlivé oblasti lze jednoznačně identifikovat prostřednictvím kódu, který je vyznačen ve výkresu „Oblasti se shodným krajinným typem“ ZÚR Středočeského kraje. Písmeno vyjadřuje typ oblasti a číslo pořadí dané oblasti shodného krajinného typu. Identifikaci lze využít například v případě potřeby lokalizovat připomínku k návrhu vymezení oblasti shodného krajinného typu.

ZÚR vymezují:

- Oblasti krajinných typů s výrazně liberálním přístupem (14,6% plochy kraje) ke změnám využití území:
 - o krajina sídelní S (1-53)
 - o krajina příměstská U (1-50)
- Oblasti krajinných typů s liberálnější přístupem (34,6% plochy kraje) ke změnám využití území
 - o krajina rekreační R (1-8)
 - o krajina relativně vyvážená N (1-20)
- Oblasti krajinných typů s výrazně konzervativním přístupem (15,3% plochy kraje) ke změnám využití území
 - o krajina přírodní P (1-7)
 - o krajina vodárenská W (1-5)
- Oblasti krajinných typů s konzervativnějším přístupem (35,5% plochy kraje) ke změnám využití území
 - o krajiny zvýšených hodnot H (1-22)
 - o krajiny s komparativními předpoklady zemědělské produkce
 - o krajiny chmelařské C (1)
 - o krajiny vinařské V (1)
 - o krajiny polní O (1-11)

celkový přehled zastoupení oblastí se shodným krajinným typem - krajinou

<i>krajiny</i>	<i>plocha v ha</i>	<i>% podíl na ploše kraje</i>
C	14 197	1,3
H	216 037	19,6
N	340 236	30,9
O	159 565	14,5
P	146 711	13,3
R	39 106	3,6
S	92 860	8,4
U	69 694	6,3
V	1 298	0,1
W	21 890	2,0

3.6.8.4 Krajinný ráz

Dalším dokumentem koncepčního charakteru, který Středočeský kraj nechal zpracovat, je Studie vyhodnocení krajinného rázu. K jejímu pořízení kraj přistoupil z důvodu zhodnocení účelnosti vyhlášených stávajících přírodních parků, návrhu území vhodných pro vyhlášení parků nových, zajištění podkladu pro rozhodování o zásazích do krajinného rázu a pro územně analytické podklady.

Vzhledem k rozsahu zpracovávaného území byly práce rozděleny do dvou etap – předmětem první je zhodnocení stavu krajinného rázu segmentu, který zahrnuje okresy Rakovník, Beroun, Kladno a část okresu Praha-západ, druhá etapa byla věnována okresům Praha-východ, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Kolín, Kutná hora, Benešov, Příbram a zbývajícím území okresu Praha-západ.

Prvním cílem bylo pomocí vyhodnocení krajinného rázu na území kraje **identifikovat jevy nezbytné pro koordinaci územně analytických podkladů (ÚAP) kraje a obcí.** Jedná se především o identifikaci „oblastí krajinného rázu“ (ObKR) a o definici jejich přírodní, kulturní a historické charakteristiky. Na území kraje bylo vymezeno 40 oblastí krajinného rázu.

Druhým cílem bylo vyhodnocení ochrany krajinného rázu formou přírodních parků. Na základě podrobnějšího vyhodnocení území přírodních parků (přírodní parky Jesenicko, Džbán, Okolí Okoře, Povodí Kačáku, Chlum, Dolní Povltaví, Džbány – Žebrák, Hornopožárský les, Jabkenicko, Jistebnická vrchovina, Kersko, Petrovicko, Rymaň, Střed Čech, Třemšín, Velkopopovicko, Čížovky a Škvorecká obora – Králičina) jsou vymezena jádrová území parků a posouzena vhodnost a dostatečnost ochrany a způsobu vymezení hranic přírodních parků. Území kraje je také zhodnoceno z hlediska potřeby vyhlášení nových přírodních parků.

Bližší informace lze nalézt na:

www.kr-stredocesky.cz/web/zivotni-prostredi/priroda-studie

3.6.9 Krajinné památkové zóny (KPZ)

Zdroj: Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny

© 2014, Národní památkový ústav, generální ředitelství

© 2014, Ing. arch. Věra Kučová, Ing. Jiří Dostálek, Ing. Marek Ehrlich, Ing. arch. Karel Kuča, Ing. Božena Pacáková

Historická kulturní krajina představuje významný fenomén kulturního bohatství. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu je veřejný zájem a vzhledem k tomu i důležitý úkol. Úloha je vnímána ve vztahu k domácím podmínkám v rámci České republiky a v souladu se závazky, které pro Českou republiku vyplývají z Evropské úmluvy o krajině.

V rámci programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) byl pro roky 2012–2015 schválen projekt zaměřený na ochranu a péči o nejcenější části historické kulturní krajiny prostřednictvím institutu krajinných památkových zón.

Území KPZ představují segment kulturního dědictví, který nebyl do r. 2015 oborem památkové péče metodicky jednotně sledován a metodicky dostatečně ukotven. Většina dokumentů, týkajících se a popisujících krajinu, se vázala k současnému stavu, zdůrazňovala geomorfologii a existenci stavebních objektů. Metodika standardizovaného záznamu KPZ směřuje k vyváženému hodnocení a interpretaci památkových hodnot kulturní krajiny, a to na základě jejich důkladného poznání v terénu a s přispěním pečlivě interpretované historie. Jedním z cílů metodiky bylo podchycení všech podstatných atributů krajinných památkových zón. K nim patří zejména prostorové souvislosti, pohledové vazby, hierarchie území z hlediska prostorových dominant i existence drobných objektů, které samy nejsou kulturními památkami, avšak pro celkový obraz krajiny jsou důležité a typické.

Česká republika je smluvním státem Úmluvy o ochraně světového dědictví s účinností členství od roku 1991. Kulturní krajina se samostatně tematizuje v koncepčních dokumentech Ministerstva kultury. Aspekty kulturní krajiny nepřímo prolínají také právními předpisy jiných resortů České republiky, zejména je nutná spolupráce s MŽP ČR a MZe ČR.

Vymezené části kulturní krajiny se za památkově chráněná území dosud prohlašují v kategorii památkových zón. V praxi jsou takováto území označována jako „*krajinné památkové zóny*“, případně „*památkové zóny krajinného typu*“. Prohlašování památkových zón umožňuje § 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Krajinná památková zóna (KPZ), neboli památková zóna krajinného typu, je tedy specifickým druhem památkové zóny. Jedná se o kategorii plošné památkové ochrany, kulturně cenná území s menší koncentrací přírodních hodnot, která nemají předpoklady stát se velkoplošnými zvláště chráněnými územími přírody.

Definovány jsou tři základní kategorie kulturních krajin:

kategorie 1. Komponovaná kulturní krajina navržená a vytvořená záměrně člověkem (*clearly defined landscape designed and created intentionally by man*).

kategorie 2. Organicky vyvinutá krajina (*organically evolved landscape*), dále rozdělena na dvě podkategorie:

a) reliktní nebo „zkamenělá“ krajina (*relict or fossil landscape*)

b) kontinuální, stále se vyvíjející krajina (*continuing landscape*).

kategorie 3. Asociativní kulturní krajina (*associative cultural landscape*)

V rámci ČR je celkem vyhlášeno 25 KPZ, z toho ve Středočeském kraji jsou dvě KPZ – Osovsko (okr. Beroun) a Žehušicko (okr. Kutná Hora).

Krajinná památková zóna Osovsko – komponovaná kulturní krajina

Část zemědělské krajiny ležící oblasti středních Čech, sevřená rozsáhlými lesními masivy Hřebenů a Housiny, je součástí Hostomické kotliny. Má zvláštní charakter barokní urbanizované krajiny s klasicistními úpravami. V zájmu zachování tohoto krajinného komplexu bylo v roce 1996 Osovsko prohlášeno krajinnou památkovou zónou, jejíž těžiště leží právě kolem obce Osov, kde je zeleň a architektura nejlépe dochovaná. Podstata působivosti krajinného obrazu Osovska tkví v souladu pravidelné účelové zemědělské kultivace krajiny se zbytky starších krajinářských úprav, z nichž mnohé jsou velmi zřetelné na řadě archivních map, a to již od počátku 18. století.

Krajinná památková zóna Žehušicko - komponovaná kulturní krajina

Zasahuje do ORP Kutná Hora a Čáslav. KPZ Žehušicko byla vyhlášena v roce 1996 na území o rozloze 3 091 ha. Jedná se o území se zbytky dobového plavebního kanálu a parkového lesa u Hlízova, prostor louky Oselka u Nových Dvorů s navazujícím okolím Vrabcovského rybníka a historickým jádrem sídla Jakub s románským kostelem sv. Jakuba. Jedná se o typickou venkovskou krajinu Středního Polabí při východním úpatí Kaňkovských vrchů. Území se rozkládá v povodí labských přítoků Doubravy a Klejnárky.

Území zasahuje do pravěké sídelní oblasti. Základ stávající sídelní struktury je spjat s kolonizačním úsilím cisterciáckého kláštera v Sedlci u Kutné Hory. Jádrem řešeného území jsou obce Nové Dvory, Svatý Mikuláš se zámkem Kačina a Žehušice, kde jsou doposud zachované stopy rozsáhlých krajinářských úprav z období baroka, klasicismu a romantismu. V současnosti je krajina ovlivňována intenzivním zemědělstvím a postupující urbanizací.

Cílem je zachránit dochované hodnoty pro příští generace. Zachování památkových hodnot území krajinné památkové zóny bude realizováno jednak prostřednictvím cíleného uplatnění regulace, kterou zajišťuje památkový zákon, a dále stanovením podmínek k zabezpečení kulturních hodnot krajinné památkové zóny pomocí Plánů ochrany krajinných památkových zón (zpracovaných na období 10 let). Podmínky budou stanoveny v obecné rovině. Povinnosti konkrétním vlastníkům nemovitostí vzniknou až na základě individuálních správních rozhodnutí, která však nemohou být v rozporu s opatřeními stanovenými Plánem ochrany.

3.6.10 Ochrana přírody a krajiny – změny zaznamenané v aktualizaci

V období 2017 - 2021 došlo v oblasti ochrany přírody a krajiny k následujícím změnám či úpravám:

- V textu doplněn popis jednotlivých chráněných krajinných oblastí. V aktuálním státním programu ochrany přírody se žádné další CHKO na území Středočeského kraje nenavrhuje ani nezvažuje. Jako potenciálně vhodné území pro vyhlášení CHKO je oblast Středního Polabí.
- Agentura ochrany přírody ČR (AOPK) předala nové podklady týkající se maloplošných ZCHÚ. Dle evidence v Ústředním seznamu ochrany přírody došlo k navýšení počtu chráněných území z původních 296 na 307; došlo k rozšíření plochy z 15.138,50 ha na celkových 16.966 ha. Zrušena byla jedna lokalita, ke změnám došlo u 23 maloplošných chráněných území, nově bylo vyhlášeno 21 MZCHÚ - většinou se jedná o zajištění ochrany evropsky významných lokalit (EVL).
- Pro všechna MZCHÚ v kompetenci Středočeského kraje bylo v rámci Koncepce ochrany přírody a krajiny provedeno expertní hodnocení stavu, trendu a péče. Identifikována jsou problematická území ve špatném stavu (8 území), území se zhoršujícím se trendem (12 území). Zlepšující trend stavu byl u 25% území a stabilní u 70%.
- V projednávání na Krajském úřadě Středočeského kraje jsou návrhy Plánů péče o MZCHÚ. Většinou se jedná o úpravu hranice a rozlohy chráněného území v souvislosti s digitalizací katastrální mapy, zajištění podmínek pro předměty ochrany

na základě aktuálního stavu území. Celkem 12 lokalit. V procesu na vyhlášení je jedna lokalita.

- Předložení návrhů na vyhlášení několika MZCHÚ zvažují i obce s rozšířenou působností, jedná se o 9 lokalit.
- Od roku 2017 nebyly provedeny žádné změny ve vymezení EVL. Na území Středočeského kraje zasahuje celkem 174 z celkového počtu 1113 evropsky významných lokalit zařazených do Národního seznamu.
- V textu upraven výčet smluvně chráněných území.
- V textu doplněny lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem (jev č. 36). Oproti datům z roku 2017, kdy bylo evidováno pouze 19 lokalit národně významných druhů na celkem 522,08 ha, došlo v následujícím období let 2017 - 2021 k rozšíření evidence chráněných druhů. Nově je evidováno 429 lokalit výskytu chráněných druhů národního významu (liniových, plošných a bodových) na 19.045 ha. Jedná se o celkem o 80 taxonů (24 druhů živočichů a 56 druhů rostlinných).
- Doplněny nové údaje ohledně geoparků – došlo k rozšíření Geoparku Český ráj u Mnichova Hradiště, kde jsou nově geoparku součástí skalní sruby, paleokoryto řeky Jizery a vrch Káčov. V roce 2020 byl certifikován územně Národní geopark Barrandien. V kontaktu při hranicích Pardubického kraje je geopark Železné hory (ORP Čáslav).
- Ohledně nadregionálního a regionálního ÚSES je v textu odvolání na projednávání 3. aktualizace ZÚR SK, v rámci které jsou provedeny změny a zpřesnění skladebných částí ÚSES.
- Návrhy úprav a zpřesnění skladebných částí ÚSES obsahují i Územní studie krajiny zpracované například pro území ORP Beroun, ORP Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, ORP Černošice, ORP Kladno, ORP Kralupy nad Labem, ORP Neratovice, ORP Říčany, ORP Vlašim, ORP Votice. ...
- AOPK ČR připravuje zpracování Plánů ÚSES CHKO (zahájeno řízení veřejné zakázky v březnu 2021). Na území Středočeského kraje se kompletní revize a aktualizace vymezení ÚSES týká CHKO Křivoklátsko, CHKO Český kras, CHKO Blaník, CHKO Český ráj. Na Plány ÚSES CHKO by postupně měly navázat Plány ÚSES obcí s rozšířenou působností ve Středočeském kraji.

Indikátor - Zastoupení území ochrany přírody

- výpočet – číselník: a) součet ploch zvláště chráněných území (CHKO, NPR, NPP, PR, PP)
b) součet ploch NATURA 2000 (EVL + PO)
c) součet ploch zvl. chráněných území a lokalit NATURA 2000
- jmenovatel: celková plocha územní jednotky (kraje)
- číselné hodnoty za kraj (2008) a) 8,6 %
b) 5,4 %
c) 10,3 %
- číselné hodnoty za kraj (2010) a) 8,4 %
b) 5,4 %
c) 10,2 %
- číselné hodnoty za kraj (2013) a) 8,4 %
b) 5,9 %
c) 10,5 %
- číselné hodnoty za kraj (2015) a) 8,5 %
b) 5,9 %
c) 10,5 %

- číselné hodnoty za kraj (2017)
 - a) 10,8 %
 - b) 5,9 %
 - c) 12,4 %
- číselné hodnoty za kraj (2021)
 - a) 11,0 %
 - b) 5,8 %
 - c) 12,4 %

pokud na dané ploše leží více druhů chráněných území, plocha se započítává jen jednou

Komentář k indikátoru:

Zastoupení prvků ochrany přírody je indikátorem ukazujícím kvalitu přírodního prostředí a současně zájem společnosti o ochranu přírody. Zvyšování podílu má příznivý vliv na přírodní pilíř. Uplatňování ochrany však musí vzít v úvahu i zájem společnosti na hospodářském rozvoji a v odůvodněných případech hledat kompromisy ve využívání území a jeho ochraně (například průchod dopravních a liniových staveb územím).

Biologická rozmanitost je chráněna formou zvláště chráněných území (ZCHÚ) přírody, která lze neoficiálně členit na velkoplošná (národní parky, chráněné krajinné oblasti) a maloplošná (národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky).

Zvláště chráněná území:

Kategorie ZCHÚ	2013		2015		2017		2021	
	počet	rozloha (ha)	počet	rozloha (ha)	počet	rozloha (ha)	počet	rozloha (ha)
CHKO	5	87515	5	88640	6	109785	6	109785
NPR	13	4233	13	4 221	13	4250	13	4276
NPP	20	593	21	615	21	615	22	1860
PR	89	5979	81	6 542	86	6839	84	6858
PP	132	1313	162	2 051	181	3434	197	3973

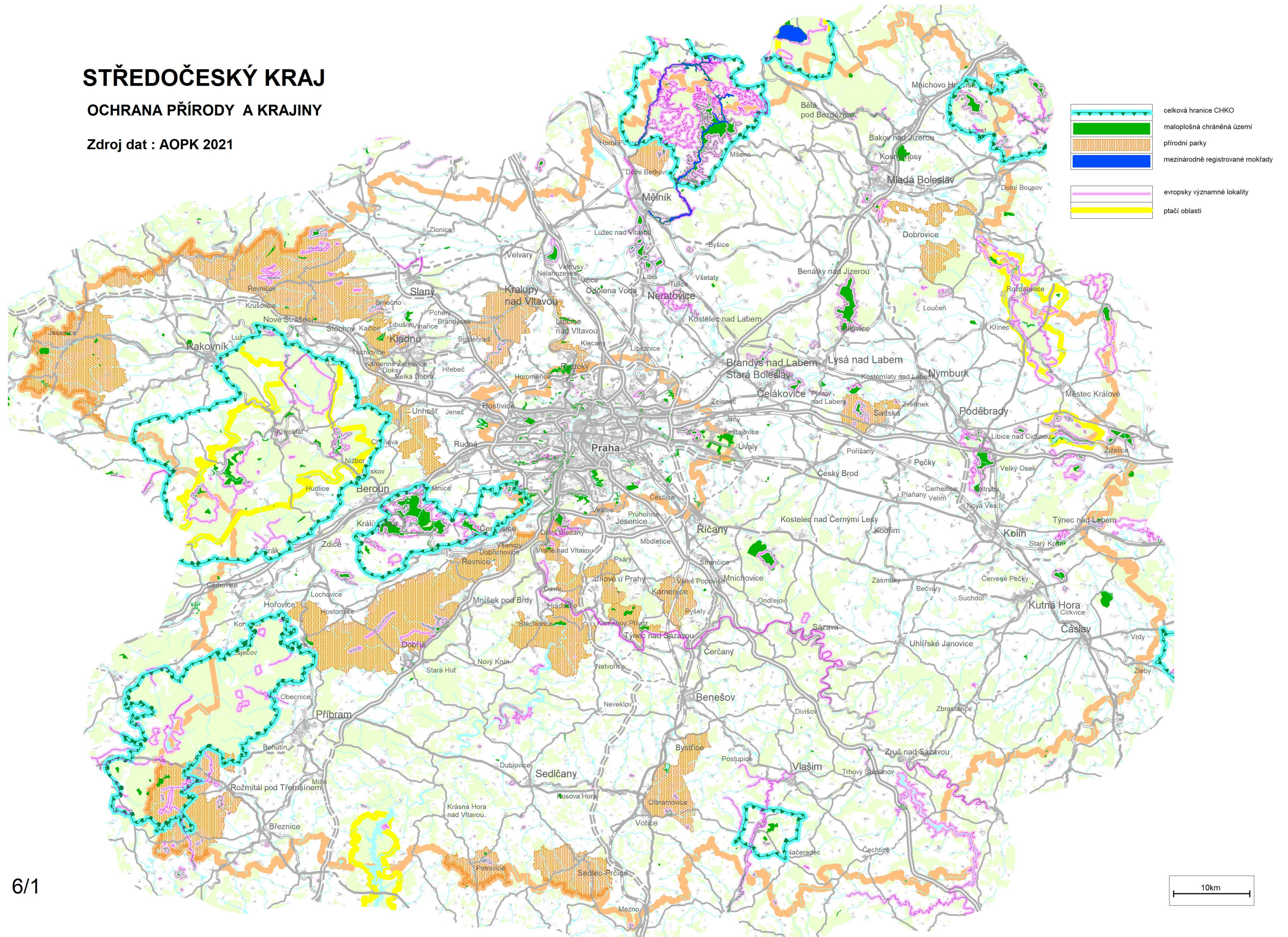
NATURA

Kategorie NATURA	2013		2015		2017		2021	
	počet	rozloha (ha)	počet	rozloha (ha)	počet	rozloha (ha)	počet	rozloha (ha)
EVL	176	33709	168	33683	172	33101	172	33101
Ptačí oblast	5	39163	5	39154	5	39150	5	39150

STŘEDOČESKÝ KRAJ

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Zdroj dat : AOPK 2021

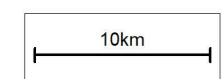
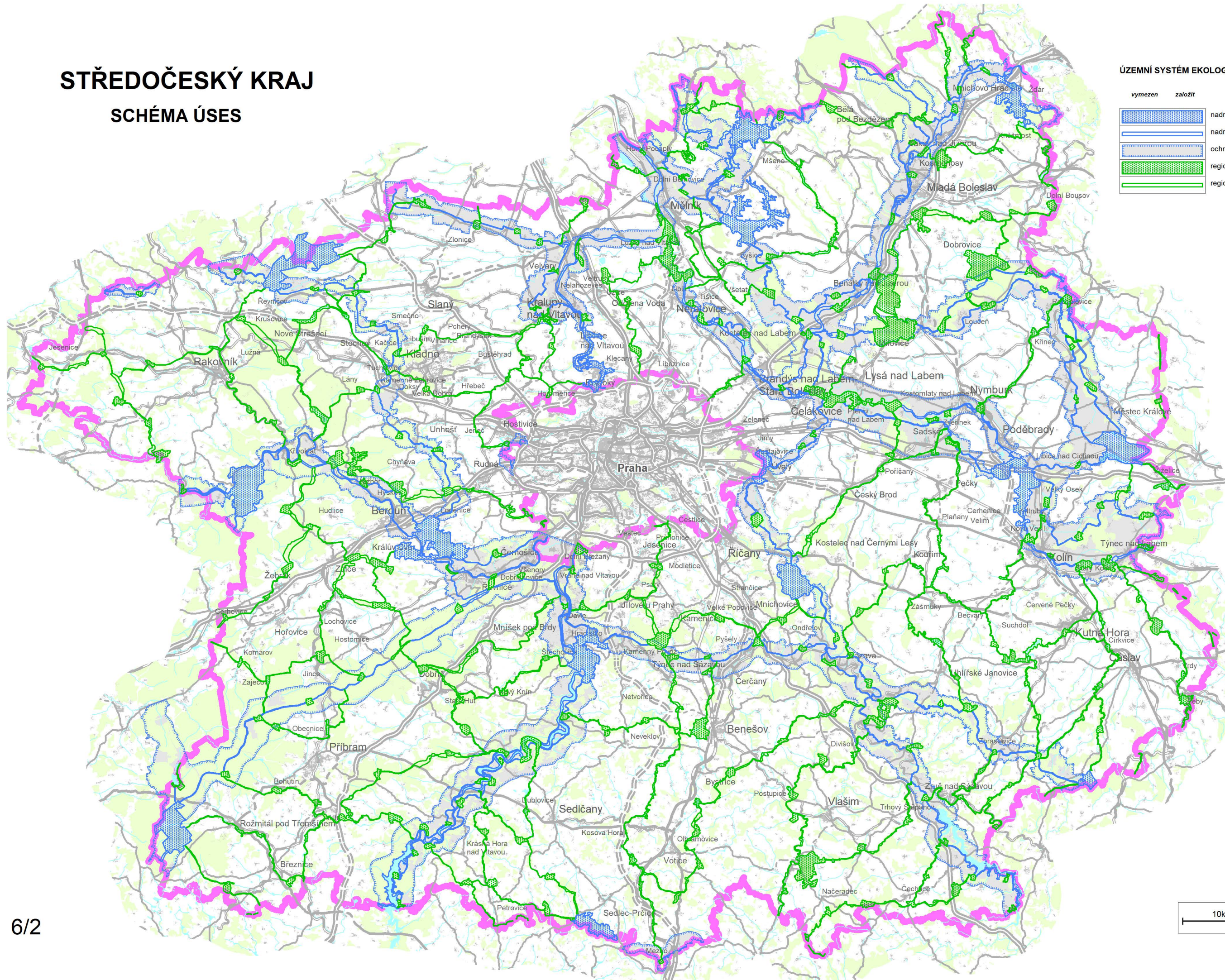

STŘEDOČESKÝ KRAJ

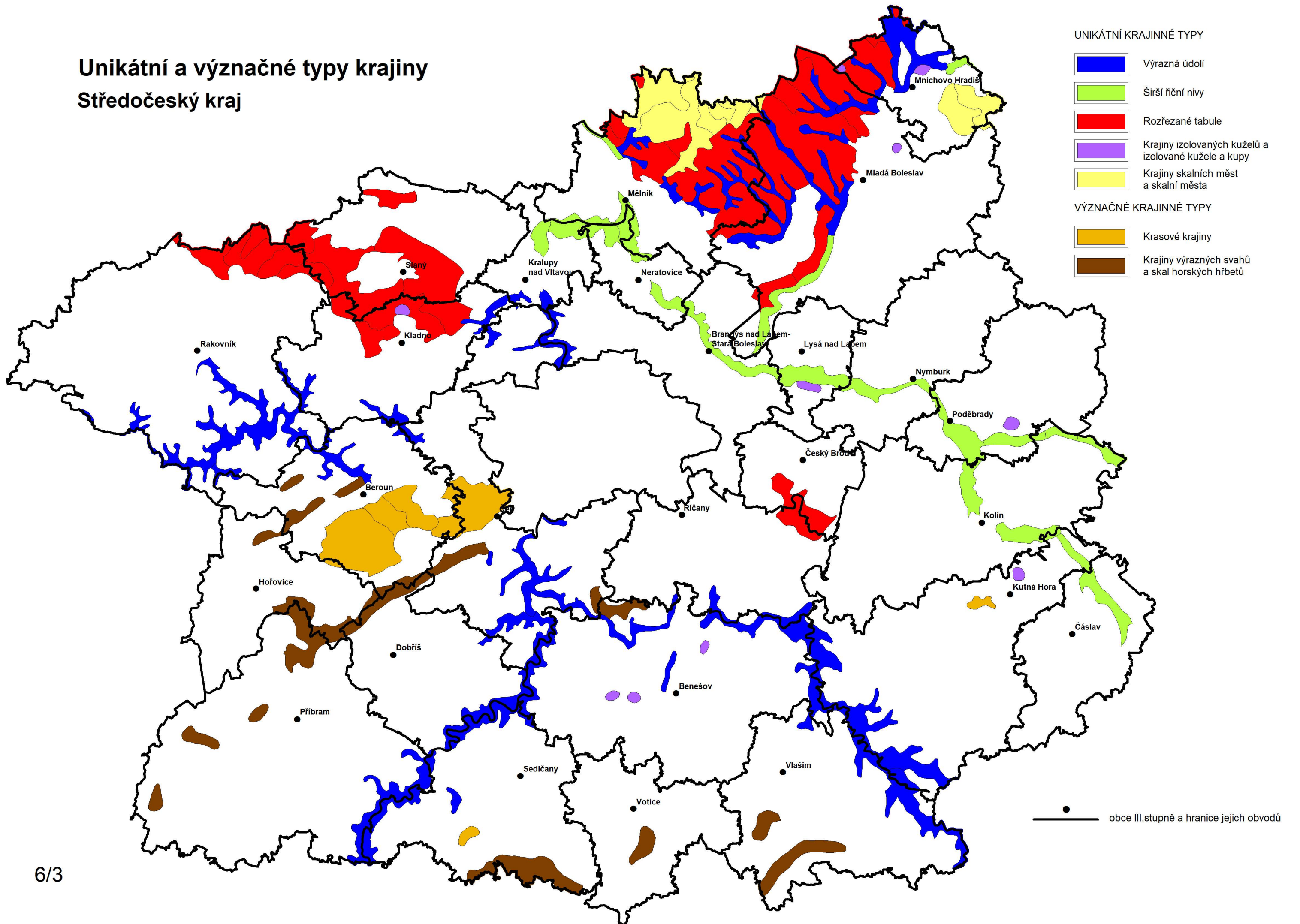
SCHÉMA ÚSES

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

vymezen	založit	
		nadregionální biocentra
		nadregionální biokoridory
		regionální biocentra
		regionální biokoridory

Unikátní a význačné typy krajiny Středočeský kraj

UNIKÁTNÍ KRAJINNÉ TYPY

- Výrazná údolí
- Širší říční nivy
- Rozřezané tabule
- Krajiny izolovaných kuželů a izolované kužele a kupy
- Krajiny skalních měst a skalní města

VÝZNAČNÉ KRAJINNÉ TYPY

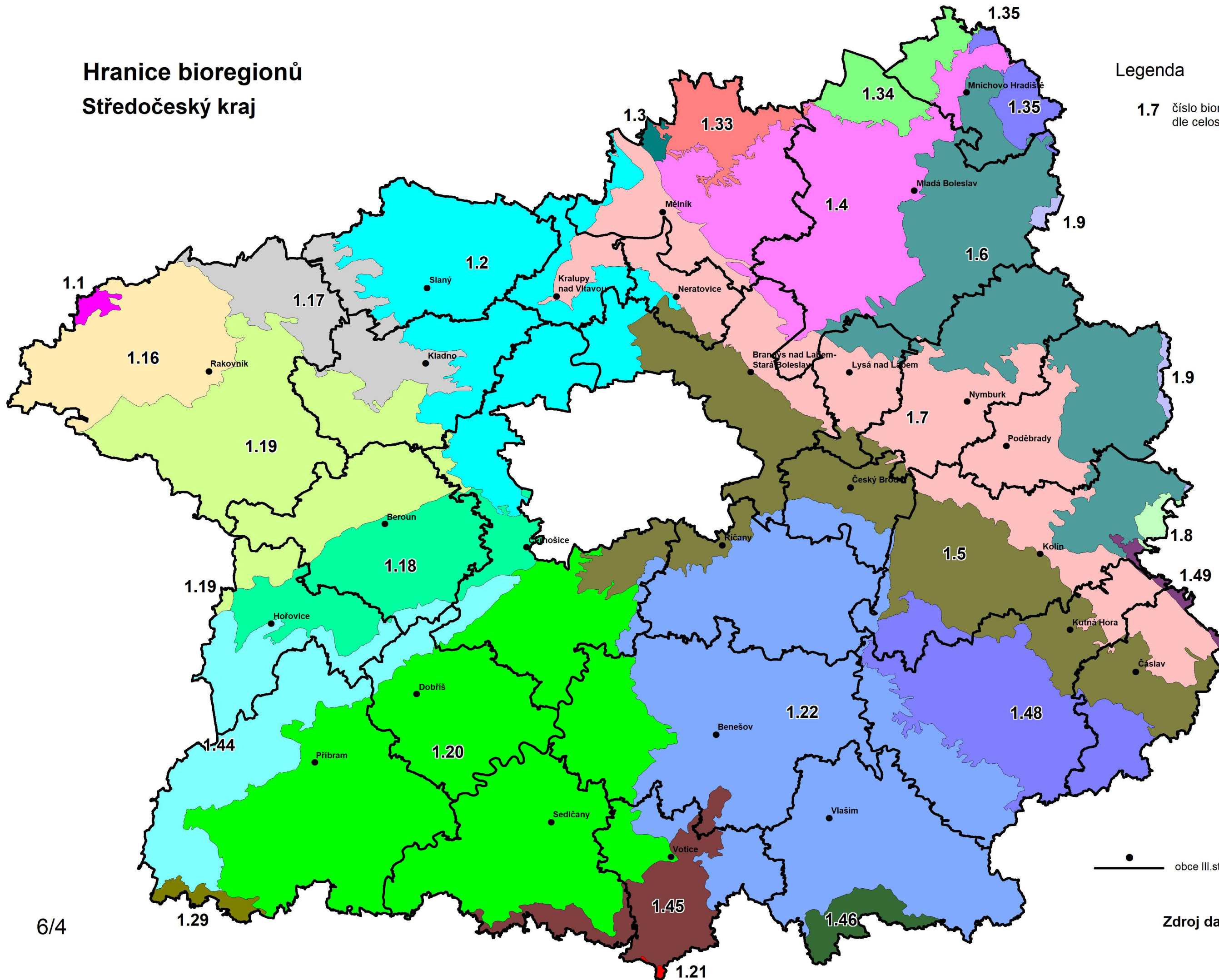
- Krasové krajiny
- Krajiny výrazných svahů a skal horských hřbetů

● — obce III.stupně a hranice jejich obvodů

Hranice bioregionů Středočeský kraj

Legenda

1.7 číslo bioregionu
dle celostátní evidence

● — obce III. stupně a hranice jejich obvodů

3.7 Vodní režim

V této kapitole jsou shromážděny dostupné vstupní údaje relevantní s vodním režimem, které budou využity při rozboru udržitelného rozvoje území Středočeského kraje.

3.7.1 Sledované jevy

Údaje v databázi podkladů:

V databázi kraje a dalších subjektů jsou z hlediska vodního režimu následující údaje, které ve SWOT analýze budou využity pro diferenciaci území z hlediska hydrologických poměrů – hranice hydrologických povodí nejvýznamnějších toků (Berounka, Labe, Ohře, Sázava, Vltava). Další údaje se do SWOT analýzy promítnou jako limity využití území:

- ochranná pásma vodních zdrojů (HEIS VUV TGM)
- ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů (MZd - oblastní inspektorát)
- oblasti zranitelnosti podzemních vod (HEIS VUV TGM)
- vrty a prameny ČHMÚ a jejich ochranná pásma (CHMI)
- hranice chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) (HEIS VUV TGM)
- lokality akumulace povrchových vod (LAPV, zdroj Generel)
- záplavová území (KÚ SČK)
- oblasti s významným povodňovým rizikem (území s povodňovým ohrožením) (POP)

3.7.2 Srážkové poměry

Středočeský kraj patří ke srážkově podprůměrným oblastem, roční srážkový úhrn se zde pohybuje od 460 mm v oblasti Slánska až po 800 mm ve vrcholových partiích Brd, ve většině území je ale roční úhrn srážek 500 až 650 mm (v ČR průměrně 670 mm). Rozložení srážek během roku je typické pro danou zeměpisnou polohu - 40 % v letních měsících, 20 – 25 % na jaře a 15 % na podzim a v zimě. Srážkově nejbohatším měsícem je červen, nejchudším je únor. Nejvyšší průměrné úhrny srážek se v území pohybují okolo 100 – 120 mm za měsíc.

V posledních desetiletích byly zaznamenány velké letní povodně z regionálních dešťů trvajících řádově desítky hodin s denními srážkovými úhrny nad 20 mm v rozsáhlém území. Místní přívalové deště mají trvání v rádech desítek minut s vysokou intenzitou srážek nad 30 mm/hod. Zasahují menší plochu o velikosti do 50 km².

Srážky sněhové se vyskytují v rozsahu 20 dní na Kralupsku a až 50 dní ve vrcholových partiích Brd. Sněhová pokrývka leží od 30 dní v roce v Polabí po 80 dnů na Brdské vrchovině. Průměrná výška sněhové pokrývky se pohybuje v závislosti na nadmořské výšce od 15 do 40 cm.

Nárůst pozorované průměrné teploty vzduchu od roku 1961 dosahoval 0,32 °C za 10 let a předpokládá se, že v období 2021–2040 bude teplota vyšší o 1 °C v porovnání s obdobím 1981–2010, a naopak roční úhrny srážek v letech 2015 až 2018 zůstaly výrazně pod dlouhodobým průměrem. Roky 2015 a 2018 přinesly překonání pozorovaných historických minim na velké části sledovaných toků a celkově lze konstatovat, že období od roku 2014 do 2018 představovalo pětileté období s nejmenším objemem odtoku ve známé historii měření. Klimatické scénáře přitom předpokládají zmenšení celkových objemů odtoků ve srovnání s dlouhodobým průměrem. V letech 2015 a 2018 se vyskytlo v průměru na celém území republiky kolem 30 tropických dnů (prostorově značně diferencováno), což je klimatickými projekcemi modelováno až pro konec tohoto století, a to podle pesimistického

emisního scénáře RCP8.5. Ačkoliv dle modelování projevů změny klimatu by nemělo dojít k významné změně průměrných ročních úhrnů srážek na našem území, změní se zřejmě jejich časové i regionální rozložení, provázené zvýšeným výskytem extrémních jevů (sucha, přivalových dešťů, vln veder). Současně v důsledku dalšího růstu teplot výrazně poroste výpar a potenciální evapotranspirace na úkor vody dostupné v půdě i ve vodních zdrojích. Rozdíl srážkových úhrnů a potenciální evapotranspirace v posledních letech vykazuje zápornou bilanci, jejíž schodek narůstá. V evropském hodnocení využívání disponibilních vodních zdrojů patří Česká republika mezi země s vodním stresem, neboť odběry přesahují 20 % disponibilních vodních zdrojů.

3.7.3 Hydrologické poměry

Ve Středočeském kraji se vyskytují vodní toky všech typů od toků bystrinných po toky nížinné. Na velkých řekách Labi a Vltavě jsou odtokové poměry relativně vyrovnané, poměr průměrného průtoku Q_a a povodňového průtoku Q_{100} je asi 1 : 25. Na tocích Berounky, Jizery a Sázavy je tento poměr cca 1 : 50, na menších tocích jsou odtokové poměry velmi nevyrovnané, poměr průměrného a povodňového průtoku je cca 1 : 200, u velmi malých toků i 1 : 1000. Průtoky jsou ovlivňovány manipulací na vodních dílech, což platí především pro Vltavu s Vltavskou kaskádou a pro dalších toky, v jejichž povodí jsou větší ovladatelné vodní nádrže. Na ostatních tocích jsou průtoky prakticky přirozené.

Z celkové délky vodních toků v kraji je cca 20 % toků upravených. Přitom zkrácení a zkapacitnění koryt vodních toků patří k nejvýznamnějším negativním antropogenním změnám krajiny. Obdobně meliorační úpravy koryt drobných vodních toků a odvodnění jejich povodí způsobují nepříznivé změny vodního režimu, projevující se zmenšením zásob podzemní vody, zrychlením odtoku vod a snížením samočisticí schopnosti vodních toků.

3.7.4 Vodní toky

Středočeský kraj spadá do 5 dílčích povodí – do povodí Dolní Vltavy ze 38 %, do povodí Horního a Středního Labe z 35 %, do povodí Berounky z 20 %, do povodí Dolního Labe, Ohře a ostatních přítoků Labe ze 4 % a do povodí Horní Vltavy ze 3 %.

Větší toky spravují podniky Povodí Labe s.p., Povodí Vltavy s.p. a Povodí Ohře s.p., drobnější vodní toky na lesní půdě spravují Lesy ČR s.p. a ve vojenských újezdech Ministerstvo obrany. Ve výjimečných případech jsou správci vodních toků vlastníci pozemků, případně obce či podniky.

Významné vodní toky

Nejvýznamnějšími vodními toky v kraji jsou Labe, které protéká Středočeským krajem od východu na sever, Vltava, která krajem protéká od jihu k severu a do Labe se vlévá u Mělníka, Berounka, která se vlévá do Vltavy od západu, a Sázava, která se vlévá do Vltavy od východu. Hlavními přítoky Labe na území Středočeského kraje, které jsou zároveň významnými vodními toky (VVT) dle vyhlášky MZe č. 178/2012 Sb., jsou Doubrava s Brslenkou, Klejnárka s Vrchlicí, Cidlina, Mrlina, Výrovka s Šemberou, Vlkava, Mlynařice, Výmola, Jizera, Mratínský potok, Košátecký potok, Černávka, Pšovka a Liběchovka. Do Vltavy přitékají VVT Bakovský potok, Knovízský potok, Zákolanský potok, Rokytká, Botič, Berounka, Bojovský potok, Sázava, Kocába, Mastník a Brzina. Do Berounky přitékají VVT Radotínský potok, Loděnice, Litavka, Klíčava, Rakovnický potok a Javornice, do Sázavy Janovický potok, Konopištský potok, Mnichovka, Jevanský potok, Blanice, Štěpánovský potok a Želivka. Z povodí Horní Vltavy ve SK je nejvýznamnější Skalice.

Seznam významných vodních toků na území Středočeského kraje

název toku	ID toku (CEVT)	správce toku
Bakovský p.	10100080	Povodí Vltavy, s.p.
Bělá	10100506	Povodí Labe, s.p.
Benešovský p.	10100400	Povodí Vltavy, s.p.
Berounka	10100011	Povodí Vltavy, s.p.
Blanice	10100045	Povodí Vltavy, s.p.
Blažejovický p.	10100633	Povodí Vltavy, s.p.
Bojovský p.	10100348	Povodí Vltavy, s.p.
Botič	10100145	Povodí Vltavy, s.p.
Bradava	10100322	Povodí Vltavy, s.p.
Brslenka	10100153	Povodí Labe, s.p.
Brzina	10100196	Povodí Vltavy, s.p.
Cidlina	10100030	Povodí Labe, s.p.
Čejkovický p.	10100095	Povodí Labe, s.p.
Černavka	10100477	Povodí Labe, s.p.
Červený p.	10100166	Povodí Vltavy, s.p.
Červený p.	10100219	Povodí Vltavy, s.p.
Doubrava	10100033	Povodí Labe, s.p.
Doubravka	10100609	Povodí Labe, s.p.
Drásovský p.	10103627	Povodí Vltavy, s.p.
Habrový p.	10100602	Povodí Vltavy, s.p.
Hasínský p.	10100342	Povodí Labe, s.p.
Hostačovka	10100250	Povodí Labe, s.p.
Chotovinský p.	10100147	Povodí Vltavy, s.p.
Chotýšanka	10100120	Povodí Vltavy, s.p.
Janovický p.	10100191	Povodí Vltavy, s.p.
Javornice	10100158	Povodí Vltavy, s.p.
Jevanský p.	10100313	Povodí Vltavy, s.p.
Jizera	10100009	Povodí Labe, s.p.
Klabava	10100060	Povodí Vltavy, s.p.
Klenice	10100168	Povodí Labe, s.p.
Klíčava	10100264	Povodí Vltavy, s.p.
Kněžmostka	10100401	Povodí Labe, s.p.
Knovízský p.	10100211	Povodí Vltavy, s.p.
Kocába	10100074	Povodí Vltavy, s.p.
Konopištský p.	10100142	Povodí Vltavy, s.p.
Kornatický p.	10267261	Povodí Vltavy, s.p.
Košátecký p.	10100086	Povodí Labe, s.p.
Košínský p.	10100276	Povodí Vltavy, s.p.
Labe	10100002	Povodí Labe, s.p.
Libáňský p.	10100423	Povodí Labe, s.p.
Liběchovka	10100232	Povodí Ohře, s.p.
Lišanský p.	10239239	Povodí Vltavy, s.p.
Líšnický p.	10100475	Povodí Vltavy, s.p.
Litavka	10100052	Povodí Vltavy, s.p.
Loděnice	10100041	Povodí Vltavy, s.p.
Lomnice	10100049	Povodí Vltavy, s.p.
Martinický p.	10100126	Povodí Vltavy, s.p.
Mastník	10100071	Povodí Vltavy, s.p.
Miletínský p.	10100265	Povodí Labe, s.p.
Mladotický p.	10100462	Povodí Vltavy, s.p.
Mlynařice	10100434	Povodí Labe, s.p.
Mnichovka	10100676	Povodí Vltavy, s.p.
Mohelka	10100101	Povodí Labe, s.p.
Mratínský p.	10100496	Povodí Labe, s.p.
Mrlina	10100065	Povodí Labe, s.p.
Obecnický p.	10101235	Povodí Vltavy, s.p.
Ohrazenický p.	10101492	Povodí Vltavy, s.p.
Ostrovský p.	10100428	Povodí Vltavy, s.p.
Pilský p.	10102053	Povodí Vltavy, s.p.
Příbramský p.	10100845	Povodí Vltavy, s.p.
Pšovka	10100129	Povodí Ohře, s.p.

název toku	ID toku (CEVT)	správce toku
Radotínský p.	10100255	Povodí Vltavy, s.p.
Rakovnický p.	10100069	Povodí Vltavy, s.p.
Rokytky	10101068	Povodí Labe, s.p.
Rokytky	10100106	Povodí Vltavy, s.p.
Sádecký p.	10101404	Povodí Ohře, s.p.
Sánský kanál	10100464	Povodí Labe, s.p.
Sázava	10100005	Povodí Vltavy, s.p.
Sedlečský p.	10100290	Povodí Vltavy, s.p.
Sedlický p.	10100293	Povodí Vltavy, s.p.
Skalice	10100067	Povodí Vltavy, s.p.
Smíchovský p.	10100308	Povodí Labe, s.p.
Strenický p.	10100338	Povodí Labe, s.p.
Stroupínský p.	10100266	Povodí Vltavy, s.p.
Suchomastský p.	10100822	Povodí Vltavy, s.p.
Sychrovský p.	10101175	Povodí Vltavy, s.p.
Šembera	10100173	Povodí Labe, s.p.
Štěpánovský p.	10100379	Povodí Vltavy, s.p.
Štítarský p.	10100194	Povodí Labe, s.p.
Vlkava	10100104	Povodí Labe, s.p.
Vltava	10100001	Povodí Vltavy, s.p.
Vraňanskohořínský plav. kanál	10155063	Povodí Vltavy, s.p.
Vranský p.	10100310	Povodí Vltavy, s.p.
Vrchlice	10100165	Povodí Labe, s.p.
Všebořický p.	10104505	Povodí Vltavy, s.p.
Výmola	10100135	Povodí Labe, s.p.
Výrovka	10100044	Povodí Labe, s.p.
Zábrdka	10100244	Povodí Labe, s.p.
Zákolanský p.	10100167	Povodí Vltavy, s.p.
Závišínský p.	10100307	Povodí Vltavy, s.p.
Zbirožský p.	10100164	Povodí Vltavy, s.p.
Zlonický p.	10100198	Povodí Vltavy, s.p.
Žehrovka	10100209	Povodí Labe, s.p.
Želivka	10100022	Povodí Vltavy, s.p.

3.7.5 Povodně, záplavová území

V území se mohou vyskytovat **přírozené povodně** různých typů. Zimní a jarní povodně bývají způsobené táním sněhové pokrývky, většinou v kombinaci s dešťovými srážkami. Tyto povodně se nejvíce vyskytují v podhorských vodních tocích a propagují se dále v nížinných úsecích velkých toků. Značné mohutnosti a rozsahu nabývají v případech, kdy před povodní leží sníh i v nižších polohách. Příklad – březen 1981 (horní a střední Labe, Ohře), březen 2000 (Jizera, horní Labe), březen 2006 (Sázava, Lužnice a další toky).

Letní povodně bývají způsobené dlouhotrvajícími regionálními dešti, přičemž zasahují většinou celá povodí dotčených toků. Někdy přicházejí srážky ve dvou i více vlnách s odstupem několika dní až týdnů a způsobují dvě po sobě jdoucí povodňové vlny. Příklad – červenec 1981 (Berounka, Otava, Ploučnice), srpen 2002 (Vltava, Berounka, dolní Labe), červen 2013 (Vltava, Berounka, Sázava, dolní Labe). Tyto povodně se vyvíjejí relativně pomalu, jejich postup lze poměrně dobře předpovídat a provádět včas operativní opatření ke snížení škod.

Prívalové letní povodně bývají způsobené krátkodobými srážkami velké intenzity, které zasahují obvykle malá území. Mohou se vyskytnout kdekoli na malých vodních tocích, katastrofální důsledky mají zejména na sklonitých vějířovitých povodích. Příklad – červenec 1998 na Rychnovsku, červenec 2009 na Děčínsku. Někdy se lokální přívalové srážky vyskytnou v kombinaci s regionální srážkou a místně ještě průběh povodně zhorší, příklad – srpen 2002 na Českokrumlovsku, srpen 2010 na Frýdlantsku, červen 2013 střední Čechy. Prakticky se nedají předem prostorově a časově lokalizovat, pozitivně je mohou částečně ovlivňovat pouze preventivní opatření v ploše povodí.

Zimní povodňové situace bývají způsobené ledovými jevy i při relativně menších průtocích. Vyskytují se v úsecích toků náchylných ke vzniku ledových zácp při chodu ledových ker a nápěchů při chodu ledové kaše. Vznikají většinou při nízkých průtocích, respektive při náhlé změně průtoku, která způsobí rozlámání ledové celiny, dojde k zaplnění průtočného profilu a vyběžení vody z koryta. Příklad – leden 1982 (Berounka, Cidlina, Ohře). V poslední době poměrně mírných zim často přerušovaných dočasným táním, kdy dojde i k odlednění koryt vodních toků, není tento typ povodní významný. Z tohoto hlediska je příznivě ovlivněna dolní Vltava teplejší vodou odtékající v zimě z Vltavské kaskády.

Kromě přirozených povodní se mohou vyskytnout povodně způsobené haváriemi vodních děl, které jsou označovány jako **zvláštní povodně**. Příkladem je povodeň, která vznikla 18. 9. 1916 protržením přehrady na Bílé Desné v Jizerských horách. Středočeský kraj může být ohrožen haváriemi 16 vodních děl - především přehrad Vltavské kaskády, Švihova na Želivce, Klíčavy na Klíčavě a přehrad výše v povodích Labe a Vltavy. V dnešní době podléhají vodní díla vymezená vyhláškou č. 471/2001 Sb. technickobezpečnostnímu dohledu, který zajišťuje jejich vlastníci.

Území ohrožené zvláštní povodní (tzv. průlomovou vlnou pod vodním dílem, k jejímuž vzniku může dojít za mimořádných provozních situací na vodním díle) někdy přesahuje záplavové území stanovené pro Q100. Jeho rozsah se pak vymezuje v krizovém plánu a uvádí se postupová doba průlomové vlny pro jednotlivé úseky pod vodním dílem a rychlost postupu vlny v km/hod. Využití území ohroženého zvláštní povodní neupravuje žádný zvláštní předpis, územní plán však může výstavbu regulovat, např. neumisťovat do ohrožených území kryty CO, obtížně evakuovatelná zařízení, sklady jedovatých a nebezpečných látek, strategicky významná zařízení, nebudovat zde významná energocentra, neumisťovat do ohroženého území sklady cenného zboží apod. Skutečnost je nutno zohlednit v krizových plánech dotčených obcí.

Poměrně častým jevem je však protržení hrází rybníků nebo jiných malých vodních nádrží, převážně z důvodu jejich přelití během přirozené povodně. Například při povodni v srpnu 2002 se protrhlo 23 rybníčních hrází, v červnu 2013 to bylo 7 rybníků. Většinou jde o vodní díla spadající z hlediska technickobezpečnostního dohledu do IV. kategorie. Dost často není technický stav těchto malých vodních nádrží, jejichž počet je v ČR odhadován na více než 60 000, dobrý a za povodní představují významné potenciální riziko.

Záplavová území

Záplavová území (ZÚ) jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Rozsah ZÚ stanoví na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad; většinou je rozsah ZÚ dán rozlivem odpovídajícím průtoku Q100, tj. povodně s pravděpodobností výskytu jednou za 100 let. V současně zastavěných územích obcí, v územích určených k zástavbě podle územně plánovací dokumentace, případně podle potřeby v dalších územích, vymezí vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku aktivní zónu záplavového území, tj. oblast soustředěného průtoku s největší rychlostí a unášecí silou, většinou odpovídající průtoku Q20, povodně s pravděpodobností výskytu jednou za 20 let. Pro způsob a rozsah zpracování návrhu a stanovování záplavových území a jejich dokumentace platí vyhláška MŽp č. 79/2018.

V aktivní zóně záplavových území se nesmí umisťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury, zřizování

konstrukcí chmelnic, jsou-li zřizovány v záplavovém území v katastrálních územích vymezených podle zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, za podmínky, že současně budou provedena taková opatření, že bude minimalizován vliv na povodňové průtoky.

V aktivní zóně je dále zakázáno těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod, skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty, zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky, zřizovat tábory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení. Mimo aktivní zónu v záplavovém území může vodoprávní úřad stanovit omezující podmínky. Takto postupuje i v případě, není-li aktivní zóna stanovena. Pokud záplavová území nejsou určena, mohou vodoprávní a stavební úřady při své činnosti vycházet zejména z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého povodněmi.

V územním plánování představují stanovená záplavová území zásadní územní limit, který je nutno při umísťování aktivit v území respektovat. V Politice územního rozvoje je uvedeno, že vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umísťovat do nich veřejnou infrastrukturu lze jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech a že naopak se mají vymezovat a chránit zastavitelné plochy pro přemístění zástavby s vysokou mírou rizika vzniku povodňových škod. Ve Středočeském kraji byla do konce roku 2014 stanovena záplavová území zhruba na 170 úsecích vodních toků v celkové délce cca 3030 km. Seznam vyhlášených záplavových území lze nalézt na internetové adrese: Záplavová území | Životní prostředí (kr-stredocesky.cz) .

Záplavová území stanovená Krajskými úřady pro SK v letech 2016 – 2020:

Vodní tok	Úsek	Říční km	Dokument	Platné od
Bělá (změna)	Velký Rečkov – ústí	0,000 – 3,387	150024/2016/KUSK	27.10.2016
Bělá (změna)	Bělá pod Bezdězem – Malý Rečkov	3,387 – 13,045	162808/2016/KUSK	19.11.2016
Berounka (změna)	Hýskov – Tetín	30,700 – 38,300	162082/2016/KUSK	19.11.2016
Cidlina (změna)	Sány	6,475 – 9,231	145765/2016/KUSK	19.10.2016
Jizera (změna)	Zvířetice	46,350 – 46,450	137633/2016/KUSK	05.10.2016
Litavka (změna)	Beroun	0,000 – 2,830	162082/2016/KUSK	19.11.2016
Mratínský potok (změna)	Veleň	7,227 – 7,698	045863/2016/KUSK	07.04.2016
Mrlina (změna)	Rašovice – Rožďalovice	7,353 – 21,536	036609/2016/KUSK	23.03.2016
Vlkava (změna)	Zbožíčko	8,956 – 9,377	061837/2016/KUSK	7.5.2016
Bojovský potok (změna)	ústí – Mníšek pod Brdy	0,000 – 15,000	138573/2017/KUSK	01.12.2017
Lišanský potok	ústí – Kounov	0,000 – 19,000	049846/2017/KUSK	11.05.2017
Líšnický potok (změna)	celý tok	0,000 – 16,399	138301/2017/KUSK	01.12.2017

Litavka (změna)	Beroun	0,000 – 1,200	143436/2017/KUSK	19.12.2017
Litavka (změna)	Králův Dvůr	2,828 – 5,821	049733/2017/KUSK	09.05.2017
Loděnice	Kroučová – Lodenice	49,560 – 66,000	098036/2017/KUSK	28.08.2017
Martinický potok	Křešín – Slavětín	30,100 – 41,780	KUJI 22366/2017	19.04.2017

Drásovský potok (změna)	střelnice Placy	4,372 – 5,032	072488/2018/KUSK	26.06.2018
Klenice (změna)	Kolomuty – Židněves	6,718 – 8,632	056147/2018/KUSK	24.05.2018
Klenice (změna)	Březno	8,632 – 8,800	148996/2018/KUSK	30.11.2018
Košátecký potok (změna)	Kropáčova Vrutice – ústí	0,000 – 20,000	137645/2018/KUSK	06.11.2018
Mohelka (změna)	Buda – Buřínsko	4,97–6,65 a 6,95–8,57	136836/2018/KUSK	06.11.2018

Blanice (změna)	Vlašim	14,25 – 20,39	003842/2019/KUSK	25.01.2019
Jizera (změna)	Dalovice	37,65	112170/2019/KUSK	06.09.2019
Labe (změna)	Poděbrady	904	066285/2019/KUSK	11.06.2019
Šembera	Poříčany – Zvěříněk	0,000 – 8,524	030255/2019/KUSK	13.03.2019
Vlkava (změna)	Luštěnice – Újezd	21,568 – 23,349	112202/2019/KUSK	06.09.2019
Výrovka (změna)	Vrbová Lhota – Zvěříněk	3,297 – 10,625	030255/2019/KUSK	13.03.2019

Berounka (změna)	Černošice	8,14 – 9,80	153110/2020/KUSK	18.11.2020
Jizera (změna)	Bakov nad Jizerou	47,050	010108/2020/KUSK	06.02.2020
Labe (změna)	Kovanice – Kostomlátky	892,000 – 899,000	061152/2020/KUSK	02.09.2020
Pšovka (změna)	Mělník	0,61 – 1,04	155063/2020/KUSK	21.11.2020

V procesním řízení jsou další návrhy na stanovení ZÚ:

Vodní tok	Úsek	Říční km	Dokument	Vyvěšeno
Berounka	Beroun	33,3 - 36,3		08.09.2017
Vltava (změna)	Mělník - Roztoky	0,00 – 38,98		15.04.2020
Červený potok	Chaloupky - Zdice	0,00 - 21,00		29.01.2021
Kněžmostka	Drhleny - Bakov n. J.	0,00 - 13,00		22.02.2021
Litavka	Láz - Beroun	0,00 - 51,57		01.03.2021

Vodní tok	Úsek	Říční km	Dokument	Vyvěšeno
Klejnárka	Vodranty - ústí do Labe	0,00 - 23,00		03.03.2021
Zábrdka	Mukařov - Mnichovo Hradiště	0,96 - 7,40		08.03.2021

Do roku 2015 byla ve Středočeském kraji provedena tato protipovodňová opatření:

Labe, Poděbrady - protipovodňová ochrana

Labe, Protipovodňová ochrana obce Zálezlice

Jizera, Benátky nad Jizerou - protipovodňová opatření

Jizera, Mnichovo Hradiště - protipovodňová ochrana SZ části města

Jizera, Mladá Boleslav - rekonstrukce jezu v ř.km 37,700

Doubrava, Vrdy – Zbyslav, zvýšení ochrany obcí hrázemi a rekonstrukcí

Litavka, Králův Dvůr - úprava koryta v ř. km 5,821 – 7,120

Litavka a Berounka, Beroun – protipovodňová ochrana města

Vltava, Veltrusy – protipovodňová ochrana města

Sázava, Zruč nad Sázavou – protipovodňová opatření města

Vltava, Zálezlice, místní část Kozárovice - ochranná hráz

Vltava, Všestudy, místní část Dušníky nad Vltavou – ochranná hráz

Labe, Mělník - protipovodňová ochrana.

V letech 2016 - 2018 byla dle Plánů oblastí povodí realizovaná další protipovodňová opatření:

DVL 217022 Sázava - protipovodňová opatření města Sázava

DVL 218016 Analýza odtokových poměrů v povodí Botiče

DVL 218017 Analýza odtokových poměrů v povodí Rokytky

DVL 218032 Suchá nádrž Osnice (horní) na VT Osnice nad zástavbou obce Osnice.

Oblasti s významným povodňovým rizikem

Podle Směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládnání povodňových rizik se nově vyhodnocují povodňová rizika (ohrožení alespoň 25 obyvatel nebo majetku v hodnotě alespoň 70 mil. Kč), vytvářejí mapy povodňového nebezpečí a mapy povodňových rizik pro povodně s nízkou pravděpodobností výskytu (Q500), se středně vysokou pravděpodobností výskytu (Q100) a s vysokou pravděpodobností výskytu (Q5 a Q20) a zpracovávají plány pro zvládnání povodňových rizik (prevence, ochrana, připravenost). Povodňové riziko je novým závazným limitem využití území dle dohody MMR a MŽP z roku 2015. Z analýz vyplynulo vymezení zastavěných území nechráněných nebo nedostatečně chráněných před povodněmi. Ve Středočeském kraji (povodí Labe – PL, povodí Vltavy – PVL, povodí Ohře - POH) se dle aktualizovaných Plánů pro zvládnání povodňových rizik jedná o tyto lokality:

PL 1-1 Dolní Labe: státní hranice - Mělník km 727-838

PL 1-2 Střední Labe: Mělník - Opatovice km 838-989

PL 2-1 Dolní Jizera: ústí - Turnov km 0-83

PL 7 Bělá: ústí – Bělá pod Bezdězem km 0-13

PL 8-1 Klenice 1: ústí - Řepov km 0-4

PL 9 Mratínský potok: ústí - Veleň km 0-9

PL 10 Šembera: Poříčany – Český Brod km 5-17

PL 27 Mrlina: Vestec - Rožďalovice km 10-21

PVL 12 Berounka: Nižbor - Černošice km 0-64

PVL 13 Litavka: Beroun km 0-4

PVL 14 Vltava: Kamýk nad Vltavou km 130,9 -137,1

PVL	15	Vltava: hráz VD Vrané - soutok s Labem km 0-69,8
PVL	28	Sázava: ústí - Zruč n. S. km 0-106
PVL	107	Loděnice: Podkozí - Družec km 18-35
PVL	119	Sázava: Zruč n.S. - Polnička km 106-219,1
POH	34	Pšovka: Mělník km 0,0-1,9

3.7.6 Jakost povrchových vod

Ve Středočeském kraji přetrvává značné znečištění povrchových vod. Oproti předchozímu hodnocenému období 2013–2014 došlo v období 2014–2015 sice k určitému zlepšení, neboť nebyla na žádném toku zaznamenána nejhorší V. třída jakosti, ale většina toků stále zůstává znečištěná (III. třída) nebo i silně znečištěná (IV. třída). Neznečištěná nebo mírně znečištěná voda byla na sledovaných tocích naměřena pouze v úseku Vltavy před Prahou, na horním toku Litavky a na středním toku Jizery. Problémem jsou kromě bodových průmyslových zdrojů zejména plošná znečištění ze zemědělství a komunální znečištění z malých obcí, u kterých často stále chybí připojení na kanalizaci a ČOV.

Z dlouhodobého hlediska se ve vodních tocích ČR daří nejlépe redukovat znečištění BSK5 a Pcelk. (pokles průměrné koncentrace o 60 %, resp. o 58 %). Koncentrace CHSKCr a především N-NO₃ neklesají tak výrazně (pokles o 40 %, resp. o 16 %) a od roku 2000 již víceméně stagnují. Meziročně dochází v ČR ke kolísání koncentrace chlorofylu vlivem teploty vody. Málo uspokojivá je obecně situace ohledně eutrofizace stojatých a tekoucích vod a je třeba trvale snižovat zátěž vod živinami, zejména sloučeninami fosforu.

Ke snižování průměrné koncentrace organického znečištění ve vodních tocích, které pochází především z komunálních odpadních vod, přispívá nejen snižování produkce tohoto typu znečištění, ale též vysoká účinnost odstraňování na ČOV. Dlouhodobě objemově nejvíce produkovaného a následně z ČOV do vodních toků vypouštěného znečištění je CHSKCr, a to i přesto, že účinnost jeho odstraňování v ČOV je velmi vysoká (94,4 % v roce 2013). Účinnost odstraňování znečištění v ukazateli BSK5 je ještě vyšší (98,1 %). Pokles vnosu fosforu byl podpořen omezením používání fosfátů v pracích prostředcích (od roku 2006) a v posledních letech i nižším objemem aplikovaných fosforečných hnojiv v zemědělství. Přesto podstatná část fosforu v současnosti pochází z plošných zdrojů znečištění (hnojení zemědělské půdy) a rovněž kvůli vzrůstající oblibě myček nádobí, kterými je již vybavena zhruba třetina českých domácností (omezení fosfátů v mycích prostředcích teprve od roku 2015).

Nejčastějším znečištěním jsou halogenované organické látky - chloridy (AOX), které se do povrchových vod dostávají chlorováním pitné vody a odpadními vodami z průmyslu; obdobně časté jsou nerozpuštěné látky (NL), které jsou významné na menších tocích jako Loděnice a Zákolanský potok a při velkých vodách na jaře i na Vltavě a Sázavě. V ukazatelích kyslíkového režimu jsou nejhůře hodnoceny úseky Labe v okolí Nymburka, kyslíkový deficit se projevuje na Jizeře, Mršině a pod Orlickou a Štěchovickou přehradou. K nejlépe hodnoceným úsekům toků patří Vltava nad Prahou, Jizera a zejména Želivka.

Velmi nepříznivě jsou hodnoceny makrobiologické a biologické ukazatele. Chlorofyl bývá naměřen v rozsáhlých úsecích Vltavy, Sázavy i Berounky a Labe mezi Liběchovem a Obřístvím. Další úseky menších toků jsou nepříznivě hodnoceny v ukazatelích koliformních bakterií a enterokoků (Litavka, Výrovka).

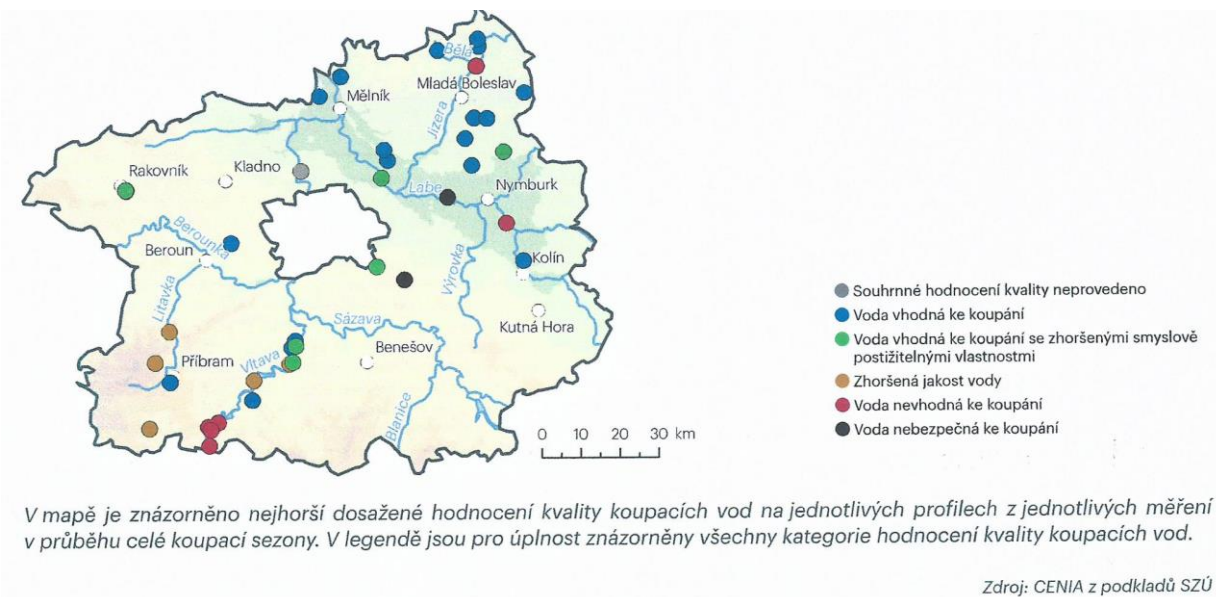
Podle Vyhlášky MZd č. 155/2011 Sb. o profilech povrchových vod využívaných ke koupání je ve Středočeském kraji stanoveno 17 **koupacích oblastí**:

v povodí Labe je to jezero Konětopy u Všetat, písků Lhota u Staré Boleslavi, písků Bakov nad Jizerou, jezero Poděbrady a písků Hradištko I. u Veltrub u Kolína, v povodí Vltavy jsou to 4 profily na vodní nádrži Orlík (Lavičky, Podskalí, Popelíky a Trhovky) (Radava spadá pod Jihočeský kraj) a 6 profilů na vodní nádrži Slapy (Měřín, Nová Rabyně, Nová Živohošť, Žďán, Živohošť a Županovice) a v povodí Berounky je to rybník Popovice v Králově Dvoře a Nový rybník v Příbrami. Na několika dalších vodních plochách jsou provozována přírodní koupaliště místního významu (Proboštská jezera u Staré Boleslavi, jezero Ostrá u Lysé nad Labem, Tyršovo přírodní koupaliště Rakovník, Vyžlovský rybník na Jevanském potoce, rybník Jureček na Rokytce v Říčanech a Pilský rybník v Moninci).

V rámci monitoringu koupacích vod bývá ve Středočeském kraji v koupací sezoně sledováno 38 profilů. Voda nebezpečná ke koupání bývá při srpnových měřeních zaznamenána v jezeře Ostrá a ojediněle také ve Vyžlovském rybníku. Problematická bývá především VN Orlík, kdy na všech 4 sledovaných profilech bývá po většinu sezony z důvodu masivního rozvoje sinic zjištěna voda nevhodná ke koupání. V písků Bakov nad Jizerou a v jezeře Poděbrady též bývá zaznamenána v průběhu sezony voda nevhodná ke koupání. Zhoršená jakost vody byla ojediněle zaznamenána rovněž na dvou profilech VN Slapy (Nová Živohošť a Županovice), koupalištích Obecnice a Březnice a na přírodním biotopu Jince.

Kvalita koupacích vod v uplynulých sezónách

Dle nařízení vlády č. 71/2003 Sb. o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod, ve znění NV č. 169/2006 Sb., se vymezují **kaprové a lososové typy vod**. Ve Středočeském kraji se vesměs jedná o kaprové typy vod, mezi lososové typy vod jsou zařazeny pouze přítoky Berounky a Litavky (Loděnice, Klíčava, Bubovický potok, Javornice, Radnický potok), Mělnické potoky (Strenický p.), Kostelecké potoky (Šembera), přítoky Sázavy (Štěpánovský p., Janovický p., Olešenský p.), Kocába, Březina, Klejnárka, Horní Vrchlice apod.

3.7.7 Odběry povrchových vod

Nárůst potřeby vody ve středočeském regionu a v Praze vedl v minulosti k využití povrchových zdrojů, které se staly základem pro vytváření i velkých vodárenských soustav.

Zdroji povrchové vody se tak staly dostatečně vodné toky v povodí Vltavy a Berounky. Dvěma největšími povrchovými zdroji jsou v současnosti vodárenská nádrž Švihov na Želivce s úpravnou vody (ÚV) Želivka s kapacitou 6 750 l/s a Vltava s ÚV Podolí s kapacitou 2 500 l/s (rezervní zdroj, v současnosti nevyužívaný). Významným odběrem povrchové vody, je dále odběr z Jizery v profilu Sojovice pro umělou infiltraci podzemního zdroje Káraný s ÚV s kapacitou 1 900 l/s.

Využití povrchových zdrojů ve větším rozsahu mimo tuto soustavu je pak zpravidla vázáno na větší, především průmyslová města, která již nebylo možné zásobit z podzemních zdrojů. Významně jsou využívány povrchové vody v Příbrami, kde jsou vystavěny tři úpravny vody – ÚV Hvězdička (60 l/s), která využívá bodu z nádrže Obecnice, ÚV Kozičín (85 l/s) s odběrem vody z nádrží Pilská a Lázká a ÚV Hatě (70 l/s), pro kterou je odebírána voda z Vltavy v profilu Solenice pod nádrží Orlík.

Zásobení Kutné Hory je zajišťováno z ÚV Trojice (230 l/s), která odebírá surovou vodu z nádrže Vrchlice. Pro zásobení Kladna byla v minulosti vystavěna ÚV Klíčava (180 l/s) s odběrem vody ze stejnojmenné nádrže, která je však v současnosti mimo provoz, protože pro celý vodovod KSKM postačují podzemní zdroje Mělnická Vrutice.

Dalšími významnějšími vodárenskými odběry jsou: Třebenice – Slapská nádrž, Štěchovice - Vltava, Všenory – Berounka, Dobříš – nádrž Chotobuš (rezerva), Jince – Pstruhový potok a Sedlčany – Mastník – Kosova Hora.

Pro průmyslové a zemědělské účely se využívají především větší vodní toky Labe a Vltava. Mezi největší odběratele vody z Labe s odběry nad 100 l/s patří Elektrárna Horní Počaply s průměrným odběrem 10 230 l/s, Spolana Neratovice - 585 l/s a Dalkia Kolín - 367 l/s. Z Vltavy odebírá nejvíce vody Synthos Kralupy - 640 l/s, Elektrárna Kladno (Alpiq Kladno) - 170 l/s a Ústav jaderného výzkumu Řež u Prahy - 110 l/s.

3.7.8 Hydrogeologické poměry

Hydrogeologické poměry indukují možnosti zásob podzemní vody a působení na odtokové poměry prostřednictvím základního odtoku. Druhy hornin, jejich propustnost nebo uspořádání jednotlivých vrstev ovlivňují výskyt, pohyb, chemické a fyzikální vlastnosti podzemní vody. Hydrogeologické poměry ovlivňují proces odtoku vody z povodí, údaje o horninových vrstvách a kolektorech se využívají např. k posouzení zdrojů vhodných pro odběry, k hodnocení zranitelnosti podzemních vod např. vnosem znečištění z území, z infiltrace srážek nebo z jiných způsobů dotace podzemních vod.

Odlišnosti přírodních podmínek horninového prostředí z hlediska výskytu podzemní vody jsou vyjádřeny rozdělením území na jednotlivé hydrogeologické rajony (HGR), které jsou pak základními jednotkami pro bilancování množství podzemních vod. HGR se mohou překrývat, v území Středočeského kraje se vyskytují svrchní vrstvy (kvartérní sedimenty), základní vrstvy (pánve, permokarbon, svrchní křída a krystalinikum) i hlubinné vrstvy bazálního křídového koridoru.

Svrchní vrstvy - rajony v kvartérních a propojených kvartérních a neogenních sedimentech

- Kvartérní sedimenty Labe a jeho přítoků
- HGR 1151 - Kvartér Labe po Kolín
- HGR 1152 - Kvartér Labe po Nymburk
- HGR 1171 - Kvartér Labe po Jizeru
- HGR 1172 - Kvartér Labe po Vltavu

Základní vrstvy - rajony v sedimentech svrchní křídý, permokarbonu a v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika

- Křída středního Labe po Jizeru
HGR 4340 - Čáslavská křída
HGR 4350 - Velimská křída
HGR 4360 - Labská křída
- Jizerská křída
HGR 4410 Jizerská křída pravobřežní
HGR 4430 Jizerská křída levobřežní
- Křída Ohře a středního Labe po Litoměřice
HGR 4510 - Křída severně od Prahy
HGR 4521 - Křída Košáteckého potoka
HGR 4522 - Křída Liběchovky a Pšovky
HGR 4523 - Křída Obrtky a Ústěckého potoka
HGR 4530 - Roudnická křída
- Permokarbon limnických pánví
HGR 5131 - Rakovnická pánev
HGR 5132 - Žihelská pánev
HGR 5140 - Kladenská pánev
- Krystalinikum, proterozoikum a paleozoikum západních Čech
HGR 6222 - Krystalinikum a proterozoikum v povodí Úhlavy a dolního toku Radbuzy
HGR 6230 - Krystalinikum, proterozoikum a paleozoikum v povodí Berounky
HGR 6240 - Svrchní silur a devon Barrandienu
HGR 6250 - Proterozoikum a paleozoikum v povodí přítoků Vltavy
- Krystalinikum jižních a jihozápadních Čech
HGR 6320 - Krystalinikum v povodí střední Vltavy
- Krystalinikum Českomoravské vrchoviny
HGR 6520 - Krystalinikum v povodí Sázavy
HGR 6531 - Kutnohorské krystalinikum
- Hlubinné vrstvy - Bazální křídový kolektor
HGR 4710 - Bazální křídový kolektor na Jizeře
HGR 4720 - Bazální křídový kolektor od Hamru po Labe

Hydrogeologické poměry v oblasti povodí Horního a středního Labe jsou heterogenní a z pohledu managementu podzemních vod složité a významné. Na souvrství svrchní křídý a sedimenty říčních náplavů jsou vázány důležité zdroje podzemních vod s vhodnými podmínkami pro významnější odběry. U Čelákovice je ložisko přírodního léčivého zdroje – peloidu pro Lázně Toušeň, u Poděbrad v Sadské jsou ložiska přírodní léčivé proplyněné minerální vody.

V oblasti povodí Ohře a dolního Labe pokrývají cca 35 % plochy horniny nepropustné, nebo velmi slabě propustné. Jedná se o část krystalinika českého masívu a poměrně rozsáhlé oblasti pokryté terciárními jíly a kvartérními hlínami a sprašemi, které se vyskytují na vnějších stranách kvartérních teras vytvořených písky a šterky. Horniny slabě propustné pokrývají kolem 29 % plochy oblasti povodí Ohře a dolního Labe. Zbývajících cca 36 % území má v průměru dobrou až velmi dobrou propustnost. Hydrogeologický režim pánevních oblastí je ovlivněn důlní činností a čerpáním důlních vod.

Území oblasti povodí Dolní Vltavy je charakterizováno poměrně monotónními hydrogeologickými poměry. Z kvartérních sedimentů mají větší hydrogeologický význam fluvialní akumulace sedimentů údolních niv a některá mocnější písčité eluvia. Propustnost kvartéru se mění dle charakteru uloženin. Pro dané území jsou charakteristické mělké zvodně, vázané na povrchovou zónu kvartérních uloženin, zónu zvětrávání, případně přípovrchové rozpojení hornin. Pramenní činnost je nejvýznamnější na území města Prahy, a to v jeho severní a severozápadní části, v místech drenáže svrchnokřídových hornin, a také v jižním okolí při soutoku Berounky a Vltavy.

V oblasti povodí Berounky se rajony svrchního proterozoika a staršího paleozoika Barrandienu vyznačují komplikovanějšími hydrogeologickými poměry a vytvářejí se v nich podzemní vody puklinového a zčásti puklinovo-krasového typu. V území narušeném těžbou uhlí obvykle dochází k druhotnému propojení zvodní. V zájmovém území se nachází pánve Žihelská a část pánve Rakovnické. Režim podzemních vod v pánvi je narušen jak bývalou povrchovou těžbou, tak důlní činností. Z kvartérních sedimentů jsou hydrogeologicky nejvýznamnější uloženiny údolních niv větších toků, kde bývají kolektory šterků a písků vyvinuty ve větších mocnostech a větších plochách. Místní význam přesahuje soutok Vltavy a Berounky. Pramenní činnost je nejvýznamnější v okolí Rakovníka v Rakovnické pánvi.

3.7.9 Jakost podzemních vod

Pro podzemní vody neexistuje na evropské úrovni jednoznačný seznam fyzikálně chemických ukazatelů. Rámcová směrnice pro hodnocení chemického stavu kromě odkazu na další směrnice pouze požaduje minimální rozsah sledovaných ukazatelů, což jsou obsah kyslíku, pH, vodivost, dusičnany a amonné ionty. Kromě toho je povinnost sledovat ty ukazatele, kvůli kterým byly útvary podzemních vod označeny jako rizikové.

Podzemní vody typické pro severní část kraje jsou z hlediska bakteriologického, ale i co do obsahu dusičnanů a amonných iontů vesměs nezávadné. V řadě případů však nevyhovují z hlediska obsahu hořčíku a vápníku. Pro oblast krystalinika a krasové vody je typický častý výskyt zvýšeného obsahu železa, manganu a radonu. Často je třeba vodu z těchto zdrojů upravovat. Kvalitativně nejhorší jsou zdroje z mělkých horizontů odebíraných v sedimentech řek a menších vodotečí v jižní části kraje. Jedná se o podzemní vody významně ovlivněné lidskou činností obsahující zvýšený obsah železa, manganu, amonných iontů, dusičnanů, v některých oblastech hliníku, chloridů a síranů. Podzemní vody z těchto zdrojů lze využívat omezeně pouze pro individuální zásobení.

Jakost podzemních vod je ve Středočeském kraji sledována u 68 objektů, odebíráno je cca 140 vzorků. Z nich cca 20 % překračuje povolená množství organických látek a kovů, koncentrace dusičnanů NO₃ přesahující limit pro pitnou vodu byla naměřena u cca 1/4 vzorků. V Plánech oblastí povodí je vyhodnocen chemický stav (CHS), kvantitativní stav (KS) a celkový stav (CS), který je nevyhovující (N), pokud nevyhovuje buď chemický nebo kvantitativní stav. Ostatní rajony mohou být potenciálně nevyhovující (P) nebo vyhovující (V).

HG R	název	CHS	důvod	K S	důvod	CS
1151	Kvartér Labe po Kolín	N		P	p., t.	N
1152	Kvartér Labe po Nymburk	N		P	p., t.	N
1171	Kvartér Labe po Jizeru	N		P	p., t.	N
1172	Kvartér Labe po Vltavu	N		P	p., t.	N
4340	Čáslavská křída	N		V		N

4350	Velimská křída	N		V		N
4360	Labská křída	N		V		N
4410	Jizerská křída pravobřežní	N		P	g.	N
4430	Jizerská křída levobřežní	N		P	g., p.	N
4510	Křída severně od Prahy	N		P	g.	N
4521	Křída Košáteckého potoka	P		P	g.	P
4522	Křída Liběchovky a Pšovky	N	N, atr	N		N
4523	Křída Obrtky a Ústěckého p.	N	N	V		N
4530	Roudnická křída	N	N,KNK,HCO ₃	V		N
4710	Bazální křídový kolektor na Jizeře	V		P	g.	P
4720	Bazální křídový kolektor od Hamru po Labe	N	N, SO ₄ , jiné	N		N
5131	Rakovnická pánev	N	N, Cl, SO ₄	V		N
5132	Žihelská pánev	N	N	V		N
5140	Kladenská pánev	N		V		N
6230	Krystal., proteroz. a paleoz. v pov. Berounky	N		V		N
6240	Svrchní silur a devon Barrandienu	N	N, datr	V		N
6250	Proteroz. a paleoz. v pov. přítoků Vltavy	N	N, Cl, SO ₄	V		N
6320	Krystalinikum v pov. střední Vltavy	N	N	V		N
6520	Krystalinikum v pov. Sázavy	N	N	V		N
6531	Kutnohorské krystalinikum	V		V		V

atr – atrazin, datr – desethylatrazin, Cl – chloridy, HCO₃ – hydrogenuhličitan, KNK – kyselinová neutralizační kapacita, N – dusík, SO₄ – sírany, p – poměr odběrů ke zdrojům, t – těžba, g – výstavba geotermálních vrtů

3.7.10 Vodní zdroje

Území Středočeského kraje vytváří velmi rozdílné podmínky pro zajištění zdrojů pitné vody pro potřeby odběratelů.

Území Středočeského kraje vytváří velmi rozdílné podmínky pro zajištění zdrojů pitné vody pro potřeby odběratelů.

Vodárenské systémy centrální části Středočeského kraje jsou provázány se zásobováním hl. města Prahy. Kvalitní zdroje podzemní vody, dostatečně kapacitní se nacházejí pouze v severní části kraje, v prostoru české křídové tabule a zásobují tak řadu sídel v pásu Rakovník, Kladno, Mělník, Praha, Mladá Boleslav, Nymburk a Kolín. Mezi nejvýznamnější patří prameniště Káraný s přirozenou vydatností 1 000 l/s (s umělou infiltrací 1 900 l/s), Mělnická Vrutice 500 až 650 l/s, Mladá Boleslav 280 – 355 l/s, Poděbrady 140 – 250 l/s, Kolín 115 l/s, Liběchovka 80 l/s, Rakovník 80 l/s, Benátky nad Jizerou 50 l/s, Písty u Nymburka 50 l/s, Mšeno 50 l/s, Sychrov 40 l/s, Lysá nad Labem 35 l/s, Pečky 30 l/s Týnec nad Sázavou 30 l/s, Hrušov 25 l/s, Bělá pod Bezdězem 20 l/s, Dobříš 20 l/s, Mníšek pod Brdy 20 l/s a dalších 11 zdrojů přesahujících vydatnost 10 l/s .

Celkem je zde 409 zdrojů vody podzemní s celkovou kapacitou cca 4 000 l/s. Trvalé dlouhodobé odběry, vyvolávající snižování hladiny podzemních vod, je nutno průběžně sledovat a v případě potřeby rozsah odběrů regulovat.

V centrální a jižní oblasti kraje jsou v zásobování pitnou vodou rozhodující zdroje povrchové - vodárenské nádrže Želivka, Vrchlice, Obecnice, Pilská a Lázká, upravuje se i voda z Vltavy s odběrem pod nádrží Orlík.

Celkem je zde 26 zdrojů vody povrchové s celkovou kapacitou cca 10 000 l/s (včetně Želivky a Podolí). Tyto zdroje postačují i pro budoucí rozšiřování spotřebišť, v centrálních úpravárnách vody jsou značné kapacitní rezervy.

Databázi zdrojů podzemních i povrchových vod lze nalézt například na internetové adrese <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/aplikace/zdroje-pitne-vody.html>.

Ve Středočeském kraji se nachází několik **přírodních léčivých zdrojů**. U Poděbrad jsou ložiska minerálních vod v lokalitách Dymokury, Hořátev, Kouty, Poděbrady, Sadská a Velké Zboží, u Čelákovic je ložisko peloidu Labiště pro Lázně Toušeň.

Český hydrometeorologický ústav spravuje síť pozorovacích objektů podzemních vod - pozorovacích vrtů a pramenů. Jejich databáze je dostupná na internetové adrese <http://hydro.chmi.cz/hydro/index.php?wmapp=WEBAPP&wmap=pzv>.

3.7.11 Ochrana vod

Do území kraje zasahují dvě chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). Jedná se CHOPAV Brdy, která je stanovena Nařízením vlády ČSR č.10/1979 Sb. a o CHOPAV Severočeská křída, která je stanovena Nařízením vlády ČSR č. 85/1981 Sb. Plocha CHOPAV Severočeská křída je na území Středočeského kraje vymezena na ploše 1035 km², tj. cca 9,4 % z celkové plochy kraje, územně zasahuje na území Pojizeří a území labských přítoků od Mělníka po ústí Ohře. Oblast je významným zdrojovým územím pro odběry kvalitní pitné vody.

CHOPAV Brdy se rozprostírá na rozhraní okresů Příbram a Beroun. Celková plocha této chráněné oblasti je 394 km², tj. cca 3,6 % celkové plochy kraje. Oblast je významnou zdrojovou oblastí řady toků a poskytuje výhodné možnosti pro potenciální výhledovou akumulaci povrchových vod.

Celkem 1 262 katastrálních území (cca 60 % plochy kraje) je vymezeno jako zranitelná oblast dle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění NV č. 351/2016. Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují a) povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo b) povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody. Ve zranitelných oblastech se upravuje používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření.

Ochranná pásma stanovuje vodoprávní úřad k ochraně vydatnosti a jakosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod, využívaných pro zásobování pitnou vodou. Dělí se na ochranná pásma 1. a 2. stupně.

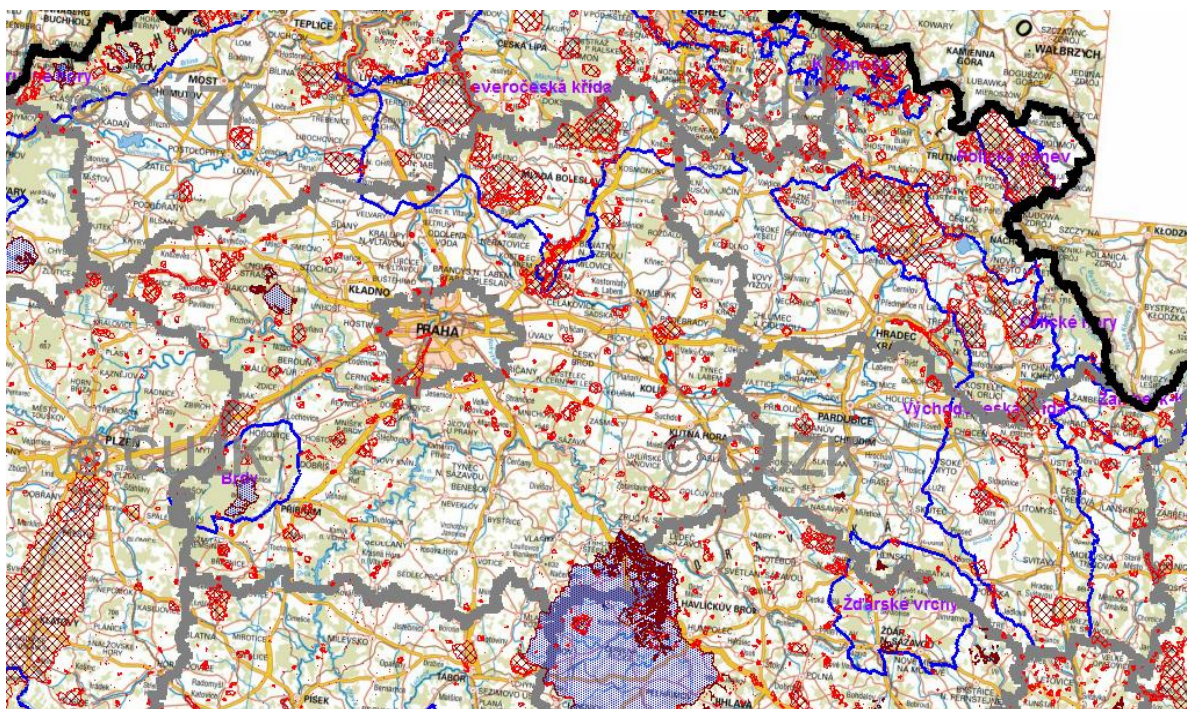
Ochranná pásma stanovená Krajským úřadem Středočeského kraje - ochranná pásma vodárenských nádrží Klíčava, Vrchlice a Želivka (v lednu 2017 byla navržena změna OP VZ Želivka) jsou k dispozici na internetové adrese:

<http://www.kr-stredocesky.cz/web/20994/202>,

ochranná pásma menších zdrojů stanovují místně příslušné vodoprávní úřady - odbory životního prostředí ORP a lze je nalézt například na internetové adrese

http://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=AJAX_MAIN&IFRAME=1&LEGEND_HIDE=0&QUERY_SELECTION=1&FULLTEXT_CHECKED=1#.

Ochranná pásma vodních zdrojů (podzemní vody - červená šrafa, povrchové vody – modrá šrafa, CHOPAV - modrá linie) - zdroj HEIS

Ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů a vrtů ČHMÚ

Ochranná pásma 1. a 2. stupně přírodních léčivých zdrojů lázeňského místa Poděbrady (včetně lokalit Dymokury, Hořátek, Kouty, Sadská a Velké Zboží) jsou stanovena Usnesením vlády ČR č. 127 ze dne 2.6.1976, dodatečně je dále stanoveno OP 1. stupně vrtu BJ 22 - Jubilejní (Vyhláška MZd č. 41/2008 Sb.) a OP 1. stupně vrtu BJ 23 - Eliščin pramen (Vyhláška MZd č. 55/2014 Sb.) v k.ú. Poděbrady.

Ochranná pásma 1. a 2. stupně přírodního léčivého zdroje ložiska peloidu Labiště lázeňského místa Lázně Toušeň jsou stanovena Vyhláškou MZd č. 13/2012 Sb.

Území OP 1. stupně jsou zpravidla oplocená a je do nich zakázán vstup nepovolaným osobám, využití území OP 2. stupně podléhá souhlasu Inspektorátu lázní a zříděl za podmínek dle lázeňského zákona (zák. č. 164/2001 Sb. v platném znění).

Ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů lze najít na internetové adrese http://www.mzcr.cz/Odbornik/obsah/dokumenty-ochrana-pasma-a-lazenska-mista_3240_3.html.

Ochranná pásma pozorovacích objektů ČHMÚ - vrtů a pramenů mají vesměs tvar kruhu o poloměru 250 m od objektu, v němž je nutno investiční činnost projednat na příslušné územní pobočce ČHMÚ.

3.7.12 Plánování v oblasti vod

Národní plány povodí (NPP) jsou rozsáhlé koncepční dokumenty, jejichž cílem je dosažení dobrého stavu vod do roku 2015 (I. etapa), případně do roku 2021 (II. etapa) či do pevně stanoveného konečného termínu v roce 2027. Souběžně jsou zpracovány Plány pro zvládnutí povodňových rizik (PZPR), které implementují požadavky směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládnutí povodňových rizik. Na NPP a PZPR navazují Plány dílčích

povodí (PDP, dříve Plány oblastí povodí POP), jejichž součástí jsou Dokumentace oblastí s významným povodňovým rizikem (DOsVPR). Středočeský kraj spadá do Národního plánu povodí Labe, Plánu pro zvládnutí povodňových rizik v povodí Labe a do pěti Plánů dílčího povodí - PDP Horního a středního Labe, PDP Ohře, dolního Labe a ostatních přítoků Labe, PDP Horní Vltavy, PDP Berounky a PDP Dolní Vltavy. Pořizovateli plánů dílčích povodí pro správní obvod Středočeského kraje jsou státní podniky Povodí Labe, Povodí Vltavy a Povodí Ohře ve spolupráci s Krajským úřadem Středočeského kraje a ústředními vodoprávními úřady.

NPP Labe schválila vláda České republiky Usnesením č. 1083 ze dne 21. prosince 2015. Národní plány povodí jsou zveřejněny na internetové adrese:
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plany-povodi.html>.

Ministerstvo zemědělství podle ustanovení § 25 odst. 4 vodního zákona vydalo NPP Labe jako opatření obecné povahy čj. 148/2016-MZE-15120 ze dne 12. ledna 2016. Uvedené opatření obecné povahy nabylo účinnosti dne 28. ledna 2016 a je zveřejněno na internetové adrese:
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/zverejnene-informace/opatreni-obecne-povahy-o-vydani.html>.

PZPR v povodí Labe schválila vláda České republiky Usnesením č. 1082 ze dne 21. prosince 2015. Plány pro zvládnutí povodňových rizik jsou zveřejněny na internetové adrese:
<http://www.povis.cz/html/pzpr.htm>.

Ministerstvo životního prostředí podle ustanovení § 25 odst. 5 vodního zákona vydalo PZPR v povodí Labe jako opatření obecné povahy čj. 90988/ENV/15 ze dne 22. prosince 2015. Uvedené opatření obecné povahy nabylo účinnosti dne 19. ledna 2016 a je zveřejněno na internetové adrese:
http://www.povis.cz/pdf/OOP-PpZPR-Labe_final.pdf.

PDP na území Středočeského kraje schválilo Zastupitelstvo Středočeského kraje dne 25.4.2016 usnesením č. 101-22/2016/ZK. Plány dílčích povodí stanoví cíle pro ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů, pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha, pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami a udržitelné užívání těchto vod a pro zlepšování vodních poměrů a ochranu ekologické stability krajiny. Jako nástroj k dosažení cílů slouží Programy opatření pro konkrétní vodní útvary (159 útvarů povrchových vod a 34 útvarů podzemních vod). Národní plány povodí a Plány dílčích povodí, včetně příslušných programů opatření, jsou podkladem pro výkon veřejné správy, zejména pro územní plánování, územní rozhodování, vodoprávní rozhodování a pro povolování staveb (§ 23 odst. 2 vodního zákona).

Programy opatření stanoví časový plán jejich uskutečnění a strategii jejich financování. V plánech dílčích povodí jsou navrhována opatření typu A a opatření typu B. V případě opatření typu A jde o činnosti cílené na konkrétní lokalitu, vymezenou například říčním kilometrem nebo obcí. Způsob řešení je vymezen parametry opatření. Opatření typu B jsou zaměřena na širší oblast, mohou být cílena na vodní útvar, nebo skupinu vodních útvarů, kde je identifikován vliv, případně na celé dílčí povodí. Souhrnný přehled je uveden na adrese:
[http://www.kr-stredocesky.cz/documents/20994/11469886/Základní informace+o+plánech+dílčích+povodí+a+programech+opatření+pro+správní obvod+Středočeského+kraje?version=1.1](http://www.kr-stredocesky.cz/documents/20994/11469886/Základní+informace+o+plánech+dílčích+povodí+a+programech+opatření+pro+správní+obvod+Středočeského+kraje?version=1.1).

K připomínkování jsou uvedeny navržené plány oblastí povodí pro léta 2021 až 2027, které zatím nenabývaly platnosti. Jsou v nich uvedena opatření realizovaná, probíhající a neprovedená.

Opatření pro vody užívané nebo uvažované pro odběr vody pro lidskou spotřebu

Účelem těchto opatření je zejména zlepšení jakosti vodních zdrojů a jejich ochrana před znečištěním. Mezi tato opatření lze zařadit stanovování ochranných pásem a způsob hospodaření v nich), sledování jakosti surové vody a dále všechna opatření redukující znečištění z bodových a plošných zdrojů znečištění, např.:

HSL203003 Opatření v povodí ke snížení množství zvláště nebezpečných látek ve vodárenské nádrži Vrchlice (pesticidy a léčiva)

HSL203004 Opatření v povodí ke snížení eutrofie na vodárenské nádrži Vrchlice

Opatření ke zlepšení jakosti vod využívaných ke koupání

Účelem těchto opatření je zejména zlepšení jakosti povrchových vod využívaných ke koupání, která je závislá především na eliminaci bodových zdrojů znečištění. Mezi tato opatření patří zejména eliminace bodových zdrojů znečištění (zvláště městské odpadní vody) a snížení plošného znečištění (zvláště ze zemědělství).

Opatření pro omezování odběrů a vzdouvání vod včetně odůvodnění případných výjimek

Účelem těchto opatření je eliminovat nežádoucí vlivy zajišťování vodohospodářských služeb na množství povrchové a podzemní vody. Odběry povrchových a podzemních vod mohou v některých případech způsobit nedosažení environmentálních cílů. Jedná se zejména o napjatou vodní bilanci povrchových a podzemních vod, způsobenou např. nepříznivým poměrem mezi odběry a základním odtokem.

Opatření k regulaci umělých infiltrací nebo doplňování podzemních vod

Účelem těchto opatření je ochrana podzemních vod. Jedná se zejména o podchycení všech umělých infiltrací a doplňování podzemních vod formou vydávání povolení.

Opatření k zabránění a regulaci znečištění z bodových zdrojů, včetně opatření směřujících ke snižování rozsahu mísících zón

Účelem těchto opatření je snížení znečištění z bodových zdrojů. Mezi tato opatření patří výstavba, intenzifikace nebo modernizace ČOV, případně výstavba nebo rekonstrukce kanalizace zakončené stávající ČOV.

BER207003 Hostokryje - výstavba kanalizace

BER207004 Nouzov - výstavba kanalizace

BER207005 Přílepy - výstavba kanalizace

BER207007 Trhové Dušníky - rekonstrukce a výstavba kanalizace

BER207008 Bohutín - Vysoká Pec - rekonstrukce a výstavba kanalizace

BER207010 Praskolesy - výstavba kanalizace a ČOV

BER207014 Drozdov - kanalizace a ČOV

BER207028 Výstavba a rekonstrukce kanalizací a čistíren odpadních vod v obcích do 2000

EO DVL207003 Jílové u Prahy - dostavba kanalizace

DVL207005 Libčice nad Vltavou - dostavba kanalizace

DVL207009 Sázava - výstavba a rekonstrukce kanalizace

DVL207014 Zruč nad Sázavou - výstavba a rekonstrukce kanalizace

DVL207016 Bystřice - výstavba kanalizace

DVL207017 Kladno - rekonstrukce a výstavba kanalizace, rekonstrukce ČOV

DVL207018 Velvary - rekonstrukce kanalizace

DVL207019 Rosovice - výstavba kanalizace a intenzifikace ČOV

DVL207039 Hostivice - dostavba a rekonstrukce kanalizace
 DVL207047 Výstavba a rekonstrukce kanalizací a čistíren odpadních vod v obcích do 2000 EO
 DVL207049 Říčany - intenzifikace ČOV
 DVL207050 Říčany - opatření na stokové síti související s intenzifikací ČOV Říčany
 DVL207051 Čerčany - intenzifikace ČOV
 DVL207052 Čerčany - dostavba a rekonstrukce kanalizace
 DVL207053 Sázava - dostavba splaškové kanalizace
 DVL207054 Mukařov - výstavba kanalizace a ČOV
 HSL207006 Odolena Voda - intenzifikace ČOV, dostavba kanalizace
 HSL207011 Neratovice - výstavba kanalizace a ČOV
 HSL207019 Velký Osek - výstavba kanalizace
 HSL207031 Dobruška - dostavba a rekonstrukce kanalizace
 HSL207032 Milovice - výstavba kanalizace
 HSL207033 Městec Králové - stavba a rekonstrukce kanalizace, intenzifikace ČOV
 HSL207056 Kolín - výstavba kanalizace, intenzifikace ČOV
 HSL207089 Kanalizace obce Chlístovice a okolních obcí v povodí vodárenské nádrže Vrchlice
 HSL207090 Mělník - intenzifikace ČOV, rekonstrukce a výstavba kanalizace
 HSL207093 Výstavba kanalizace a ČOV - obec Veletov
 HSL207103 Mnichovo Hradiště - centrální odkanalizování místních částí-Olšina
 HSL207105 Jivina - ČOV a splašková kanalizace
 HSL207126 Kosořice - splašková kanalizace a ČOV
 HSL207129 Kanalizace a ČOV - Mukařov
 HSL207149 Dřínov - výstavba kanalizace a ČOV
 HSL207204 Zvyšování účinnosti čištění snižováním podílu balastních vod - celé DP
 HVL207022 Březnice - rekonstrukce a výstavba kanalizace
 HVL207031 Výstavba a rekonstrukce kanalizací a čistíren odpadních vod v obcích do 2000 EO

Opatření k zabránění nebo regulaci znečištění z plošných zdrojů

Účelem těchto opatření je zabránění nebo regulace znečištění z plošných zdrojů. Mezi tato znečištění patří hlavně znečištění dusičnany ze zemědělství a atmosférickou depozici, částečně znečištění fosforem z eroze a znečištění pesticidy ze zemědělství. Mezi opatření uplatněná na plošné zdroje znečištění patří postupný zákaz používání pesticidů na zemědělsky využívaných půdách, omezování plošného znečištění z atmosférické depozice, spočívající především ve snižování emisí důsledným dodržováním platné legislativy, hospodaření se statkovými hnojivy, racionalizace výživy rostlin a organizační protierozní opatření.

Opatření k zamezení přímému vypouštění do podzemních vod s uvedením případů povoleného vypouštění Účelem těchto opatření je ochrana podzemních vod. Mezi opatření patří zejména podchycení všech přímých vypouštění znečišťujících látek do podzemních vod a to hlavně formou vydávání povolení. Ve Středočeském kraji nebyly identifikovány žádné významné problémy s přímým vypouštěním do podzemních vod. Nejsou navržena žádná opatření.

Opatření k omezování, případně zastavení vnosu nebezpečných a zvláště nebezpečných látek do vod

Jedná se o opatření, která jsou zaměřena na eliminaci znečištění z průmyslových zdrojů (ve vazbě na povrchové vody) a na staré ekologické zátěže (ve vazbě na podzemní vody).

Nejefektivnější způsob odstranění těchto látek z odpadních vod je eliminace jejich vzniku opatřením ve výrobě, které jsou spojeny s přechodem na výrobní technologii vyšší úrovně.

BER210015 Kovohutě Příbram a.s.

BER210016 Jímací území Rakovnický potok

DVL210005 Poldi

DVL210022 Jímací území Sedleckého potoka

HSL210006 SEZ - Walter, a.s. Stará Boleslav

HSL210009 SEZ - Pátek - znečištění CIU

HSL210012 SEZ - Milovice-letišť Boží Dar

HSL210013 SEZ - Kouřim - Molitorov

HSL210016 SEZ - Aero Vodochody a.s.

HSL210017 SEZ - Benzina s.r.o. ČSPHM Čáslav

Opatření k prevenci a snížení dopadů případů havarijního znečištění

Účelem těchto opatření je prevence a snížení dopadů případů havarijního znečištění, ke kterým dochází např. v důsledku povodní. Mezi tato opatření patří nutnost odstranit rozdílný přístup k omezování emisí do ovzduší, vody a půd, a tím zamezit potenciálním přesunům znečištění z jedné složky životního prostředí do jiné. Ve Středočeském kraji nebyly identifikovány žádné významné případy havarijních znečištění. Nejsou navržena žádná opatření.

Opatření k zajištění odpovídajících hydromorfologických podmínek vodních útvarů, umožňujících dosažení dobrého ekologického stavu nebo dobrého ekologického potenciálu

Účelem těchto opatření je náprava problémů, které vznikly na základě v minulosti provedených technických zásahů (zpravidla změna trasy vodních toků tak, aby co nejméně překážely zemědělskému využívání). Mezi tyto problémy patří zrychlení běžných i povodňových průtoků, omezení migrace vodních živočichů nevhodným průtokovým režimem a migračními překážkami a snížení samočisticí schopnosti toku. Mezi tato opatření patří odstranění migračních překážek a zakrytí vodního toku, obnova přirozené členitosti vodního toku v rámci koryta, aktivace, obnova a zřizování postranních ramen, tůní a mokřadů.

CZE212002 Zprůchodnění říční sítě

HSL212010 Renaturace vodních toků a niv

HSL212028 Labe, Čelákovice, zprůchodnění migrační překážky z důvodu technické neproveditelnosti

HSL212036 Labe, zdrž Týnec nad Labem a Veletov, obnova břehového porostu

HSL212037 Labe, zdrž Klavary, Velký Osek a Poděbrady, obnova břehového porostu LB a PB

HSL212051 Chlístovický potok - revitalizační opatření

HSL212052 Revitalizační opatření na Vrchlici v městské zástavbě Kutná Hora

HSL212053 Revitalizace jezu nad Denenarkovým mlýnem

HSL212055 Vrchlice ř. km 8.700 - Revitalizace jezu nad Spáleným mlýnem

HSL212074 Revitalizace odstaveného ramene Labe u Lžovic

Opatření pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny

Mezi tato opatření lze zařadit renaturace a revitalizace vodních toků, péče o břehové porosty, zatravnění a zalesňování orné půdy podél vodních toků.

CZE215001 Chráněné oblasti (oblasti vymezené pro ochranu stanovišť nebo druhů a mokřady) CZE215001 Krajinné plánování

HSL215001 Podpora retenční a infiltrační schopnosti půd, omezení povrchového odtoku a jeho přeměna na podzemní, redukce nevhodně odvodněných pozemků

HSL215002 Opatření k zamezení výskytu invazních druhů rostlin
HSL215101 Malé vodní útvary

Opatření pro hospodaření s vodami a udržitelné užívání vody a pro zajištění vodohospodářských služeb Cílem opatření je podpora efektivního a udržitelného užívání vody. Požaduje se důsledný postup při návrhu/povolení rekonstrukce nebo nové stavby dle normy TNV 75 9011 Hospodaření se srážkovými vodami. Dále jde o opatření k efektivnímu hospodaření s pitnou vodou, a to tak, že dojde k eliminacím ztrát vody ve vodovodních sítích (detekce a odstraňování skrytých úniků).

CZE216001 Hospodaření na rybnících

CZE216002 Území vyhrazená pro odběry pro lidskou spotřebu

CZE216002 Rebilance zásob podzemních vod

HSL216001 Správná praxe pro nakládání se splaveninami

HSL216002 Podmínky realizací tepelných čerpadel

HSL216003 Likvidace nepotřebných vrtů v chráněných územích

Opatření ke snížení nepříznivých účinků povodní v oblastech s významným povodňovým rizikem (OsVPR)

Opatření jsou zveřejněna v Plánech pro zvládání povodňových rizik. Dělí se na:

- preventivní - opatření pro zamezení umístění či rozšíření stávajících zranitelných staveb a aktivit v ohroženém území – např. územní plánování, regulace výstavby; opatření k odstranění zranitelných objektů, opatření k adaptaci ohrožených objektů a aktivit a ke snížení nepříznivých účinků povodní na budovy, veřejné sítě, aj.; opatření ke zvýšení prevence povodňového rizika – modelování a hodnocení povodňového rizika, hodnocení zranitelnosti v důsledku povodní, programy údržby a provozní řády atd.
- ochranná - obnova přirozených ekosystémů za účelem zpomalení odtoku a zvýšení retence vody v krajině, opatření k zachycení povrchového odtoku a snížení přítoku do říční sítě, zlepšení infiltračních schopností krajiny včetně změn v korytech a říční nivě a výsadby břehových porostů; opatření zahrnující technická opatření k regulaci průtoků, jako je výstavba, úprava nebo odstranění staveb pro zadržování vody; opatření zahrnující technické úpravy koryt vodních toků a úpravy v záplavových územích, výstavba, úprava nebo odstranění ochranných hrází nebo úpravy profilu koryta vodního toku; technická opatření vedoucí k omezení zaplavení povrchovou vodou v typicky městském prostředí – např. zvyšování kapacit stokových a odvodňovacích systémů; a jiná opatření vedoucí ke zvýšení ochrany proti povodním
- přípravná - opatření ke zřízení nebo zlepšení hydrometeorologických předpovědních a výstražných systémů, lokálních výstražných systémů a varovných systémů; opatření ke zřízení nebo zlepšení plánů pro zvládání povodňové situace odpovědnými orgány; opatření za účelem vytvoření nebo podpory veřejného povědomí o povodňovém ohrožení a riziku a připravenosti na povodňové situace; další opatření vedoucí k vytvoření nebo podpoře připravenosti na povodňové situace za účelem snížení jejich nepříznivých následků)
- obnovná - úklidové a rekonstrukční práce, zdravotní a psychologická pomoc, finanční a právní nástroje pro obnovu po povodni, včetně podpory nezaměstnaných, dočasné či trvalé ubytování; úklidové a rekonstrukční práce; ostatní obnova a poučení z povodní a opatření pro zlepšení povodňové ochrany, pojištění
- ostatní - dokumentace proběhlých povodní, vyhodnocení jejich příčin průběhu a důsledků, včetně fungování IZS a aktivit ostatních složek.

Pro územní plánování jsou důležitá opatření platná ve všech OsVPR:

- Pořízení nebo změna územně plánovací dokumentace obcí (vymezení ploch s vyloučením výstavby a ploch s omezeným využitím z důvodu ohrožení povodní)

- Využití výstupů povodňového mapování (mapy povodňového ohrožení a povodňového rizika jako limitu v územním plánování a rozhodování)
- Opatření k adaptaci ohrožených objektů a aktivit (zvýšení odolnosti) a ke snížení nepříznivých účinků povodní na budovy, veřejné sítě apod.
- Individuální PPO vlastníků nemovitostí
- Opatření ke zlepšení hlásné a předpovědní povodňové služby (hlásné profily, limity SPA apod.)
- Vytvoření či aktualizace povodňového plánu územních celků (včetně digitální podoby)
- Vytvoření či aktualizace povodňových plánů nemovitostí.

Navrhovaná konkrétní opatření ve Středočeském kraji dle PZPR v povodí Labe jsou:

HSL217178 Křenovka, VD Neškaredice - zvýšení retenční funkce rekonstrukcí spodních výpustí (studie, 14 mil. Kč)

HSL217185 Labe, PPO Neratovice - Libiš (studie, 60 mil. Kč)

HSL217261 Mrlina, Štítarský p., Vestec-Rožďalovice zvýšení ochrany obcí výstavbou poldrů - poldr Nepokoj (DÚR, 70,3 mil. Kč)

BER217085 Jalový p., Nádrž Kleštenice pro Zdice, Králův Dvůr, Beroun (Studie proveditelnosti, 180 mil. Kč)

BER217086 Chumava, Nádrž Chumava pro Zdice, Králův Dvůr, Beroun

BER217087 Stroupínský p., Nádrž Hředle II pro Zdice, Králův Dvůr, Beroun

DVL217022 Sázava, PPO města Sázava (DÚR, 150 mil. Kč)

DVL217024 Vltava, Kralupy nad Vltavou – PPO města (DUR, probíhá ÚŘ, 200 mil. Kč)

DVL217025 Vltava, Lužec nad Vltavou – ochranné hráze (studie, 50 mil. Kč)

DVL217026 Vltava, Nová Ves, místní část Staré Ouholice – ochranné hráze (- , 70 mil. Kč)

DVL217027 Vltava, VD Orlík – zvýšení retence, opatření na hrázi pro Prahu a obce podél Vltavy pod Prahou (Studie variant, 750 mil. Kč)

OHL217377 Labe, Mělník - povodňová ochrana II. etapa pro Dolní Beřkovice (IZ, 19 mil. Kč)

Ostatní navržená opatření jsou uvedena v jednotlivých plánech dílčích povodí na adrese <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/priprava-planu-povodi-pro-2-obdobi/plany-dilcich-povodi/>.

Opatření ke snížení nepříznivých účinků povodní v oblastech mimo OsVPR

Tato opatření se dělí na preventivní opatření na ochranu území před povodněmi a technická opatření na ochranu území před povodněmi - opatření ke snížení odtoku vody z povodí, výstavba suchých nádrží s objemem nad 50 tis m³ , úprava koryt vodních toků v zastavěných obcích přírodě blízkým způsobem, zvyšování retenční schopnosti krajiny a omezování vzniku povodní přírodě blízkým způsobem, ochrana proti erozi a omezování negativních důsledků povrchových odtoků vody, protipovodňová opatření s retencí, protipovodňová opatření podél vodních toků, zvyšování bezpečnosti vodních děl, studie odtokových poměrů a vymezování záplavových území, obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží, protipovodňová opatření realizovaná v rámci pozemkových úprav, provádění protipovodňových preventivních opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích a protierozní opatření na lesních půdách, sanace nádrží, erozních rýh a hrazení, stabilizace strží na pozemcích určených k plnění funkce lesa, budování a modernizace informačních systémů předpovědní povodňové a hlásné služby, podpora zpracování mapových podkladů o povodňovém nebezpečí a povodňovém riziku.

BER218001 Suchá vodní nádrž Žebrák na Stroupínském potoce

BER218014 Protipovodňová ochrana města Příbram

BER218015 Protipovodňová ochrana obce Žebrák

BER218019 Protipovodňová ochrana obcí Chodouň a Zdice

BER218021 VD Zásalská - zvýšení retence a zkapacitnění spodních výpustí

- BER218057 Protipovodňová ochrana obce Skořice
 DVL218005 Protipovodňová ochrana obce Bystřice
 DVL218006 Protipovodňová ochrana obce Čisovice
 DVL218007 VD Miřejovice
 DVL218012 HB Jahodový potok
 DVL218013 Protipovodňová ochrana obce Musík
 DVL218014 Rekonstrukce MVN - Rybníček pod lesem - Čerčany
 DVL218015 Varovný a informační systém v povodí Bakovského potoka
 DVL218016 Analýza odtokových poměrů v povodí Botiče
 DVL218017 Analýza odtokových poměrů v povodí Rokytky
 DVL218018 Brandýsek - povodňový park v nivě Týneckého potoka
 DVL218019 Protierozní opatření - Říčany
 DVL218020 Předpovědní a měrný systém hydrologických údajů ORP Říčany
 DVL218021 Suché poldry Nelahozeves
 DVL218022 Realizace PPO v oblasti rokle Zeměchy
 DVL218023 Realizace PPO v prostoru rybníků Zeměchy
 DVL218024 Realizace PPO v městské části Minice
 DVL218026 Realizace varovného systému v povodí Zákolanského potoka
 DVL218027 Úprava koruny hráze - Vojkovice
 DVL218029 Studie proveditelnosti zvýšení kapacity VD Němčice
 DVL218030 SN Zdiměřice na Jesenickém potoce nad Průhonickým zámeckým parkem
 DVL218031 SN Kocanda na bezejmenném levostranném přítoku Botiče nad zástavbou obce Osnice
 DVL218032 SN Osnice (horní) na VT Osnice nad zástavbou obce Osnice
 DVL218033 SN Olešky na Botiči nad zástavbou obce Osnice (hráz ř.km cca 30,750)
 DVL218034 SN Dobřejovice (horní) na Dobřejovickém potoce nad Dobřejovicemi
 DVL218035 Úprava Chomutovického potoka Popovičky - Chomutovice
 DVL218036 Protipovodňová a přírodě blízká opatření na toku Říčanského potoka - úsek od Mlýnského rybníka k Rozpakovu
- HSL218031 PPO Církvice
 HSL218033 PPO Úvaly
 HSL218044 VD Vrchlice - sanace betonů vzdušného líce hráze
 HSL218045 Velký rybník – rekonstrukce spodních výpustí, přelivu a hráze
 HSL218051 Poldr Kněžice na Beňovickém potoce v ORP Poděbrady
 HSL218067 Koncept hydrotechnických úprav krajiny ve Velkém Újezdu u Chorušic
 HSL218071 Nová Ves I - přírodě blízká protipovodňová opatření
 HSL218072 Mnichovo Hradiště - protipovodňová opatření na vodním toku Veselka
 HSL218101 Realizace lokálních varovných a výstražných systémů, tvorba a aktualizace povodňových plánů - celé DP
- HSL218107 Analýza odtokových poměrů povodí vodního toku Výrovky
 HSL218108 Úpravy koryta Zlonínského potoka
 HSL218109 Suché poldry Bašť
 HSL218110 Rekonstrukce Horního rybníka
 HSL218111 PPO Kozomín - obtokové koryto
 HSL218112 Úpravy funkčních objektů MVN Kozomín
 HSL218113 Zkapacitnění otevřeného koryta a zatrubněných úseků Postřižinského potoka
 HSL218114 Obtokové koryto pro převádění velkých vod mimo zastavěnou část obce Úžice
 HSL218116 Navýšení komunikace v místní části Kly a vybudování nové únikové komunikace HSL218117 Vybudování protipovodňové hrázky na místní komunikaci Kly – Větrušice
 HSL218118 Stavební úprava trafostanice nebo její přemístění

HSL218119 Vybudování evakuačního dvora mimo záplavové území
 HSL218120 Vybudování propustku pod komunikací III/24415 (úsek Tuhaň – Větrušice)
 HSL218121 Vyčištění tůní Tuhaň
 HSL218122 Přemístění trafostanic v Tuhani a Větrušicích
 HSL218123 Přemístění regulační stanice
 HSL218124 Stavební úprava trafostanice nebo její přemístění
 HSL218125 Opatření proti zpětnému vzdouvání vody z Labe do Černávk
 HSL218126 Vyčištění stávajících odvodňovacích prvků na katastrálním území obce a realizace plošného drenážního systému v intravilánu obce

Opatření ke snížení nepříznivých účinků sucha

Mezi tato opatření lze zahrnout opatření směřující k vytvoření akumulčních prostor především ve formě zásob podzemní vody a dále ve formě přírodních nebo umělých akumulací povrchových vod a povodí s příznivou krajinnou strukturou, např. zvětšovat retenční schopnost krajiny, snižovat erozi z plošného odtoku vody, snižovat množství srážkových vod odváděných kanalizací a vytvořit podmínky pro jejich přímé vsakování do půdního prostředí v co možná největší míře, racionalizovat hospodaření s vodou včetně snižování ztrát ve vodovodních sítích, územně chránit vybrané hydrologicky a morfologicky vhodné lokality pro umělou akumulaci povrchových vod (LAPV).

BER219002 Nádrž Senomaty na Kolečovickém potoce
 CZE219001 Sucho a nedostatek vodních zdrojů

Doplňková opatření

Doplňková opatření jsou opatření navržená a realizovaná k doplnění základních opatření.

BER220003 Generel odvodnění města Nové Strašecí
 BER220005 Generel odvodnění města Stochov
 BER220007 Generel odvodnění města Černošice
 BER220008 Generel odvodnění města Hořovice
 BER220009 Generel odvodnění města Králův Dvůr
 BER220017 Generel odvodnění města Rakovník
 BER220018 Generel odvodnění města Beroun
 BER220020 Generel odvodnění města Příbram
 BER220052 Zajištění přiměřeného čištění v obcích
 BER220073 Berounka - zprostupnění jezu Karlštejn ř.km 24,489
 BER220074 Berounka - zprostupnění jezu Zadní Třebaň ř.km 21,638
 BER220075 Berounka - zprostupnění jezu Řevnice ř.km 19,429
 BER220076 Berounka - zprostupnění jezu Dobřichovice ř.km 16,117
 BER220077 Berounka - zprostupnění jezu Mokropsy ř.km 11,809
 BER220085 Berounka - zprostupnění jezu Sýkořice ř.km 50,995
 BER220090 Revitalizace Loděnice Nenačovice
 BER220091 Revitalizace potoka v Rači
 BER220092 Výstavba MVN Konopas
 BER220093 Částečná revitalizace Berounky Tetín
 BER220094 Ekologická povodňová berma Srbsko z důvodu technické neproveditelnosti
 BER220095 Revitalizace Lišanského potoka - od soutoku s Červeným potokem po ústí do Rakovnického potoka
 BER220097 Revitalizace Švarcavy
 BER220098 Revitalizace Radotínského potoka Nučice - Chýnice
 BER220099 Revitalizace Litavky Láz - Bohutín
 BER220100 Revitalizace Litavky Havírna - Podlesí
 BER220101 Revitalizace Litavky Trhové Dušníky

- BER220102 Revitalizace Litavky Lochovice - Libomyšl
 BER220103 Revitalizace Červeného potoka Bavoryně
 BER220104 Revitalizace Stroupínského p. Újezd - Žebrák
 BER220115 Renaturace Kolečovického potoka nad Kolečovicemi
 BER220116 Renaturace potoka od Heřmanova
 BER220117 Renaturace Kounovského potoka a potoka Od Kounova
 BER220118 Renaturace Nesuchyňského potoka
 BER220119 Renaturace Novodvorského potoka
 BER220120 Renaturace Červeného a Krušovického potoka
 BER220121 Revitalizace potoka Olešná
 BER220122 Renaturace Karlovského potoka a přítoku
 BER220123 Renaturace Příbramského potoka, Jeruzalémského potoka a potoka Vojna
 BER220124 Renaturace Ohrazenického potoka
 BER220126 Revitalizace Chlumeckého potoka
 BER220127 Revitalizace Novodvorského potoka a potoka od Osova
 BER220128 Dílčí revitalizační opatření Červeného potoka od Komárova po Tihavu
 BER220129 Renaturace Tihavy
 BER220130 Dílčí revitalizační opatření Litavky od Libomyšli po ústí do Berounky
 BER220131 Dílčí revitalizační opatření Červeného potoka pod Bavoryni
 BER220134 Revitalizace Suchomastského potoka
 BER220135 Renaturace Loděnice u Řevničova
 BER220136 Renaturace Mšeckého potoka
 BER220137 Renaturace Loděnice nad Turyňským rybníkem
 BER220138 Renaturace Žehrovického potoka
 BER220139 Renaturace Lipeňského potoka
 BER220140 Renaturace Černého potoka a jeho přítoků
 BER220142 Opatření k úpravě provozního monitoringu
 BER220146 Omezení obsahu fosforu v povodí nádrže Klíčava
 BER220147 Likvidace nepotřebných vrtů v chráněných územích
 BER220189 Podpora renaturačních procesů na vybraných vodních tocích
 BER220190 Migrační zprostupnění vybraných vodních toků
 BER220501 Průzkumný monitoring
 DVL220003 Generel odvodnění města Týnec nad Sázavou
 DVL220005 Generel odvodnění města Jesenice
 DVL220006 Generel odvodnění města Hostivice
 DVL220007 Generel odvodnění města Sedlčany
 DVL220008 Generel odvodnění města Roztoky
 DVL220009 Generel odvodnění města Dobříš
 DVL220011 Generel odvodnění města Vlašim
 DVL220012 Generel odvodnění obce Čerčany
 DVL220013 Generel odvodnění města Slaný
 DVL220015 Generel odvodnění města Benešov
 DVL220016 Generel odvodnění města Kralupy nad Vltavou
 DVL220019 Generel odvodnění města Kladno
 DVL220021 Zajištění přiměřeného čištění v obcích v celém DP
 DVL220027 Generel odvodnění obce Nelahozeves
 DVL220052 Revitalizace Vltavy pod Vraňany
 DVL220056 Zprostupnění jezu Městečko ř.km 29,3
 DVL220057 Zajištění trvalé prostupnosti jezu Podělusy ř.km 17,8
 DVL220058 Komplexní revitalizační a renaturační opatření na Rejkovickém potoce
 DVL220059 Zprostupnění jezu Kamberk

- DVL220061 Zprůchodnění stupně Klecánky ř.km 37,2
- DVL220062 Zprůchodnění stupně Libčice ř.km 27,2
- DVL220063 Rehabilitace nivního území Dolany - Kocanda
- DVL220064 Zprůchodnění stupně Mířejovice ř.km 18,0
- DVL220065 Revitalizace LB Vltavy Nové Ouholice
- DVL220067 Revitalizace Litovického potoka Hostivice
- DVL220069 Revitalizace Pitkovického potoka
- DVL220071 Částečná revitalizace Sázavy v Sázavě
- DVL220072 Revitalizace LP Štěpánovského potoka od Vracovic (z majetkoprávních důvodů)
- DVL220073 Revitalizace Malkoveckého potoka
- DVL220074 Revitalizace Sedlečského potoka
- DVL220075 Revitalizace Zvěstovského potoka
- DVL220076 Revitalizace Býkovického potoka
- DVL220079 Revitalizace Volaveckého potoka - Přesličky
- DVL220080 Revitalizace potoka Buková
- DVL220081 Revitalizace potoka V Drbani
- DVL220082 Revitalizace Prusického potoka
- DVL220083 Revitalizace Konojedského potoka
- DVL220086 Revitalizace Janovického potoka Václavice
- DVL220090 Renaturace Keblovského potoka
- DVL220091 Renaturace Strašického a Ratměřického potoka
- DVL220092 Renaturace Chotýšanského potoka
- DVL220093 Renaturace Benešovského a Myslíčského potoka
- DVL220094 Renaturace Maršovického a Zderadického potoka
- DVL220095 Renaturace Zahořanského potoka po ústí do Janovického potoka
- DVL220096 Renaturace Chářovického potoka
- DVL220097 Renaturace Tloskovského potoka
- DVL220098 Renaturace Neveklovského potoka
- DVL220099 Přírodě blízká úprava Sázavy Zruč nad Sázavou
- DVL220100 Renaturace Ostrovského potoka Bohdaneč
- DVL220101 Renaturace Nučického potoka
- DVL220102 Renaturace Jevanského potoka u Srbína
- DVL220103 Renaturace Jevanského potoka
- DVL220104 Renaturace Jílovského potoka a přítoku
- DVL220108 Renaturace Mastníku Heřmaničky
- DVL220109 Renaturace Chrastavy
- DVL220110 Renaturace Dobřejovického potoka
- DVL220113 Renaturace Dřetovického potoka
- DVL220114 Revitalizace Zákolanského potoka Otovovice - Minice
- DVL220115 Přírodě blízká úprava Zákolanského potoka v Kralupech nad Vltavou
- DVL220116 Renaturace Knovízského potoka a přítoků
- DVL220117 Renaturace Červeného potoka a přítoků
- DVL220118 Renaturace Zlonického/Bilichovského potoka
- DVL220119 Renaturace Vranského potoka
- DVL220120 Opatření k úpravě provozního monitoringu
- DVL220121 Omezení obsahu fosforu v povodí nádrže Orlík III
- DVL220122 Omezení obsahu fosforu v povodí nádrže Slapy
- DVL220123 Omezení obsahu fosforu v povodí nádrže Švihov
- DVL220124 Likvidace nepotřebných vrtů v chráněných územích
- DVL220125 Revitalizace Jesenického potoka - horní úsek
- DVL220127 Revitalizace Jesenického potoka - dolní úsek

DVL220128 Kocanda - Revitalizace bezejmenného LP Botiče
 DVL220130 Revitalizace Osnice - dolní úsek
 DVL220131 Revitalizace Osnice - horní úsek
 DVL220132 Odbahnění rybníků Rozpakov a Srnčí
 DVL220133 Srbín - revitalizace vodní nádrže
 DVL220134 Velvary - provedení studie revitalizace Svodnice
 DVL220135 Vojkovice - revitalizace a vyčištění Kozárovického potoka
 DVL220136 Revitalizace Říčanského potoka
 DVL220137 Velké Popovice - odbahnění Pivovarského rybníka
 DVL220139 Povodí VN Švihov - zpracování bilanční studie
 DVL220140 Jesenice - revitalizace Botiče, Osnice a Jesenického potoka
 DVL220141 Popovičky - odbahnění a oprava návesního rybníka
 DVL220142 Podpora renaturačních procesů na vybraných vodních tocích
 DVL220143 Vodohospodářská rehabilitace parku Veltrusy (z finančních a ekon. důvodů)
 DVL220144 Migrační zprostupnění vybraných vodních toků
 DVL220145 Revitalizace Kocáby Višňová - Rybníky
 DVL220146 Revitalizace Bakovského potoka
 DVL220501 Průzkumný monitoring
 HVL220099 Zajištění přiměřeného čištění v obcích v celém DP
 HVL220133 Revitalizace Hoděmyšlského potoka
 HVL220134 Renaturace Nesvačilského potoka a přítoků
 HVL220135 Revitalizace potoka od Pňovic
 HVL220136 Revitalizace Bubovického potoka
 HVL220137 Revitalizace Volenického potoka
 HVL220138 Revitalizace Modřejky
 HVL220139 Revitalizace Podrejžského a Závřického potoka
 HVL220140 Renaturace Hrádečského a Vranečského potoka
 HVL220141 Renaturace sítě drobných toků v horním povodí Svojsického potoka
 HVL220142 Renaturace Hrádeckého potoka a potoka od Lisovic
 HVL220143 Revitalizace Ohařského potoka
 HVL220144 Opatření k úpravě provozního monitoringu
 HVL220147 Omezení obsahu fosforu v povodí nádrže Orlick I
 HVL220148 Omezení obsahu fosforu v povodí nádrže Orlick II
 HVL220151 Revitalizace údolní nivy Lomnice v k.ú. Buzice
 HVL220501 Průzkumný monitoring.

3.7.13 Lokality pro akumulaci povrchových vod

Jedním z adaptačních opatření na klimatickou změnu a změnu vodního režimu by měl být Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod, tzv. Generel LAPV, který byl aktualizován v srpnu 2020. Cílem je vymezení ploch morfoloogicky, geologicky a hydrologicky vhodných pro akumulaci povrchových vod, tedy pro výstavbu přehradních nádrží za účelem snížení nepříznivých účinků povodní a sucha bez vážných a zjevných zásadních střetů se zastavěným územím.

Lokality jsou vybírány ve dvou kategoriích:

- Kategorie A (lokality pro vodárenské nádrže) - zahrnují území, jejichž vodohospodářský význam spočívá především ve schopnosti vytvořit či doplnit zdroje vody pro zásobování pitnou vodou. U těchto lokalit bude potřeba jejich využití vázána na vyhodnocení skutečného dopadu změny klimatu a očekávaný nedostatek vody v regionech.
- Kategorie B (lokality pro víceúčelové nádrže) - zahrnují území, která jsou svou polohou a parametry vhodná pro akumulaci vody za účelem ostatních odběrů, nadlepšování průtoků ve vodních tocích a k podpoře prevence před povodněmi.

V územně plánovací dokumentaci je nutno pro tyto záměry vymežit územní rezervy pro dlouhodobou výhledovou ochranu území, kde v souladu s vodním zákonem lze měnit dosavadní využití, umisťovat stavby a provádět další činnosti pouze v případě, že neznemožní nebo podstatně neztíží jejich budoucí využití pro akumulaci povrchových vod. Orgány územního plánování stanoví v územně plánovací dokumentaci s ohledem na ustanovení § 28a odst. 1 vodního zákona k územím chráněným pro akumulaci povrchových vod podmínky jejich využití. V těchto územích není možné navrhopvat záměry na umístění zejména:

a) nových staveb technické a dopravní infrastruktury mezinárodního, republikového a jiného nadmístního významu s výjimkou staveb, kde bude prokázáno projektovou dokumentací, že jejich umístění nebo provedení anebo užívání neztíží budoucí využití území dotčené předmětnou stavbou pro akumulaci povrchových vod,

b) změny dokončených staveb technické a dopravní infrastruktury mezinárodního, republikového a jiného nadmístního významu s výjimkou staveb, kde bude prokázáno projektovou dokumentací, že jejich umístění nebo provedení anebo užívání neztíží budoucí využití území dotčené předmětnou stavbou pro akumulaci povrchových vod,

c) staveb a zařízení pro průmysl, energetiku, zemědělství, těžbu nerostů, a dalších staveb, zařízení a činností, které by mohly narušit geologické a morfoloogické poměry v území předpokládaného profilu přehrady nebo jinak nepříznivě ovlivnit budoucí vodohospodářské využití plochy zátopy vodní nádrže, a to jak samotným rozsahem staveb ve vymezeném území (např. sídelní útvary), velkými plochami pro podnikání s investičně náročnými vedeními technické infrastruktury, tak jejich následným provozem (např. skládky odpadů, odkaliště, sklady pohonných hmot atd.).

Konkrétní podmínky odpovídající podrobnosti dané územně plánovací dokumentace a přihlížející k místním poměrům, zejména k souvislostem s osídlením a ke krajinnému charakteru, lze stanovit a zajistit v opatření obecné povahy ve smyslu § 171 až 174 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, jímž se vydává územně plánovací dokumentace. Jejich smyslem je neomezovat současné činnosti v území chráněných pro akumulaci povrchových vod nad míru nezbytně nutnou a naopak umožnit prostřednictvím

územních plánů využití těchto území, které by bylo v souladu s § 28a odst. 1 vodního zákona a zohledňovalo předpokládaný časový horizont (příštích padesát až sto let).

Generel není plánem výstavby vodních nádrží, ale podkladem, podle kterého se prostřednictvím územního plánování zajistí využívání stanovených území tak, že nedojde k znemožnění nebo podstatnému ztížení možné realizace konkrétní nádrže v budoucnu k zajištění nezbytných (chybějících) vodních zdrojů v důsledku dopadů změny klimatu. Vodní nádrže jsou záměry, u kterých se předpokládá možnost zhoršení ekologického stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody z hlediska nových změn fyzikálních poměrů. Záměry, jejichž realizace by měla za následek zhoršení ekologického stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo znemožnění dosažení dobrého ekologického stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchové vody, nelze povolit ani provést bez udělení výjimky z cílů ochrany vod podle § 23a odstavců 7–9 vodního zákona. Z podmínek pro udělení výjimky vyplývá, že k realizaci záměru podle předchozí věty je možné přistoupit za předpokladu, že je na realizaci prokázán převažující veřejný zájem nebo pokud jsou přínosy pro životní prostředí a společnost při dosahování cílů podle § 23 odst. 1 vodního zákona převáženy přínosy nových změn (v tomto případě realizace vodní nádrže) pro lidské zdraví, udržení ochrany obyvatel nebo udržitelný rozvoj, zajištění nezbytných prospěšných cílů (v tomto případě vodních zdrojů) není možné dosáhnout jinými prostředky, jež by byly z hlediska životního prostředí významně lepší, a to z důvodů technické neproveditelnosti nebo pro neúměrné náklady, a zároveň jsou učiněny všechny schůdné kroky k omezení nepříznivých vlivů na stav dotčených vodních útvarů.

Pro správní obvod Středočeského kraje je v Generelu LAPV vymezeno 13 lokalit. Jedná se o 3 lokality v povodí Labe a 9 lokalit v povodí Vltavy (nově Hředle, Chumava a Nabdín, Amerika není ve Středočeském kraji ale v kraji Plzeňském):

lokalita	vodní tok	CHP	ORP	kategorie	plocha (ha)
Březí	Klejnářka	1-04-01-008	Kutná Hora	B	71,7
Doubravčany	Výrovka	1-04-06-013	Kolín	B	53,7
Tuchoraz	Šembera	1-04-06-036	Český Brod	B	88,4
Amerika	Klabava	1-11-01-010	Rokycany	A	206,4
Hrachov I	Brzina	1-08-05-036	Příbram	B	43,5
Hrachov II	Brzina	1-08-05-034	Příbram	B	77,3
Hředle II	Stroupínský p.	1-11-01-016	Beroun	B	65,7
Chumava	Chumava	1-11-01-024	Beroun	B	90,4
Javornice	Javornice	1-11-02-111	Rakovník	B	103,4
Kleštenice	Jalový potok	1-11-04-029	Hořovice	B	62,3
Myslín	Skalice	1-08-04-058	Příbram	B	167,3
Nabdín	Bakovský p.	1-12-02-055	Kladno	B	89
Podolí	Mastník	1-08-05-051	Benešov	B	85,9

V současné době se řeší několik studií odtokových poměrů (SOP) v povodí vodních toků, ze kterých vzejdou návrhy protipovodňových opatření včetně dalších návrhů malých víceúčelových vodních nádrží (VN) či suchých nádrží (SN) v dotčených obcích, např.: SOP v povodí Berounky (Sweco Hydroprojekt a.s. + VRV a.s.) včetně

- SN 1023 na Karlickém potoce 9,2 ha (Vysoký Újezd, Mořina)
- SN 1024 na Švarcavě 6,5 ha (Roblín, Třebotov)
- VN 1025 na Švarcavě 8,1 ha (Roblín, Chýnvice)
- VN 1026 na Bubovickém potoce 3,8 ha (Karlštejn, Srbsko)
- SN 1078 na Habrovém potoce 10,2 ha (Nižbor, Otročiněves)
- VN 1035 na Hýskovském potoce 3,5 ha (Hýskov)
- VN 1038 na Vůznici 8,2 ha (Běleč)
- VN 2029 na Tyterském potoce 7,4 ha (Pavlíkov, Panoší Újezd)
- VN 2030 na přítoku Rousínovského potoka 5,6 ha (Krakovec)
- VN 2031 na Krakovském potoce 7 ha (Krakov, Krakovec)
- VN 69 Javornice na Javornici 103,4 ha (Slatina, Kožlany) - v souladu s LAPV v subpovodí Litavky
- VN 72 Kleštěnice na Jalovém potoce 62,3 ha (Jivina, Komárov, Zaječov) v souladu s LAPV
- SN 1006 na Stroupínském potoce 56,9 ha (Hředle)
- SN 1007 na Vraním potoce 1,6 ha (Hředle)
- SN 1010 na Červeném potoce 8 ha (Chaloupky)
- SN 1012 na Jalovém potoce 11,5 ha (Zaječov)
- SN 1013 na Chumavě 55,9 ha (Libomyšl, Neumětely)
- SN 1014 na Podlužském potoce 14,8 ha (Lochovice)
- SN 1015 na Podlužském potoce 3,9 ha (Podluhy)
- SN 1016 na Podlužském potoce 11 ha (Rpety)
- VN1052 na Suchomastském potoce 7,6 ha (Bykoš, Suchomasty)
- v subpovodí Loděnice
- VN 1036 na Přílepském potoce 4,9 ha (Chrštenice, Chyňava)

SOP v povodí vodního toku Výrovka (VRV a.s. + Šindlar s.r.o.) - předběžné návrhy zatím nejsou k dispozici.

Aktuálně se připravuje výstavba akumulčních nádrží a dalších opatření v povodí Rakovnického potoka a Kolečovického potoka ve Středočeském kraji (a Blšanky v Ústeckém kraji) pro zmírnění vodního deficitu v oblasti Rakovnicka. Jedná se o opatření BER 219002 ke snížení nepříznivých účinků sucha plynoucí z Plánu dílčího povodí (PDP) Berounky. Všechny části PDP na území Středočeského kraje **schválilo Zastupitelstvo Středočeského kraje** dne 25.4.2016 usnesením č. 101-22/2016/ZK, v současnosti je zpracovaná DÚR (Sweco Hydroprojekt a.s. 3/2021) a zpracovává se EIA (Ekopontis s.r.o. Brno). Navrhují se víceúčelové vodní nádrže Senomaty na Kolečovickém potoce a Šanov na Rakovnickém potoce k nalepšování minimálních průtoků v tocích, k akumulaci závlahové vody a k částečnému snížení povodňových průtoků. Součástí řešení mají být vodní díla Kryry a Mukoděly v povodí Blšanky a převod vody z Ohře do stávající vodní nádrží Jesenice na Rakovnickém potoce a do stávající nádrže na Kolečovickém potoce. Součástí řešení jsou dále přírodě blízká opatření v povodí toků a zejména zajištění vyhovující kvality povrchových vod (ČOV Oráčovská věznice apod.). Zákres je proveden podle DÚR vodních nádrží v povodí Rakovnického potoka (Sweco Hydroprojekt a.s. Praha, 2/2021). Plochy je třeba vymezit v územních plánech dotčených obcí.

Další lokalita pro zachycení povodňových průtoků je vymezena v povodí Mrliny mezi obcemi Vestec - Rožďalovice (ORP Nymburk). Jedná se o poldr Nepokoj na Štítarském potoce zasahující obce Křívec a Dymokury (opatření HSL 217261), pro který je rovněž zpracovaná DÚR (Swec Hydrprojekt a.s. Praha, 6/2017).

Naopak vodní nádrž Kleštenice č. 72 na Jalovém potoce v ORP Hořovice se dle informací Povodí Vltavy s.p. aktuálně nepřipravje a je nutno ji uvádět pouze jako územní rezervu.

Z územního plánu města Roztoky plyne požadavek na vyřešení povodní v Tichém údolí vymezením retenčního prostoru na přítoku Unětického potoka v Praze - Suchdole. Pro záměr je nutno zpracovat studii a zapracovat do ZÚR Prahy.

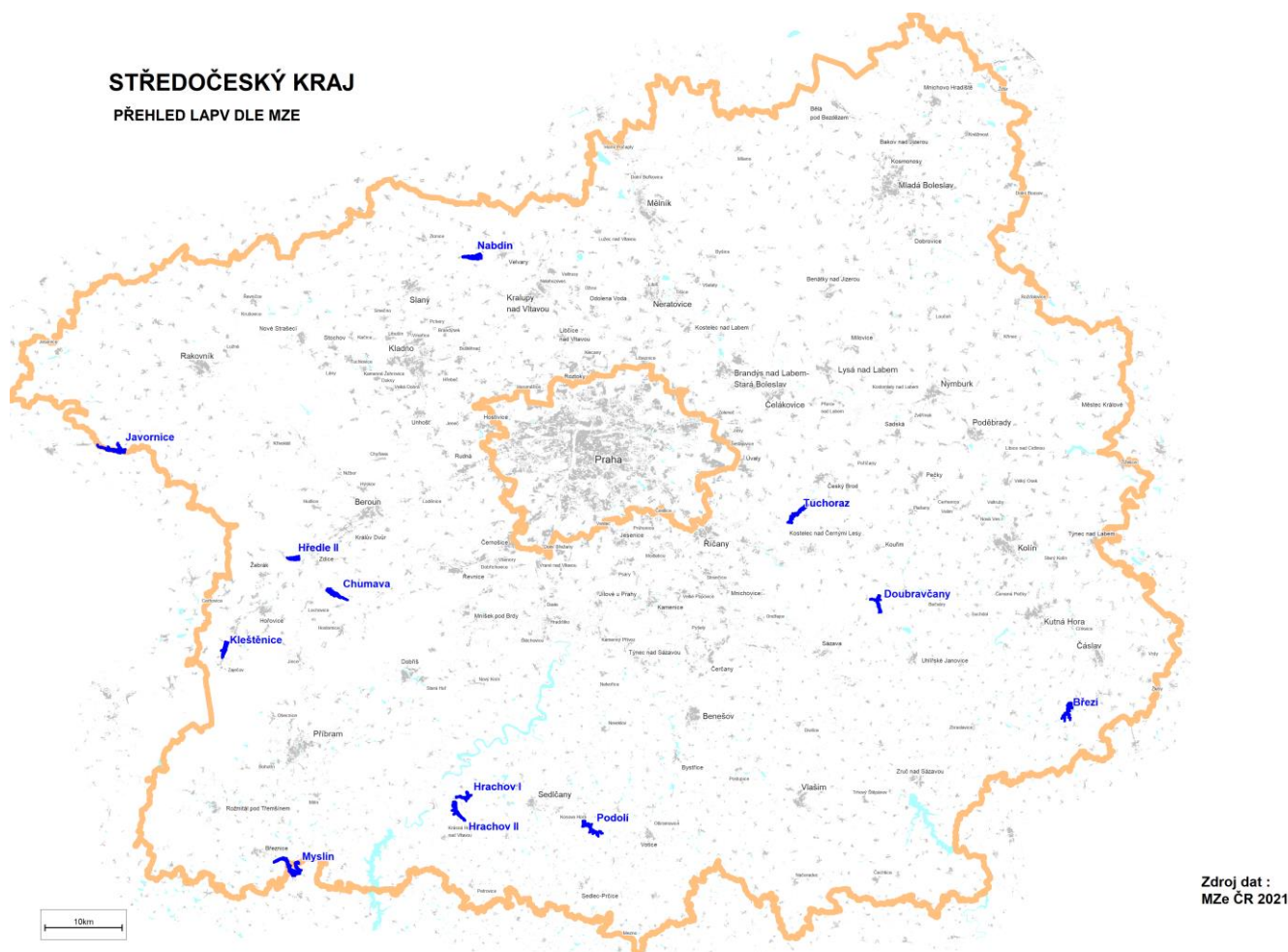
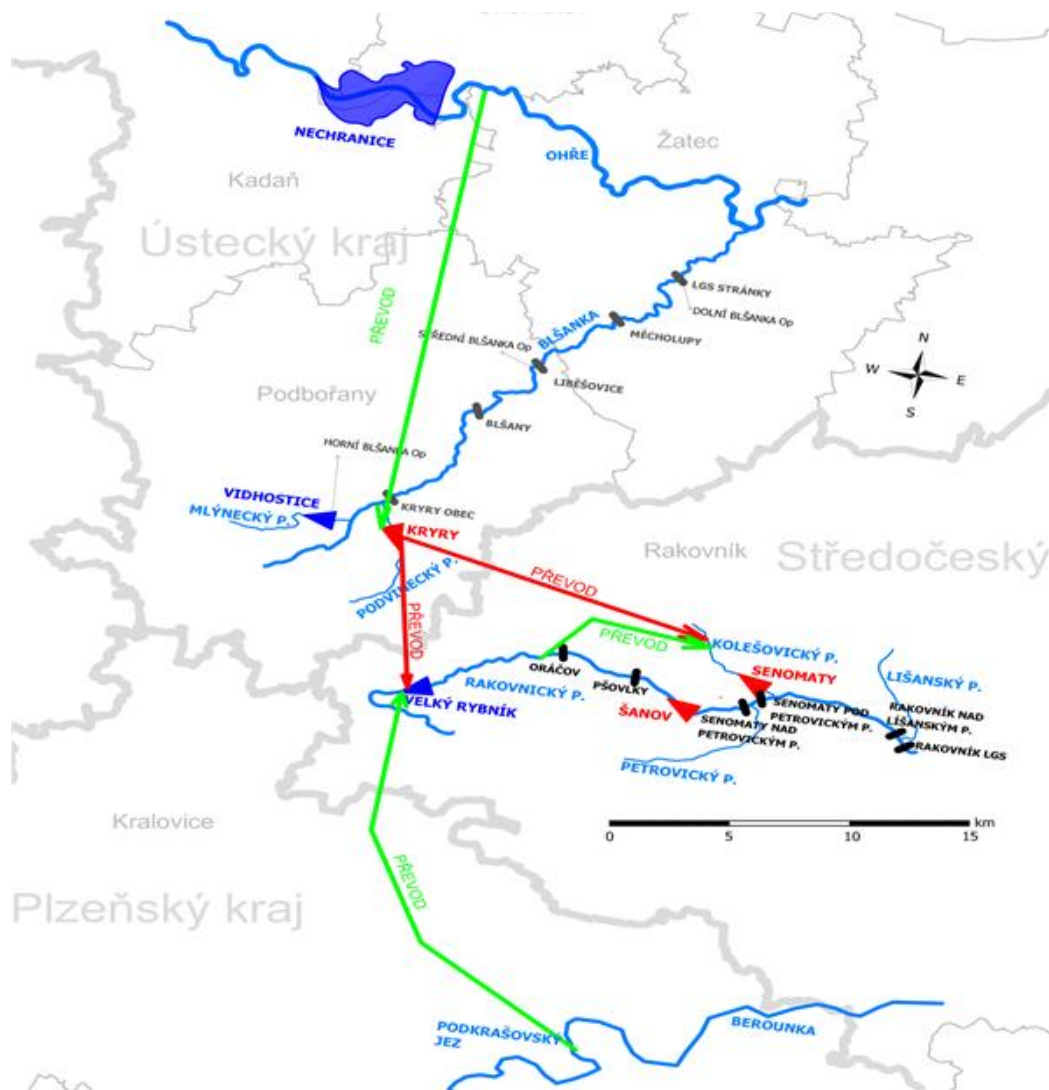

Schéma řešení sucha v oblasti Rakovnícka (zdroj: prezentace MZe, Chomutov 2019)

3.7.14 Vodní díla

Na vodních tocích je vybudovaná řada vodních děl – vodní nádrže slouží k akumulaci vody pro vodárenské využití, průmysl, energetiku či zemědělství, k ochraně území před povodněmi, nalepšování vody v tocích v době snížených průtoků, rekreaci, chov ryb apod. Jezy slouží vesměs jen pro zajištění odběrů vody pro energetiku či průmysl, odkaliště pro zachycení znečištěných vod. Přírozená jezera se v území nevyskytují, umělá jezera vznikla vytěžením štěrků, písků či jiných nerostných surovin. Ve správním obvodu Středočeského kraje se nachází celkem 71 vodních děl I. až III. kategorie, mezi něž patří významné vodní nádrže Vltavské kaskády - Orlík, Kamýk (vyrovnávací nádrž Orlíka), Slapy a Štěchovice, vodárenské vodní nádrže Švihov na Želivce, Vrchlice na Vrchlici, Pilská, Láz a Obecnice na přítocích Litavky a Klíčava na Klíčavě, odkaliště Panský les v Mělníce, Spolana v Neratovicích, Bytíz v Příbrami a Rýzmburk ve Vlašimi, rybníky, jezy, ochranné hráze, vodní elektrárny, vodovodní přivaděče apod. Vodních děl IV. kategorie většího významu (objem min. 100 tis. m², potenciál škod větší než 8, potenciál ohrožení osob větší než 3) je ve Středočeském kraji 96; patří mezi ně především rybníky, ale i hráze protipovodňové ochrany apod. Suchých nádrží (poldrů) je dle evidence MZe vybudováno v kraji 16; mezi největší lze

zařadit Tuchoměřický poldr na Únětickém potoce s rozlohou 3,9 ha a poldr v Býchorech na Hlubockém potoce s rozlohou 3,5 ha.

Řeky, nádrže a jezové zdrže mohou sloužit rovněž pro dopravu a rekreaci. Mezi využívané vodní cesty dopravně významné je zařazen úsek Labe od říčního km 102,2 (Chvaletice) na státní hranici se Spolkovou republikou Německo (tzv. Labská vodní cesta), úsek Vltavy od říčního km 91,5 (Třebenice) po ústí do Labe včetně výústní části Berounky po přístav Radotín (tzv. Vltavská vodní cesta) a úsek Vltavy od říčního km 239,6 (České Budějovice) po říční km 91,5 (Třebenice) jen pro plavidla o nosnosti do 300 tun. Za vodní cestu účelovou se považuje úsek Sázavy od Ledče po ústí do Vltavy, vodní turistika má dobré podmínky a velkou tradici na Sázavě od Ledče i na Berounce.

Seznam vodních děl I. - III. kategorie k 31.12.2016 ve stavu nebo výstavbě a Seznam vodních děl IV. kategorie významných z hlediska TBD je uveden na internetové adrese: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/>

3.7.15 Projednávaná aktualizace ZÚR Stč. Kraje ve vztahu k protipovodňovým opatřením

Vypouští se tyto záměry:

- stavba PP01 – Mělník, realizovaná v roce 2008
- stavba PP02 – Poděbrady, realizovaná v roce 2010
- stavba PP03 – Benátky nad Jizerou, realizovaná v roce 2011
- stavba PP04 – Mnichovo Hradiště, realizovaná v roce 2013
- stavba PP08 – Veltrusy, realizovaná v roce 2012
- stavba PP10 – Beroun, realizovaná v roce 2014
- stavba PP11 – Králův Dvůr, realizovaná v roce 2009

Ze dvou ploch označených PP12 byla zrušena plocha pro poldr Hasina v povodí Mrliny, od jehož realizace správce povodí (Povodí Labe) upustil. Upraveno bylo vymezení druhé plochy pro poldr Nepokoj na Štítarském potoce (levostranný přítok Mrliny) dle aktuálního podkladu Povodí Labe s.p. (DÚR 2016). Vyhodnocení vlivů na EVL a PO soustavy Natura 2000 identifikovalo v případě upraveného vymezení plochy PP12 významně negativní vliv na předměty ochrany EVL Dymokursko 6510 (extenzivní sečené louky), především z důvodu potenciální změny vlhkostních poměrů a občasnému zatopení dotčených ploch. Četnost těchto jevů bude závislá na srážkových poměrech a nelze ji proto s určitostí předvídat. Proti veřejnému zájmu na ochraně tohoto stanoviště stojí veřejný zájem na zajištění protipovodňové ochrany obyvatel a majetku zejména v sídlech níže na toku Mrliny (Křinec, Zábrdovice, Vestec, Raško-vice, Budiměřice, východní okraj Nymburka), ale s ohledem na plochý reliéf také sídel v blízkém okolí (Svidnice, Netřebice). V souladu s článkem (25) republikových priorit dle PÚR ČR a článkem (7) písm. i) priorit územního plánování kraje (viz kap. A.) klasifikuje projektant tento veřejný zájem jako převažující. Pro minimalizaci, resp. vyloučení významného vlivů na dotčený předmět ochrany EVL Dymokursko lze doporučit úpravu vymezení plochy maximální zátopy poldru tak, aby nebyly dotčené plochy stanoviště 6510.

3A-ZÚR SK vymezuje nové plochy protipovodňové ochrany:

PP13 – plochy pro protipovodňová opatření Neratovice

Jedná se o opatření „HSL 217185“ uvedené v Plánu pro zvládání povodňových rizik (PZPR) v povodí Labe, který schválila vláda České republiky Usnesením č. 1082 ze dne 21. prosince 2015. Ministerstvo životního prostředí podle ustanovení § 25 odst. 5 vodního zákona vydalo PZPR v povodí Labe jako opatření obecné povahy čj. 90988/ENV/15 ze dne 22. prosince 2015. Uvedené opatření obecné povahy na-bylo účinnosti dne 19. ledna 2016. Cílem

opatření je snížení povodňových rizik v obcích Neratovice a Libiš, v lokalitách Lobkovice, Staré Neratovice, Spolana, Libiš a Mlékojedy v oblasti s významným povodňovým rizikem PL-01-2 Labe. Plochu je třeba vymezit v územních plánech dotčených obcí.

PP14 – vodní nádrž Kleštěnice na Jalovém potoce

Jedná se o opatření BER 217085, plynoucí z Plánu pro zvládání povodňových rizik (PZPR) v povodí Labe, který schválila vláda České republiky Usnesením č. 1082 ze dne 21. prosince 2015. Ministerstvo životního prostředí podle ustanovení § 25 odst. 5 vodního zákona vydalo PZPR v povodí Labe jako opatření obecné povahy čj. 90988/ENV/15 ze dne 22. prosince 2015. Uvedené opatření obecné povahy na-bylo účinnosti dne 19. ledna 2016. Cílem opatření je snížení povodňových rizik v obcích Zdice, Králův Dvůr a Beroun v oblasti s významným povodňovým rizikem PVL-013 Litavka. Záměr byl původně vymezen jako územní rezerva pro LAPV VV 607. Plocha pro vodní nádrž je vymezena v menším rozsahu.

Plocha PP14 bude pravděpodobně z návrhu vypuštěna (Povodí Vltavy ji aktivně nepřipravuje) a bude zařazena mezi územní rezervy jako LAPV.

PP15 – nádrž Senomaty na Rakovnicku

PP16 – nádrž Šanov na Rakovnicku

Jedná se o opatření „BER 219002“ ke snížení nepříznivých účinků sucha plynoucí z Plánu dílčího povodí (PDP) Berounky. Všechny části PDP na území Středočeského kraje schválilo Zastupitelstvo Středočeského kraje dne 25.4.2016 usnesením č. 101-2/2016/ZK. Navrhuje se víceúčelová vodní nádrž Senomaty na Kolečovickém potoce a Šanov na Rakovnickém potoce k zlepšování minimálních průtoků a k částečnému snížení povodňových průtoků v toku. Zákres je proveden dle datových podkladů poskytnutých Povodím Vltavy a.s. Hlavním důvodem pro vymezení obou nádrží jsou dlouhodobě trvající deficitní vodní poměry v oblasti Rakovnicka.

Vymezení obou ploch v návrhu 3A-ZÚR SK vychází z Usnesení vlády ČR ze dne 24.srpna 2016 č. 727 k přípravám realizace vodních nádrží v regionech postihovaných suchem a rizikem nedostatku vody. Navazující usnesení vlády ze dne 18.04. 2018 č. 243 uložilo ministrům životního prostředí a zemědělství zpracovat návrh komplexního řešení sucha jako kombinaci technických a přírodně blízkých opatření v povodí Rakovnického a Kolečovického potoka (vodní díla (VD) Senomaty a Šanov) jako součást systému opatření v daných povodích. V rámci plnění tohoto úkolu byla zpracována „Komplexní vodohospodářské řešení nových akumulčních nádrží v povodí Rakovnického potoka a Blšanky a dalších opatření na zmírnění vodního deficit v oblasti“ (Fakulta stavební ČVUT v Praze, 2018).

Řešení úkolu bylo zpracováno jednak pro období hydrologických let 1981 až 2017, které reprezentují též podmínky blízké budoucnosti a rovněž pro očekávané klimatické změny v dlouhodobém horizontu, dle nejpravděpodobnějšího klimatického scénáře. Do potřeb a nároků na vodu bylo uvažováno pokrytí hodnot minimálních zůstatkových průtoků, současných odběrů povrchové vody navýšených o 10 % a zabezpečení potřeb vody pro závlahy chmele v zájmové oblasti. Soubor posuzovaných variant opatření byl zpracován pro samostatný subsystém povodí Rakovnického potoka a samostatný subsystém Blšanky s variantním uvažováním převodu vody z povodí Ohře/Blšanky do povodí Rakovnického potoka.

Po realizaci VD Šanov a VD Senomaty s rozdělením nádržních prostorů dle dokumentace pro územní rozhodnutí (DUR) bude kolísání hladiny v obou nádržích pouze 1 metr, bude zajištěna hodnota MZP pod nádržemi a jen cca 12 % závlahové potřeby. Přírodně blízká opatření spojená s realizací obou vodních nádrží se podle studie „Přírodně blízká

opatření v povodí Rakovnického a Kolečovického potoka (vodní díla Senomaty a Šanov)“ jsou orientována zejména na revitalizaci a renaturaci vodních toků a přilehající údolní nivy:

- 1 omezení vodní eroze a látkového odnosu z plochy povodí vodních děl,
- 2 snížení zátěže z bodových zdrojů znečištění v povodí tak, aby byl minimalizován vliv na nepříznivý vývoj jakosti vody v navrhovaných nádržích.

Pokud bude dělána úprava návrhu 3. AZÚR, měly by být mezi územní rezervy pro LAPV zapracovány další 3 lokality:

- 3 Hředle na Strupínském potoce v ORP Beroun
- 4 Chumava na Chumavě v ORP Beroun
- 5 Nabdín na Bakovském potoce v ORP Kladno

3.7.16 Aktualizace č.5 PÚR ČR

Aktualizace č.5 PÚR ČR (09/2020) doplnila článek (206), který zní:

Kraje v územně plánovacích dokumentacích nebo v jejich aktualizacích vymezí plochy umožňující využití území pro vodní díla Kryry, Senomaty a Šanov a koridory pro přivaděče vody vodní dílo Kryry – Kolečovický potok a vodní dílo Kryry – Rakovnický potok, včetně dalších nezbytných ploch a koridorů pro stavby a doprovodná technická a přírodě blízká opatření k omezení nedostatku vody, ke snížení povodňových rizik a optimalizaci vodního režimu území v povodí Blšanky a v povodí Rakovnického potoka, včetně ploch a koridorů pro umístění související veřejné infrastruktury.

3.7.17 Komentář změn a doplňků

- doplněna jsou realizovaná protipovodňová opatření
- vypuštěna jsou území pro rozliv povodní - v kraji se nevyskytují
- doplněny jsou koupací oblasti
- doplněna je kapitola o vodních zdrojích a ochranných pásmech
- doplněny jsou údaje o schválených Plánech povodí
- uvedena jsou opatření Plánů povodí pro Středočeský kraj
- doplněna jsou nově stanovená záplavová území a projednávaná záplavová území
- uvedeny jsou zadané studie odtokových poměrů
- aktualizovány jsou klimatické a srážkové poměry (převzato z Generelu LAPV)
- aktualizovány jsou lokality pro akumulaci vod (LAPV)
- zapracováno je plánované řešení sucha v oblasti Rakovnicka (VD Suchomasty a Šanov)
- zapracována jsou vyřešená a probíhající opatření podle Plánů oblastí povodí
- vypuštěno je vymezení plochy pro poldr Hasina v povodí Mrliny (dle Povodí Labe s.p., v souladu s 3. AZÚR).

Podklady:

Internetové stránky Středočeského kraje, Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva dopravy, Podniků povodí, ČHMÚ

Národní plány povodí, Plány dílčích povodí, Plány pro zvládnání povodňových rizik

Hydrogeologické rajony ČR

Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod

Zprávy o životním prostředí ve středočeském kraji 2016, 2017, 2018

Plány oblastí povodí 2021 - 2027 (nezávazné, zatím neschválené)

DÚR Řešení sucha v oblasti Rakovnicka (Sweco Hydroprojekt a.s. Praha, 6/2017)

STŘEDOČESKÝ KRAJ

POVODŇOVÉ OHROŽENÍ

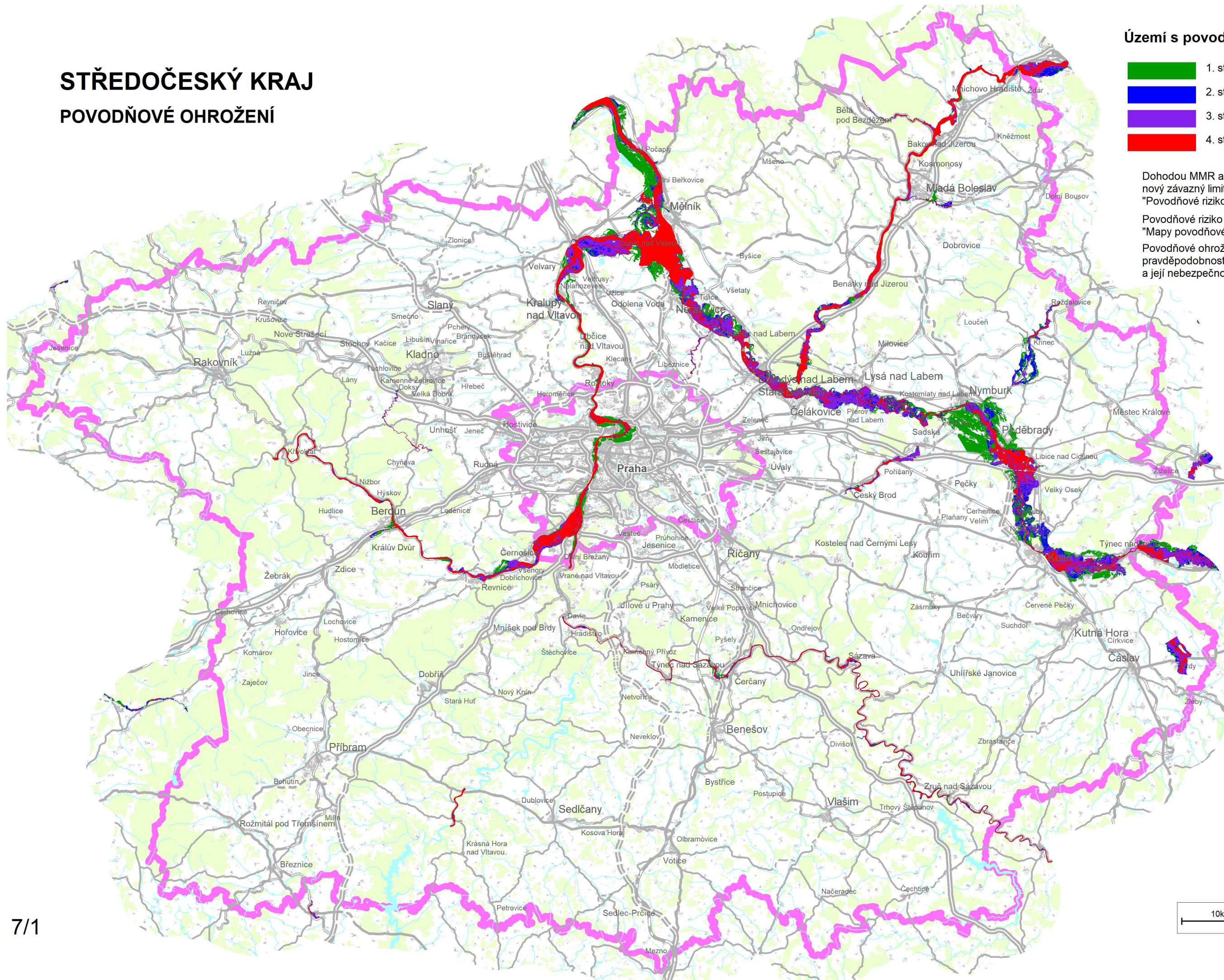
Území s povodňovým ohrožením

- 1. stupeň ohrožení
- 2. stupeň ohrožení
- 3. stupeň ohrožení
- 4. stupeň ohrožení

Dohodou MMR a MŽP byl stanoven nový závazný limit využití území "Povodňové riziko".

Povodňové riziko znázorňují "Mapy povodňového ohrožení".

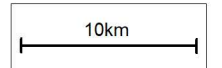
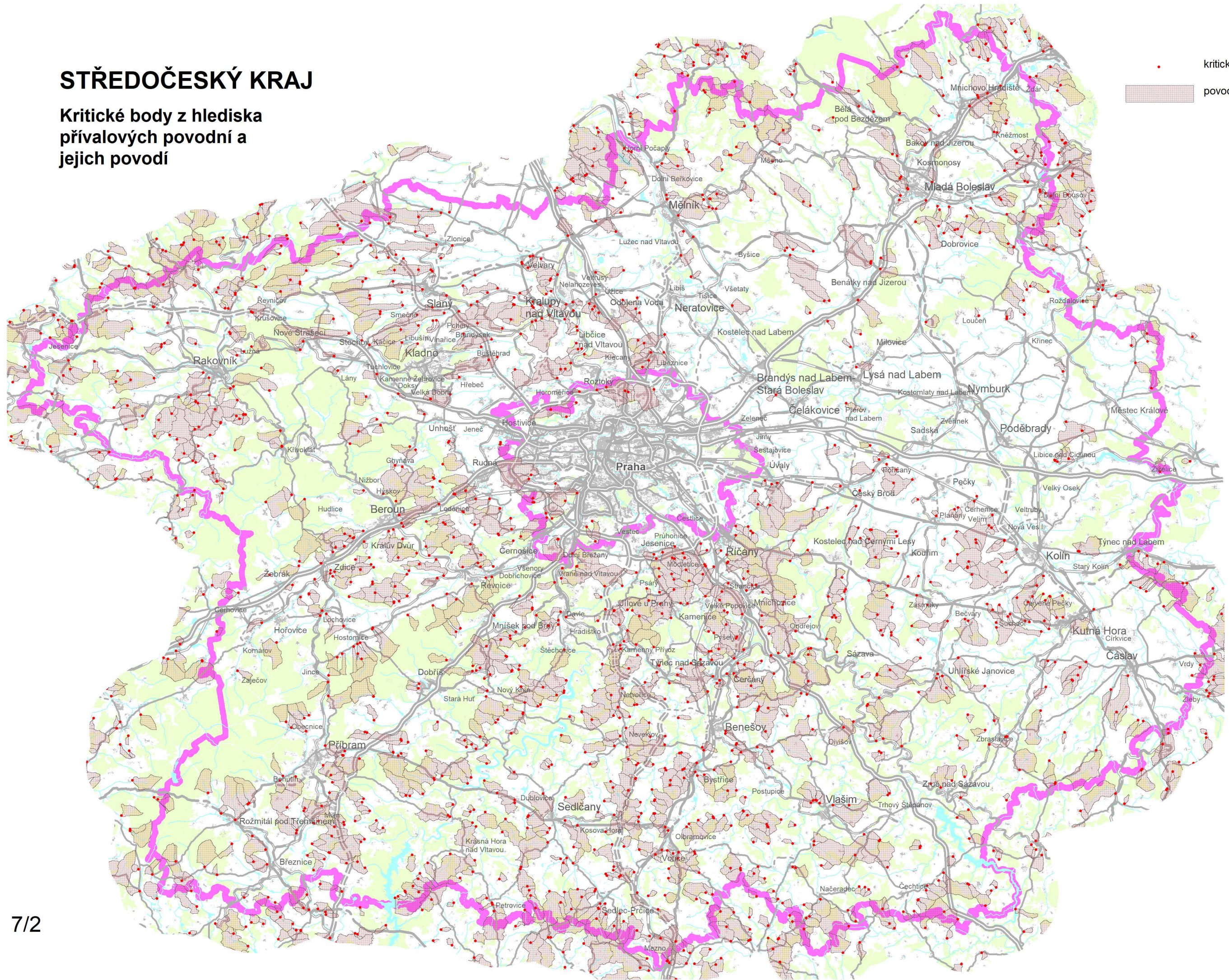
Povodňové ohrožení je kombinací pravděpodobnosti výskytu povodně a její nebezpečnosti.

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Kritické body z hlediska
přivalových povodní a
jejich povodí

- kritický bod
- ▨ povodí kritického bodu

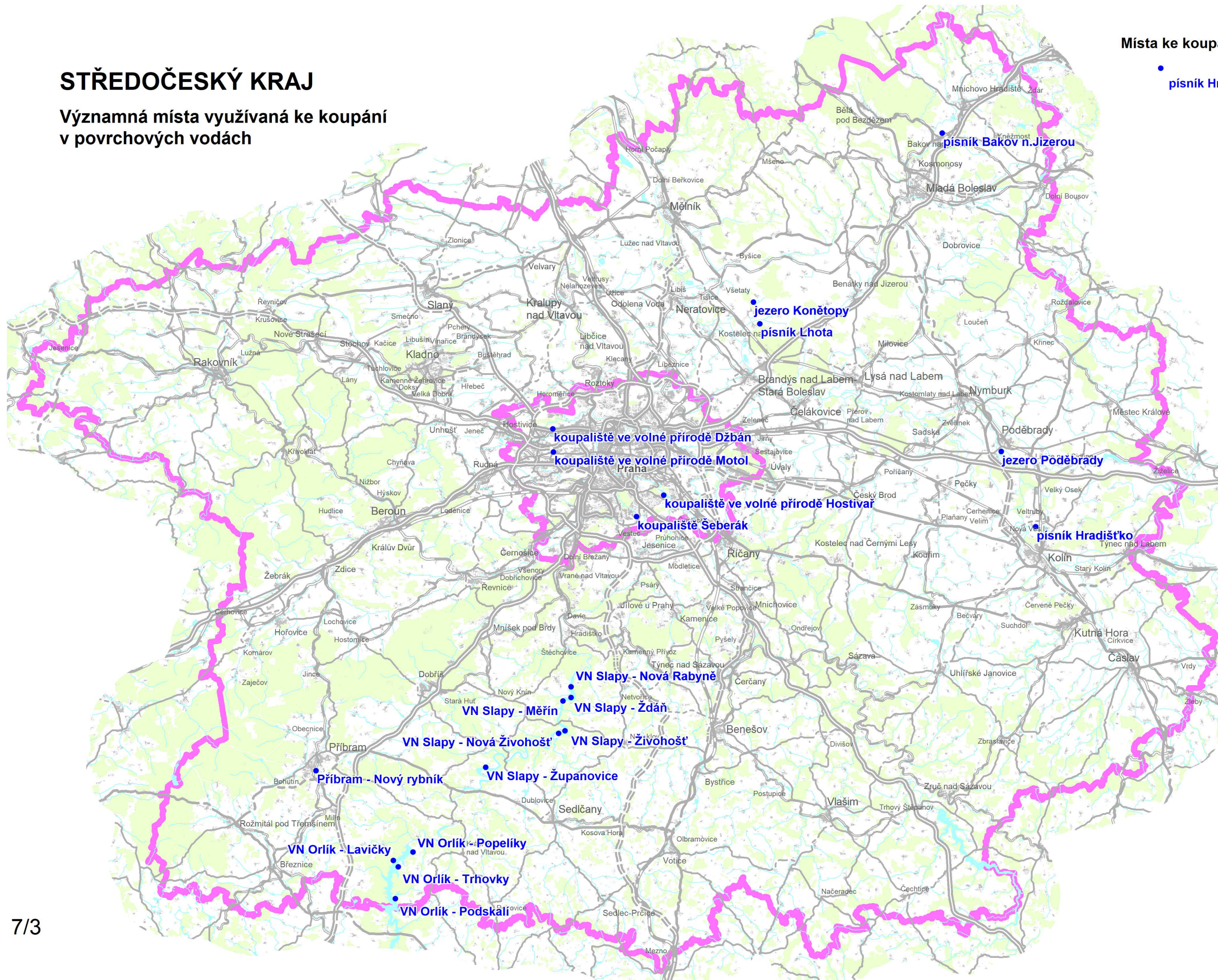

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Významná místa využívaná ke koupání
v povrchových vodách

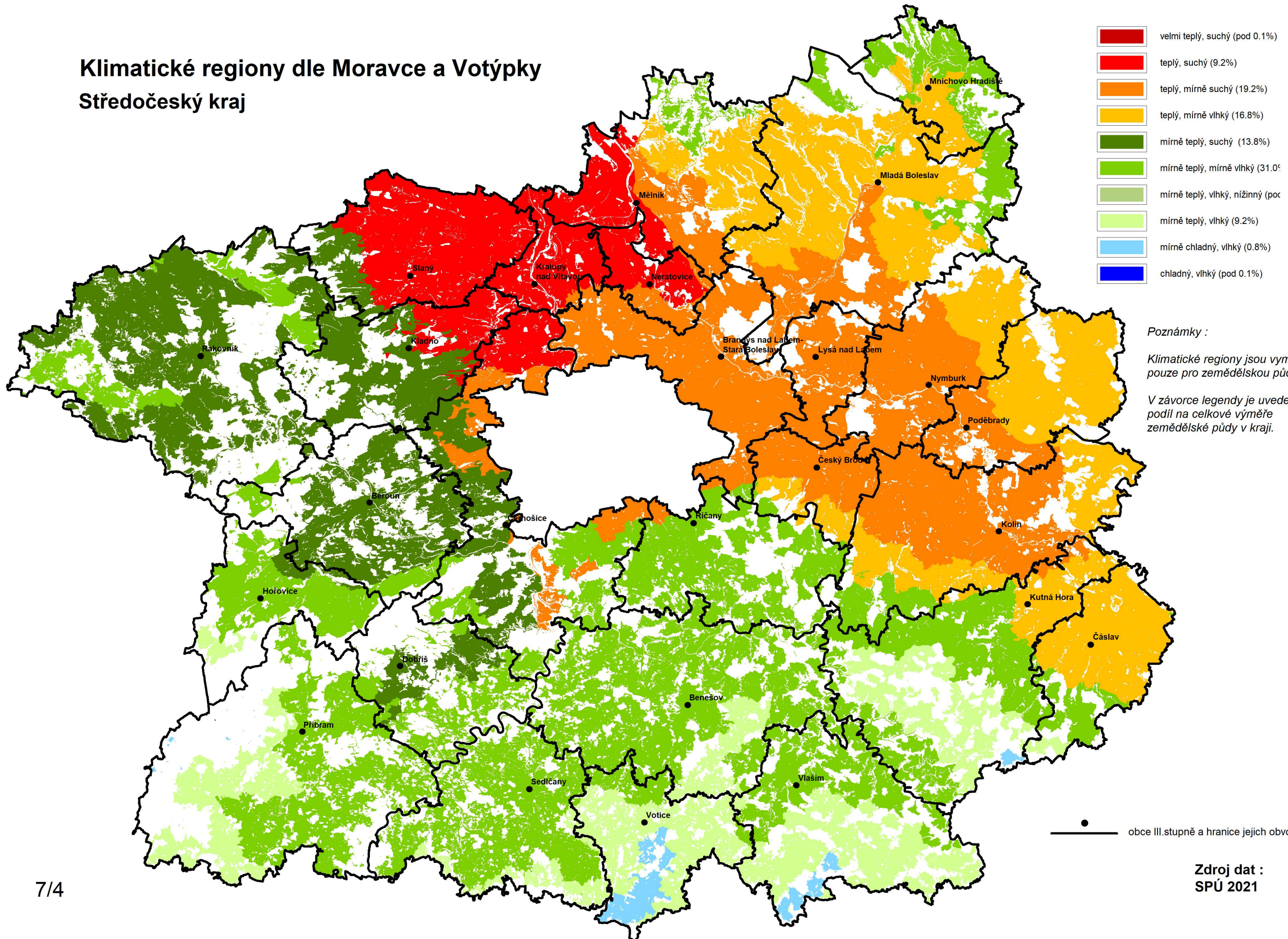
Místa ke koupání

• písniček Hradištko

Klimatické regiony dle Moravce a Votýpky

Středočeský kraj

- velmi teplý, suchý (pod 0.1%)
- teplý, suchý (9.2%)
- teplý, mírně suchý (19.2%)
- teplý, mírně vlhký (16.8%)
- mírně teplý, suchý (13.8%)
- mírně teplý, mírně vlhký (31.0%)
- mírně teplý, vlhký, nížinný (poc
- mírně teplý, vlhký (9.2%)
- mírně chladný, vlhký (0.8%)
- chladný, vlhký (pod 0.1%)

Poznámky :
Klimatické regiony jsou vymezeny pouze pro zemědělskou půdu.
V závorce legendy je uveden podíl na celkové výměře zemědělské půdy v kraji.

● — obce III.stupně a hranice jejich obvodů

Zdroj dat :
SPÚ 2021

3.8 Horninové prostředí

internetové zdroje:

<https://geoparkbarrandien.cz/>

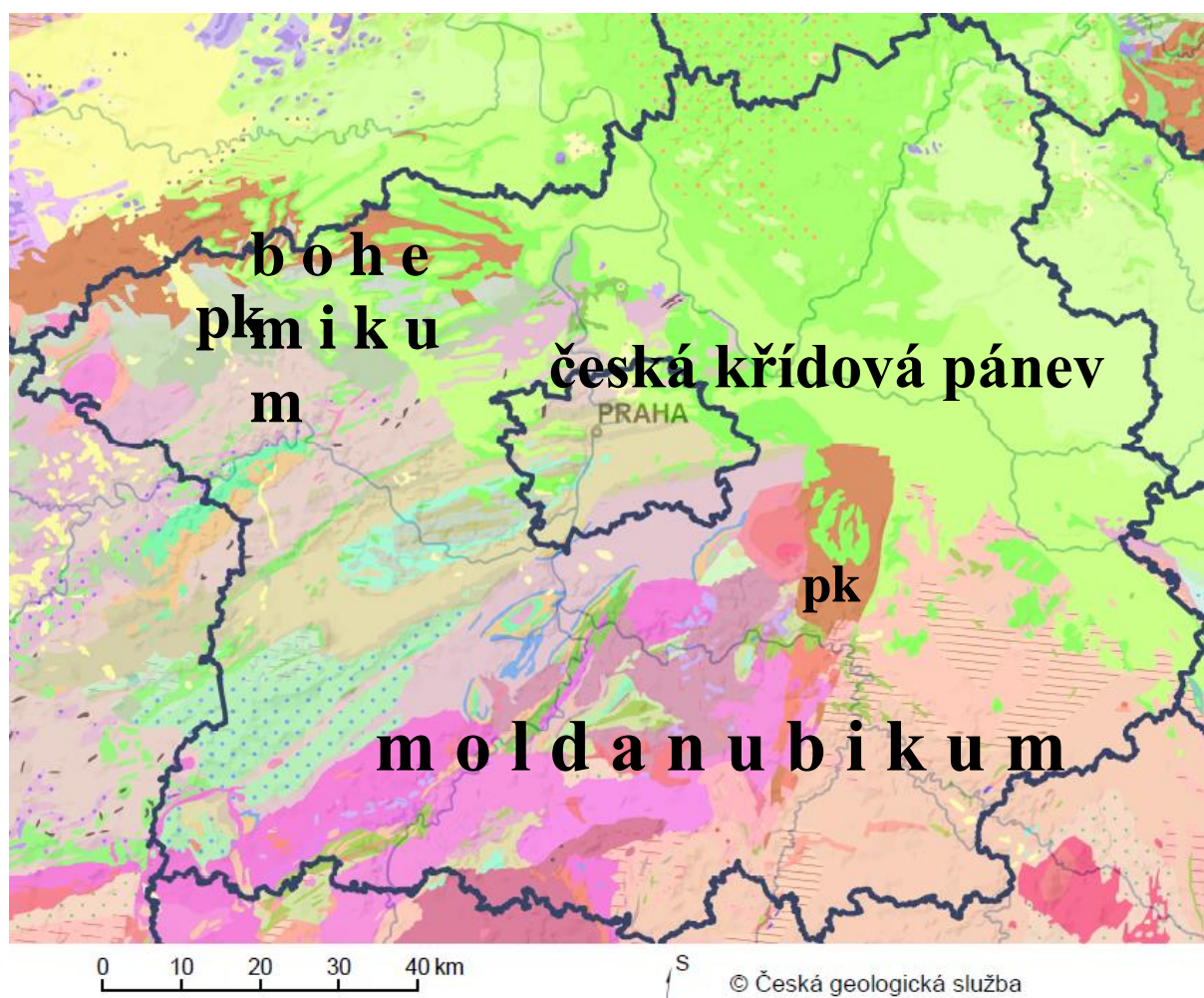
<http://www.geology.cz/narodnigeoparky>

<http://www.geoparkceskyraj.cz/>

<https://www.blanik.net/>

Geologie

Na území Středočeského kraje se stýká několik rozsáhlých geologických jednotek s velmi rozdílnou stavbou a odlišnou geologickou minulostí. Tyto jednotky se na území kraje často prolínají nebo se navzájem překrývají. Rozmanitost geologické stavby regionu je zřejmá již při zběžném pohledu na geologickou mapu.

Obr. 1. Výřez odkryté geologické mapy Středočeského kraje 1:500 000. pk = sedimenty limnického permokarbonu.

Dvě z těchto jednotek patří ke spodnímu strukturnímu patru českého masivu, zformovanému při variském vrásnění ve svrchním paleozoiku:

- moldanubikum tvořené silně metamorfovanými horninami a rozsáhlými tělesy hlubinných vyvřelin

- bohémikum (středočeská oblast) složené z nemetamorfovaných a slabě metamorfovaných, varisky zvrásněných hornin svrchního proterozoika a spodního paleozoika

Všechny mladší jednotky jsou již součástí nezvrásněného platformního pokryvu českého masivu. Z těchto jednotek se nejvýznamněji uplatňují sedimenty limnického permokarbonu (kladensko-rakovnická pánev, mšensko-roudnická pánev a mnichovohradištská pánev, blanická brázda) a svrchní křídly (česká křídlová pánev). Kvartérní sedimenty jsou nejvýznamněji vyvinuty v podobě říčních teras v údolí Labe a Vltavy.

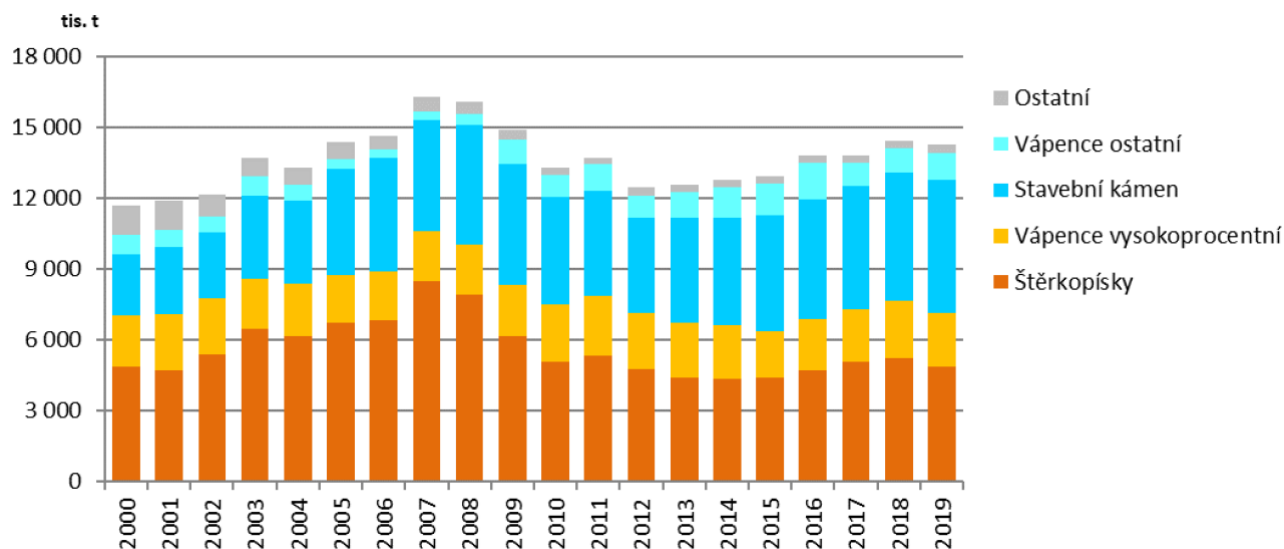
Geologickou stavbou je podmíněn pestrý ráz krajiny a nerovnoměrné rozmístění zdrojů nerostných surovin na území Středočeského kraje. Rozmanitost geologické stavby a množství hornických památek se stále více uplatňuje v oblasti (hlavně vnitrostátního) turistického ruchu. Konkrétním vyjádřením tohoto fenoménu v poslední dekádě je rozvoj národních geoparků. Jedná se o území, která poskytují obraz o geologickém vývoji Země a ukazují vliv místního přírodního bohatství na ekonomický a kulturní rozvoj společnosti. Geoparky vznikají jako iniciativa místních komunit. Místní skupiny s podporou odborných pracovišť vytváří infrastrukturu podporující geoturistické aktivity v regionu. Území mezi Prahou, Rožmitálem a Rakovníkem je součástí rozsáhlého geoparku Barrandien, který přesahuje i na území Plzeňského kraje a Hlavního města Prahy. Širší okolí Vlašimi zaujímá geopark Kraj Blanických Rytířů, přesahující na území Jihočeského kraje a kraje Vysočina. Na území Středočeského kraje zasahuje také náš nejvýznamnější geopark Český ráj, který je jediným globálním geoparkem UNESCO v České republice.

Nerostné suroviny

Středočeský kraj byl v minulosti významným zdrojem stříbrných a polymetalických rud (kutnohorský, březohorský a příbramský revír), zlatonosných rud (jílovský, krásnohorskomoilešovský, novoknínský revír, Roudný u Vlašimi a další), sedimentárních rud železa (Barrandien), rud uranu (příbramský revír) a černého uhlí (Kladensko). Těžba veškerých rud a uhlí byla ukončena ve 20. století. Jejím dědictvím jsou na jedné straně kulturní a technické památky, na straně druhé ekologické zátěže a narušení některých funkcí krajiny.

I v současné době Středočeský kraj plní funkci významné surovinové základny hlavního města Prahy a širšího regionu, především ve vazbě na ložiska vápenců a stavebních surovin. Jedná se o oblast s významnou spotřebou a produkcí stavebních surovin (štěrkopísky, drcené kamenivo), s celostátně významnou těžbou nerudních surovin (vysokoprocenních vápenců a vápenců ostatních, žáruvzdorných jílovců), s lokální těžbou dekoračního kamene a cihlářských surovin. Rozmístění ložisek je na území kraje značně nerovnoměrné. Zdroje stavebního kamene jsou vázány na krystalické horniny moldanubika a paleovulkanity bohémika v jižní polovině území. Zdroje štěrkopísků jsou soustředěny podél toků Labe a dolní Vltavy a Jizery. Zdroje vápenců se nacházejí především v centrální části pražské pánve v Barrandienu (v menší míře v oblasti tzv. metamorfovaných ostrovů).

Plošně rozsáhlá území se specifickou geologickou stavbou, podmiňující využití těžených a rezervních ložisek štěrkopísků a vápenců svým významem přesahují území více obcí (či dokonce okresů – v případě štěrkopísků). Značného plošného rozsahu jsou také území v minulosti těžených ložisek černého uhlí (Kladensko) a uranu (Příbramsko), jejichž současným specifickým je realizace komplexní revitalizace území a optimalizace těžbou narušených funkčních vazeb.

Obr. 2 Vývoj těžby čtyř nejvýznamnějších (z hlediska těženého množství) nerostných komodit ve Středočeském kraji v období let 2000 až 2019 je znázorněn v následujícím grafu. Zdroj dat: Česká geologická služba (2020)

Z grafu je patrné, že nejsložitější vývoj prodělala těžba štěrkopísku. Vrchol těžby se nachází v období před ekonomickou krizí. V roce 2008 nastal prudký pokles v souvislosti s útlumem stavebních aktivit. V období pokrizového oživení stavebnictví těžba štěrkopísku stagnovala. Mírný nárůst nastává až od roku 2015. Vývoj těžby štěrkopísku je ovlivněn výrazným prodražením záborů zemědělské půdy pro těžbu v souvislosti s novelou zákona o ochraně zemědělského půdního fondu. Ložiska se často nacházejí v oblastech s nejvyšší bonitou půd, a tedy s nejvyššími náklady na zábor. Z vývoje celkové velikosti ploch těžených dobývacích prostorů a těžených nevýhradních ložisek vyplývá, že v letech 2015 – 2021 se těžebními organizacemi již dařilo otevírat nové lokality. (Na rozdíl od předchozího období 2006 – 2015, kdy se rozloha těžených lokalit podstatně snížila). Je logické, že více vzrostla plocha těžených nevýhradních ložisek než těžených dobývacích prostorů. Stávající výhradní ložiska nevyhrazených nerostů jsou postupně dotěžována a po změně legislativy v roce 1991 již nevznikají nová. Přetrvávajícím legislativním problémem je dvojitá právní úprava (platí rozdílné podmínky pro těžbu výhradních a nevýhradních ložisek štěrkopísku).

Objem těžby stavebního kamene plynule narůstá po celé sledované období, propad způsobený krizí se projevil mnohem méně než u štěrkopísku. Počínaje rokem 2013 objem těžby stavebního kamene převyšuje objem těžby štěrkopísku a dále mírně roste. Obdobně ve stejném období narůstá i těžba vápenců ostatních. Tyto dvě komodity do jisté míry nahrazují úbytek těžby štěrkopísku. Na rozdíl od zdrojů štěrkopísku, koncentrovaných v okolí toků Labe a Vltavy, zdroje stavebního kamene jsou rozptýlené a netvoří žádné souvislé území ovlivněné těžbou.

Dlouhodobější trend vývoje těžby štěrkopísku a stavebního kamene je dobře patrný z porovnání ploch těžených dobývacích prostorů a ložisek nevyhrazených nerostů v letech 2006, 2015 a 2021.

Tabulka 1: Vývoj ploch těžných dobývacích prostorů a nevýhradních ložisek stavebního kamene a štěrkopísku ve Středočeském kraji. (Pozn. vstupní data z roku 2006 mohou být zatížena určitou chybovostí, i tak by ale měla mít vypovídací schopnost pro určení trendů).

surovina		stav 2006	stav 2015	rozdíl (2015 - 2006)	stav 2021	rozdíl (2021 - 2015)
stavební kámen	Těžené dobývací prostory [km ²]	5,28	5,53	+0,24	5,54	+0,01
	Ložiska nevyhrazených nerostů [km ²]	0,31	0,41	+0,10	0,59	+0,18
štěrkopísek	Těžené dobývací prostory [km ²]	10,90	7,99	-2,92	9,34	+1,35
	Ložiska nevyhrazených nerostů [km ²]	8,60	6,02	-2,57	10,99	+4,97

Změny jsou v případě štěrkopísků rychlejší zejména proto, že ložiska štěrkopísků mají obvykle kratší životní cyklus než kamenolomy. Z hlediska záboru plochy pro těžbu jsou kamenolomy téměř vždy efektivnější, než těžebny štěrkopísku. V kamenolomech je na jednotku plochy obvykle vytěženo podstatně větší množství suroviny. Zahlazování následků těžby v kamenolomech poskytuje většinou více možností (např. ukládání některých odpadů), vytvoření různých krajinných prvků. Po těžbě štěrkopísku „z vody“ je často jedinou možností rekultivace na vodní plochu.

Těžba vápenců vysokoprocenních je v čase poměrně stabilní. Produkce této komodity není tak těsně provázána se stavebnictvím. Značný podíl produkce vápenců vysokoprocenních je spotřebován v rámci dlouhodobých kontraktů např. na odsířování elektráren.

3.8.1 Území s vysokým nahromaděním a těžbou neobnovitelných surovinových zdrojů

V rámci první kategorie, tj. území s vysokým nahromaděním a těžbou neobnovitelných surovinových zdrojů v rámci kraje vymezujeme dvě oblasti těžby:

OT 1 - oblast těžby štěrkopísků v Polabí a Povltaví

OT 2 - oblast těžby vápenců v Českém krasu

3.8.1.1 Oblast těžby štěrkopísků v Polabí a Povltaví

Vymezená oblast je charakterizována vysokým nahromaděním nadregionálně významného surovinového potenciálu štěrkopísků, které jsou předmětem současné těžby a rostoucího zájmu o nové otvírky, především nevýhradních ložisek. Zasahuje do území 83 obcí v několika okresech kraje (tabulka 1) a představuje základní zdroje průmyslu stavebních hmot Středočeského kraje a pražské aglomerace.

Vzhledem k přítomnosti řady využívaných výhradních i nevýhradních ložisek štěrkopísků a rostoucím tlakům na otvírky nových těžeben považujeme v této oblasti za vhodné stanovit zásady, které určí základní podmínky zejména pro ochranu zemědělské půdy a lesa, krajinného rázu, ochranu přírody, ochranu sídel a zamezí nadměrnému zatěžování krajiny nevhodnými zásahy do zemského povrchu.

Tabulka 2: Seznam obcí v oblasti těžby štěrkopísku OT 1. Obce, na jejichž území probíhá aktivní těžba (2021), jsou vtištěny tučně. Obce, které se staly součástí oblasti OT1 v období 2015-2021 jsou podbarveny žlutě.

kód	obec	kód	obec	kód	obec
534684	Borek	534935	Kostelec nad Labem	557030	Skorkov
538094	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	536130	Kostelní Hlavno	536661	Sojovice
534714	Býkev	537314	Kostelní Lhota	537811	Sokoleč
533246	Cerhenice	529630	Kostomlátky	535192	Spomyšl
534731	Cítov	537373	Kovanice	537837	Stará Lysá
534749	Čečelice	537403	Křečkov	533700	Starý Kolín
532207	Černuc	534960	Křenek	571954	Sudovo Hlavno
534765	Dolní Beřkovice	534978	Ledčice	537888	Tatce
534773	Dřínov	534986	Lhota	535222	Tišice
534781	Dřísy	537438	Libice nad Cidlinou	537896	Třebestovice
565989	Hlavenec	535028	Lužec nad Vltavou	533009	Uhy
534790	Horní Počaply	537454	Lysá nad Labem	599492	Újezdec
534854	Hořany	537497	Milčice	535257	Úžice
537152	Hořátev	531863	Nedomice	534871	Velenka
534803	Hořín	535079	Nelahozeves	533823	Veletov
531928	Hostín u Vojkovic	535087	Neratovice	533840	Velký Osek
537179	Hradištko	535117	Nová Ves	533858	Veltruby
534820	Chlumín	537004	Nymburk	535290	Vojkovice
537217	Choťanky	535133	Obříství	535303	Vraňany
533343	Chotutice	599662	Oseček	533891	Vrbčany
537233	Chrást	535141	Ovčáry	537977	Vrbová Lhota
533351	Chrášťany	537641	Pečky	535311	Všestudy
532398	Chržín	537659	Písková Lhota	535320	Všetaty
531871	Jeviněves	537667	Písty	535354	Zálezlice
533386	Klučov	537683	Poděbrady	535362	Záryby
533165	Kolín	537705	Poříčany	535389	Zlosyň
533394	Konárovice	537764	Sadská	534862	Zvěřínek
531553	Konětopy	532801	Sazená		

Poznámka:

S těžbou štěrkopísku může být spojen vznik nových vodních ploch. Těžba tak může vést v některých územích ke vzniku nového typu krajiny – krajiny „jezerní“, jakožto následku těžby. Rozhodnutí o budoucí podobě krajiny je však potřeba přijímat na úrovni územního plánování regionů. Cílek a Baše (2005) diskutují tuto problematiku na příkladu těžby štěrkopísku na soutoku Labe a Vltavy, již se věnuje Studie limitů těžby štěrkopísku v prostoru soutoku Vltavy a Labe (Krajíček a kolektiv 2004). Podle názorů autorů existuje jediný možný nástroj k regulaci těžby, a tím je stanovení limitů podílu vodních ploch v daném území. Doporučení zní, aby procento zastoupení vodních ploch na katastru dotčené obce nepřekročilo 12 %; hranici 20 % označují jako maximálně únosnou. Místo jednoho katastru je, dle autorů, možné, či dokonce správnější, uvažovat stanovení limitů výskytu nových vodních ploch v měřítku regionů, mikroregionů nebo pásem podél řek.

Vývoj těžby v období 2008 – 2013

V období mezi rokem 2008 a 2012 došlo ve využívání ložisek stavebních nerostných surovin k několika změnám, které naznačují trendy vývoje v této oblasti. Zájem o těžbu stavebního kamene a šterkopísku vedl k otvírání nových ložisek těchto surovin. V uvedeném období přibýlo v kategorii ložisek nevyhrazeného nerostu několik ložisek šterkopísku a několik ložisek stavebního kamene. Celkový objem těžby šterkopísku a stavebního kamene však mírně poklesl, pravděpodobně v souvislosti s útlumem výstavby způsobeným ekonomickou krizí.

Vývoj těžby v období 2013 – 2016

V tomto období se do problematiky těžby šterkopísku významně promítla novela zákona 334/1992 Sb., která vešla v platnost 1. 4. 2015. Zásadní nárůst úhrady za odnětí pozemků ze ZPF vedl k tomu, že mnoho těžebních záměrů „na zelené louce“ se v nově nastavených podmínkách stalo nerentabilními, a tlak na otvírání nových ložisek poněkud polevil. Úhrady za odnětí pozemků ze ZPF se tak staly faktorem, který reguluje proces otvírání nových ložisek účinněji než nástroje územního plánování.

Vývoj těžby v období 2016 – 2021

V období mezi roky 2016 a 2021 se těžebním organizacím již dařilo otvírat nové lokality. Těžba šterkopísku vzrostla jen minimálně, ale došlo k přemístění těžby z dotěžených ložisek na ložiska nově otevřená. Plocha těžených nevýhradních ložisek vzrostla více než plocha těžených dobývacích prostorů. Oblast dotčená těžbou šterkopísku se rozšířila o území několika obcí. Aktivní těžba (stav v roce 2021) probíhá zhruba na ½ rozlohy oblasti OT1.

3.8.1.2 Oblast těžby vápenců v Českém krasu

Tato oblast je jednou z nejvýznamnějších produkčních oblastí vysokoprocenních a ostatních vápenců v ČR (kryje téměř polovinu celkové produkce této suroviny). Současně je charakterizována přítomností vysoce cenných přírodních a krajinných prvků (CHKO Český kras) a vzhledem ke své geografické pozici představuje přirozenou rekreační oblast celé pražské aglomerace. Zasahuje do území 23 obcí (tabulka 3). Při přepočtu na jednotku plochy činí objem těžby v CHKO cca 26 kt/km², přičemž za kritické se považuje zatížení přesahující hodnotu 10 kt/km².

S ohledem na omezenou životnost ložisek a postupné omezování těžby v CHKO je nezbytné věnovat v následujících letech zvýšenou pozornost komplexním sanacím a rekultivacím nejen u stávajících aktivních těžeben, ale v plochách celých DP s cílem obnovy základních funkcí území. Vycházet lze ze studie „Nerostný surovinový potenciál v CHKO ČR a limity jeho využití – Český kras“ (GET s.r.o., Praha 2002).

Tabulka 3: Seznam obcí OT 2. Obce, na jejichž území probíhá aktivní těžba vápenců (stav v roce 2021), jsou vtištěny tučně.

Obec	Kód	Obec	kód	Obec	kód
Beroun	00286	Králův Dvůr	07294	Suchomasty	15924
Bubovice	01513	Loděnice	08632	Tetín	16691
Bykoš	01649	Lužce	08924	Tmaň	16762
Černošice	02038	Málkov	09099	Třebotov	17039
Chýnice	05299	Měňany	09301	Vinařice	18224
Karlštejn	06371	Mořina	09930	Všeradice	18729
Koněprusy	06903	Roblín	14019	Vysoký Újezd	18844
Kosoř	06997	Srbsko	15298		

Vývoj těžby v období 2000 – 2020

Těžba vápenců vysokoprocentních je v čase stabilní, nebyla ovlivněna ani ekonomickou krizí po roce 2008. Těžba vápenců ostatních určité změny v čase prodělala, nelze však říci, že by měly významnou souvislost s ekonomickou situací. V letech 2005 – 2008 byla patrná určitá stagnace, od roku 2009 objem těžby s určitými výkyvy mírně roste.

3.8.2 Území s vysokou koncentrací rizik pramenících z ukončené těžby nerostných surovin

V rámci druhé kategorie, tj. území s vysokou koncentrací rizik pramenících z ukončené těžby nerostných surovin v rámci kraje vymezujeme dvě oblasti:

OT 3 - oblast ukončené intenzivní těžby uranu Příbramsko

OT 4 - oblast ukončené těžby černého uhlí Kladensko

3.8.2.1 Oblast ukončené intenzivní těžby uranu Příbramsko

Tato oblast, zahrnující území 19 obcí okresu Příbram (tabulka 4) byla ve druhé polovině minulého století jednou z nejdůležitějších produkčních oblastí uranových rud bývalého Československa. Existence nestabilizovaných, plošně rozsáhlých pozůstatků po hlubinném dobývání (odvaly, důlní areály, poddolované plochy) v kombinaci s lokálními riziky zvýšené radioaktivity horninového prostředí a kontaminace podzemních i povrchových vod výrazně omezuje přirozené funkce území a snižuje jeho přírodní i kulturní hodnotu. V oblasti se dále nachází množství pozůstatků po historické těžbě a zpracování polymetalických rud. Kromě výše popsaných negativních vlivů mají pozůstatky po těžbě pro území také pozitivní význam (např. potenciální zdroje druhotných surovin, hornické památky, mineralogické lokality, vznik nových biotopů).

Tabulka 4: Seznam obcí OT 3

Obec	kód	Obec	kód	obec	kód
Bohutín	06688	Lazsko	07942	Příbram	13542
Daleké Dušníky	02449	Lešetice	08043	Radětice	13758
Dlouhá Lhota	02639	Milín	09497	Třebsko	17052
Drásov	03207	Modřovice	09796	Višňová	18254
Dubenec	03336	Narysov	10162	Vrančice	18529
Dubno	03368	Ostrov	11574		
Háje	03655	Ouběnice	11704		

Vývoj v období 2013 – 2016

Probíhala likvidace vybraných odvalů (odval šachty č. 11). Získáváno bylo drcené kamenivo, určené především pro potřebu výstavby komunikací. Vedlejším produktem byl koncentrát uranových rud, který byl dále zpracováván samostatně.

Vývoj v období 2016 – 2021

Likvidace odvalu šachty č. 11 pokračuje i nadále. Problematika likvidace či sanace odvalů po těžbě uranových rud je diskutována s dotčenými obcemi a s veřejností. V roce 2016 státní podnik DIAMO předložil 4 varianty koncepce likvidace odvalů:

1. Postupné odtěžování odvalů v závislosti na regionální poptávce.
2. Sanace a rekultivace odvalů na místě.
3. Částečné odtěžení odvalů a navazující sanace a rekultivace na místě.
4. Převoz odvalů na jiné místo k budoucímu přepracování.

Diskuse dosud není ukončena. S.p. DIAMO a podstatná část zúčastněných obcí preferuje variantu č. 4, která předpokládá postupné přemístění materiálu na jeden centrální odval, na němž bude instalována technologická linka. Vyskytují se však také hlasy (méně početné), požadující zachování odvalů jako charakteristického krajinného prvku. Podle plánu předkládaného s.p. DIAMO by z odvalů měly být separovány jak uranové, tak i polymetalické rudy. Separované rudy by měly být zpracovávány samostatně. Hlavní produkt bude představovat drcené kamenivo zbavené většiny rudních minerálů a radionuklidů. Dle údajů s.p. DIAMO dosud nezrekultivované odvaly obsahují cca 25 milionů m³ hlušiny. Z hlediska objemu suroviny jsou tyto odvaly ekvivalentem 4 až 5 středně velkých ložisek stavebního kamene. Z hlediska kvality kameniva však odvalový materiál vyhovuje pouze pro méně náročné stavební aplikace (např. násypy při stavbách komunikací). Předpokládá se, že přemístování materiálu na centrální odval bude zahájeno cca v roce 2023 a potrvá cca 25 let. Uvedený záměr bude v nejbližší době posuzován v rámci procesu EIA.

3.8.2.2 Oblast ukončené těžby černého uhlí Kladensko

Vymezená oblast je charakterizována vysokou koncentrací plošně rozsáhlých pozůstatků po hlubinné těžbě černého uhlí (haldy, důlní areály, poddolované a kontaminované plochy), narušením funkčních vazeb území, režimu podzemních vod, ekologických a estetických funkcí krajiny. Zasahuje do území 26 obcí okresů Kladno a Rakovník (tabulka 5). Při územně plánovací činnosti v této oblasti je třeba vycházet ze závěrů řešení VaV MŽP 640/10/03 Obnova krajiny Kladenska narušené dobýváním (Ústav pro ekopolitiku o.p.s., Praha), které upřesňují strategii obnovy ekologických a estetických funkcí krajiny Kladenska v jejích částech narušených těžbou černého uhlí, jednotlivých strategických cílů a opatření.

Tabulka 5: Seznam obcí OT 4

Obec	Kód	obec	kód	obec	kód
Brandýsek	00928	Ledce	07961	Stehelčevy	15544
Cvrčovice	01812	Libušín	08358	Stochov	15556
Drnek	03251	Nové Strašecí	10674	Svinařov	16080
Dřetovice	03292	Pchery	12054	Třebusice	17053
Hradečno	04725	Přelíc	13455	Tuchlovice	17131
Kačice	06167	Rynholec	14467	Vinařice	18227
Kamenné Žehrovice	06284	Řisuty	14578	Želenice	19591
Kladno	06506	Slatina	14962	Žilina	19694
Lány	07904	Smečno	15084		

3.8.3 Surovinový potenciál ložisek černého uhlí, která zatím nikdy nebyla těžena

Třetí kategorii oblastí těžby reprezentuje významný surovinový potenciál ložisek černého uhlí, která zatím nikdy nebyla těžena. Vyskytují se na poměrně velké ploše při severním okraji Středočeského kraje.

S případnou těžbou těchto ložisek souvisejí problémy jak krajinného rázu, ekologického charakteru, technické a dopravní infrastruktury apod., tak technologie a efektivity těžby apod. Bez konkrétního zadání podmínek těžby nelze adekvátně reagovat na její potenciální projevy v území.

V posledních letech se projevila zájem investorů o geologický průzkum těchto ložisek se zaměřením na možnosti jejich využití technologií podzemního zplyňování. Vzhledem ke značnému odporu obcí i institucí však dosud nedošlo ke stanovení navržených průzkumných

území Slánsko, Peruc a Mělnické Vtelně a průzkum nemohl být zahájen. Možnosti využití těchto technologií a rovněž možnosti řešení střetů zájmů, vyplývajících především z hustoty osídlení a existence zdrojů podzemní vody v nadloží ložisek, nejsou ověřeny.

Vývoj v období 2016 – 2021

V této problematice nedošlo k žádným změnám. Neproběhly žádné nové průzkumné práce, směřující k využití potenciálu dosud netěžených ložisek černého uhlí. Aktuální Surovinová politika ČR (2017) k otázce podzemního zplyňování uhlí uvádí následující: „Do doby důkladného rozpoznání potenciálních environmentálních rizik při využití této nekonvenční metody se však s průzkumem ani využitím této technologie nepočítá“.

OT 5 – oblast potenciální těžby černého uhlí na ložisku Slaný

OT 6 - oblast potenciální těžby černého uhlí na ložisku Mělník-Benátky n. J.

3.8.3.1 Oblast potenciální těžby černého uhlí na ložisku Slaný

Ložisko původně mělo být náhradou za dotěžovaná ložiska černého uhlí na Kladensku. Báňsko-geologický průzkum byl v r. 1992 ukončen, úvodní důlní díla 1 km hluboká byla zasypaná. Ložisko se z hlediska technicko-ekonomického, při přechodu na tržní hospodářství, jeví jako neosvojitelné (především průtrže hornin a plynu, důlní vody charakteru solanek).

Výsledkem přehodnocení tohoto ložiska v r. 2006 je „nadále ponechat v Bilanci zásob ČR“ celkem 360 mil. t uhlí, byť jsou zásoby vedeny jako nebilanční. Není vyloučeno, že v budoucnu bude o jeho energetický potenciál zájem a najdou se technické možnosti, jak energii efektivně získat.

S těžbou pod městem Slaný se nikdy nepočítalo (zde bylo možné CHLÚ Slaný redukovat), pod sdruženým ochranným pilířem tranzitního plynovodu a ropovodu Ingolstadt-Kralupy nad Vltavou rovněž (zásoby zde nejsou hodnoceny nebo jsou klasifikovány jako vázané). Pilíř plynovodu a ropovodu odděluje ložisko Slaný od prognózního území Peruc-Kokovice, kam ložisko pokračuje. Pod obcemi jsou zásoby uhlí nejmladší kounovské sloje (hloubky 0-400 m p.t.) opět vázané. Je na obcích a potenciálním těžaři, zda dojde k případné dohodě o možnosti těžby pod obcemi, aby byla těžba efektivnější.

V případě ostatních téměř 20 slojí a slojek, uložených 700-1250 m p.t., zásoby vázané nejsou. Při stanovení ochranných pilířů pod obcemi pro takto hluboké sloje by ložisko nebylo nikdy těžitelné.

Z hlediska krajinářského, ale i architektonického (kromě Zlonic) jde o oblast nepříliš atraktivní, s převažujícím zemědělstvím. Jakékoliv stavební aktivity mimo území s vázanými zásobami musí být zatím realizovány tak, jako by šlo o poddolované území. S výhledem, že zde žádné báňské podnikání nebude 50-100 let. Posoudit vlivy báňské těžby na povrchu (např. velikost poklesové kotliny) je možné pouze za předpokladu, že bude jednoznačně stanoveno, jaké sloje a jakým způsobem budou exploatovány, což asi dnes nedokáže nikdo prognózovat. Zbavovat se ochrany 200-100 mil. t vytěžitelného uhlí, které je z poloviny koksovatelné, nelze.

Tabulka 6: Seznam obcí, respektive katastrů oblasti potenciální těžby černého uhlí na ložisku slaný OT5 (okres Kladno):

Obec	Kód	obec	kód	obec	kód
Bakov	603189	Jemníky	658243	Otruby	749508
Beřovice	603201	Královice u Zlonic	633071	Skůry	640221
Blahotice	749516	Kutrovice	678031	Slaný	749362
Břešťany u Zlonic	613827	Kvíc	749532	Studeněves	758311
Byseň	616605	Kvílice	678376	Tmář	767638
Dolín	628506	Libovice u Slaného	683477	Trpoměchy	768812
Drchkov	633054	Lotouš	686905	Vítov	797553
Drnov	797511	Luníkov	797529	Zlonice	793337
Dřínov u Zlonic	633062	Neprobylice u Kutrovic	678040	Žižice	797561
Hobšovice	640204	Netovice	749524		

3.8.3.2 Oblast potenciální těžby černého uhlí na ložisku Mělník-Benátky n. J.

Ložisko zjištěné v 2. polovině 20. století obsahuje podobně jako ložisko Slaný téměř 20 uhelných slojí a slojek uložených v hloubkách 150-900 m p.t. Celkem je zde evidováno cca 1,2 mld. tun energetického uhlí. Jako náhrada za ložiska černého uhlí na Kladensku bylo ověřováno toto ložisko po zjištění, že jsou zde přeci jen příznivější báňsko-technické podmínky dobývání než na ložisku Slaný.

Z celkového množství zásob jich je v hlavní mělnické sloji skoro 900 mil. t (76%). Zásob bilančních je skoro 700 mil. t, avšak zásob volných je pouze 300 mil. t. Původní plocha CHLÚ o rozloze 404 km² byla redukována přehodnocením v r. 2001 na 387 km². Přesto jde o plochu rozsáhlou, což je z hlediska těžby jediné sloje výhodné, z ekonomického hlediska a z hlediska životního prostředí nikoliv.

Potenciálně těžitelné zásoby se vyskytují ve východní části ložiska. Ve střední, a především západní části ložiska se vyskytují střety zájmů s vodohospodářstvím (zásobování Mělnicka a Kladenska pitnou vodou z křídových sedimentů), část ložiska je dokonce v CHKO Kokořínsko. Většina zde přítomných zásob je vázaných. Je více než pravděpodobné, že význam vodních zdrojů bude vždy preferován před energetickým zdrojem. Přesto odpis zásob není doporučován, dokud se neprokáže, že uhlí pod zdroji pitné vody je opravdu netěžitelné. Rozhodnutí je vázáno na podrobnější etapu průzkumu (toto ložisko je podstatně méně prozkoumáno než ložisko Slaný).

Tabulka 7: Seznam obcí, respektive katastrů oblasti potenciální těžby černého uhlí na ložisku Slaný OT6 (okres Mělník):

Obec	Kód	obec	kód	obec	kód
Bosyně	787922	Lhotka u Mělníka	681326	Skuhrov u Mělníka	799555
Byšice	617172	Ledce u Stránky	756156	Stránka u Mšena	756172
Hledsebe	658294	Liběchov	681920	Strážnice u Mělníka	787957
Hostín u Mělníka	617181	Liblice	617199	Střednice	787965
Chodeč u Mělníka	787949	Malý Újezd	691437	Střemy	757535
Choroušky	652733	Mělnická Vrutice	779547	Velký Újezd u Chorušic	652750
Chorušice	652741	Mělnické Vtelno	692808	Vehlovice	692999
Janova Ves	667986	Mělník	692816	Velký Borek	779563
Jelenice u Mělníka	691429	Mšeno	700274	Vysoká u Mělníka	787973
Jenichov	658308	Nebužely	701866	Vysoká Libeň	788066
Kadlín	756148	Radouň	788058	Záboří u Kbel	666785
Kanina	663026	Řepín	745171	Zahájí u Chorušic	652768
Kokořín	667994	Sedlec u Mšena	746657		

Tabulka 8: Seznam obcí, respektive katastrů oblasti potenciální těžby černého uhlí na ložisku slaný OT6 (okres Mladá Boleslav):

Obec	Kód	obec	kód	obec	kód
Bezno	603821	Kojovice	667919	Slivínko	630161
Brodce n. J.	612685	Krnsko	674788	Sovínky	752673
Dolní Slivno	630152	Kropáčova Vrutice	675041	Staré Benátky	602124
Dražice	632147	Krpy	675091	Košátky	670740
Doubravička	631370	Malé Všelisy	690571	Strašnov	756318
Horky n. J.	642126	Nemyslovice	703281	Strenice	756873
Horní Slivno	644111	Nepřevázka	703559	Střížovice	758086
Hrušov n. J.	648736	Niměřice	704601	Sušno	675059
Hřivno	649171	Nové Benátky	602108	Velké Všelisy	779415
Chotětov	653233	Obodř	602116	Zamachy	790907
Jizerní Vtelno 6	61457	Písková Lhota	720968	Zdětín u Benátek n. J.	792373
Kbel	664561	Sedlec u Benátek nad Jizerou	746665		

Poznámka:

Oblasti těžby jsou vymezeny v kartogramu Území významně ovlivněné těžbou.

3.8.4 Perspektiva obnovy těžby zlata

Z hlediska územního plánování jsou lokálně významné i projevy hornické činnosti, související s již ukončenou těžbou zlatých, antimonových, železných a polymetalických rud.

Tyto suroviny se dnes netěží, ale v budoucnu lze předpokládat snahy o obnovu jejich těžby. K dispozici jsou značné zásoby zlata (zejména ložiska Prostřední Lhota - Čelina, Mokrsko, Vacíkov). Tato ložiska byla v první polovině 90. let 20. století vzhledem k nízké kovnatosti a tehdejší cenám zlata na světových trzích hodnocena jako nebilanční. Od té doby světová cena zlata velmi výrazně vzrostla. Je pravděpodobné, že v dohledné budoucnosti poroste zájem investorů o využití prozkoumaných velkoobjemových / nízkoobsahových ložisek Au rud a o podrobnější průzkum prognózních zdrojů a indicií. Eventuální budoucí těžba těchto ložisek představuje zásadní střet zájmů s ochranou životního prostředí. Vzhledem k charakteru těchto ložisek je jedinou v současnosti známou efektivní

metodou úpravy rudy a získávání zlata kyanizace. Použití kyanidů při úpravě nerostů je v České republice zakázáno s ohledem na značná rizika pro životní prostředí. Při jakémkoliv selhání techniky nebo lidského faktoru ze strany těžaře, by mohlo znamenat negativní dopady v této rekreační oblasti nejen na podzemní vody, ale i vodu v řece Vltavě.

Vývoj v období 2016 – 2021

V této problematice nedošlo k žádným změnám.

3.8.5 Potenciální zdroje tzv. břidličného plynu (shale gas) v Barrandienu

V posledních letech se v souvislosti s rychlým rozvojem těžby břidličného plynu v USA objevil zájem investorů o vyhledání a následné využití ložisek těchto surovin v České republice. Jednou z lokalit, které byly navrženy pro vyhledávání ložisek břidličného plynu, je centrální část pražské pánve, odkud jsou známy výskyty organických látek v některých typech paleozoických sedimentů. Lze konstatovat, že na území Středočeského kraje nejsou pro využití těchto (dosud neověřených) zdrojů předpoklady (relativně nízké mocnosti vhodných sedimentárních formací, komplikovaná geologická stavba území, husté osídlení, hrozba kontaminace podzemních vod a hornin, zásadní střet zájmů s ochranou přírody – CHKO Český kras). Žádosti těžařů o průzkumná území na těžbu břidlicového plynu na území České republiky odstartovaly celospolečenskou diskusi k tomuto tématu. Česká republika (podobně jako další evropské státy) hledala postoj vůči možnosti těžby, která je podstatnou částí odborné i laické veřejnosti vnímána spíše jako hrozba pro životní prostředí. Určitý společenský konsensus v této otázce byl vyjádřen vydáním dvouletého moratoria na průzkumné a těžební aktivity v září 2012. Moratorium mělo poskytnout čas pro expertízy a pro nastavení legislativních pravidel pro průzkum a těžbu této komodity, s níž stávající právní předpisy nepočítaly. V téže době celosvětová situace na komoditních trzích a převážně opatrný postoj jednotlivých států vedly k tomu, že očekávaný boom těžby na evropském kontinentu nenastal.

Vývoj v období 2016 – 2021

Postoj státu k problematice břidličného plynu je vyjádřen v aktuální Surovinové politice ČR takto: „Do doby důkladného rozpoznání potenciálních environmentálních rizik průzkumných vrtů a těžby této nekonvenční suroviny, nepočítá stát s těžbou ani průzkumem tohoto nerostu na území ČR“. Na území ČR se neuskutečnily žádné průzkumné práce, směřující k ověření zásob břidlicového plynu. Ze strany těžebních společností již nebyl projeven zájem o průzkum na území Středočeského kraje. Otázku využití břidlicového plynu lze ve Středočeském kraji považovat za uzavřenou.

3.8.6 Shrnutí

V období od poslední aktualizace nedošlo na území Středočeského kraje k výrazným změnám v množství a druzích těžných nerostů. Největší rozdíl oproti předchozímu období představuje obměna využívaných zdrojů šterkopísku. Vytěžené lokality jsou nahrazovány novými a celková plocha těžných dobývacích prostorů a nevýhradních ložisek podstatně vzrostla na rozdíl od úbytku v letech 2006 - 2015.

Z aktuální Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů, vydané MPO v roce 2017 nevyplývají pro Středočeský kraj zásadnější změny zejména vzhledem k tomu, že se zde nepředpokládají významné zdroje tzv. kritických nerostných

surovin, nezbytných v nejrůznějších „high-tech“ odvětvích průmyslu. Seznam nerostných surovin, kritických pro hospodářství členských zemí EU, byl roku 2011 definován Evropskou komisí na základě Raw Materials Initiative. Po poslední aktualizaci v roce 2020 seznam kritických nerostných surovin obsahuje tyto komodity: antimon, baryt, bauxit, beryllium, bismut, boráty, fluorit, fosfor, fosforit, galium, germanium, hafnium, hořčík, indium, kobalt, koksovateľné uhlí, křemík, lithium, niob, prvky lehkých vzácných zemin, prvky těžkých vzácných zemin, přírodní grafit, přírodní kaučuk, platinové kovy, skandium, stroncium, tantal, titan, vanad, wolfram. V rámci Doplnění surovinové politiky ČR Usnesením vlády č. 183 ze dne 9. března 2020 byly z vyhrazených nerostů, uvedených v zákoně 44/1988 SB (Horní zákon) zvláště vyčleněny dvě skupiny nerostů:

- **kritické vyhrazené nerosty** (antimon, beryllium, fluorit, germanium, chrom, indium, kobalt, kovy platinové skupiny, magnesit, niob, prvky lehkých vzácných zemin, prvky těžkých vzácných zemin, přírodní grafit, wolfram, tantal, zirkonium a titan)
- **superkritické vyhrazené nerosty** (zlato, uran, lithium, rubidium, cesium).

Výjimkou jsou na území Středočeského kraje zásoby zlatonosných rud (superkritický nerost) a koksovateľného uhlí (kritický nerost dle Raw Materials Initiative). Využití těchto zdrojů by však bylo značně problematické a v dohledné době je nelze předpokládat.

Po roce 2010 bylo možno sledovat zájem investorů o potenciální zdroje „netradičních“ energetických surovin ve Středočeském kraji – tzv. břidlicového plynu a uhlí využitelného pro podzemní zplyňování. Reálný ekonomický potenciál těchto surovin na území Středočeského kraje není znám. Alternativní využití černého uhlí nelze v dohledné budoucnosti předpokládat s ohledem na závažné střety zájmů. V případě břidlicového plynu v centrální části pražské pánve zájem investorů v posledních letech zcela vymizel – s největší pravděpodobností se jedná o uzavřenou kapitolu. Specifika průzkumu a těžby těchto surovin budou pravděpodobně zohledněna změnami příslušné legislativy.

Těžba štěrkopísků v oblasti OT1 se dynamicky rozvíjí a reaguje na aktuální potřeby stavebnictví. Přes to, že objem těžby v posledních letech stagnoval či narůstal jen pomalu, těžbařům se podařilo otevřít některá nová ložiska. Největší problém zde představují zábory kvalitních zemědělských půd (zpravidla trvalé – přeměna na vodní plochy) a stanovení a udržení únosné míry zatížení menších i větších územních celků těžbou a dopravou štěrkopísku. Určitou regulaci záborů zemědělské půdy pro těžbu představuje razantní zvýšení úhrad za odnětí pozemků ze ZPF, díky němuž se některé těžební záměry na bonitních půdách staly nerentabilními. Úbytek štěrkopísků na trhu v posledních letech je do jisté míry kompenzován mírným nárůstem těžby stavebního kamene. Nová surovinová politika ČR (MPO 2017) klade důraz na využívání druhotných surovin, které by mohly v některých aplikacích částečně nahradit přírodní těžené kamenivo (štěrkopísky) a drcené kamenivo (stavební kámen). V současné době produkce recyklátů dosahuje cca 15 % celkové produkce přírodního kameniva. Předpokládá se, že zastoupení recyklátu se bude nadále zvyšovat, surovinová politika ČR počítá s podporou zvýšení míry recyklace stavebních odpadů. Další potenciální zdroj alternativního kameniva ve Středočeském kraji představují rozsáhlé odvaly po těžbě uranových rud na Příbramsku. Využití recyklátů a hlušiny z odvalů je však limitováno. Ekonomický limit představují náklady na úpravu, které mohou někdy být vyšší než u přírodního kameniva. Technologickým limitem jsou kvalitativní parametry recyklátů a hlušiny (pevnost v tlaku, otlukovost, nasákavost, tvarový index, obsah síry, mrazuvzdornost atd.), které mohou být v některých případech podstatně horší než u přírodního kameniva.

Těžba vápenců v oblasti OT2 je v čase relativně stabilní (na rozdíl od štěrkopísku a drceného kameniva není odbyt vápencových produktů tak těsně svázán s vývojem stavebních investic v regionu).

Popsaný stav v oblastech ukončené těžby OT 3 (Příbramsko) a OT 4 (Kladensko) má dlouhodobý charakter a omezení využití území následkem dřívější těžby je zde ve většině případů trvalé. V letech 2010-2013 se uskutečnil rozsáhlý projekt, zaměřený na potenciálně riziková opuštěná úložiště těžebních odpadů. Ve Středočeském kraji bylo identifikováno celkem 11 objektů, které byly na základě provedených průzkumů zařazeny do Registru rizikových úložných míst, zřízeného Českou geologickou službou <http://mapy.geology.cz/rroum/> (jedná se o většinu rizikových úložných míst na území ČR). Riziková úložná místa se nacházejí v okolí Příbrami (1 objekt) a Krásné Hory nad Vltavou (2 objekty) a zejména v okolí Kutné Hory (8 objektů). Akumulace těžebních odpadů na Kutnohorsku jsou sice menšího rozsahu než na Příbramsku, některé deponie však obsahují vysoké koncentrace toxických prvků. Nejrizikovějším faktorem je ve většině případů vysoký obsah arsenu. V posledních letech se na Kutnohorsku rozvinula diskuse s cílem nalézt optimální řešení pro silně kontaminované lokality (Kaňk) a byly zpracovány projekty sanace nejkritičtějších případů. Na Příbramsku probíhá odtěžování odvalu šachty č. 11 a uvažuje se o dalších odvalech, které se v budoucnu mohou stát zdrojem kameniva pro liniové stavby. Radioaktivní nerosty jsou při zpracování separovány a využívány jako druhotný zdroj uranu.

Použité podklady:

Bubák, Daniel. Aplikace indikátorů udržitelnosti v procesu hodnocení vlivu územních plánů velkých územních celků na životní prostředí. Praha, 2001. 149 s. ČVÚT Praha. Vedoucí disertační práce Prof. Ing. Josef Říha, CSc.

Cílek, V. - Baše M.: Suburbanizace pražského okolí: dopady na sociální prostředí a krajinu. Praha 2005.

Spudil, Lhotský – podklady pro zadání rozboru udržitelného rozvoje Středočeského kraje. Praha, G E T s.r.o., 2006.

Krajčíček, Libor a kol.: Studie limitů těžby štěrkopísku v prostoru soutoku Labe a Vltavy. Praha, Atelier T-plan, 2004.

Aktualizace Programu rozvoje územního obvodu Středočeského kraje, 2006

Metodika a tvorba standardů tvorby a periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí, modelové řešení dvou zvolených regionů.

Regionální surovinová politika Středočeského kraje. Praha, Česká geologická služba, 2002. Strategie udržitelného rozvoje České republiky, 1998.

Ministerstvo průmyslu a obchodu. Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 1998. s. 42.

Podkladový materiál pro ministra životního prostředí k problematice nekonvenčního zemního plynu z břidlic a podzemního zplyňování uhlí. Dvořáková, V, a kol. Česká geologická služba 2012.

Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů I. část neenergetické suroviny. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR 2014.

Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR 2015.

Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR 2017.

Provedení průzkumných a analytických prací na vybraných lokalitách a hodnocení rizikových úložišť těžebních odpadů. Čížek, J., Pechar, T., Raus, M., 2010 – 2013. Sdružení OPV-GET-GV.

Odolnost proti nedostatku kritických surovin: zmapování cesty k lepšímu zabezpečení a udržitelnosti. Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. Evropská komise 2020

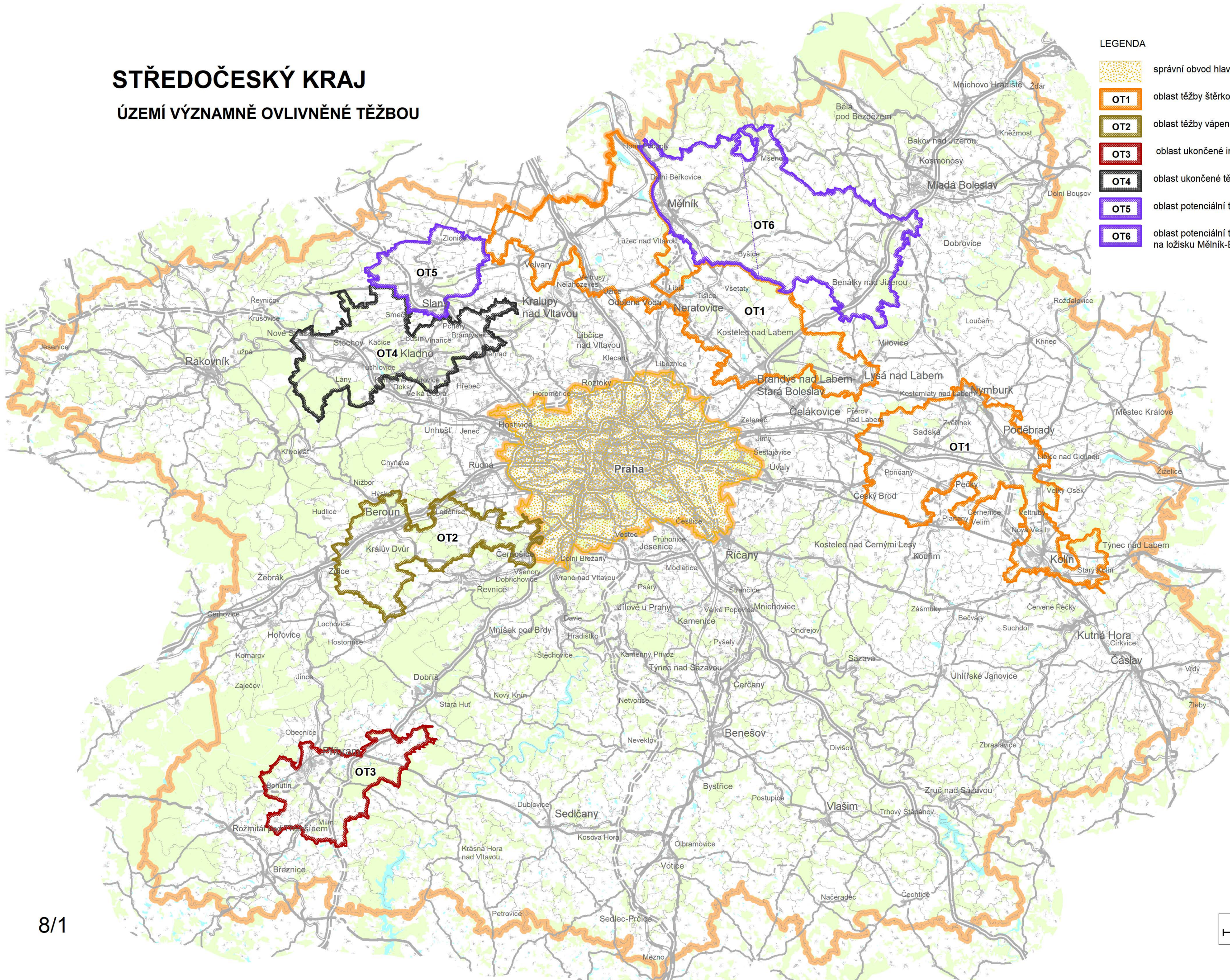
Nová koncepce likvidace odvalů po těžbě uranu na Příbramsku. DIAMO s.p. 2017

STŘEDOČESKÝ KRAJ

ÚZEMÍ VÝZNAMNĚ OVLIVNĚNÉ TĚŽBOU

LEGENDA

- správní obvod hlavního města Prahy
- OT1 oblast těžby štěrkopísků v Polabí a Povltaví
- OT2 oblast těžby vápenců v Českém krasu
- OT3 oblast ukončené intenzivní těžby uranu Příbramsko
- OT4 oblast ukončené těžby černého uhlí Kladensko
- OT5 oblast potenciální těžby černého uhlí na ložisku Slany
- OT6 oblast potenciální těžby černého uhlí na ložisku Mělník-Benátky n.J.

3.9 Kvalita životního prostředí

Oblast hygieny životního prostředí v podstatě zahrnuje všechny faktory lidské činnosti, které nepřímo působí na životní prostředí (na rozdíl např. od přímých vlivů typu záboru půdy stavbou). Jedná se zejména o tyto faktory:

- čistota ovzduší,
- hluk,
- nakládání s odpady,
- staré ekologické zátěže,
- kvalita povrchových a podzemních vod,
- půda.

3.9.1 Čistota ovzduší

Problematika ochrany ovzduší je legislativně upravena zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a jeho prováděcími předpisy, zejm. vyhláškou č. 68/2020 Sb. kterou se mění vyhláška č. 330/2012 Sb., o způsobu posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění, rozsahu informování veřejnosti o úrovni znečištění a při smogových situacích a vyhláškou č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší.

Zdroje emisí lze rozdělit na mobilní a stacionární, přičemž stacionární se dále dělí na zvláště velké, velké, střední a malé. Zdroje emitující do ovzduší znečišťující látky jsou celostátně sledovány v rámci tzv. Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Stacionární zdroje jsou zahrnuty v dílčích souborech REZZO 1 - 3, mobilní zdroje jsou začleněny v dílčím souboru REZZO 4.

V regionálním měřítku jsou zásadní zdroje REZZO 1, kam spadají zvláště velké a velké stacionární zdroje. Naopak střední zdroje (REZZO 2) mají obecně malý podíl na produkci emisí v celé ČR. Zdroje REZZO 3 (malé stacionární zdroje) nabývají na významu v obcích s vysokým podílem vytápění domácností tuhými palivy a vyšší koncentrací zástavby.

Vlivem restrukturalizace hospodářství a zvyšující se snahy o zkvalitnění životního prostředí, např. v podobě odprašování a odsiřování elektráren, dochází od roku 1994 ke snižování vypouštěného množství naprosté většiny sledovaných znečišťujících látek. Nejvýraznější pokles (REZZO 1 – 3) nastal u tuhých látek a SO₂. Emise oxidů dusíků klesly o 43,5 % a množství CO kleslo na méně než polovinu původního stavu (pozn.: všechny hodnoty se týkají Středočeského kraje a stacionárních zdrojů, v celém Česku byl vývoj obdobný). Nejvýraznější pokles byl zaznamenán po legislativních změnách stanovujících přísné emisní limity ke konci roku 1998. Poté se množství ročních emisí ustálilo a již nedochází k tak prudkému poklesu, jedinou výjimkou je 50 % meziroční pokles emisí olova, vyvolaný zákazem distribuce olovnatých benzínů od 1. 1. 2001. Na rozdíl od celostátního trendu se ve Středočeském kraji zvyšuje množství emisí tuhých látek výrazněji a snižování emisí oxidu siřičitého je pomalejší než představuje průměr za celou Českou republiku.

Dle REZZO 1 - 3 (souhrnně, 2015) mezi okresy Středočeského kraje vykazují nejvyšší naměřené hodnoty měrných emisí základních znečišťujících látek okresy Mělník (TZL, SO₂, NO_x, CO), Kladno (SO₂, NO_x), Kolín (SO₂, NO_x) a Beroun (CO). Na celkových emisích ČR hlavních znečišťujících látek (za REZZO 1-3 souhrnně pro rok 2018) se Středočeský kraj podílel takto: TZL – 14,9 %, SO₂ – 16,8 %, NO_x – 13,1 %, CO – 12,2 %. Podíl bilancovaných emisí znečišťujících látek ze stacionárních i mobilních zdrojů v zóně CZ02 Střední Čechy je z celorepublikového pohledu velmi významný - v absolutní výši emisí celkově na prvním místě. Velká rozloha této zóny ale zapříčinila, že v plošných měrných emisích se v celkovém hodnocení umístila až na 4. místě.

I přes ekologizaci výrobních zařízení a plnění zákonných emisních limitů, patří mezi největší znečišťovatele ovzduší průmyslové podniky:

ČEZ, a. s. Elektrárna Mělník, Teplárna Trmice - provoz Mělník

Teplárna Kladno s.r.o. - ELEKTRÁRNA Kladno

Energotrans, a.s. - Elektrárna Mělník I - EMĚ I

ŠKO-ENERGO, s.r.o. - Teplárna ŠKO-ENERGO s.r.o.

UNIPETROL RPA, s.r.o. - Rafinérie Kralupy nad Vltavou

TAMERO INVEST s.r.o. - Teplárna TAMERO INVEST s.r.o.

Vápenka Čertovy schody, a.s.

SPOLANA s.r.o. - Spolana Neratovice

Veolia Energie Kolín, a.s. - Elektrárna Kolín

Výroba a prodej tepla Příbram a.s. - Výroba a prodej tepla a.s. - CZT

Znečištění ovzduší ve Středočeském kraji ovlivňovaly v roce 2019 malé i velké stacionární zdroje emisí, a také doprava. Emise TZL a emise CO (7,7 tis. t, resp. 80,9 tis. t) pocházely převážně z lokálního vytápění domácností. Emise NO_x (21,0 tis. t) byly produkovány dopravou, ale také velkými zdroji (42,5 %). V případě emisí SO₂ (13,1 tis. t) byly ve Středočeském kraji producentem velké zdroje znečišťování (68,6 %), kam se zahrnuje hlavně výroba elektřiny a tepla. Emise NH₃ (10,8 tis. t) pocházely zejména z chovu hospodářských zvířat a aplikace minerálních dusíkatých hnojiv. Emise VOC (27,7 tis. t) jsou produkovány hlavně z aplikace organických rozpouštědel a lokálního vytápění domácností. Poměr zdrojů emisí základních znečišťujících látek se ve sledovaném období 2005–2019 příliš neměnil, výjimkou jsou emise CO, kde podíl mobilních zdrojů výrazně klesl, což je dáno především modernizací skladby vozového parku.

V případě oxidů dusíku je trvale překračována doporučená hodnota krajského emisního stropu. Emise těkavých organických látek (VOC) jsou na základě detailních šetření na úrovni, která se emisnímu stropu blíží. Vzhledem k charakteru průmyslu, který se ve Středočeském kraji rozvíjí, je potřeba vytvářet prostor pro nově vzniklé výroby snížením emisí VOC ve výrobních stávajících. VOC jsou navíc, spolu s NO_x, prekurzory tvorby přízemního ozonu, jehož dlouhodobý imisní cíl je překračován na většině území kraje.

Indikátor - Oblasti s překročením imisních limitů

výpočet:

- číselník: 100 x plocha území s překročením imisního limitu pro ochranu zdraví lidí, zákon o ovzduší č. 201/2012 Sb., příloha 1, bod 1: ZdrLV překročení imisního limitu LV (SO₂, CO, PM₁₀, PM_{2,5}, NO₂, benzen, Pb)
- jmenovatel: celková plocha územní jednotky
- údaj za ČR: 6,3 % (2007) - 2,8 % (2008) – 21,8 % (2011) – 10 % (2012) – 6 % (2013) – 2,5 % (2015) – 1,4 % (2016) – 8,2 % (2017) – 3,2 % (2018) – 0,2 % (2019)
- údaj za kraj: 4,5 % (2007) - 0,3 % (2008) – 38,0 % (2011) – 3 % (2012) – 1 % (2013) – 0,35 % (2015) – 0,22 % (2016) – 2,94 % (2017) – 0,38 % (2018) – 0 % (2019)
- zdroj dat: ČHMÚ 2007, 2008, 2011, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018 a 2019
- kartogram: Oblasti s překročením imisních limitů

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší byly v souvislosti s novým zákonem o ochraně ovzduší nahrazeny oblastmi s překročením imisních limitů. V roce 2019 byla situace ve Středočeském kraji následující:

- Středočeský kraj patří dlouhodobě mezi kraje s větším zatížením z hlediska kvality ovzduší, která je ovlivňována především hustou dopravní infrastrukturou a vysokou intenzitou dopravy v návaznosti na aglomeraci hlavního města, průmyslovým charakterem kraje a rovněž také hustou zástavbou s lokálními topeništi.
- V roce 2019 bylo na území Středočeského kraje 1,6 % plochy, kde došlo k překročení alespoň jednoho imisního limitu bez zahrnutí přízemního ozonu. Jednalo se o imisní limit pro roční průměrnou koncentraci B(a)P, který byl překročen na třech stanicích (Kladno-Švermov, Brandýs nad Labem a Čelákovice). Rovněž byl překročen imisní limit pro ochranu lidského zdraví pro 24hodinovou koncentraci PM10 na lokalitě Kladno-Švermov. Naopak již nebyl překročen stejný limit na stanici Beroun, kde došlo k jeho překročení v roce 2018. Imisní limit pro ochranu lidského zdraví vyjádřený denními 8hodinovými klouzavými průměrnými koncentracemi ozonu byl v roce 2019 překročen na 98,8 % území (překročení na stanicích Kladno-střed města a Ondřejov). Na stanici Mladá Boleslav byl navíc překročen také imisní limit pro hodinovou koncentraci ozonu. Ostatní imisní limity nebyly na stanicích státní sítě imisního monitoringu v kraji překročeny. Souhrnně tedy po zahrnutí přízemního ozonu bylo v roce 2019 vymezeno 98,8 % plochy kraje, na které došlo k překročení hodnoty imisního limitu u alespoň jedné znečišťující látky.
- Z dlouhodobého hlediska se hodnoty podílů ploch s překročenými imisními limity v jednotlivých letech v kraji pohybují často nad hodnotami pro celou ČR, především u benzo(a)pyrenu). V období 2009–2012 byl ve Středočeském kraji také překročen imisní limit pro ochranu lidského zdraví pro roční koncentraci PM10, ale podíl plochy nepřekročil 1 %. Imisní limit pro roční koncentraci PM2,5 byl ve sledovaném období 2012–2019 překročen pouze v roce 2017, a to na minimálním území (0,05 %).

V roce 2020 byl aktualizovaný program zlepšování kvality ovzduší pro zónu Střední Čechy – CZ02 pro období 2020+ (dále jen „Program 2020+“), kterému předcházela program zlepšování kvality ovzduší pro zónu Střední Čechy – CZ02 ze dne 26. května 2016. Strategii zpracovalo Ministerstvo životního prostředí ČR v reakci na dlouhodobé a opakované překračování imisních limitů na území ČR zejména u prachových částic, přízemního ozónu a benzo(a)pyrenu. Program vymezil územní priority - prioritní města a obce jsou rozdělena do 4 kategorií, podle počtu překročených imisních limitů v prostoru obytné zástavby a podle počtu obyvatel.

- KATEGORIE I – Překročení více než jednoho imisního limitu alespoň na části obytné zástavby obce,
 - Kategorie Ia - obce nad 1000 obyvatel
 - Kategorie Ib - obce do 1000 obyvatel
- KATEGORIE II – Překročení jednoho imisního limitu alespoň na části obytné zástavby obce,
 - Kategorie IIa - obce nad 1000 obyvatel
 - Kategorie IIb - obce do 1000 obyvatel

Prioritní města a obce, kategorie Ia, zóna CZ02 Střední Čechy

ORP	Název obce
Beroun	Beroun, Králův Dvůr, Loděnice, Vráž, Zdice
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Odolena Voda
Černošice	Holubice, Hostivice, Jinoč any, Libice nad Vltavou, Nučice, Roztoky, Rudná, Velké Přílepy, Zbuzany
Kladno	Brandýsek, Buštěhrad, Doksy, Hřebeč, Kamenné Žehrovice, Kladno, Libušín, Pchery, Stochov, Unhošť, Velká Dobrá, Vinařice
Kralupy nad Vltavou	Kralupy nad Vltavou, Nelahozeves, Veltrusy
Mělník	Dolní Beřkovice, Kly, Mělník
Mladá Boleslav	Benátky nad Jizerou, Kosmonosy, Mladá Boleslav
Neratovice	Libiš, Neratovice
Rakovník	Nové Strašecí, Rakovník
Slaný	Slaný, Smečno, Velvary, Zlonice

Prioritní města a obce, kategorie Ib, zóna CZ02 Střední Čechy

ORP	Název obce
Beroun	Chrštenice
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Máslovice, Větrušice
Černošice	Drahelčice, Chrást any, Ořech
Kladno	Cvrčovice, Dolany, Pletený Újezd, Stehelčevy, Svinařov, Třebusice, Velké Přítočno
Mělník	Hořín, Velký Borek
Rakovník	Rynholec
Slaný	Hrdlív

Prioritní města a obce, kategorie IIa, zóna CZ02 Střední Čechy

ORP	Název obce
Benešov	Benešov, Čerčany, Týnec nad Sázavou
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Čelákovice, Hovorčovice, Husinec, Jenštejn, Jirny, Klecany, Květnice, Líbeznice, Měšice, Mochov, Nehvizdy, Přezletice, Šestajovice, Úvaly, Zdiby, Zeleneč
Čáslav	Čáslav
Černošice	Černošice, Dobřichovice, Horoměřice, Jesenice, Průhonice, Řevnice, Statenice, Středokluky, Tuchoměřice, Vestec
Český Brod	Český Brod
Dobříš	Dobříš, Stará Huť
Hořovice	Hořovice, Komárov, Tlustice, Žebrák
Kladno	Braškov, Kačice, Lány, Tuchlovice
Kolín	Kolín, Kouřim, Pečky, Velký Osek
Kralupy nad Vltavou	Nová Ves
Kutná Hora	Kutná Hora, Uhlířské Janovice, Zruč nad Sázavou
Lysá nad Labem	Lysá nad Labem, Milovice
Mělník	Byšice, Cítov, Horní Počaply, Liběchov, Lužec nad Vltavou
Mladá Boleslav	Bakov nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Bradlec, Luštěnice
Mnichovo Hradiště	Mnichovo Hradiště
Neratovice	Kostelec nad Labem, Obříství, Všetaty
Nymburk	Nymburk, Sadská
Poděbrady	Libice nad Cidlinou, Poděbrady
Příbram	Břežnice, Podlesí, Příbram
Říčany	Kostelec nad Černými Lesy, Říčany
Sedlčany	Sedlčany
Vlašim	Vlašim

Prioritní města a obce, kategorie IIb, zóna CZ02 Střední Čechy

ORP	Název obce
Benešov	Chářovice
Beroun	Tetín, Zadní Třebaň
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	Bořanovice, Panenské Břežany, Podolanka, Radonice, Sibřina
Černošice	Jíloviště, Kněževes, Kosoř, Únětice
Český Brod	Bříství
Hořovice	Praskolesy
Kladno	Blevice, Dřetovice, Koleč, Kyšice, Lidice, Makotřasy, Malé Přítočno, Otovice, Zákolany
Kolín	Dobřichov, Polepy
Kralupy nad Vltavou	Dolany, Dřínov, Hostín u Vojkovic, Chvatěruby, Kozomín, Ledčice, Postřižín, Újezdec, Úžice, Vojkovice, Všestudy, Zlončice, Zlosyň
Lysá nad Labem	Starý Vestec
Mělník	Býkev, Čečelice, Spomyšl, Tuhaň, Vraňany
Mladá Boleslav	Dalovice, Hrdlořezy, Vinec
Neratovice	Chlumín, Zálezlice
Rakovník	Mšec, Mšecké Žehrovice
Slaný	Černuc, Hospozín, Chržín, Kamenný Most, Kmetiněves, Knovíz, Neuměřice, Sazená, Uhy

Shrnutí

Vývoj emisí znečišťujících látek ve Středočeském kraji byl v období 2005–2019 mírně rozkolísaný, celkově však emise měly sestupný trend. Výjimkou jsou emise amoniaku, které se pohybují od roku 2011 na přibližně stejné hodnotě. Největší pokles byl evidován u emisí SO₂ o 40,5 %. Celkové emise znečišťujících látek do ovzduší na plochu území ve Středočeském kraji v roce 2019 dosahovaly mírně nadprůměrných hodnot vzhledem k ostatním krajům, podobně jako v předchozích letech, což souvisí s vysokou dopravní a průmyslovou zátěží a strukturou osídlení. V roce 2019 nedošlo k výrazným meziročním změnám.

3.9.1 Odpadové hospodářství

Charakter odpadového hospodářství Středočeského kraje je do značné míry ovlivněn poměrně vysokou hustotou zalidnění, na území kraje je nakládáno s řadou odpadů z hl. m. Prahy (zejm. stavební a demoliční odpady), velkým množstvím průmyslových zařízení a expanzí nově vznikajících výrobních zařízení. Produkci odpadů lze charakterizovat vysokým množstvím průmyslových odpadů a odpadů z obalů stejně jako komunálních odpadů od občanů. V roce 2018 se kraj v celkové produkci všech odpadů řadil na 4. místo v ČR. Data o produkci odpadů byla získána z každoročně vydávaných publikací Životní prostředí, zemědělství (ČSÚ), Statistická ročenka životního prostředí ČR - 2019 (CENIA).

Dle uvedených zdrojů stoupla celková produkce odpadů na obyvatele ve Středočeském kraji mezi lety 2009–2019 o 7,0 % na hodnotu 3 579,2 kg na obyv. za 1 rok, a to i přes meziroční 2018–2019 pokles o 0,9 %. Celková produkce ostatních odpadů na obyvatele dlouhodobě, i přes výkyv v roce 2011 způsobený poklesem stavební činnosti, spíše stagnovala, a to až do roku 2015, resp. 2018, kdy došlo k jejímu nárůstu. V období 2009–2019 se zvýšila celkem o 12,8 % na 3 387,3 kg na obyv. za 1 rok. Jelikož se v kraji investuje do modernizace a nové výstavby, je zde zvýšená produkce stavebních a demoličních odpadů, spadajících především do kategorie ostatních odpadů.

Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele na rozdíl od produkce ostatních odpadů v období let 2009–2019 klesla, a to o 43,9 % na 191,8 kg na obyv. za 1 rok. Podíl celkové produkce nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů na obyvatele se pak od roku 2009 snížil z 10,2 % na 5,4 % v roce 2019. Produkce nebezpečných odpadů je ve sledovaném období nestabilní a významně do ní zasahují sanace starých ekologických zátěží, při kterých často dochází k odtěžování kontaminovaných zemín ve velkých objemech. Udržení klesajícího trendu produkce nebezpečných odpadů je možné modernizací technologií, které se podílejí na produkci nebezpečných látek, a preferováním bezodpadových technologií a nejlepších dostupných technik.

Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele se mezi lety 2009–2019 snížila o 4,7 % na 591,5 kg na obyv. za 1 rok. I přes tento pokles se však jedná o nejvyšší hodnotu v rámci ČR. Nárůst produkce komunálních odpadů v posledních letech souvisí především se zvýšením produkce biologicky rozložitelného odpadu v důsledku zavedení jeho separace, a tím i evidence produkce. Celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele mezi lety 2009–2019 poklesla o 25,4 % na 293,7 kg na obyv. za 1 rok (i tak jde o nejvyšší hodnotu v rámci ČR) a její podíl na celkové produkci komunálních odpadů na obyvatele se ve sledovaném období snížil z 63,4 % na 49,7 %.

Zdroj: http://www.mzp.cz/cz/statisticka_rocenka_zivotniho_prostredi_publikace

Na území kraje se nachází 21 skládek odpadů, 190 sběrných dvorů a stabilních sběrných míst, 52 kompostáren, 3 spalovny, 46 třídících linek a 70 zařízení pro nakládání s autovraky.

Zdroj: <http://odpady.kr-stredocesky.cz/>, *Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje 2016 - 2025*

Hlavní podíl na odstraňování komunálních odpadů na území kraje zaujímá skládkování, zbylá část je materiálově využita, ostatní způsoby nakládání s odpady mají zcela zanedbatelný podíl.

Je patrná zvyšující se míra využívání odpadů, zejména u recyklace stavebních odpadů. Další oblastí, která se na území Středočeského kraje daří od roku 2009 plnit, je postupné snižování odpadů ukládaných na skládky. Středočeský kraj je vzhledem k existenci několika větších skládek odpadů na svém území krajem, kam se odpady dováží i z okolních krajů za účelem skládkování.

Se skládkováním odpadů se pojí dlouhodobě neplněný cíl, a to snižování podílu skládkovaných komunálních bioodpadů (BRKO). Středočeský kraj, tak jako většina krajů v ČR, nedokáže snížit množství BRKO ukládaného na skládky na cílové hodnoty stanovené v POH ČR. V roce 2015 bylo na skládky uloženo vzhledem ke srovnávacímu roku 1995 o více než 18 % BRKO, přičemž již cílová hodnota pro rok 2013 byla 50 % z hodnoty v roce 1995.

K podpoře naplnění cíle snižování podílu skládkovaných BRKO a snižování skládkování SKO se kraj ujal koordinační role a nechal zpracovat studii „Návrh vytvoření integrovaného systému nakládání s odpady v jednotlivých regionech kraje za účelem zvyšování využití směsného komunálního odpadu a snižování podílu skládkovaných komunálních bioodpadů (BRKO)“.

Zdroj: *Vyhodnocení plnění POH Středočeského kraje za rok 2015*

Údaje pro SWOT byly čerpány z Plánu odpadového hospodářství Středočeského kraje 2016 – 2025 (POH). Tento nový POH byl schválen Zastupitelstvem Středočeského kraje usnesením č. 097-22/2016/ZK ze dne 25.4.2016.

Zásadní z hlediska dalšího vývoje je přístup určený právě novým POH. Ten mj. vychází z povinnosti stanovení a realizace integrovaného systému nakládání s odpady, jež byla řešena studií „Technicko-ekonomická analýza integrovaného systému nakládání s komunálními a dalšími odpady ve Středočeském kraji“, jež z prověřovaných variant doporučila výstavbu

zařízení pro energetické využívání odpadů (spalovnu) v lokalitě Mělník o optimální kapacitě 500 000 t SKO na vstupu (z pohledu teoretických předpokladů), což je v podstatě celá produkce energeticky využitelného komunálního odpadu ve Středočeském kraji. Na uvedenou studii plynule navázala studie „Překládací stanice ve Středočeském kraji“, která řešila logistiku odpadů pro záměr uvedené spalovny (navrhováno je 17 překládacích stanic). Uvedený přístup je součástí závazné části POH, stejně jako nepodporování výstavby dalších skládek komunálních odpadů, naopak je podporováno vytvoření přiměřené sítě zařízení pro nakládání a využití odděleně sebraných biologicky rozložitelných odpadů z obcí a od ostatních původců, včetně kalů z čistíren odpadních vod.

Shrnutí

Díky změnám v legislativě a POH ČR musí kraje řešit Integrované systémy nakládání s odpady za účelem zvyšování využití smíšeného komunálního odpadu a snižování podílu skládkovaných komunálních bioodpadů, vč. odpovídajících kapacit. Nový POH Středočeského kraje chce řešit tuto povinnost vybudováním spalovny komunálních odpadů z celého kraje v rámci Elektrárny Mělník, do které budou sváženy z překládacích stanic.

3.9.2 Staré ekologické zátěže (SEZ)

Za starou ekologickou zátěž je považována závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod.). Zjištěnou kontaminaci lze považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám. Kontaminované lokality mohou být rozmanitého charakteru – může se jednat o skládky odpadů, průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, nezabezpečené sklady nebezpečných látek, bývalé vojenské základny nebo území postižená těžbou nerostných surovin. Staré zátěže jsou členěny podle míry jejich závažnosti – na základě kvantitativních a kvalitativních rizik a rizik pro člověka a pro ekosystémy.

Nejdůležitějším zdrojem informací o starých ekologických zátěžích, resp. o kontaminovaných místech obecně je databáze SEKM - Systém evidence kontaminovaných míst (MŽP). Jeho součástí je hodnocení priorit - kategorizace kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst.

Na území kraje se nacházejí staré ekologické zátěže a devastace charakteru starých skládek a kontaminovaných průmyslových objektů, letišť, jímací území, aj. Celkem je v databázi SEKM evidováno 3812 lokalit (2021). Z toho jsou mezi nejzávažnější lokality – kategorie priority A3 (tzn. s potvrzeným aktuálním neakceptovatelným rizikem pro lidské zdraví nebo s potvrzeným šířením kontaminace, hrozícím vznikem tohoto rizika) s bezodkladně nutným nápravným opatřením zařazeny tyto SEZ:

Identifikační kód	Název lokality	Katastrální území	ORP	Typ lokality
39081003	BRANO - ATESO a. s. Rakovník	Rakovník	Rakovník	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
13908001	Jímací území Rakovnický potok	Rakovník	Rakovník	obchodní / logistický areál
39081004	Rakovnické tvářecí stroje s.r.o. - Rakovník	Rakovník	Rakovník	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
85041	Skládka Votice - Polský	Votice	Votice	skládka TKO

Identifikační kód	Název lokality	Katastrální území	ORP	Typ lokality
001	vrch			
11127002	Ondřejov - Kovopodnik	Ondřejov u Prahy	Říčany	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)
18436001	Aero Vodochody a.s.	Dolínek	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
81971001	Grunta - bývalá důlní činnost	Grunta	Kolín	ukončený hlubinný důl
18710003	Všejanya - LES	Všejanya	Mladá Boleslav	střelnice / vojenské výcvikové prostory
6506001	ECK Generating s.r.o. Kladno	Dubí u Kladna	Kladno	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
6506031	Koněv - západ	Kladno	Kladno	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
65169005	PEMMOL	Dubí u Kladna	Kladno	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami
6506030	Poldi	Dubí u Kladna	Kladno	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
7271002	UNIPETROL, a.s.	Lobeček	Kralupy nad Vltavou	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
10356001	SPOLANA s.r.o.	Neratovice	Neratovice	havárie jiných nebezpečných látek (mimo ropných)
97651001	TRANSPA s.p.	Žleby	Čáslav	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
9762002	Kovohutě a.s. Mníšek pod Brdy	Mníšek pod Brdy	Černošice	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)

Zdroj: <http://sekm.cz>

Dalších 882 lokalit má prioritu pro průzkum (P4). Vedle toho ještě existuje seznam nedostatečně prozkoumaných a neprozkoumaných lokalit, u kterých kontaminace znamená potenciální problém a pro definitivní závěry není dostatek informací.

Odstranění starých ekologických zátěží je velice nákladné. Řada z nich zůstává neřešena především tam, kde náklady na sanaci přesahují cenu vlastních nemovitostí nebo nejsou vyjasněna vlastnická práva. Počet lokalit starých ekologických zátěží s ukončenou sanací dle databáze SEKM a celkový počet ukončených sanací za období 2010 - 2021 je 111.

Shrnutí

Oblast je bez významných změn.

3.9.3 Hluk

Hluk je významným fyzikálním faktorem negativních vlivů na životní prostředí a je jednou z podmiňujících okolností pro možné využití území i vnitřních prostorů ze zdravotních hledisek. Z těchto důvodů jsou hlukové vlivy sledovány a pro různé způsoby využívání území i vnitřních prostorů jsou také hlukové hodnoty platnými právními předpisy limitovány.

Problematika ochrany před hlukem je legislativně řešena nařízením vlády č. 241/2018 ze dne 3. října 2018, kterým se mění nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací, ve znění nařízení vlády č. 217/2016 Sb..

Zdroje hluku lze z hlediska druhové skladby charakterizovat jako liniové, plošné a bodové. Liniové zdroje představují v zájmovém území silniční a železniční komunikace. Plošné zdroje hluku mohou být průmyslové, výrobní a skladovací areály, v zájmovém území též sportovní areály a parkoviště a letiště. Jako bodové zdroje hluku působí jednotlivé

objekty, technologická zařízení na budovách a různé provozovny. Těchto zdrojů může být celá řada, ovšem nejedná se převážně o významné jevy, které by dosáhly regionálního významu. Pro posouzení vlivu hluku v rámci rozboru udržitelného rozvoje byla proto pozornost zaměřena zejména na liniové zdroje.

Z plošných zdrojů hluku dále působí velká letiště s intenzivním leteckým provozem: Ruzyně, Čáslav, Milovice, Benešov. Rozdělení letišť na území Středočeského kraje podle typu provozu (podle Programu rozvoje Středočeského kraje):

- veřejná mezinárodní letiště: Praha – Ruzyně, Mnichovo Hradiště,
- neveřejná mezinárodní letiště (pouze pro určitý okruh uživatelů): Vodochody, Benešov,
- veřejná vnitrostátní letiště: Benešov, Bučovice, Kolín, Příbram, Rakovník, Sazená, Slaný, Vlašim, Mladá Boleslav, Zbraslavice
- neveřejná vnitrostátní letiště: Hořovice, Panenský Týnec,
- heliporty LZS: Mělník, Mělník – Hořín, Neratovice, Rakovník,
- vojenská letiště: Čáslav,
- neprovozované bývalé vojenské letiště: Boží Dar.

Podpora rozvoje infrastruktury pro leteckou dopravu (zejm. modernizace zázemí regionálních letišť) by měla být z veřejných zdrojů udělována pouze v případě, že bude prokázáno plnění hygienických hlukových limitů při jejich současném a budoucím (plánovaném) provozu. V ochranných hlukových pásmech těchto letišť by neměly být umístovány objekty, jež vyžadují podle NV č. 241/2018 Sb. akustickou ochranu (školy, obytné objekty, nemocnice apod.). Průmyslové plochy jako zdroj hluku nebyly posuzovány, protože z regionálního hlediska nejsou nástroje pro jejich ovlivňování a jednotlivé areály jsou povinny tento problém lokálně řešit.

Zdroje hluku, které jsou předmětem strategického hlukového mapování na základě směrnice 2002/49/ES (Environmental Noise Directive – END), jsou následující:

- všechny hlavní silnice, po kterých projede více než 3 000 000 vozidel za rok
- všechny hlavní železniční trati, po kterých projede více než 30 000 vlaků za rok
- všechna hlavní letiště, která zaznamenají více než 50 000 vzletů a přistání za rok
- aglomerace s více než 100 000 obyvateli, které členský stát určí, a v nich všechny komunikace, železnice, letiště a významné průmyslové zdroje hluku

Nejvýznamnější liniové zdroje hluku představují pozemní komunikace s automobilovým provozem na dálnicích, silnicích I., II. a III. třídy. Silnice III. třídy nejsou, vzhledem k intenzitě dopravy na nich, akusticky významné. Pozornost je tedy zaměřena na silnice I. a II. třídy. Dle NV č. 272/2011 Sb. se hygienický limit v ekvivalentní hladině akustického tlaku A, s výjimkou hluku z leteckého provozu a vysokoenergetického impulsního hluku, stanoví součtem základní hladiny akustického tlaku A LAeq,T se rovná 50 dB a korekcí přihlížejících ke druhu chráněného prostoru a denní a noční době. Hygienický limit v chráněném venkovním prostoru a v chráněném venkovním prostoru staveb je následující:

Hluk v okolí komunikací I. a II. třídy:

- denní doba $LA_{eq,16h} = 50 + 10 = 60$ dB
- noční doba $LA_{eq,16h} = 50 + 10 - 10 = 50$ dB

Hluk v okolí komunikací I. a II. třídy v případě staré hlukové zátěže:

- denní doba $L_{Aeq,16h} = 50 + 20 = 70$ dB
- noční doba $L_{Aeq,16h} = 50 + 20 - 10 = 60$ dB

Hluk z dopravy obecně závisí na intenzitě, skladbě, rychlosti a plynulosti dopravy, dále na podélném sklonu nivelety, druhu a stavu vozovky, okolní zástavbě, konfiguraci terénu, stínění a odrazech zvuku. Orientačně lze uvést, že k překročení hladiny hluku $L_{Aeq,16h} = 70$ dB v denní době dochází ve vzdálenosti 7 m od osy komunikace již při intenzitě dopravy okolo 3 000 voz./den s 20 procentním podílem nákladní dopravy. K poklesu akustické imise pod 60 dB přitom dochází až ve vzdálenosti cca 30 – 50 m od osy komunikace.

Vzhledem k rozsahu řešeného území i počtu komunikací a sídel není možno v rámci této analýzy provádět modelové výpočty nebo měření hluku na dotčených komunikacích. Z akustického hlediska jsou „problematické“ úseky komunikací, kde:

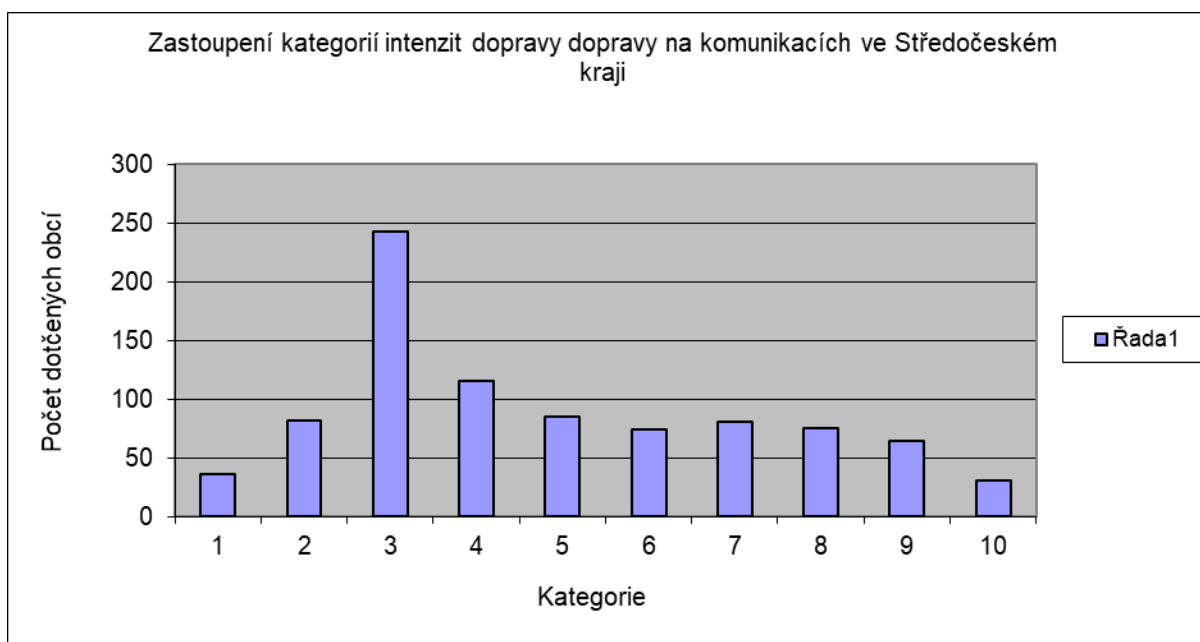
- je pravděpodobně překračován hygienický limit pro hluk z hlavních pozemních komunikací (60/50 dB) u zástavby ve vzdálenosti do 30 - 50 m od osy komunikace,
- u zástavby v bezprostřední blízkosti komunikací (např. oddělené pouze chodníkem) je pravděpodobně překračován hygienický limit pro hluk z hlavních pozemních komunikací včetně korekce na starou hlukovou zátěž (70/60 dB),
- při dalším rozvoji těchto lokalit je nutno zohlednit akustické hledisko. Při nové výstavbě již není možno uvažovat korekci pro případ staré hlukové zátěže, což může **v praxi znamenat značný odstup zástavby od komunikace nebo budování dodatečných protihlukových opatření.**

V následující tabulce je uveden počet obcí, jejichž území (zastavěné i nezastavěné) je protnuto komunikací s určitou intenzitou dopravy (podle sčítání ŘSD je rozlišeno celkem 10 tříd intenzity).

Kategorie	Sčítací úsek s intenzitou vozidel			Počet obcí, jejichž územím prochází sčítaný úsek komunikace dané intenzity
1	1	až	500	36
2	501	až	1000	82
3	1001	až	3000	243
4	3001	až	5000	115
5	5001	až	7000	85
6	7001	až	10000	74
7	10001	až	15000	81
8	15001	až	25000	75
9	25001	až	40000	64
10	nad 40000			30
9999	nesčítané úseky			261

Z tabulky je patrné, že nejvíce komunikací má intenzitu celkové dopravy v rozmezí 1 001 až 3 000 vozidel za 24 hodin. Výrazněji je dále zastoupená kategorie s intenzitou dopravy od 3001 do 5 000 vozidel za 24 hodin. Jinak je rozdělení území dotčených obcí do jednotlivých kategorií poměrně vyrovnané – viz graf níže.

Pozn.: Obec byla ke kategorii přiřazena na základě procházející komunikace s nejvyšší intenzitou.

Současná úroveň dopravy s sebou nese několik zásadních negativních vlivů:

- značné emise PM₁₀, způsobujících (zejm. spolu s malými spalovacími zdroji) nadlimitní koncentrace zdraví škodlivého polutantu,
- narušování celistvosti a prostupnosti krajiny výstavbou nových úseků komunikací,
- vysokou až nadlimitní hlukovou zátěž.

Současná úroveň osobní a nákladní automobilové dopravy se jeví, z hlediska principů trvale udržitelného rozvoje, díky zásadním dopadům na kvalitu lidského života a na životní prostředí, jako trvale neudržitelná.

Ministerstvo zdravotnictví ČR pořizuje podle zákona č. 258/2000 Sb. strategické hlukové mapy (SHM) pro hlavní pozemní komunikace, hlavní železniční tratě, hlavní letiště a pro hlavní aglomerace definované směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES ze dne 25. června 2002 o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí.

Účelem hlukového mapování je analýza míry expozice obyvatel různými úrovněmi hlukové zátěže, informování obyvatel o této zátěži, vytvoření harmonizovaných indikátorů pro jednotné hlukové mapování v členských zemích EU. Hlukové mapy budou sloužit jako podklad pro nastavení reálných limitů hlukové zátěže a podklad pro realizaci následných akčních plánů k postupnému snižování hlukové zátěže.

Projekt hlukového mapování byl rozdělen do několika etap - I. etapa zmapovala hluk z provozu hlavních železničních tratí v České republice, čili takové tratě, po kterých projede více než 60 tisíc vlaků za rok. V II. a III. etapě strategického hlukového mapování bylo zmapováno přibližně 3 700 km hlavních silnic, 1 500 km hlavních železničních tratí, letiště Václav Havel Praha Ruzyně a 7 aglomerací (Praha, Brno, Ostrava, Ústí nad Labem – Teplice, Plzeň, Liberec – Jablonec nad Nisou, Olomouc).

Hlukové ukazatele a jejich mezní hodnoty stanovuje vyhláška č. 523/2006 Sb., o hlukovém mapování, a jsou následující:

den-večer-noc (L_{dvn}) je hlukovým ukazatelem pro celodenní obtěžování hlukem

den (L_d) je hlukovým ukazatelem pro obtěžování hlukem během dne

večer (L_v) je hlukovým ukazatelem pro obtěžování hlukem během večera

noc (L_n) je hlukovým ukazatelem pro rušení spánku

Pro hlukové ukazatele pro den-večer-noc (L_{dvn}) a pro noc (L_n) se stanoví tyto mezní hodnoty:

pro silniční dopravu L_{dvn} se rovná 70 dB a L_n se rovná 60 dB

pro železniční dopravu L_{dvn} se rovná 70 dB a L_n se rovná 65 dB

pro leteckou dopravu L_{dvn} se rovná 60 dB a L_n se rovná 50 dB

pro integrovaná zařízení L_{dvn} se rovná 50 dB a L_n se rovná 40 dB

Součástí strategického hlukového mapování je i odhad celkového počtu osob žijících ve stavbách pro bydlení v jednotlivých katastrálních územích. Odhad je vypracován pro výšku 4 m nad zemí a pro nejvíce vystavené části obvodového pláště, a to pro rozsah hodnot hlukového ukazatele pro den-večer-noc (L_{dvn}) (dB): 55-59, 60-64, 65-69, 70-74, >75 a hlukového ukazatele pro noc (L_n) (dB): 45- 49, 50-54, 55-59, 60-64, 65-69, >70.

V roce 2018 začala příprava IV. etapy mapování, přičemž se vybraná vstupní data a výsledky SHM staly prioritními tématy směrnice INSPIRE (Směrnice č. 2002/7/ES, o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství). To znamená, že tato etapa bude muset být reportována v souladu s touto směrnicí. V roce 2019 začala příprava technických specifikací, které byly dokončeny v roce 2020. Výpočty by měly být dokončeny v červnu 2022 a reportovány Evropské komisi v prosinci 2022.

Na strategické hlukové mapy podle evropské legislativy navazují Akční plány snižování hlukové zátěže. Akční plány mají prioritně obsahovat nástroje na řešení situace v oblastech, kde hlukové mapy zjistily překročení mezních hodnot hluku. V rámci akčních hlukových plánů byly na základě strategických hlukových map analyzovány lokality označované jako kritická místa. Jedná se o lokality, kde by z akustického hlediska mělo dojít postupně ke zlepšení stávající situace. 1. kolo akčních plánů proběhlo v roce 2008, 2. kolo proběhlo v roce 2016 a roce 2018 bylo zahájeno 3. kolo, které bylo ukončeno v roce 2019. Součástí jsou akční plány pro:

a) hlavní pozemní komunikace, jimiž se rozumí pozemní komunikace, po nichž projede více než 3 000 000 vozidel za rok, a jejichž vlastníkem je stát, (úseky dálnic, a silnic I. třídy, jejichž intenzita překročila cca 8 200 voz/den)

b) hlavní železniční tratě, jimiž se rozumí železniční tratě, po nichž projede více než 30 000 vlaků za rok,

c) hlavní letiště, jimiž se rozumí civilní letiště, která mají více než 50 000 vzletů a přistání za rok, s výjimkou vzletů a přistání lehkých letadel pro cvičné účely (letiště Praha/Ruzyně).

Železniční doprava

Hlukové zátěži z provozu na hlavních železničních tratích přesahujících mezní hodnotu bylo v roce 2017 exponováno 5,1 tis. obyvatel kraje. Počet osob vystavených hluku ze železniční dopravy nad mezní hodnotu byl ve Středočeském kraji největší ze všech krajů a představoval zhruba třetinu celkově exponovaných obyvatel v celé ČR.

Do předmětného území spadají tyto úseky řešené v rámci SHM: Praha – Pardubice a Velký Osek – Lysá nad Labem.

Ze SHM pro železnici (úsek Praha – Pardubice, části 8, 9 a 10; úsek Velký Osek – Lysá nad Labem, části 1 a 11) vyplývá, že ukazatel Ldvn je překračován v nejbližším okolí železniční trati v celé její délce, k výraznějšímu překročení pak dochází v prostoru železničních stanic (zejm. Velký Osek a Lysá nad Labem). Obdobná je situace u ukazatele Ln, kde se k uvedeným problematickým stanicím přidávají ještě Úvaly.

V následující tabulce jsou uvedena kritická místa zasahující do Středočeského kraje řazena dle pořadí v kontextu ČR, včetně počtu zasažených objektů a počtu zasažených obyvatel z Akčního plánu protihlukových opatření na hlavních železničních tratích ČR (2019).

Pořadí v kontextu celé ČR	Kritické místo	TUDU	Počet zasažených objektů	Počet zasažených obyvatel	Osobodecibely	Pozn.
3	Velké Zboží	119108	65	227	16 169	
4	Most	0602A1	1	240	15 912	
5	Předměstí	100114	47	188	13 413	součástí Litoměřic
7	Libice nad Cidlinou	1191C1	53	162	11 434	
9	Kolín II	1501	15	157	11 055	Multi hotspot Kolín
	Kolín I	N7	11	107	7 552	
12	Nymburk	1191E1	34	104	7 526	
13	Poděbrady III	1191D0	11	111	7 526	Multi hotspot Poděbrady
	Poděbrady II	1191D1	13	105	6 985	
	Poděbrady II	1191D2	2	94	6 360	
	Poděbrady III	1191D1	30	85	5 878	
	Poděbrady III	1191D1	9	81	5 750	
	Poděbrady V	1191D1	13	42	2 914	

Určité zlepšení současného stavu přinesou navrhovaná opatření i postupné rekonstrukce vozidlového parku.

Letiště Praha – Ruzyně (LKPR)

Celý dráhový systém letiště Praha Ruzyně leží na území aglomerace Praha. Letecký provoz na letišti je celoroční, provozní doba je 24 hodin. Převážnou část leteckého provozu představuje pravidelná doprava. Celkové ukazatele přepravních výkonů mají rostoucí trend.

Za celý rok 2020 bylo na Letišti Václava Havla Praha odbaveno celkem 3 665 871 cestujících. Na provoz letiště měla bezprecedentní dopad pandemie onemocnění COVID-19, zejména pak související zavedené restriktce pro cestování a celosvětový pokles poptávky po létání. Z tohoto důvodu bylo v porovnání s rekordním rokem 2019 (17,8 mil. cestujících) odbaveno o 79 % cestujících méně. V roce 2008 bylo odbaveno 12,5 mil. cestujících, v roce 2014 přes 11 mil. cestujících. Dnes patří k významným středoevropským terminálům. Řádově se odlišuje od letišť v Brně či Ostravě, které v evropském kontextu jsou spíše letišti regionálními (300 až 500 tis. cestujících za rok).

Provoz letiště vyvolává hlukovou zátěž jak na území hl. m. Prahy, tak i Středočeského kraje (z větší části). Ze SHM pro letiště Praha – Ruzyně vyplývá, že ukazatel Ldvn je překračován na území obcí Unhošť, Červený Újezd, Jeneč, Hostouň, Dobrovíz, Kněžves, Tuchoměřice a Horoměřice; z vlastních sídel se jedná o Jeneč, Kněžves a zejm. Horoměřice. Situace pro ukazatel Ln je obdobná, resp. území s překročením limitní hodnoty ukazatele ještě navíc zasahuje do území obce Statenice (nikoli však do sídla).

V následujících tabulkách je uveden odhadovaný celkový počet osob žijících ve stavbách pro bydlení v mapovaných pásmech ukazatelů v jednotlivých katastrálních územích, mimo aglomeraci Praha.

Počet osob v jednotlivých pásmech L_{dvn} (dB)

Název k. ú.	L_{dvn} [dB]				
	55-59	60-64	65-69	70-74	>75
Malé Kyšice	218	0	0	0	0
Pavlov	9	0	0	0	0
Unhošť	810	0	0	0	0
Svárov	12	0	0	0	0
Zdiby	269	0	0	0	0
Červený Újezd	8	0	0	0	0
Dobrovíz	431	0	0	0	0
Horoměřice	750	1407	0	0	0
Jeneč	749	191	11	0	0
Kněžves	295	38	4	0	0
Roztoky	316	0	0	0	0
Únětice	39	0	0	0	0
<i>Celkem</i>	<i>3906</i>	<i>1636</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Počet osob v jednotlivých pásmech L_n (dB)

Název k. ú.	L_n [dB] / počet osob					
	45 -50	50-54	55-59	60-64	65-69	>70
Hostouň	31	0	0	0	0	0
Malé Kyšice	240	0	0	0	0	0
Pavlov	62	0	0	0	0	0
Unhošť	2200	0	0	0	0	0
Svárov	16	0	0	0	0	0
Zdiby	998	0	0	0	0	0
Červený Újezd	75	0	0	0	0	0
Dobrovíz	585	0	0	0	0	0
Horoměřice	708	1211	241	0	0	0
Jeneč	812	312	13	0	0	0
Kněžves	290	62	4	0	0	0
Roztoky	365	0	0	0	0	0
Statenice	3	0	0	0	0	0
Únětice	103	0	0	0	0	0
<i>Celkem</i>	<i>6488</i>	<i>1585</i>	<i>258</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Uvedené potvrzuje i Akční plán pro letiště Praha – Ruzyně, který za kritické lokality s významnými dopady hluku pokládá:

- území hl. m. Prahy s vysokou koncentrací osídlení (v prodloužení RWY 12/30)
- území obcí a městských částí Prahy v prodloužení RWY 06/24, zejména východně od LKPR, zatížené hlukem v denní i noční době

Dle Akčního plánu jsou uvedena opatření, která mají být realizována v letech 2019 – 2024:

Aktion / Akce	Localisation / Lokalizace	NCP envisaged / Navržená opatření		Remarks / Poznámky
No. / Poř.č.	Community / Obec	Name / Název	Subject / Předmět	
1	Dobrovíz, Horoměřice, Jeneč, Kněžves, Praha, Tuhoměřice, další obce dotčené menšími, než mezními hodnotami	Koordinační opatření	Zamezení dřívějších odletů před 6:00 LT	Jedná se o soubor na sobě závislých koordinačních opatření, které by společným působením měly vést ke snížení počtu pohybů v noční době o 25%.
2		Koordinační opatření	Snaha o zamezení nočních přistání bez koordinovaného nočního slotu	
3		Koordinační opatření	Snaha o zamezení dřívějších přistání s denním časovým slotem v noční době	
4		Koordinační opatření	Úprava poplatků za porušení koordinačních mechanismů	
5		Provozní omezení	Omezení počtu slotů v noční době na 40	Opatření přináší snížení počtu pohybů o 20%; v současné době se upřesňují finanční dopady a proto v tuto chvíli není možné stanovit odhadované náklady.
6	Dobrovíz, Horoměřice, Jeneč, Kněžves, Přední kopanina	Izolační opatření	Doplňková izolační opatření	Zlepšení osob ve vnitřních chráněných prostorech.

Silniční doprava

Oblast I – Středočeský kraj je jedním z největších krajů ČR s nejhustší komunikační sítí silnic, a to jak dálničního typu, tak i silnic I. až III. třídy. To je dáno především tím, že tento kraj má velmi rozvinutý průmysl a že v jeho centru leží významný dopravní a centrální uzel ČR, čímž je hl. m. Praha.

Celková délka silniční sítě Středočeského kraje byla k 1.1.2020 cca 9 633 km, což je více jak 17 % celé silniční sítě ČR. Pro strategické hlukové mapování byly vybrány komunikace, u kterých intenzita dopravy překračuje hodnotu 6 mil vozidel za rok. Pro stanovení úseků těchto komunikací byly vzaty údaje o intenzitách vycházejících z pravidelného sčítání intenzit dopravy a tyto intenzity byly korigovány pomocí růstových koeficientů ŘSD ČR pro jednotlivé typy komunikací. Byly tak zpracovány úseky komunikací

D1, I/2, I/3, D4, I/4, II/603, D5, I/6, D7, I/7, D8, D10, D11, I/9, I/8, II/610, I/61, I/38, I/32, II/243, II/238, I/16, II/125, II/118, I/11 a II/101.

Nejvyšší hlukovou zátěží ze silniční dopravy je na území kraje zasaženo okolí dálnic. Vzhledem k vedení těchto komunikací převážně mimo sídla a realizovaným protihlukovým opatřením však počty obyvatel exponovaných hluku nad mezní hodnotu nejsou v přilehlých obcích, až na výjimky, vysoké. Nejvyšší hlukovou zátěž mají sídla při dálnici D5, v obci Králův Dvůr bylo v roce 2017 exponováno celodennímu hluku nad mezní hodnotu 7,6 % obyvatel, v Berouně pak 2,8 % obyvatel.

Ve srovnání s předchozím kolem mapování poklesl v roce 2012 počet obyvatel celodenně exponovaných hluku nad mezní hodnotu o 42,7 %. Pokles lze spojovat s realizací protihlukových opatření, může však být ovlivněn i metodickými změnami v hlukovém mapování. Do protihlukových opatření na dálnicích a na silnicích 1. třídy bylo v roce 2019 v kraji investováno 42,8 mil. Kč (6,2 % investic v celé ČR) a celková délka protihlukových stěn na silniční infrastruktuře koncem roku 2019 činila 90,3 km (meziroční nárůst o 1,5 km), což je druhá největší délka po Moravskoslezském kraji.

Celkový odhadovaný počet osob, staveb pro bydlení, školských zařízení a lůžkových zdravotnických zařízení v oblasti I. - Středočeského kraje v jednotlivých hlukových pásmech hlukového ukazatele L_{dvn} a L_n pro rozsah hodnot hlukového ukazatele pro den-večer-noc (L_{dvn}) (dB): 55-59, 60-64, 65-69, 70-74, >75 a pro rozsah hodnot hlukového ukazatele pro den-večer-noc (L_n) (dB): 45-49, 50-54, 55-59, 60-64, 65-69, >70, a to pouze na území Středočeského kraje, tj. mimo aglomeraci Praha:

Celkový počet osob, staveb pro bydlení, školských zařízení a lůžkových zdravotnických zařízení v jednotlivých pásmech L_{dvn} [dB] v oblasti I. – Středočeský kraj

L_{dvn} [dB]	Počet exponovaných			
	Osob	Staveb pro bydlení	Školských zařízení	Lůžkových zdravotnických zařízení
50-54	110210	24765	144	12
55-59	66357	14818	106	10
60-64	26072	4724	38	3
65-69	17431	2072	34	2
70-74	7332	1388	14	0
nad 75	179	61	0	0
součet	227 581	47 828	336	27
nad mezní hodnotou	7 511	1 449	14	0

Celkový počet osob, staveb pro bydlení, školských zařízení a lůžkových zdravotnických zařízení v jednotlivých pásmech L_n [dB] v oblasti I. – Středočeský kraj

L_n [dB]	Počet exponovaných			
	Osob	Staveb pro bydlení	Školských zařízení	Lůžkových zdravotnických zařízení
45-49	84362	19412	121	9
50-54	37281	7333	62	7
55-59	19184	2491	31	3

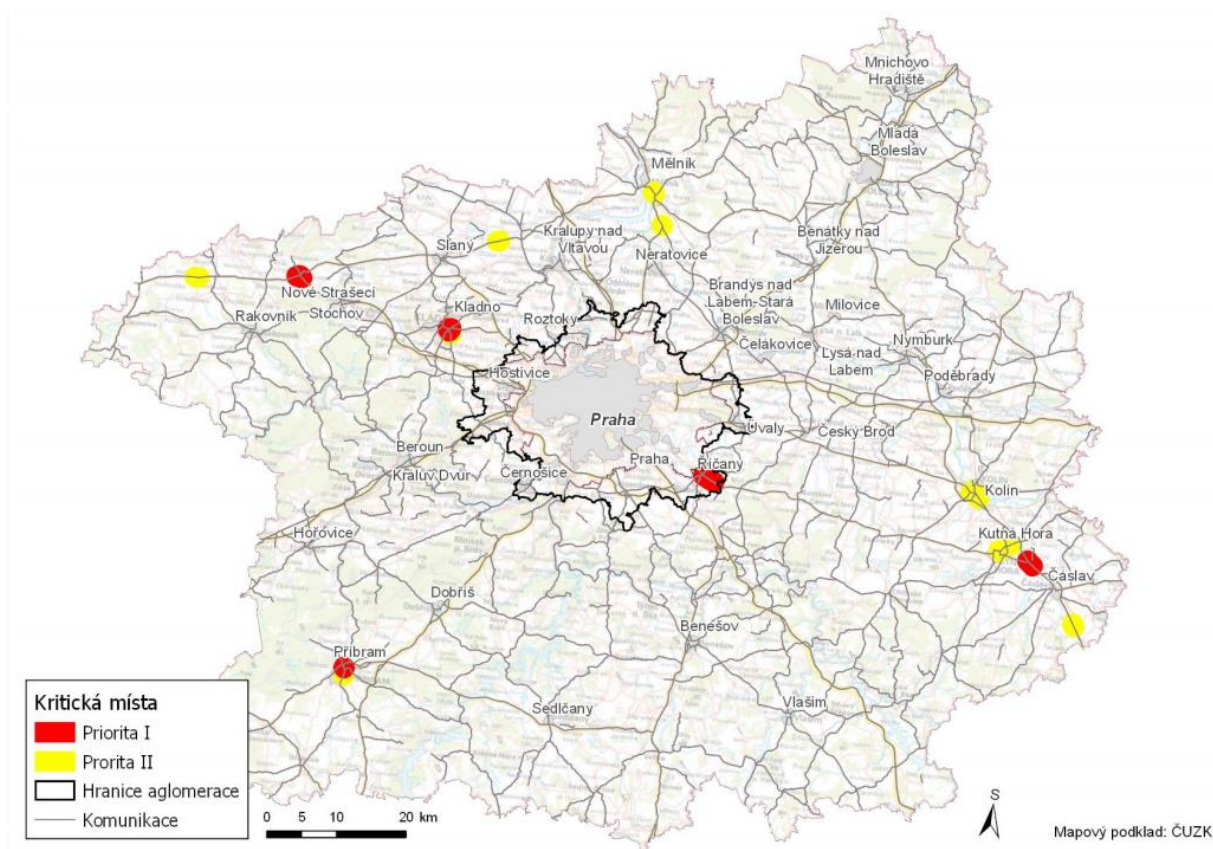
60-64	8641	1553	20	0
65-69	944	256	0	0
nad 70	1	1	0	0
součet	150 413	31 046	234	19
nad mezní hodnotou	9 586	1 810	20	0

V Akčním plánu pro hlavní pozemní komunikace Oblast I. – Středočeský kraj byla vymezena kritická místa, tzv. „hot spots“, jedná se o lokality, kde dochází k překračování požadovaných hodnot v některém ze zvolených ukazatelů ve vztahu k počtu zasažených obyvatel.

Akční plán pro hlavní pozemní komunikace ve vlastnictví státu (3. kolo, 2019, Středočeský kraj včetně aglomerace Praha) definuje kritická místa s prioritou I na základě výpočtu počtu osob silně rušených ve spánku, počtu lidí s překročením hlukových indikátorů L_{dvn} a L_n , hustoty obyvatel a stanovení priorit dle Aktualizace metodiky pro zpracování akčních hlukových plánů pro silniční dopravu. Následující tabulka uvádí všechny lokality, kde byla zaznamenána kritická místa, a komunikace procházející těmito lokalitami včetně počtu zasažených obyvatel v prioritě I. a II. nad mezní hodnotou $L_n > 60$ dB na území Středočeského kraje. Jedná se o tato místa:

Obec	Název katastrálního území	Komunikace	Počet obyvatel	
			Priorita I	Priorita II
Církvice	Církvice u Kutné Hory [617750]	I/38	211	0
Horky	Horky u Čáslavi [726401]	I/38	0	80
Hořesedly	Hořesedly [645109]	I/6	0	117
Kladno	Kročehlavy [665126]	I/61	211	42
Kly	Kly [666777]	I/9	0	33
Kolín	Kolín [668150]	I/38 H	0	375
Kutná Hora	Kutná Hora [677710]	I/38 H	0	127
	Sedlec u Kutné Hory [677973]	I/2	0	86
Mělník	Mělník [692816]	I/9	0	57
Příbram	Příbram [735426]	I/66	174	36
Řevničov	Řevničov [745383]	I/6	174	0
Říčany	Říčany-Radošovice [745511]	I/2	205	0
Říčany	Říčany u Prahy [745456]	I/2	54	0
Velvary	Ješín [659169]	I/16	0	67
Celkový počet obyvatel v kritických místech			1029	1020

Na následujícím obrázku je znázorněna přehledná situace kritických míst s vyznačením oblastí priorit I a II.

Plošné zdroje

Jednotlivé lokality v řešeném území, kde jsou potenciálně překračovány limity hluku u plošných zdrojů, je třeba posuzovat individuálně. Je zřejmé, že nové průmyslové zóny generují významné intenzity dopravy. Bohužel lze vypočítat snahy i menších obcí umístit na svém území průmyslovou zónu, přesto, že obec nemá dobré dopravní napojení.

Specifikem akčních plánů je povinnost stanovit tzv. tiché oblasti, a to na základě § 80, odst. 1 písm. t) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Tiché oblasti jsou dvojího druhu – tiché oblasti v aglomeraci vymezené krajskými úřady právě v akčních plánech a tiché oblasti ve volné krajině stanovené Ministerstvem ŽP. Tichou oblastí v aglomeraci se rozumí oblast, která není vystavena hluku většímu, než je mezní hodnota hlukového ukazatele nebo než je nejvyšší přípustná hodnota hygienického limitu hluku stanoveného podle § 34 uvedeného zákona. Tichou oblastí ve volné krajině se rozumí oblast, která není rušena hlukem z dopravy, průmyslu nebo rekreačních aktivit. Z dostupných zdrojů (webové stránky MŽP ČR, akční plány s působností na území Středočeského kraje) se nepodařilo zjistit naplnění tohoto požadavku.

Shrnutí

Došlo ke změně legislativy. Záměrem, jež by mohl významně ovlivnit akustickou situaci ve svém širším okolí, je rozšíření letiště Vodochody, pokud nebude od tohoto záměru upuštěno. Na základě výsledků SHM hlavních silnic 2017 pro Středočeský kraj a aglomeraci Praha byla v rámci řešení akčního plánu pro hlavní pozemní komunikace (dálnice a silnice I. třídy) ve Středočeském kraji lokalizována kritická místa tzv. „hot spots“, kde jsou obyvatelé

zasazení hlukem nad mezní hodnotou deskriptoru Ln, tj. nad 60 dB s vysokou hustotou osídlení. Výsledky jsou prezentovány číselně v tabulkové podobě a i grafickou formou. Akční plán se snaží navrhovanými opatřeními především snížit počet ovlivněných osob nad mezní hodnotou.

3.9.4 Voda

Převážná část vodních toků na území Středočeského kraje náleží do dvou základních povodí – povodí horního a středního toku Labe a povodí Vltavy. Pouze malá část území na severu kraje – severně od Mělníka – a severozápadní hranice kraje patří do povodí řek Ohře a dolního Labe. Mezi nejvýznamnější vodní toky patří řeky Labe, Vltava, Sázava, Jizera, Cidlina, Doubrava, Želivka, Blanice, Kocába, Berounka a Loděnice.

Na území Středočeského kraje se nachází řada významných vodních nádrží, převážně s účelem ochranným, vodárenským, hydroenergetickým a rekreačním. Mezi nejdůležitější patří Slapy, Orlík, Švihov, Němčice, Padrtův rybník, Láz, Pilská nádrž, Obecnice, Záskařská nádrž, Suchomasty, Klíčava, Vavřínecký rybník, Vrchlice, Velký rybník a Žehuň.

Části území Středočeského kraje se nacházejí v CHOPAV Severočeská křída a CHOPAV Brdy.

CHOPAV	rozloha v kraji	podíl na ploše kraje
Severočeská křída	1035 km ²	9,4 %
Brdy	394 km ²	3,6 %

Celkem 1 261 katastrálních území je vymezeno jako zranitelná oblast dle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují a) povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo b) povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody.

Hodnoty potenciální ohroženosti zemědělské půdy vodní erozí jsou rozděleny do 6 kategorií dle dlouhodobé průměrné ztráty půdy – velmi slabě, slabě, středně, silně, velmi silně a extrémně ohrožená. Dle sledovaných hodnot dlouhodobého průměrného smyvu spadají zhruba tři pětiny území do tří nejméně ohrožených kategorií, což odpovídá celorepublikovým průměrům. Ani nejintenzivněji zemědělsky obhospodařované okresy, Nymburk a Kolín, se těmto průměrům výrazněji nevyvíkají.

V rámci odvodňování se setkáváme v různých oblastech Středočeského kraje s obrovskými rozdíly. Zatímco v okrese Kladno je zmeliorováno pouhých 5,57 % z plochy, což je dáno zejména jeho industriálním zaměřením, v okrese Nymburk je to bezmála polovina. Porovnáme-li však průměrné hodnoty celého okresu, jsou téměř rovny celorepublikovému průměru.

3.9.4.1 Stav povrchových vod

Ve Středočeském kraji přetrvává značné znečištění povrchových vod. Oproti předchozím hodnoceným obdobím nedošlo v posledních letech k výraznému zlepšení zejména z důvodů nepříznivých klimatických podmínek (významného sucha). V hodnoceném období 2018–2019 byly ve vodních tocích ve Středočeském kraji zastoupeny všechny třídy

jakosti. Velmi silně znečištěná voda (V. třída jakosti) byla zjištěna na Zákolanském potoce a Blanici, dále pak na úseku Bakovského potoka, Výmoly, Klejnárky, Vlkavy, Výrovky a Mrliny. Většina toků stále zůstává znečištěná (III. třída) nebo i silně znečištěná (IV. třída). Neznečištěná nebo mírně znečištěná voda (I. a II. třída) byla na sledovaných tocích naměřena pouze v úseku Vltavy před Prahou a na středním toku Jizery. Problémem jsou kromě bodových průmyslových zdrojů (chemický a automobilový průmysl, energetika a těžba a zpracování nerostných surovin) zejména plošné znečištění ze zemědělství a komunální znečištění z malých obcí, u kterých často stále chybí připojení na kanalizaci a ČOV.

Vysvětlivky:

Klasifikace kvality povrchových vod podle ČSN 75 7221 (platné od 1.12.2017)

I. třída – neznečištěná voda: stav povrchové vody, který nebyl významně ovlivněn lidskou činností, při kterém ukazatele jakosti vody nepřesahují hodnoty odpovídající běžnému přirozenému pozadí v tocích

II. třída – mírně znečištěná voda: stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které umožňují existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému

III. třída - znečištěná voda: stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému

IV. třída – silně znečištěná voda: stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které vytvářejí podmínky umožňující existenci pouze nevyváženého ekosystému

V. třída – velmi silně znečištěná voda: stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které vytvářejí podmínky umožňující existenci pouze silně nevyváženého ekosystému

V rámci monitoringu koupacích vod bylo ve Středočeském kraji v koupací sezoně 2019 sledováno 38 oblastí využívaných ke koupání. Voda nebezpečná ke koupání v roce 2019 nebyla zjištěna na žádné ze sledovaných oblastí, na rozdíl od roku 2018. Zhoršená jakost vody byla zjištěna v jezeře Poděbrady, jezeře Ostrá, ve Vyžlovském a Novém rybníku, v koupališti rybník Pílský, v Tyršově přírodním koupališti a v písničku Bakov nad Jizerou. Na ostatních sledovaných lokalitách se po celou sezonu udržela voda vhodná ke koupání bez výhrad nebo se zhoršenými smyslově postižitelnými vlastnostmi.

3.9.4.2 Vodní toky

Jedním z dlouhotrvajících problémů jsou technicky upravená, narovnaná koryta vodních toků, jimiž voda rychle odtéká pryč z povodí. Ve většině případů tato koryta neumožňují rozvoj bioty a snižují druhovou rozmanitost v podstatě celé nivy. Tento problém se s nastoupením dotačních programů Evropské unie a současného plánování v oblasti vod daří v posledních letech částečně řešit. U malých drobných toků snadněji, u těch větších s obtížemi nebo vůbec. V Plánech oblastí povodí na území Středočeského kraje je vymezeno několik desítek konkrétních návrhů na liniové revitalizace vodních toků a v Operačním programu Životní prostředí v gesci Ministerstva životního prostředí je na tyto projekty vymezena celá rozpočtová kapitola. Liniové revitalizace ovšem stále narážejí na problematiku vlastnických práv k pozemkům v nivách toků, a tak se revitalizace často omezují jen na koryta toku a ne na plošnou revitalizaci celých niv. Dalšími faktory ovlivňujícími nízký počet liniových revitalizací jsou kromě majetkových poměrů i nedostatečně informovaná veřejnost a nenastavená dostatečně silná vládní politika tímto směrem.

Dva významné vodní toky na území Středočeského kraje, Labe a Vltava, byly kvůli plavebním úpravám technicky téměř přetvořeny, jejich nivy degradovány, původní koryta toků občas rezonují v podobě mrtvých a odstavených ramen. Je zřejmé, že těmto tokům ani nivám se již nepodaří navrátit původní přírodní charakter, ale při plánování opatření na těchto korytech a přilehlých nivách by neměly zájmy ochrany přírody stát stranou. Na mnoha místech není nutné kácet břehové porosty, na mnoha místech není nutné zpevnění břehů až po hranu apod. Při plánovaných úpravách či opravách těchto koryt a při vegetačních probírkách by měl být kladen důraz na přírodě blízká řešení. Přírodní úpravy některých úseků těchto toků pomohou nejen ochraně přírody, ale navrátí i lidem vztah k řece díky rekreačním

funkcím, které tato opatření umožní. Významným faktorem jsou také samovolné renaturace dříve technicky upravených koryt.

S problematikou technicky upravených koryt vodních toků souvisí i odvodnění niv, jejich přeměna na zemědělsky využívanou půdu a s tím spojená snížená retence vody v krajině. Česká republika je v oblasti vodního režimu závislá na srážkách a to, co krajina nezachytí, z ní rychle odteče. Změnou struktury vodního režimu v nivách, přeměnou vegetačního krytu a způsobem zemědělského využívání ztratila většina půdy v nivách schopnost účinně zadržovat vodu. Zavodňování krajiny se do určité míry daří díky hojným dotačním prostředkům z Operačního programu Životní prostředí. Problémem těchto opatření je to, že jen jejich zlomek je věnován obnově mokřadů a tůní, ale naopak většina směřuje do budování a oprav rybníků a jejich soustav, u nichž je retenční význam až na jednom z posledních míst a často nabývá i záporné hodnoty (výpar). Dostatek vodních ploch v krajině je z pohledu ochrany přírody vítaným prvkem, který pomůže rozvoji biologické rozmanitosti, ale v otázce retenční schopnosti krajiny je důležitější hlavně přímé zavodňování krajiny v podobě rušení meliorací na místech, která již nejsou zemědělsky intenzivně využívána a obnova mokřadů a tůní na místech, kde se tyto prvky historicky vyskytovaly.

V posledních letech se krajina v České republice potýká s extrémními meteorologickými jevy, které jsou spojeny s přívalovými srážkami, vysokými teplotními výkyvy, povodněmi a dlouhodobými suchy. Doprovodným jevem v obdobích sucha je pak zvýšené znečištění drobných vodních toků z vypouštěných odpadních vod. Ačkoli jsou tyto jevy obtížně předvídatelné a vyznačují se velmi nejistou periodicitou, je nutno s jejich výskytem počítat a připravit se na ně. V dokumentu Analýza a příprava opatření ke zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody na území Středočeského kraje zpracovaném v roce 2016 (dále jen Analýza) jsou na území Středočeského kraje jako nejvíce suchem ohrožené toky vytipovány menší toky v okresech Rakovník, Kladno, Příbram a Mělník, tj. Rakovnický potok, Obecnický potok, Červený potok, Stroupský potok, Klíčava, Lánský potok, Berounka, Bakovský potok a Košátecký potok. Ve výše uvedené Analýze byly oblasti Rakovnicka a Kladenska identifikovány jednak jako území nejvíce ohrožené nedostatkem podzemní vody ve Středočeském kraji, jednak jsou celkově tato dvě území vyhodnocena za nejohroženější lokality z pohledu nedostatku vody na území Středočeského kraje.

Účinným nástrojem pro boj se suchem je vybudovaný funkční management udržitelného hospodaření s vodou, včetně té srážkové a odpadní. Ve většině případů je srážková voda v obcích a městech nevyužita a svedena do kanalizace. Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se Státním fondem životního prostředí podporuje dotačním programem „Dešťovka“ na zachytávání dešťové vody v nádržích a tím podporují její další možné využití v lokálním zemědělství nebo domácnostech. V Koncepci ochrany před následky sucha pro území České republiky je mimo jiné mezi návrhy pro zmírnění účinků dlouhodobého sucha navržena výstavba nových vícelúčelových přehradních nádrží. Tyto nádrže jsou uvedené v „Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod“.

Z hlediska vodních ekosystémů a jejich diverzibility je důležitá poproudová i protiproudová migrace vodních živočichů, a to jak z hlediska jejich rozmnožování tak druhové diverzity, potravní nabídky a potřeb kvalitního životního biotopu. Migrační bariéry v tocích, které tvoří různé jezy, vzdouvací objekty, přehrady a průtočné malé vodní nádrže, tomuto přirozenému procesu zabraňují. Současná ochrana přírody se snaží problém řešit výstavbou rybích přechodů nebo přímo odstraňováním migračních bariér. Nejvíce jsou tato opatření finančně podporována z Operačního programu Životní prostředí. Z hlediska ochrany přírody se jako nejlepší jeví možnost migrační bariéry přímo odstranit, ale takové řešení je možné pouze u nevyužívaných objektů, jichž je minimum. Druhým nejvhodnějším řešením zejména v případě nižších jezů je jejich nahrazení balvanitými skluzy a rampami. Pokud

předchozí dvě opatření nejsou technicky možná, tak teprve potom by se mělo přistupovat k výstavbám rybích přechodů a důsledně dbát na ochranu ryb před vniknutím do turbín. Samozřejmě by mělo být nepodporovat výstavbu dalších jezů a migračních překážek v toku. Se zprůchodňováním vodních toků také počítají Plány oblasti povodí ve Středočeském kraji, ve kterých je několik konkrétních návrhů obsaženo.

Stále palčivým problémem v ochraně vod je znečištění vody ve vodních nádržích způsobené zanášením splachů z výše položených zemědělských pozemků a s tím související problém eutrofizace vod. K eutrofizaci nádrží přispívají i nedostatečné kanalizace a chybějící ČOV. Ke znečištění vod v nádržích dochází také díky špatnému hospodaření způsobeném nadměrnou či nevhodnou osádkou ryb. Tento problém je možné částečně řešit díky Operačnímu programu Životní prostředí, a to díky možnosti stanovit podmínky pro udělení dotace u výstavby či rekonstrukce vodních nádrží. Je možné regulovat rybí osádky, nastavit vhodný extenzivní typ rybářského hospodaření, nepodporovat výstavby rybníků přímo pod zemědělskými pozemky, realizovat zatravnovací pásy nad rybníky a podél údolnic. Bohužel v případě výstavby malých vodních nádrží přímo v zemědělské krajině nelze ovlivnit splach živin, a tím obohacování vody v nádržích zejména o fosfor.

3.9.4.3 Zásobování pitnou vodou

Území Středočeského kraje vytváří velmi rozdílné podmínky pro zajištění zdrojů pitné vody pro potřeby odběratelů. Pro zásobení pitnou vodou jsou obecně upřednostňovány podzemní zdroje, které by měly být méně zranitelné a měly by mít stabilnější kvalitu vody. Pro Středočeský kraj to však platí pouze pro severní část v oblasti české křídové tabule, odkud jsou zásobeny především sídla v pásmu Kladno, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk a Kolín. V centrální a jižní oblasti kraje se v zásobování pitnou vodou uplatňují rozhodující zdroje povrchové - vodárenské nádrže Želivka, Vrchlice, Klíčava, Obecnice, Pilská a Lázká, upravuje se i voda z Vltavy s odběry pod nádrží Orlík. Mělké zdroje podzemních vod (domovní studny) mají vesměs kvalitu nevyhovující.

V roce 2019 bylo ve Středočeském kraji zásobováno vodou z veřejného vodovodu 86,5 % obyvatel. Obyvatel disponujících přípojkou na veřejný vodovod každoročně přibývá, i přes tento nárůst dosahoval podíl Středočeského kraje v mezikrajském srovnání druhého nejnižšího výsledku hned po Plzeňském kraji (85,9 %). Nízká míra připojení obyvatel na vodohospodářskou infrastrukturu je ve Středočeském kraji ovlivněna vysokým podílem obcí do 2 000 ekvivalentních obyvatel.

Ztráty pitné vody ve vodovodní síti, které se pohybovaly od roku 2005 mírně nad průměrem ČR, se v roce 2019 podařilo snížit na 13,9 % (pod průměr ČR).

3.9.4.4 Odpadní vody

Podíl obyvatel Středočeského kraje žijících v roce 2019 v bytech napojených na kanalizaci dosahoval 74,4 %. Podíl v kraji činil o 11,1 procentních bodů méně než celorepublikový průměr a po Libereckém kraji byl druhý nejnižší v ČR. Nejvyšší úroveň napojení na kanalizaci vykazovalo hl. m. Praha (100 %) a Karlovarský kraj. Ve Středočeském kraji bylo v roce 2019 v provozu celkem 528 čistíren odpadních vod, tj. o 49 více než v roce 2015, terciální stupeň čištění mělo téměř 70 % čistíren. Na 1 ČOV je připojeno průměrně pouze necelých 2 000 obyvatel, což je po Jihočeském kraji nejnižší počet z krajů ČR.

Podklady: Zpráva o životním prostředí ve středočeském kraji 2019 (MŽP 2020)

Koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje na období 2018 - 2028 (KÚ SČK 2019)

3.9.5 Půda

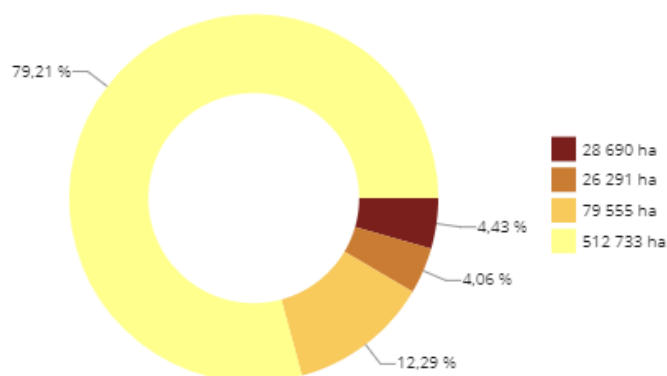
Kontaminované půdy se rozkládají v územích s dlouhodobou depozicí škodlivých látek zejména v důsledku hutních a chemických výroby a rovněž v místech dislokace vojenských jednotek tj. ČSLA a Sovětské armády.

Vodní erozi je ohroženo necelých 21 % ZPF. Oproti roku 2018 však došlo k významnému poklesu, viz následující zastoupení stupňů erozního ohrožení na území Středočeského kraje:

Stupně erozního ohrožení

Poslední aktualizace celorepublikové erozní ohroženosti proběhla v listopadu roku 2018 s platností od roku 2019.

Stupně erozního ohrožení	Rok 2021		Rok 2018		
	Zastoupení (%)	Výměra (ha)	Výměra (ha)	Rozdíl (ha)	Rozdíl (%)
velmi silná eroze	4,43	28 689,65	34 489,44	-5 799,79	-16,82
silná eroze	4,06	26 291,08	28 909,81	-2 618,73	-9,06
střední eroze	12,29	79 555,17	84 997,12	-5 441,95	-6,40
eroze žádná až nepatrná	79,21	512 732,92	502 894,65	9 838,27	1,96
celkem	100,00	647 268,82	651 291,01	-4 022,19	-0,62

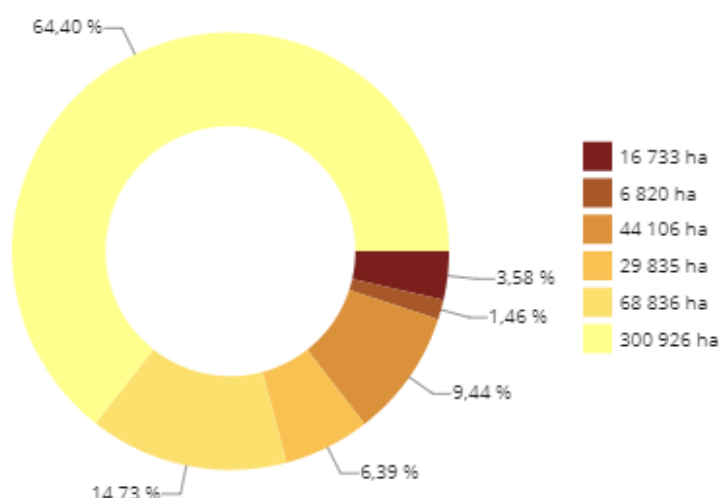
Zdroj: SOWAC GIS

Nejvíce ohrožena je zemědělská půda v okrese Beroun, Příbram, Rakovník a v jižní části okresu Praha – východ a severní část okresu Mělník.

K větrné erozi je náchylné necelých 36 % půdy, nejvíce Polabí a východní okraj okresu Rakovník, viz zastoupení potenciálně ohrožených oblastí větrnou erozí na území Středočeského kraje:

Potencionálně ohrožené oblasti větrnou erozí - od roku 2019

Potencionálně ohrožené oblasti větrnou erozí - od roku 2019	Zastoupení (%)	Výměra (ha)
 půdy nejohroženější	3,58	16 733,46
 půdy silně ohrožené	1,46	6 819,60
 půdy ohrožené	9,44	44 106,37
 půdy mírně ohrožené	6,39	29 835,50
 půdy náchylné	14,73	68 835,56
 bez ohrožení	64,40	300 925,97
celkem	100,00	467 256,45

Zdroj: SOWAC GIS

Nároky na nezemědělské využívání zemědělské půdy (mnohdy značné) jsou zapříčiněny tím, že Středočeský kraj je dynamicky se rozvíjejícím prostorem a centrem mimořádného zájmu podnikatelských aktivit, především v okolí hl. m. Prahy.

Zemědělská půda pokrývá dle katastru nemovitostí celkově 658,3 tis. ha, tedy 60,2 % území kraje, přičemž převažuje hospodaření na orné půdě (82,3 %). Zemědělská půda evidovaná v LPIS v roce 2019 zaujímal 50,9 % území kraje, z toho orná půda 84,6 %. Do kraje zasahuje pražská aglomerace, která vytváří značný antropogenní tlak na využití území, zastavěné a ostatní plochy v roce 2019 tvořily 10,4 % území kraje. Zemědělské půdy v kraji zvolna ubývá, v období 2000 – 2019 se její rozsah snížil o 1,7 %, plocha orné půdy se v tomto období snížila o 17,7 tis. ha, tj. o 3,2 %. Významným procesem změny využití území byla přeměna orné půdy na trvalé travní porosty, jejichž rozloha vzrostla v období 2000–2019 o 4,7 tis. ha (6,7 %). Příčinou úbytku orné půdy je mimo jiné její přeměna na zastavěné plochy a nádvoří (80,5 ha mezi lety 2018 a 2019) a ostatní plochy (413,0 ha ve stejném období). Dle databáze CORINE Land Cover z roku 2018 měl Středočeský kraj v rámci ČR zřetelně nadprůměrný podíl zemědělské půdy (63,0 %), 28,9 % tvořily lesy a polopřírodní oblasti a urbanizovaná území 7,4 % kraje. Změny krajinného pokryvu mezi roky 2012–2018 byly nejvýraznější v souvislosti s lesním hospodařením (1,9 tis. ha a z toho se 531,2 ha týkalo kácení) a přeměnou zejména zemědělských ploch na urbanizovaná území (1,6 tis. ha). Následovaly přesuny mezi kategoriemi zemědělských ploch na 2,5 tis. ha. Zde se jednalo zejména o intenzivní přeměnu pastvin na ornou půdu a trvalé kultury (1,2 tis. ha) a naopak

přeměny orné půdy na TTP (1,0 tis. ha). Změny proběhly celkem na 0,6 % kraje. Podíl přírodních biotopů na ploše kraje je 10,0 %. (zdroj: Zpráva o životním prostředí Středočeského kraje 2019).

Středočeský kraj je krajem s druhým nejnižším podílem ekologicky obhospodařované půdy na zemědělské půdě vedené v LPIS. Výrazně zde převažuje konvenční způsob hospodaření a podíl ekologicky obhospodařované půdy v roce 2019 činil 4,3 %, přičemž celková rozloha půdy v režimu ekologického zemědělství byla 23,7 tis. ha. Trend ekologického zemědělství v kraji byl v období mezi roky 2006–2011 rostoucí, ve zpomalení nárůstu ekologického zemědělství po roce 2011 se projevil zejména vliv uzavření vstupu nových žadatelů do titulu „Ekologické zemědělství“ v rámci agroenvironmentálních opatření od roku 2011. Důvodem byl blížící se konec programového období a vyčerpání prostředků v dotačním titulu. Projevilo se rovněž uplynutí pětiletého období trvání závazků od vstupu jednotlivých žadatelů do dotačního titulu. Pro období 2014–2020 bylo v rámci nové SZP vyčleněno jako samostatné opatření „Ekologické zemědělství“, v jehož rámci je možné uzavírat nové pětileté závazky. Trend se v této souvislosti změnil opět v rostoucí.

Středočeský kraj je svojí lesnatostí v krajském srovnání, shodně s Jihomoravským krajem, nejmenší. Ve Středočeském kraji je 298 304 ha lesa, což představuje průměrnou lesnatost kolem 27 %. Největší lesnatost mají okresy Příbram (47 %) a Rakovník (40 %), naopak nejméně lesnaté jsou okresy Nymburk a Kolín (18 %). Lesnatost je vyšší v jižní až severozápadní části kraje. Nejvíce lesů ve Středočeském kraji je ve vlastnictví státu (47 %), a to ve správě Lesů České republiky, s.p., a v menší míře také ve správě Vojenských lesů a statků, s.p. (vojenský újezd Brdy). Ve Středočeském kraji je vysoký podíl lesa ve vlastnictví fyzických osob (23 %). V lesích Středočeského kraje se převážně vyskytují jehličnaté dřeviny (okolo 72 %) – většinu tvoří smrk ztepilý (32 %) a borovice lesní (29 %). Mezi listnatými dřevinami dominují dub zimní, letní a habr obecný. Zastoupení dřevin není ideální, protože se na území kraje vyskytuje především dubovo-bukový lesní vegetační stupeň, který nejvíce vyhovuje dřevinám, jako je buk lesní, dub zimní či habr obecný. Lesy hospodářské, tedy lesy s primární funkcí produkční, zaujímají největší plochu lesních porostů Středočeského kraje (cca 70 %). Ostatní plochu lesů zaujímají lesy, které plní především mimoprodukční funkce lesů, jako např. lesy zajišťující ochranu půdy před vodní a větrnou erozí na prudkých svazích, skalních útvarech (např. svahy kolem Vltavy, Sázavy a Berounky, exponované partie Brd, Kokořínsko), lesy zajišťující ochranu vodních zdrojů (např. vodní nádrž Želivka, Řepínský důl) a v neposlední řadě lesy pří městské a rekreační. V rekreačních lesích bylo již vybudováno mnoho kilometrů cyklostezek (okresy Kladno a Praha-západ).

Radon

Radonové riziko vzniká únikem dceřiných produktů uranu z horninového podloží, z haldového materiálu (Příbram), popř. škváry vzniklé prohořením haldoviny po těžbě uhlí (Kladno). Ve Středočeském kraji je největší v okresech Příbram, Benešov, Mělník a Praha-východ. V menší míře v okresech Kutná Hora, Kolín a Kladno. Území Středočeského kraje patří z hlediska výskytu radonu na 1. místo v republice. Přibližně třetina území kraje leží ve vysokém a středním radonovém riziku. Oblasti s vysokým radonovým rizikem jsou v největší míře na Příbramsku a Benešovsku.

Shrnutí

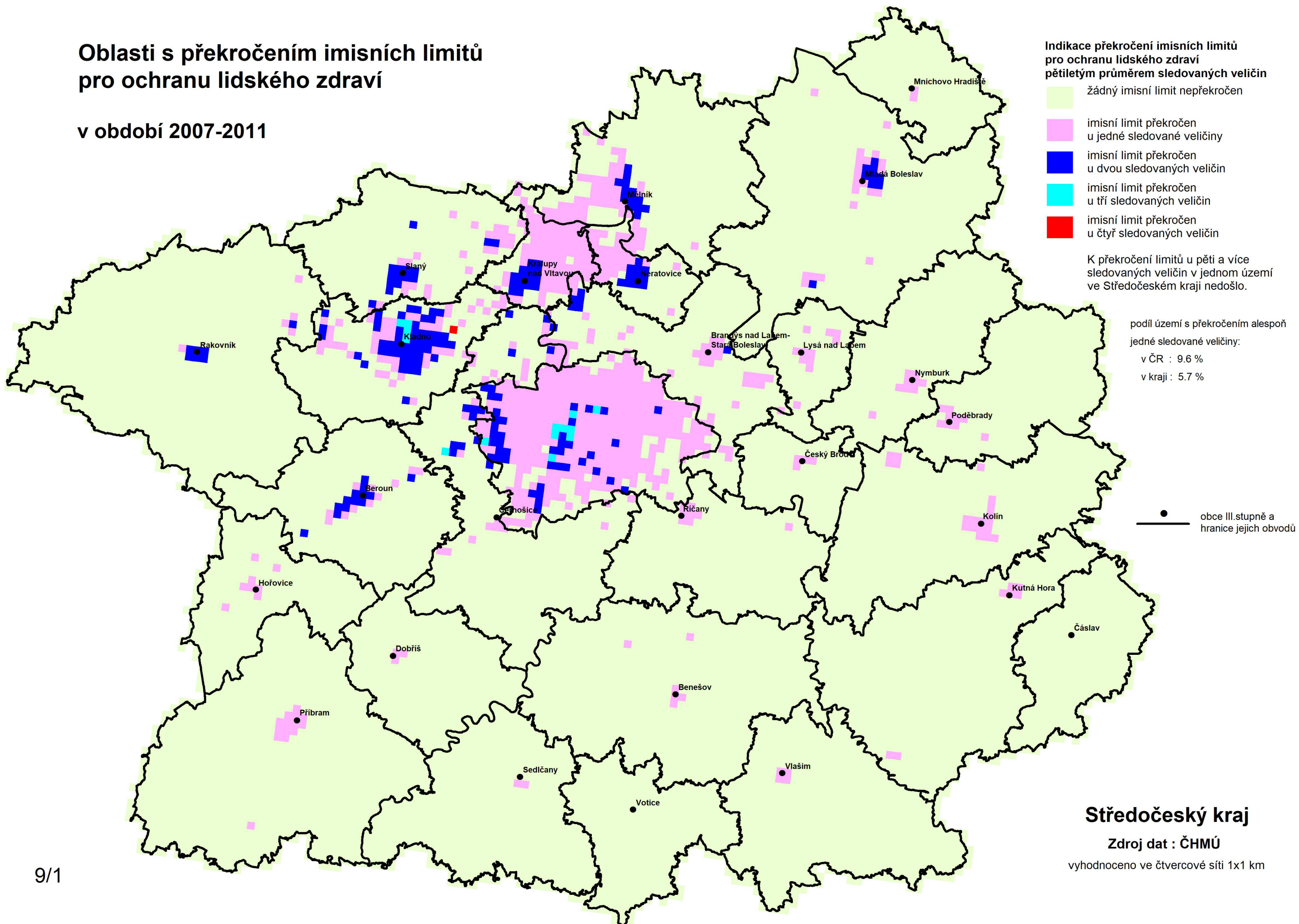
Oblast je bez významných změn. Zřetelnými dlouhodobými trendy ve využití území ČR jsou pokles výměry orné půdy a nárůst plochy trvalých travních porostů z převážné části na úkor orné půdy. K největším záborům orné půdy dochází v posledních letech v kraji Středočeském a Jihomoravském, v případě Středočeského činil úbytek orné půdy v období 2015 – 2020 6 729 ha.

Použité podklady

1. Aktualizace Programu rozvoje územního obvodu Středočeského kraje, 2006
2. Bubák, Daniel. Aplikace indikátorů udržitelnosti v procesu hodnocení vlivu územních plánů velkých územních celků na životní prostředí. Praha, 2001. 149 s. ČVÚT Praha. Vedoucí disertační práce Prof. Ing. Josef Říha, CSc.
3. Cílek, V. - Baše M.: Suburbanizace pražského okolí: dopady na sociální prostředí a krajinu. Praha 2005. Dostupné z WWW: <http://www.kr-stredocesky.cz/stredocesky-kraj/zivotni-prostredi/21860?chapter=4358> [cit. 2008-02-10].
4. Strategie udržitelného rozvoje České republiky, 1998.
5. Ředitelství silnic a dálnic ČR: Výsledky celostátního sčítání dopravy na silniční a dálniční síti v roce 2016 (www.rsd.cz)
6. Emisní bilance za rok 2006, 2014, 2019 ČHMÚ, Praha (www.chmi.cz)
7. Ostatnická, J. a kol. (2007): Znečištění ovzduší na území České Republiky v roce 2006, ČHMÚ, Praha
8. Program rozvoje územního obvodu Středočeského kraje.
9. Kužel, J. a kol. (2007): Sdělení odboru ochrany ovzduší MŽP o hodnocení kvality ovzduší – vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší, na základě dat za rok 2005
10. Macoun, J. a kol. (2007): Znečištění ovzduší a atmosférická depozice v datech, Česká republika 2006, ČHMÚ, Praha
11. Zuska, R. – Fojtík, S. (2006): Staré ekologické zátěže Středočeského kraje – inventarizační studie. Praha, Ochrana podzemních vod, s.r.o..
12. Strategické hlukové mapy (SHM) <http://www.mzcr.cz/HlukoveMapy/>
13. Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky v roce 2019 / Středočeský kraj
14. CENIA, česká informační agentura životního prostředí 2019, Ministerstvo životního prostředí
15. Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky v roce 2019 / Středočeský kraj
16. Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2009, 2015, 2019 Ministerstvo životního prostředí ČR
17. Životní prostředí v České republice 1998 – 2004, CENIA
18. Strategické hlukové mapy železnic – 3. etapa zpracování, Ministerstvo zdravotnictví ČR
19. Strategická hluková mapa pro okolí letiště Praha - Ruzyně, Ministerstvo zdravotnictví ČR
20. Akční hlukový plán pro hlavní pozemní komunikace Středočeský kraj, Ministerstvo dopravy ČR
21. Akční plán letiště Praha – Ruzyně, Ministerstvo dopravy ČR
22. Akční plán snižování hlukové zátěže na hlavních železničních tratích v ČR, Správa železniční dopravní cesty, s.o.
23. Hydrologická ročenka České republiky 2019, ČHMÚ
24. Znečištění ovzduší na území České Republiky v roce 2008, 2014, 2019, ČHMÚ
25. Ochrana přírody a krajiny, ÚSES
26. Vyhodnocení plnění POH Středočeského kraje za rok 2013, 2015, 2019, ISES, s.r.o.
27. Zpráva o životním prostředí ČR 2015, Ministerstvo životního prostředí ČR
28. Zpráva o životním prostředí ve Středočeském kraji 2014, 2015, 2019 Ministerstvo životního prostředí ČR
29. Akční plán pro hlavní pozemní komunikace ve vlastnictví státu (3. kolo, 2019, Středočeský kraj aglomerace Praha), Ředitelství silnic a dálnic, květen 2019

Oblasti s překročením imisních limitů pro ochranu lidského zdraví

v období 2007-2011

Oblasti s překročením imisních limitů pro ochranu lidského zdraví

v období 2015-2019

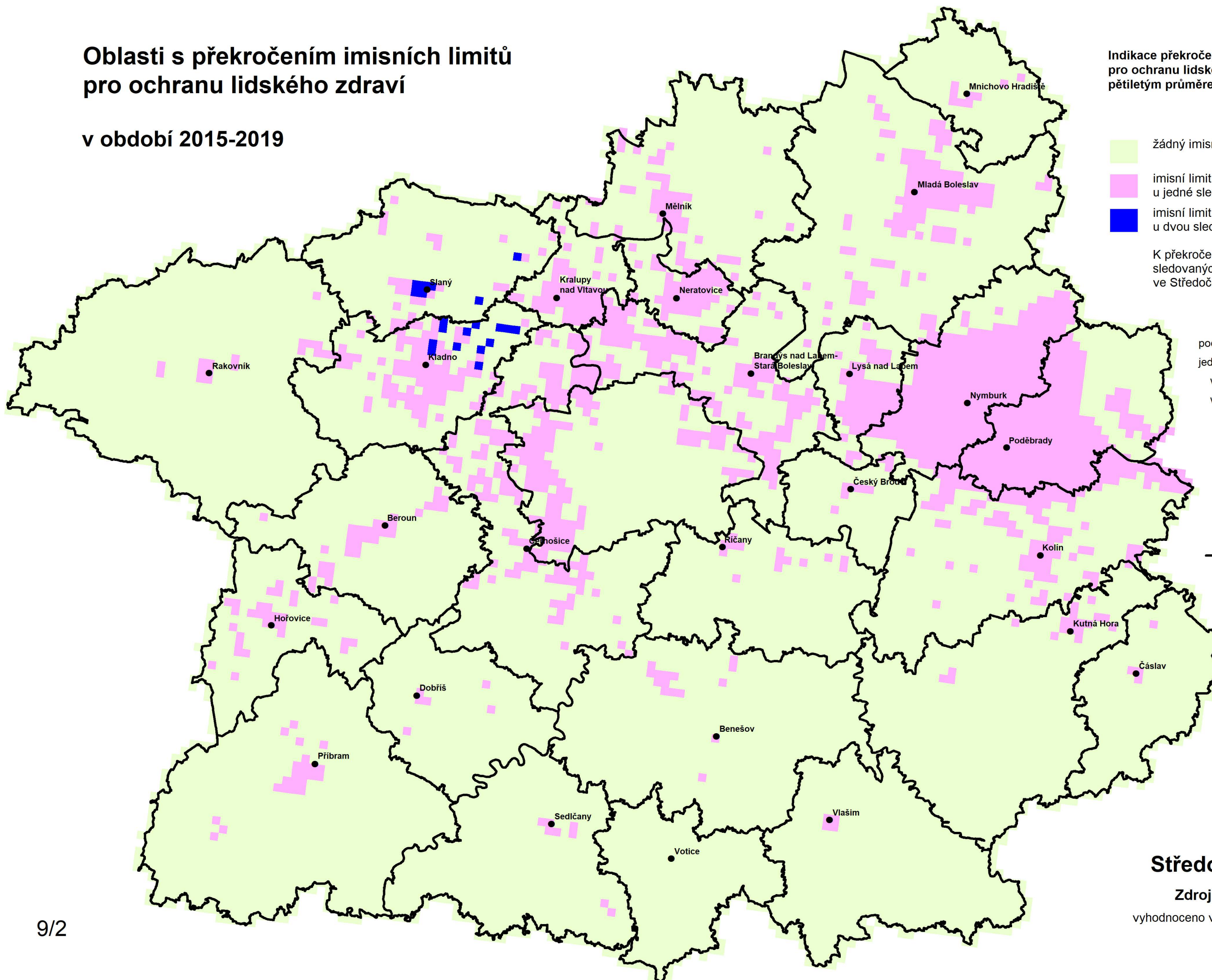
Indikace překročení imisních limitů
pro ochranu lidského zdraví
pětiletým průměrem sledovaných veličin

- žádný imisní limit nepřekročen
- imisní limit překročen u jedné sledované veličiny
- imisní limit překročen u dvou sledovaných veličin

K překročení limitů u tří a více sledovaných veličin v jednom území ve Středočeském kraji nedošlo.

podíl území s překročením alespoň jedné sledované veličiny:
v ČR : 15.0 %
v kraji : 14.2 %

obce III.stupně a hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČHMÚ

vyhodnoceno ve čtvercové síti 1x1 km

Oblasti s překročením imisních limitů pro ochranu ekosystémů a vegetace

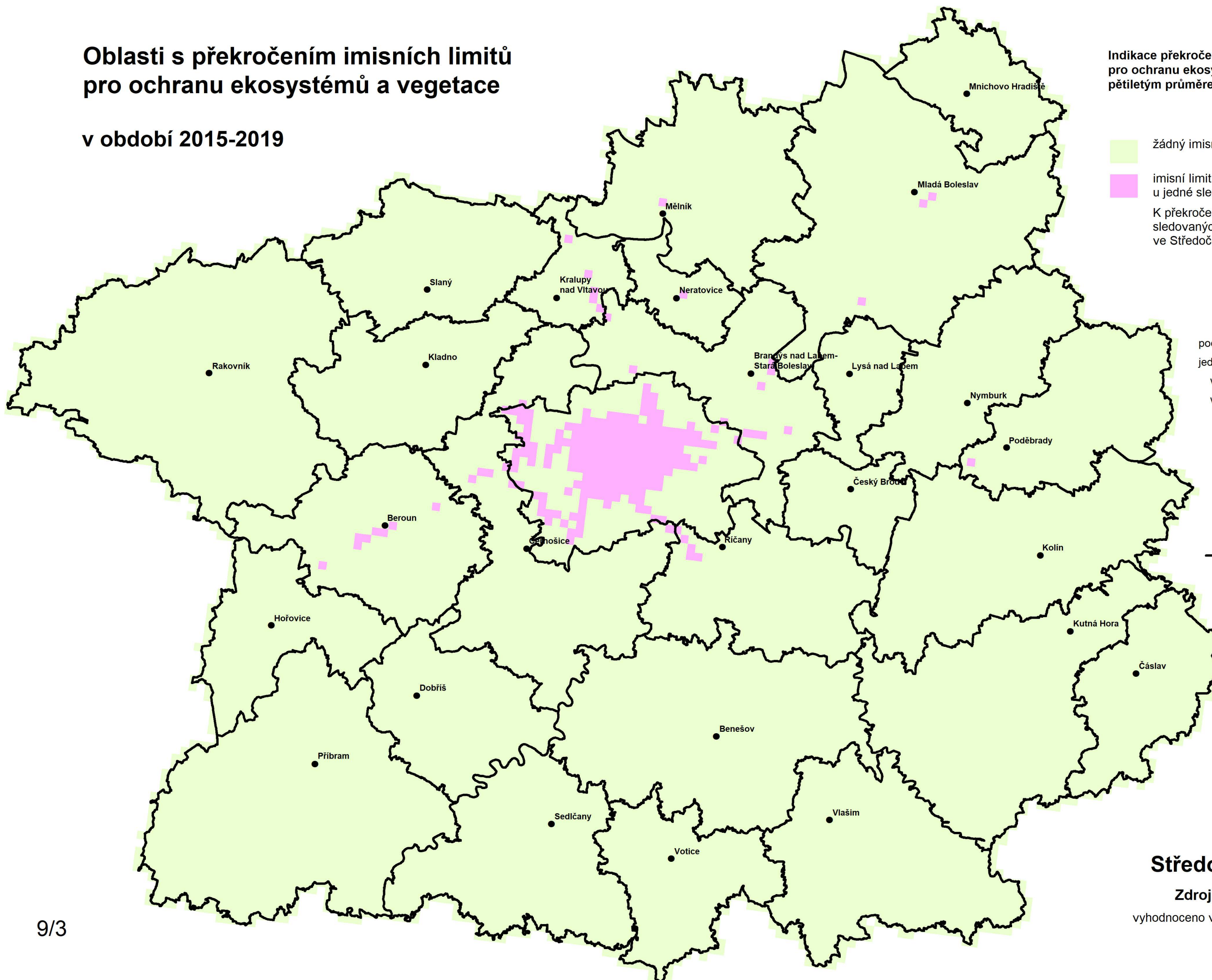
v období 2015-2019

Indikace překročení imisních limitů
pro ochranu ekosystémů a vegetace
pětiletým průměrem sledovaných veličin

- žádný imisní limit nepřekročen
- imisní limit překročen
u jedné sledované veličiny
- K překročení limitů více
sledovaných veličin v jednom území
ve Středočeském kraji nedošlo.

podíl území s překročením alespoň
jedné sledované veličiny:
v ČR : 0.73 %
v kraji : 0.38 %

obce III.stupně a
hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČHMÚ

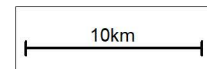
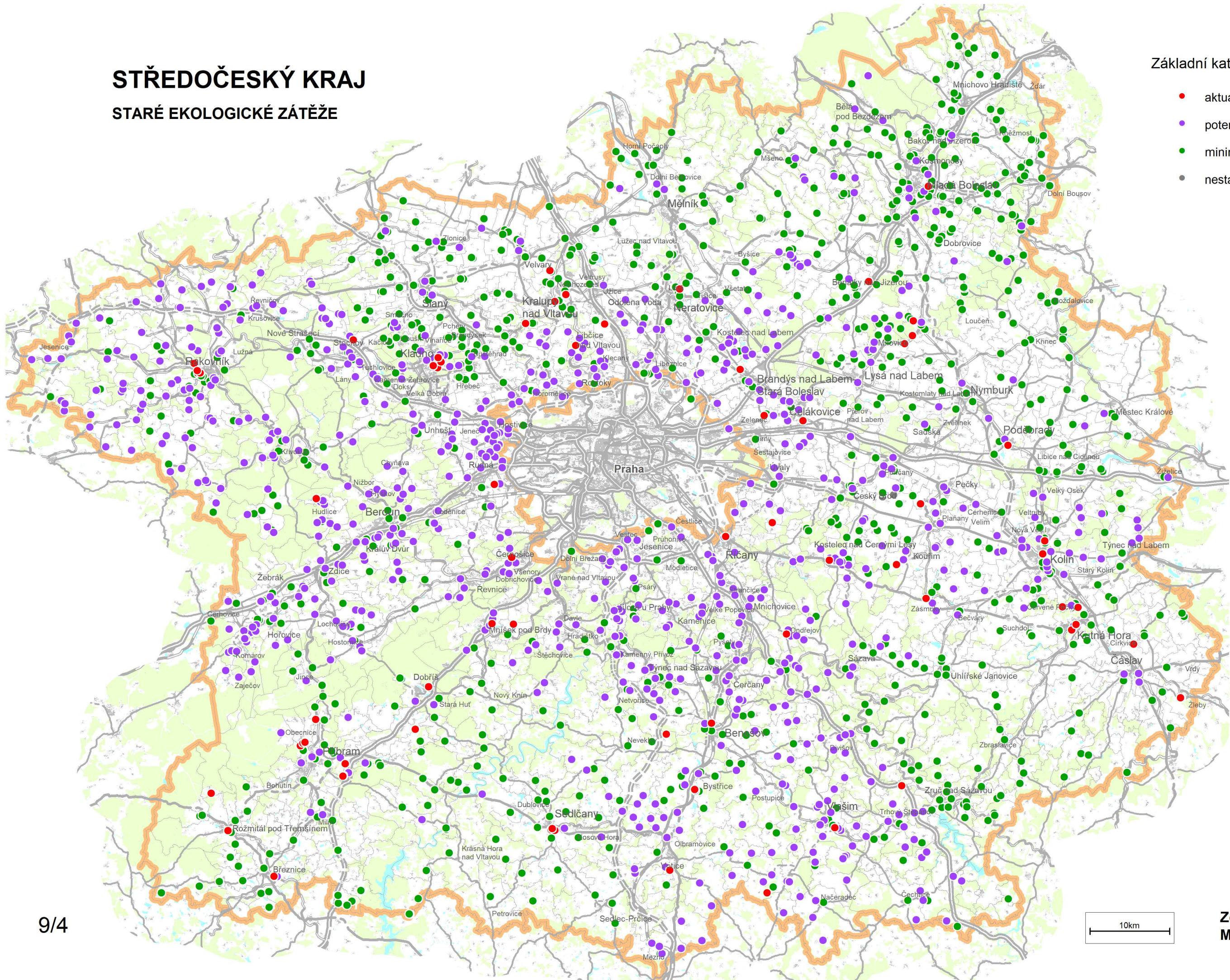
vyhodnoceno ve čtvercové síti 1x1 km

STŘEDOČESKÝ KRAJ

STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

Základní kategorie rizika

- aktuální
- potenciální
- minimální
- nestanovená

3.10 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

Půdní fond má logicky přímé vazby na proces územního plánování, ve kterém se mimo jiné rozhoduje o změně stávajícího způsobu využití území.

Územní plánování má proto potenciál preventivní ochrany zemědělského půdního fondu a pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Ve SWOT analýze má půdní fond, zařazený do enviromentálního pilíře, vazbu na zbývající dva pilíře. Produkce zemědělských komodit má přímou vazbu na hospodářský pilíř. Půdní fond je nedílnou součástí posuzovaného území, proto jeho ekonomický potenciál lze považovat za nezcizitelný. Otázkou je, zda a kdo jej využije, do jaké míry bude výsledný ekonomický efekt pro kraj přínosem. Zemědělská, zemědělsko-lesní a lesní krajina má rekreační potenciál, který má vazbu na pilíř společenských vazeb.

3.10.1 Sledované jevy dle přílohy č.1 Vyhlášky 500/2006 Sb.

Zemědělský půdní fond

V příloze A jsou z hlediska zemědělského půdního fondu uvedeny údaje, jejichž prostřednictvím lze diferencovat území z hlediska struktury a kvality zemědělského půdního fondu. Současně je lze využít jako indikátory vývoje struktury půdního fondu v posuzovaném území. Konkrétně se jedná o následující údaje:

- **řádek číslo 41 – bonitované půdně ekologické jednotky a třídy ochrany zemědělského půdního fondu**

Komentář: Pomocí digitálních BPEJ jsou provedeny „gisovské“ analýzy, které jsou využity při výpočtu průměrné třídy ochrany a při tvorbě výkresů hodnot a problémového výkresu Pomocí analýzy průměrné třídy ochrany lze rozčlenit území z hlediska kvality ZPF. Jeden z dílčích cílů řešení ZÚR spočívá ve vymezení oblastí s nejvyššími přírodními předpoklady pro zemědělskou produkci.

- **řádek číslo 42a – plochy vodní a větrné eroze**

Komentář: Data byla převzata, zpracována do datového modelu a jsou k dispozici pro využití. Komentář je v kapitole 3.9.5 Půda.

- **řádek číslo 43 – investice do půdy za účelem zlepšení půdní úrodnosti**

Komentář: Data byla převzata, zpracována do datového modelu a jsou k dispozici pro využití.

- **řádek číslo 43a – plochy vhodné k zalesnění, plochy vhodné k zatravnění**

Komentář: Data byla převzata, zpracována do datového modelu a jsou k dispozici pro využití, viz kartogram.

V příloze B jsou další sledované jevy:

- **řádek číslo 22 – podíl zemědělské půdy z celkové výměry katastru.**

Komentář: Vysoký podíl zemědělské půdy obvykle signalizuje vyšší význam posuzovaného území pro zemědělskou výrobu. Tato analýza umožňuje rozčlenit posuzované území z hlediska jeho potencionálního významu pro zemědělskou výrobu a orientačně vymezit segmenty území s regionálním významem pro zemědělství. V kombinaci s analýzami dalších tematických oblastí lze na regionální úrovni signalizovat potenciální územní střety zemědělské půdy s dalšími funkcemi území.

- **řádek číslo 23a – podíl druhů pozemků z celkové výměry zemědělské půdy:**
- **podíl orné půdy z výměry zemědělské půdy.**

Komentář: *Jedno z orientačních kritérií pro posouzení míry intenzity využití ZPF pro konvenční (polní) zemědělskou produkci.*

- **podíl trvalých travních porostů z výměry zemědělské půdy.**

Komentář: *Orientační kritérium pro stanovení podílu ZPF se zvýšeným významem pro mimoprodukční funkce krajiny (např. vodohospodářskou, protierozní, ekologickou, estetickou).*

- **podíl speciálních zemědělských kultur z celkové výměry ZPF.**

Komentář: *Dílčí kritérium, pomocí kterého lze vymezit regionálně významné oblasti speciálně zaměřené zemědělské produkce. Ta souvisí s danými specifickými přírodními podmínkami v území (půdní a klimatické poměry, sklonitost a expozice pozemků apod.). Jedinečnost specifických přírodních podmínek představuje komparativní potenciál území a tím jeho silnou stránku.*

- **podíl tříd ochrany zemědělské půdy z celkové výměry k.ú.**

Komentář: *Pomocí analýzy průměrné třídy ochrany lze rozčlenit území z hlediska kvality ZPF. Jeden z dílčích cílů řešení ZÚR spočívá v hledání regionálního významu a vymezení oblastí s nejvyššími přírodními předpoklady pro zemědělskou produkci.*

Pozemky určené k plnění funkcí lesa

V příloze A jsou z hlediska pozemků určených k plnění funkcí lesa následující údaje, jimiž lze diferencovat území z hlediska lesa a jeho funkcí v území (hospodářských, mimoprodukčních apod.). Konkrétně se jedná o následující údaje:

- **řádek číslo 37a – lesy, jejich kategorizace a vzdálenost 50 m od okraje lesa**

Komentář: *Data byla převzata, zpracována do datového modelu a jsou k dispozici pro využití, s výjimkou ochranných pásem, která se na úrovni krajských ZÚR nesledují*

V příloze B jsou další sledované jevy:

- **řádek číslo 27a – podíl lesů na celkové výměře katastru (lesnatost)**

Komentář: *Dílčí kritérium, které patří mezi orientační kritéria pro diferenciaci posuzovaného území. Současně jej lze využít jako jeden z indikátorů vývoje struktury půdního fondu respektive míry lesnatosti v posuzovaném území.*

- **řádek číslo 32 – hranice přírodních lesních oblastí**

Komentář: *Hranice diferencují posuzované území z hlediska srovnatelných přírodních podmínek pro růst a vývoj lesa. Pro jednotlivé přírodní lesní oblasti jsou zpracovány „Oblastní plány rozvoje lesů“, které mimo jiné vymezují veřejné zájmy v lesích. Jejich aktualizace probíhá v 15 (případně 20) – letých intervalech.*

3.10.2 Hodnocení stavu

3.10.2.1 Charakteristika struktury půdy v roce 2020

Analýza struktury půdy signalizuje rámcovou charakteristiku území. Níže charakterizované analýzy půdního fondu, provedené na základě úhrnných hodnot druhů pozemků, lze využít jako orientační indikátory trendů vývoje půdního fondu.

Při aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje je možné sledovat trend vývoje struktury půdy. Zjištěný trend vývoje struktury půdního fondu lze následně využít jako zpětnou vazbu pro posuzování vývoje krajiny a využití území.

Pro hodnocení stavu struktury půdního fondu jsou využity jak absolutní hodnoty, tak i procentické podíly. Z provedených analýz úhrnných hodnot druhů pozemků ve Středočeském kraji, které jsou doloženy příslušnými kartogramy, mimo jiné vyplývá:

- Středočeský kraj je svou rozlohou **největší** mezi kraji. Podílí se na celkové výměře ČR 13,9% a na celkové výměře zemědělské půdy ČR 15,7%.
- Podíl zemědělské půdy z celkové výměry území bývá považován za orientační kvantitativní indikátor jeho potenciálu pro zemědělskou produkci. Zemědělská půda se podílí v roce 2020 60,2% na celkové výměře Středočeského kraje. Kolem 60 % zemědělské půdy mají ještě kraje Vysočina (60,0 %), Pardubický kraj (59,7 %), Jihomoravský kraj (58,8 %) a Královéhradecký kraj (58,1 %). Ve srovnání s těmito kraji však představuje významný limit pro intenzivní formy zemědělské produkce skutečnost, že v těžišti kraje je správní území Prahy. Rozsáhlé příměstské území, i když má místy vysoký podíl zemědělské půdy, nelze z hlediska dlouhodobé perspektivy stabilizovat s dominantní funkcí zemědělské produkce. Jedná se o typicky polyfunkční území.
- Podíl lesů k celkové rozloze kraje 27,5 % je **nejnižší** ze všech krajů (bez Prahy) a výrazně podkračuje celorepublikový průměr (34,0 %). Lesy nejsou rozmístěny na území kraje rovnoměrně.
- Ostatní hodnoty tj. podíl vodních ploch a vodotečí, zastavěných a ostatních ploch ve Středočeském kraji se pohybují kolem celorepublikového **průměru**.

Komentář ke kartogramům dokumentujícím analýzy půdního fondu

Jak již bylo výše uvedeno, součástí této etapy prací jsou analýzy úhrnných hodnot druhů pozemků na území Středočeského kraje. Výstupy jednotlivých analýz jsou dokumentovány následujícími kartogramy:

Zemědělský význam území – podíl ZPF z celkové (č. kartogramu 10/1 a 10/2)

Podíl zemědělské půdy z celkové výměry území může orientačně charakterizovat jeho význam pro zemědělství.

Míra zornění zemědělské půdy (č. kartogramu 10/3 a 10/4)

Podíl výměry orné půdy z výměry zemědělské půdy zastoupené v území orientačně vyjadřuje intenzitu využití ZPF k produkci na orné půdě.

Charakteristika rozmístění trvalých travních porostů (č. kartogramu 10/5 a 10/6)

Podíl výměry trvalých travních porostů z výměry zemědělské půdy zastoupené v území.

Charakteristika rozmístění vinic, chmelnic a sadů - potenciál území k pěstování vinné révy - prostřednictvím vinařských podoblastí a chmele - chmelařské oblasti - (kartogram 10/7 a 10/8)

Podíl výměry speciálních plodin z výměry zemědělské půdy zastoupené v území.

Kvalita zemědělské půdy (č. kartogramu 10/9)

Průměrná třída ochrany zemědělské půdy v jednotlivých katastrech

Třídy ochrany zemědělské půdy (č. kartogramu 10/10)

Průmět ploch tříd ochrany zemědělské půdy do území

Orientační míra urbanizace posuzovaného území (č. kartogramu 10/11 a 10/12)

Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry katastrálního území lze orientačně chápat jako míru urbanizace posuzovaného území.

Charakteristika rozmístění povrchových vod (č. kartogramu 10/13 a 10/14)

Podíl výměry vodních ploch a vodotečí z celkové výměry katastrálního území orientačně charakterizuje rozmístění povrchových vod v posuzovaném území.

Charakteristika lesnatosti území (č. kartogramu 10/15 a 10/16)

Podíl výměry lesa z celkové výměry katastrálního území bývá nazýván jako lesnatost území. Z kartogramu je patrné orientační rozmístění lesů na území Středočeského kraje.

Specifickým ukazatelem je:

Koeficient ekologické stability – KES (č. kartogramu 10/17, 10/18, 10/19)

3.10.2.2 Zemědělský půdní fond

Charakteristika struktury zemědělské půdy v roce 2020

Z analýzy struktury zemědělské půdy vyplývají následující skutečnosti:

- Těsně za Jihomoravským krajem má Středočeský kraj v roce 2020 druhé nejvyšší procento zornění 82,1% (od roku 2006 snížení o 1,7%). O 12,3% překračují celorepublikový průměr (který činí 69,8%).
- Středočeský kraj patří mezi tři kraje, ve kterých se významně pěstuje chmel a čtyři kraje, kde se významněji pěstuje vinná réva. Tato skutečnost dokládá pestré přírodní podmínky¹. To dokresluje i čtvrtý nejvyšší podíl ovocných sadů.
- Středočeský kraj má v mezikrajském srovnání po Praze a Jihomoravském kraji třetí nejnižší podíl trvalých travních porostů ze zemědělské půdy. S ohledem na pestrou škálu mimoprodukčních funkcí ZPF Středočeského kraje (rekreační, vodohospodářské, kritéria obecné ochrany přírody a krajiny apod.) a na potřebu protierozní ochrany ZPF je tento indikátor nízký a lze jej považovat za slabou stránku.

Charakteristika zemědělské půdy z hlediska kvality

Lze konstatovat, že jak z hlediska kvality přírodních podmínek, tak z hlediska podílu zemědělské půdy má Středočeský kraj v celorepublikovém měřítku zásadní potenciál, jak pro zemědělskou produkci, tak pro plnění mimoprodukčních funkcí zemědělské krajiny.

Pro posouzení diferenciaci zemědělské půdy Středočeského kraje z hlediska její kvality jsou využity třídy ochrany odvozené z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

¹ zejména půdní, klimatické a terénní

Les

Podle kategorizace lesů (zdroj ÚHÚL) jsou lesy ve Středočeském kraji zařazeny do následujících kategorií (stav v r. 2020):

• hospodářské lesy	217 418 ha (72,4 %)
• lesy ochranné	9 647 ha (3,2 %)
• lesy zvláštního určení	73 208 ha (24,4 %)

Historický vývoj tohoto území vedl k tomu, že Středočeský kraj je po Praze nejméně lesnatým krajem v České republice.

Rozmístění lesů na území kraje je značně nerovnoměrné. Minimální lesnatost je v oblastech úrodných zemědělských půd — Polabí, Pojizeří, Slánsko. Naproti nim lze postavit rozsáhlé lesní celky Křivoklátska a Brd i oblasti s krajinou, kde se ve vyvážených poměrech střídají lesy, pole a louky, jak je tomu na Benešovsku, Příbramsku, ve středním Povltaví a Posázaví.

Rozmanitost přírodních podmínek pro vývoj lesů dokumentuje skutečnost, že na území Středočeského kraje leží osm přírodních lesních oblastí. Každá přírodní lesní oblast je jedinečná nejen svými přírodními poměry geografickými, geologickými, pedologickými a klimatickými, ale také svým antropogenně ovlivněným historickým vývojem.

Přírodní lesní oblasti

Přírodní lesní oblasti zastoupené na území Středočeského kraje

Číslo přírodní lesní oblasti	Název přírodní lesní oblasti
7	Brdská vrchovina
8	Křivoklátsko a Český kras
9	Rakovnicko-Kladenská pahorkatina
10	Středočeská pahorkatina
16	Českomoravská vrchovina
17	Polabí
18	Severočeská pískovcová plošina a Český ráj

Lesnatost

Lesy ve Středočeském kraji zaujímaly v roce 2006 27,72 % z celkové plochy kraje, tj. o 5,78 % méně ve srovnání s průměrnou lesnatostí ČR (33,59 %).

V roce 2020 zaujímají 27,46 % z celkové plochy kraje, tj. o 6,49% méně ve srovnání s průměrnou lesnatostí ČR (33,95 %). Lze tedy konstatovat, že se po 14 letech Středočeský kraj ještě více vzdálil průměru ČR, což podpořila i ztráta části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, která připadlo Plzeňskému kraji.

Nejnižší podíl (pod 15%) lesů je v SO POÚ: Pečky, Čelákovice, Velvary, Kralupy nad Vltavou, Roztoky, Neratovice, Odolena Voda, Hostivice, Český Brod, Úvaly, Kolín, Slaný, Poděbrady.

Naopak nejvyšší lesnatost (nad 40%) je na území SO POÚ: Křivoklát, Rožmitál pod Třemšínem, Bělá pod Bezdězem, Sázava, Dobříš, Jílové u Prahy, Kostelec nad Černými lesy, Mníšek pod Brdy, Příbram.

Orientační údaje o druhové skladbě

Druhové složení lesů je mimo jiné výsledkem uplatnění požadavků a názorů na to, jaké funkce by měl les přednostně plnit.

V posledních více než 200 letech jsou preferovány ve druhové skladbě lesů borovice (*Pinus sp.*) a smrk (*Picea sp.*), a to zejména kvůli svému většímu objemu produkce, vyšší kvalitě dřeva, relativně kratší produkční době a snazší pěstovatelnosti.

Mechanická a ekologická nestabilita takto vzniklých lesních porostů, vedla ke snaze pěstovat větší množství listnatých dřevin a porosty smíšené. Od roku 1900 do roku 1930 se podíl smíšených a listnatých porostů zvětšil. Z výsledků inventarizací lesů a zjišťování stavu lesa při obnovách lesních hospodářských plánů vyplývá, že podíl listnatých dřevin v lesních porostech se v druhé polovině 20. století opět zvýšil a to téměř na dvojnásobek. V současné době tvoří nad 25 % celkové rozlohy lesů.

Nejvyšší podíl listnatých dřevin je v okresech Nymburk, Beroun, Praha – západ, Mělník a Kladno. Nejmenší podíl listnatých dřevin je v okrese Příbram.

Stupeň přirozenosti lesních porostů

Převládají porosty druhově nevhodné a kulturní lesy se změněnou druhovou skladbou. Pouze 2,7 % lesů má druhové zastoupení přirozené nebo přirozené skladbě blízké. Tento stav je výrazně nepříznivý a má rozhodující dopad na stav ekologické stability lesních ekosystémů.

Kategorizace lesa

Les, jako polyfunkční systém, je členěn do tří kategorií a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení (plní převážně mimoprodukční funkce jako například půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou, krajinnou) a lesy hospodářské (plní převážně funkci produkční). Tato kategorizace se odvíjí od §§ 6 – 10 lesního zákona č. 289/1995 Sb.

Smyslem uvedené kategorizace je diferencovaný způsob hospodaření v lesích, který zajistí především ty funkce, na něž je nutné u některých vybraných lesních porostů klást důraz.

Lesy hospodářské mají převažující funkci produkční. Podle lesního zákona to jsou lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení. Během posledních deseti let došlo na území Středočeského kraje k výrazné změně podílu jednotlivých kategorií lesů. Poklesla rozloha lesů zvláštního určení a naopak došlo k nárůstu plochy lesů hospodářských.

Rekreační potenciál a únosnost rekreačních aktivit v lese

Významnost rekreačního potenciálu lesů Středočeského kraje je dána geografickou polohou k pražské aglomeraci, pro jejíž obyvatele a obyvatele Středočeského kraje zajišťuje naplňování jednotlivých rekreačních funkcí lesu. V rámci řešení výzkumného projektu VaV – Problematika péče o lesy v okolí hl. m. Prahy s ohledem na formy jejich funkčního využívání proběhla rekategorizace příměstských a rekreačních lesů (2003-2005).

viz <https://www.infodatasys.cz/lesypraha/primestskelesy.htm>

Byla stanovena potřeba výměry plochy lesů o ploše 14 265 ha a následně bylo přikročeno k jejímu vymezení dle jednotlivých charakteristik (přírodních a legislativních) lesních porostů.

S ohledem na zaměření projektu a vymezení území byly vybrány následující formy cestovního ruchu, které mají výrazný vliv na lesní ekosystémy:

- cestovní ruch zaměřený na různé druhy turistiky (pěší, cyklistická, vodní),
- rekreační (a volnočasový) cestovní ruch
- venkovský cestovní ruch a ekoagroturistika (vč. hipoturistiky)
- cestovní ruch orientovaný na sportovní vyžití (např. golfová turistika)

Další mimoprodukční funkce lesa

Mezi nejdůležitější mimoprodukční funkce patří lesy s funkcemi vodohospodářskými, zdravotně hygienickými a s funkcí ochrany přírody.

Na území Středočeského kraje jsou zastoupeny lesy se všemi výše uvedenými funkcemi:

- vodohospodářská – PHO I. Stupně (0,6 %)
- ochranné pásmo léčivých a minerálních vod (1,7 %)
- zdravotně hygienická – rekreační příměstské, lázeňské (1,9 %)
- s funkcí ochrany přírody – CHKO a maloplošných ZCHÚ (5,6 %)

Indikátor – Lesnatost území

kartogram 5/15 Charakteristika lesnatosti území v SO POÚ – stav 2020

- výpočet:
 - čítatel: plocha lesa (PUPFL) v dané územní jednotce
 - jmenovatel: celková plocha územní jednotky
- ČR: 33,6 % (2006) – 33,8 % (2012) – 33,8% (2014) – 33,9% (2016) – 34,0% (2020)
- kraj: 27,7 % (2006) – 27,8 % (2012) – 27,8% (2014) – 27,4% (2016) – 27,5% (2020)
- zdroj dat: ČÚZK, ÚHDP 2006 – 2012 – 2014 – 2016 – 2020
- kartogram: Charakteristika lesnatosti území

Poznámka:

Výrazný pokles indikátoru ve Středočeském kraji v roce 2016 je způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, které připadlo Plzeňskému kraji.

Komentář k indikátoru:

Podíl výměry lesa z celkové výměry katastrálního území bývá nazýván jako lesnatost území. Z kartogramu je patrné orientační rozmístění lesů na území Středočeského kraje. Rozmístění je značně nerovnoměrné. Minimální lesnatost je v oblastech úrodných zemědělských půd - Polabí, Pojizeří, Slánsko. Naproti tomu jsou rozsáhlé lesní celky Křivoklátska a Brd i oblasti s krajinou, kde se ve vyvážených poměrech střídají lesy, pole a louky, jak je tomu na Benešovsku, Příbramsku, ve středním Povltaví a Posázaví. Udržení, či zvýšení podílu lesů je pozitivní trend pro přírodní pilíř. Během posledních čtrnácti let dochází jen k velmi mírnému růstu.

Lesy ve Středočeském kraji zaujímají dle ČÚZK 300 101 ha, tj. v průměru 27,5 % z celkové plochy kraje, tj. o 6,5 % méně ve srovnání s průměrnou lesnatostí ČR (34,0 %).

Nejnižší podíl lesů (pod 10%) je v SO POÚ: Pečky (1,6%), Čelákovice (1,9%), Velvary (2,0%), Kralupy nad Vltavou (5,6%), Roztoky (6,7%), Neratovice (7,9%), Odolena Voda (8,0%), Hostivice (8,4%), Český Brod (9,4%).

Naopak nejvyšší lesnatost (nad 40%) je v SO POÚ: Křivoklát (68,4%), Rožmitál pod Třemšínem (59,6%), Bělá pod Bezdězem (53,7%), Sázava (49,1%), Dobříš (48,7%), Jílové u Prahy (45,0%), Kostelec nad Černými lesy (44,6%), Mníšek pod Brdy (44,2%), Příbram (44,0%)

(zdroj: ČÚZK 2020)

Vyhodnocení lesnatosti pro všechny SO POÚ uvádí příslušný kartogram.

Další použité podklady:

- Ing. Pavel Novák CSc., *Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, in Euro magazin, číslo 4, březen 2007*

- *Statistická ročenka půdního fondu České republiky; Český úřad zeměměřický a katastrální;*
- *Koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje*

3.10.3 Komentář k vývoji struktury půdního fondu v letech 2006 - 2020 na území Stč. kraje

Analýza struktury půdního fondu byla provedena na základě evidovaných úhrnných hodnot druhů pozemků. Výsledky jsou dokumentovány kartogramy, které vývoj sledovaného kritéria v letech 2006 až 2020 promítají na SO POÚ.

Zemědělský význam území

kartogram 5/2 Zemědělský význam území v SO POÚ – vývoj 2006-2020

Analýza a kartogram dokládá vývoj evidovaného úbytku zemědělské půdy (2006 – 2020). Největší úbytky jsou koncentrovány v zázemí Prahy (zejména SO POÚ Unhošť, Hostivice, Čelákovice, Úvaly, Říčany, Jesenice, dále také SO POÚ Černošice, Roztoky, Odolena Voda). Z hlediska zemědělství lze dále sledovat nepříznivý trend v Polabí (zejména SO POÚ Poděbrady, Kolín, Kutná Hora), kde jsou v krajském měřítku relativně vyšší úbytky zemědělské půdy. Výraznější úbytky zemědělské půdy jsou také patrné na severozápadním okraji kraje (zejména SO POÚ Rakovník, dále také SO POÚ Kladno, Kralupy nad Vltavou a Neratovice).

Poznámka:

Pro zajímavost uvádíme jediné i SO POÚ, kde nedošlo v uvedených letech k významné změně podílu zemědělské půdy (Jílové u Prahy, Týnec nad Sázavou, Sázava, Sadská).

Indikátor – Podíl zemědělské půdy

- výpočet:
 - číselník: plocha zemědělské půdy v dané územní jednotce
 - jmenovatel: celková plocha územní jednotky
- ČR: 53,9% (2006) – 53,6% (2012) – 53,5% (2014) – 53,4% (2016) – 53,3% (2020)
- kraj: 60,5% (2006) – 60,1% (2012) – 60,0% (2014) – 60,4% (2016) – 60,2% (2020)
- zdroj dat: ČÚZK, ÚHDP 2006, 2012, 2014, 2016, 2020
- kartogram: Zemědělský význam území

Poznámka:

Nárůst indikátoru ve Středočeském kraji v roce 2020 je pouze zdánlivý a je způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, které připadlo Plzeňskému kraji. Absolutní rozloha zemědělské půdy v kraji i nadále přibližně stejným tempem klesá.

Komentář k indikátoru:

Indikátor signalizuje rozsah a podíl zemědělské půdy - jedné ze základních složek životního prostředí a dosud nenahraditelný prostředek k produkci biomasy. Dlouhodobý cíl z hlediska přírodního pilíře představuje trvalé zajištění dostatečného rozsahu ZPF pro jeho mimoprodukční funkce. Z hlediska ekonomického pilíře se jedná o trvalé zachování produkčního potenciálu ZPF zejména ve vazbě na očekávaný vývoj sociálního pilíře.

Urbanizace území, tj. rozvoj ekonomického a sociálního pilíře, se projevuje úbytkem zemědělské půdy. Dosud neexistují limity nezbytného rozsahu ZPF pro zajištění jeho mimoprodukčních funkcí. Z tohoto důvodu je nutné snižování rozsahu ZPF vyhodnocovat z hlediska kvantity a rozmístění jeho úbytku. Z hlediska ekonomického pilíře patří mezi základní kritéria také kvalita zabírané půdy. Výrazný nárůst úbytku ZPF signalizuje zvýšené

ohrožení udržitelného rozvoje území. V posledních letech pokračuje mírný úbytek zemědělské půdy ve Středočeském kraji i v celé ČR v průměru.

Míra zornění zemědělské půdy

kartogram 5/4 Míra zornění zemědělské půdy v SO POÚ – vývoj 2006-2020

Za příznivý trend lze považovat snižování podílu orné půdy v příměstském území Prahy, kde se dostává intenzivní zemědělská výroba do střetu s obytnou funkcí tohoto území (zejména SO POÚ Odolena Voda, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Úvaly, Jesenice). Znatelné snížení v zázemí Prahy je patrné i u ostatních SO POÚ.

Z ostatních SO POÚ vykazují největší pokles Sedlčany a Mnichovo Hradiště, znatelný pokles také SO POÚ Beroun, Hořovice, Dobříš, Týnec nad Sázavou a Mělník. .

Lze sledovat i opačný trend, tj. zvýšení míry zornění. Jedná se zejména o jihozápadní část kraje (SO POÚ Příbram, Rožmitál pod Třemšínem a Březnice). Tento trend zřejmě souvisí se snahou získat přímé dotace, které jsou vázány na rozlohu obhospodařované orné půdy. Ke zvýšení míry zornění došlo také u SO POÚ Sadská.

Trvalé travní porosty (TTP)

kartogram 5/6 Charakteristika rozmístění trvalých travních porostů v SO POÚ – vývoj 2006-2020

Na území kraje došlo k největšímu zvýšení podílu trvalých travních porostů v SO POÚ Rakovník, Sedlčany a Mnichovo Hradiště (jedná se o zvýšení o více než 2,0% mezi roky 2006- 2020).

K výraznějšímu zvýšení (1.0–2.0%) došlo i ve zbývajících SO POÚ pásu táhnoucího se z Rakovnicka přes Berounsko na Sedlčansko. Jde o SO POÚ Jesenice (na Rakovnicku), Hořovice, Beroun, Mníšek pod Brdy a Dobříš. Obdobné zvýšení vykazují na jih od Prahy i SO POÚ Týnec nad Sázavou, Kamenice, Sázava a na sever od Prahy Odolena Voda, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav a Mělník.

Střední zvýšení (0,6 – 1,0 %) je evidováno v pásu SO POÚ Úvaly, Říčany, Benešov, Vlašim a Zruč nad Sázavou, severně od Prahy pak v SO POÚ Slaný, Kralupy nad Vltavou, a Benátky nad Jizerou.

Bohužel lze sledovat i opačný trend, tj. snižování podílu TTP. Menší úbytky TTP jsou evidovány v SO POÚ Příbram, Rožmitál pod Třemšínem, Březnice, Jesenice (u Prahy), Lysá nad Labem a Uhlířské Janovice. Především tam, kde jsou současně členitější terénní podmínky, a tím vyšší ohroženost ZPF vodní erozí, se jedná o nepříznivý trend.

Pěstování speciálních plodin (chmelnice, vinice, ovocné sady)

kartogram 5/8 Charakteristika rozmístění vinic, chmelnic a sadů v SO POÚ – vývoj 2006-2020

Největší snížení (pod -0,5%) jsou patrné v SO POÚ Rakovník, Nové Strašecí a Kostelec na Černými Lesy. Ke znatelnému snížení (- 0,5% až - 0,3%) došlo v SO POÚ Jesenice (na Rakovnicku), Černošice, Odolena Voda, Mladá Boleslav, Sadská, Kouřim a Čáslav. Na Rakovnicku je toto snížení způsobeno především úbytkem chmelnic, v ostatních uvedených případech pak především úbytkem sadů.

S rozvojem ovocnářství souvisí naopak větší zvýšení výměry ovocných sadů v SO POÚ Rožtoky a menší zvýšení v SO POÚ Mělník, Mnichovo Hradiště, Městec Králové a Vlašim.

Míra urbanizace (podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry)*kartogram 5/12 Orientační míra urbanizace posuzovaného území v SO POÚ – vývoj 2006-2020*

Nejvyšší nárůst podílu zastavěných a ostatních ploch se koncentruje v zázemí Prahy. Do kategorie nejvyšší zvýšení (nad 1,2%) spadají SO POÚ Unhošť, Hostivice, Odolena Voda, Roztoky, Kralupy nad Vltavou, Jesenice (u Prahy), Říčany, Úvaly, Čelákovice,.

Do druhé nejvyšší kategorie (0,6 až 1,2%) jsou zařazeny SO POÚ Černošice, Beroun, Kladno, Neratovice, Český Brod – opět území s vlivem pražské suburbanizace a dále tři rozsáhlejší oblasti: velký SO POÚ Mladá Boleslav, SO POÚ Rakovník a Jesenice a uskupení SO POÚ Poděbrady, Pečky, Kolín, Kutná Hora a Týnec nad Labem.

Jediným SO POÚ s mírným snížením míry urbanizace v uvedeném období je SO POÚ Sedlčany.

Povrchové vody*kartogram 5/14 Charakteristika rozmístění povrchových vod v SO POÚ – vývoj 2006-2020*

Na území kraje došlo k výraznějšímu zvýšení podílu vodních ploch (nad 0,4%) u SO POÚ Neratovice a k znatelnému zvýšení (0,1% až 0,4%) u SO POÚ Beroun, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Odolena Voda, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Poděbrady, Kolín a Týnec nad Labem. Většina uvedených SO POÚ leží v Polabí a lze se domnívat, že nárůst vodních ploch u nich souvisí s rekultivacemi po těžbě štěrkopísků.

Ve SO POÚ Roztoky, Kralupy nad Vltavou, Velvary, Bělá pod Bezdězem, Sadská, Jílové u Prahy, Týnec nad Sázavou a Zruč nad Sázavou došlo naopak k menšímu snížení podílu vodních ploch.

Lesnatost*kartogram 5/16 Charakteristika lesnatosti území v SO POÚ – vývoj 2006-2020*

Nárůst podílu lesů není na území kraje rovnoměrný. Lesnatost území se relativně nejvíce zvýšila v SO POÚ Rakovník a významněji také v SO POÚ Jesenice (na Rakovnicku), Březnice, Rožmitál pod Třemšínem, Sedlčany, Votice, Uhlířské Janovice, Kutná Hora, Čáslav a také na severu kraje v SO POÚ Mšeno.

V SO POÚ Bělá pod Bezdězem naopak došlo k většímu snížení podílu lesů stejně jako u SO POÚ Kralupy nad Vltavou, Odolena Voda, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Jílové u Prahy a Sadská, i když v menším rozsahu.

Koeficient ekologické stability (KES) – indikátor*kartogram 5/19 Koeficient ekologické stability v SO POÚ – vývoj 2006-2020*

V analyzovaném období nedošlo na většině území kraje k výraznějším změnám KES. Největší změny ke zlepšení ekologické stability jsou signalizovány u tří SO POÚ – Dobříš, Sedlčany a Mnichovo Hradiště. Větší změny ke zlepšení lze zaznamenat u SO POÚ Rakovník, Křivoklát, Beroun, Hořovice, Mníšek pod Brdy, Jesenice (u Prahy), Týnec nad Sázavou, Kamenice, Sázava, Odolena Voda, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Úvaly.

Malé zhoršení je evidováno u SO POÚ Bělá pod Bezdězem a velmi malé u SO POÚ Sadská.

Z hlediska absolutních výsledků mají ve Středočeském kraji nejvyšší koeficient ekologické stability (KES 3,0 a více - přírodní a přírodě blízká krajina) SO POÚ Křivoklát a Rožmitál pod Třemšínem a vyváženou krajinu (KES 1,0 - 3,0) SO POÚ Bělá pod Bezdězem,

Nové Strašecí, Beroun, Příbram, Hořovice, Dobříš, Sedlčany, Černošice, Mníšek pod Brdy, Jílové u Prahy, Kamenice, Týnec nad Sázavou, Kostelec nad Černými Lesy a Sázava.

Naopak území s maximálním narušením přírodních struktur (KES pod 0,1) je zaznamenáno ve SO POÚ Velvary a Pečky. Za nadprůměrně využívané (KES 0,1 – 0,3) lze označit SO POÚ Slaný, Kralupy nad Vltavou, Hostivice, Roztoky, Odolena Voda, Neratovice, Úvaly, Čelákovice, Český Brod a Kolín.

Koeficient ekologické stability (KES) je poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinnotvorných prvků ve zkoumaném území dle vzorce:

- výpočet:
 - čítec: $(CH+VI+ZA+SA+TT+LE+VP)$
 - jmenovatel : $(OP+ST+ OS)$
 - CH = rozloha chmelnic
 - VI = rozloha vinic
 - ZA = rozloha zahrad
 - SA = rozloha ovocných sadů
 - TT = rozloha trvalých travních porostů
 - LE = rozloha lesních pozemků
 - VP = rozloha vodních ploch
 - OP = rozloha orné půdy
 - ST = rozloha zastavěných ploch a nádvoří
 - OS = ostatní plochy
- údaj za ČR: 1,04 (2006) – 1,06 (2012) – 1,07 (2014) – 1,07 (2016) – 1,09 (2020)
- údaj za kraj: 0,66 (2006) – 0,67 (2012) – 0,67 (2014) – 0,66 (2016) – 0,67 (2020)
- zdroj dat: ČÚZK, ÚHDP 2006– 2012– 2014 – 2016 - 2020
- kartogram: Koeficient ekologické stability

Poznámky:

Námi použitý vzorec vychází ze vzorce ČSÚ.

Vzorec uváděný v metodických pokynech ÚÚR se od vzorce ČSÚ liší v zařazení rozlohy chmelnic do jmenovatele výrazu. Názor na zařazení chmelnic není ustálený a mezi odbornou veřejností jsou používány obě varianty.

Pokles indikátoru ve Středočeském kraji v roce 2016 je do značné míry způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, které připadlo Plzeňskému kraji.

Hodnoty KES jsou obecně klasifikovány následovně:

- území s maximálním narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce nutno intenzivně a trvale nahrazovat technickými zásahy (*KES menší nebo roven 0,1*)
- území nadprůměrně využívané, základní ekologické funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy (*KES větší než 0,1 až roven 0,3*)
- území intenzivně využívané, ekologicky značně labilní; nutné vysoké vklady dodatkové energie (*KES větší než 0,3 až roven 1,0*)
- vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami (*KES větší než 1,0 a menší než 3,0*)
- přírodní a přírodě blízká krajina s nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem (*KES roven a vyšší než 3,0*)

Komentář k indikátoru:

V rámci celé ČR byl v roce 2020 KES 1,09. Ve Středočeském kraji dosahuje KES hodnotu 0,67; tj. území intenzivně využívané, ekologicky značně labilní. Z hlediska umístění mezi kraji se Středočeský kraj řadí na předposlední místo za Prahu. Hodnota KES ve Středočeském kraji je dlouhodobě vyrovnaná a pohybuje se v rozmezí 0,65 (r. 1993) až 0,67 (např. r. 2014, 2020). Na hodnotě koeficientu ekologické stability Středočeského kraje se významně odráží zejména vyšší podíl výměry zemědělské půdy. Značná část regionu není pokryta souvislými plochami lesních a trvale travních porostů, což způsobuje nízkou hodnotu sledovaného ukazatele. Nízký podíl chráněných území na celkové rozloze regionu oproti ostatním krajům, značná zemědělská činnost a rostoucí trend vzniku průmyslových zón podél hlavních i vedlejších dopravních tahů svědčí o tom, že většina území obcí i jejich obyvatel trpí nedostatkem styku s kvalitním přírodním prostředím. Ekologicky labilní jsou intenzivně zemědělsky a průmyslově využívané oblasti, zejména oblast dolního Povltaví, Polabí a zastavěná území v okolí velkých měst. Naopak ekologicky nejstabilnější jsou území s převahou lesů a trvalých travních porostů, zejména Křivoklátsko, oblast Brd a chráněných krajinných oblastí.

Indikátor – Zastoupení ekologického zemědělství (EZ) ve Středočeském kraji

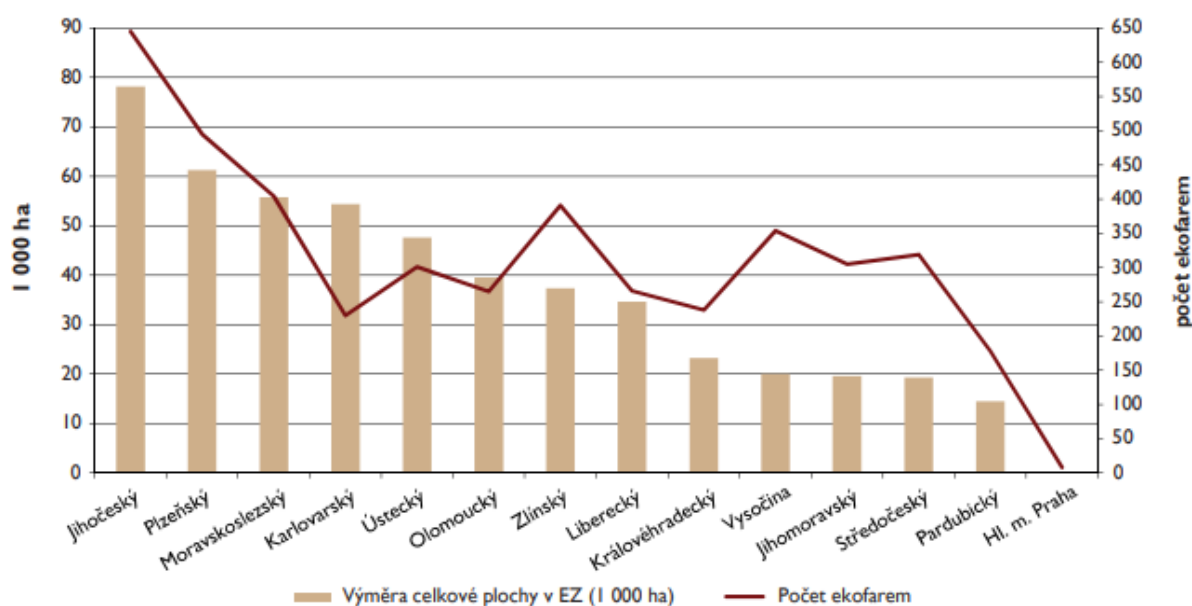
- údaje za ČR 2008:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 341 700 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 8,04 %
- údaje za kraj 2008:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 8 263,9 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 1,24 %
- údaje za ČR 2009:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 398 407 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 9,38 %
- údaje za kraj 2009:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 11 132,66 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 2,79 %
- údaje za ČR 2011:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 482 927 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 11,4 %
- údaje za kraj 2011:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 15 809 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 3,3 %
- údaje za ČR 2013:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 493 896 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 11,7 %
- údaje za kraj 2013:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 17 252 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 3,6 %
- údaje za ČR 2015:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 494 661 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 11,74 %
- údaje za kraj 2015:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 17 225 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 3,6 %
- údaje za ČR 2017:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 520 032 ha

- % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 12,37 %
- údaje za kraj 2017:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 19 327 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 4,0 %
- údaje za ČR 2019:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 540 993 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 15,22 %
- údaje za kraj 2019:
 - plochy obhospodařované ekologicky hospodařícími zemědělci: 23 707 ha
 - % plochy obhospodařované ekologickými zemědělci: 4,4 %

Zdroj dat: Bioinstitut, www.bioinstitut.cz, ročenka 2008, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019

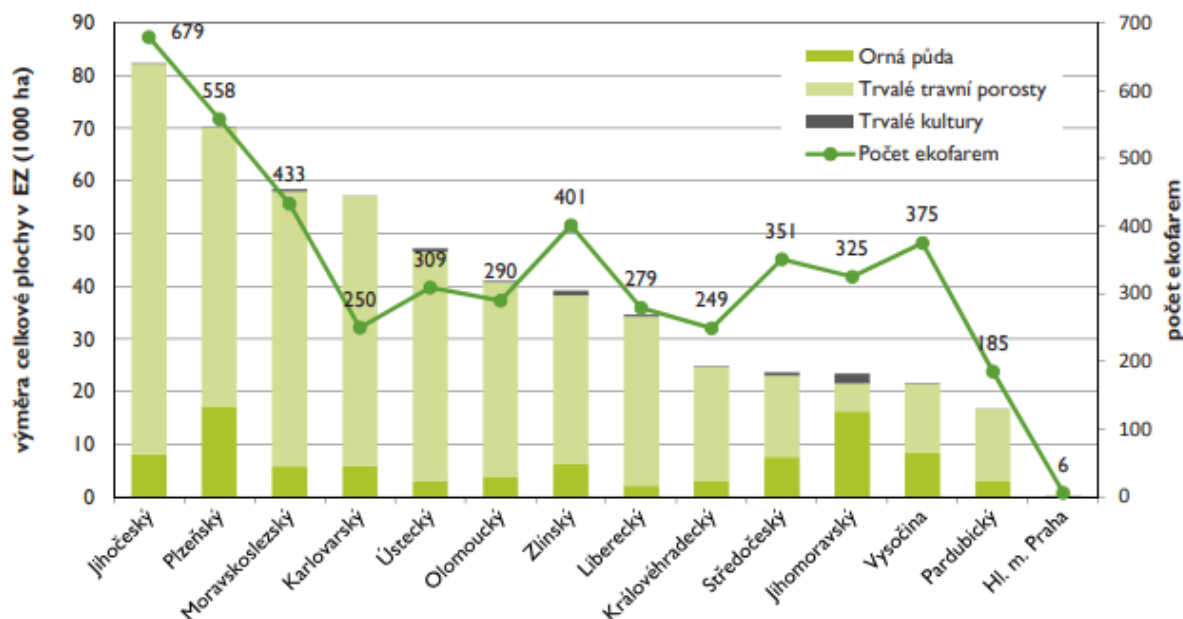
Zdroj dat: Bioinstitut, www.bioinstitut.cz, ročenka 2008, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019

Graf 2 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2017

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2017); zpracoval ÚZEI

Graf 2 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2019

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2019); zpracovala ČTPEZ

Komentář k indikátorům:

V roce 2017 hospodařilo na území Středočeského kraje celkem 319 ekofaremy, resp. zemědělských subjektů hlásících se k ekologickému zemědělství. Od roku 2015 došlo k mírnému nárůstu o 42 ekofaremy (z původních 277 na 319). Výměra ekologicky obhospodařované půdy ve Středočeském kraji je 19.327 ha, což je oproti roku 2015 navýšený o 2.102 ha. V přechodném období bylo 4.149 ha půdy. Ve srovnání s ostatními kraji ČR je Středočeský kraj třetí od konce (za ním je ještě kraj Pardubický a Hl. m. Praha). Naopak tradičně největší podíl obhospodařované půdy ekologicky hospodařícími zemědělci mají kraje Jihočeský, Plzeňský, Moravskoslezský a Karlovarský.

V roce 2019 hospodařilo na území Středočeského kraje celkem 351 ekofaremy, resp. zemědělských subjektů hlásících se k ekologickému zemědělství. Od roku 2017 došlo k nárůstu o dalších 32 ekofaremy (z původních 319 na 351). Výměra ekologicky obhospodařované půdy ve Středočeském kraji je 23.707 ha, což je oproti roku 2017 navýšený o dalších 4.380 ha. V přechodném období bylo 4.979 ha půdy. Ve srovnání s ostatními kraji ČR došlo k posunu - Středočeský kraj je pátý od konce (za ním jsou kraje Jihomoravský, Vysočina, Pardubický a Hl. m. Praha). Tradičně největší podíl obhospodařované půdy ekologicky hospodařícími zemědělci mají kraje Jihočeský, Plzeňský, Moravskoslezský a Karlovarský.

Kraje jsou zařazeny dle výměry celkové plochy v EZ (avšak jen půda evidovaná v LPIS). Farmy jsou ke kraji přiřazeny dle nejvyšší výměry zaznamenané v REP (z evidence v LPIS). Pokud hospodaří farma na půdě ve více krajích, je přiřazena ke kraji, kde se nachází nejvíce obhospodařovaných ploch. Ekologicky obhospodařované plochy jsou tak přiřazeny k jednotlivým krajům dle skutečné lokality hospodaření.

3.10.4 Komentář k vývoji struktury půdního fondu – porovnání Stč. kraje a ČR**Podíl zemědělské půdy z celkové výměry**

rok	2010	2011	2012	2014	2016	2018	2020				
Stč. kraj %	60,24	60,20	60,14	60,01	60,36	60,27	60,20				
ČR %	53,68	53,62	53,56	53,45	53,36	53,30	53,25				

Komentář:

Podíl zemědělské půdy z celkové výměry je v kraji o 6,95 % vyšší než průměrné hodnoty v ČR. Od roku 1999 do roku 2020 klesl podíl zemědělské půdy z celkové výměry v ČR o 1,05%, v případě Středočeského kraje o 0,66 %.

Poznámka:

Vývoj ukazatele ve Středočeském kraji je po roce 2014 nespojitý. Nárůst v roce 2016 je způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, které připadlo Plzeňskému kraji.

Podíl orné půdy z celkové výměry

rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stč. kraj %	50,86	50,77	50,68	50,57	50,49	50,44	50,35	50,29	50,22	50,16	50,10	50,03
ČR %	39,25	39,08	38,99	38,90	38,83	38,73	38,64	38,54	38,45	38,36	38,25	38,14

rok	2011	2012	2014	2016	2018	2020					
Stč. kraj %	49,96	49,89	49,69	49,95	49,72	49,41					
ČR %	38,04	37,95	37,77	37,60	37,42	37,17					

Komentář:

Podíl orné půdy z celkové výměry klesá v kraji pomaleji, než jsou průměrné hodnoty v ČR. Tato skutečnost souvisí zejména s vývojem podílu trvalých travních porostů. Ve středních Čechách jsou přírodní podmínky pro zemědělskou produkci nad celostátním průměrem. Extenzivnější formy hospodaření na TTP nejsou pro uživatele ZPF v tomto prostoru motivující, zvláště když přímé dotace na ornou půdu jsou vyšší než na TTP.

Poznámka:

Vývoj ukazatele ve Středočeském kraji je po roce 2014 nespojitý. Nárůst v roce 2016 je způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, které připadlo Plzeňskému kraji.

Podíl lesů z celkové výměry

Komentář:

Podíl lesů v kraji se zvyšuje cca polovičním tempem, než jsou celostátní hodnoty. Tato skutečnost souvisí s převažujícími příznivými přírodními podmínkami pro zemědělství. Přesto by měl být nárůst podílu lesů rychlejší. Na území kraje existuje řada krajinných segmentů, kde by zvýšení lesnatosti bylo z hlediska veřejných zájmů žádoucí (ekologicky labilní území, erozivně náchylná území, vodohospodářsky významná území, deficit území vhodných pro každodenní rekreaci apod.).

rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stč. kraj %	27,62	27,63	27,67	27,68	27,68	27,69	27,71	27,72	27,73	27,73	27,74	27,77
ČR %	33,41	33,44	33,46	33,51	33,53	33,55	33,57	33,59	33,62	33,64	33,67	33,70

rok	2011	2012	2014	2016	2018	2020						
Stč. kraj %	27,78	27,79	27,82	27,40	27,44	27,46						
ČR %	33,73	33,75	33,81	33,85	33,90	33,95						

Poznámka:

Vývoj ukazatele ve Středočeském kraji je po roce 2014 nespojitý. Pokles v roce 2016 je způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, které připadlo Plzeňskému kraji.

Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry

rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stč. kraj %	9,65	9,67	9,66	9,74	9,78	9,81	9,87	9,93	9,96	10,02	10,05
ČR %	10,27	10,27	10,28	10,28	10,31	10,35	10,37	10,42	10,45	10,48	10,52

rok	2010	2012	2014	2016	2018	2020					
Stč. kraj %	10,10	10,17	10,27	10,33	10,37	10,41					
ČR %	10,56	10,61	10,65	10,69	10,69	10,68					

Komentář:

Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry v kraji výrazně rychleji narůstá než jsou celostátní hodnoty. Ve Středočeském kraji se jedná zejména o plochy nadřazených dopravních systémů, které směřují do Prahy. S Prahou také souvisí intenzivní rozvoj jejího příměstského zázemí (bydlení, logistická a komerční centra v návaznosti na dálniční síť apod.).

Poznámka:

Vývoj ukazatele ve Středočeském kraji je po roce 2014 nespojitý. I zde je nárůst v roce 2016 částečně způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy, která připadlo Plzeňskému kraji.

Podíl vodních ploch a toků z celkové výměry

rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stč. kraj %	1,87	1,87	1,87	1,87	1,88	1,88	1,88	1,89	1,89	1,90	1,90
ČR %	2,02	2,02	2,02	2,03	2,03	2,04	2,04	2,05	2,06	2,06	2,06

rok	2010	2012	2014	2016	2018	2020					
Stč. kraj %	1,90	1,90	1,91	1,92	1,92	1,92					
ČR %	2,07	2,08	2,09	2,10	2,11	2,12					

Komentář:

Podíl vodních ploch a toků se v posledním desetiletí ve Středočeském kraji i celé ČR mírně stoupá. Ve Středočeském kraji ve srovnání s ČR o něco pomaleji. O něco rychlejší nárůst v roce 2016 je způsoben ztrátou části lesnatého území bývalého VÚ Brdy.

Zemědělský význam území ve správních obvodech POÚ stav 2020

Podíl zemědělského půdního fondu (ZPF)
na celkové rozloze správních obvodů POÚ
v roce 2020

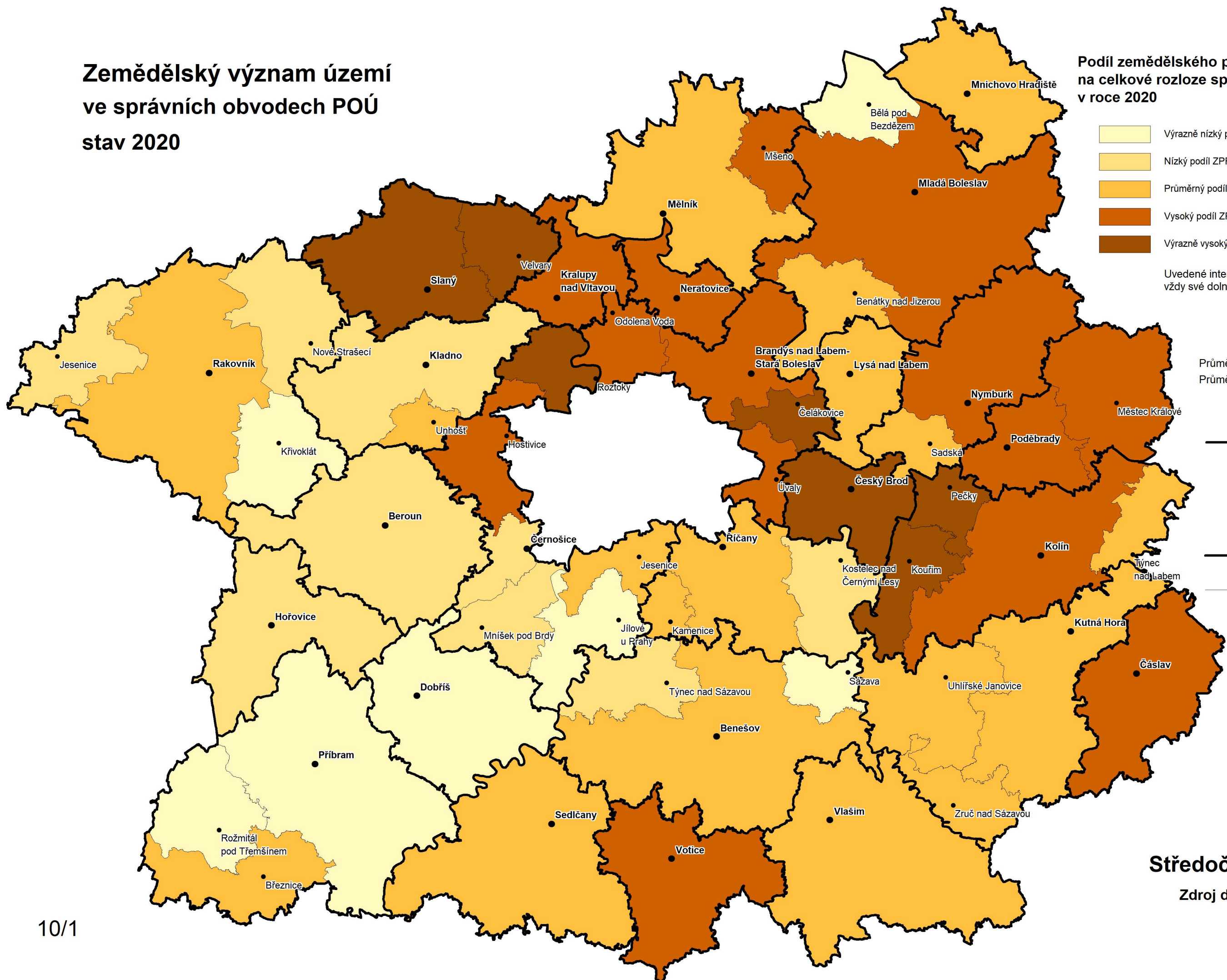

Průměr ČR : 53.3 %
Průměr kraje : 60.2 %

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů

● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

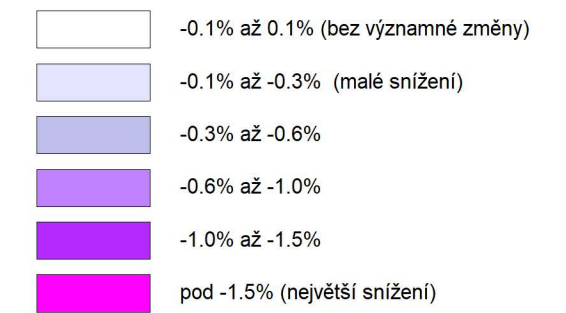

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Zemědělský význam území ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna podílu ZPF na celkové rozloze správních obvodů POÚ mezi roky 2006 a 2020

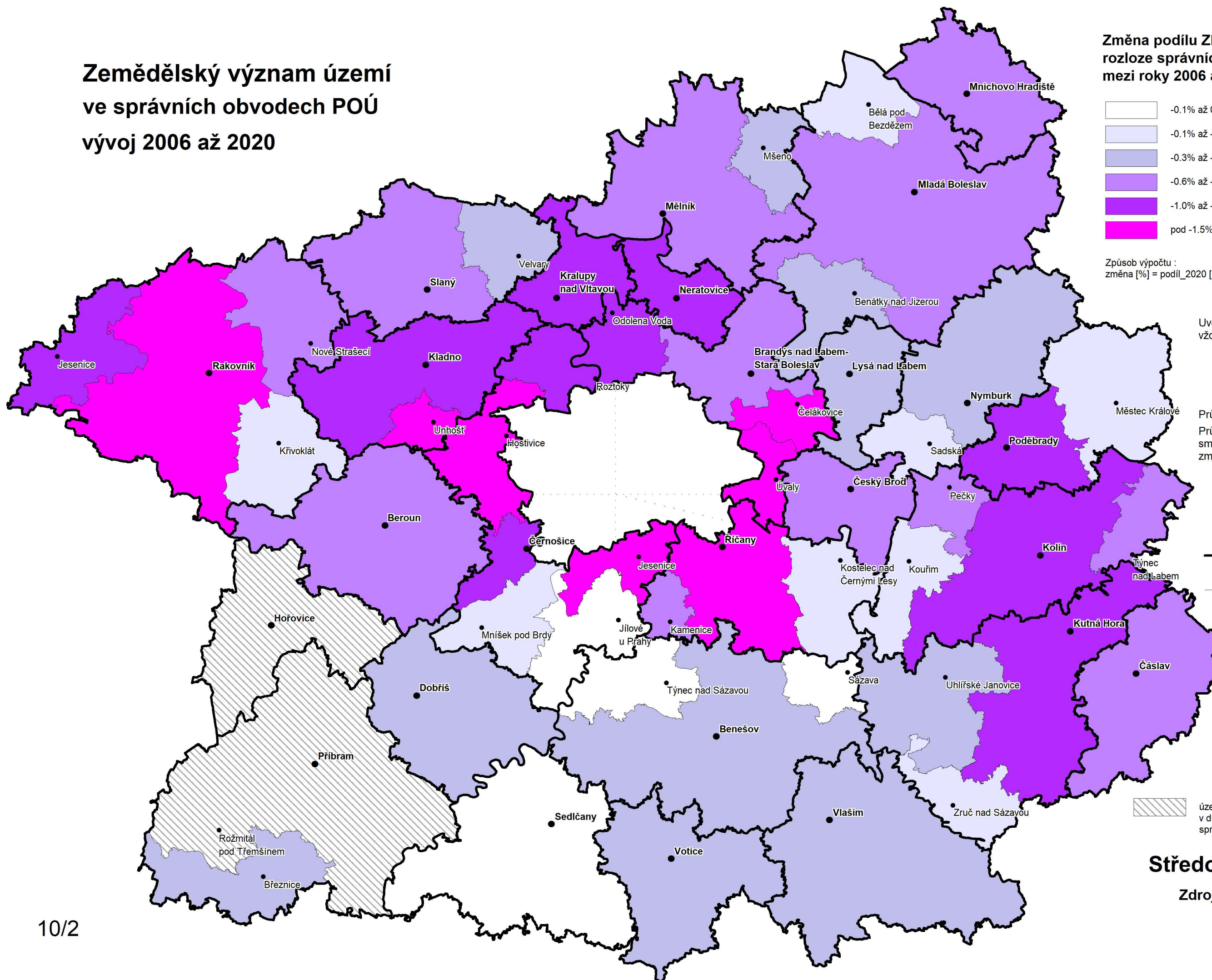
Způsob výpočtu :
změna [%] = podíl_2020 [%] - podíl_2006 [%]

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : -0.69 %
Průměrné změny pro kraj nelze
smysluplně vyhodnotit v důsledku
změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

▨ území, kde nelze změny vyhodnotit
v důsledku změny vymezení
správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

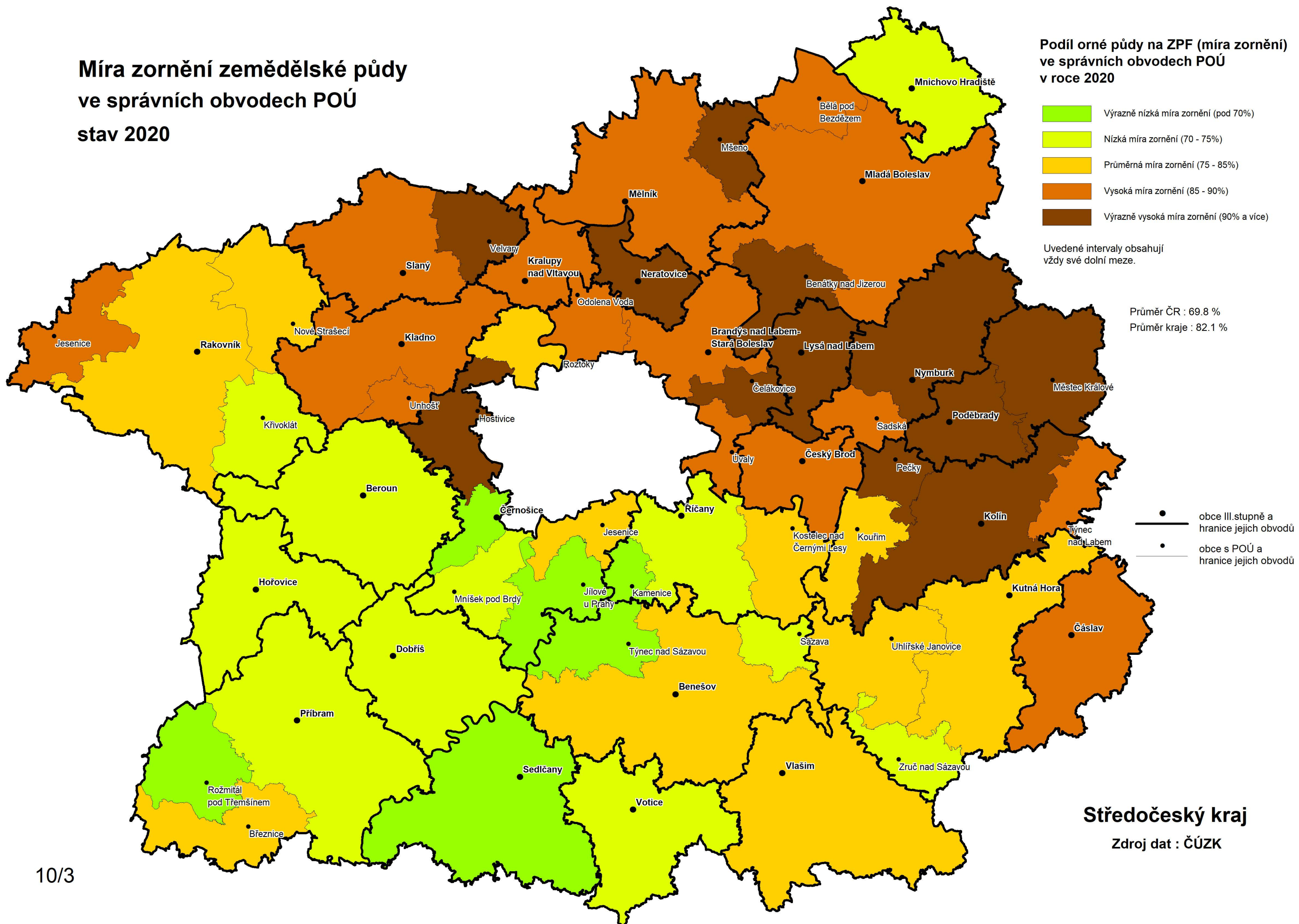
Míra zornění zemědělské půdy ve správních obvodech POÚ stav 2020

Podíl orné půdy na ZPF (míra zornění)
ve správních obvodech POÚ
v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 69.8 %
Průměr kraje : 82.1 %

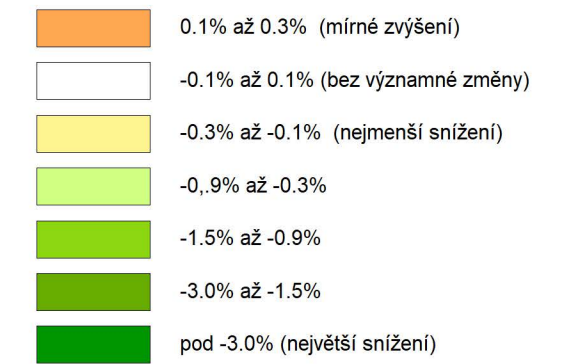

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

Středočeský kraj
Zdroj dat : ČÚZK

Míra zornění zemědělské půdy ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna podílu orné půdy na ZPF (míry zornění) ve správních obvodech POÚ mezi roky 2006 a 2020

Způsob výpočtu :
změna [%] = podíl_2020 [%] - podíl_2006 [%]

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

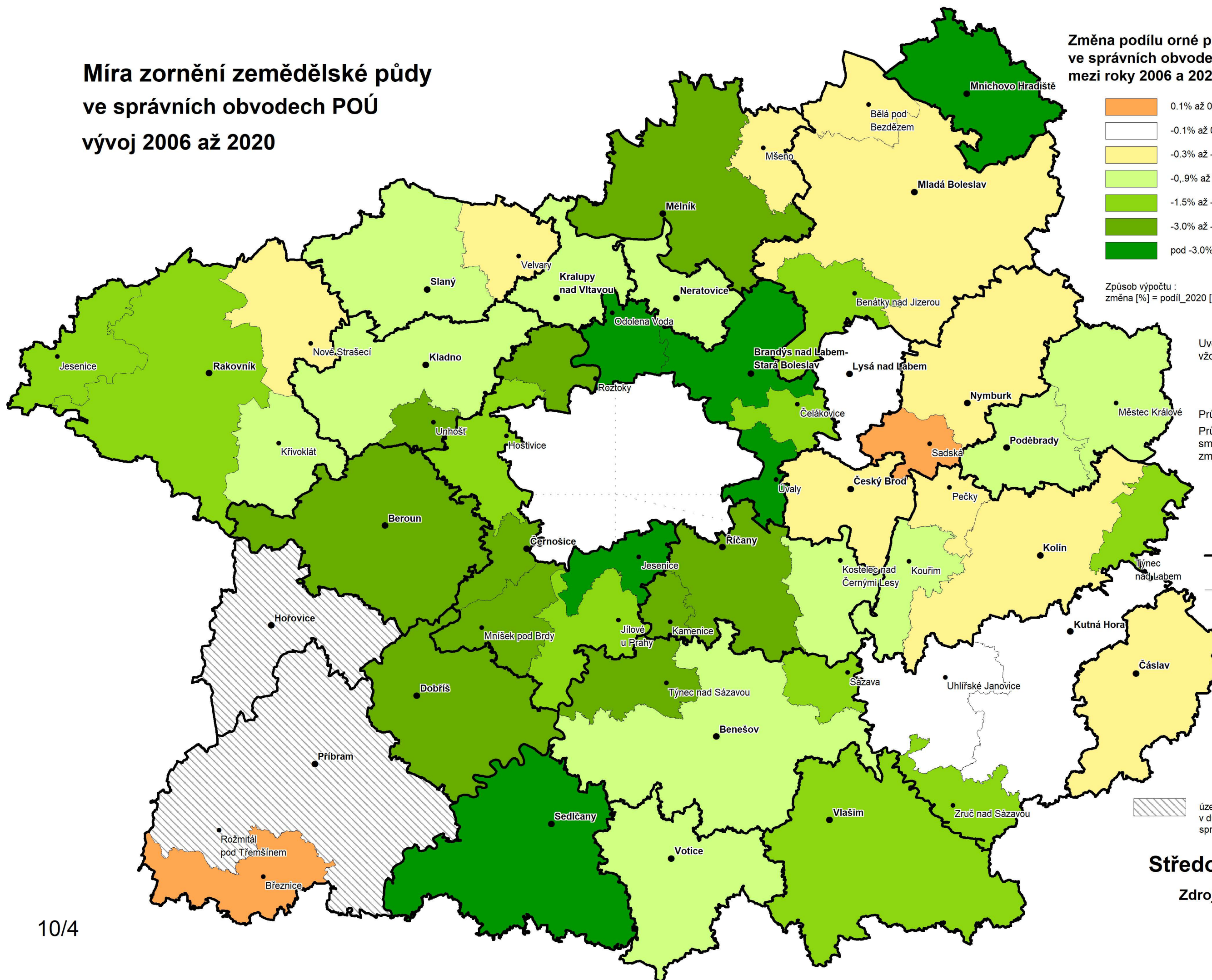
Průměr ČR : -1.65 %
Průměrné změny pro kraj nelze
smysluplně vyhodnotit v důsledku
změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

▨ území, kde nelze změny vyhodnotit
v důsledku změny vymezení
správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Charakteristika rozmístění trvalých travních porostů ve správních obvodech POÚ stav 2020

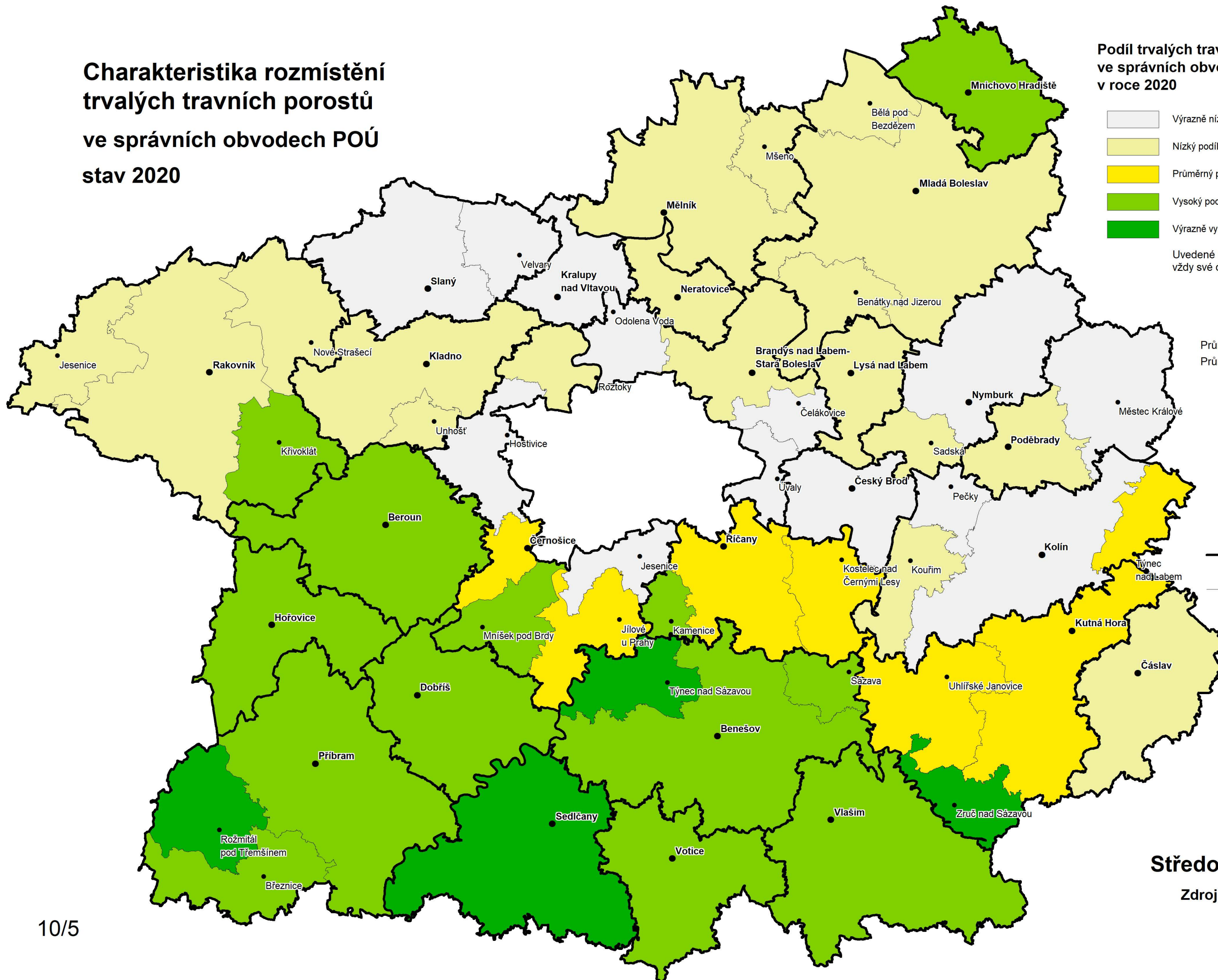
Podíl trvalých travních porostů na ZPF ve správních obvodech POÚ v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 24.4 %
Průměr kraje : 11.4 %

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

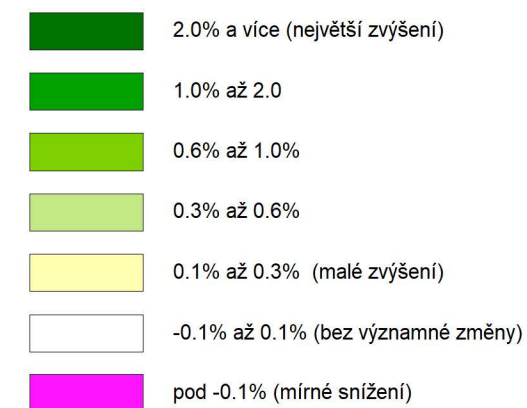

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Charakteristika rozmístění trvalých travních porostů ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna podílu trvalých travních porostů na ZPF ve správních obvodech POÚ mezi roky 2006 a 2020

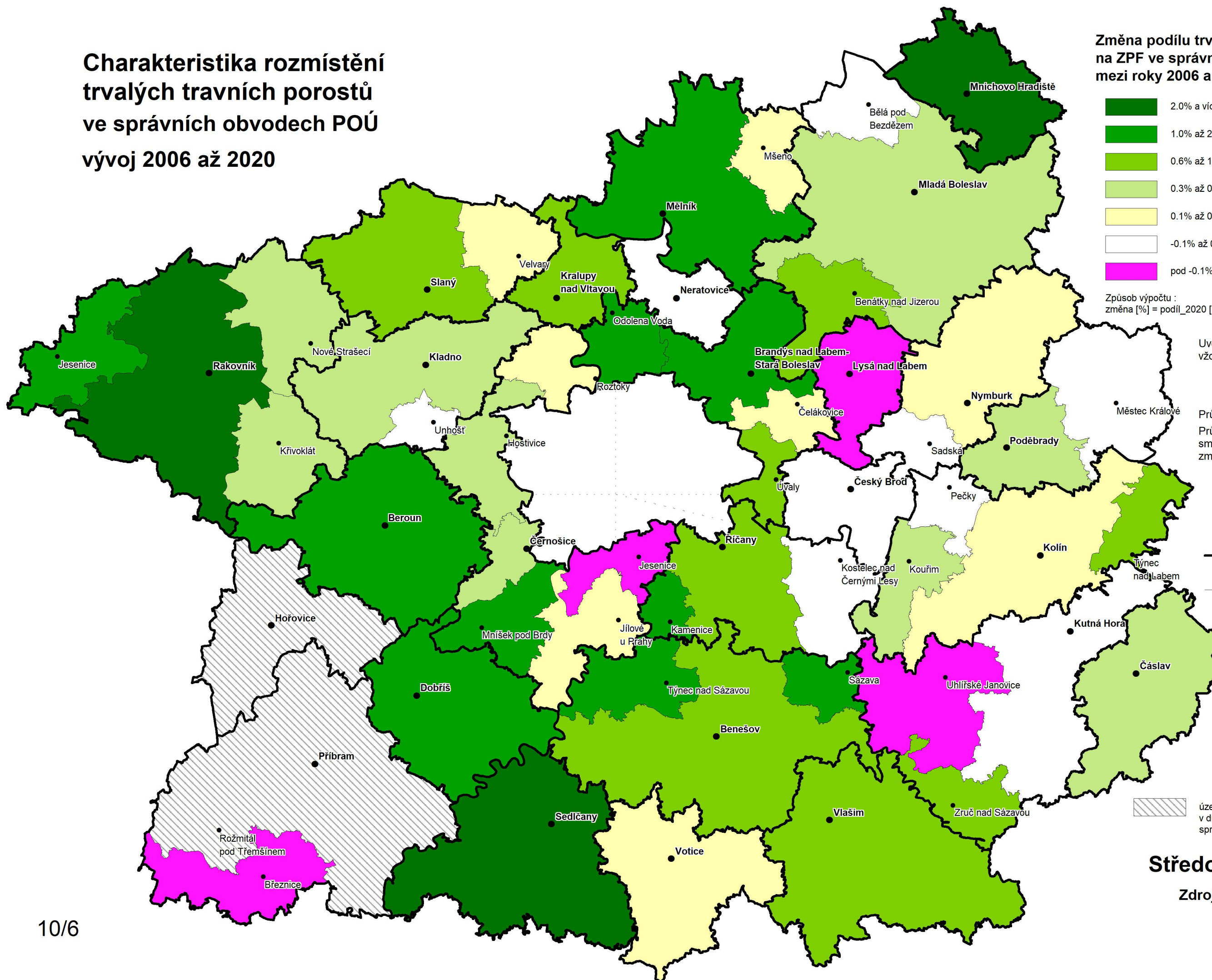
Způsob výpočtu :
 $změna [\%] = \text{podíl}_{2020} [\%] - \text{podíl}_{2006} [\%]$

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : +1.40 %
 Průměrné změny pro kraj nelze smysluplně vyhodnotit v důsledku změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
 ● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

▨ území, kde nelze změny vyhodnotit v důsledku změny vymezení správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Charakteristika rozmístění vinic, chmelnic a sadů ve správních obvodech POÚ stav 2020

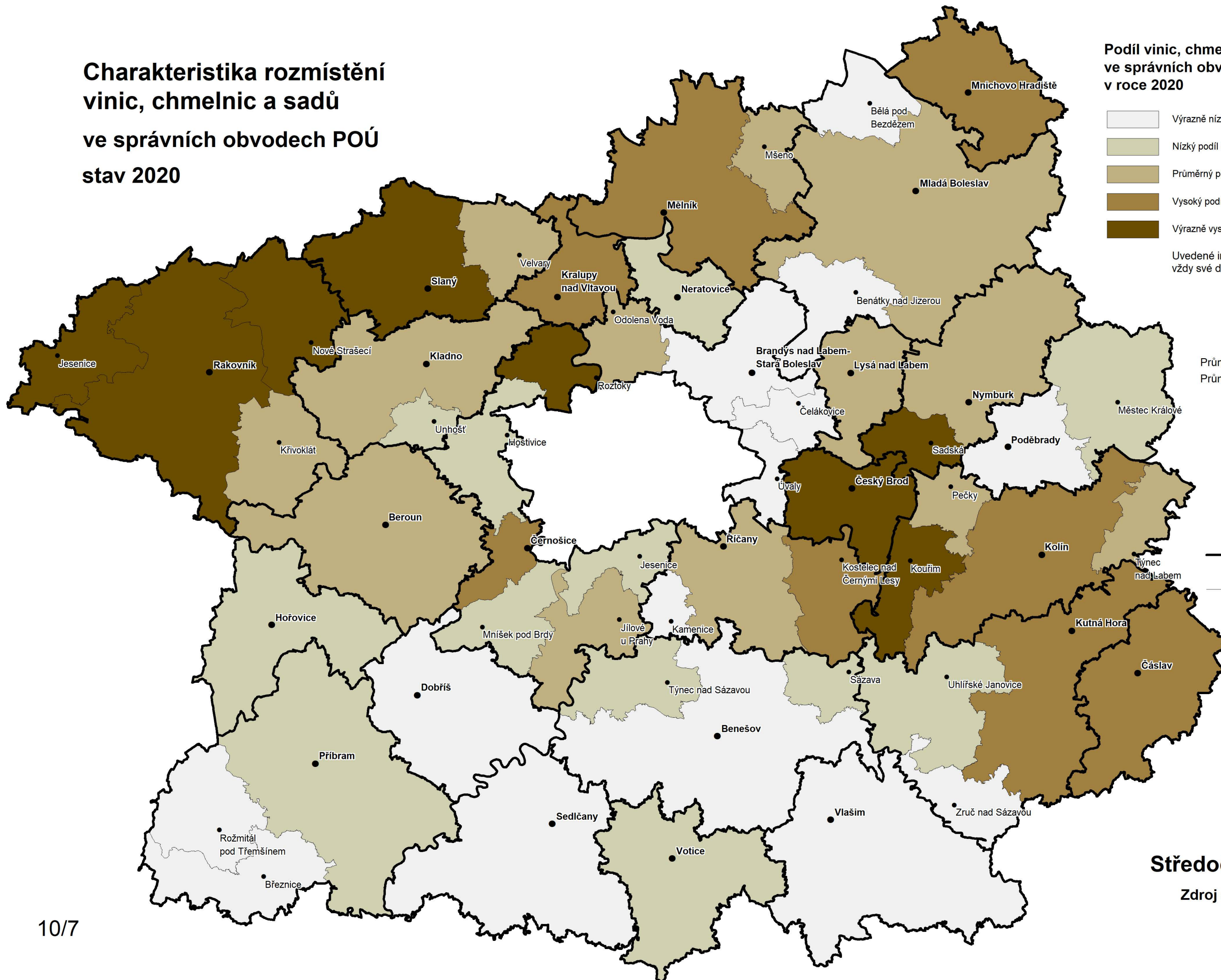
Podíl vinic, chmelnic a sadů na ZPF
ve správních obvodech POÚ
v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 1.8 %
Průměr kraje : 2.1 %

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

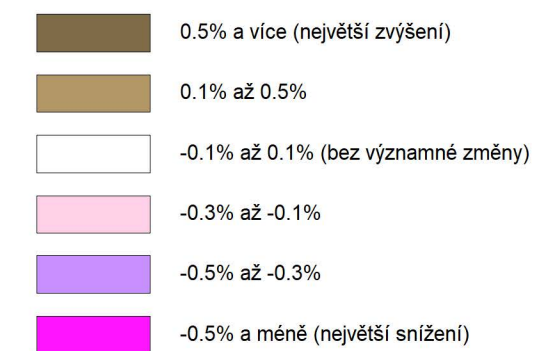

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Charakteristika rozmístění vinic, chmelnic a sadů ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna podílu vinic, chmelnic a sadů
na ZPF ve správních obvodech POÚ
mezi roky 2006 a 2020

Způsob výpočtu :
změna [%] = podíl_2020 [%] - podíl_2006 [%]

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

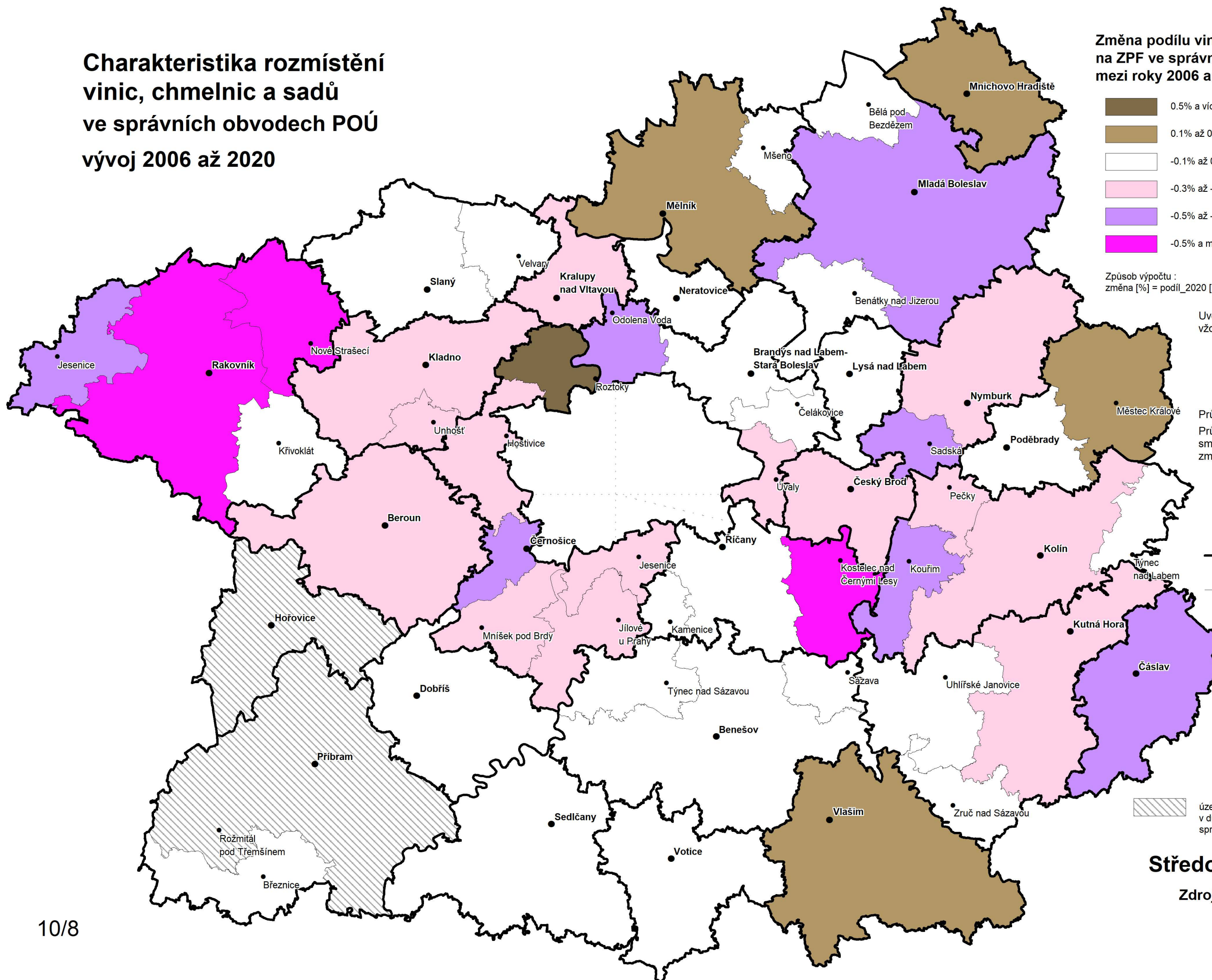
Průměr ČR : -0.04 %
Průměrné změny pro kraj nelze
smysluplně vyhodnotit v důsledku
změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

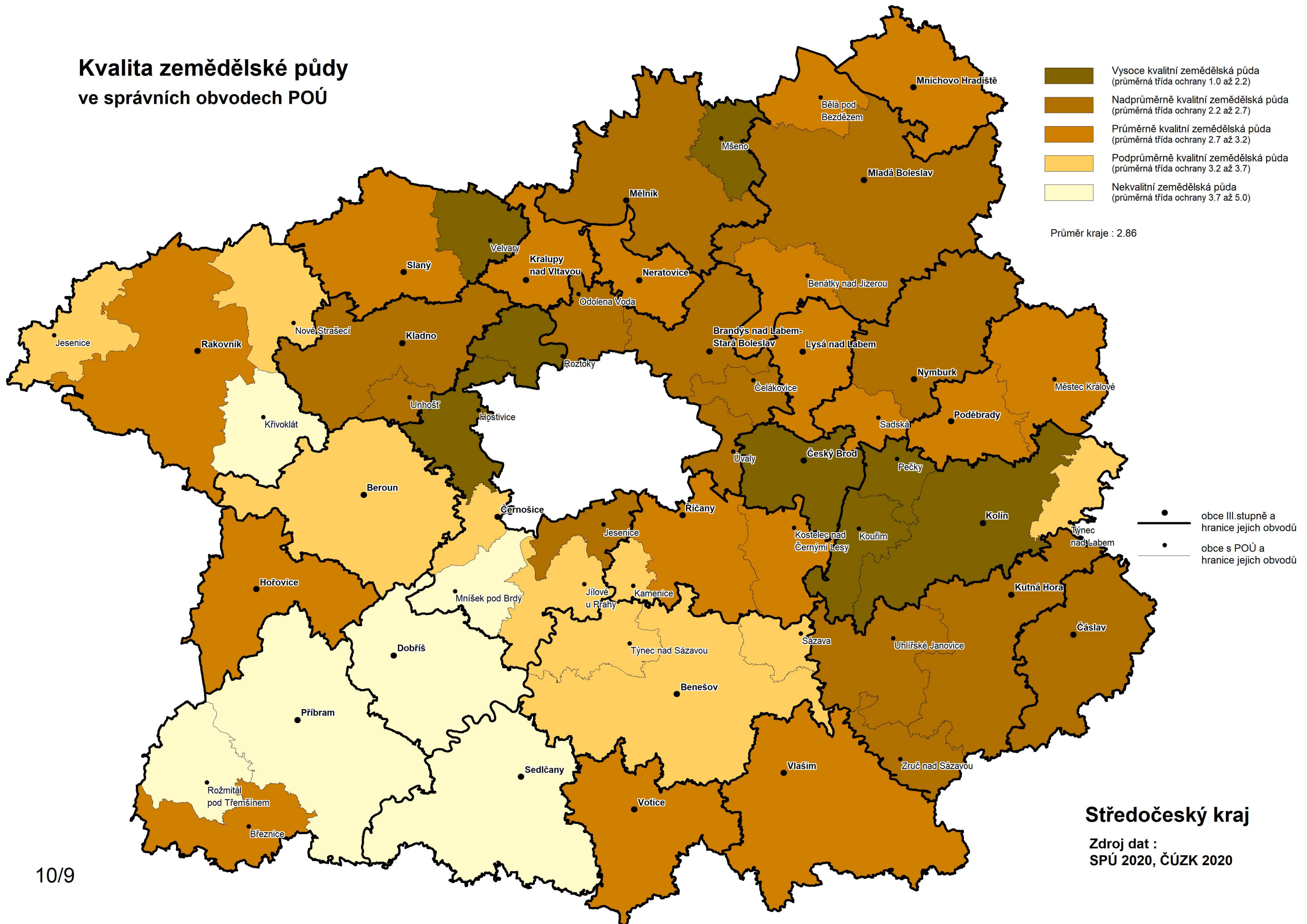
▨ území, kde nelze změny vyhodnotit
v důsledku změny vymezení
správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

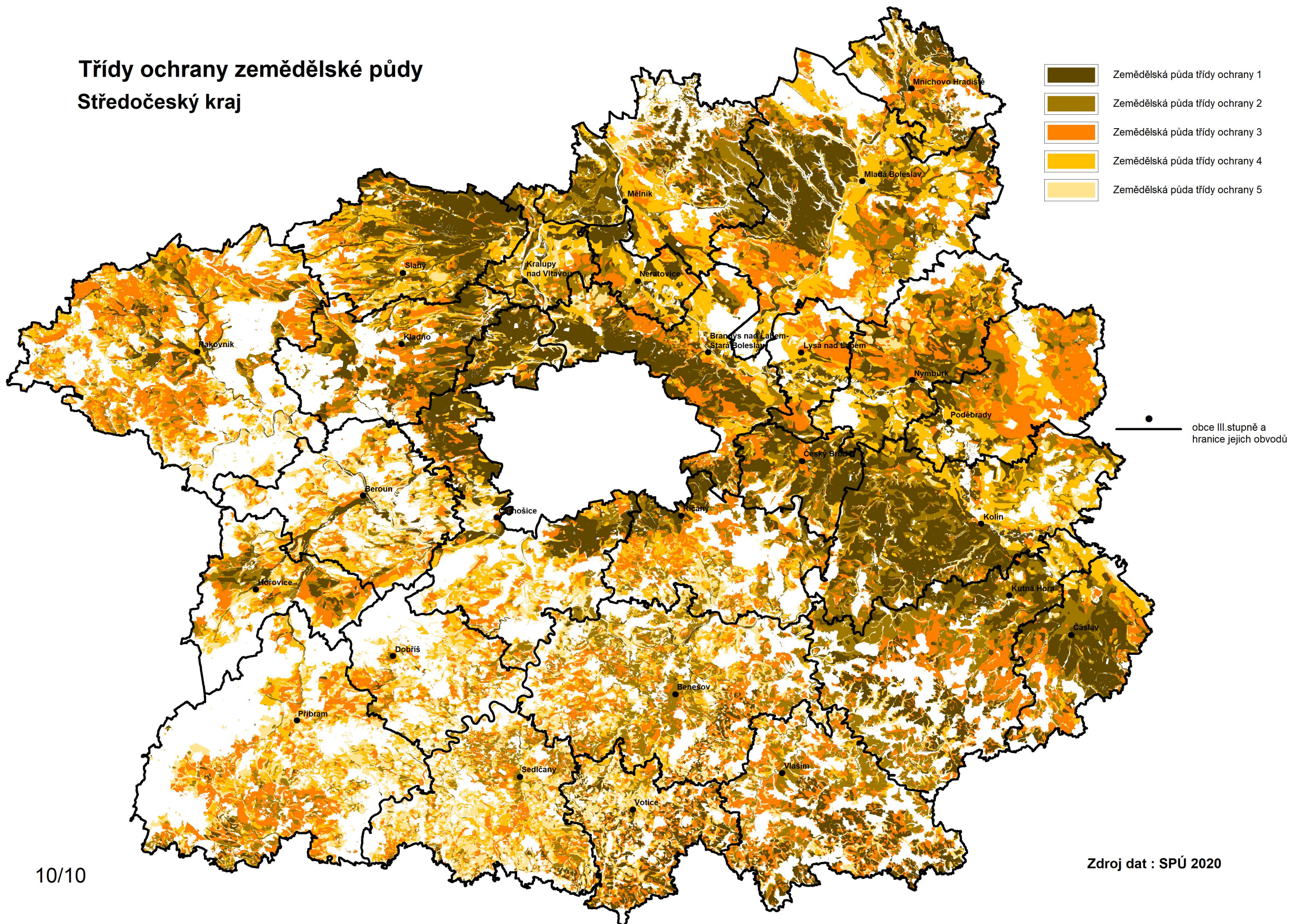

Kvalita zemědělské půdy ve správních obvodech POÚ

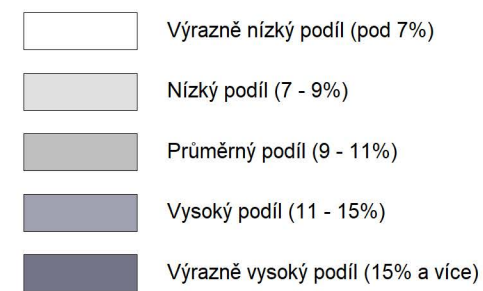
Třídy ochrany zemědělské půdy

Středočeský kraj

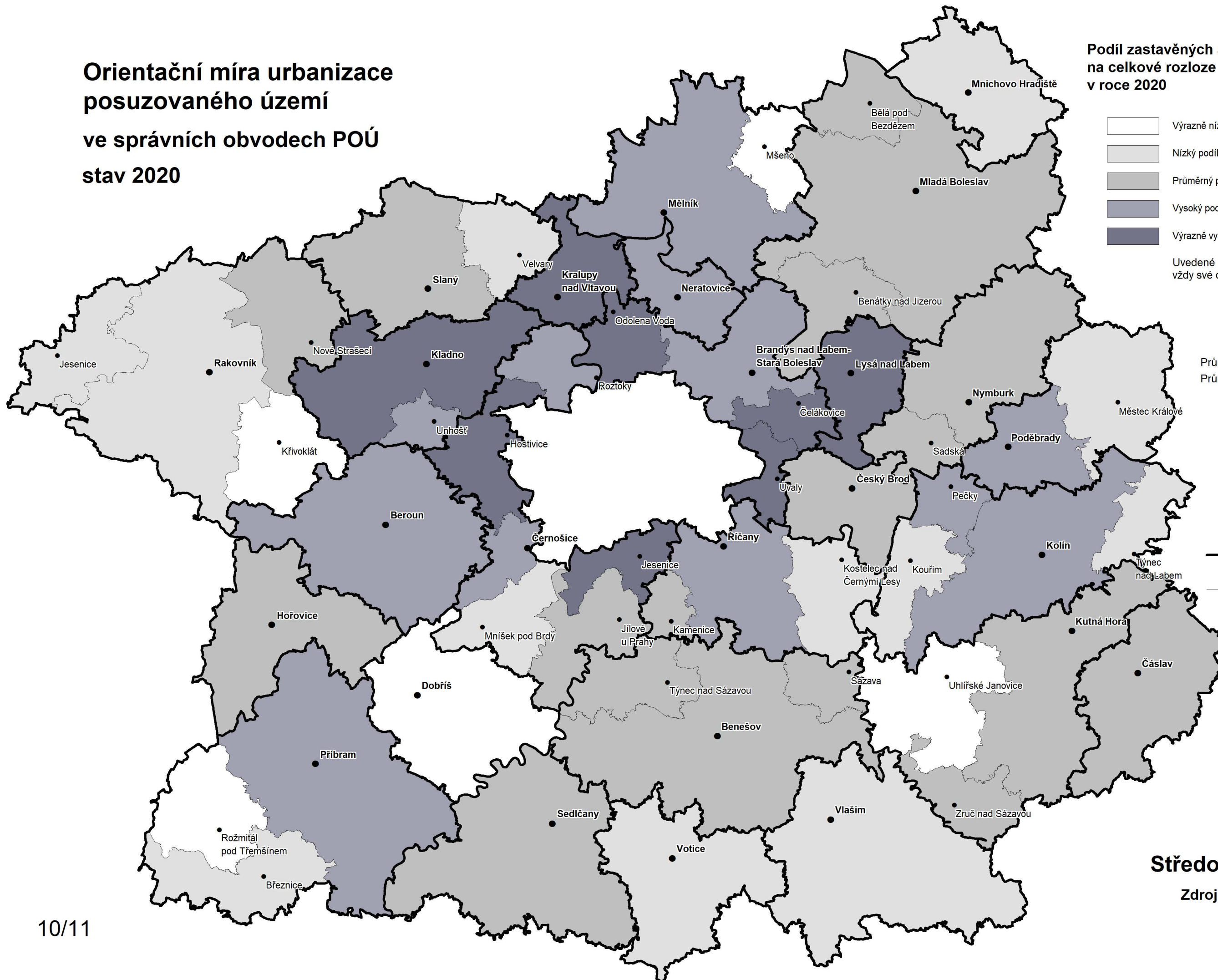
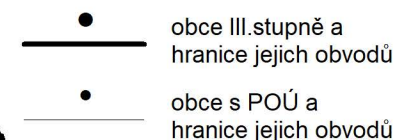
Orientační míra urbanizace posuzovaného území ve správních obvodech POÚ stav 2020

Podíl zastavěných a ostatních ploch
na celkové rozloze správních obvodů POÚ
v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 10.7 %
Průměr kraje : 10.4 %

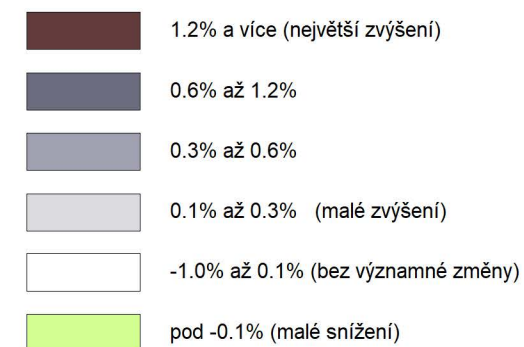

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

**Orientační míra urbanizace
posuzovaného území
ve správních obvodech POÚ
vývoj 2006 až 2020**

**Změna podílu zastavěných a ostatních ploch
na celkové rozloze správních obvodů POÚ
mezi roky 2006 a 2020**

Způsob výpočtu :
změna [%] = podíl_2020 [%] - podíl_2006 [%]

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

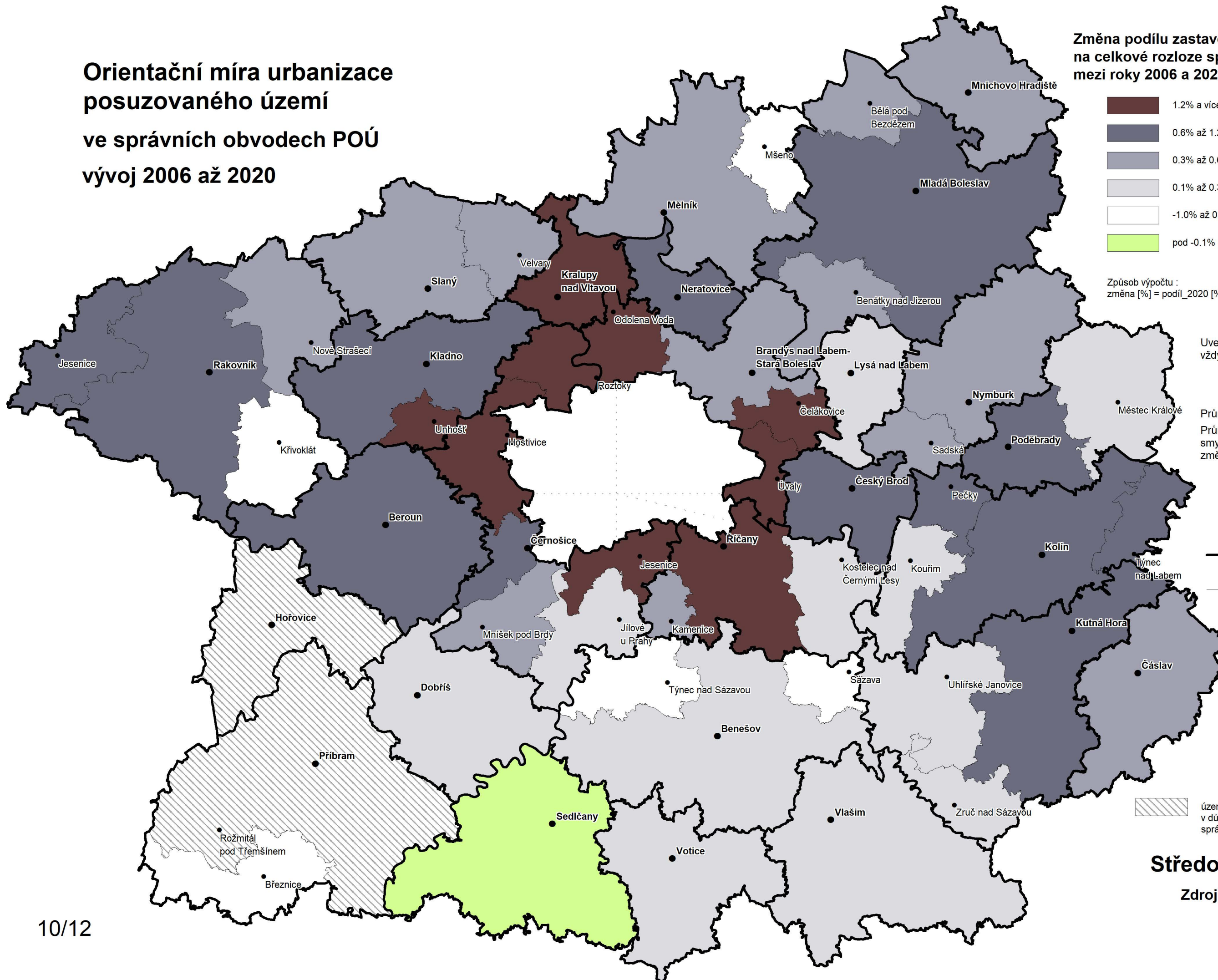
Průměr ČR : +0.26 %
Průměrné změny pro kraj nelze
smysluplně vyhodnotit v důsledku
změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

▨ území, kde nelze změny vyhodnotit
v důsledku změny vymezení
správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

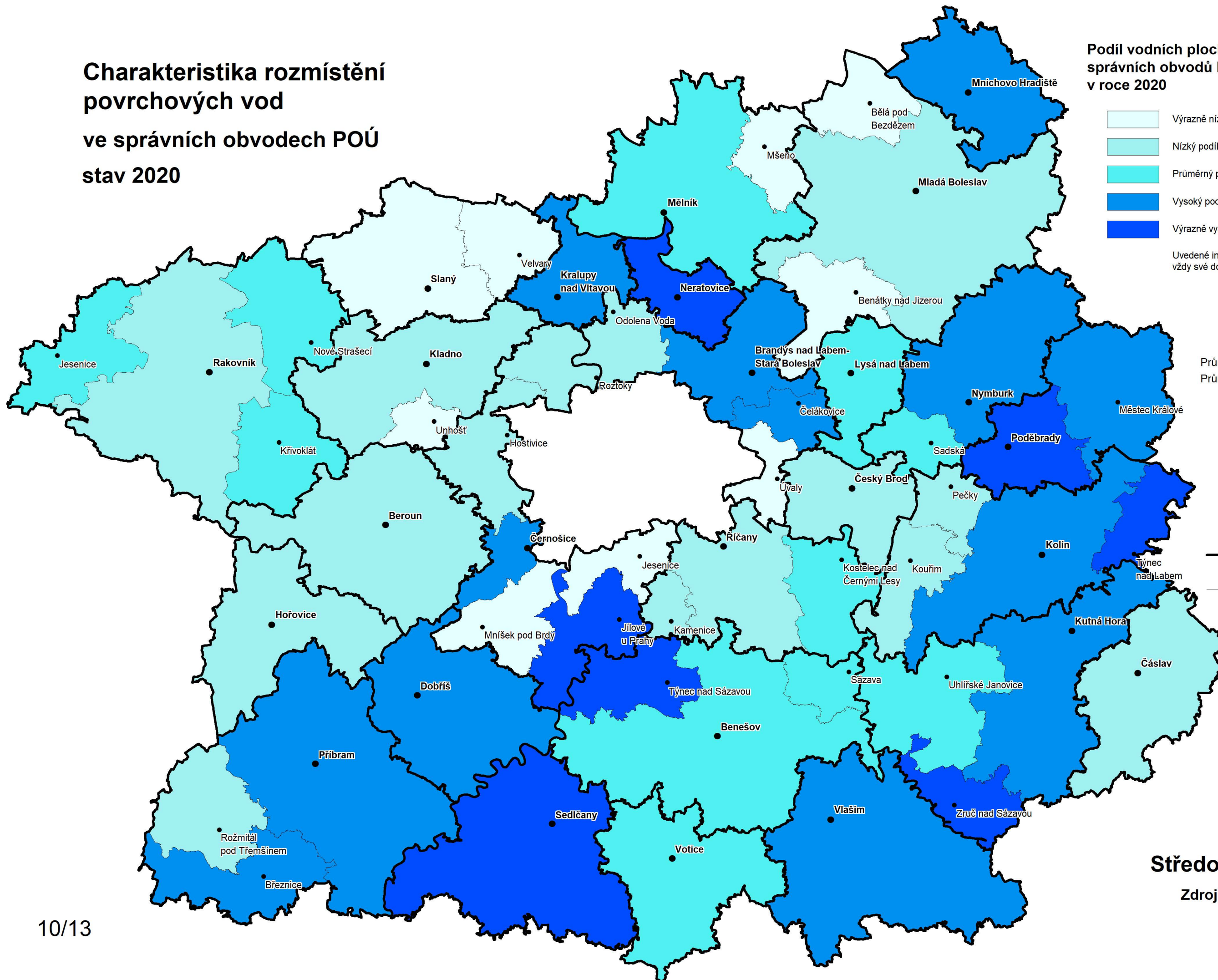
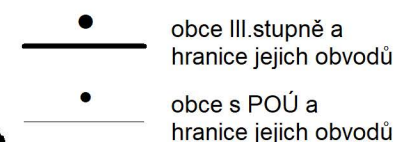
Charakteristika rozmístění povrchových vod ve správních obvodech POÚ stav 2020

Podíl vodních ploch na celkové rozloze
správních obvodů POÚ
v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 2.1 %
Průměr kraje : 1.9 %

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Charakteristika rozmístění povrchových vod ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna podílu vodních ploch na celkové rozloze správních obvodů POÚ mezi roky 2006 a 2020

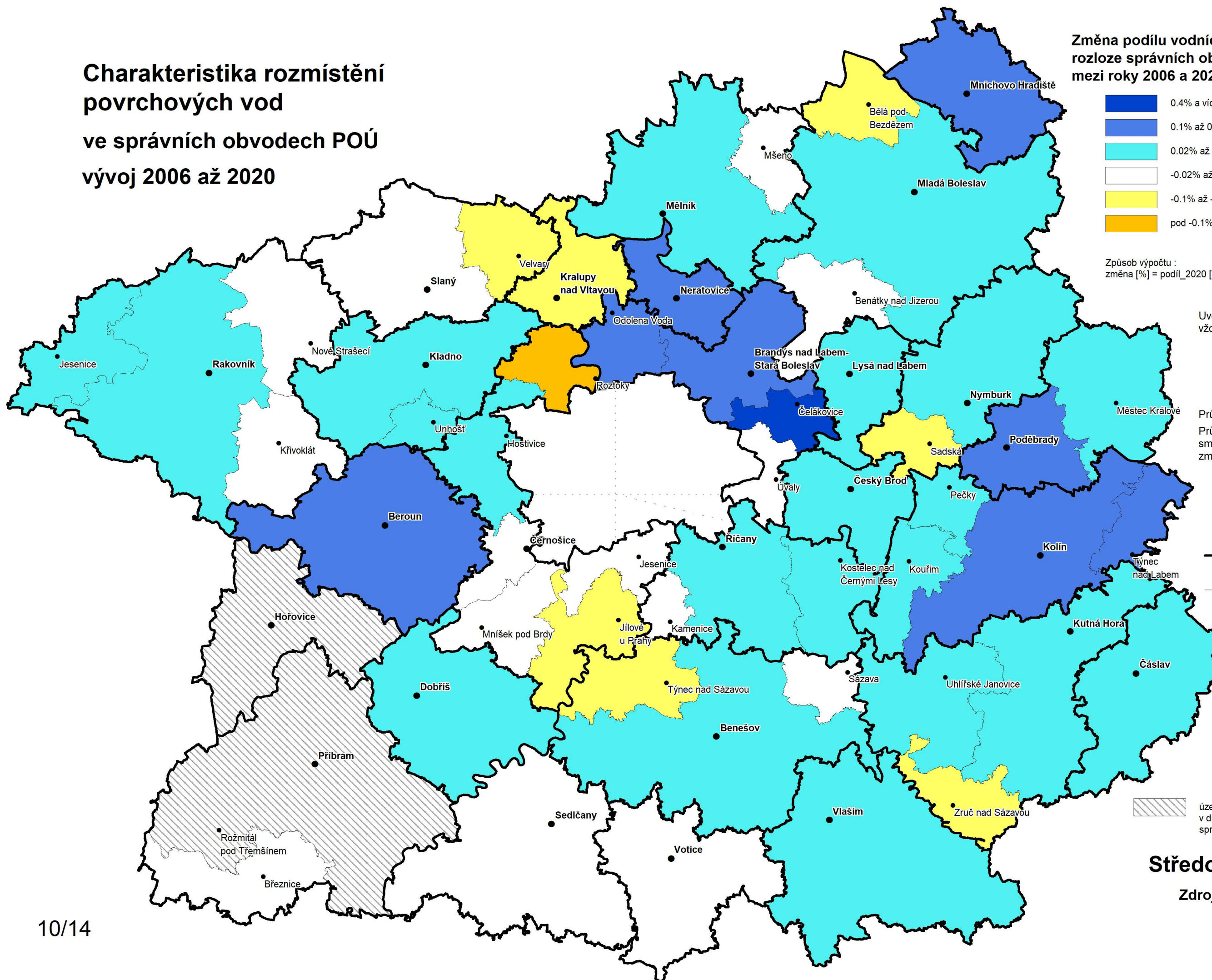
Způsob výpočtu :
změna [%] = podíl_2020 [%] - podíl_2006 [%]

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : +0.05 %
Průměrné změny pro kraj nelze
smysluplně vyhodnotit v důsledku
změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a
hranice jejich obvodů

▨ území, kde nelze změny vyhodnotit
v důsledku změny vymezení
správních obvodů POÚ

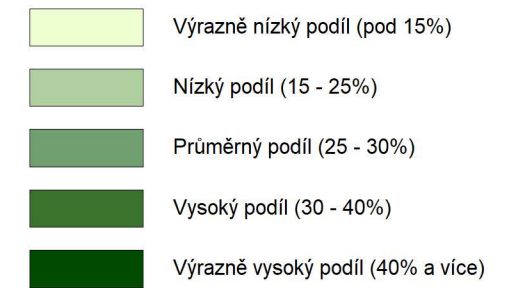

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

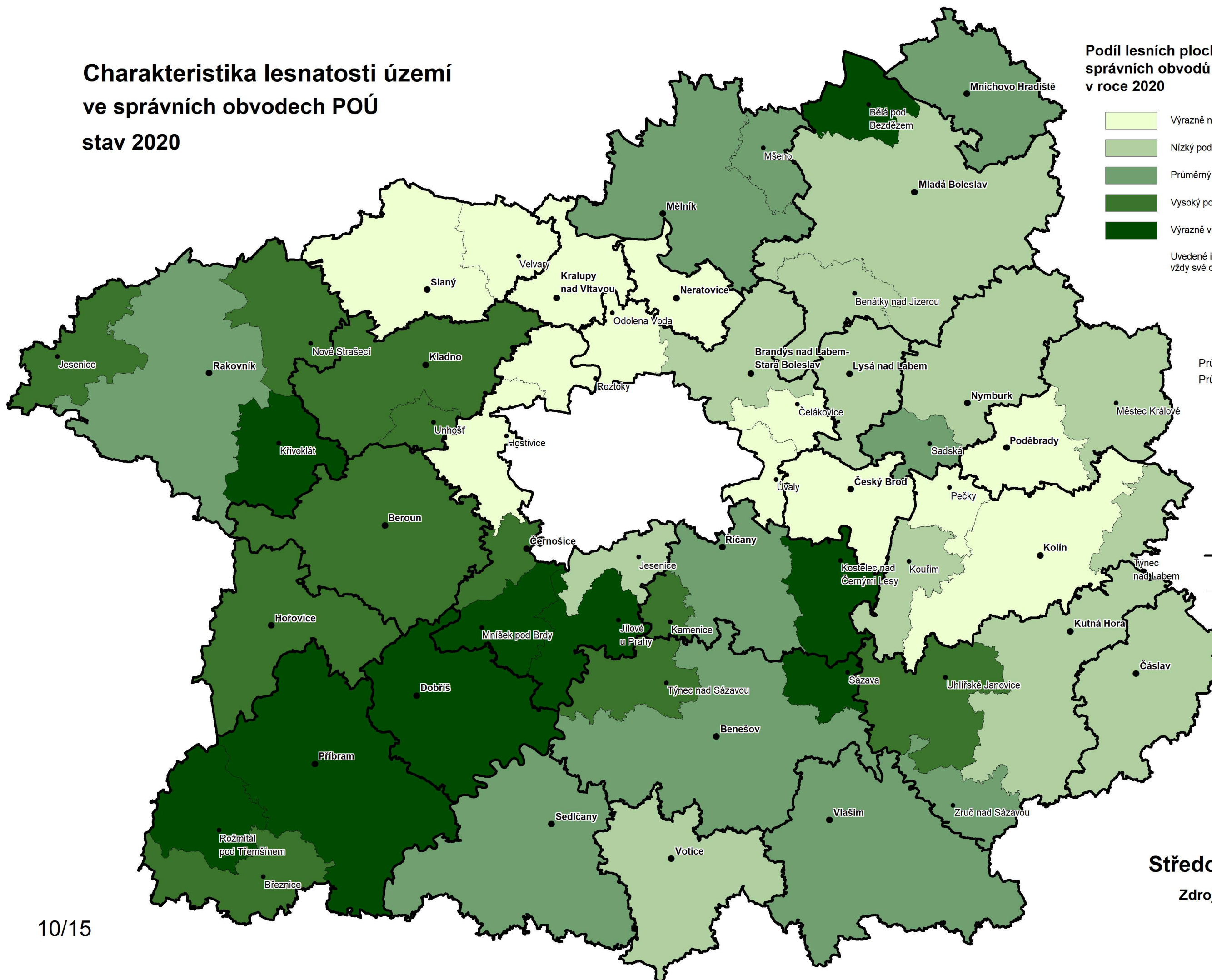
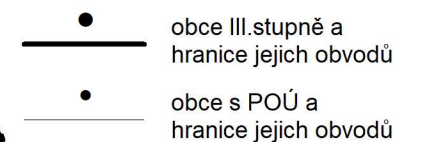
Charakteristika lesnatosti území ve správních obvodech POÚ stav 2020

Podíl lesních ploch na celkové rozloze
správních obvodů POÚ
v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 34.0 %
Průměr kraje : 27.5 %

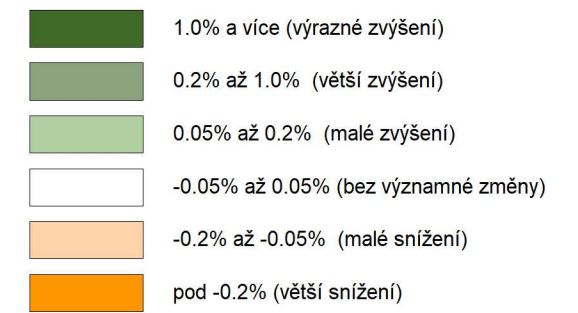

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Charakteristika lesnatosti území ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna podílu lesních ploch na celkové
rozloze správních obvodů POÚ
mezi roky 2006 a 2020

Způsob výpočtu :
změna [%] = podíl_2020 [%] - podíl_2006 [%]

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

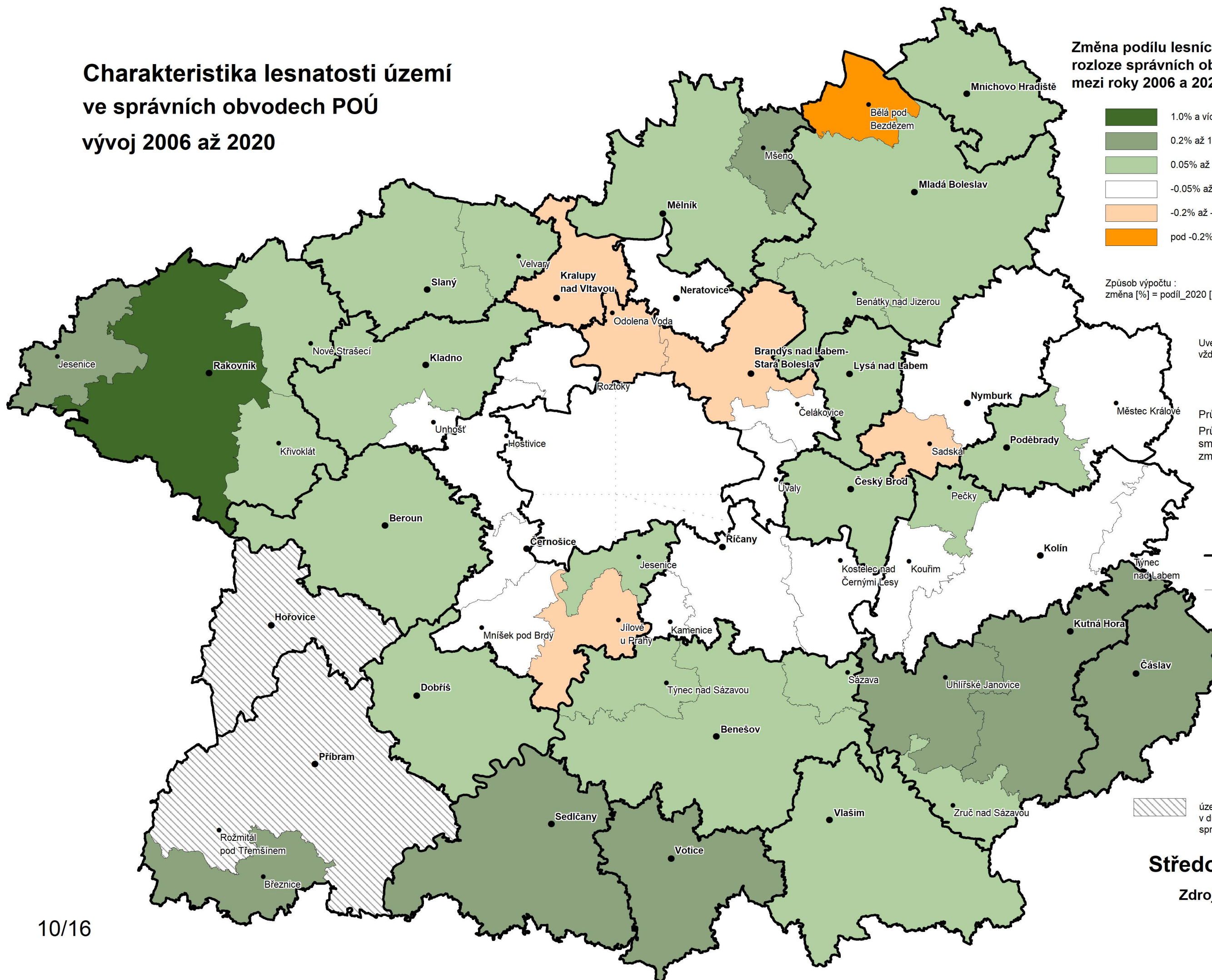
Průměr ČR : +0.36 %
Průměrné změny pro kraj nelze
smysluplně vyhodnotit v důsledku
změny vymezení jeho území.

• hranice III. stupně a hranice jejich obvodů
• hranice obce s POÚ a hranice jejich obvodů

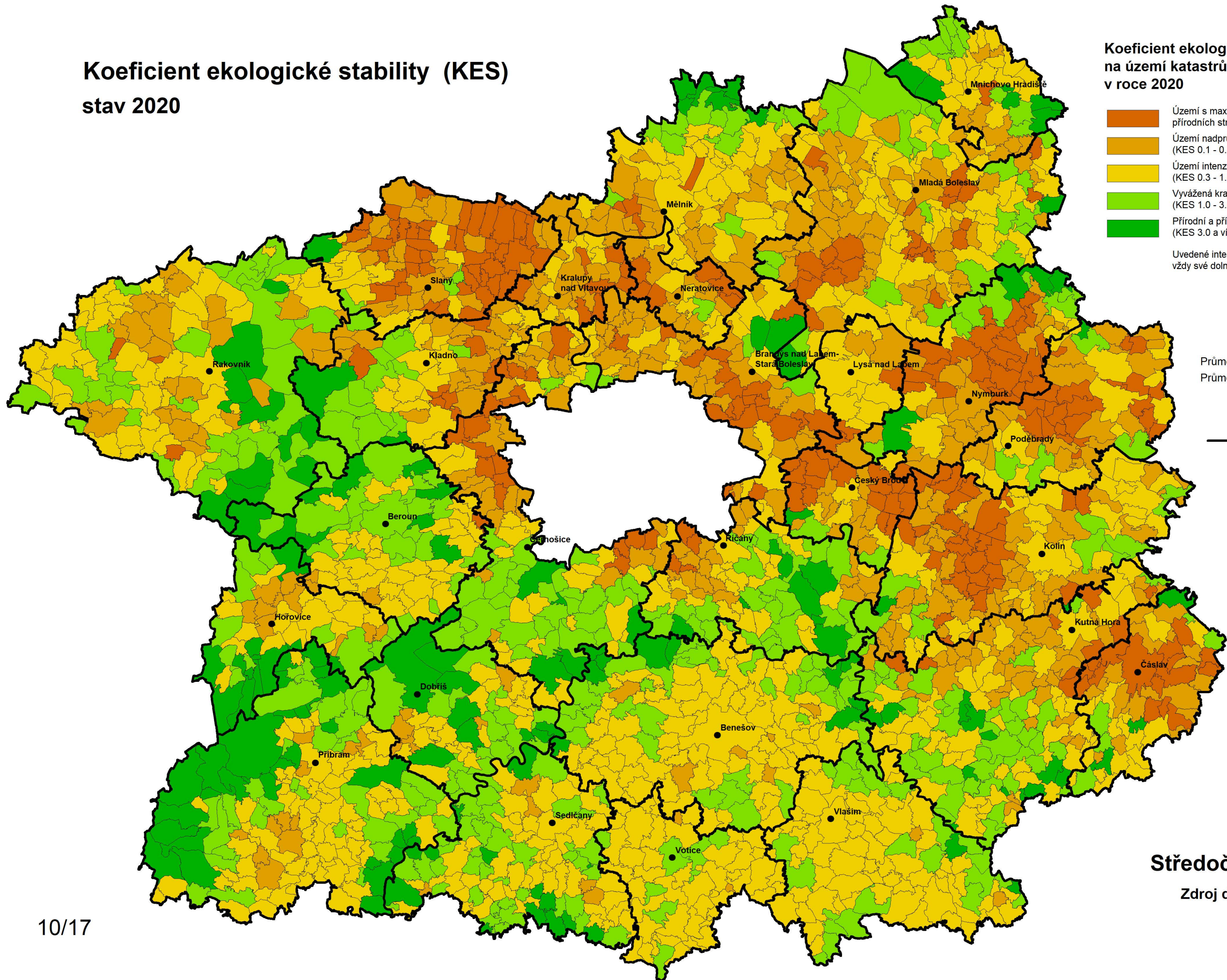
▨ území, kde nelze změny vyhodnotit
v důsledku změny vymezení
správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Koeficient ekologické stability (KES) stav 2020

Koeficient ekologické stability (KES) na území katastrů v roce 2020

- Území s maximálním narušením přírodních struktur (KES pod 0.1)
- Území nadprůměrně využívané (KES 0.1 - 0.3)
- Území intenzivně využívané (KES 0.3 - 1.0)
- Vyvážená krajina (KES 1.0 - 3.0)
- Přírodní a přírodě blízká krajina (KES 3.0 a více)

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 1.07

Průměr kraje : 0.66

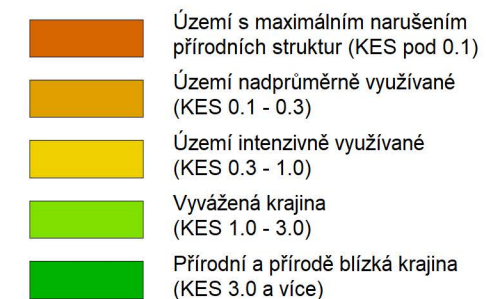
● obce III. stupně a hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Koeficient ekologické stability (KES) ve správních obvodech POÚ stav 2020

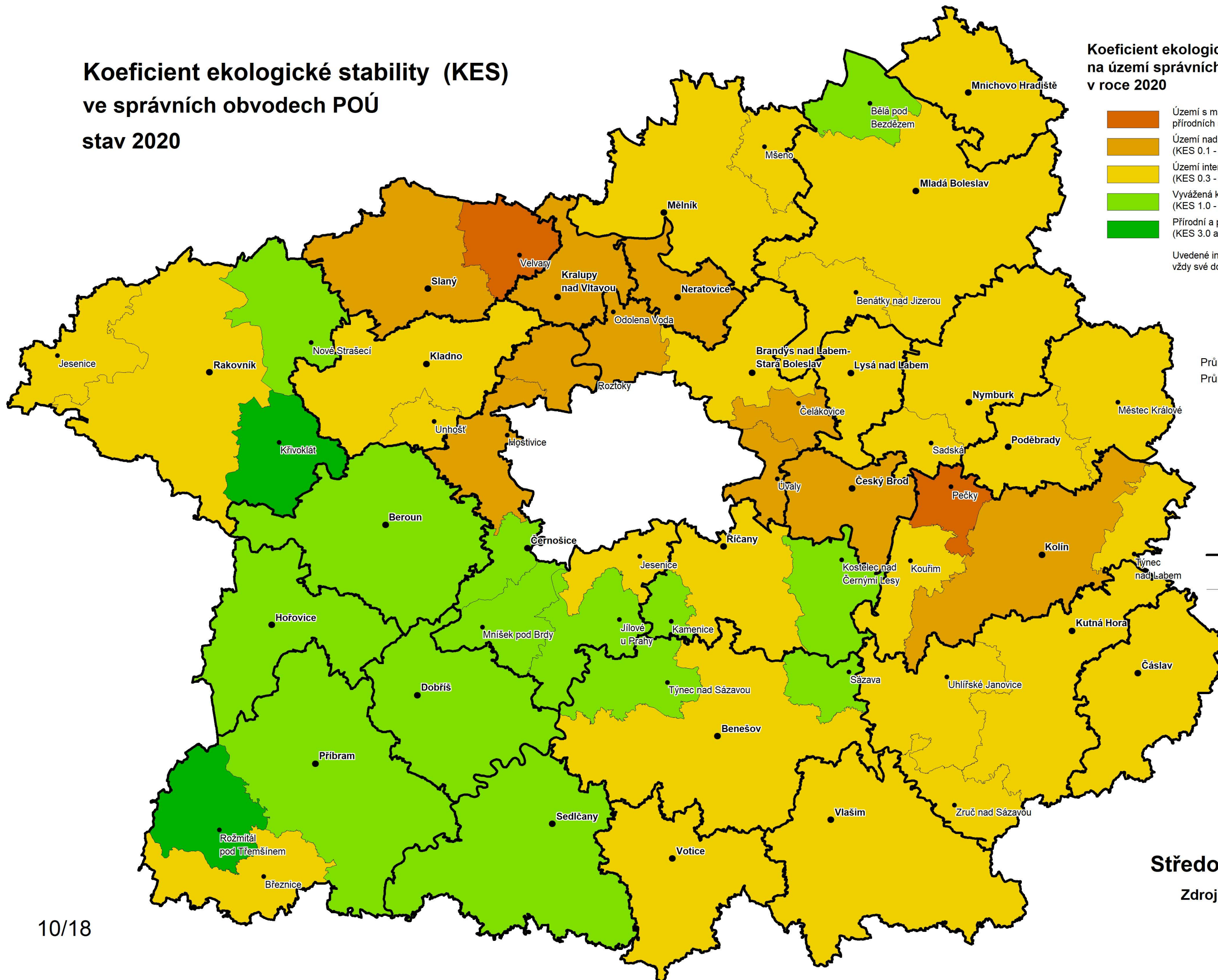
Koeficient ekologické stability (KES) na území správních obvodů POÚ v roce 2020

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 1.09
Průměr kraje : 0.67

- obce III. stupně a hranice jejich obvodů
- obce s POÚ a hranice jejich obvodů

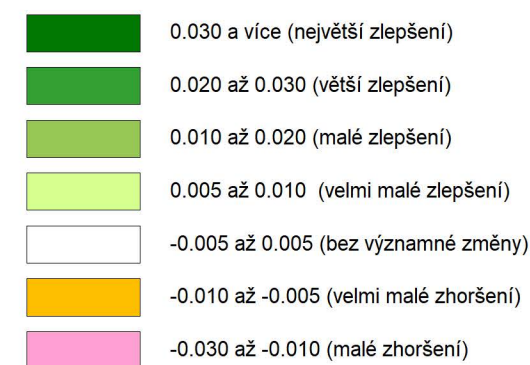

Středočeský kraj

Zdroj dat : ČÚZK

Koeficient ekologické stability (KES) ve správních obvodech POÚ vývoj 2006 až 2020

Změna koeficientu ekologické stability (KES) na území správních obvodů POÚ mezi roky 2006 a 2020

Způsob výpočtu :
změna = KES_2020 - KES_2006

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

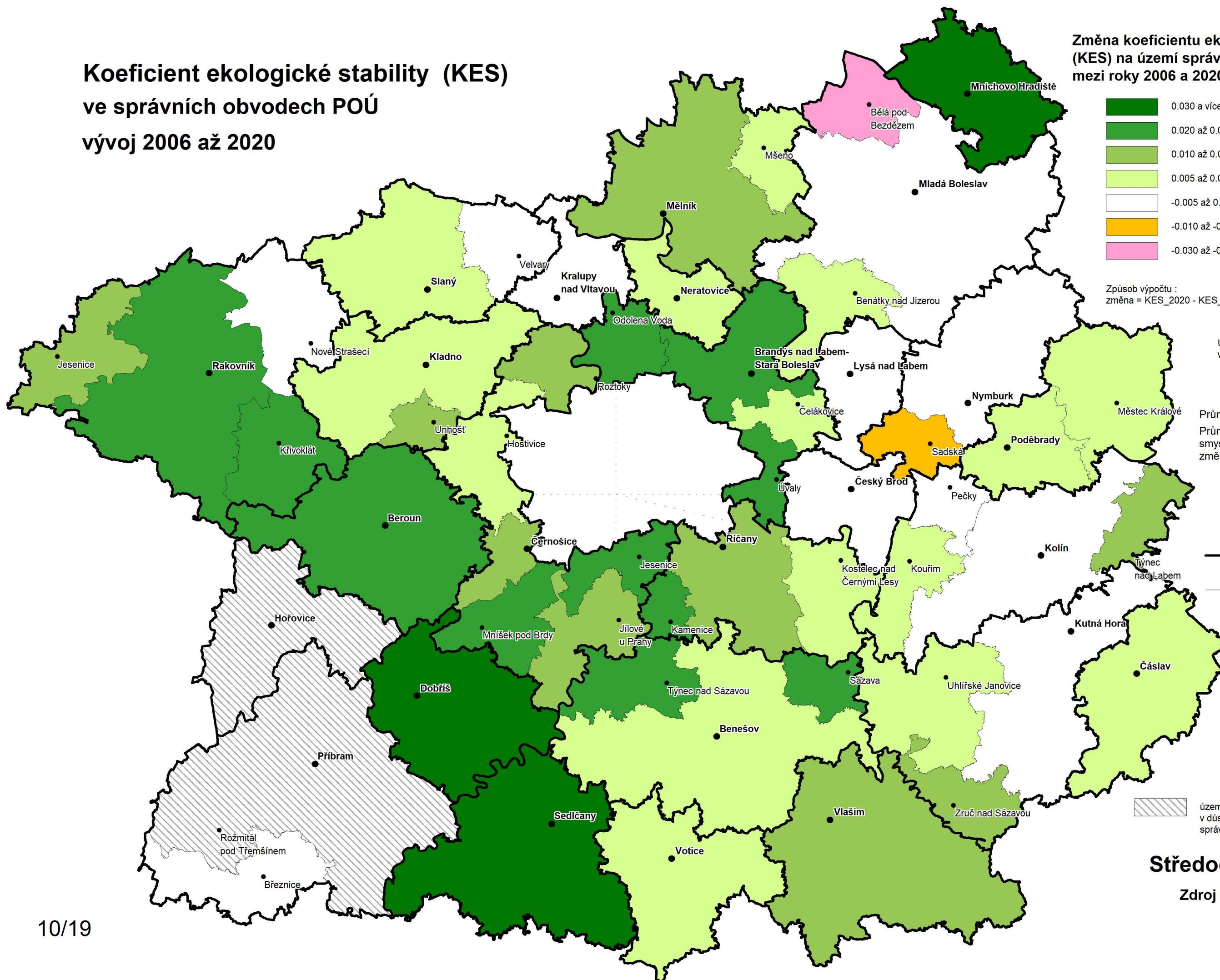
Průměr ČR : +0.048
Průměrné změny pro kraj nelze smysluplně vyhodnotit v důsledku změny vymezení jeho území.

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů
● obce s POÚ a hranice jejich obvodů

▨ území, kde nelze změny vyhodnotit v důsledku změny vymezení správních obvodů POÚ

Středočeský kraj

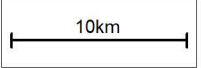
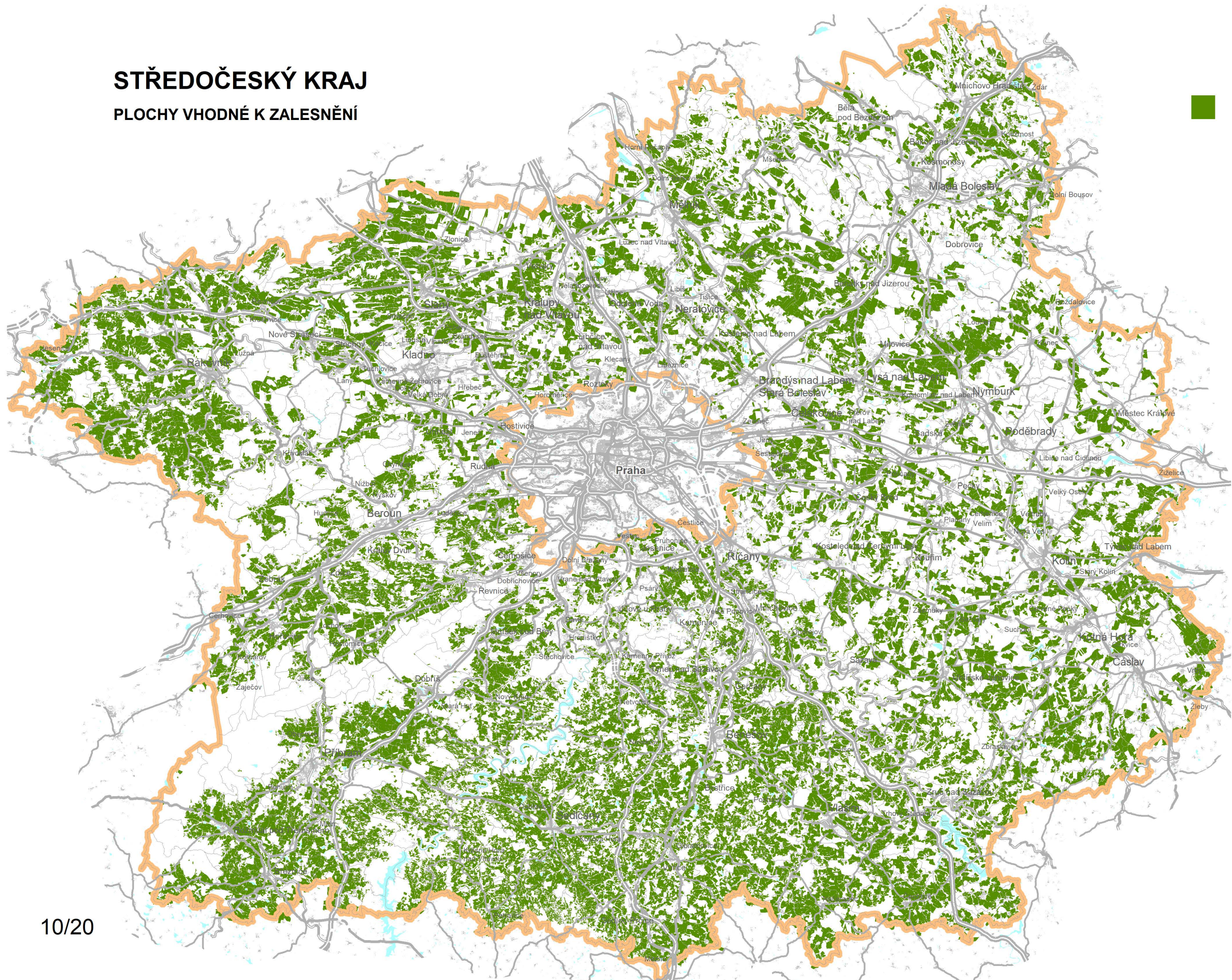
Zdroj dat : ČÚZK

STŘEDOČESKÝ KRAJ

PLOCHY VHODNÉ K ZALESNĚNÍ

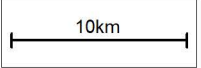
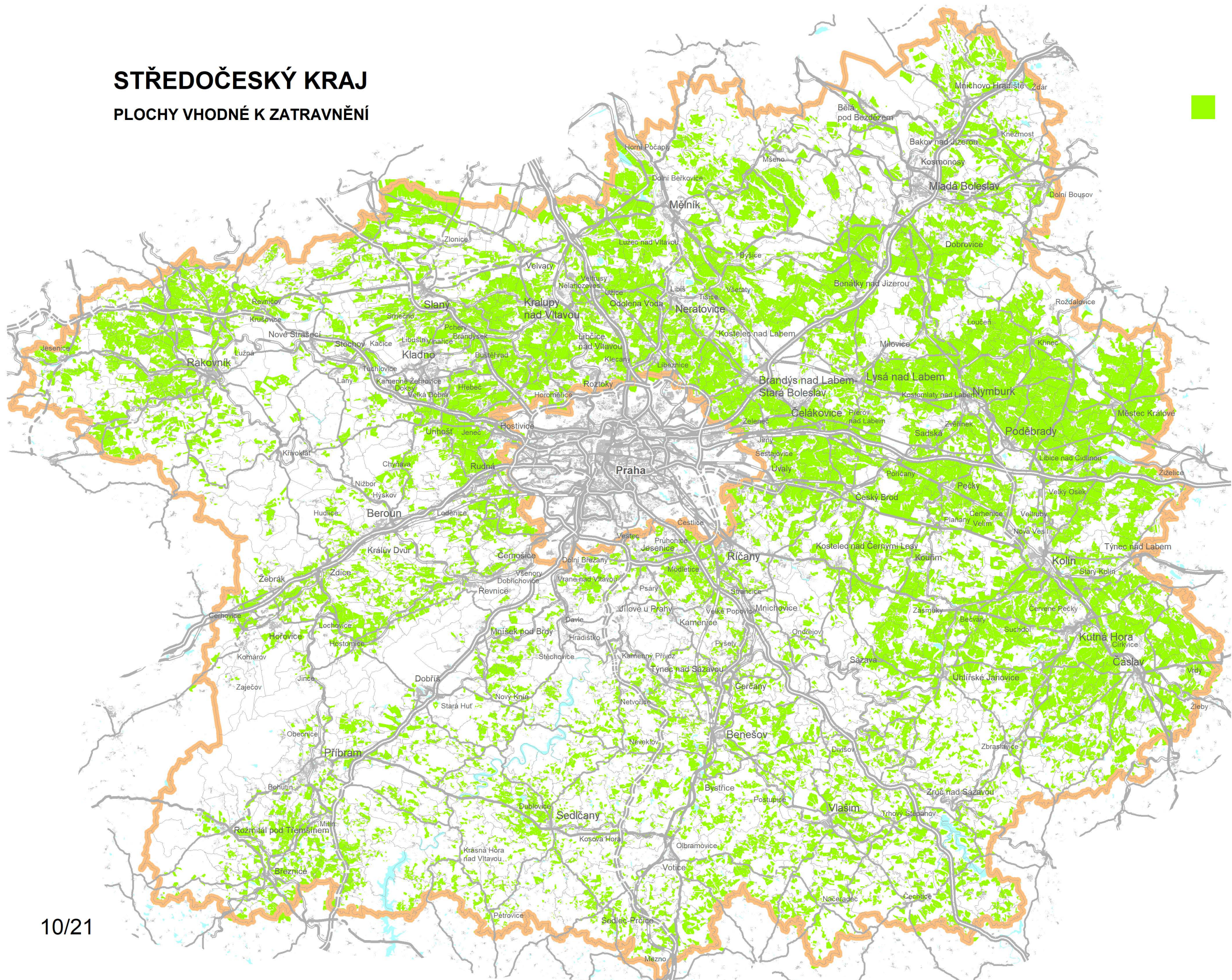
 plochy vhodné k zalesnění

STŘEDOČESKÝ KRAJ

PLOCHY VHODNÉ K ZATRAVNĚNÍ

 plochy vhodné k zatravnění

Zdroj dat :
MZe ČR
2021

3.11 Občanská vybavenost

Do sociální infrastruktury zahrnujeme zejména zařízení charakteru veřejných služeb, která z podstatné části jsou zabezpečována veřejnou správou (stát, kraj, obec). Informace byly zjišťovány na jaře roku 2021.

Zařízení republikové úrovně (provozované státem) se na území kraje nevyskytují (neuvažujeme-li detašovaná pracoviště).

Sledujeme zařízení: školství (viz kartogramy 11/1, 11/2, 11/3, 11/4)
zdravotnictví (viz kartogramy 11/5, 11/6)
sociální péče (viz kartogramy 11/7, 11/8, 11/9)
kultura
sport a rekreace

3.11.1 Školství

Základní školství

Rozmístění škol je v podstatě dostačující, problematická je kvalita řady objektů či areálů, které neodpovídají soudobým podmínkám. Velmi nedostatečná je kapacita základních škol v příměstském území hl. m. Prahy, kde se výrazně zvýšil počet obyvatel.

V posledních letech byly zlepšeny podmínky základního školství (např. dokončena výstavba nových budov) v Říčanech, Jesenici a Hostivici.

V roce 2020 pokračoval program pro poskytování dotací z rozpočtu SK ze Středočeského Infrastrukturního fondu: Podpora rozvoje a obnovy základních škol.

Střední školství

Gymnázia	– města ORP	všechna mimo Lysou n. L. a Votice
Odborné školy	– města ORP	všechna mimo Votice, Dobříš (ale je v Obořišti na území ORP)
Odborná učiliště	– města ORP	všechna mimo Votice, Dobříš, Brandýs n. L.-St. Boleslav, Český Brod, Lysá nad Labem, Říčany a Slaný

Nové gymnázium je v Hostivici a v Jesenici je gymnázium soukromé.

Odborné školy (s maturitou) jsou ve větším rozsahu zastoupeny ve městech: Kladno, Mladá Boleslav, Kolín, Příbram, Březnice, Benešov, Neveklov, Beroun, Mělník, Rakovník, Vlašim, Kutná Hora, Čáslav a Poděbrady, jsou však i v některých dalších městech a obcích (Slaný, Nymburk, Brandýs n. L.-St. Boleslav, Neratovice, Kralupy nad Vltavou, Středokluky, Stochov, Velvary, Jiřice, Hořovice aj.).

Vyšší odborné školy (VOŠ) jsou ve městech: Kladno, Beroun (Sv. Jan od Skalou), Hořovice, Příbram, Březnice, Mělník, Mladá Boleslav, Čelákovice, Nymburk, Poděbrady, Kolín, Kutná Hora, Čáslav, Benešov aj.

Sít školských zařízení zobrazují kartogramy:

- 11/2 Všeobecné školství k 1.4.2021
- 11/4 Odborné školství k 1.4.2021

Zdrojem informací pro kartogramy byly údaje KrÚ Stč. Kraje.

3.11.2 Zdravotnictví

Zdravotnictví Středočeského kraje zahrnuje síť lékařů primární péče, ambulantních specialistů, lékáren, domácí zdravotní péče, dopravní zdravotní služby, léčeben dlouhodobě nemocných, odborných ústavů, dětských léčeben, lázní a samozřejmě i síť poskytovatelů tzv. nelékařské zdravotní péče – psychologové, logopedi apod. Zásadní postavení má zdravotnická záchranná služba.

Oblastní nemocnice:	Benešov, Kladno, Mladá Boleslav, Kolín, Příbram
Ostatní nemocnice:	Beroun, Brandýs n. L.-St. Boleslav, Čáslav, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Klecany, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Mělník, Měšice, Městec Králové, Neratovice, Nová Ves p. Pleší, Nymburk, Rakovník, Říčany, Roztoky, Sedlčany, Slaný, Třebotov
Dětské odborné léčebné ústavy:	Bukovany, Říčany
Psychiatrické léčebny:	Sadská, Kosmonosy, Škvorec – sanatorium
Psychiatrická nemocnice:	Klecany – Národní ústav duševního zdraví
Rehabilitační ústavy:	Kladruby
Lázeňské léčebny:	Poděbrady, Lázně Toušeň
LDN:	Dobříš, Kladno, Sedlec-Prčice, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Tehovec
Hospice:	Čerčany, Mladá Boleslav
Kojenecké ústavy a dětské domovy do 3 let:	Kladno, Kolín, Milovice, Mladá Boleslav
Ostatní lůž. léčebná zařízení	Bukovany, Mladá Boleslav, Říčany

Síť zdravotnických zařízení zobrazuje kartogram:

- 11/6 Lůžková zdravotnická zařízení k 1.5.2021

Zdrojem informací pro kartogram byly údaje registru Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

3.11.3 Sociální péče

Tato zařízení bezprostředně nesouvisí se strukturou osídlení, jsou často lokalizována mimo větší města. Strukturovanější zastoupení je zejména v Rakovníku, Novém Strašecí, Berouně, Slaném, Kladně, Unhošti, Berouně, Kralupech nad Vltavou, Mělníku, Neratovicích, Brandýsu nad Labem, Mladé Boleslavi, Mnichově Hradišti, Českém Brodě, Kolíně, Kutné Hoře, Čáslavi, Říčanech, Benešově, Vlašimi, Jankově, Psárech, aj.

V průběhu let 2007-2017 přibyla v evidenci krajského úřadu celá řada sociálních zařízení (viz kartogramy).

Síť zařízení sociální péče zobrazuje kartogram:

- 11/8a,b Sociální služby k 6.4.2021

Zdrojem informací pro kartogram byly údaje KrÚ Stč. kraje – zařízení registrovaná

3.11.4 **Kultura**

Zahrnuje zejména knihovny, muzea, galerie a divadla. Stálé divadelní scény jsou jen v Kladně, Mladé Boleslavi a Příbrami. Tato města mají i souhrnně nejvyšší rozsah zařízení kultury.

Ostatní centra ORP jsou kulturními zařízeními vybavena podstatně skromněji. Většinou se jedná o městská muzea. Muzea jsou však i v řadě menších měst i v některých obcích. Významné knihovny jsou ve městech Kladno, Mladá Boleslav, Kutná Hora, Benešov a Příbram. V kraji je kromě toho řada dalších knihoven obvykle zřizovaných městy a obcemi.

Z center ORP postrádají odpovídající kulturní zařízení města Neratovice a Votice. Významná kulturní zařízení postrádají dále města (ORP) Sedlčany, Dobříš, Říčany, Kralupy n. Vlt. a Mnichovo Hradiště.

Knihovny, muzea a galerie (zřizované Středočeským krajem)

<i>krajská knihovna:</i>	Středočeská vědecká knihovna Kladno,
<i>ostatní významné knihovny:</i>	Mladá Boleslav, Kutná Hora, Benešov, Příbram
<i>muzea (městská):</i>	Hornické muzeum Příbram, Muzeum Českého krasu Beroun, Muzeum Mladoboleslavska Mladá Boleslav, Muzeum Podblanicka Vlašim, Muzeum T.G.M. Rakovník, Oblastní muzeum Praha-východ Brandýs nad Labem, Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami, Památník Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše, Polabské muzeum Poděbrady, Rabasova galerie Rakovník, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, Regionální muzeum v Kolíně, Regionální muzeum Mělník, Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně, Středočeská vědecká knihovna Kladno, Středočeské muzeum Roztoky u Prahy, Ústav archeologické památkové péče středních Čech
<i>krajské galerie:</i>	Galerie Středočeského kraje Kutná Hora Rabasova galerie Rakovník
<i>ostatní galerie:</i>	Slaný, Kladno, Beroun, Příbram, Březnice, Hutná Hora, Čáslav, Rožďalovice

Divadla (profesionální scéna)

Kladno
Příbram
Mladá Boleslav

3.11.5 Sportoviště regionálního významu

Zahrnuje zejména aquaparky, kryté bazény a zimní stadiony. Z center ORP nejsou tato zařízení vůbec zastoupena ve městech Votice, Český Brod, Lysá n. L. a Mnichovo Hradiště. Nízká úroveň vybavení je též v Sedlčanech a Dobříši.

Cestovní ruch – sport

<i>lázně:</i>	Poděbrady, Toušeň
<i>aquapark:</i>	Slaný, Kladno, Neratovice, Mělník, Beroun, Hořovice, Příbram, Kutná Hora, Kolín, Měříň, Mladá Boleslav, Hořovice
<i>krytý bazén:</i>	Kralupy n. Vlt., Kladno, Tuchlovice, Rakovník, Beroun, Hořovice, Vystřkov, Benešov, Vlašim, Čáslav, Kutná Hora, Kolín, Nymburk, Mladá Boleslav, Čelákovice, Brandýs n. L.–St. Boleslav, Neratovice, Mělník
<i>zimní stadion:</i>	Kralupy n. Vlt., Slaný, Kladno, Rakovník, Beroun, Hořovice, Příbram, Sedlčany, Vlašim, Benešov, Kutná Hora, Kolín, Poděbrady, Nymburk, Mladá Boleslav, Neratovice, Mělník
<i>sportovní letiště:</i>	Sazená, Slaný, Rakovník, Velká Dobrá, Bubovice, Hořovice, Dlouhá Lhota, Benešov (Nesvačily), Vlašim, Zbraslavice, Kolín, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště
<i>jezdeckví:</i>	Lysá n. L., Nymburk, Poděbrady, Kolín, Kutná Hora, Louňovice p. Blaníkem, Votice, Kosova Hora, Březnice, Neveklov, Netvořice, Velké Popovice, Řitka, Velký Chlumeč, Hořovice, Pustověty, Ruda, Královice, Mělník, Bělá p. B. aj.

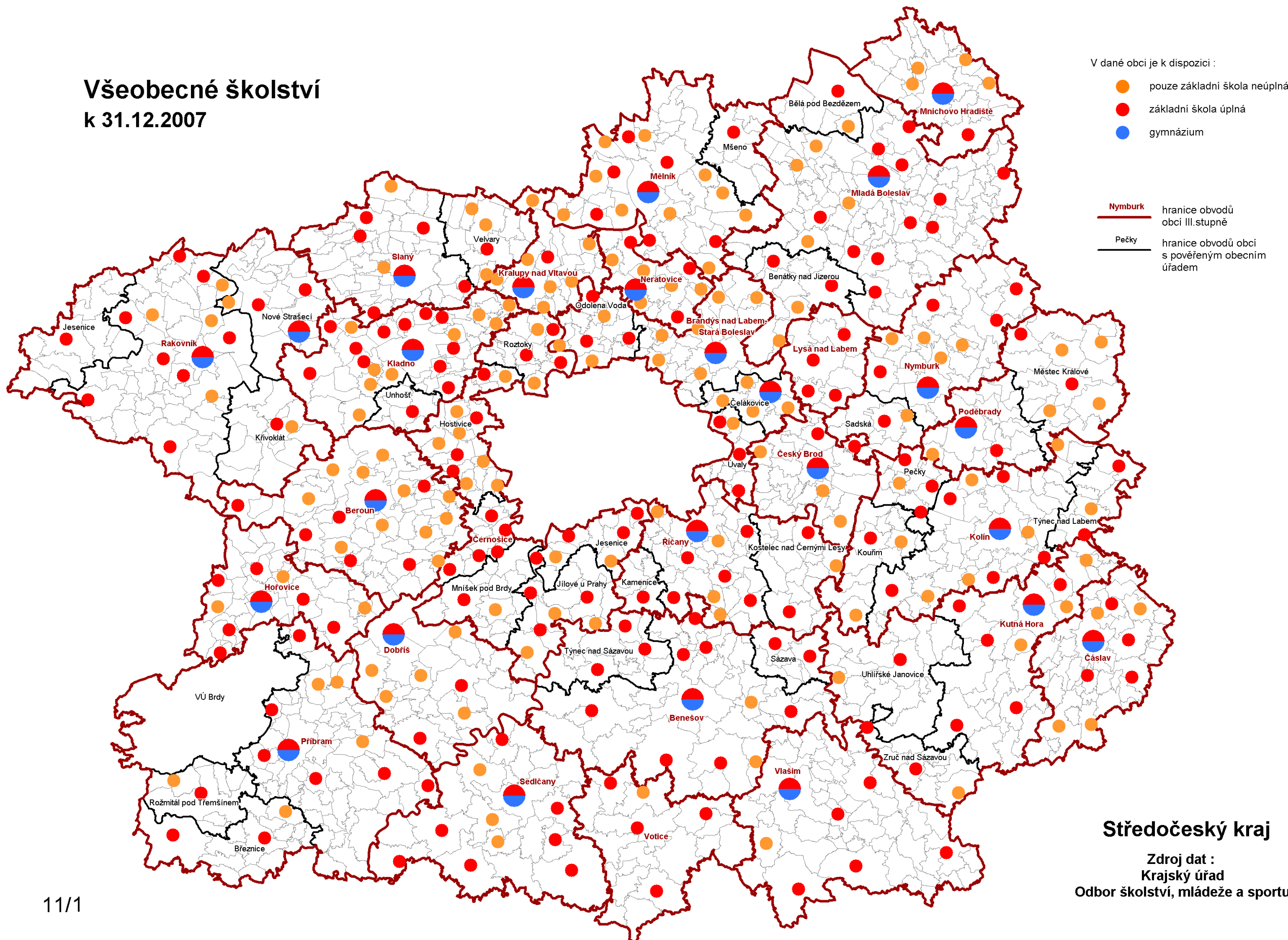
3.11.6 Shrnutí

Z hlediska sociální infrastruktury neposkytují potřebné služby zejména některá centra ORP: Votice, Lysá n. L., Sedlčany, Dobříš, Český Brod, Mnichovo Hradiště. Zcela nedostatečná je úroveň sociální infrastruktury v okrese Praha-západ (SO ORP Černošice). Toto území postrádá významnější centra městského založení. Sídlní struktura i z tohoto důvodu není hierarchizovaná. Vybavenost řady měst v tomto území neodpovídá poměrně vysokému počtu jejich obyvatel, který v několika případech již překročil hodnotu 5000 obyvatel.

Rozložení hlavních zařízení (školství, zdravotnictví), které úzce souvisí s osídlením, je v podstatě vyhovující. V případě škol jsou však výrazné deficity v některých částech příměstského území Prahy (okresy Praha-východ, Praha-západ), kde došlo k výraznému nárůstu počtu obyvatel. Dojížděka do hl. m. Prahy je sice v zásadě možná, nemůže to však být cílové řešení, neboť vyvolává nadbytečnou dojížděku a znamená výrazné ztráty času.

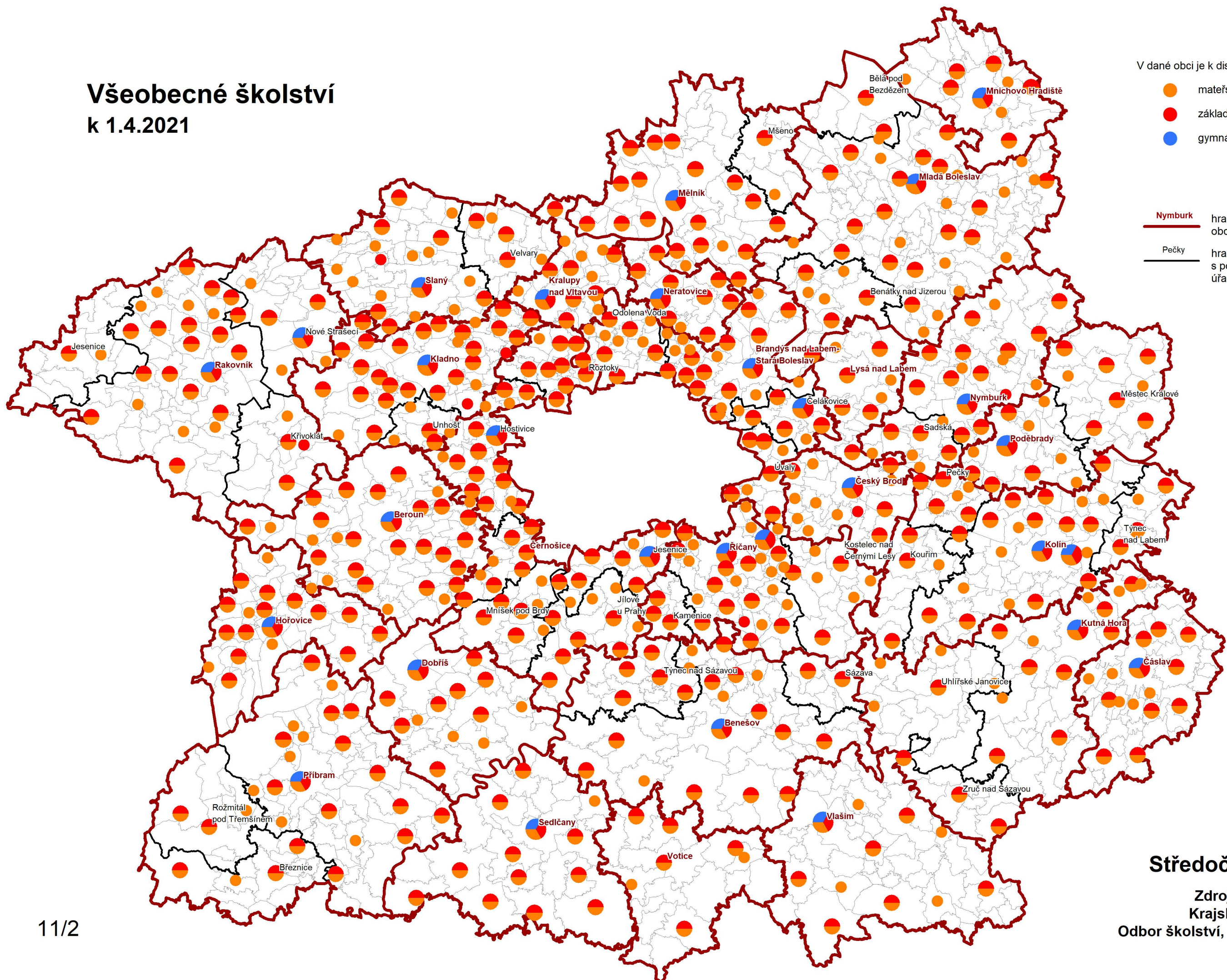
V případě zdravotnických zařízení lze v souvislosti s jejich komercializací obtížně odhadovat jejich vývoj. Koncentrace zdravotnických služeb (nemocnic) může pro významnou část obyvatel znamenat zhoršení dostupnosti těchto zařízení. Řada služeb je poskytována převážně na komerčním principu a jejich rozložení je výrazně ovlivňováno poptávkou. Týká se to nejen obchodu a služeb, ale i zdravotnictví, sportu a rekreace.

Všeobecné školství k 31.12.2007

Středočeský kraj
Zdroj dat :
Krajský úřad
Odbor školství, mládeže a sportu

Všeobecné školství k 1.4.2021

V dané obci je k dispozici :

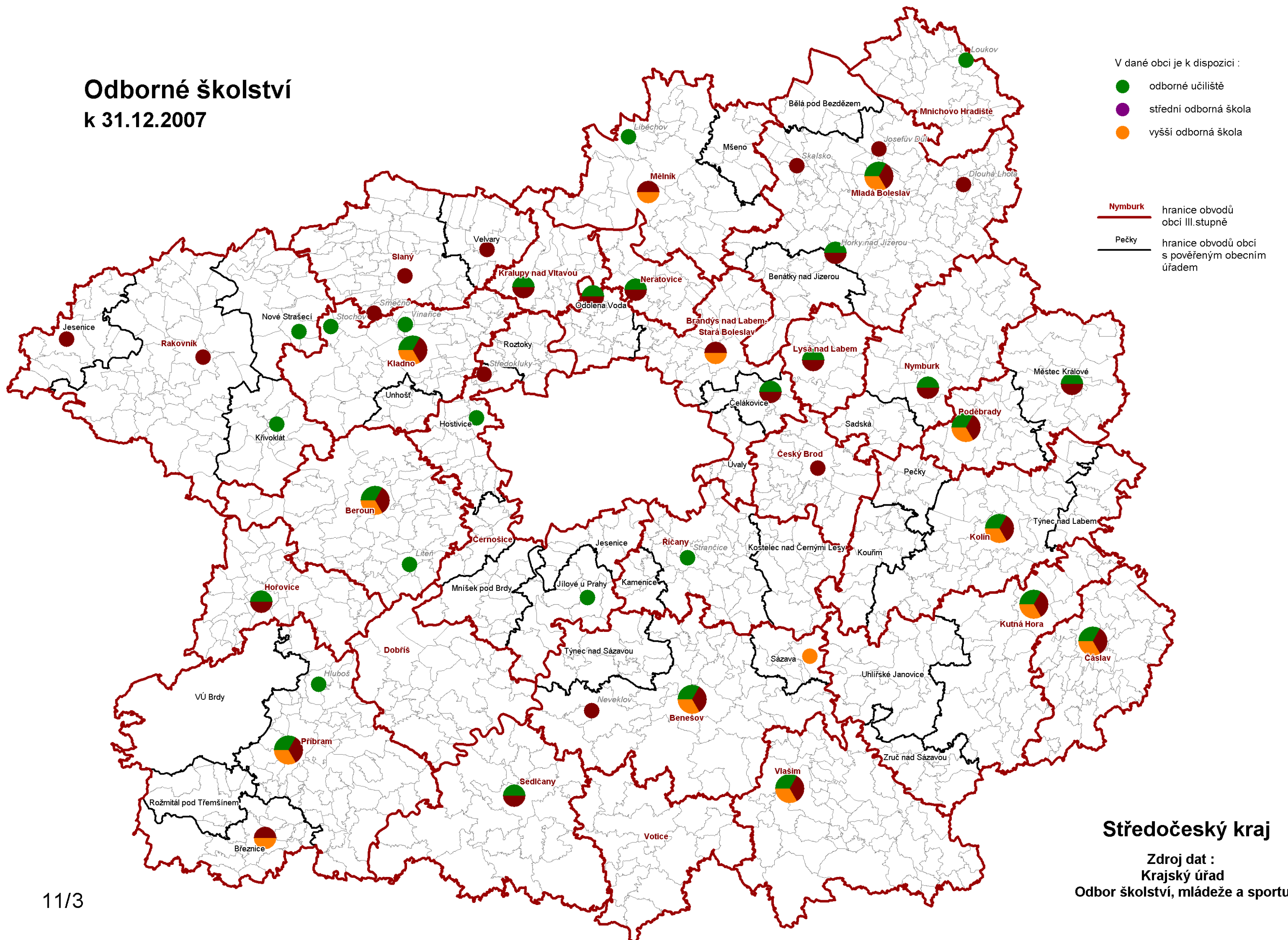
- mateřská škola
- základní škola
- gymnázium

- Nymburk hranice obvodů obcí III. stupně
- Pečky hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

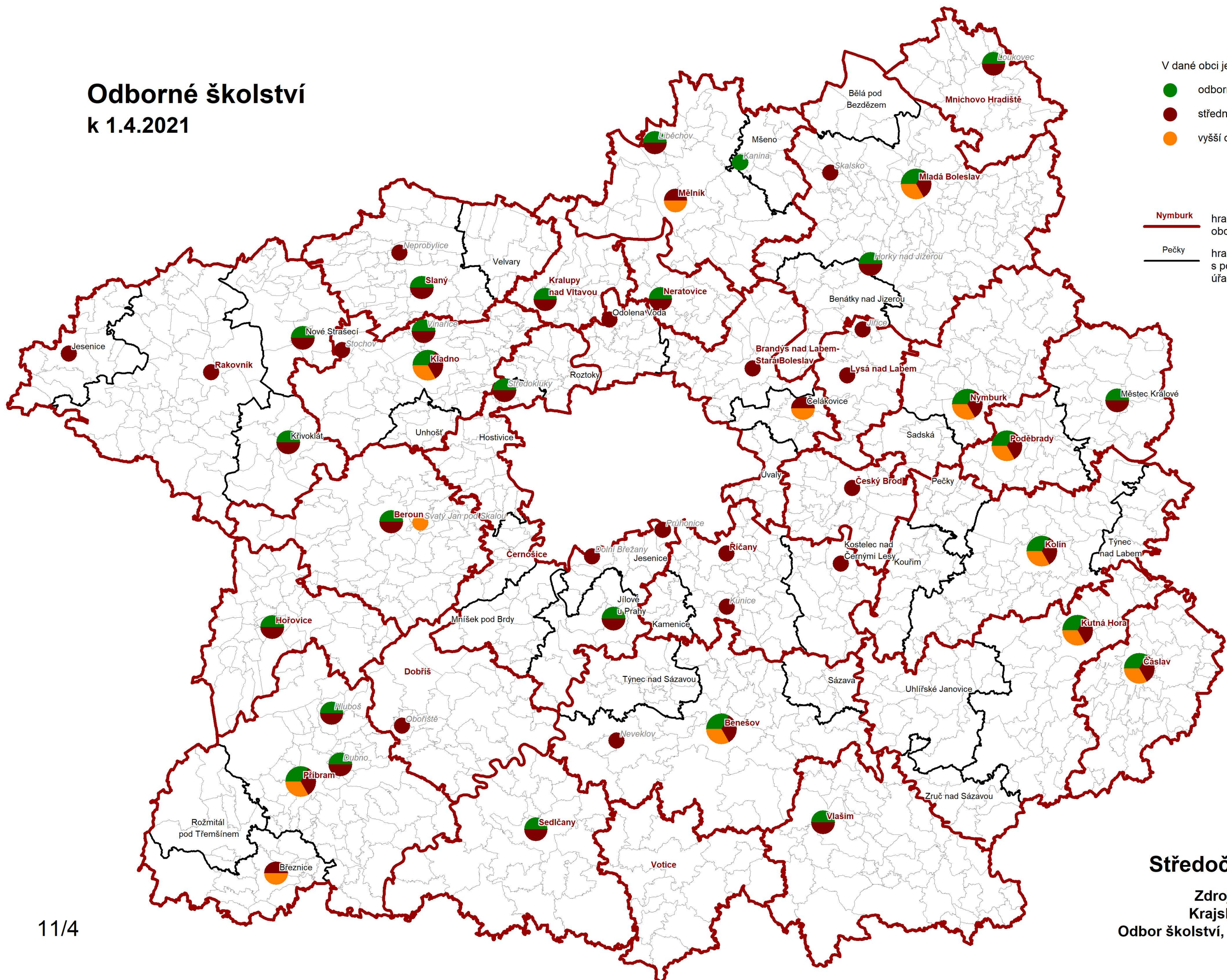
Středočeský kraj

Zdroj dat :
Krajský úřad
Odbor školství, mládeže a sportu

Odborné školství k 31.12.2007

Odborné školství k 1.4.2021

- V dané obci je k dispozici :
- odborné učiliště
 - střední odborná škola
 - vyšší odborná škola

- Nymburk hranice obvodů obcí III. stupně
- Pečky hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

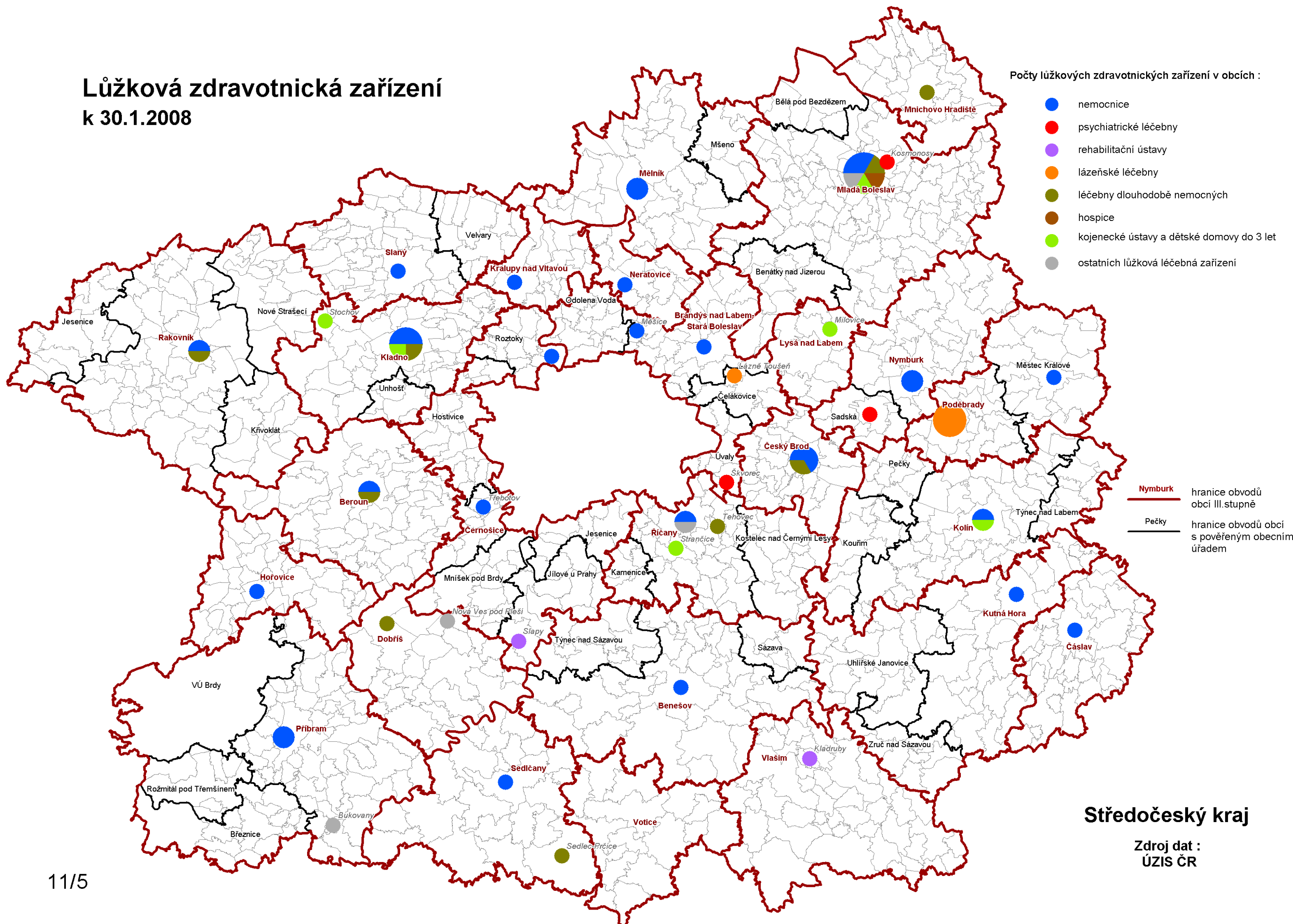
Středočeský kraj

Zdroj dat :
Krajský úřad
Odbor školství, mládeže a sportu

Lůžková zdravotnická zařízení k 30.1.2008

Počty lůžkových zdravotnických zařízení v obcích :

- nemocnice
- psychiatrické léčebny
- rehabilitační ústavy
- lázeňské léčebny
- léčebny dlouhodobě nemocných
- hospice
- kojenecké ústavy a dětské domovy do 3 let
- ostatních lůžková léčebná zařízení

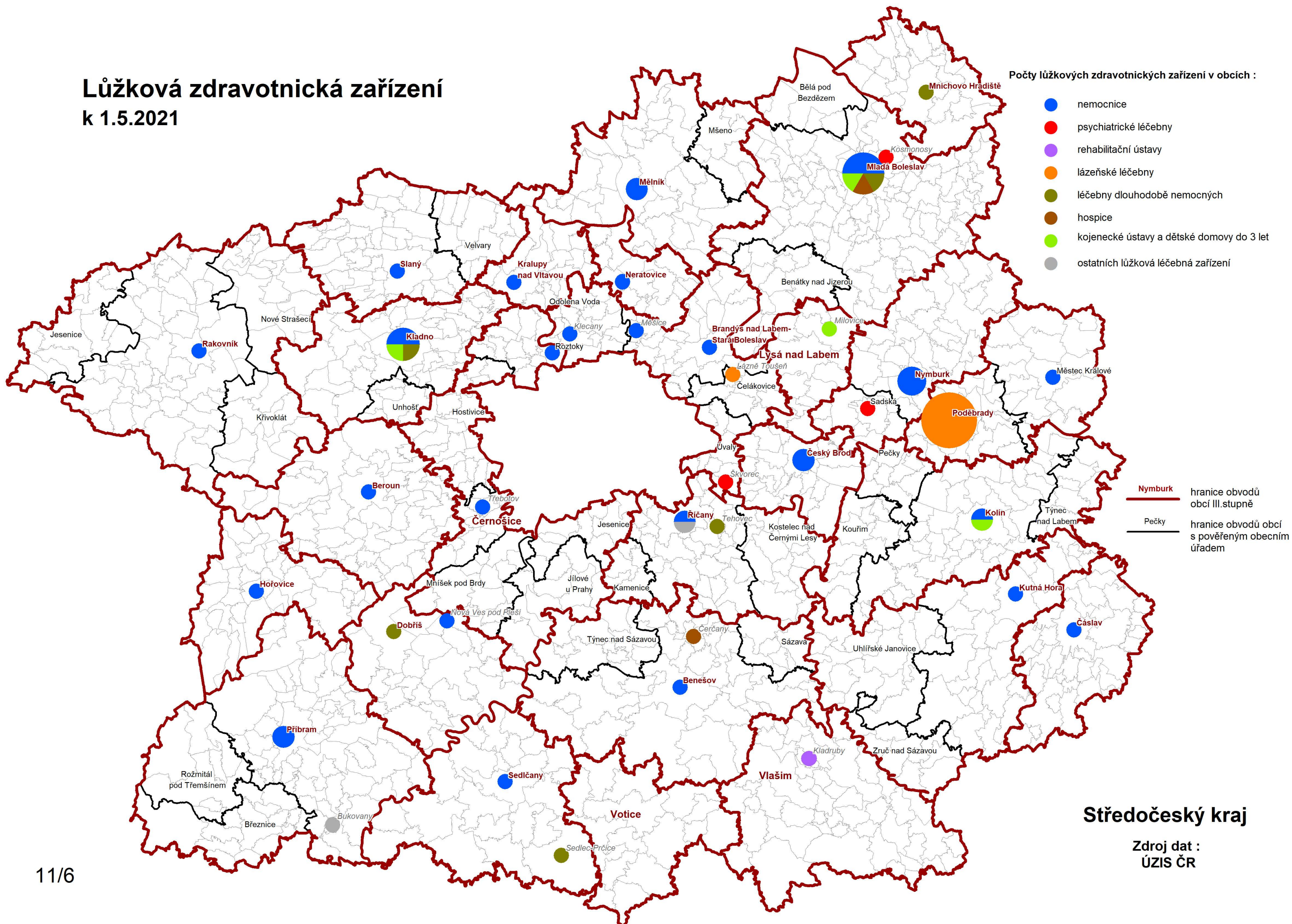

Nymburk hranice obvodů obcí III.stupně
Pečky hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

Středočeský kraj

Zdroj dat :
 ÚZIS ČR

Lůžková zdravotnická zařízení k 1.5.2021

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ÚZIS ČR

Sociální služby zařízení registrovaná k 30.11.2007

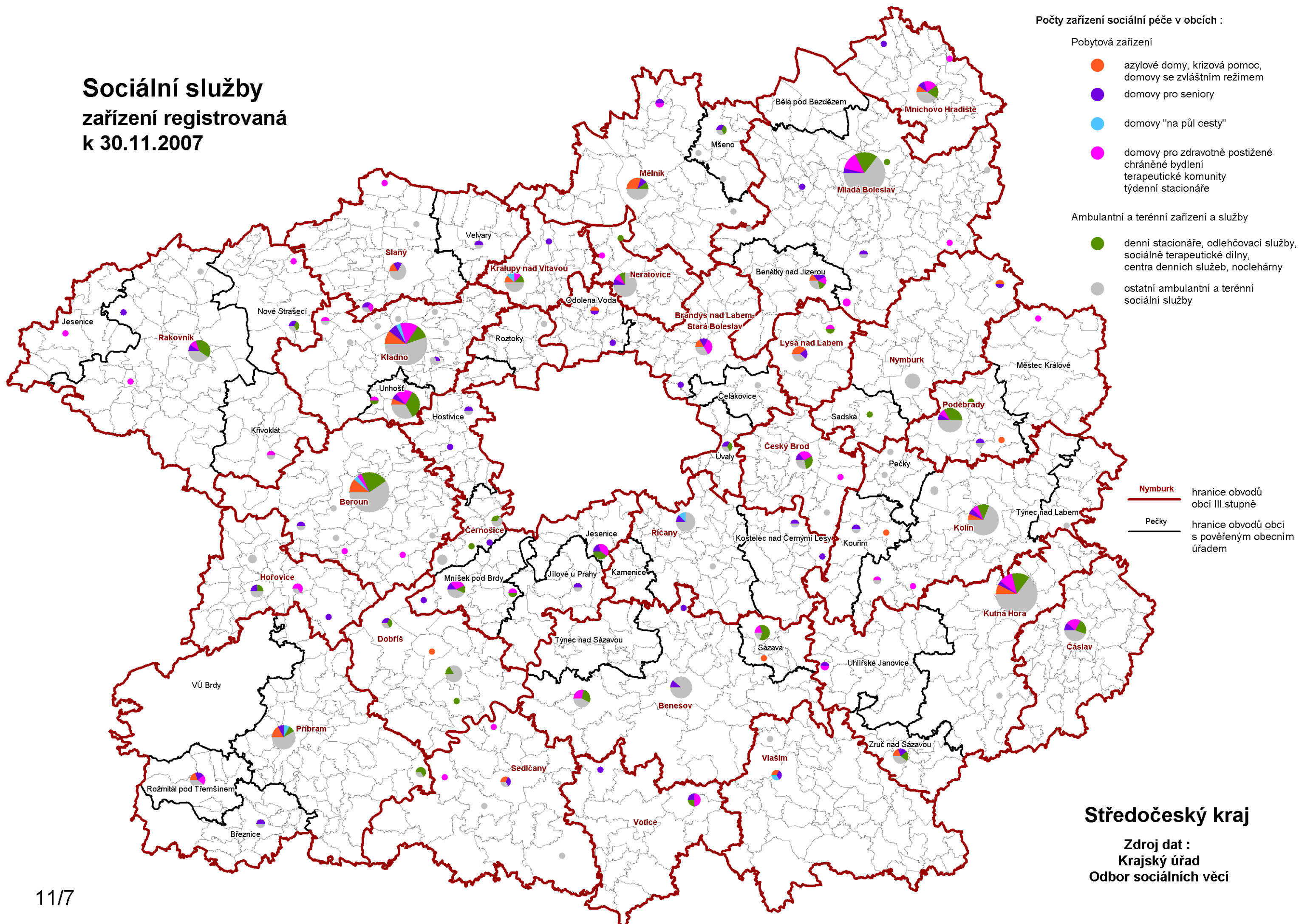
Počty zařízení sociální péče v obcích :

Pobytová zařízení

- azylové domy, krizová pomoc, domovy se zvláštním režimem
- domovy pro seniory
- domovy "na půl cesty"
- domovy pro zdravotně postižené chráněné bydlení terapeutické komunity týdenní stacionáře

Ambulantní a terénní zařízení a služby

- denní stacionáře, odlehčovací služby, sociálně terapeutické dílny, centra denních služeb, noclehárny
- ostatní ambulantní a terénní sociální služby

Nymburk hranice obvodů obcí III. stupně
Pečky hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

Středočeský kraj

Zdroj dat :
Krajský úřad
Odbor sociálních věcí

Sociální služby zařízení registrovaná k 6.4.2021

Počty zařízení sociální péče v obcích :

Pobytová zařízení

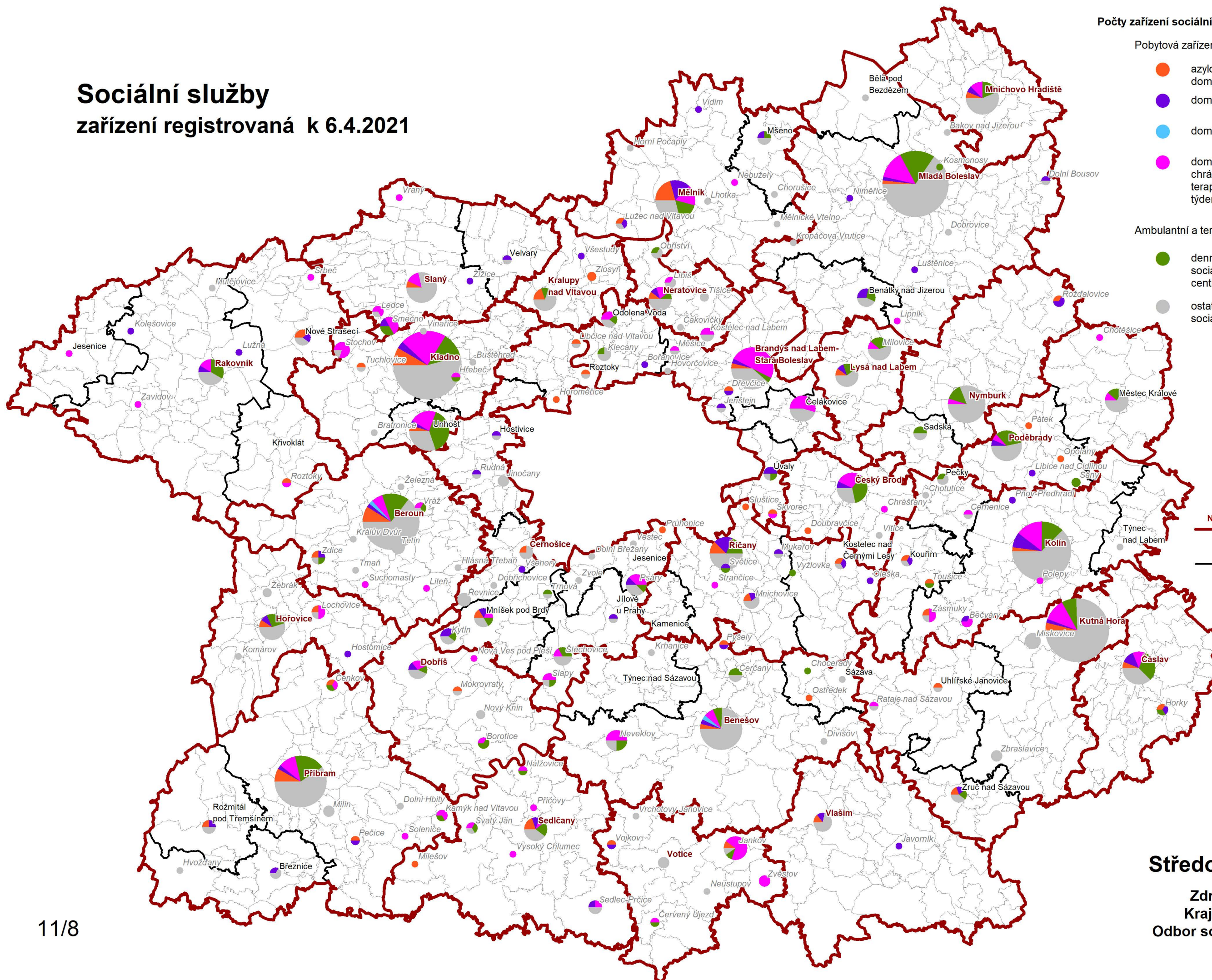
- azylové domy, krizová pomoc, domovy se zvláštním režimem
- domovy pro seniory
- domy "na půl cesty"
- domovy pro zdravotně postižené chráněné bydlení terapeutické komunity týdenní stacionáře

Ambulantní a terénní zařízení a služby

- denní stacionáře, odlehčovací služby, sociálně terapeutické dílny, centra denních služeb, noclehárny
- ostatní ambulantní a terénní sociální služby

Nymburk hranice obvodů obcí III.stupně

Pečky hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

Středočeský kraj

Zdroj dat :
Krajský úřad
Odbor sociálních věcí

Sociální služby zařízení registrovaná k 6.4.2021

Kapacita zařízení sociální péče v obcích :

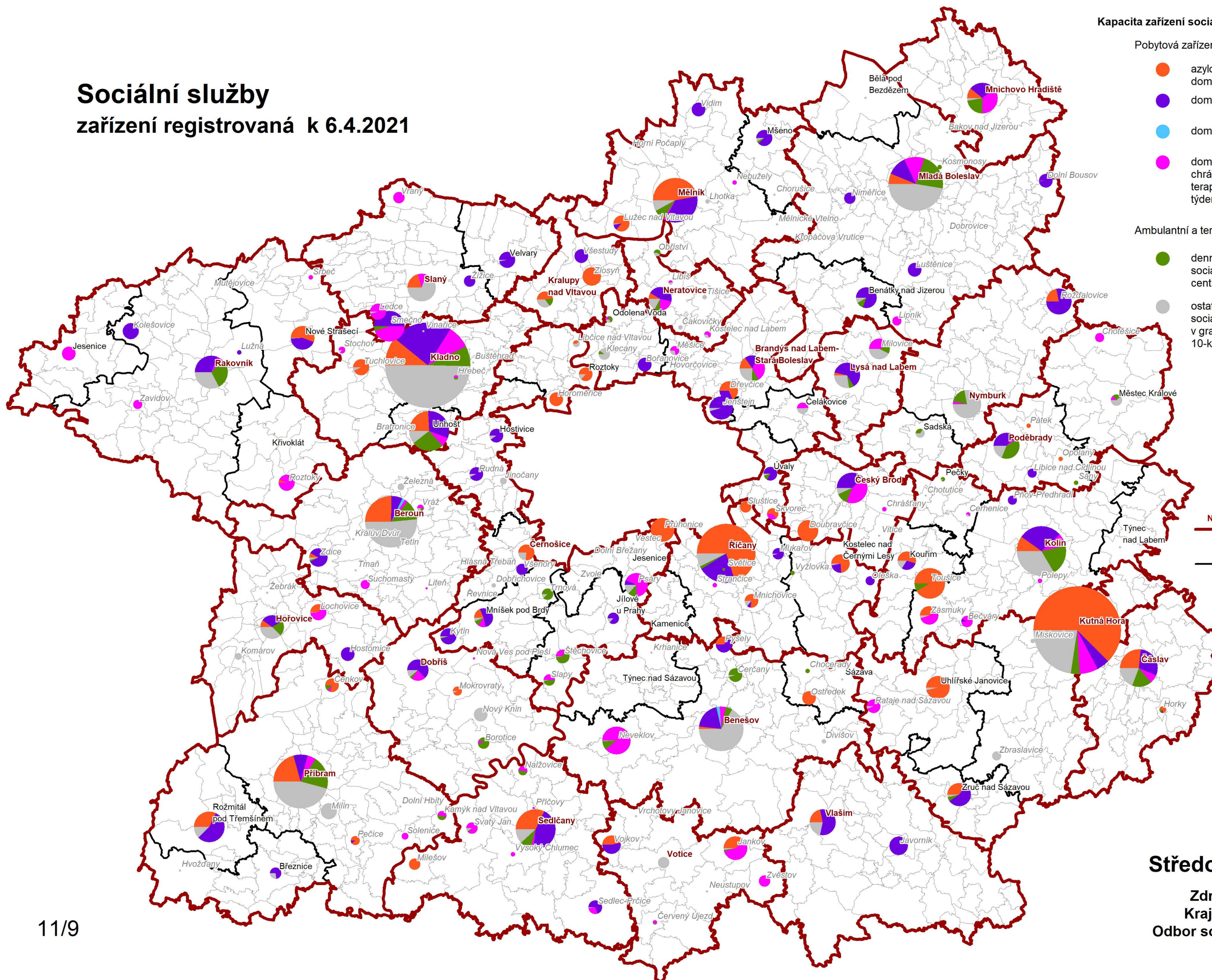
Pobytová zařízení

- azylové domy, krizová pomoc, domovy se zvláštním režimem
- domovy pro seniory
- domy "na půl cesty"
- domovy pro zdravotně postižené chráněné bydlení terapeutické komunity týdenní stacionáře

Ambulantní a terénní zařízení a služby

- denní stacionáře, odlehčovací služby, sociálně terapeutické dílny, centra denních služeb, noclehárny
- ostatní ambulantní a terénní sociální služby (vliv této kategorie v grafech kvůli přehlednosti 10-krát oslaben)

- Nymburk hranice obvodů obcí III.stupně
- Pečky hranice obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem

Středočeský kraj

Zdroj dat :
Krajský úřad
Odbor sociálních věcí

3.12 Dopravní infrastruktura

3.12.1 Silniční doprava

a) Dálnice

V území je vedení stávajících dálnic D0, D1, D4, D5, D6, D7, D8, D10 a D11 plně stabilizováno a úpravy na nich se týkají jejich rekonstrukce, či zkapacitnění úseků navazujících na území hlavního města Prahy a doplnění či přestavba některých mimoúrovňových křižovatek. Jedinou navrhovanou novou dálnicí v území je dálnice D3, jejíž koridor je již územně stabilizovaný. Její realizace bude mít výrazné dopady pro snížení dopravního zatížení stávající silnice I/3 a snížení zatížení vstupu dálnice D1 do Prahy. Z hlediska obslužnosti území výrazným způsobem zlepšuje dostupnost zejména západní části okresu Benešov. U dálnic D4, D6, D7 se předpokládá jejich dostavba o chybějící úseky zejména v okrajovém území kraje. Zcela zásadní je dokončení realizace silničního okruhu (D0) Prahy, který umožní propojení veškerých radiálních tras po okraji území Prahy. Navrhované trasy dálnic jsou na území kraje územně stabilizovány.

b) Silnice I. třídy

Doplňují základní síť dálnic a umožňují propojení významných center osídlení, a to nejen na území kraje. U nich je obecně sledováno jejich zkapacitnění, odstranění závadových úseků a přeložení jejich tras mimo zastavěné území sídel s cílem dosažení odpovídajících návrhových parametrů. Zkvalitnění této sítě silnic je nezbytné pro zrychlení a kvalitu dostupnosti území. Výjimkou jsou silnice I/2 v úseku Praha – Kutná Hora a I/9 v úseku Mělník – Dubá. Silnice I/2 naopak nabývá na významu až od křižovatky se silnicí I/38 na východ pro propojení na Pardubice. Některé úseky silnic I. třídy budou následně nahrazeny souběžnými trasami dálnic, to se týká silnic I/6 a I/7, které budou ve stávajících trasách převedeny do silnic II. třídy, jejichž potřebám plně vyhovují. U silnice I/3 zůstane její zařazení zachováno, vzhledem k odlehlosti dálnice D3 od její současné trasy.

c) Silnice II. třídy

Jsou rozhodující pro dopravní obsluhu jednotlivých sídel v území zejména ve vazbě na nadřazenou síť dálnic a silnic I. třídy. Jejich kvalita a dopravní význam souvisí s hustotou osídlení a konfigurací terénu. Tyto silnice je možné podle jejich dopravního významu rozdělit na silnice II. třídy dopravně velmi významné (krajského významu), silnice II. třídy významné (regionálního významu) a silnice II. třídy ostatní (místního významu). Podle tohoto členění je dán i rozsah nezbytných investic do sítě těchto silnic. U silnic první kategorie je nutné sledovat jejich zkapacitnění a zkvalitnění obdobně jako u silnic I. třídy, to znamená realizaci i větších přeložek mimo zastavěná území sídel s cílem dosáhnout rychlé a kvalitní dopravní obsluhy území. U druhé kategorie silnic je rozsah nezbytných přeložek výrazně nižší a je závislý v podstatě na závažnosti dopravních závad na jejich současném vedení. U silnic třetí kategorie lze předpokládat jejich stabilizaci v jejich trasách s minimálním rozsahem přeložek, odstraňující současné bodové závady a zlepšení jejich zejména šířkových parametrů. Především kvalitní síť silnic II. třídy ve vazbě na nadřazený systém je rozhodující pro dopravní dostupnost území. Mezi území se špatnou dopravní dostupností se řadí jižní a západní část Rakovnicka, prostor Mšenska, jižní část Kutnohorska a střední Povltaví, tedy část území Příbramska a Benešovska.

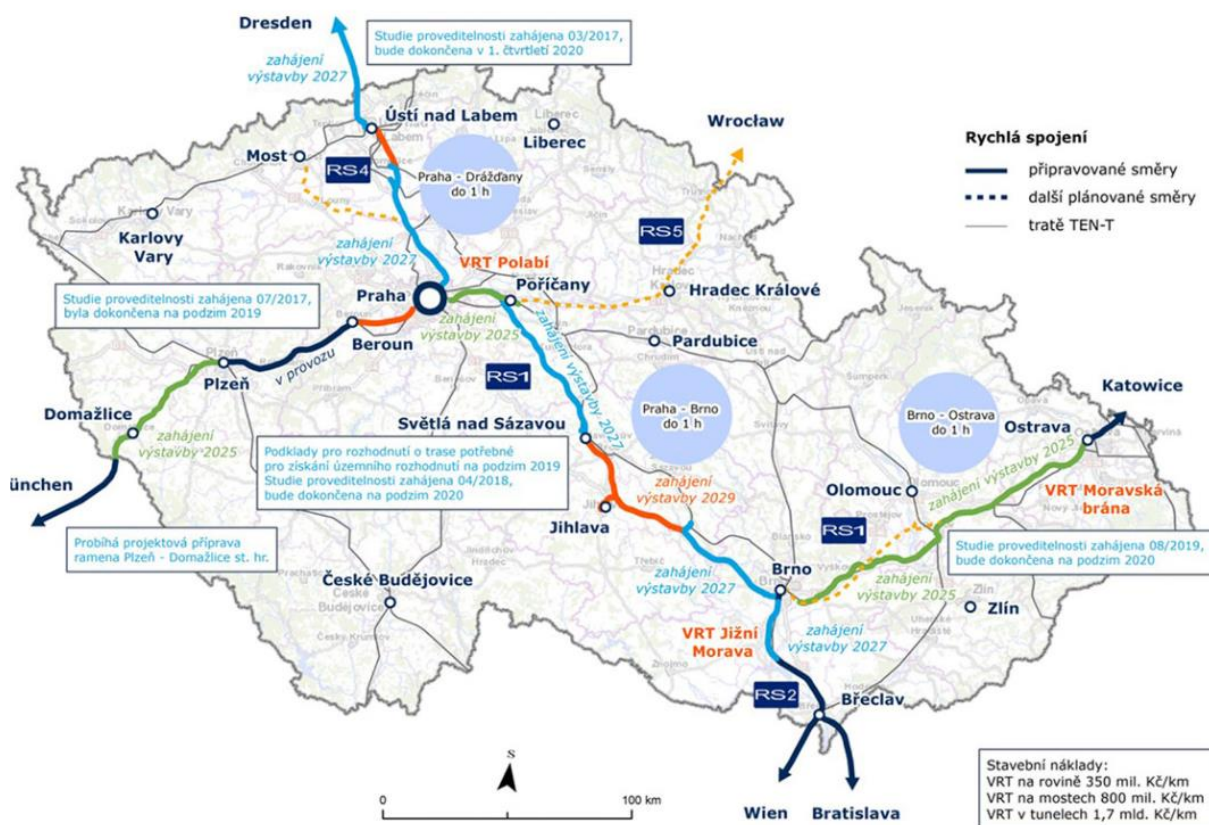
3.12.2 Železniční doprava

a) Trasy rychlých železničních spojení

Ministerstvo dopravy sleduje „Program rozvoje rychlých železničních spojení v ČR. Rychlá spojení jsou provozně-infrastrukturní systém rychlé železnice na území ČR zahrnující novostavby vysokorychlostních tratí (VRT), tratě vysokorychlostní modernizované i modernizované konvenční tratě vyšších parametrů včetně vozidlového parku a provozního konceptu (viz Usnesení vlády České republiky ze dne 22. května 2017 č. 389 o Programu rozvoje rychlých železničních spojení v České republice).

Sledované a připravované trasy rychlých spojení jsou znázorněny na schématu. Jedná se o ramena RS1 až RS5, přičemž u ramena RS3 (Praha – Beroun – Plzeň – Domažlice – st. hranice SRN) se nepočítá s plnohodnotnými technickými parametry pro vysokorychlostní tratě. Z hlediska vnitřních potřeb České republiky má nejvyšší prioritu rameno RS1 (Praha – Brno – Ostrava). Základní napojení do zahraničí je řešeno v rámci ramen RS2 (Brno – Břeclav – Bratislava/Vídeň), RS4 (Praha – Ústí nad Labem – Drážďany), RS5 (Praha – Hradec Králové – Wroclaw), doplňkový význam má spojení do SRN (Bavorska) prostřednictvím RS3 a do Polska pokračováním RS1 z Ostravy na státní hranici a do Katovic. V souladu s významem jednotlivých ramen rychlých spojení probíhá jejich projektová příprava a následně bude probíhat realizace.

Sledované a připravované trasy rychlých spojení

<https://www.asb-portal.cz/stavebnictvi/inzenyrske-stavby/doprava/aktualni-stav-pripravy-vysokorychlostnich-trati-v-ceske-republice>

b) Vysokorychlostní tratě

S realizací těchto tratí s rychlostí nad 200 km se uvažuje v dlouhodobějším časovém horizontu, a to ve směrech:

- Praha – Roudnice nad Labem – Drážďany (RS4)
- VRT Praha – Světlá n/Sázavou – Brno (RS1)

c) Celostátní tratě

Prioritním záměrem v střednědobém horizontu je modernizace hlavních železničních koridorů a modernizace ostatních tratí celostátního významu. Na území kraje se jedná o tratě I. koridoru (Děčín – Praha – Česká Třebová – Brno – Břeclav), III. koridoru (Cheb – Plzeň – Praha – Česká Třebová – Přerov – Ostrava) a IV. koridoru (Děčín – Praha – České Budějovice – Horní Dvořiště). Pro tyto koridory byl stanoven program jejich přestavby ve dvou dimenzích, a to modernizace (celková kvalitativní přestavba trati pro rychlosti do 160 km/h s případnými místními přeložkami tratě) a optimalizace (celková přestavba trati ve stávající ose se zachováním současné nejvyšší traťové rychlosti). Na většině těchto tratí již tato přestavba byla realizována a v současné době je v realizaci úsek tratě č.220 Votice /resp. Nazdice) – hranice kraje. Pro možnost zkapacitnění IV. tranzitního koridoru je paralelně se stávající optimalizovanou tratí v úseku Praha – Benešov výhledově respektována územní ochrana pro novou výhledovou dvojkolejnou trať pro rychlost 200 – 250 km/hod. v ose Praha – Říčany - Stránčice - Čerčany - Bystřice u Benešova s napojením do optimalizované a modernizované tratě.

Významný je také záměr nové železniční trati Praha – Beroun (tunelem). Jedná se o konvenční trať jak pro osobní, tak pro nákladní dopravu s maximální traťovou rychlostí 200 km/h.

Záměry na ostatních tratích celostátního významu jsou dány jejich významem a potřebami, a to především odstranění trvalých omezení rychlosti, elektrizace a nahrazení dožitých zařízení. Významným záměrem zkvalitňujícím dopravní obslužnost území jsou úpravy na trati č.120 (Praha – Kladno – Lužná u Rakovníka – Žatec), a to záměr PRaK - rychlodrážní napojení lokality letiště Ruzyně a Kladna s centrem města. Dále úprava trati č.231 (Lysá nad Labem – Nymburk – Kolín) – realizací přeložky Čelákovice – Mstětice s odstraněním protisměrných oblouků před žst. Čelákovice a zlepšení parametrů trasy pro rychlost 120 km/h. Z dalších uvažovaných či připravovaných investičních akcí na železničních tratích se jedná o přeložku trati Lysá n. L. – Milovice a navazující stavbu nové trati Milovice – Všejanya tedy tzv. „Všejanské spojky“, představující propojení tratě č. 231 (Praha - Lysá nad Labem - Kolín) a tratě č. 071 (Nymburk - Mladá Boleslav). Tento záměr umožní vedení dálkové dopravy do Mladé Boleslavi a Liberce po rychlostně a trakčně výhodnější trati.

Z dalších záměrů jsou to pak uvažovaná spojka mezi tratěmi č. 010 a 230 východně od Kolína a nové napojení Kutné Hory na trať č. 230 a modernizace (zdvoukolejnění) tratě č.060 Sadská – Hořátev – Nymburk.

Regionální tratě

Jedná se o poměrně velmi hustou železniční síť, jejíž význam je především v zajištění dopravní obsluhy území s napojením na centra osídlení a na tzv. uzlové body, které umožňují přestup mezi jednotlivými druhy dopravy a především ve vazbě na tratě celostátního charakteru. Tyto tratě je třeba považovat za dlouhodobě stabilizované, na nichž se nepředpokládá vložení investic na zlepšení stávajících parametrů, ale jejich uvedení do normového stavu. Tyto tratě tedy budou udržovány především v současném stavu a případné jejich úpravy nepřestávají nové územní nároky. Z hlediska zajištění dopravní obslužnosti řešeného území je významné zachování provozu na těchto tratích. Z předpokládaných úprav vedení regionálních železničních tratí je to přeložka železniční trati v úseku Mladá Boleslav - Řepov – Kolomuty včetně nového předávacího kolejíště a rekonstrukce traťového úseku mezi stanicí Mladá Boleslav - hlavní nádraží a stanicí Mladá Boleslav. Problematika trati č. 232 Lysá nad Labem - Milovice je řešena v rámci návrhu tzv. “Všejsanské spojky”.

V posledním období byly zrušeny tři regionální tratě:

- č.013 Bečváry – Svojšice
- č.063 Dolní Bousov – Rabakov
- č.125 Krupá - Kolečovice

3.12.3 Letecká doprava

V území je v zásadě letecká doprava stabilizována.

Největší co do rozlohy i kapacity je veřejné mezinárodní letiště Praha - Ruzyně. Z jeho tří vzletových a přistávacích drah je však pro své vhodné parametry (směr tangenciálně ku Praze, vhodné povětrnostní podmínky) využívána především RWY 06/24, protože většímu využití dráhy RWY 12/30 brání její směřování nad hustě zastavěnou oblastí Prahy a RWY 04/22 je trvale uzavřena. Pro umožnění dalšího nárůstu výkonů letiště je proto uvažováno o výstavbě paralelní dráhy s RWY 06/24 s předpokládanými rozměry 3 550 x 45 m, která by byla situována v osové vzdálenosti 1 525 m jižně od stávající RWY 06/24.

Dalšími letišti ve Středočeském kraji jsou veřejné mezinárodní letiště Mnichovo Hradiště a neveřejná mezinárodní letiště (určená pouze pro určitý okruh uživatelů) Benešov, Letňany a Vodochody. Od roku 2009 se připravuje a je diskutován záměr přestavby letiště Vodochody na mezinárodní veřejné letiště. Proti záměru vystupují sdružení obcí.

Vnitrostátními letišti jsou ve středních Čechách veřejná vnitrostátní letiště Benešov, Bubovice, Kladno, Kolín, Letňany, Mladá Boleslav, Příbram, Rakovník, Sazená, Slaný, Točná, Vlašim a Zbraslavice, neveřejné vnitrostátní letiště Hořovice, vojenská letiště Kbely a Čáslav a neprovozované letiště Milovice.

3.12.4 Vodní doprava

Vodní doprava v současné době má v ČR minimální dopravní význam v porovnání se silniční či železniční dopravou, a současný vývoj zatím není pozitivní. Rámcem pro příští období jsou důležité evropské a národní dokumenty.

Důležité evropské dokumenty

Pro budoucí postavení vodní dopravy v Evropské unii jsou podstatné zejména dva dokumenty, směřující k dekarbonizaci ekonomiky, což se samozřejmě týká i dopravy:

BÍLÁ KNIHA DOPRAVY z roku 2011 obsahuje podstatný záměr, kterým je převést 30 % silniční přepravy nákladů nad 300 km do roku 2030 na jiné druhy dopravy, jako např. na železniční či lodní dopravu.

ZELENÁ DOHODA PRO EVROPU (EGD – European Green Deal) vydaná Evropskou komisí v prosinci 2019 je ještě ambicióznější, když předpokládá v rámci dekarbonizace Evropy převedení 75 % z veškerých přepravních výkonů (tedy nejen dálkových), které dnes zajišťuje silniční síť, na železnici a vodní cesty. Během roku 2021 má být vydán prováděcí manuál.

Důležité národní dokumenty

Naše národní dokumenty, vznikající částečně před vydáním EGD, zatím nejsou s evropskými dokumenty plně kompatibilní.

DOPRAVNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY PRO OBDOBÍ 2021–2027 S VÝHLEDEM DO ROKU 2050

Aktualizovaný materiál byl předložen vládě ČR, která jej schválila dne 8. 3. 2021 usnesením č. 259. Dokument je prolongací předešlé verze z roku 2017 a nové dekarbonizační požadavky EK plní jen z menší části. Převod 75 % výkonů silniční dopravy na dopravu železniční a vodní je naplněn jen částečně, kdy očekávané výkony silniční dopravy by podle schválené Dopravní politiky měly klesnout jen o 13 % oproti roku 2019. Proto lze očekávat další, hlubší aktualizaci dokumentu.

KONCEPCE VODNÍ DOPRAVY

Koncepce vodní dopravy pro období 2016-2023 byla vzata vládou ČR na vědomí, celkové schválení se stále odkládá pro neshodu mezi ministerstvem dopravy a ministerstvem životního prostředí stran způsobu zlepšení plavebních podmínek na Labi v úseku Střekov-státní hranice ČR/SRN. Předpokládá se dosažení shody do konce roku 2021. Nové podněty, plynoucí z EGD, i vzhledem k době zpracování dokumentu, zde obsaženy a zpracovány nejsou.

KONCEPCE NÁKLADNÍ DOPRAVY PRO OBDOBÍ 2017–2023 S VÝHLEDEM DO ROKU 2030

Materiál byl zpracováván v letech 2015-2016, tedy před formulováním nových dopravních cílů EU (zejména EGD). Dokument nepočítá s výrazným posílením infrastruktury ani železniční, ani vodní dopravy. Tuto koncepci schválila vláda ČR dne 25. 1. 2017 usnesením č. 57, které mj. uložilo předložit k 31. 12. 2020 zprávu o vyhodnocení Koncepce. Vzhledem k novým záměrům EK lze předpokládat hlubší aktualizaci s větším prostorem pro využití železniční a vodní dopravy.

Vodní cesty

Na území správního obvodu Středočeského kraje se nacházejí, popř. procházejí tyto vodní cesty dopravně významné **využívané**:

- **vodní tok Labe od říčního km 973,5 (Kunětice) po říční km 951,2 (nadjezí zdymadla Přelouč) a úsek od říčního km 949,1 (2,080 km od osy jezu Přelouč) po říční km 726,6 (státní hranice se Spolkovou republikou Německo)**, včetně plavební dráhy vymezené na vodní ploše Velké Žernoseky plavebními znaky – tzv. LVC (Labská vodní cesta),
- **vodní tok Vltavy od říčního km 91,5 (Třeбенice) po soutok s vodním tokem Labe**, včetně výústní části vodního toku Berounky po přístav Radotín a vodního díla Vrané – tzv. VVC (Vltavská vodní cesta);
- **vodní tok Vltavy od říčního km 241,4 (České Budějovice) po říční km 91,5 (Třeбенice) včetně výústní části vodního toku Malše po říční km 1,6 a vodního díla Orlík** jen pro plavidla o nosnosti do 300 tun – tj. střední VLTAVA. Tento úsek je v současné době místně nefunkční, připravuje se ale jeho plná funkčnost vybudováním lodních zdvihadel na vodních dílech Slapy a Orlík.

Mezi vodní cesty **využitelné** patřil donedávna:

- vodní tok Berounky od říčního km 37,0 (Beroun) po přístav Radotín. Ministerstvo dopravy sledovalo zájem splavnění řeky Berounky na I. klasifikační třídu vodní cesty, což znamenalo využití pouze pro rekreační plavbu. Splavnění řešila studie „Generel splavnění řeky Berounky z Prahy do Berouna pro I. třídu včetně pasportu (Pöyry Environment a.s. 09/2012). V roce 2019 (hlasováním v Poslanecké sněmovně dne 6.3.2019) byla Berounka vyřazena ze zákona o vnitrozemské plavbě č. 114/1995 jeho novelou.

Rozsah vodních cest na území Středočeského kraje

Hranice Středočeského kraje jsou na Labi cca u přístavu Hněvice (říční km 824) a u Týnce nad Labem (ř. km 936), což činí „středočeskou“ délku splavného **Labe cca 112 km**. U Vltavy je situace složitější. Od soutoku Vltavy s Labem v Mělníku vede vodní cesta síť TEN-T kanálem Hořín – Vraňany (ř. km 0 – 11,55, ale kanál má délku jen 10,11 km), pak k hranici Prahy u Sedlce (ř. km 40) a dále od hranice Prahy u Vraného (ř. km 69,8) po Třeбенice v ř. km 91,6, tj. **Vltava síť TEN-T cca 60,3 km**. Úsek I. třídy od Třeбенic po hranici kraje na Orlíku u Radavy (ř. km 154) má délku dalších 62,4 km; v součtu má tedy „středočeská“ **Vltava cca 122,7 km**.

CELKEM Labe + Vltava = 112 + 122,7 km = 234,7 km na území Středočeského kraje (bez Prahy).

Labská vodní cesta je celkem dlouhá 244,8 km a podle mezinárodní klasifikace vodních cest odpovídá tř. IV a V, Vltavská vodní cesta je dlouhá 239,6 km, z toho 91,5 km je třída IV a 148,1 je tř. I, obě vodní cesty mají dohromady 484,4 km, z toho 336,3 je tř. IV a V, zbytek 148,1 km je tř. I.

Limity pro plavbu

Plavba je omezena Plavební vyhláškou č. 2/2003 Státní plavební správy ze dne 28. ledna 2003 o úpravě čl. 9.04 a čl. 9.07 Řádu plavební bezpečnosti.

Klasifikace a jednotlivé zatřídění úseků Labské a Vltavské vodní cesty plyne z mezinárodních dohod a pro úpravu těchto tras jsou zpracovány potřebné podklady (Generel splavnění Labe a Vltavy, Vodní cesty a.s. 2002-2003), které řeší nezbytné úpravy související s dodržením doporučených směrových oblouků a dále týkající se přestaveb jednotlivých plavebních komor či výstavby nových druhých komor. Z hlediska současného využívání

vodních cest a s ohledem na značné investiční nároky přestavby vodní cesty na cílovou kategorii se z časového hlediska jedná o značně dlouhodobý záměr.

Dle Politiky územního rozvoje (PÚR) ČR ve znění Aktualizace č. 1, která byla schválena usnesením vlády ČR č. 276 ze dne 15.4.2015 je odstavcem (123) vymezen koridor VD1 pro vodní dopravu v úseku Pardubice - hranice SRN. Důvodem vymezení je vytvoření územních podmínek pro zabezpečení splavnosti Labe jako vodní cesty mezinárodního významu (součást TEN-T). Reálnost a účelnost splavnění, potřeba zlepšení parametrů vodní cesty, stanovení podmínek pro vytvoření územních rezerv a možnosti minimalizace dopadů splavnění na životní prostředí mělo být prověřeno Ministerstvem dopravy ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí do roku 2018.

Odstavcem (124) je vymezen koridor VD2 vodní cesty využívané na Vltavě v úseku Mělník (soutok s Labem) - Praha - Třeбенice. Důvodem vymezení je zabezpečení parametrů vodní cesty dopravně významné využívané jako součásti vnitrozemské vodní dopravy a součásti TEN-T. Rovněž zde mělo Ministerstvo dopravy do roku 2018 prověřit potřeby zlepšování parametrů této vodní cesty.

Dle odstavce (130) je jako veřejný terminál a přístav s vazbou na logistická centra (VTP) vymezen na území Středočeského kraje pouze vnitrozemský říční přístav Mělník, jako součást evropské sítě veřejných terminálů a přístavů TEN-T. Územní plánování má prověřit územní podmínky pro umístění rozvojového záměru a podle výsledků vymezit plochu nebo zajistit ochranu území vymezením územní rezervy.

V nedávné době (zhruba do r. 2015) byla dokončena řada staveb zlepšujících parametry a bezpečnost vodních cest. Na území Středočeského kraje to bylo například dokončení úpravy nábrežní zdi v přístavu Mělník (zajištění povodňové ochrany plavidel), modernizace vystrojení plavebních komor Lobkovice, Kostelec nad Labem, Brandýs nad Labem a Poděbrady, rekonstrukce zdí plavebních komor Hradištko, Kostomlaty, Nymburk a Velký Osek, zabezpečení podjezdných výšek železničních mostů Nymburk a Kolín a silničního mostu Poděbrady, zvýšení povodňové ochrany nadjezí Týnec nad Labem a úprava plavební úžiny Chvatěruby. V roce 2020 byla dokončena úprava Vltavské vodní cesty v úseku Mělník - Radotín (zvýšení ponoru na 2,5 m odstraněním lokálních mělčin).

Na jaře 2021 byla dokončena akce „Zabezpečení podjezdné výšky plavebního kanálu Vraňany – Hořín“ na hloubku 7 m (třída Va) včetně 4 silničních, 1 železničního a několika hospodářských mostů a úprava ohlaví plavební komory Hořín. Zahájena je výstavba přístaviště Klecánky - podélného stání délky 80 m pro malá plavidla (termín 10/2021) a přístaviště Davle – plovoucí molo 52 x 2,5 m pro malá plavidla (termín 2/2022). Mezi stavby v přípravě lze zařadit rovněž výstavbu lodních zdvihadel Slapy a Orlík.

Záměry zlepšení splavnosti

Zlepšení splavnosti řeší následující projekty:

- Generální řešení splavnění Labe v úseku Střekov – Mělník (Vodní cesty a.s. 11/2003)
- Generální řešení splavnění Labe v úseku Mělník – Chvaletice (Vodní cesty a.s. 11/2002)
- Středočeský kraj nechal zpracovat zakázku „Územní studie vlivu zlepšení technických parametrů Labské vodní cesty ve Středočeském kraji na udržitelný rozvoj“ (Atelier T-plan, s.r.o. 2011).

Studie tvoří jeden z výstupů projektu LABEL, do kterého je Středočeský kraj na základě usnesení Zastupitelstva Středočeského kraje č. 9-24/2008/ZK ze dne 25.02.2008 zapojen. Projekt LABEL (celý název - „Labe-ELBE – Adaptace na povodňové riziko v povodí

Labe“) spadá do Operačního programu nadnárodní spolupráce - oblast Střední Evropa (Central Europe).

Studie přináší významné závěry a doporučení:

- Modernizace a parametrická přestavba Labské vodní cesty musí v kontextu udržitelného rozvoje území vyváženým způsobem reflektovat všechny hlavní funkce vodního toku:
- přírodní - vodní tok jako zásadní krajinnotvorný fenomén celé severní části Středočeského kraje s řadou lokalit vysoce hodnotných biotopů s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podléhajících režimu přísné ochrany (zejm. Natura 2000) a se zásadním významem pro funkce lesních porostů v území přilehajícím k vodnímu toku.
- vodohospodářská - zdroj významných odběrů povrchové vody pro energetiku, průmysl a zemědělství; významné odběry podzemní vody (vázané na kvartérní štěrkopískové terasy Labe) pro sídelní aglomerace a jednotlivá sídla; zdroj povodňových situací s rizikem ohrožení kulturně historických hodnot a hmotného majetku, vyžadující koordinované koncepční řešení protipovodňové ochrany
- dopravní - vodní cesta jako ekonomicky a environmentálně přijatelná alternativa k ostatním dopravním systémům, zejména dopravě silniční a železniční.

Koncepce „Generálního řešení splavnění Labe“, (varianta „V“) vychází jednoznačně z požadavků na zajištění parametrů Labské vodní cesty jako součásti IV. transevropského multimodálního koridoru sítě TEN-T a hlavní vnitrozemské vodní cesty v parametrech třídy Vb evropské klasifikace vodních cest. Navrhované řešení má dlouhodobý charakter a předpokládá zabezpečení spolehlivosti vodní cesty na jednotlivých plavebních stupních vždy dvěma plavebními komorami o délce 2 x 200 m s obousměrnou nepřetržitou plavbou alespoň jedné z nich. Dostavba a přestavba stávajících objektů plavebních komor v této variantě představuje nejvyšší investiční objemy (poměrně rozsáhlá rozšíření dnešního koryta zejména v obloucích, v dílčích úsecích vytvoření nového koryta v ose mimo stávající vodní tok (průpichy), příp. zásah do břehových částí). Varianta „V“ v parametrech třídy Vb tak v důsledku nároků na zvětšení prostorových parametrů vyvolává řadu zásadních střetů s hodnotami a limity území (Natura 2000, ÚSES, režim podzemních vod), jakož i se záměry na jeho využití, související jednak s koncepcí protipovodňové ochrany přilehlého území a jednak s řadou revitalizačních opatření schválených v rámci závazných částí Plánu oblasti povodí dolního Labe a Plánu oblasti povodí středního Labe.

Z těchto důvodů ÚzS doporučuje k prověření etapovou úpravu Labské vodní cesty s prioritní přestavbou a dostavbou objektů a zařízení v souladu s dohodou AGN a podmínkami sítě TEN-T v úspornějších parametrech třídy Va. Parametry třídy Va vytvářejí vhodnější předpoklady pro využití stávajícího koryta, ve vybraných úsecích s potřebným rozšířením v obloucích 4,0 – 7,5 m, max. do 9,5 m s prohloubením plavební dráhy dnešních jezových zdrží ve stávajícím korytě na plavební hloubku 3,3 m (2,8 + 0,5 m). Rekonstrukce objektů a zařízení v parametrech třídy Va by byla navržena s využitím stávajících MPK jako druhé komory, vedle dostavby nové MPK s rozměry 115 x 2,5 x 4,0 m.

Navržený postup mimo jiné respektuje dohodu uzavřenou mezi Spolkovým ministerstvem dopravy, výstavby a bydlení SRN a Ministerstvem dopravy ČR ze dne 31.07.2006“), kde v části III. bodě 3 Ministerstvo dopravy ČR prohlašuje: „V ČR mají být v dalším úseku Ústí nad Labem – Přelouč zachovány stávající parametry, tzn. ponor plavidel 220 cm, spolu s bezpečností vzdáleností plavidel nade dnem vodní cesty 50 cm plavební hloubky 270 cm“. Tyto parametry odpovídají postupnému přechodu ze IV. třídy na V. třídu v hloubkách stávající vodní cesty i požadavkům dohody AGN.

Podmínky pro úpravu Labské vodní cesty v parametrech třídy Va je nutné v rámci doporučeného prověření konfrontovat a vzájemně koordinovat s požadavky:

- koncepce řešení protipovodňové ochrany dotčeného území (nejen na území Středočeského kraje),
- ochrany a vodárenského využití kolektoru podzemní vody vázaného na kvartérní štěrkopískové terasy Labe,
- ochrany přírody a krajiny, zejména ve vztahu k evropsky významným lokalitám soustavy Natura 2000, vymezeným v přilehlém území
- ochrany funkcí lesa v území v rozsahu území dotčeného změnou hladiny podzemní vody.

Prověřený a projednaný etapový návrh by měl být podkladem pro zapracování krátkodobých a střednědobých záměrů do ÚPD Středočeského kraje a dotčených obcí.

Vzhledem k mezinárodnímu charakteru Labské vodní cesty lze doporučit, aby Středočeský kraj v koordinaci s kraji Ústeckým a Pardubickým uplatnil v rámci aktualizace Politiky územního rozvoje ČR požadavek na zpracování technického řešení LVC v parametrech třídy Va včetně prověření jeho technickoekonomických, územních a environmentálních aspektů.

Koncepce vodní dopravy

Stěžejním evropským legislativním dokumentem pro oblast rozvoje dopravní infrastruktury je nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 1315/2013/EU o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě, které stanoví hlavní zásady EU v oblasti vytváření transevropské dopravní sítě (TEN-T) a určení projektů společného zájmu. Nařízení definuje hlavní zásady rozvoje dopravní infrastruktury včetně opatření, která umožní poskytování kvalitních služeb. Definuje dvouvrstvou evropskou dopravní síť pro železniční síť (samostatně pro osobní a nákladní dopravu), silniční síť, vnitrozemské vodní a námořní cesty, leteckou infrastrukturu a infrastrukturu pro multimodální nákladní dopravu (bimodální a trimodální terminály). Tzv. globální síť TEN-T by měla být dobudována do roku 2050, její podmnožina, tzv. hlavní síť má stanoven termín dokončení do roku 2030. Vnitrozemské vodní cesty na území ČR v podobě Labe od státní hranice s SRN po Pardubice a Vltavy po Třebenice (Slapy) jsou zařazeny do hlavní sítě. Nařízením Evropského parlamentu a rady č. 1316/2013/EU ze dne 11. prosince 2013, kterým se vytváří Nástroj pro propojení Evropy, byly tyto vodní cesty zařazeny do Východního a východostředomořského koridoru. Pracovní plán koridoru z května 2015 identifikuje nespolehlivé plavební podmínky na Labi a další omezení jako kritická úzká místa koridoru.

Významným strategickým materiálem týkajícím se vodních cest v ČR je Zpráva o stavu vnitrozemské vodní dopravy v České republice a možnostech jejího rozvoje, vzata na vědomí usnesením vlády č. 155 ze dne 14. 3. 2012. Vláda výslovně souhlasí s rozvojem vnitrozemské vodní dopravy a uložila ministru dopravy vytvářet podmínky pro možnost aplikování podpory vodní dopravy, pokračovat v přípravě a činit kroky vedoucí k realizaci Plavebního stupně Děčín a Plavebního stupně Přelouč II.

Cílový stav sítě vodních cest v roce 2020

a) Vodní cesty pro nákladní i osobní dopravu

souvislá trvale splavná síť vodních cest, jako součást základní sítě TEN-T, délky 338 km, s parametry umožňujícími konkurenceschopnost vodní dopravy

- Labe splavné až do Pardubic, délky 247 km, parametry odpovídající nejméně Labi v SRN (od státní hranice do Děčína třída Va, rozměr plavidla 137 x 11,5 m, ponor 140 cm a více

po 345 dnů v průměrném roce, 220 cm po 180 dnů v průměrném roce, podjezdná výška 7,0 m; od Střekova do Mělníka třída Va, rozměr plavidla 137 x 11,5 m, ponor 220 cm trvale, podjezdná výška 6,5 m po většinu roku; od Mělníka do Pardubic třída IV, rozměr plavidla 84 x 11,5 m, ponor 220 cm trvale, podjezdná výška 5,25 m po většinu roku)

- Vltava splavná až do Prahy (resp. do Třebenic pod Slapy), pro nákladní i osobní plavbu, délky 91 km, srovnatelné parametry s Labem (od Mělníka do Prahy – Radotína třída IV, rozměr plavidla 110 x 10,6 m, do Prahy - Holešovic rozměr plavidla 137 x 10,6 m, ponor 220 cm trvale, podjezdná výška 7,00 m trvale po Prahu – Holešovice, 5,25 m dále po většinu roku; od Prahy – Radotína pod Slapy třída Va, rozměr plavidla 110 x 11,5 m, ponor 130 cm trvale, podjezdná výška 5,25 m po většinu roku)
- ŘVC ČR plánuje vybudování lodního zdvihadla (dále též LZ) Slapy a učinilo tyto kroky:
 - zařazení vodní cesty v úseku VD Slapy – České Budějovice do aktualizace PUR (tj. vč. LZ),
 - zařazení LZ do ZUR, resp. prodloužení koridoru vodní cesty do zdrže VD Slapy,
 - uplatnění změny územního plánu obce Rabyně – vymezení LZ jako veřejně prospěšné stavby.

b) Rozvoj veřejných přístavů

Ministerstvo dopravy má zájem na vzniku multimodálních (silnice/železnice a dle možností voda) veřejných logistických center, umístěných v dopravně i urbanisticky optimálních lokalitách. Jádrem bude kontejnerový terminál, na nějž budou navazovat další logistické provozy jednotlivých privátních partnerů. Z pohledu vodní dopravy je ve střednědobém horizontu reálná realizace trimodálních terminálů Pardubice, Mělník/Praha (lokalita zajišťující obsluhu Prahy), Lovosice a Ústí nad Labem (nebo jiná analogická lokalita). Mezi funkci propojovacích uzlů je nutno zařadit také síť menších přístavů, zajišťujících obsluhu území s atraktivním obvodem do 50 km, přičemž pozemní doprava je téměř výhradně silniční (železniční jen výjimečně v případě dopravy ucelených souprav vlečka-přístav). Tyto terminály částečně existují, ale jejich funkce není odpovídající (Kolín, Praha – Radotín). Mezi nové perspektivní lokality lze zařadit Nymburk, Toušeň, Kralupy n.V. a zásadní modernizace a rozšíření přístavu Praha – Radotín. V rámci rozvoje přístavní infrastruktury budou ve vhodných lokalitách územně situovány prostory pro přístavní průmyslové zóny (např. Pardubice, Nymburk, Toušeň, Kralupy n.V., Lovosice apod.).

c) Přístavy a přístaviště pro osobní dopravu

zajištění veřejného stání v základních turisticky atraktivních lokalitách (Mělník, Brandýs n.L., Čelákovice, Nymburk, Poděbrady, Kolín, Davle a Štěchovice)

d) Servisní střediska

V současnosti je v provozu 5 servisních center privátních (Děčín, Píšťany u Lovosic, Slapy, České Vrbné a Petrov) a veřejná servisní loď ŘVC v Praze. Specifickým problémem je absence servisních center s možností vytažení plavidel z vody pro revize a drobné a havarijní opravy podponorů. Řešením je pro lodě délky až 110 m výstavba lodního výtahu v přístavu Mělník, případně v jiné lokalitě na Labi. Provéřit je vhodné rovněž efektivnost zřízení lodního výtahu pro menší plavidla v blízkosti Prahy.

Vodní koridor Dunaj – Odra – Labe (D-O-L)

V roce 2018 byla dokončena a v lednu 2019 vládě předložena Studie proveditelnosti vodního koridoru D-O-L. Jejím závěrem je doporučení dále sledovat Dunajsko – Oderskou větev s tím, že Labská větev snižuje efektivitu celého koridoru. Vláda studii vzala na vědomí a uložila ministrovi dopravy zahájit přípravu části Oderské větve v úseku Ostrava – Svinov – státní hranice ČR – Polsko – Kozle (Moravskoslezský kraj). O dalším postupu hájení koridoru vláda rozhodne až po projednání dokumentace SEA, která má být předložena v roce 2023.

Veřejné terminály a přístavy s vazbou na logistická centra

(zpracováno na základě informace Ministerstva dopravy, Odd. dopravní politiky a čisté mobility)

Tuto problematiku řeší „Koncepce nákladní dopravy pro období 2017 – 2023 s výhledem do roku 2030“ zpracovaná Ministerstvem dopravy (soulad s nařízením EU 1315/2013, atd.). Tento strategický materiál schválila vláda ČR dne 25. 1. 2017. Z průběžných jednání vyplynulo, že se z převážné většiny nejedná o situaci, která by zakládala nutnost zřizovat nová zařízení, stávající síť je dostatečná, jde hlavně o zajištění požadovaných technických parametrů a kapacity. Klíčovou otázkou v případě nákladní dopravy je tedy využití stávajících zařízení za současného řešení otázky veřejného přístupu z pohledu poskytování služeb (neutrality přístupu), nikoliv z hlediska vlastnictví. V současné době se neuvažuje o zřizování nových terminálů ve vlastnictví státu.

Lokality ve Středočeském kraji

- Mělník je funkční a rozvíjející se přístav, další rozšíření se připravuje na pozemcích, které jsou již dnes ve vlastnictví přístavu (bývalé loděnice), přístav se využívá zejména pro překládku silnice – železnice a jde o terminál trimodální.
- Přístav v Praze by měl plnit funkci citylogistiky, nicméně projekt nejspíš realizován nebude (je v současnosti řešeno v rámci připravovaného Strategického plánu udržitelné městské mobility Prahy), pozemky byly příliš lukrativní a byly rozprodány developerům. Významný je terminál Uhřetěves, který se ale dále nemá kam rozšiřovat, a proto byl vybudován nový terminál v České Třebové.
- Jako potenciální nové kapacity jsou v územních plánech měst Lysá nad Labem a Nymburk zanesena překladiště pro nákladní lodní dopravu na základě spolupráce těchto měst a Ředitelství vodních cest ČR. V Lysé nad Labem se jedná o lokalitu na pravém břehu poblíž městské části Litol (v trojúhelníku ulic K Labi), v Nymburce na levém břehu poblíž skladovacích sil.

Lokality mimo Středočeský kraj

- Děčín a Ústí nad Labem jsou funkční přístavy napojené na železnici, v případě Ústí n/L jsou záměry soukromého investora na posílení kapacit překládky silnice – železnice. Vše je rovněž v úzké souvislosti s přestavbou uzlu Ústí n/L, která bude nezbytná v souvislosti s návrhem nové železniční tratě do Drážďan (současná trať je kapacitně již zcela nedostatečná na německé straně).
- V Pardubicích byla zahájena výstavba terminálu v průmyslové zóně Černá za Bory. Uvažuje se o výstavbě přístavu Pardubice (pozemky jsou vykoupěny), nicméně je nutné splavnění Labe v úseku Přelouč – Pardubice, což je velmi problematické.
- Přístav Lovosice je funkční, je napojen na železnici, větší význam má funkční terminál Lovosice pro překládku silnice-železnice, u kterého se v současnosti ale nepočítá s dalšími územními nároky.

- Další požadavky by vznikly na základě iniciativy soukromých investorů, ty v rámci středních Čech nejsou zatím identifikovány. Přípravuje se nový terminál Praha-Malešice (ČD Cargo).

Potenciál rozvoje nákladní vodní dopravy na území Středočeského kraje

Středočeský kraj má nejkvalitnější a nejrozsáhlejší vodní cesty v rámci České republiky, a to s celoročním provozem, bez ohledu na vodní stavy. Tyto cesty snesou i mezinárodní srovnání; jsou spolehlivé a kapacitní.

a) dálková nákladní doprava:

Dálková lodní doprava by se měla v duchu EGD (European Green Deal) v budoucnu využívat podstatně více než v současnosti. Sám Středočeský kraj je v tomto směru vybaven kvalitní a spolehlivou plavební infrastrukturou, poněkud horší situace je prozatím s kapacitou a lokalizací veřejných přístavů. Základním předpokladem pro širší využití tohoto potenciálu je ale vyřešení otázky splavnosti úseku Střekov-hranice ČR/SRN.

b) regionální nákladní doprava:

Regionální nákladní doprava územím kraje se koncentruje především na přepravy do Prahy (zejména stavební hmoty) a z Prahy (např. výkopy), menší přepravy směřují na střední Labe, zejména do Kolína a do zatím koncového přístavu ve Chvaleticích. Za pozornost ale stojí nové potenciální přepravy. Jedná se zejména o **budoucí přepravy komunálních odpadů** do krajské spalovny (ZEVO), která má vzniknout v lokalitě elektrárny v Mělníce. Jedná se o cca 450 000 tun/rok. Jednouúčelové překladiště pro **vykládku TKO** v Mělníce by bylo situováno na levém břehu, pravděpodobně na pozemcích Povodí Labe, s. p., a ČEZ, a.s. **Nakládka** by probíhala v překládacích stanicích rozmístěných v rámci kraje. Na umístění překládacích stanic vznikly 2 studie. První z nich vypracoval Institut pro udržitelný rozvoj měst a obcí, o.p.s. v roce 2014, studie ale vycházela ze zcela chybného předpokladu nespolehlivosti vodních cest, což se ale Středočeského kraje netýká. Vzhledem k této hrubé chybě byly v této studii všechny překládací stanice (podle varianty 15-18 stanic) situovány mimo splavné toky, což vyžaduje pozemní dopravu. V roce 2018 zpracovala novou studii společnost Mott MacDonald, kde se již s možností lodní dopravy počítá. Vstupní rozbor systému lodní dopravy, lodního parku, jakož i základní možnosti financování zpracoval pro krajský odbor dopravy v roce 2019 Ing. Petr Forman (forman dixit). Celý systém je nutné dále dopracovat.

Potenciál rozvoje rekreační plavby na území Středočeského kraje

Rozvoji rekreační plavby věnuje v posledních letech kraj velkou pozornost. Kromě dílčího navázání na starší projekt LABEL jde zejména o činnost středočeské Centrály cestovního ruchu a zapsaného spolku Středočeské vodní cesty, (<http://www.stredoceskevodnicesty.cz>). Ten má především získávat dotace, granty a příspěvky, spolupracovat při organizaci a administraci výstav zaměřených na propagaci regionu, podporovat turistické využití vodních cest na Labi a Vltavě, podporovat spojení vodních cest s nabídkou turistického využití ze strany obcí a měst, spolupracovat s hospodářskými komorami či s akademickou obcí. Zásadní je ale spolupráce se státními podniky Povodí Labe a Povodí Vltavy, a také se státním investorem Ředitelství vodních cest ČR, který má připravený etapový program rozvoje přístavišť pro malá plavidla i pro osobní lodní dopravu.

3.12.5 Dopravní dostupnost center

(viz kartogram)

Analýza vycházela z několika faktorů, zejména z kvality dopravní infrastruktury (rychlost a kapacita spojení) a z rozložení a úrovně vyšších center. Analýza byla vyjádřena ve vztahu k SO POU s vědomím, že kvalita dopravní obsluhy v těchto obvodech je rozdílná. Základem byla kvalita možného dopravního spojení (zejména veřejnou dopravou), daná existujícími silničními i železničními trasami.

Druhým významným faktorem byla dostupnost Prahy, též Mladé Boleslavi a v koridoru dálnice D1 prostor Průhonice - Čestlice, které v současné době představují nejvýznamnější nabídku pracovních příležitostí, ale i obchodu a služeb na území Středočeského kraje. Tím bylo přibližně vymezeno území s velmi dobrou dostupností.

Území s dobrou dostupností je v kontaktu s radiálami hlavních silnic a hlavních železničních tratí, které umožňují rychlou dostupnost Prahy. Jsou to oblasti Slánska (D7), Hořovicko (D5, trať Praha – Plzeň), Dobříšsko (D4), Benešovsko (D1-I/3, trať Praha – České Budějovice), Kolínsko – Poděbradsko (D11, I/12, trať Praha – Česká Třebová).

Ve třetí zóně jsou oblasti ležící relativně blízko Prahy, avšak mimo hlavní dopravní trasy či ve větší vzdálenosti od Prahy, ale na hlavních trasách (Příbramsko, Voticko).

Velmi špatnou dopravní dostupnost mají obvody POÚ:

- Jesenicko (Rakovnické) – velká vzdálenost od Prahy, ovlivněna stavem silnice I/6 východně Nového Strašecí.
- Křivoklátsko – poloha mimo hlavní trasy, stav silniční sítě v CHKO Křivoklátsko nelze zásadně zlepšit (obvod má velmi malý počet obyvatel).
- Mšensko – mimo hlavní trasy, špatná i dostupnost bližších center (Mělník a M. Boleslav), stav silniční sítě v CHKO Kokořínsko nelze výrazně ovlivnit.
- Uhlířské Janovice – území mimo radiály, relativně vzdálené od nadřazeného centra Kutná Hora.
- Zruč nad Sázavou – samotné město je napojeno poměrně dobře na dálnici D1, velmi špatná je však navazující silniční síť tohoto mikroregionu (vzdálenost na dojíždění do Prahy je však stejně již příliš velká)
- Sedlčansko – území velmi vzdálené hlavních radiálních tras (D4, I/3). Přímá radiální trasa II/105 je ve velmi špatném stavu. Významné zlepšení může přinést až realizace dálnice D3 ve své poslední etapě Václavice – Vojkov – Mezno.
- Vlašimsko – přes relativně dobré vazby samotného města Vlašim jak na D1, tak na Benešov (II/112) zařazeno mezi nejnižší kategorii. Významná část Vlašimska (Načeradcecko a Čechtice) je velmi vzdálená od vyšších center a má nízkou kvalitu silniční sítě. Pro Čechtice je významná přestavba silnice II/150 k MÚK Loket na dálnici D1.

3.12.6 Dopravní infrastruktura - závěr

Infrastruktura, zejména dopravní, je významným potenciálem pro rozvoj území neboť podstatně ovlivňuje realizaci vazeb v území i spojení s jinými regiony včetně sousedních zemí.

Vzhledem k tomu, že podstatná část mezinárodní a republikové úrovně dopravních sítí vede do Prahy je jejich hustota v území Středočeského kraje vysoká.

Statisticky sledované údaje – kilometry sítě silnic či železnic mají omezenou vypovídací hodnotu, pokud k nim nepřičítáme kvalitativní parametry.

Relativně dobrá je situace u dálnic (D), které jako nové stavby mají odpovídající parametry. Největším deficitem je zejména nedokončení Silničního okruhu kolem Prahy (SOKP) a chybějící úseky radiál D4, D6 a D7. Na území kraje zatím není žádný úsek dálnice D3.

U silnic I. třídy odpovídající parametry nemá (v celé trase) žádná silnice, neboť až na výjimky chybí obchvaty sídel. Významné souvislé úseky jsou zejména na trasách I/3 a I/16. Existující úseky dálnic v řadě případů generují, často ve vazbě na MÚK, rozvoj ekonomických aktivit, zejména však v oblasti logistiky (vzhledem k vytvoření počtu a struktury pracovních míst to pro příměstské území Prahy nelze považovat za přínos). Naopak negativním důsledkem je vyšší zatížení sítí nákladní dopravou.

V případě železnice byly na území kraje modernizovány (resp. optimalizovány) tratě ve směrech Ústí n. L. a Pardubice. Přestavbou však na nich nebyly dosaženy rychlostní parametry hlavních evropských tratí (dohoda AGC). Koridor dálkové železniční dopravy ve směru na České Budějovice je ve fázi realizace. Dokončena není přestavba železničního uzlu Praha, což negativně ovlivňuje i regionální železniční dopravu, která je vlastně v celém rozsahu vedena přes Prahu.

Významným deficitem jsou výstupní úseky dálkových tratí z Prahy, které bez ohledu na to, zda budou mít vysokorychlostní parametry, je nezbytné vést v nových koridorech. Tím bude možné příměstské úseky stávajících tratí plně využít pro regionální hromadnou dopravu.

3.12.7 Dopravní infrastruktura – změny zaznamenané v aktualizaci 2021

V tabulce přiložené k tomuto textu („Veřejně prospěšné stavby sledované v ZÚR SK a nové záměry poskytovatelů - 08/2021“) je provedena analýza sledovaných záměrů.

Jsou zde vyznačeny stavby realizované, stavby, jejichž průběh by měl být upraven a také nové záměry poskytovatelů.

V roce 2021 budou pravděpodobně zahájeny tyto stavby:

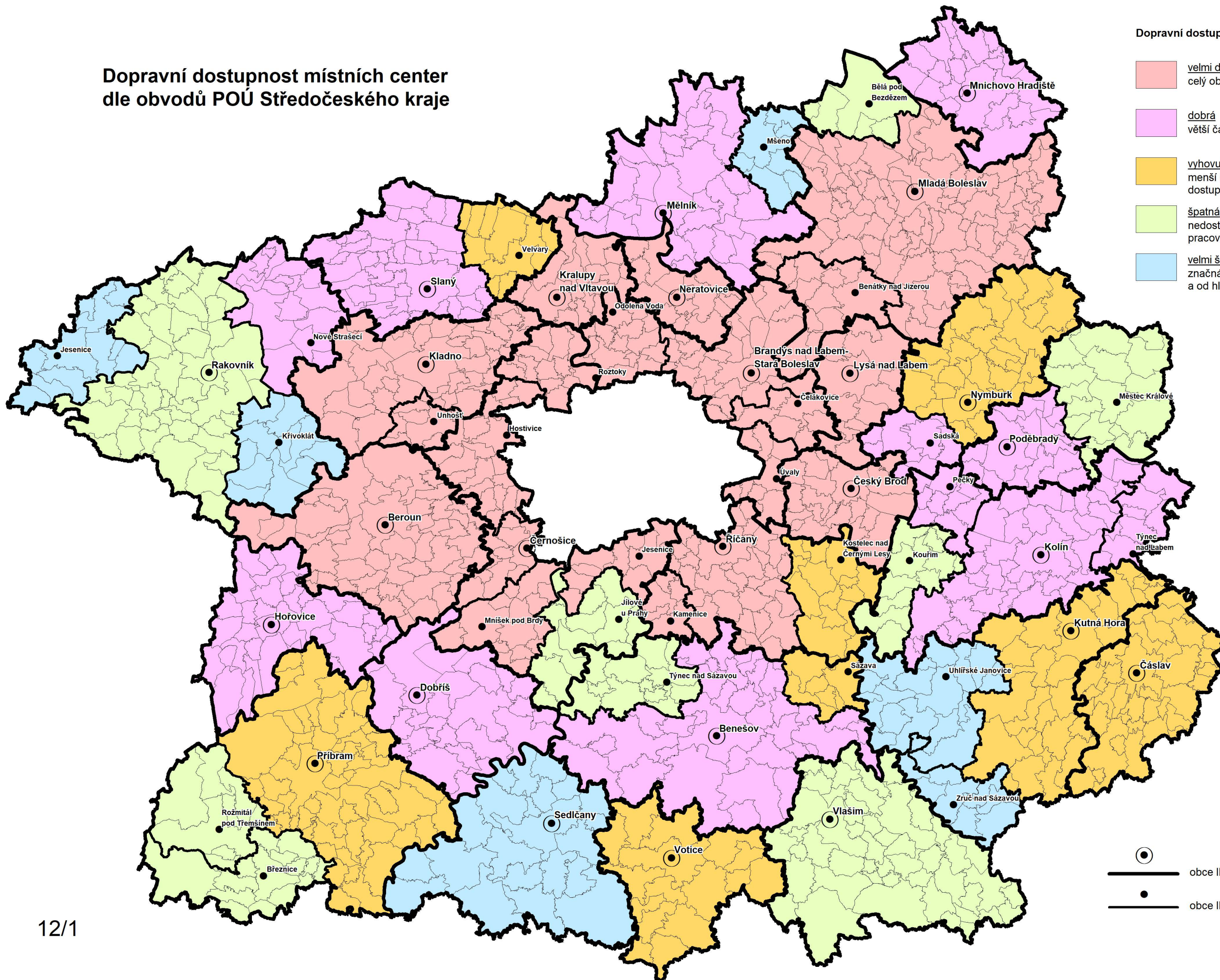
- D4 – Háje – Milín
- D4 – Milín - Lety
- D6 – Krupá, obchvat
- I/3 – Olbramovice, obchvat
- I/9, I/16 – Mělník, obchvat, 2.stavba
- 2.etapa obchvatu Jesenice - silnice II/101

Kromě uvažované trasy metrobusu Jesenice – Depo Písnice (viz ÚAP SK 2017), která je již promítnuta do ÚP Jesenice, se zvažuje kolejové propojení depo Písnice - Jesenice u Prahy. Kolejové propojení prověřuje 5.aktualizace ZÚR SK.

Dopravní dostupnost místních center dle obvodů POÚ Středočeského kraje

Dopravní dostupnost místních center :

- velmi dobrá**
celý obvod, resp. podstatná část
- dobrá**
větší část včetně větších měst
- vyhovující**
menší část s přijatelnou
dostupností centra obvodu
- špatná**
nedostupnost vyšších center s nabídkou
pracovních příležitostí a služeb
- velmi špatná**
značná vzdálenost od středních center
a od hlavní silnice (D, 1.tř.)

- obce III. stupně a hranice jejich obvodů
- obce II. stupně a hranice jejich obvodů

3.13 Technická infrastruktura

3.13.1 Zásobování pitnou vodou

Dokumenty státní politiky ČR v oblasti vod jsou po vstupu do EU plně koordinovány s právem Evropských společenství, zejména se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, která stanovuje rámec pro činnost v oblasti vodní politiky. Cíle vodního hospodářství v ČR vycházejí ze Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030, kterou schválila vláda dne 2.5.2016. Zásadou je udržitelné hospodaření s omezeným vodním bohatstvím, to je sladění požadavků na užívání vodních zdrojů s požadavky na ochranu vod a na snížení škodlivých účinků hydrologických extrémů - povodní a sucha. Jednou ze strategických priorit Ministerstva zemědělství je zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou.

Česká republika ratifikovala v roce 2001 Protokol o vodě a zdraví, vyhlášený OSN v r. 1999. Všichni lidé by podle něj měli mít nárok na pitnou vodu dobré kvality. Ve vyspělých zemích patří její dostatek, obdobně jako odvádění a čištění odpadních vod, ke standardním požadavkům obyvatel. Úroveň vodohospodářské infrastruktury v oborech vodárenství a kanalizací tak jednoznačně definuje vyspělost společnosti a významně se podílí na dvou pilířích SWOT analýzy - životním prostředí i sociální soudržnosti a spokojenosti obyvatel.

Ve Středočeském kraji je v mezikrajském srovnání úroveň zásobování pitnou vodou v některých ukazatelích stále poněkud slabší. Podle údajů Ministerstva zemědělství a Českého statistického úřadu bylo v roce 2019 v kraji připojeno na vodovod pro veřejnou potřebu pouze 86,5 % z celkového počtu obyvatel, což řadí Středočeský kraj na předposlední místo mezi kraji ČR. V kraji tak nemá přístup ke kvalitní vodě z veřejného vodovodu přes 200 tis. obyvatel. V celé České republice bylo vodou z veřejného vodovodu zásobováno 94,6 % obyvatel, z regionálního pohledu pak nejvíce v Hl. m. Praze (100 %), v Karlovarském kraji (100 %) a v Moravskoslezském kraji (99,9 %), poslední je Plzeňský kraj (85,9 %). Vodovodní síť je však ve Středočeském kraji nejdelsí - dosahuje zhruba 11 000 km a je na ní nejvyšší počet vodovodních přípojek (přes 300 000), zatímco např. v Praze je to jen zhruba 3 600 km a 113 000 přípojek.

V roce 2019 bylo pro potřebu Středočeského kraje vyrobeno celkem 65 890 000 m³ pitné vody. Vody fakturované bylo 55 227 000 m³, tj. 84 %, z toho 70 % pro domácnosti a 30 % pro ostatní odběratele (vybavenost, průmysl, zemědělství). Nefakturované vody bylo 16 %, z toho ztráty činily 14 % a ostatní nefakturované odběry činily 2 %. Specifické množství fakturované vody bylo v kraji 126,9 litrů na osobu a den (průměr za ČR byl 133,8 l/os/den), specifické množství vody fakturované domácnostem bylo 89,7 l/os/den (v ČR 90,6 l/os/den). Průměrná cena pro vodné byla v kraji 41,9 Kč/m³ bez DPH (v ČR 39,3 Kč/m³).

Extenzivní vývoj zásobování vodou byl ukončen v r. 1989. Po desetiletích trvalého růstu potřeb vody, budování centrálních zdrojů pitné vody a rozsáhlých vodárenských soustav nastal zlom, kdy zejména díky prudkému růstu cen vody pro obyvatele došlo k stejně razantnímu poklesu spotřeby a výroby pitné vody (v rámci ČR proti roku 1989 na cca 48 % v roce 2015). Dlouhodobě se též nedaří významně snížit ztráty vody, které klesají velmi pomalu (cca 1 % za rok).

Jedním ze strategických cílů stanovených Ministerstvem zemědělství k roku 2030 je podpora a regulace oboru vodovodů a kanalizací pro zabezpečení vodohospodářských služeb obyvatelstvu. Nástrojem má být otevření dotační podpory pro výstavbu a technické zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací zejména pro malé obce (do 1 000 ekvivalentních obyvatel), včetně propojení vodárenských soustav k zabezpečení dostatku pitné vody v období sucha.

V gesci MZe byly poprvé v roce 2004 zpracovány Plány rozvoje vodovodů a kanalizací jednotlivých krajů (PRVK), schválené příslušnými krajskými zastupitelstvy. Materiály PRVK by měly být podkladem pro veškeré územně plánovací dokumentace, jejich každoroční aktualizace však závisí na odpovědnosti každé obce a není spolehlivá.

Vodárenské soustavy a významné skupinové vodovody Středočeského kraje

Vodárenské systémy centrální části Středočeského kraje jsou provázány se zásobováním Prahy. Kvalitní zdroje podzemní vody, dostatečně kapacitní, se nacházejí pouze v severní části kraje, v prostoru české křídové tabule a zásobují řadu sídel v pásu Rakovník, Kladno, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk a Kolín. V centrální a jižní oblasti kraje se v zásobování pitnou vodou uplatňují rozhodující zdroje povrchové - vodárenské nádrže Želivka, Vrchlice, Klíčava, Obecnice, Pilská a Lážská, upravuje se i voda z Vltavy s odběry pod nádrží Orlík.

Zásobení obyvatel pitnou vodou je v současné době zajišťováno ve Středočeském kraji třemi rozsáhlými oblastními vodovody. Nejrozsáhlejší je Středočeská vodárenská soustava, která zásobuje Prahu a centrální a jihovýchodní část Středočeského kraje a zasahuje i do kraje Vysočina. V severozápadní části kraje je provozován Oblastní vodovod Kladno – Slaný – Kralupy - Mělník (KSKM), který zasahuje až do oblasti Rakovníka. Významným vodovodem ve východní části kraje je Oblastní vodovod Kutná Hora – Kolín - Čáslav, skládající se ze dvou do jisté míry samostatně provozovaných skupinových vodovodů. Významné skupinové vodovody jsou vystavěny i pro zásobení Příbrami, Rakovníka, Mladé Boleslavi, Nymburka a Poděbrad.

Středočeská vodárenská soustava má tři klíčové zdroje vody - vodárenskou nádrž Švihov na Želivce s úpravnou vody Želivka (kapacita 6750 l/s), podzemní zdroje s umělou infiltrací z řeky Jizery s úpravnou vody Káraný (kapacita 1900 l/s) a odběr z Vltavy s úpravnou vody Podolí (kapacita 2500 l/s, dnes není využíván, je k dispozici jako náhradní zdroj).

Z Želivky přivádí upravenou vodu 52 km dlouhá štola do vodojemu Jesenice, z Káraného dva starší přivaděče dopravují vodu do vodojemu Flora, třetí novější přivaděč je zaústěn do vodojemu Ládví.

V rámci Středočeské vodárenské soustavy jsou zásobovány tyto hlavní oblasti:

- přímo z úpravny vody Želivka:
 - oblast Zruče n. Sázavou
 - oblast Havlíčkova Brodu v kraji Vysočina
 - skupinový vodovod Humpolec – Pelhřimov – Pacov v kraji Vysočina
- ze štolového přivaděče do Prahy
 - skupinový vodovod Štěpánka se zásobováním oblasti Vlašimi
 - skupinový vodovod Všechlapy - Divišov z ČS Všechlapy
 - skupinový vodovod Benešov – Sedlčany (napojeno v r. 2015) a SV Mirošovice - Senohraby z odběrného místa Javorník
 - skupinový vodovod Region Jih a SV Kamenice z ČS Brtnice
- ze zdroje Káraný
 - skupinový vodovod Milovice – Mladá
 - skupinový vodovod Luštěnice
 - skupinový vodovod Brandýs n. L. - Zápý - Toušeň - Nehvizdy - Čelákovice - Dřevčice
 - skupinový vodovod Veleň - Sluhy - Brázdim - Polerady
 - skupinový vodovod Horoušany - Úvaly - Jirny (Úvalský vodovod)
 - skupinový vodovod Rohožník - Škvorec - Tuklaty
- z rozvodu a vodojemů hlavního města Prahy
 - z vodojemu Jesenice (z ČS Vestec) Posázavský skupinový vodovod (Hradištko, Bohuliby, Kamenný Přívoz, Jílové, Sázava, Týnec n. S., Brodce, Pecerady, Borek, Luka p. M., Studené, Žampach, Kamenný Újezdec, Davle, Měchenice, Sloup, Hvozdnice, Prosečnice, Krhanice,), SV Safína - Hodkovice, SV Jesenice - Jirčany - Radějovice - Sulice, SV Jesenice - Osnice - Modletice, SV Průhonice - Čestlice, Poberounský SV Radotín - Černošice - Kosoř, SV VOVEVRA (Libeň, Libeň, Ohrobec, Zvole, Vrané nad Vltavou)
 - z vodojemu Kopanina skupinový vodovod BKDZH (Beroun, Králův Dvůr, Zdice, Hořovice včetně odboček pro Jinočany, Chrášťany, Dobříč, Tachlovice, Rudná, Drahelčice, Loděnice, Vráž, Levín, Trubín, Černín, Knížkovice, Tmaň, Lounín, Stašov, Svatá, Chodouň, Praskolesy, Lochovice, Netolice, Obora, Libomyšl, Chrustenice, Podluhy, Rpety, Záluží, Tlustice, Žebrák, Chlustina), SV Roztoky – Velké Přílepy (včetně obcí Horoměřice, Černý Vůl, Úholičky a Únětice), SV Kněževes - Tuchoměřice - Statenice, propoj se skupinovým vodovodem KSKM
 - z vodojemu Ládví obec Bořanovice
 - z vodojemu Klíčov obec Přezletice
 - z vodojemu Kozinec město Říčany
 - z Prahy - Řeporyjí SV Ořech - Zbuzany

Vodárenská soustava KSKM (Kladno – Slaný – Kralupy – Mělník)

Soustava využívá především zdroje podzemní vody - prameniště Mělnická Vrutice, Liběchovka a další zdroje a povrchový zdroj - vodárenskou nádrž Klíčava s úpravnou vody 180 l/s. Z vodojemu Kopanina je systém KSKM propojen s Pražským vodovodem.

Z vodárenské soustavy se oddělují jednotlivé větve skupinových vodovodů:

- oblast Mělnická Vrutice – Chloumek - Lužec - Mělník - Dolany
- Dolany - Kozinec - Buštěhrad - Kožová Hora -Lidice

- Kožová Hora - Vápenec
- VN Klíčava - Vápenec - Kamenné Žehrovice - Rozdělov - Kladno (Sýkořice, Tuchlovice)
- Stochovský skupinový vodovod (Rynholec, Nové Strašecí, Mšec, Lány)
- Slánský vodovod
- Všetaty - Neratovice
- Odolena Voda - Zdiby - Klecany - Řež
- Hostouň - Hostivice - Jeneč - Dobrovíz

Vodárenská soustava Kutná Hora – Kolín – Čáslav

Oblast je zásobována z vodárenské nádrže Vrchlice (kapacita úpraven vody Trojice 230/s) a podzemních zdrojů Kolína (kapacita úpraven cca 120 l/s. Zásobování města Čáslav doplňuje voda přebíraná z kraje Vysočina. Soustavu tvoří:

- skupinový vodovod Kutná Hora - Čáslav (Bratčice, Tupadly a další)
- skupinový vodovod Kolín (Sendražice, Štítary, Zibohlavy, Ovčáry, Tři Dvory, Chocenice, Břežany I, Plaňany, Velim, Nebovidy, Červené Pečky, Libenice)

Samostatné skupinové vodovody v kraji

- Nymburk - Poděbrady (prameniště Kluk, Choťánky, zásobené obce Nymburk, Bobnice, Kovansko, Straky, Zbožíčko, Zvěřinec, Sadská, Městec Králové, Vlkov nad Lesy, Nový, Sloveč, Kněžice, Osek a další)
- Jevany - Kostelec nad Černými Lesy (prameniště Nučice, Výžerky a Bulánka, další zásobené obce Prusice, Nučice, Výžerky, Krymlov, Oleška, Bulánka, Kouřim, Zásmuky)
- Příbram (zdroje VN Pílská, Lázká s úpravnou vody Kozičín, VN Obecnice s ÚV Hvězdička, Vltava - Solenice s ÚV Hatě, zásobovací větve směr Dobříš, Milín, Modřovice, Hluboš)
- Rakovník (prameniště Rakovník a Líšany, další zásobené obce Senec, Lubná, Pavlíkov, Olešná, Chrást'any, Nový Dvůr, Nesuchyně, Krupá, Příčina, Petrovice)
- Mšeno (prameniště Vojtěchov, zásobené obce v severní části Mělnicka a na Mladoboleslavsku)
- Mladá Boleslav (prameniště Bradlec, Rečkov a Choboty, další zásobené obce Bakov nad Jizerou, Kosmonosy a další)
- Benátky n. Jizerou (místní prameniště I a II, další zásobené obce Sedlec, Zdětín)
- Dobrovice na Mladoboleslavsku
- Karlík - Lety - Dobřichovice
- Milovice - Zbožíčko - Straky
- Mohelsko - Koryta na Mladoboleslavsku

Významné průmyslové vodovody

Alpiq Generation (CZ) s.r.o. (dříve elektrárna Kladno) vlastní tři průmyslové vodovodní řady - přiváděče užitkové vody z Vltavy od jezu Dolany přes úpravnu vody Úholičky do Kladna:

I. vodovodní řad DN 450 (hrdllová litina 480x20 mm, uveden do provozu roku 1941, ochranné pásmo 1.5 metru od vnějšího líce stěny potrubí - celková šířka ochranného pásma je 3,48 metru)

II. vodovodní řad DN 450 (hrdlová litina 480x20 mm, uveden do provozu roku 1950, ochranné pásmo 1.5 metru od vnějšího líce stěny potrubí - celková šířka ochranného pásma je 3,48 metru)

III. vodovodní řad DN 700 (ocel 725x8 mm, uveden do provozu roku 1963, ochranné pásmo 2.5 metru od vnějšího líce stěny potrubí - celková šířka ochranného pásma je 5,725 metru)

Dále vlastní hlavní vodovodní řady (DN300 až DN700) v areálu bývalé Poldi Kladno – nyní Průmyslová zóna Kladno.

Další přivaděč užitkové vody z Vltavy od ČS Solenice přes úpravný vody Háje a Hatě do Příbrami provozuje 1. SčV. Přivaděč sloužil především pro Rudné doly a zásobení Příbrami vodou, v současné době je využíván z 80 % pro průmysl a z 20 % pro komunální vodovod.

Ostatní větší odběratelé užitkové vody jsou situováni do blízkosti vodních toků a neprovozují tedy významnější přivaděče (ÚJV Řež u Prahy, SYNTHOS Kralupy, Elektrárna Horní Počaply, Spolana Neratovice, Dalkia Kolín a další).

Realizace záměrů

- vodovod Nová Ves - Spomyšl - Býkev (ORP Kralupy a Mělník, VPS V02) byl realizován v roce 2011
- vodovod Zbečno - Roztoky (ORP Rakovník, VPS V03) nebyl a nebude realizován z finančních důvodů, Sýkořice jsou napojeny z VN Klíčava, ostatní obce využívají místní zdroje, Zbečno se má napojit ze Sýkořic - vyřadit z nadmístních záměrů
- vodovod Uhlířské Janovice - Čekanov (ORP Kutná Hora, VPS V09) byl realizován
- vodovod Vlašim (ORP Vlašim, VPS V10) byl realizován v roce 2014
- vodovod Benešov - Sedlčany (ORP Benešov a Příbram, VPS V12) byl realizován v roce 2015
- vodovod Chářovice - Pecerady - Podělsy (ORP Benešov, VPS V13) byl realizován v roce 2009 napojením na SV Týnec
- SV Zbraslav - Mníšek z vodojemu Zbraslav - Baně (Mníšek pod Brdy, Jíloviště, Všenory, Stříbrná Lhota, Kytín, Klínek, Líšnice, Řitka, Řevnice, Trnová, Čisovice, Zahořany, Nová Ves pod Pleší a další) - přivaděč vodojem Baně - Mníšek pod Brdy včetně napojení obcí byl realizován a zkolaudován v roce 2016

Záměry nadmístního významu dle ÚAP ORP 2020

Výstavba skupinového vodovodu CHOPOS - stavba je navržena přes správní území obcí Vranov, Ostředek, Čakov, Křečovice, Kozmice, Teplýšovice a Struhařov (viz ÚAP ORP Benešov).

Záměry dle PRVK s komentářem k roku 2020

Vodovodní řad DN 1000 z vodojemu Jesenice II do jihovýchodní části Prahy dosud nerealizován, koridor se nemění.

SV BKDZH se rozšíří do obcí Dobříč, Tachlovice, Nučice, dále je uvažováno s připojením obcí Bavoryně, Bubovice, Hudlice, Mezouň, Malé Přílepy, Železná, Lhotka u Berouna – místní části obce Chyňava, Vysoký Újezd vč. místní části Kozolupy, Lužce, Mořina vč. místní části Trněný Újezd, Tetín, Trubská a Křižatky – místní části Králova Dvora. Po roce 2015 pak i obcí Koněprusy, Mořinka a Nenačovice, Otmič, Kotopeky vč. místní části Tihava a Lhotka

Vodárenská soustava pro obce Křivoklátska (Křivoklát, Městečko, Velká Buková, Nezabudice, Pustověty, Nový Dům, Račice, Zbečno a Sýkořice na Rakovnicku) - dle veřejné soutěže z r. 2014 záměr **není realizovatelný** z finančních důvodů a obce si vodovody zajišťují samostatně. Sýkořice jsou napojeny z VN Klíčava, Křivoklát se napojí ze studní Městečko, ostatní obce využívají místní zdroje, Zbečno se má napojit ze Sýkořic.

SV Škvorec - Tuklaty - Nová Ves - Český Brod - vodovod **je realizován** (kromě napojení Českého Brodu). SV zásobí obce Břežany II, Dobročovice, Květnice, Nová Ves II, Rostoklaty, Škvorec, Tlustovousy, Třebohostice a Tuklaty. Napojen je na Pražskou vodovodní síť, předávacím místem je ČS Rohožník, vodovod provozuje VODOS Kolín. Dodávka vody z ČS Rohožník nedostačuje potřebám a provozovatel v současné době prověřuje možnost napojení na jiné přivaděče vody. Český Brod je zásoben z místních zdrojů, dle ÚPN je navržen přípoj na SV přes Novou Ves II jako rezervní zdroj vody.

SV VOVEVRA (vodovod Vestec - Vrané nad Vltavou, ORP Černošice) **má být rozšířen pro mikroregion Dolnobřežansko** (změna PRVK 2014). Stávající napojení na Želivský přivaděč prostřednictvím ČS Jesenice má být nahrazen napojením na ČS Vestec - Safina, odkud jsou již zásobeny Zlatníky - Hodkovice a Dolní Břežany. Z ATS Hodkovice je ale navržen nový řad vedený jižně od Dolních Břežan, který bude pokračovat k plánovanému VDJ Zvole, odkud budou napojeny obce Ohrobec a Březová a z Březové Vrané nad Vltavou a odkud budou napojeny stávající vodovody v obcích Libeň a Libeň (cca 10 km řadů DN 200 až DN 300, nové ATS a 3 vodojemy).

SV Vranov - Ostředek (ORP Benešov, změna PRVK 2015) se má připojit na Želivský přivaděč ve Vranovské Lhotě a výhledově zásobit i Přestavlky u Čerčan, Hvězdonice, Chocerady a Kozmice. Pro Svazek obcí CHOPOS zpracovaná **DŮR - Skupinový vodovod CHOPOS** (VRV a.s. Praha, Ing. Kasal, červenec 2016), podle které má být vodovod napojen na Želivský přivaděč u obce Křešice a má zásobit obce Divišov, Křešice, Vlkov, Teplýšovice, Čeňovice, Jezero, Bořeňovice, Ostředek, Vranov, Vranovská Lhota a Bezděkov a dotovat obce Čakov, Tatouňovice, Struhařov a Chotýšany. Stavba zahrnuje cca 20 km hlavních řadů DN 80 až DN 300, 2 vodojemy a 2 čerpací stanice.

SV Bernardov – Habrkovice – Sv. Mikuláš napojený na přivaděč Kutná Hora – Čáslav se rozšíří do obcí Brambory, Horka, Horušice a Sulovice (ORP Čáslav, změna PRVK 2016)

SV Region – jih má být rozšířen do dalších obcí v ORP Říčany (např. Kunice, Strančice, Černé Voděradky), řídicí vodojem Bartošky 2 x 500 m³ bude rozšířen o dalších 2 x 800 m³, optimalizovány mají být tlakové poměry (změny PRVK 2017, 2019, 2020). Mapové přílohy nejsou vešměs k dispozici.

Z plánovaných záměrů uvedených ve změnách PRVK 2017 – 2020 je zřejmý trend napojování dalších obcí a jejich místních částí na stávající skupinové vodovody, jelikož místní vodní zdroje – studny jsou často pro rozvoj obcí nevyhovující jak po kvalitativní stránce, tak i z hlediska kolísající či nedostatečné vydatnosti. Vesměs se však jedná o řešení v rámci jedné či několika sousedních obcí v rámci jednoho ORP. Tyto změny PRVK je nutno zapracovat do ÚAP jednotlivých ORP a do územních plánů obcí, ale nejsou zařazeny mezi veřejně prospěšné záměry krajského významu.

Krajské záměry nadmístního významu z r. 2018

Rozšíření vodárenské soustavy v koridoru dálnice D3 - Cílem projektu je vybudování vodovodního přivaděče v lokalitách, kterými má procházet dálnice a které se již nyní potýkají s problémy se zdroji pitné vody z hlediska množství a někdy i kvality. Podle studie proveditelnosti "Dálnice D3 - středočeská část, Praha - Nová Hospoda" (VRV a.s. 12/2016) bude vybudován vodárenský systém propojující Posázavský skupinový vodovod se Skupinovým vodovodem Benešov, který umožní připojení 38 obcí (203 částí obcí, až 20 000 obyvatel). Systém je rozpracován ve 4 variantách, doporučená varianta zahrnuje cca 61 km přivaděčích vodovodních řadů, 9 čerpacích stanic a 4 vodojemů.

Podrobněji je rozpracována oblast "Křňany - zásobení vodou, aktualizace studie proveditelnosti" (VRV a.s. 12/2020) rovněž ve 4 variantách.

Zajištění zabezpečení dodávky vody pro území Středočeského kraje v rámci Pražské metropolitní oblasti - Cílem je zabezpečit dostatečné množství pitné vody v lokalitách v blízkosti Prahy, tj. především zajistit větší množství vody dodávané z pražské distribuční sítě a posílení akumulace. V roce 2018 probíhala příprava studie proveditelnosti, ze které vyplyne návrh na rozšíření vodárenské soustavy na území Středočeského kraje. Scénáře vývoje potřeby vody a využitelných zdrojů vody budou posuzovány k rokům 2025, 2030 a 2050. Řešené území zahrnuje Benešov, Beroun, Brandýs n/L. - St. Boleslav, Český Brod, Černošice, Dobříš, Kladno, Kralupy n. Vlt., Lysou n/L., Mělník, Neratovice, Říčany a Slaný. Výstupy by měly být hotovy v dubnu 2021 a včetně dodatků v říjnu 2021.

Přehled schválených opatření Radou kraje, která se snaží reagovat na nejpálčivější boj se suchem v nejrizikovějších oblastech středních Čech:

1. **Rekonstrukce vodovodní shybky skupinového vodovodu u obce Obříství**
 - Tento skupinový vodovod propojuje klíčový zdroj soustavy (prameniště Mělnická Vrutice) na pravém břehu Labe se spotřebištem na levém břehu Labe. Podchod pod Labem je kritické místo. Shybka je v nevyhovujícím technickém stavu,
 - Přes skupinový vodovod je zásobováno cca 250 000 obyvatel,
2. **Rekonstrukce přírodního zásobního řadu včetně modernizace a posílení kapacity čerpací stanice Hostouň**
 - Rekonstrukce je nezbytná pro plynulé zásobení Kladna z Prahy přes vodojem Kopanina do vodojemu Kožova Hora (propojení s pražským vodovodem).
 - Po posílení čerpací kapacity a rekonstrukci přivaděče by bylo možné z Prahy zásobovat prostřednictvím soustavy KSKM téměř celou oblast Kladenska a Mělnicka.

3. Propojení vodárenských systémů Nymburka a Mladé Boleslavi

- Jedná se o propojení vodárenských systémů Nymburka a Mladé Boleslavi v prostoru Benátecké Vrutice za účelem zvýšení zabezpečení dodávek vody do oblasti Milovic, Lysé nad Labem a okolí.

4. Obnovení čerpání důlní vody na Kladensku

- Nedostatečný přítok do vodní nádrže Klíčava by bylo vhodné podpořit obnovením přečerpávání důlních vod do přítoků vodní nádrže.
- Současně by se vyřešil i problém s možným vývěrem důlních vod na povrch nebo kontaminace v areálu bývalé Poldi Kladno.

5. Posílení zásobování pitnou vodou oblasti Škvorecka

- V obci Květnice, Škvorec, Tuklaty je nedostatek pitné vody, dochází k intenzivnímu rozvoji bytové výstavby. Deficit vody se projevuje především v letních měsících.
- Nezbytnou investicí pro zásobování oblasti se jeví výstavba vodovodního přivaděče okolo Jiren.
- Pravděpodobně bude nutné rozšíření vodojemu Škvorec a výstavba nového vodojemu Květnice.

6. Rozšíření VDJ Kopanina za účelem posílení dodávek vody na Berounsko a Kladensko

7. Projekt Úpravna vody Antonín v Rakovníku

- projekt Vodohospodářského sdružení obcí Rakovnicka

8. Propojení skupinového vodovodu Stebno – Jesenice – Rakovník

- projekt Vodohospodářského sdružení obcí Rakovnicka
- Rakovnicko patří mezi oblasti Středočeského kraje nejvíce postižené suchem, jehož důsledky se negativně projevují při zásobování obyvatel pitnou vodou. Z tohoto důvodu jsou hledány možnosti posílení jak z místních zdrojů, tak i napojením na zabezpečené „nadobecní vodárenské systémy“.
- Investiční představuje zkapacitnění stávajícího přivaděče ze Severočeské vodárenské soustavy do skupinového vodovodu Jesenice a vybudování nového přivaděčího řadu v celkové délce cca 22 km do Rakovníka včetně souvisejících vodárenských objektů. Toto propojení zároveň umožní zásobení několika spotřebišť po trase přivaděčího řadu, jedná se o obce Šanov, Pšovlky, Švihov a Oráčov, zařízení věznice Oráčov a místní části Chotěšov a Bedlno.

9. Vodovodní přivaděč v koridoru dálnice D3 – „etapa 0“

- vodárenský systém propojující Posázavský skupinový vodovod se Skupinovým vodovodem Benešov (viz výše)

3.13.2 Čištění odpadních vod, kanalizace

Úroveň odvádění a likvidace odpadních vod patří k základním atributům vyspělé společnosti a představuje jeden ze základních ukazatelů životní úrovně obyvatel. Odstraňování komunálního i průmyslového znečištění je pro dosažení dobrého stavu vod a navazujících ekosystémů v krajině naprosto nezbytné.

V základním ukazateli (podílu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu) Středočeský kraj stále významně zaostává za počtem obyvatel připojených na vodovod. Podle MZe a ČSÚ bylo v r. 2019 připojeno na kanalizaci 74,4 % obyvatel, to je o 3,9 % více než v roce 2015. V mezikrajském srovnání je Středočeský kraj stále na předposledním místě před Libereckým krajem, průměr v ČR je 85,5 % připojených obyvatel. Dle údajů od hlavních provozovatelů kanalizací bylo v kraji v roce 2019 do kanalizací vypuštěno 51 489 000 m³ odpadních vod bez zpoplatněných srážkových vod, z toho bylo splaškových vod 36 517 000 m³ a průmyslových a ostatních vod 14 972 000 m³. Čištěno bylo celkem 99,7 % vod vypouštěných do kanalizace. Výše stočného v kraji činila průměrně 34,2 Kč/m³ bez DPH (v ČR 34,7 Kč/m³).

Míra připojení obyvatel na vodohospodářskou infrastrukturu je ve Středočeském kraji ovlivněna vysokým podílem obcí do 2 000 ekvivalentních obyvatel. Vysoký podíl menších obcí se odráží rovněž v nejvyšším počtu ČOV v kraji v rámci ČR. Celkem jich bylo v roce 2018 v provozu 516, tj. o 16 více než v roce 2017. Terciální stupeň čištění má 72,1 % ČOV v kraji, což je po Jihomoravském kraji druhá nejvyšší hodnota.

Systemy kanalizačních sítí a čistíren odpadních vod jsou vybavena veškerá města Středočeského kraje. Díky rozsáhlým investicím do této oblasti je částečnými či úplnými systémy vybavena i řada obcí a jejich administrativních částí (bez ohledu na jejich velikost). V těchto městech, obcích či jejich administrativních částech je tedy situace do určité míry vyřešená, zpřísňující se legislativa v oblasti přípustného znečištění povrchových a odpadních vod vyvolává ale neustálé potřeby na rekonstrukce či intenzifikace čistíren odpadních vod. Investice budou dále nutné do obnovy a rozšíření kanalizačních sítí.

U značné části menších sídelních celků je však možné obecně konstatovat, že současně provozované způsoby nakládání s odpadními vodami nevyhovují požadavkům vyplývajícím z platné legislativy. Průměrná obec je vybavena kanalizací, která právně neexistuje, provedením připomíná dešťovou kanalizaci a funkčně je kanalizací jednotnou. Část obyvatel je do této kanalizace napojena přes septiky, jejichž funkčnost a údržba (pravidelnost vyvážení) se nekontroluje, zbývající část je napojena přímo do těchto kanalizací nebo do vodních toků bez jakéhokoliv předčištění. Menší část rodinných domků a rekreačních objektů je vybavena bezodtokými jímkami (žumpami), které jsou vyváženy na zemědělské pozemky nebo blízké ČOV. Tyto jímky však většinou nevyhovují současným technickým předpisům frekvencí vyvážení ani vodotěsností. Počet obyvatel likvidujících odpadní vody tímto způsobem je značně vysoký, v některých okresech je srovnatelný s počtem obyvatel napojených na kanalizaci. V celokrajském měřítku činí tento podíl cca 25 % obyvatel.

Na území Středočeského kraje se dle PRVK nachází 25 měst a aglomerací, jejichž odpadní vody jsou čištěny na čistírnách odpadních vod s kapacitou vyšší než 10 000 EO resp. 600 kg BSK₅/den. Jedná se o následující města či aglomerace – Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem, Čáslav, Čelákovice, Český Brod, Hořovice, Kladno – Vrapice, Kolín, Kouřim, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav I – Neuberk, Mladá Boleslav II., Mnichovo Hradiště, Nymburk, Poděbrady, Rakovník, Roztoky u Prahy, Říčany, Sázava, Sedlčany, Slaný a Vlašim. Na řadě těchto čistíren již v uplynulých letech proběhla - nebo

v současnosti probíhá - rozsáhlá rekonstrukce. Tyto čistírny tedy jsou nebo budou uzpůsobeny pro odstraňování nutrientů. Jedná se zejména o ČOV Benešov, Roztoky u Prahy, Sázava, Kutná Hora, Kralupy nad Vltavou, Mladá Boleslav II, Říčany a Slaný a Vlašim. Řada z těchto čistíren však bude vyžadovat rekonstrukci či intenzifikaci technologie čištění (vytvoření denitrifikační a nitrifikační zóny v hlavní technologické lince či doplnění technologické linky o chemické srážení fosforu) – např. Beroun, Brandýs nad Labem, Čáslav, Český Brod, Hořovice, Kolín, Kouřim, Mladá Boleslav I – Neuberk, Mnichovo Hradiště, Nymburk, Poděbrady, Rakovník, Říčany a Sedlčany. V roce 2018 byla dokončena jedna významná stavební akce, která vedla k modernizaci ČOV Čelákovice s kapacitou větší než 10 000 ekvivalentních obyvatel.

Všechna uvedená města jsou rovněž ve větší či menší míře odkanalizována. Proto je v některých městech navrhováno pouze rozšíření stávajících kanalizačních sítí, případně rekonstrukce jejich stávajících dílčích částí. Jedná se zejména o města Beroun, Brandýs nad Labem, Čáslav, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Říčany a Vlašim.

Na území Středočeského kraje se nachází celkem několik desítek měst, obcí a aglomerací, které je možné zařadit do velikostní kategorie 2 000 až 10 000 EO. Ve všech těchto městech, obcích či aglomeracích (s výjimkou dvou obcí) existují v současnosti kanalizační systémy a čistírny odpadních vod, které zajišťují čištění alespoň části vyprodukovaných odpadních vod. Jedinými obcemi s počtem obyvatel převyšujícím 2000 EO, které neměly doposud zajištěnou likvidaci odpadních vod na čistírnách odpadních vod ani kanalizaci, byly obce Buštěhrad (Kladno) a Velký Osek (Kolín). V Buštěhradu byla výstavba kanalizace dokončena v roce 2007 s napojením na ČOV Kladno, ve Velkém Oseku probíhá výstavba II. etapy kanalizace s napojením na ČOV Kolín. V řadě dalších obcí bude nezbytné řešit kromě rekonstrukce stávajících čistíren odpadních vod i dostavbu kanalizací (Benátky n. J., Dobřichovice, Libušín, Lysá n. L., Městec Králové a Sedlčany).

V roce 2015 byly dle Modré zprávy pro zdroje nad 2000 EO dokončeny ČOV Hostomice (3450 EO, ORP Beroun), Lžovice (2500 EO, ORP Kolín) a Vinařice (2000 EO, asi ORP Kladno). Rekonstruovány nebo rozšířeny byly ČOV Benešov na 53738 EO, Hostivice na 14000 EO, Mníšek pod Brdy na 9750 EO, Černošice na 9108 EO, Mnichovice na 6000 EO, Velké Přílepy na 5500 EO, Dolní Břežany na 5000 EO, Městec Králové na 4500 EO a Hovorčovice na 4500 EO.

Nejvýznamnější akce vedoucí ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, jejichž realizace byla zahájena nebo ukončena v letech 2014 - 2017 (Zdroj: KÚ Středočeského kraje):

Intenzifikace ČOV Čáslav 2009–2014

Intenzifikace ČOV Kutná Hora 2011–2014

Projekt Mladoboleslavsko – intenzifikace ČOV a výstavba kanalizace Mnichovo Hradiště, dostavba a výstavba kanalizace Dobruška, dostavba a výstavba kanalizace Mladá Boleslav 2012–2014

ČOV Hořovice 2013–2014

Dokončení intenzifikace ČOV Kolín 2014

ČOV Benešov 2012–2015

Rekonstrukce ČOV Hostivice 2014–2015

Intenzifikace ČOV Kladno -Vrapice 2014–2017

Intenzifikace ČOV Miškovice 2015–2017

Intenzifikace ČOV Beroun – 1. etapa 2017–2019

Intenzifikace ČOV Slaný 2017–2019

Intenzifikace ČOV Průhonice 2016–2017

Intenzifikace ČOV+ČKV Sever – Letiště Václava Havla 2017–2022
 Intenzifikace a rozšíření ČOV Poděbrady 2014–2017
 Intenzifikace a rozšíření ČOV Čelákovice 2017-2018

Nejvýznamnější vodohospodářské akce vedoucí ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, které byly ukončeny v roce 2019 (Zdroj dat: KÚ Středočeského kraje):

Vodohospodářská akce Rekonstrukce ČOV + ČKV Sever, letiště Praha (nová retenční nádrž)
 Rekonstrukce ČOV Hořovice – 1. etapa
 Intenzifikace ČOV Beroun – 1. etapa
 Intenzifikace ČOV Veleň
 Intenzifikace ČOV Polerady
 ČOV Brázdím
 Rozšíření ČOV Zdiby
 ČOV Šestajovice – lokalita Sychrov
 Rozšíření a intenzifikace ČOV Hovorčovice
 Rozšíření ČOV Sedlec
 ČOV Drhovy
 Intenzifikace ČOV Brandýsek – 1. etapa
 ČOV Veletov
 ČOV Netřebice
 Rekonstrukce ČOV Rožďalovice
 ČOV Občov
 ČOV Láz
 ČOV Doubek

Na úrovni územně plánovacího dokumentu pro celý kraj je účelné posuzovat pouze tzv. **nadobecní kanalizační systémy**, které odvádějí a čistí odpadní vody z celků sdružujících vesměs tři či více obcí.

Ve Středočeském kraji je dle PRVK provozováno 5 nadobecních kanalizačních systémů napojených na společnou ČOV:

- Dobřichovice + Karlík, Lety, Všerory
- Mělník + Dolní Beřkovice, Vliněves, Velký Borek, Skuhrov, Mělnická Vrutice
- Mladá Boleslav + Kosmonosy, Josefův Dvůr, Bradlec, Debř, Podlázky
- Roztoky + Praha-Suchdol, Únětice, Statenice, Černý Vůl
- Kolín + Sendražice, Tři Dvory, Veltruby, Štítary, Radovesnice I, Velký Osek.

Dalších 8 nadobecních systémů s centrální ČOV PRVK navrhuje:

- Beroun + Králův Dvůr, Zahořany, Hýskov, Vráž
 - Dubí + Tupadly, Adamov, Potěhy, Horky, Hostovlice, Dobrovice, Okřesaneč
 - Kralupy n.Vlt. + Veltrusy, Nelahozeves
 - Poděbrady + Kluk, Polabec, Velké Zboží, Pátek, Choťánky
 - Poříčí n.Sáz. + Mrač, Nespeky, Městečko
 - Příbram + Brod, Žežice, Bohutín, Havírna, Tisová, Vysoká Pec, Háje, Podlesí
 - Řevnice + Lety, Zadní Třebáň
 - Vrdy + Dolní Bučice, Semtěš, Bílé Podolí, Vlačice.

Z aktualizací PRVK za roky 2016 – 2020 je zřejmý trend napojování dalších obcí či místních částí na stávající či plánované ČOV sousedních obcí, např.:

na ČOV Beroun se napojí obec Svatá, Trubín a Zdice (ORP Beroun změna 2016 a 2020)

na ČOV Dřísy jsou napojeny, Nedomice, Ovčáry a Sudovo Hlavno, kapacita ČOV má být navýšena na 4000 EO a připojit se má i Lhota (svazek obcí Cecemínsko) (ORP Brandýs a Neratovice 2016)

na ČOV Vysoký Újezd se má napojit Trněný Újezd, Kuchař, Kuchařík, Roblín a Choteč (ORP Černošice 2016)

na ČOV Řevnice se má napojit Zadní Třebáň, Hlásná Třebáň, Lety a Mořinka (ORP Černošice 2016, Beroun 2019)

na ČOV Kutná Hora (mimo povodí VN Vrchlice) se napojí Chlístovice, Malešov a Vidice (ORP Kutná Hora 2016)

na ČOV Spomyšl se napojí Jeviněves a Vraňany (ORP Mělník 2016)

na ČOV Rakovník jsou odkanalizovány Senomaty (ORP Rakovník 2016)

na ČOV Křivoklát se napojí Mětečko a Pustověty (ORP Rakovník 2016)

na ČOV Čáslav se napojí Krchleby a Žáhy (ORP Čáslav 2018)

na ČOV Poděbrady se napojí Vlkov pod Oškobrhem, Okřínek a Pátek (ORP Poděbrady 2019)

na ČOV Mladá Boleslav se plánuje odkanalizovat obce v povodí Jizery tlakovým přivaděčem, a to obce Brodce, Horky nad Jizerou, Hrušov, Písková Lhota, Krnsko, Vinec, Luštěnice (ORP M. Boleslav 2019)

na ČOV Vlašim se napojí Řimovice

a společná ČOV se plánuje pro obce Řisuty, Malíkovice a Hvězda (ORP Slaný 2020).

Tyto záměry je nutno posoudit v rámci technicko-ekonomických studií a teprve pak zařadit mezi veřejně prospěšné stavby (VPS). Další plánovaná opatření plynou z Plánů dílčích povodí a jsou uvedena v kapitole Vodní režim, jelikož mají zásadní vliv na kvalitu podzemních a povrchových vod a životní prostředí.

Naléhavost výše uvedených opatření u kanalizačních sítí a ČOV je zřejmá z jejich dopadu na pilíře životní prostředí a sociální soudržnost SWOT analýzy. Jde sice o stavby v měřítku kraje bodové povahy, ale jejich důsledky se projeví prakticky plošně v ozdravení údolních niv vyčištěných toků v celé jejich délce. Pro pevné sociální vazby k místu bydlení a jeho zázemí je nutné poskytnout obyvatelům kvalitní podmínky.

Ochrana kanalizační sítě

Ochranná pásma kanalizačních stok jsou dána Zákonem č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu v platném znění, §23 (1,5 m od vnějšího líce pro DN ≤ 500, 2,5 m od vnějšího líce pro DN > 500, o 1 m více pro DN > 200 je-li dno v hloubce > 2,5 m). V OP lze provádět vyjmenované činnosti (zemní práce, stavby, činnosti omezující přístup či ohrožující provoz, vysazovat trvalé porosty, provádět skládky, provádět terénní úpravy) pouze s písemným souhlasem vlastníka či provozovatele kanalizace nebo na základě povolení vodoprávního úřadu.

Podklady

PRVK Středočeského kraje 2004, aktualizace 2016 až 2020
 Územně analytické podklady ORP ve Středočeském kraji – aktualizace 2021
 DÚR Skupinový vodovod CHOPOS (VRV a.s. Praha, 7/2016)
 Info pro SV Břežany - Škvorec - Tuklaty - Nová Ves (VODOS s.r.o. Kolín, 2/2017)
 Info pro SV Sýkořice - Zbečno (Zbečno 12/2016)
 Info pro SV Region jih (I.T.V. CZ s.r.o. Praha, 4/2017)
 Info pro Želivský přivaděč (Želivská provozní a.s. Praha, 4/2017)
 Vodovody a kanalizace ČR 2015 (Ministerstvo zemědělství 2016)
 Zpráva o stavu vodního hospodářství ČR v roce 2019 (Ministerstvo zemědělství 2020)
 Zprávy o ŽP ve Středočeském kraji 2016, 2017, 2018 (Ministerstvo životního prostředí)
 Studie proveditelnosti Dálnice D3 středočeská část Praha - Nová Hospoda (VRV a.s. 12/2016)
 Aktualizace studie proveditelnosti Krňany -zásobení vodou (VRV a.s. 12/2020)

Shrnutí

Aktualizovány byly údaje o napojení obyvatel na vodovod a kanalizaci a o spotřebě vody a produkci odpadních vod k roku 2019, novější údaje zatím nejsou k dispozici.

Dále byly aktualizovány informace o realizovaných a plánovaných stavbách vodovodů, kanalizací a ČOV podle PRVK a uvedeny strategické cíle MZe. Z plánovaných záměrů uvedených ve změnách PRVK 2017 – 2020 je zřejmý trend napojování dalších obcí a jejich místních částí na stávající skupinové vodovody, jelikož místní vodní zdroje – studny jsou často pro rozvoj obcí nevyhovující jak po kvalitativní stránce, tak i z hlediska kolísající či nedostatečné vydatnosti. Vesměs se však jedná o řešení v rámci jedné či několika sousedních obcí v rámci jednoho ORP. Z aktualizací PRVK za roky 2016 – 2020 je dále zřejmý trend napojování dalších obcí či místních částí na stávající či plánované ČOV sousedních obcí. Tyto změny PRVK je nutno zapracovat do ÚAP jednotlivých ORP a do územních plánů obcí, ale nejsou zařazeny mezi veřejně prospěšné záměry krajského významu.

Krajský význam pravděpodobně bude mít plánované rozšíření vodárenské soustavy v koridoru dálnice D3 a plánované zajištění zabezpečení dodávky vody pro území Středočeského kraje v rámci Pražské metropolitní oblasti.

3.13.3 Energetika

3.13.3.1 Zásobování elektrickou energií

Protože ve Středočeském kraji se nachází pouze malá část energetických zdrojů potřebných k pokrytí jeho spotřeby elektrické energie, je elektroenergetika ve Středočeském kraji úzce provázána z velké části s ostatními sousedícími kraji a též s energetickým systémem Hlavního města Prahy, kterou obklopuje a zásobuje propojením přenosovou soustavou 400kV a 220 kV. V hraničních územích je propojení s okolními kraji a Prahou též na úrovni distribuční soustavy 110kV.

Rozvodny 400/220/110kV

Na území kraje je jedna rozvodna 400/220/110kV (RZ Čechy střed), dvě rozvodny 400/110kV (RZ EMĚ, RZ Týnec) a jedna rozvodna 220/110kV (RZ Milín) s plánovaným

rozšířením o napětí 400 kV. Z uvedených rozvodů je napájena soustava distribučních rozvodů 110/22kV v kraji.

Další rozvodny 400/110kV (RZ Řeporyje, RZ Chodov) a jedna 220/110kV (RZ Malešice), ze kterých je distribuční soustavou 110kV zásobováno i území Středočeského kraje, leží na území Hl. m. Prahy těsně u její hranice se Středočeským krajem. Z těchto rozvodů je napájena vedením 110kV i část sítě distribučních rozvodů 110/22kV situovaných v Středočeském kraji.

Distribuční rozvodny 110kV

Stávající distribuční rozvodny 110/22kV, ze kterých je elektrická energie dále distribuována sítí vedení 22kV jsou rozmístěny hlavně v místech nebo poblíž hlavních center spotřeby. Realizovány byly v poslední době rozvodny 110 kV Chýně (VPS E03), Lichoceves (VPS E06), Zdice (VPS E12) a Mnichovo Hradiště (VPS E21).

Rozvodny přenosové a distribuční soustavy

Rozvodny a trasy vedení elektrizační přenosové soustavy 400kV, 220kV (PS) a distribuční soustavy 110kV (DS) omezují svým průběhem a ochranným pásmem využití území. Stávající rozmístění distribučních rozvodů 110/22kV neodpovídá současnému známému vývoji v rozvoji kraje a výhledovým požadavkům na zásobování nových obytných a průmyslových lokalit. V některých lokalitách proto vzniká, nebo se v blízké době očekává, deficit v zásobování elektrickou energií.

Ve Středočeském kraji se neuvažuje s novými významnějšími zdroji elektrické energie, pokrytí nárůstu potřeby musí být proto ze zdrojů mimo Středočeský kraj.

V lokalitách s výhledem zvýšené spotřeby elektrické energie jsou navrženy a připravovány nové napájecí body – distribuční rozvodny 110kV včetně napájecích vedení 110kV.

Zásobování části Středočeského kraje přilehlého k severnímu okraji Prahy by mohlo být též posíleno z plánované rozvodny 400/110kV Praha-Sever.

Zahrnutí záměrů ve znění Aktualizace č. 1 PÚR:

Usnesení č. 015-25/2017/RK ze dne 29.6.2017 rady kraje o pořízení aktualizace Zásad územního rozvoje Středočeského kraje

E14 - Koridory pro dvojitě vedení 400 kV Čechy-střed–Chodov a Čechy-střed–Týnec a související plochy pro rozšíření elektrických stanic 400/110 kV Týnec a Čechy-střed.

E15 - Koridory pro dvojitě vedení 400 kV Týnec–Krasíkov a Krasíkov–Prosenice a související plochy pro rozšíření elektrických stanic 400/110 kV Týnec, Krasíkov a Prosenice.

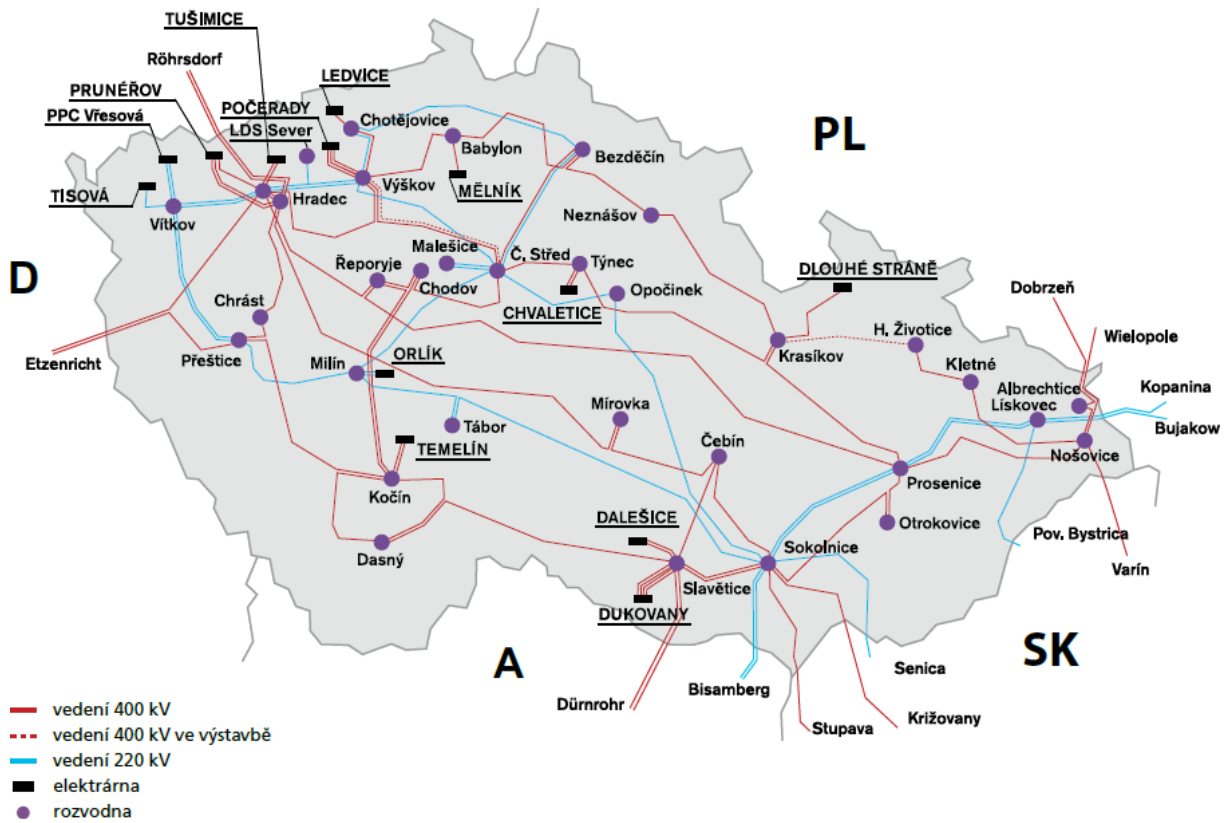
E17 - Koridory pro dvojitě vedení 400 kV Hradec–Chrást a Chrást–Přeštice včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic 400/110 kV Hradec, Chrást a Přeštice

E18 - Koridory pro dvojitě vedení 400 kV Hradec–Výškov, Hradec–Řeporyje a Hradec–Mírovka a ploch pro rozšíření elektrických stanic 400/110 kV Hradec, Výškov, Řeporyje a Mírovka.

Vymezení koridoru pro vedení 400 kV – smyčka z vedení 400 kV Kočín – Řeporyje do nové elektrické stanice Milín a plochu pro novou elektrickou stanicí Milín 400/110 kV.

Tyto požadavky jsou zapracovány v návrhu 3. aktualizace ZÚR SK.

Schéma sítí 400 a 220 kV

ROZVOJOVÉ SCHÉMA PŘENOSOVÉ SÍTĚ ČR
stav v r.2023

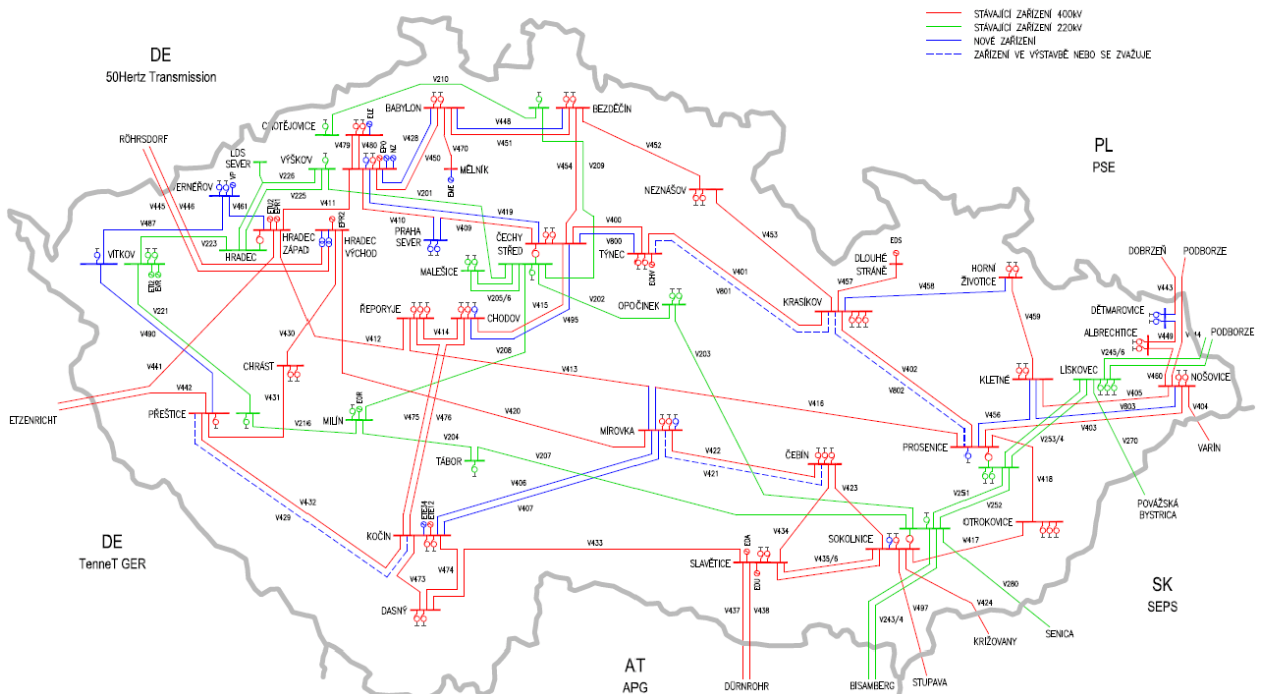

Schéma PS ČR po provedení Investičních akcí dle SIP 2013.09

Zdroj: Plán rozvoje přenosové soustavy České republiky 2014 - 2023

Záměry přenosové soustavy (220 a 400 kV) na území Středočeského kraje ve vztahu k návrhům ZÚR SK

Označení staveb odpovídá ZÚR SK (2011) a úplnému znění ZÚR SK po 2. aktualizaci (2018).

Opuštěné záměry

- E01 Vedení 400kV z rozvodny Výškov do rozvodny Řeporyje

Záměr výstavby nového vedení 400kV z rozvodny Výškov do rozvodny Řeporyje pro zajištění vzrůstajících požadavků na elektrickou energii na území Středočeského kraje a Hl. města Prahy byl opuštěn (v ZÚR sledováno jako VPS E01 a následně zrušeno Krajským soudem v Praze).

Již realizované záměry ZÚR:

- E02 vedení 400kV- TR Výškov-TR Čechy Střed (posílení v celé délce a přeložka Odolena Voda-Zlosyň)

VPS potvrzené poskytovateli, případně v mírně upravené versi – v souladu se ZÚR a PÚR ČR

- E22 napojení TR Praha Sever na stávající vedení 400 kV - TR Výškov - TR Čechy Střed (nová vedení)

Další nové návrhy – dosud mimo ZÚR SK:

- Rozsáhlé posílení - rekonstrukce a zdvojení na vedeních 400 kV, v souladu s PÚR ČR ve znění aktualizací, na trasách:
 - TR Čechy Střed - TR Chodov
 - TR Čechy Střed - TR Týnec
 - TR Týnec - TR Krasíkov
 - TR Hradec - TR Řeporyje (v návrhu A3 ZÚR VPS E36, záměr aktualizace PÚR E18, v úseku k.ú. Kuchař - k.ú. Vraž u Berouna se nejedná o zdvojení, ale o nové samostatné vedení)
 - TR Hradec - TR Mírovka
 - TR Hradec - TR Chrást
 - Smyčka z vedení 400 kV Kočín - Řeporyje do nové elektrické stanice 400/110 kV Milín včetně plochy pro realizaci elektrické stanice
 - Dvojité vedení 400 kV Malešice – Čechy - Střed (přestavba vedení 220 na 400 kV)
- Rozšíření rozvodny Čechy Střed (na k.ú. Mochov)
Pro umístění nového technologického zařízení rozvodny se rozšiřuje plocha stávající rozvodny cca o 2ha, na stavbu je ÚR, probíhá výkup pozemků. Přípravuje ČEPS. Mimo grafiku ÚAP – pod rozlišovací schopností ÚAP kraje.
- Rozšíření rozvodny Milín
ČEPS poskytl do ÚAP záměr na rozšíření plochy stávající rozvodny o cca 8ha a doplnění napětí 400 kV .

Záměry distribuční soustavy (110 kV) na území Středočeského kraje ve vztahu k návrhům ZÚR SK

Vyhodnocení aktualizace rozvodů (110 kV)

Realizované VPS přecházející do stavu:

- E03 Rozvodna 110 kV Chýně
- E06 Rozvodna 110 kV Lichoceves
- E12 Rozvodna 110 kV Zdice
- E21 Rozvodna 110 kV Mnichovo Hradiště

VPS a ÚR potvrzené poskytovateli, případně v mírně upravené versi – v souladu se ZÚR:

- E04 TR Dobřichovice
- E05 TR Pavlov
- TR110kV Sázava a TR110 kV Kostelec n. Č. Lesy
- E10 TR Brandýs nad Labem
- E11 TR Klecany
- E18 TR Kouřim
- E19 TR Pyšely
- E502 TR Votice (ÚR)

VPS a ÚR ze ZÚR, které poskytovatel nepotvrdil:

- E09 část - TR Sázava (nutno prověřit koncový úsek u TR Sázava)
- E13 Vedení 110 kV Třeboradice – Kbely
- E15 Vedení 110 kV Chodov – Uhříněves
- E504 vedení 110 kV EMĚ - hranice kraje směr Štětí (ÚR)

VPS ze ZÚR se zpochybněným umístěním:

- E20 TR 110 kV Dobříš (zpochybněn umístění TR)

Další nové návrhy – dosud mimo ZÚR SK:

- TR 110 kV - rozvodna Bakov nad Jizerou
- TR 110 kV - rozvodna Dobrovice
- TR 110 kV - rozvodna Chudoplesy včetně koridoru přívodního vedení 110 kV
- TR 110 kV - rozvodna Liběchov včetně koridoru přívodního vedení 110 kV
- TR 110 kV - rozvodna Hulice
- TR 110 kV - rozvodna Hradištko
- TR 110 kV - rozvodna Kamýk nad Vltavou (2x, 300 m od sebe)
- TR 110 kV - rozvodna Krásná Hora nad Vltavou
- TR 110 kV - rozvodna Netvořice
- TR 110 kV - rozvodna Nové Dvory
- TR 110 kV - rozvodna Štěchovice
- TR 110 kV - rozvodna Vrané nad Vltavou
- TR 110 kV - rozvodna Všetaty
- TR 110 kV - rozvodna Průhonice
- TR 110 kV - rozvodna Tachlovice

Vyhodnocení aktualizace elektrických vedení 110 kV

Realizované VPS přecházející do stavu:

- E21 přípojka 110 kV již realizované TR 110 Mnichovo Hradiště

VPS a ÚR potvrzené poskytovateli, případně v mírně upravené verzi – v souladu se ZÚR:

- E09 vedení 110 kV (č. 1928) Sázava – Kostelec nad Černými Lesy (v mírném nesouladu se ZÚR - u napojení na TR Sázava)
- E10 napojení rozvodny 110 kV Brandýs nad Labem
- E11 napojení rozvodny 110 kV Klecany
- E16 přeložka vedení 110 kV Veltrusy
- E18 Odbočka z vedení 110 kV (č. 1928) Sázava – Kostelec nad Černými Lesy do Kouřimi
- E20 vedení VVN 110 kV (Příbram – TR Dobříš) (v mírném nesouladu se ZÚR – na obou koncích vedení)
- E22 napojení TR Praha Sever na stávající vedení 400 kV – TR Výškov – TR Čechy Střed
- E502 vedení 110 kV Benešov – TR 110 Votice
- E503 vedení 110 kV Čáslav - hranice kraje směr Golčův Jeníkov (částečně jiná trasa než v ZÚR)

VPS a ÚR ze ZÚR, které poskytovatel nepotvrdil:

- E13 Vedení 110 kV Třeboradice – Kbely (návazné vedení zakresleno v ZÚR Hl. m. Prahy)
- E15 Vedení 110 kV Chodov–Uhřetěves (návazné vedení zakresleno v ZÚR Hl. m. Prahy)
- E504 Vedení 110 kV EMĚ - hranice kraje směr Štětí (jedná se o návrh zdvojení stávajícího vedení)

Další nové návrhy – dosud mimo ZÚR SK:

- vedení 110 kV z TR 110 Rakovník jihozápadním směrem k hranici kraje a dále na TR Kralovice, délka na území kraje cca 15.5 km
- vedení 110 kV - propojení do navržené TR 110 Dobříš (VPS E20) (odpojuje se ze stávajícího vedení 110 kV na území obce Borotice v POU Dobříš), cca 11.5 km
- vedení 110 kV – propojení do nově plánované TR 110 Tachlovice (odpojuje se ze stávajícího vedení 110 kV na území obce Zbuzany), cca 3.5 km
- vedení 110 kV - propojení stávající TR 110 Sedlčany a výhledové TR 110 Votice, cca 18 km
- vedení 110 kV - propojení stávající TR 110 Římovice a výhledové TR 110 Votice, cca 28 km
- vedení 110 kV - propojení stávající TR 110 Zdice a navržené TR 110 Dobříš (VPS E20), z větší části v trase stávajícího vedení 400 kV, celkem cca 22 km
- vedení 110 kV z TR 110 Římovice východním směrem k hranici kraje a dále směr Světlá nad Sázavou, z větší části v trase stávajícího vedení 400 kV, délka na území kraje cca 26 km
- vedení 110 kV - propojení do nově plánované TR 110 Hulice (odpojuje se ze stávajícího vedení 110 kV na území obce Trhový Štěpánov v POU Vlašim), cca 5 km
- vedení 110 kV –propojení do stávající TR 110 Ovčáry u Kolína (odpojuje se ze stávajícího vedení 110 kV na území obce Polní Chrčice v POU Kolín), cca 7 km
- zdvojení vedení 110 kV Benešov – Štěchovice
- přívodní vedení 110 kV k novému umístění TR Pavlov

3.13.3.2 Zásobování plynem

Kraj je plně zásobován plynem ze zdrojů ležících mimo území kraje. V rámci krajských ÚAP a ZÚR jsou sledovány rozvody VVTL a VTL.

Stávající hlavní střediska spotřeby plynu na území kraje jsou pokrývána ze sítě VVTL, VTL plynovodů přes regulační stanice RS VVTL, VTL přímo, část urbanizovaného území je zásobována středotlakými plynovody i z větší vzdálenosti. Distribuční síť VTL plynovodů je na území Středočeského kraje převážně vedena podél hlavních komunikačních směrů mezi městy a hlavními průmyslovými centry.

Rozvody distribuční soustavy VTL plynovodů pokrývají převážně lokality soustředěné v okruhu kolem Hl. m. Prahy a lokality s velkým osídlením nebo s velkou průmyslovou výrobou. Území je plně závislé na zásobování ze zdrojů ležících mimo kraj. V případě vyřazení VVTL plynovodu z provozu hrozí při delší výluce přerušování dodávky plynu pro velké území s velkým počtem odběratelů, a tím i ke značným ekonomickým ztrátám. U VTL plynovodů omezení dodávky zasáhne menší území.

Na území kraje jsou lokality s rozdrobenou sídelní strukturou a řada malých obcí, které není možno ani v budoucnu zásobovat plynem. Jejich poloha je vzdálená od stávajících tras VTL plynovodů a neleží ani na trase budoucího uvažovaného VTL plynovodu. Velikost jejich odběru neumožňuje jejich ekonomické napojení na VTL ani STL plynovod. V těchto lokalitách je možno zásobování pouze zaváženým kapalným plynem.

Nové záměry plynovodů zjištěné v ÚAP 2015

Nejvýznamnějším plynovodním záměrem ve Středočeském kraji byl donedávna VVTL plynovod Drahelčice – Háje sledovaný v ZÚR SK jako VPS P01. Tento záměr ale nebyl pro aktualizaci ÚAP 2021 potvrzen, naopak od něho bylo poskytovatelem (NET4GAS) upuštěno. Záměr VVTL plynovodu Sv. Jan-Kamýk n.Vlt.-Krásná Hora n.Vlt. vč.3xRS VVTL (VPS P06) podle poskytovatele není aktuální a má být vyřazen z dokumentace ZÚR.

Pro lokality s deficitem zásobování plynem jsou v ZÚR SK navrženy následující nové plynovody a regulační stanice VVTL/VTL, ze kterých je dále plánován rozvod na úrovni STL plynovodů:

- VTL plynovod Veltrusy-Obříství (VPS P02)
- VTL plynovod Štolmíř-Svatbín, vč. RS Liblice (VPS P03)
- VTL plynovod léčebna Kladruby-Pavlovice, vč. RS Pavlovice (VPS P04)
- VTL plynovod Těchařovice-Chrašnice, vč. RS Těchařovice, RS Chrašnice (VPS P05)
- VTL plynovod Jizbická Zavadilka-Boží Dar, vč. RS (VPS P08)

Žádný z těchto záměrů není příslušnými poskytovateli ÚAP potvrzen.

Naopak poskytovatelé předali tyto nové záměry:

- VVTL plynovod Obříství – Libiš
- VTL plynovod u letiště Čáslav
- VTL plynovod v k.ú. Lišany u Rakovníka

Významným záměrem (poskytovatel NET4GAS a.s.) je přestavba elektrárny Mělník na plyn. Z toho důvodu se navrhuje k elektrárně i nová plynovodní přípojka. V návrhu 3. aktualizace ZÚR SK je stavba uvedena.

Hnědouhelná elektrárna Mělník III bude definitivně odstavena v druhé polovině srpna. Celou mělnickou elektrárnu ČEZ postupně změní na nízkoemisní. Elektrárna Mělník III bude během srpna 2021 formálně vyřazena z české zdrojové základny. Uhelné zdroje v Mělníku

nahradí nové s nižšími emisemi: plynová kotelna a paroplynový zdroj. ČEZ zvažuje také další možnosti, jako zařízení na energetické využití odpadů (ZEVO), elektrokotle nebo kotle na biomasu. V dalších letech dojde k uzavření Elektrárny Mělník II, která do té doby bude částečně fungovat v režimu záložního zdroje, tedy v omezeném provozu. Jako poslední skončí nedávno modernizovaná elektrárna Mělník I.

Poskytovatel GasNet a.s. předal pořizovateli ÚAP další drobné návrhy plynovodů VTL, které nejsou zobrazeny ve výkresu záměrů ÚAP, protože dle názoru zpracovatele ÚAP nemají nadmístní význam.

Indikátor – Zásobování plynem

výpočet:

čítatel: obyvatelé trvale obydlených bytů (TOB) napojených na plyn

jmenovatel: celkový počet obyvatel v TOB

údaj za ČR: 64,1 % (2001), 62,9 % (2011)

údaj za Stř. kraj: 43,9 % (2001), 50,4 % (2011)

údaj za hl. m. Prahu 74,6 % (2001), 63,4 % (2011)

zdroj dat ČSÚ, SLDB 2001, 2011

kartogram: Podíl obyvatel v trvale obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu 2011

Komentář k indikátoru:

Pokles údaje za ČR a hl. m. Prahu může být dán metodikou zjišťování údaje, kdy zřejmě v roce 2001 jsou započítáni do statistiky i obyvatelé, kteří využívali propanbutanové láhve. U obcí, které jsou v kategorii 0-5%, případně 5-25% půjde pravděpodobně o tyto uživatele.

Přesto na území Středočeského kraje zaznamenáváme za posledních 10 let výrazný nárůst – o více jak 6 %. U velké části obcí je však stále zásobováno méně než 5 % obyvatel.

Na dalším kartogramu vloženém za kapitolou jsou vyznačeny obce nad 1000 resp. 2000 obyvatel, kde podíl obyvatel zásobovaných plynem je menší než 30 %. Z měst a obcí nad 2000 obyvatel jsou to Březnice, Bystřice, Kostelec nad Černými Lesy, Neveklov, Odolena Voda, Rožmitál pod Třemšínem, Sadská, Sedlec-Prčice, Týnec nad Sázavou, Uhlířské Janovice, Vrané nad Vltavou. V některých případech se však jedná o města, kde významná část bytů je zásobována z centrálních zdrojů tepla a počet nově realizovaných bytů není vysoký.

Indikátor pracuje s údaji SLDB proto není v rámci této aktualizace ÚAP inovován.

3.13.3.3 Dálkovody

Středočeským krajem prochází několik koridorů dálkovodů (tj. ropovodů a produktovodů) s tranzitním účelem, část těchto potrubí má cíl na území kraje v centrech zpracování a skladování ropy nebo jejích produktů (Kralupy n. Vlt., Nelahozeves, Neratovice, Kolín).

Střediska skladování a zpracování ropy a produktů z ní jsou na území kraje místem velké zaměstnanosti a zdrojem finančních prostředků státního rozpočtu. V některých případech jsou i velkým lokálním zdrojem elektrické energie a tepla.

Bezpečnostní pásma ropovodů a produktovodů jsou vzhledem k vlastnostem dopravovaných médií značně široká. Trasy ropovodů a produktovodů s ochrannými a bezpečnostními pásmy proto podstatně omezují využití území.

Je plánováno zkapacitnění dálkových tras ropovodů Družba a IKL přípoloží podél stávající trasy (VPS R01, R02 dle ZÚR SK) a zřízení nových tras produktovodů menšího rozsahu na území ORP Kolín, Kutná Hora (VPS R03 dle ZÚR SK). Jiný další rozvoj potrubních tras a míst skladování plánovaný není.

Záměr ZÚR VPS R04 (nová trasa produktovodu z Potěh do Pardubic) byl podle sdělení ČEPS již realizován alternativním způsobem – pronájmem nevyužívaného ropovodu společnosti MERO.

Také záměr ZÚR VPS R05 (produktovod letiště Čáslav – Heřmanův Městec) je dle dat MO ČR již realizován.

Naopak novými záměry (MERO ČR, a.s.) v ÚAP 2021 jsou:

- Ropovod z k.ú. Uhy do k.ú. Ruzyně (letiště), mezi k.ú. Dřetovice a k.ú. Středokluky se rozbíhá do dvou větví
- Ropovod z k.ú. Zlončice do k.ú. Postřižín

3.13.3.4 Zásobování teplem

Středočeským krajem prochází jediný tepelný dálkovod pro napojení Prahy na zdroj Elektrárny Mělník. Teplárenské systémy mají výhradně lokální charakter, převážně se jedná o větší města.

Elektrárna Mělník (EMĚ) bude postupně převedena na ekologičtější zdroj paliva – plyn. I po této transformaci má být zachována pro centrální zásobování teplem. EMĚ zásobuje teplem mimo území Hl. m. Prahy pouze město Mělník a část okolních obcí. Dálkový horkovod do Prahy pro Středočeský kraj jako celek nemá podstatnější význam. Z jediného teplovodního dálkovodu v kraji jsou po trase do Prahy napojeny pouze Neratovice a Kojetice. Trasa horkovodu omezuje využití území.

3.13.3.5 Energetika – závěr

Od poslední aktualizace v roce 2017 došlo v problematice energetiky k nejvýraznějším změnám v oblasti elektrorozvodů.

Bylo potvrzeno, že návrh vedení 400 kV - TR Výškov - TR Řeporyje, který byl v roce 2011 zapracován do ZÚR SK (posléze zrušen rozhodnutím Krajského soudu) není sledován. Není již v PÚR ČR ve znění poslední aktualizace. Opuštění záměru potvrdilo MPO i ČEPS.

Poskytovatelé údajů o záměrech na elektrorozvodné síti opustili několik záměrů, které nově uplatnili v ÚAP kraje v roce 2015 a naopak s několika novými záměry v roce 2021 přišli (podrobně viz kap. 3.13.3 Zásobování elektrickou energií).

Došlo k realizaci řady veřejně prospěšných staveb zakotvených v ZÚR SK (2018).

Významným záměrem je přestavba elektrárny Mělník na plyn. Z toho důvodu se navrhuje k elektrárně i nová plynovodní přípojka.

3.13.4 Data ÚAP o technické infrastruktuře

V rámci ÚAP jsou shromážděny tyto informace:

Vodárenství

- dálkové přivaděče a vybrané hlavní vodovodní řady
- významné vodojemy vody
- významné čerpací stanice vody
- významné úpravní vody

Vodní hospodářství

- vrty a prameny ČHMÚ a jejich OP
- hranice CHOPAV
- hydrologická povodí nejvýznamnějších toků (Berounka, Labe, Ohře, Sázava, Vltava)
- ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů
- ochranná pásma vodních zdrojů
- nádrže SVP (v aktualizaci dále nesledovány a nahrazeny LAPV)
- nádrže LAPV
- Q100
- oblasti zranitelnosti podzemních vod (po katastrofách)

Kanalizace

- významné ČOV
- významné kanalizační stoky

Energetika

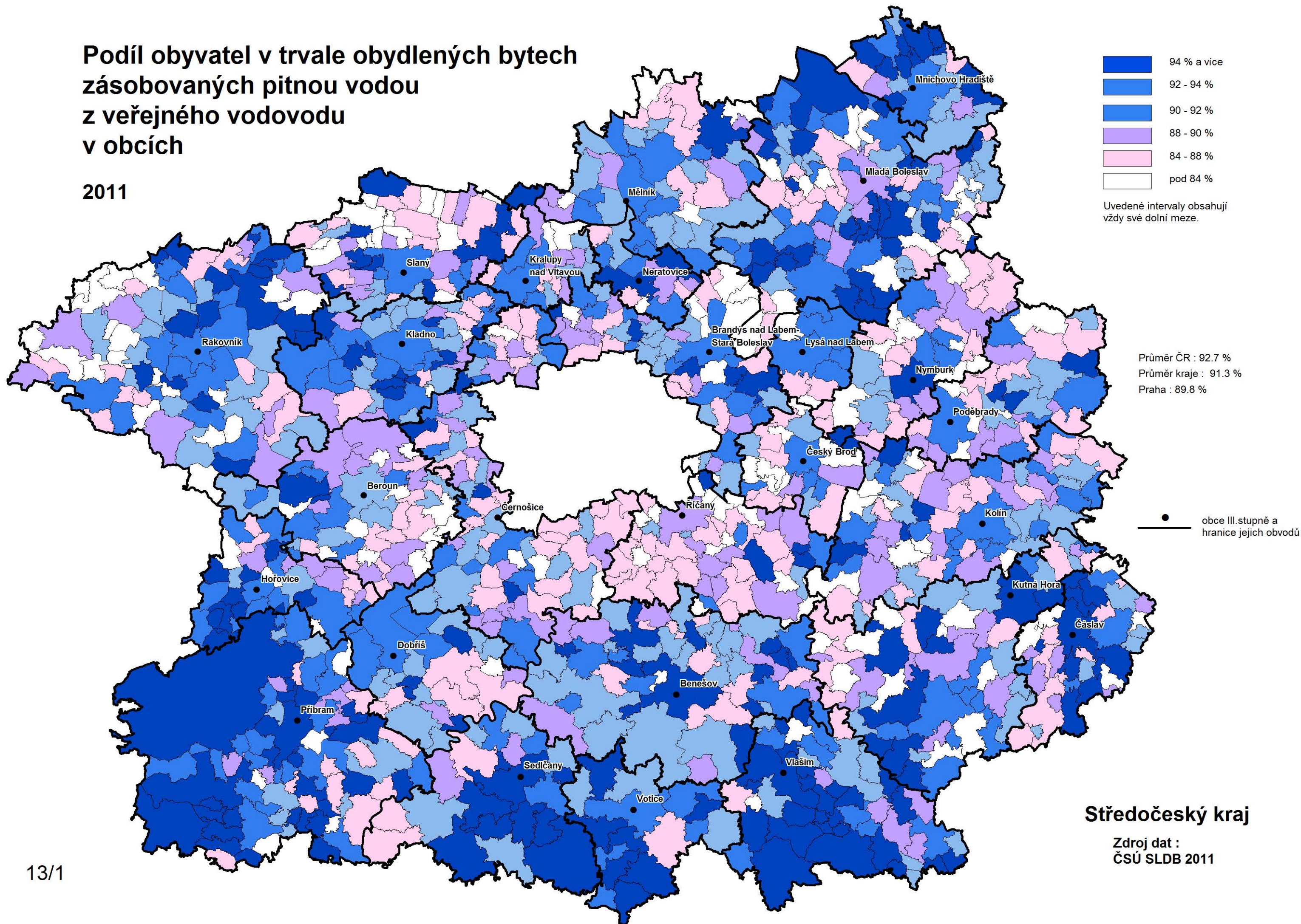
- energetická ochranná a bezpečnostní pásma
- ropovody a produktovody
- významné elektrárny
- elektrická vedení a rozvodny VVN (tj. 110 kV a více)
- plynovody a regulační stanice VTL a VVTL
- nejvýznamnější teplovody

Spoje

- významné radioreléové paprsky
- významné radioreléové vysílače a jejich ochranná pásma
- dálkové sdělovací kabely (jen sporadicky v rámci Pražského regionu)
- významné telefonní ústředny

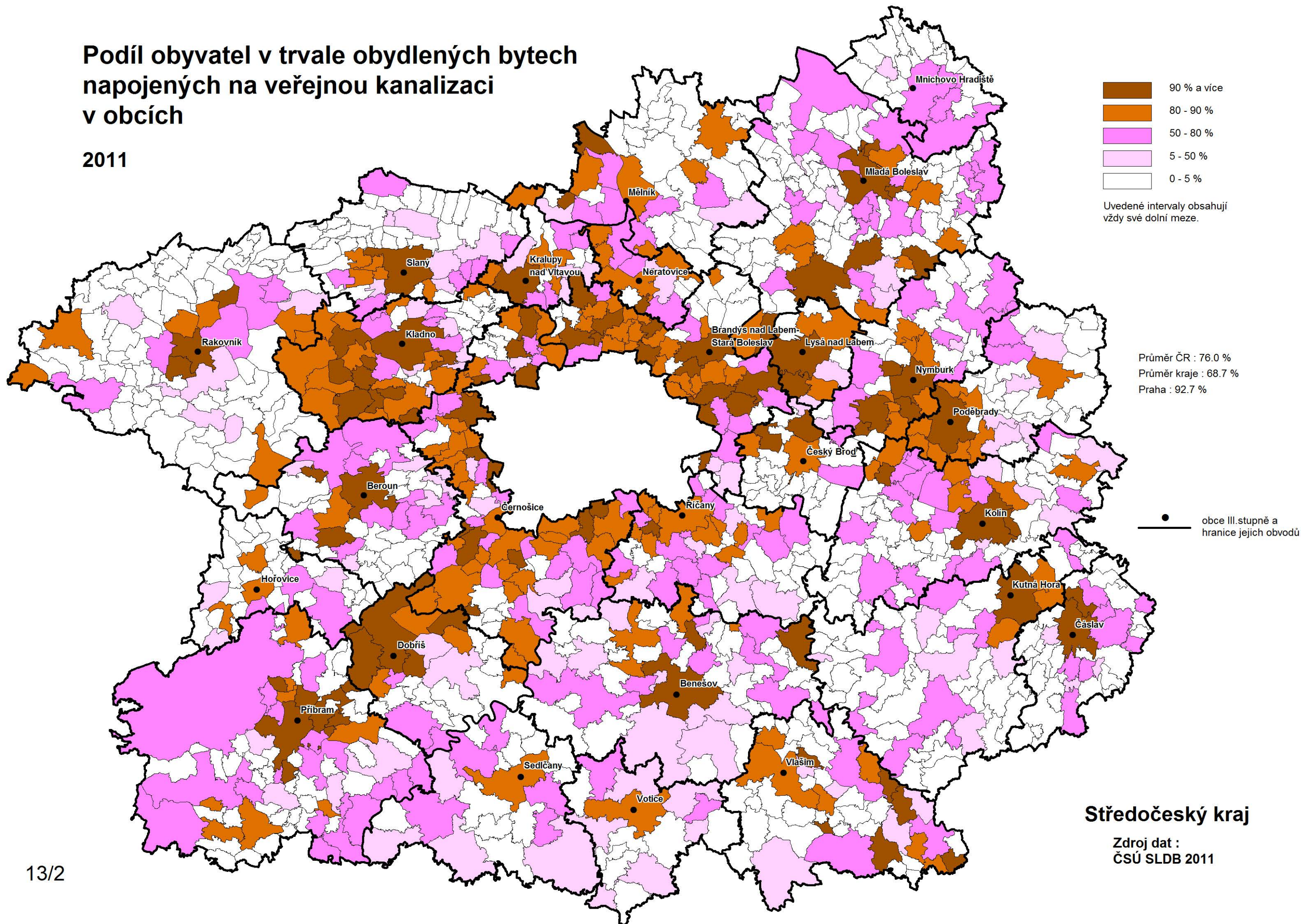
Podíl obyvatel v trvale obydlených bytech zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu v obcích

2011

Podíl obyvatel v trvale obydlených bytech napojených na veřejnou kanalizaci v obcích

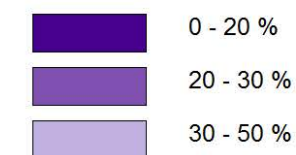
2011

Obce nad 2 000 obyvatel s nízkým podílem obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci

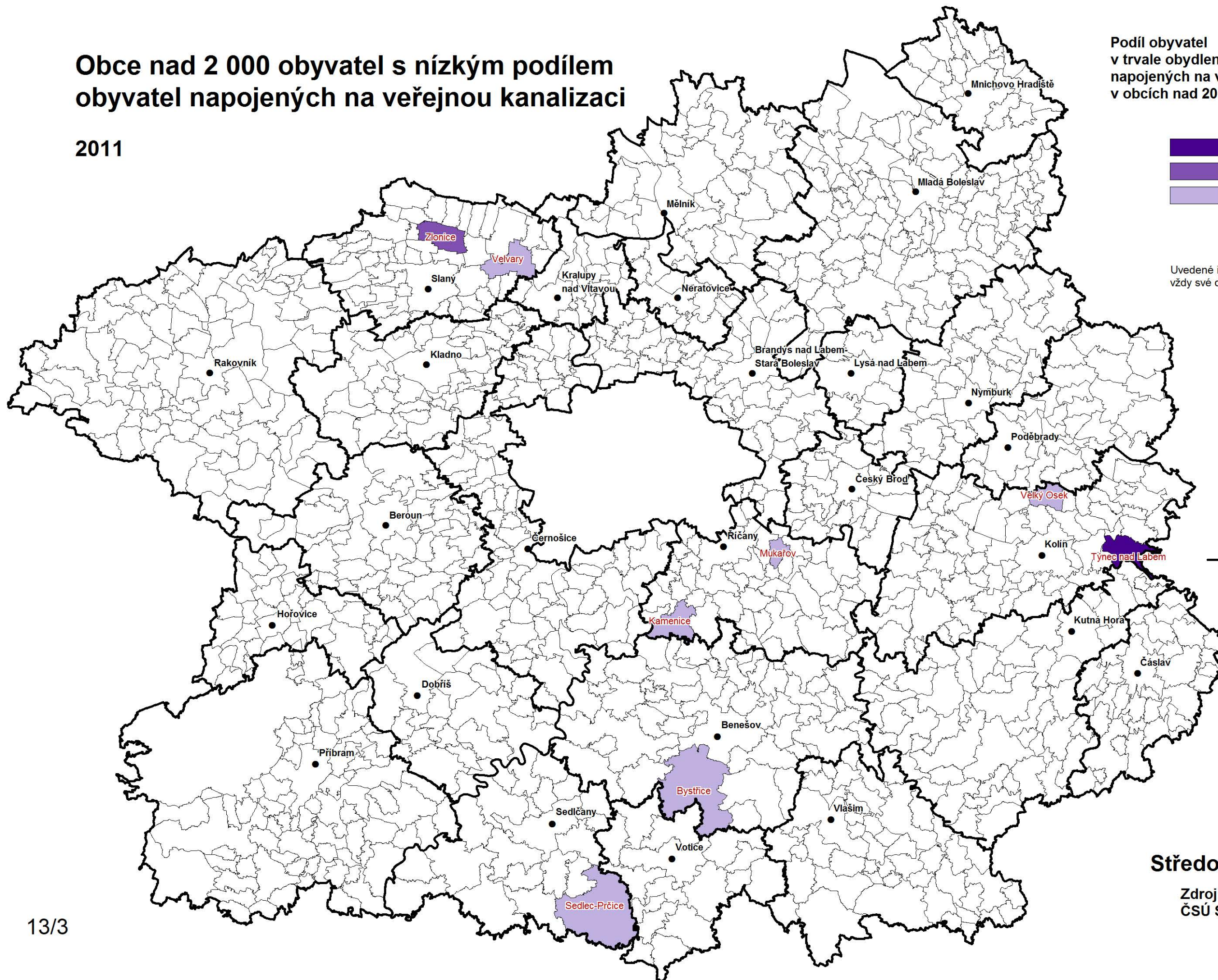
2011

Podíl obyvatel v trvale obydlených bytech napojených na veřejnou kanalizaci v obcích nad 2000 obyvatel

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

● obce III. stupně a hranice jejich obvodů

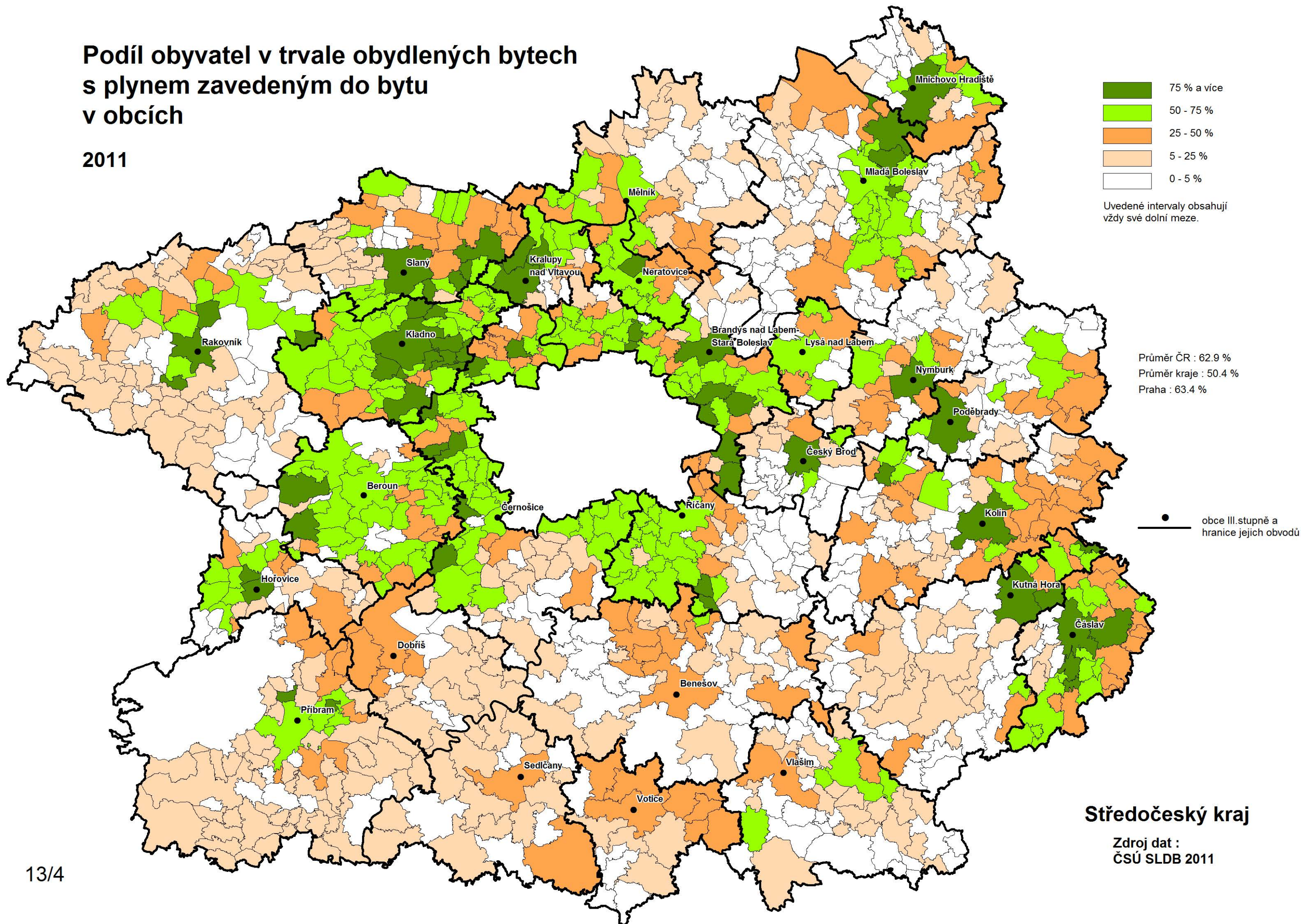

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

Podíl obyvatel v trvale obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu v obcích

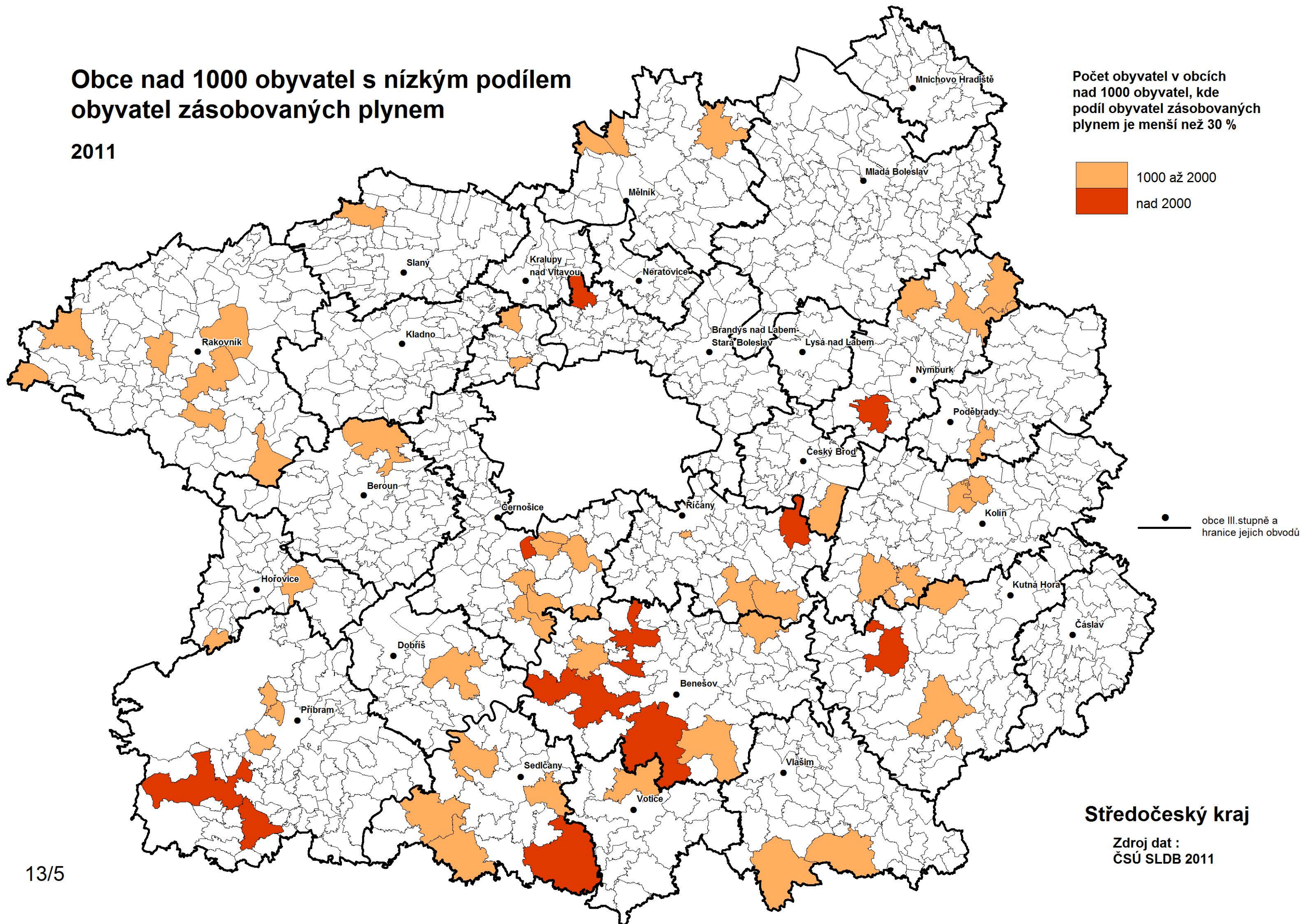
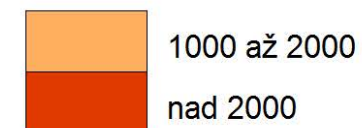
2011

Obce nad 1000 obyvatel s nízkým podílem obyvatel zásobovaných plynem

2011

Počet obyvatel v obcích
nad 1000 obyvatel, kde
podíl obyvatel zásobovaných
plynem je menší než 30 %

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

3.14 Ekonomické a hospodářské podmínky

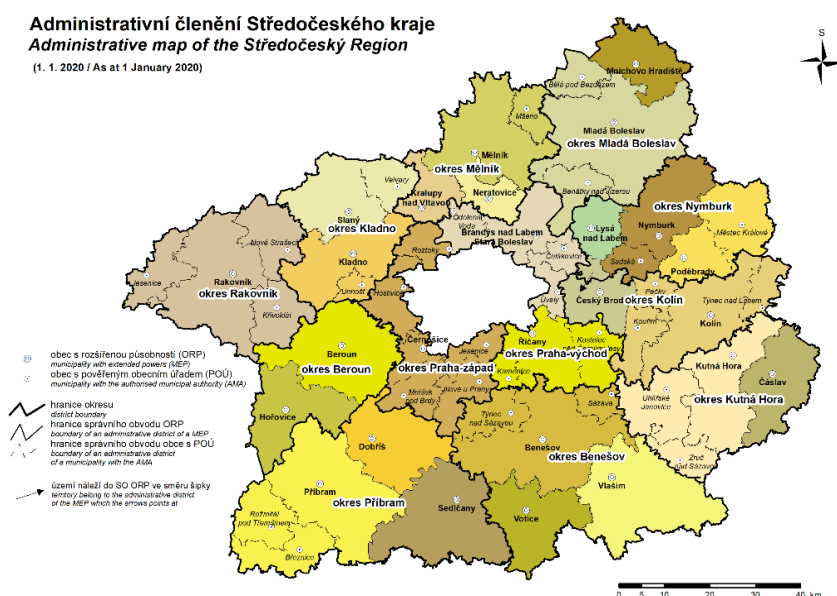
3.14.1 Územní charakteristiky

Středočeský kraj zaujímá rozlohu 10 928 km², což představuje podíl na celkovém území České republiky ve výši 13,9 %. Středočeský kraj se z administrativně správního hlediska člení na 12 okresů s 10 okresními městy - pro okresy Praha-východ a Praha-západ nebylo ustanoveno okresní město. Největším okresem z hlediska své rozlohy (1 562,9 km²) je okres Příbram, což představuje 14,3 % z celkové rozlohy kraje. Naopak nejmenším okresem je Praha-západ, který má pouze 580,3 km².

V roce 2019 bylo na území kraje 1 144 obcí. Největší počet obcí je soustředěn v okresech Mladá Boleslav a Příbram (po 120 obcích) a nejmenší počet obcí má okres Mělník (69 obcí). U správních obvodů s rozšířenou působností (dále SO ORP) sehrává hlavní roli správní obvod Mladá Boleslav, kam spadá 98 obcí, naopak správní obvod Lysá nad Labem je tvořen pouze 9 obcemi. Pro region je charakteristický vysoký podíl obcí s počtem obyvatel do dvou tisíc (1 026 obcí), ve kterých žije 40,7 % krajské populace. Statut města je přidělen 84 obcím, Kladno a Mladá Boleslav jsou navíc statutárními městy. Podíl městského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel kraje činil 51,7 % a byl nejnižší v celé České republice. Mezi pět největších měst v kraji patří Kladno, Mladá Boleslav, Příbram, Kolín a Kutná Hora. Středočeský kraj je jediným krajem, který nemá své krajské město.

Ke konci roku 2019 žilo ve Středočeském kraji 1 385 141 obyvatel. Populace v regionu i nadále roste, ve 3. čtvrtletí 2020 dosáhla počtu 1 395 970 osob. Nejvíce krajské populace žilo v okrese Praha-východ 185 178 obyvatel. Přes 100 tisíc obyvatel žilo také v okresech Kladno, Praha-západ, Mladá Boleslav, Příbram, Mělník, Kolín a Nymburk. Naopak nejmenší počet obyvatel byl v okrese Rakovník 55 562. Hustota zalidnění byla nejvyšší v okresech Praha-západ, Praha-východ a Kladno, ve kterých dosáhla hodnoty přes 200 obyvatel na km². Všechny tyto okresy mají intenzivní sociálně-ekonomické vazby na Prahu a do jisté míry tvoří metropolitní zázemí hlavního města. Někdy se též uvádí, že společně s Prahou tvoří tzv. „Pražsko – Středočeskou aglomeraci“. Naopak nejnižší hustota zalidnění byla v okresech Rakovník a Benešov, kde nedosahovala ani 70 obyvatel na km².

Kartogram č. 1: Administrativní členění Středočeského kraje – okresy, SO ORP, SOO s POÚ

Zdroj: ČSÚ, Regionální ročenka Středočeského kraje 2020

Geografická poloha Středočeského kraje významně ovlivňuje jeho socio-demografický, ale i hospodářský charakter. Hustá dopravní infrastruktura, která propojuje region s hlavním městem České republiky Prahou, se stala výhodou a předpokladem pro další rozvoj regionu. Tato skutečnost je patrná z kartogramu č. 2. Populace žijící ve Středočeském kraji hojně využívá výhodné pracovní uplatnění v Praze, pro kterou se region stal významným zdrojem pracovních sil. Podle odhadů dojížděka za zaměstnáním ze SČK do Prahy by mohla dosáhnout okolo 130 tis. osob, což představuje cca 2/3 z celkového počtu dojíždějících za prací do hlavního města. Kromě toho region Střední Čechy zásobuje Prahu potravinami a je i významným centrem pro rekreaci jejich obyvatel.

Kartogram č. 2: Geografická mapa Středočeského kraje

Zdroj: ČSÚ, Regionální ročenka Středočeského kraje 2020

Důležitost odvětví dopravy dokládá následující tabulka s vybranými údaji z publikace Statistická ročenka Středočeského kraje – 2020, kterou vydala KS ČSÚ SČK v prosinci 2019. Na základě těchto dat lze říci, že:

- provozní délka železničních tratí v regionu SČK s 1 287 km dosáhla podílu na republikovém úhrnu výše 13,5 %;
- délka silnic a dálnic dosáhla dokonce 9 633 km, což představuje podíl na úhrnu za ČR 17,3 %;
- délka splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu činila 237 km, tj. téměř třetinu (32,9 %).

Poloha, hustota osídlení, počet obyvatel a dopravní síť kraje se rovněž odráží v počtech osobních automobilů, jejichž podíl na republikovém úhrnu dosáhl 13,2 %, u kategorie silničních tahačů dokonce 17,9 % a motocyklů 14,3 %.

Vybrané údaje o dopravě ve Středočeském kraji

	2017	2018	2019
Délka silnic a dálnic (km) (stav k 1. 1. následujícího roku)	9 633	9 628	9 633
dálnice	351	351	351
I. třídy	194	194	194
II. třídy	157	157	157
silnice	9 282	9 276	9 282
I. třídy	657	657	663
II. třídy	2 385	2 383	2 385
III. třídy	6 240	6 236	6 234
Motorová vozidla (stav k 31. 12.)			
Osobní automobily včetně dodávkových	723 551	753 259	779 836
Nákladní automobily	93 821	96 141	98 891
Silniční tahače	718	777	716
Návěsy	8 470	7 628	7 093
Autobusy a mikrobusy	2 754	2 823	2 854
Motocykly	155 651	160 475	165 766
Silniční nákladní doprava (tis. t)			
Vývoz věcí do jiných krajů	20 590	19 321	20 334
Dovoz věcí z jiných krajů	19 023	19 434	22 440
Přeprava věcí v rámci kraje	43 449	54 335	53 835
Veřejná autobusová doprava			
Přeprava cestujících v rámci kraje ¹⁾ (tis. osob)	52 185	57 211	63 167
Městská hromadná doprava			
Přeprava cestujících celkem (mil. osob)	17,9	20,1	18,6
autobusy	17,9	20,1	18,6
Železniční doprava			
Provozní délka železničních tratí (km) (stav k 31. 12.)	1 289	1 288	1 287
Vývoz věcí do jiných krajů (tis. t)	2 565	2 552	2 529
Dovoz věcí z jiných krajů (tis. t)	5 481	4 989	5 412
Přeprava věcí v rámci kraje (tis. t)	533	347	448
Výjezdy cestujících do jiných krajů (tis. osob)	16 315	16 779	16 252
Příjezdy cestujících z jiných krajů (tis. osob)	16 439	16 536	16 810
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	9 354	9 207	9 239
Vodní doprava			
Délka splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (km) (stav k 31. 12.)	237	237	237
Vývoz věcí do jiných krajů (tis. t)	5	23	1
Dovoz věcí z jiných krajů (tis. t)	50	80	141
Přeprava věcí v rámci kraje (tis. t)	89	65	264

Poznámka:

¹⁾ vnitrostátní linková doprava ve veřejném zájmu
a linková doprava ostatní

Tabulka č. 1: Vybrané údaje o dopravě ve Středočeském kraji
Zdroj: Ministerstvo dopravy ČR

3.14.2 Trh práce, zaměstnanost a mzdy

I nadále pokračuje příznivý vývoj hospodářské situace ve Středočeském kraji, což dokládají statistické údaje o počtech zaměstnaných a jejich výdělcích uvedených v následující tabulce. Zaměstnanost i hrubé mzdy rostou.

Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy

Území: Středočeský kraj				
Rok	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (přepočtený)	Průměrná měsíční mzda (na přepočtené počty zaměstnanců)	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzický)	Průměrná měsíční mzda (na fyzické osoby)
	v tis. osob	v Kč	v tis. osob	v Kč
	2010	365,0	23 333	375,9
2011	365,7	24 127	383,7	23 407
2012	373,2	24 720	386,6	23 950
2013	368,0	25 046	381,7	24 240
2014	373,8	25 766	386,5	24 983
2015	385,5	26 638	396,9	25 824
2016	392,8	27 875	405,5	27 047
2017	407,2	30 004	417,2	29 142
2018	408,5	32 819	420,4	31 843
2019	412,5	35 485	424,3	34 218

Poznámky: Uplatněna pracovištní metoda - územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 2: Počet zaměstnanců a průměrná hrubá měsíční mzda

Na základě ročních průměrů z „Výběrového šetření pracovních sil“ (VŠPS) dosáhla zaměstnanost v roce 2019 ve Středočeském kraji 692,4 tis. osob, což představuje 13,1 % z republikového úhrnu. Nejvyšší počet zaměstnaných osob připadá na zpracovatelský průmysl, kde bylo v uvedeném období zaměstnáno 164,4 tis. osob, což je téměř čtvrtina z regionální zaměstnanosti (23,7 %). Mezi další rozhodující odvětví patří obchod s 84,0 tis. osob (12,1 %), stavebnictví (54,0 tis. osob, 7,8 %), doprava (62,1 tis. osob, 9,0 %), v zemědělství bylo zaměstnáno jen 15,8 tis. osob, což představuje 2,3 % z krajského úhrnu. Ve veřejné správě bylo zaměstnáno 47,1 tis. osob (6,8 %).

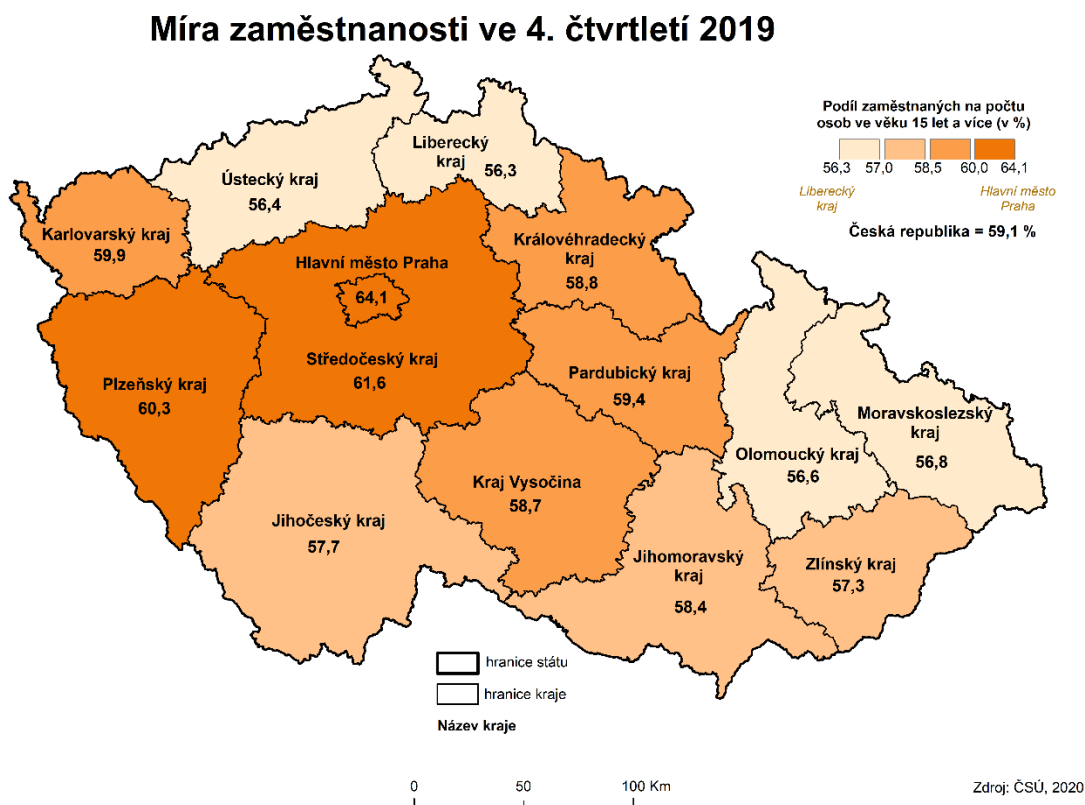
Krajská míra zaměstnanosti² dosáhla v uvedeném období 61,4 %, což je o 2,2 bodu více než republikový průměr. Meziročně došlo k jejímu dalšímu nárůstu o 0,5 bodu. O příznivém hodnocení tohoto ukazatele, který umožňuje mezikrajské porovnání, svědčí i kartogram č. 4.

Obdobně příznivě lze hodnotit i údaje charakterizující míru ekonomické aktivity³, která v průměru za rok 2019 dosáhla výše 62,2 %, tj. o 1,8 bodu více než byl podíl na republikové úrovni.

² míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších.

³ míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob 15letých a starších.

Kartogram č. 3: Míra zaměstnanosti ve 4. čtvrtletí 2019

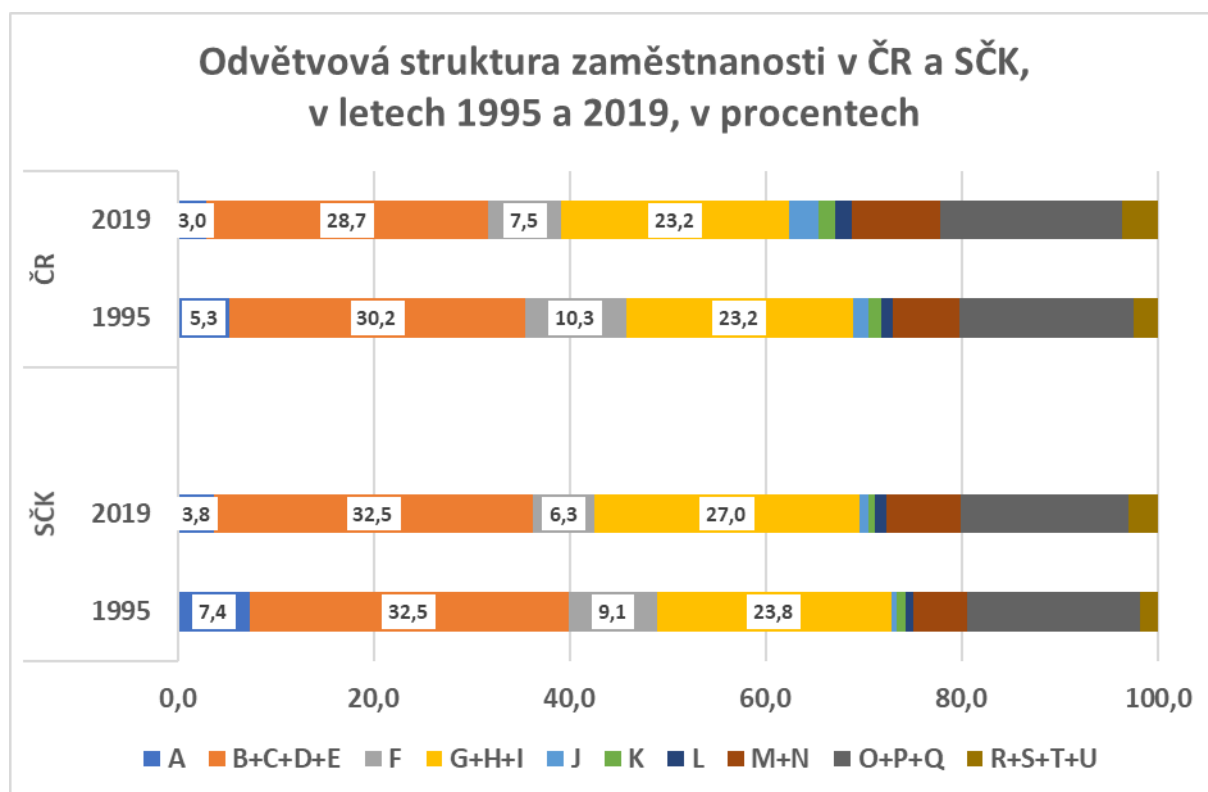
Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Z dlouhodobého hlediska je možné charakterizovat trh práce úbytkem počtu zaměstnaných v odvětvích zemědělství, lesnictví a rybářství, ale i ve stavebnictví, v průmyslu zaměstnanost v absolutní výši vzrostla, její podíl na celkové zaměstnanosti z dlouhodobého porovnání se nezměnila. Naopak roste zaměstnanost v odvětvích, které se řadí mezi služby, což je zřejmé z grafu č. 1.

Odvětví dle Klasifikace ekonomických činností - NACE Rev. 2 (CZ-NACE)

A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	K	Peněžnictví a pojišťovnictví
B+C+D+E	Průmysl, těžba a dobývání	L	Činnost v oblasti nemovitostí
F	Stavebnictví	M+N	Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti
G+H+I	Obchod, doprava, ubytování a pohostinství	O+P+Q	Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče
J	Informační a komunikační činnosti	R+S+T+U	Ostatní činnosti

Graf č. 1: Odvětvová struktura zaměstnanosti v ČR a SČK, v letech 1995 a 2019

Zdroj: vlastní

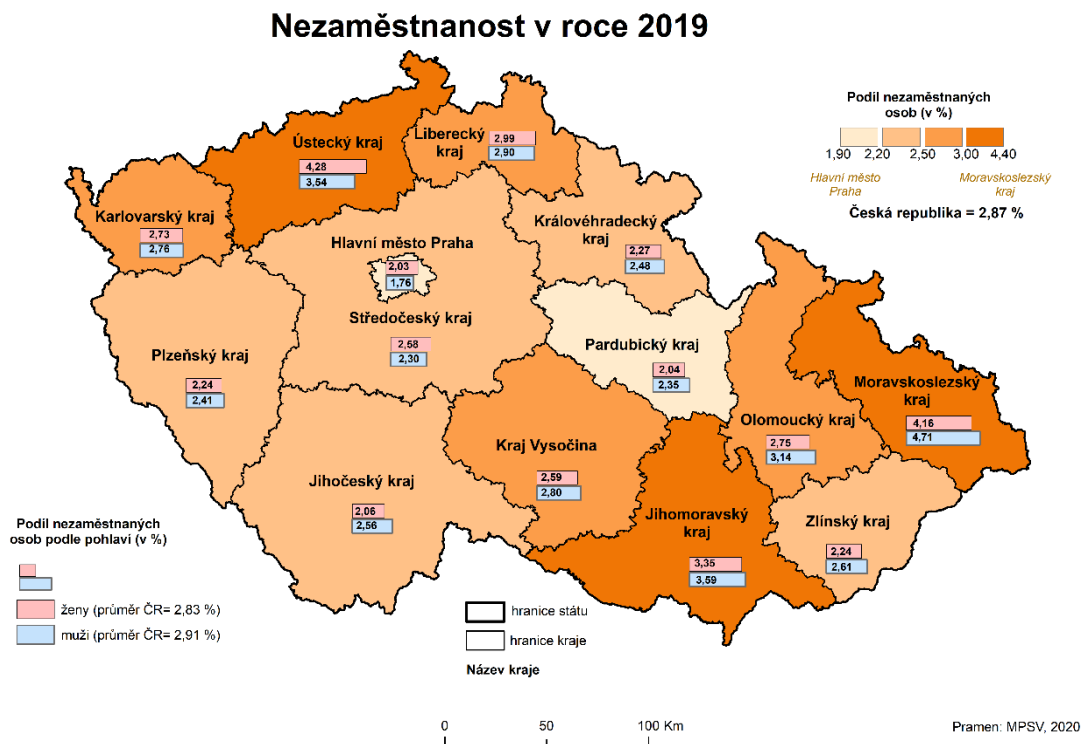
Na dosaženou životní úroveň v kraji má rovněž velmi příznivý vliv výše průměrné hrubé měsíční mzdy, která na přepočteného pracovníka dosáhla v roce 2019 dle předběžných údajů Kč 35 485,-.

Nezaměstnanost

Průměrný počet nezaměstnaných v roce 2019 dosáhl počtu 9,3 tis. osob, což představuje 1,3 % obecné míry nezaměstnanosti dle VŠPS. V mezikrajském porovnání jde o nejnižší hodnotu, které shodně dosáhlo i Hlavní město Praha a Plzeňský kraj. Dosažená hodnota obecné míry nezaměstnanosti je o 0,7 procentního bodu pod úrovní republikového průměru, který činil 2,0 %. Z údajů MPSV o nezaměstnanosti jsou patrné rozdíly mezi jednotlivými okresy. Nejvyšší podíl nezaměstnaných na konci roku 2019 byl v okrese Příbram 3,48 %, naopak nejnižší je trvale v okrese Praha-východ 1,10 %. V důsledku zhoršující se podmínek vyvolané hygienicko-epidemickou situací po většinu roku 2020, došlo i k nárůstu podílu nezaměstnaných ve Středočeském kraji. Na konci roku 2020 dosáhla výše tohoto indikátoru 3,52 %, což představuje meziroční nárůst o 1,08 %. Na republikové úrovni tento podíl dosáhl výše 4,02 %. V rámci mezi okresní komparace ve Středočeském kraji i nadále je nejnižší podíl v okrese Praha-východ 2,03 %, naopak nejvyšší v okrese Příbram 4,69 %.

Pro názorné porovnání podílu nezaměstnaných v krajích ČR slouží kartogram č. 4, který vychází z údajů MPSV o podílech nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let.

Kartogram č. 4: Nezaměstnanost v roce 2019

Zdroj: MPSV

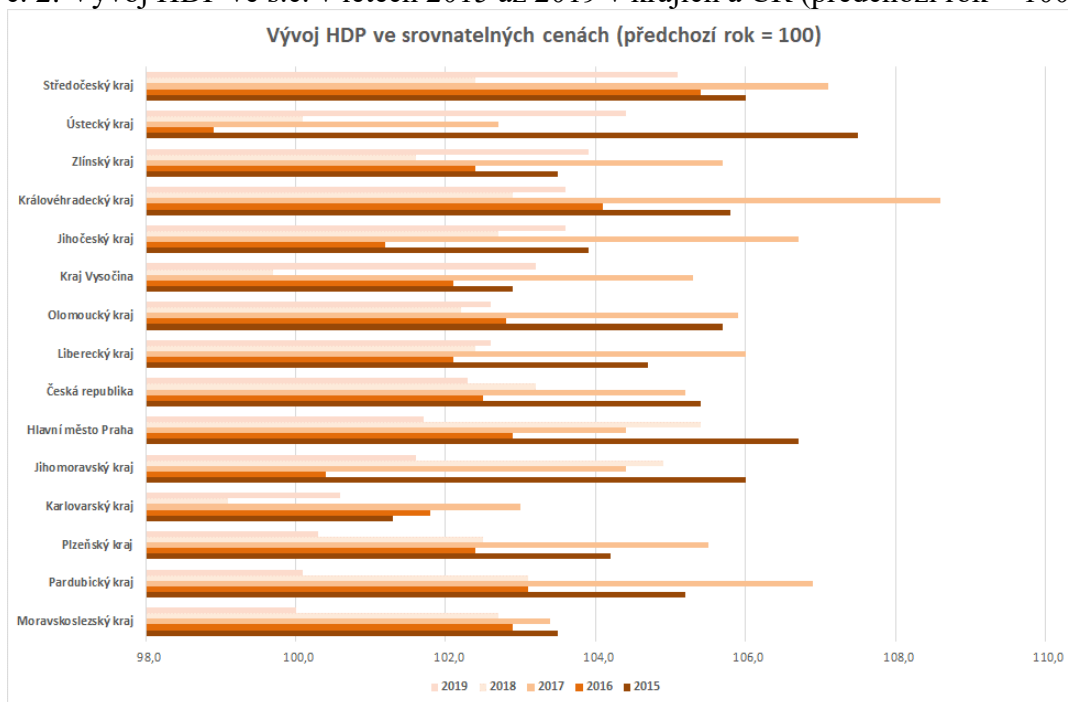
3.14.3 Hrubý domácí produkt

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje ve srovnání s ostatními regiony patří v posledních letech k nejrychleji se rozvíjejícím. Toto tvrzení lze doložit například průměrným meziročním tempem růstu HDP 3,6 % mezi roky 2013 až 2019. O této charakteristice svědčí většina makroekonomických indikátorů, které řadí intenzitu rozvoje hospodářství kraje na přední místo v mezikrajském porovnání, zpravidla hned po Hlavním městě Praze. Z dlouhodobého vývoje se podařilo ze zaostalého regionu, díky zásadním strategickým rozhodnutím, stvořit vysoce prosperující kraj. Jeho pozice významně ovlivňuje i geografická poloha.

Tvorbu nově vytvořené hodnoty ve Středočeském kraji významnou měrou ovlivňují průmyslová odvětví, jejichž podíl na celkově vytvořené hrubé přidané hodnotě v roce 2019 dosáhl výše 40,7 %, z toho zpracovatelský průmysl z celkově vytvořené HPH v regionu činil 37,8 %. Význam průmyslu ve Středočeském kraji se také promítl v podílu vytvořeného HDP v průmyslových odvětvích na republikovém úhrnu za tyto odvětví, který v roce 2019 dosáhl 16,2 %, což je o 4,0 bodu více, než tomu bylo v roce 1995. Tato skutečnost se příznivě projevila i na růstu podílu celkově vytvořené HPH ve Středočeském kraji na nově vytvořené hodnotě celkem v České republice z 9,9 % v roce 1995 na 11,6 % v roce 2019. To odpovídá druhému místu po Praze v mezikrajském porovnání.

O trendu vývoje HDP mezi lety 2015 až 2019 v jednotlivých krajích ČR vypovídá graf č. 2 a kartogram č. 5, který umožňuje vzájemné korelace mezi dosaženými hodnotami HDP na 1 obyvatele v krajích, průměrným meziročním tempem růstu HDP (za roky 2013 až 2019 měl SČK 3. nejvyšší průměrné tempo růstu) a odvětvovou strukturou HPH. Z grafu č. 2 je zřejmé, že SČK měl v roce 2019 nejvyšší meziroční tempo růstu. Nejvyšší dynamika tempa růstu v uvedeném období byla dosažena v roce 2017.

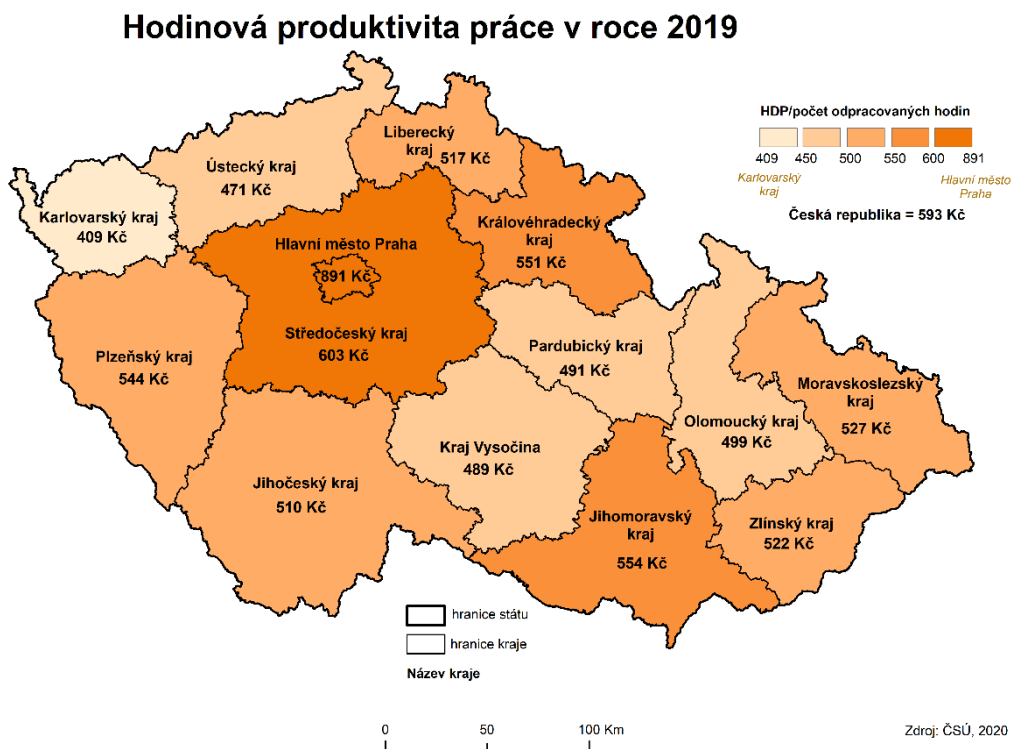
Graf č. 2: Vývoj HDP ve s.c. v letech 2015 až 2019 v krajích a ČR (předchozí rok = 100)

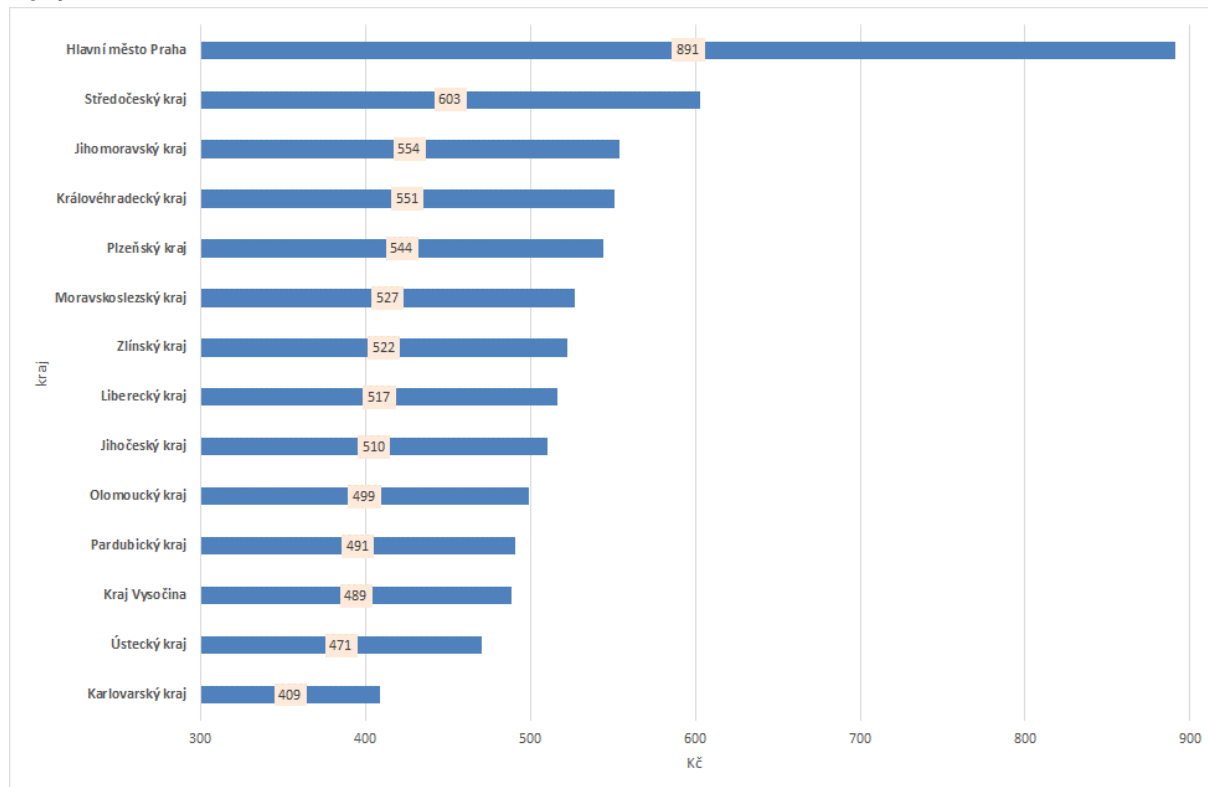
Zdroj: vlastní

Velmi příznivě lze hodnotit i produktivitu práce, měřenou jako podíl vytvořeného HDP v daném regionu k odpracované době v hodinách. Stále platí, že SČK a Hl. m. Praha jsou jedinými regiony, které v roce 2019 dosáhly vyšší produktivity práce, než byl republikový průměr, který dosáhl 593 393 Kč.

Kartogram č. 5: Hodinová produktivita práce v krajích za rok 2019

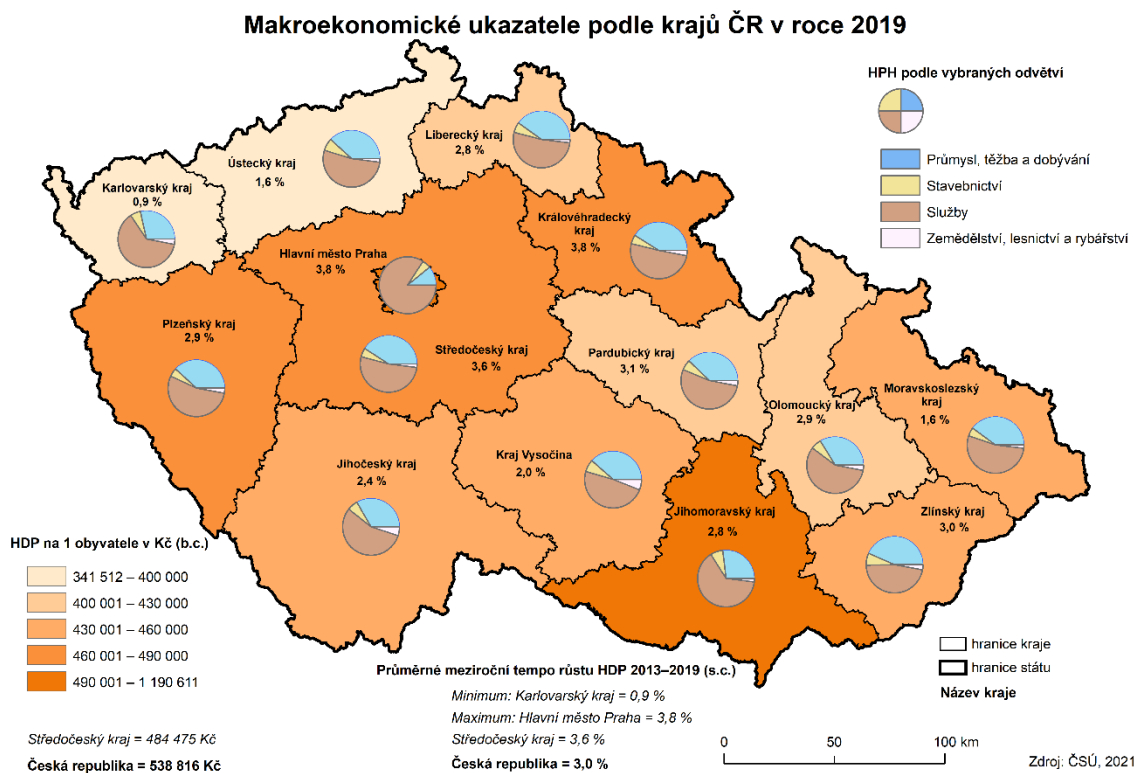

Graf č. 3: Produktivita práce – podíl RHDP k celkové odpracované době v hodinách, rok 2019

Zdroj: vlastní

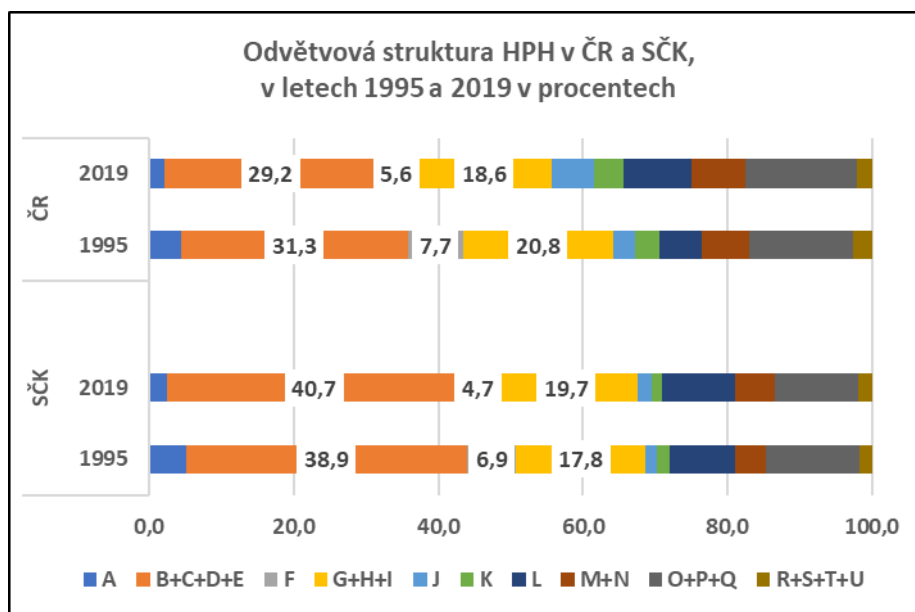
Kartogram č. 6: Makroekonomické ukazatele krajů ČR v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní

Z hlediska odvětvové skladby nově vytvořené hodnoty ve Středočeském kraji převažují průmyslová odvětví, jejichž podíl na celkově vytvořené hrubé přidané hodnotě v roce 2019 dosáhl 40,7 %. V meziročním porovnání nedošlo k žádné změně tohoto podílu. Z dlouhodobého pohledu je vidět jednak nárůst podílu nově vytvořené hodnoty v průmyslu o 1,8 p.b., mezi roky 1995 a 2019, což je odlišný trend než u průměru za ČR.

Graf č. 4: Odvětvová struktura HPH v ČR a SČK v letech 1995 a 2019, v procentech

Zdroj: vlastní

Odvětví dle Klasifikace ekonomických činností - NACE Rev. 2 (CZ-NACE)

A	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	K	Peněžnictví a pojišťovnictví
B+C+D+E	Průmysl, těžba a dobývání	L	Činnost v oblasti nemovitostí
F	Stavebnictví	M+N	Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti
G+H+I	Obchod, doprava, ubytování a pohostinství	O+P+Q	Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče
J	Informační a komunikační činnosti	R+S+T+U	Ostatní činnosti

Z následujících tabulek č. 3 a 4 jsou vidět komparace vývoje stěžejního makroekonomického indikátoru HDP na 1 obyvatele pro získání přehledu o ekonomické výkonnosti regionů NUTS3 (krajů) a České republiky jako celku respektive České republiky bez Hlavního města Prahy. Zatímco tabulka č. 3 poskytuje porovnání s průměrem za ČR, tak tabulka č. 4 porovnává dosažené hodnoty s průměrem za EU28. Obě tabulky dokládají výjimečné postavení Hlavního města Prahy, která významně ovlivňuje republikové průměry. Středočeský kraj se dosaženými výsledky řadí v mezikrajském porovnání na 3. místo.

Regionální HDP na 1 obyvatele, komparace regionů NUTS 3, ČR = 100, v procentech

Území	1995	2000	2004	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ČR bez Prahy	90,7	87,4	84,9	82,8	83,4	83,2	83,4	82,8	83,0
Kraje - NUTS3									
Hlavní město Praha	170,1	197,1	217,2	227,2	222,3	222,4	220,0	223,3	221,0
Středočeský kraj	91,9	99,8	96,7	88,2	89,3	91,0	91,0	88,5	89,9
Jihočeský kraj	95,8	94,1	88,2	82,4	80,2	79,4	80,5	80,1	81,3
Plzeňský kraj	96,6	93,6	96,8	91,0	91,4	91,3	91,1	90,2	88,0
Karlovarský kraj	95,3	85,6	77,8	70,1	65,5	65,2	65,3	63,7	63,4
Ústecký kraj	95,8	82,9	80,1	77,0	74,8	71,9	71,3	69,8	71,7
Liberecký kraj	92,8	91,4	80,0	75,3	76,7	76,4	76,5	76,1	76,4
Královéhradecký kraj	91,9	93,0	87,2	83,9	85,0	86,4	88,6	88,0	89,0
Pardubický kraj	88,5	85,3	81,9	79,6	79,0	79,4	80,6	80,2	78,4
Kraj Vysočina	83,2	82,3	80,9	79,0	80,9	81,1	81,5	79,3	80,6
Jihomoravský kraj	93,2	90,2	89,9	93,6	94,8	93,1	92,7	94,4	93,9
Olomoucký kraj	83,9	79,3	76,6	73,6	75,7	76,2	77,2	77,1	77,7
Zlínský kraj	84,2	81,5	78,7	82,4	85,0	84,9	85,2	83,5	84,9
Moravskoslezský kraj	87,1	77,2	78,4	81,0	81,7	81,9	80,9	81,6	79,8

Tabulka č. 3: RHDP na 1 obyvatele na úrovni NUTS3, ČR = 100

Zdroj: ČSÚ

Regionální HDP na 1 obyvatele v PPS, EU 28 = 100, v procentech

Území	1995	2000	2004	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Česká republika	76,4	71,6	78,5	83,3	87,5	88,0	90,3	91,6	92,2
ČR bez Prahy	69,3	62,5	66,6	69,0	72,9	73,3	75,3	75,9	76,5
NUTS 3									
Hlavní město Praha	130	141	170,4	189,2	194,5	195,8	198,6	204,6	203,7
Středočeský kraj	70,2	71,4	75,8	73,5	78,1	80,1	82,1	81,1	82,9
Jihočeský kraj	73,2	67,4	69,2	68,6	70,2	69,9	72,7	73,3	74,9
Plzeňský kraj	73,8	67	75,9	75,8	80,0	80,4	82,2	82,6	81,1
Karlovarský kraj	72,8	61,3	61	58,4	57,3	57,4	58,9	58,4	58,4
Ústecký kraj	73,2	59,3	62,9	64,1	65,5	63,2	64,3	64,0	66,1
Liberecký kraj	70,9	65,4	62,7	62,7	67,1	67,2	69,1	69,7	70,4
Královéhradecký kraj	70,3	66,6	68,4	69,9	74,4	76,1	80,0	80,6	82,0
Pardubický kraj	67,6	61	64,2	66,3	69,2	69,9	72,8	73,5	72,3
Kraj Vysočina	63,6	58,9	63,5	65,8	70,8	71,3	73,6	72,7	74,2
Jihomoravský kraj	71,2	64,6	70,5	77,9	82,9	81,9	83,6	86,5	86,5
Olomoucký kraj	64,1	56,8	60,1	61,3	66,2	67,0	69,7	70,6	71,6
Zlínský kraj	64,3	58,3	61,8	68,6	74,4	74,7	76,9	76,5	78,2
Moravskoslezský kraj	66,6	55,2	61,5	67,5	71,5	72,1	73,0	74,8	73,6

Tabulka č. 4: RHDP na 1 obyvatele v PPS na úrovni NUTS3, EU28 = 100

Zdroj: ČSÚ

PPS.....standard kupní síly, tzv. PPS, který je odvozen od tzv. parit kupní síly (PPP), jež zachycují rozdílnost cenových hladin mezi zeměmi. PPS vyjadřuje takový kurz mezi dvěma měnami, při kterém si lze v obou zemích nakoupit stejné množství zboží.

Experimentální odhady hrubého domácího produktu pro lokální – místní úroveň, tj. do okresů a do správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP), umožňují provést komparace v rámci daného regionu. Na základě těchto odhadů pak je možné vysledovat místní rozdíly, jak se jednotlivé okresy a SO ORP podílejí na tvorbě nově vytvořené hodnoty v regionu.

Z metodického hlediska experimentální odhady vycházejí z regionálních odhadů HDP, pro které je aplikována metoda pseudo-bottom-up. Vzhledem k tomu, že pro místní úroveň v současné době neexistují veřejně přístupná data v požadovaném územně odvětvovém členění, je možné využívat pro místní alokaci HDP jako klíč údaje o počtu zaměstnaných dle pracoviště do úrovně obcí, které se pak následně musí agregovat pro jednotlivé okresy a SO ORP. Pro případné zkvalitnění odhadů by bylo možné po doplnění údajů ČSSZ odstoupit od uplatňované metody top-down a přejít na sofistikovanější metody výpočtu HDP regionální a místní úrovni. I přesto však lze následující kartogramy a grafy považovat za významnou pomůcku pro odhalování rozdílů na místní (okresní a SO ORP) úrovni. Následující dva kartogramy č. 7 experimentální odhady HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni v okresech Středočeského kraje v roce 2019 a č. 8 experimentální odhady HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni za SO ORP Středočeského kraje v roce 2019.

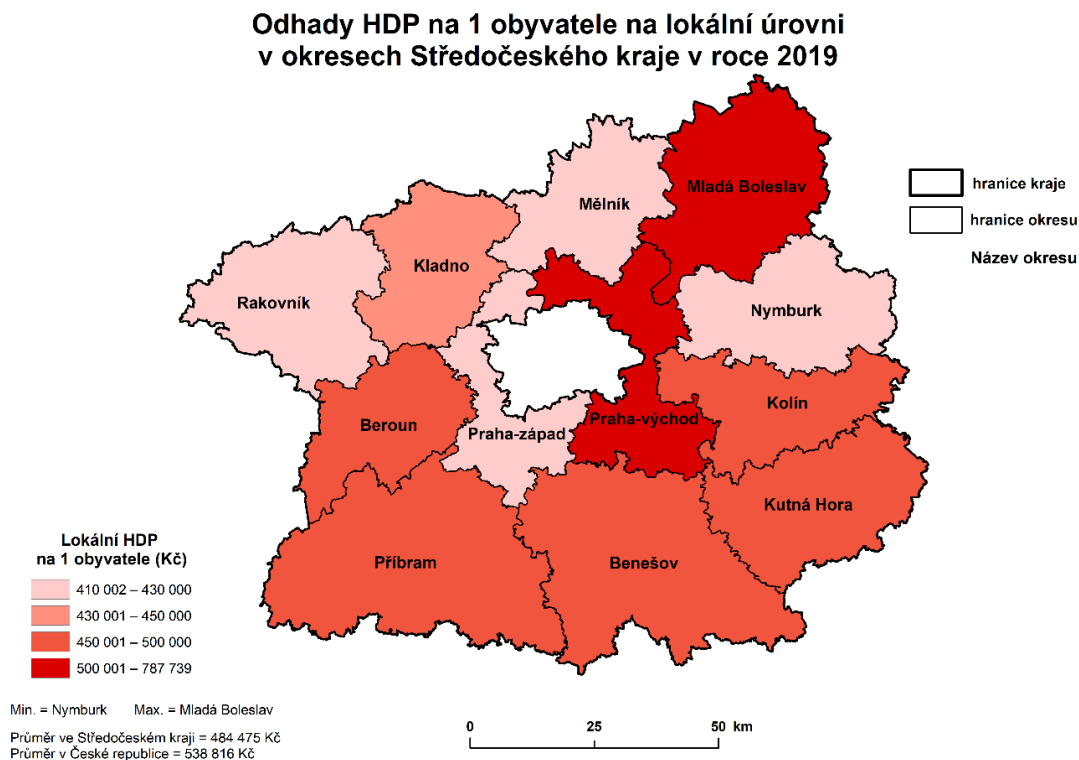
Experimentální odhady pro místní HDP ve Středočeském kraji dle okresů

	2015	2016	2017	2018	2019
	ČR = 100				
Benešov	85,6	85,4	84,7	83,6	83,9
Beroun	94,2	96,0	97,3	96,9	95,0
Kladno	81,8	82,9	82,5	81,9	81,4
Kolín	91,8	92,5	91,8	89,7	87,4
Kutná Hora	86,7	86,8	86,5	85,6	85,4
Mělník	77,4	77,7	77,1	76,8	76,6
Mladá Boleslav	140,1	141,0	141,5	142,8	144,3
Nymburk	76,4	77,3	77,3	77,1	76,6
Praha-východ	91,8	93,3	93,9	94,4	93,9
Praha-západ	69,9	72,8	76,7	77,4	77,8
Příbram	85,7	84,9	84,8	84,6	84,3
Rakovník	81,1	81,6	82,4	81,3	79,7

Experimentální odhady pro místní HDP ve Středočeském kraji dle SO ORP

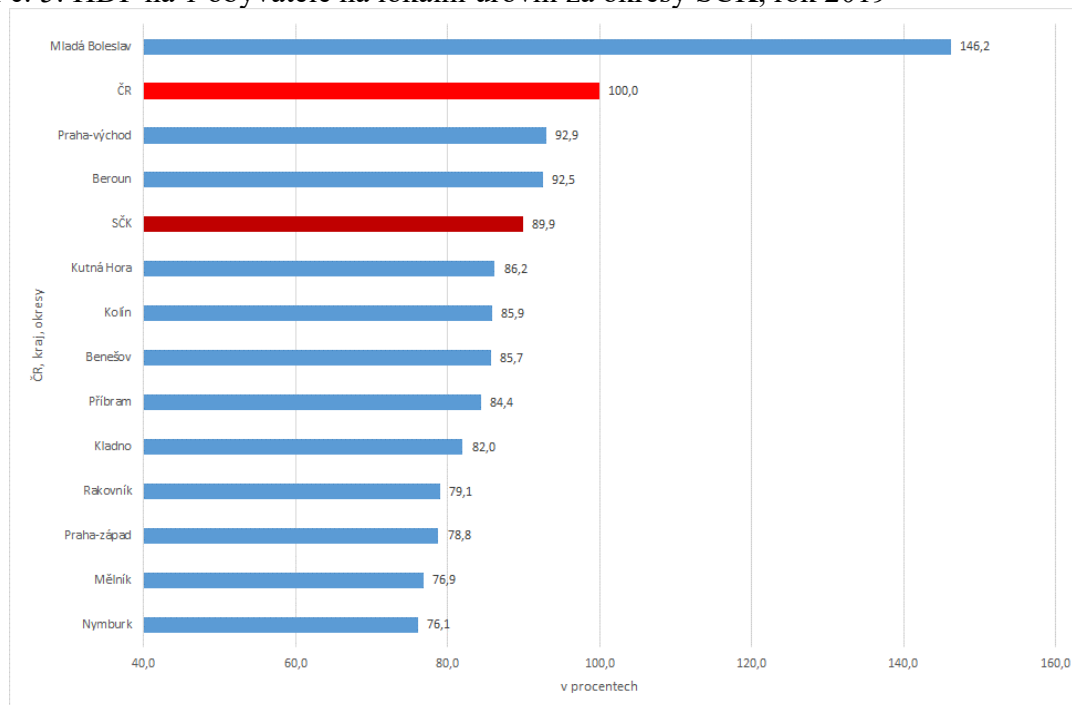
	2015	2016	2017	2018	2019
	ČR = 100				
Benešov	90,4	90,0	88,8	87,0	85,6
Beroun	87,9	88,5	88,2	87,1	85,7
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	88,6	89,8	90,1	89,6	88,8
Čáslav	81,1	81,0	80,3	80,1	81,3
Černošice	69,9	72,8	76,7	77,4	77,8
Český Brod	52,2	51,9	50,9	50,1	49,4
Dobříš	67,9	67,8	68,3	68,4	68,6
Hořovice	107,1	111,6	116,3	117,4	114,8
Kladno	84,2	85,8	85,2	84,1	83,2
Kolín	99,8	100,7	100,3	98,0	95,3
Kralupy nad Vltavou	86,1	87,1	86,7	88,6	89,5
Kutná Hora	89,5	89,8	89,6	88,4	87,4
Lysá nad Labem	55,5	56,6	56,5	56,6	57,6
Mělník	83,8	83,7	83,2	82,3	81,8
Mladá Boleslav	148,7	149,6	149,7	151,0	152,9
Mnichovo Hradiště	84,8	86,2	89,4	91,1	89,7
Neratovice	59,9	60,1	59,2	57,5	56,6
Nymburk	92,7	94,0	93,7	93,0	92,1
Poděbrady	75,8	76,4	77,1	77,4	76,7
Příbram	95,3	93,6	93,3	93,5	93,6
Rakovník	81,1	81,6	82,4	81,3	79,7
Říčany	96,9	98,9	99,8	102,1	102,0
Sedlčany	73,4	74,3	74,3	72,5	71,0
Slaný	74,5	74,0	74,3	75,0	75,9
Vlašim	85,8	84,9	84,3	84,0	88,1
Votice	62,0	64,6	66,2	66,7	66,8

Kartogram č. 7: HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni v okresech SČK v roce 2019

Zdroj: vlastní

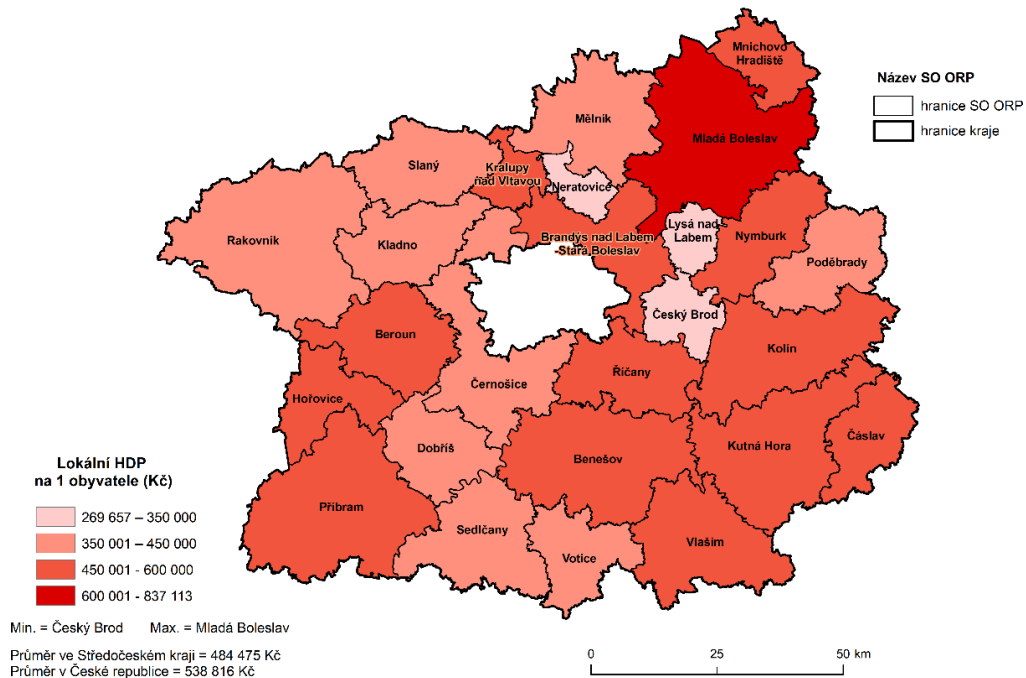
Graf č. 5: HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni za okresy SČK, rok 2019

Zdroj: vlastní

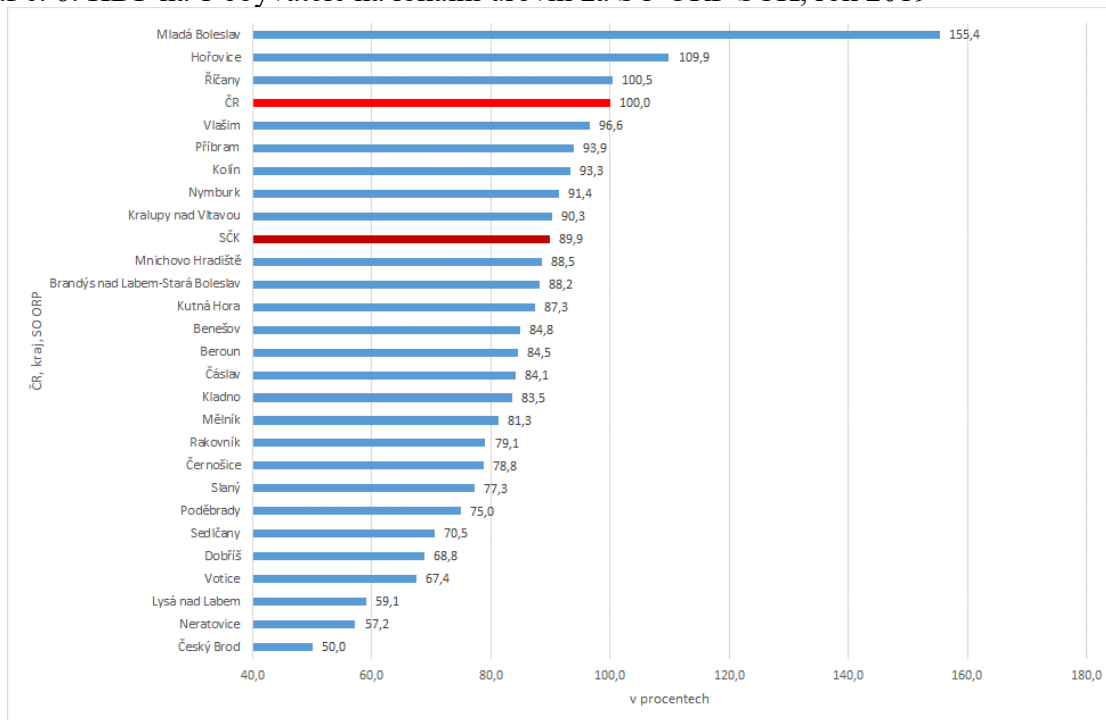
Kartogram č. 8: HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni ve SO ORP SČK v roce 2019

**Odhady HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni
ve SO ORP Středočeského kraje v roce 2019**

Zdroj: vlastní

Graf č. 6: HDP na 1 obyvatele na lokální úrovni za SO ORP SČK, rok 2019

Zdroj: vlastní

3.14.4 Výzkum a vývoj

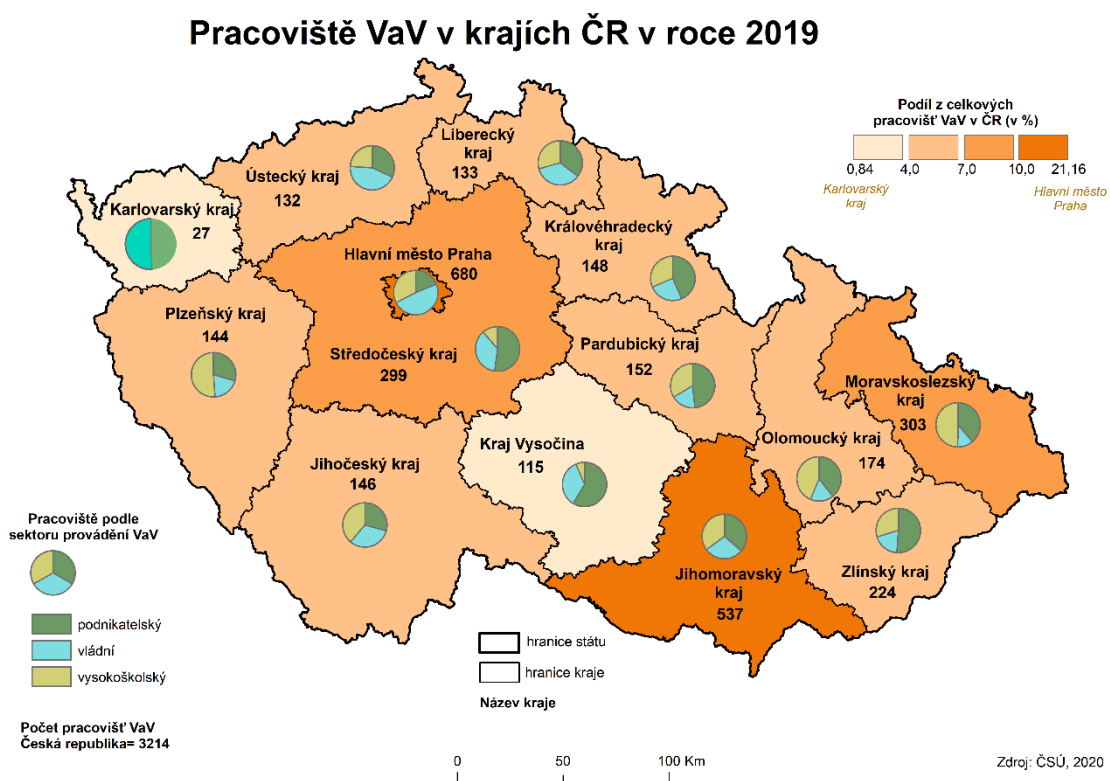
Při posuzování budoucího vývoje je vhodné se soustředit na pokrok, který byl dosažen zejména v oblasti vědy a výzkumu, jenž je určitou zárukou a předpokladem pro zachování udržitelného rozvoje a teritoriální konkurenceschopnosti.

Následující kartogramy se této oblasti věnují a vypovídají:

- o četnosti pracovišť V&V v krajích ČR v roce 2015;
- o počtech zaměstnanců V&V přepočtených na plný úvazek;
- o výdajích na V&V.

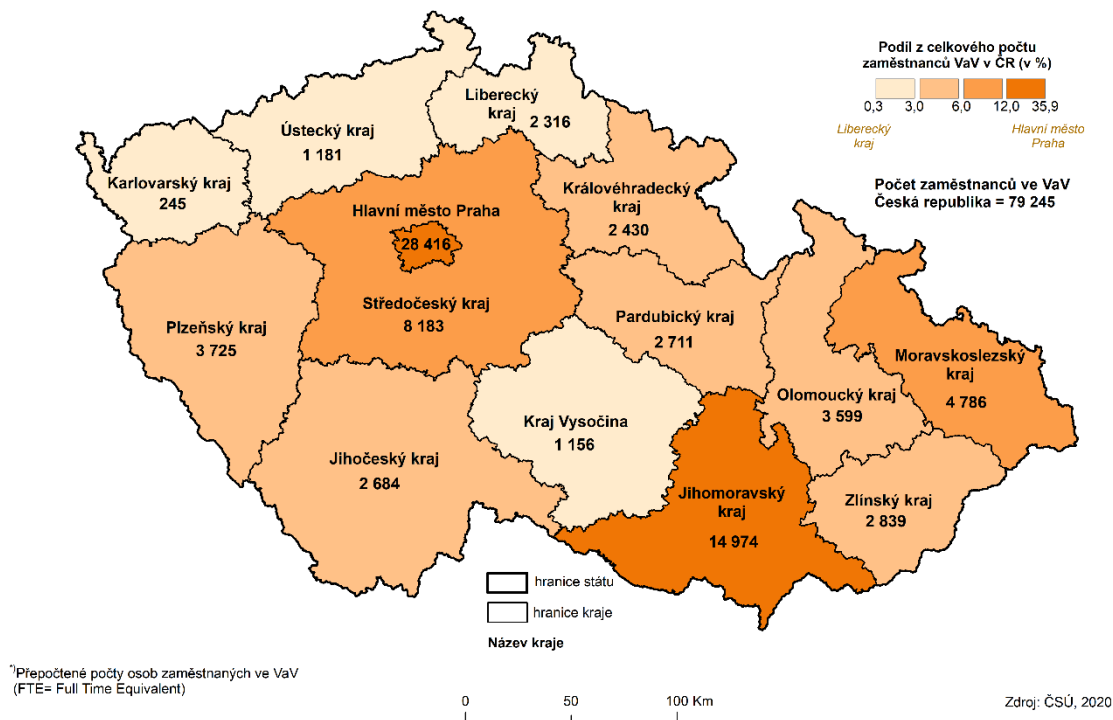
Z těchto kartogramů vyplývá, že Středočeský kraj v oblasti V&V patří mezi regiony, které v této oblasti mají v mezikrajském porovnání nejlepší předpoklady.

Kartogram č. 9: Pracoviště VaV v Krajích ČR, rok 2019

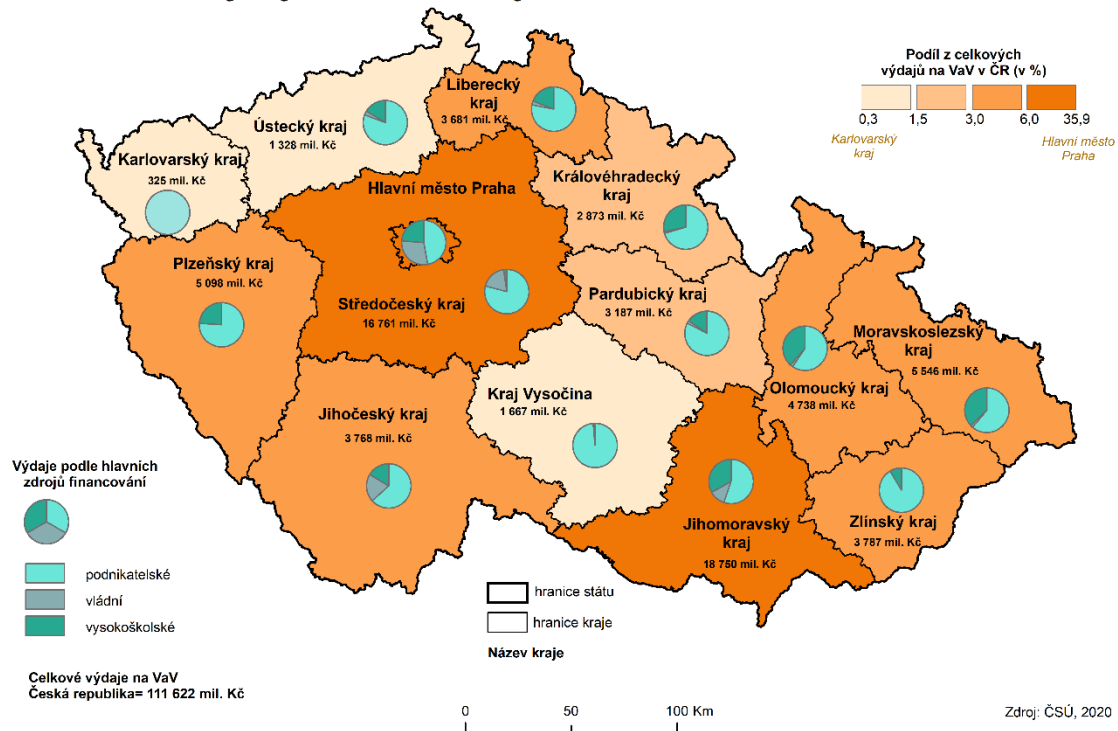
Kartogram č. 10: Zaměstnanci VaV v krajích ČR, rok 2019

Zaměstnanci VaV (FTE) v krajích ČR v roce 2019^{*)}

Kartogram č. 11: Výdaje na VaV v krajích ČR, rok 2019

Výdaje na VaV v krajích ČR v roce 2019

3.14.5 Oblasti ekonomických aktivit

Na území kraje jsou tyto **hlavní hospodářské oblasti**:

	<i>s centry:</i>
Mladoboleslavsko	Mladá Boleslav, Bakov n. J., Mnichovo Hradiště, Dobrovice, Benátky nad Jizerou
Dolní Povltaví a navazující Polabí Kladensko-Slánsko	Kralupy n. Vlt., Nelahozeves, Libčice n. Vlt., Roztoky, Odolena Voda, Neratovice, Mělník, Kladno, Slaný, Buštěhrad, Unhošť, Hostivice, Rudná
Střední Polabí propojené s Nymburskem	Kolín (Ovčáry), Kutná Hora, Čáslav, Nymburk, Poděbrady, Sadská, Pečky
Brandýsko	Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Čelákovice, Nehvizdy, Jirny, Úvaly)
Jesenicko – Říčansko	Říčany, Jesenice, Modletice, Čestlice
Berounsko- Hořovicko	Beroun, Králův Dvůr, Zdice, Žebrák, Hořovice
a malé oblasti kol center osídlení	Rakovník, Příbram, Benešov a Vlašim

Hospodářská centra

v členění dle významu:

Nadregionální > 20,0 tis. zaměst.	Mladá Boleslav
Regionální 4,0 - 20,0 tis. zaměst.	Kolín - Ovčáry, Kladno, Kutná Hora, Kralupy n.Vlt., Brandýs n.L.-St. Boleslav, prostor Čestlice - Průhonice, Beroun
Ostatní 1,0 – 4,0 tis. zaměst.	Bělá p. Bezdězem, Nymburk, Poděbrady, Sázava, Vlašim, Benešov, Hořovice, Žebrák, Slaný, Odolena Voda, Neratovice, Mělník, Čelákovice, Mnichovo Hradiště, Říčany – Modletice, Jesenice – Vestec, Rudná - Chrášťany

v členění dle zastoupení odvětví:

Centra s dominantním odvětvím (více než 75 %):	Mladá Boleslav, Vlašim, Sázava, Žebrák, Kralupy n.Vlt., Odolena Voda, Neratovice
Centra s nadpolovičním zastoupením jednoho odvětví:	Kutná Hora, Nymburk, Poděbrady, Hořovice, Brandýs n.L.-St. Boleslav

Centra s 3 a více významnými odvětvími:

Kolín - Ověčary, Benešov, Příbram, Rakovník, Kladno, Slaný, Mělník

Logistické areály

Poloha kraje ve středu Čech a skutečnost, že uprostřed něj leží hl. m. Praha, stejně jako skutečnost, že Praha je křižovatkou řady středoevropských silnic a železnic znamená mimořádný rozvoj logistických areálů v území kraje.

Tyto areály jsou soustředěny především při dálnicích:

- D 1 Modletice – Jažlovice, Všechromy – Kunice, Divišov
- D 5 Rudná – Chrástany, Žebrák - Tlustice
- D 8 Kozomín – Úžice, Zdiby – Klecany
- D11 Jirny
- D 6 Hostivice, Jeneč, Dobrovíz, Unhošť
- D 7 Tuchoměřice, Kněžves
- D10 Brandýs n. L.- Zápý, Radonice (Horní Počernice na území Prahy),
okolí Mladé Boleslavi

V některých areálech je však i větší zastoupení výrobních programů.

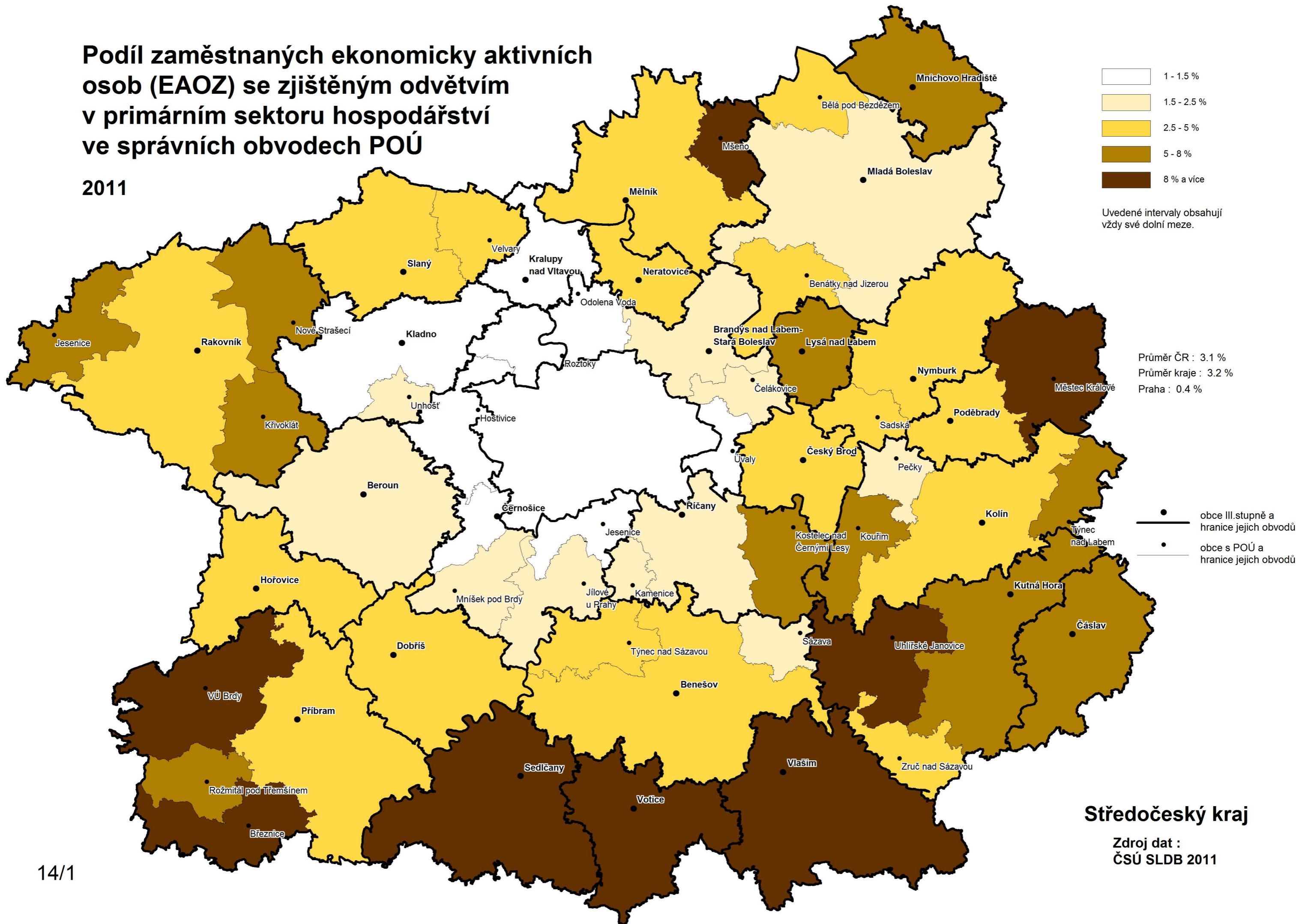
S výjimkou areálů kolem D1 jsou v některých areálech ještě volné plochy.

3.14.6 Shrnutí

- **Hospodářství**
 - SČK vzhledem k jeho ekonomické výkonnosti patří mezi nejlépe hodnocené kraje
 - Z dlouhodobého pohledu je zde nejvyšší dynamika růstu HDP (HDP od roku 1995 do 2019 vzrostlo na 247,1 %, průměr ČR včetně Prahy 184,8%, Hlavní město Praha 245,2%).
 - Stč. kraj a Hl. m. Praha jsou jedinými regiony, které v roce 2019 dosáhly vyšší produktivity práce, než byl republikový průměr.
 - Kraj provozuje portál vybrané investiční příležitosti ve Středočeském kraji https://gis.kr-stredocesky.cz/JS/REG_IP_STORY/
- **Věda a výzkum**
 - Výdaje v oblasti výzkumu a vývoje jsou mimo Prahu 2. nejvyšší v ČR (za Jihomoravským krajem)
 - Tři čtvrtiny financí na V&V je z podnikatelských zdrojů

Podíl zaměstnaných ekonomicky aktivních osob (EAOZ) se zjištěným odvětvím v primárním sektoru hospodářství ve správních obvodech POÚ

2011

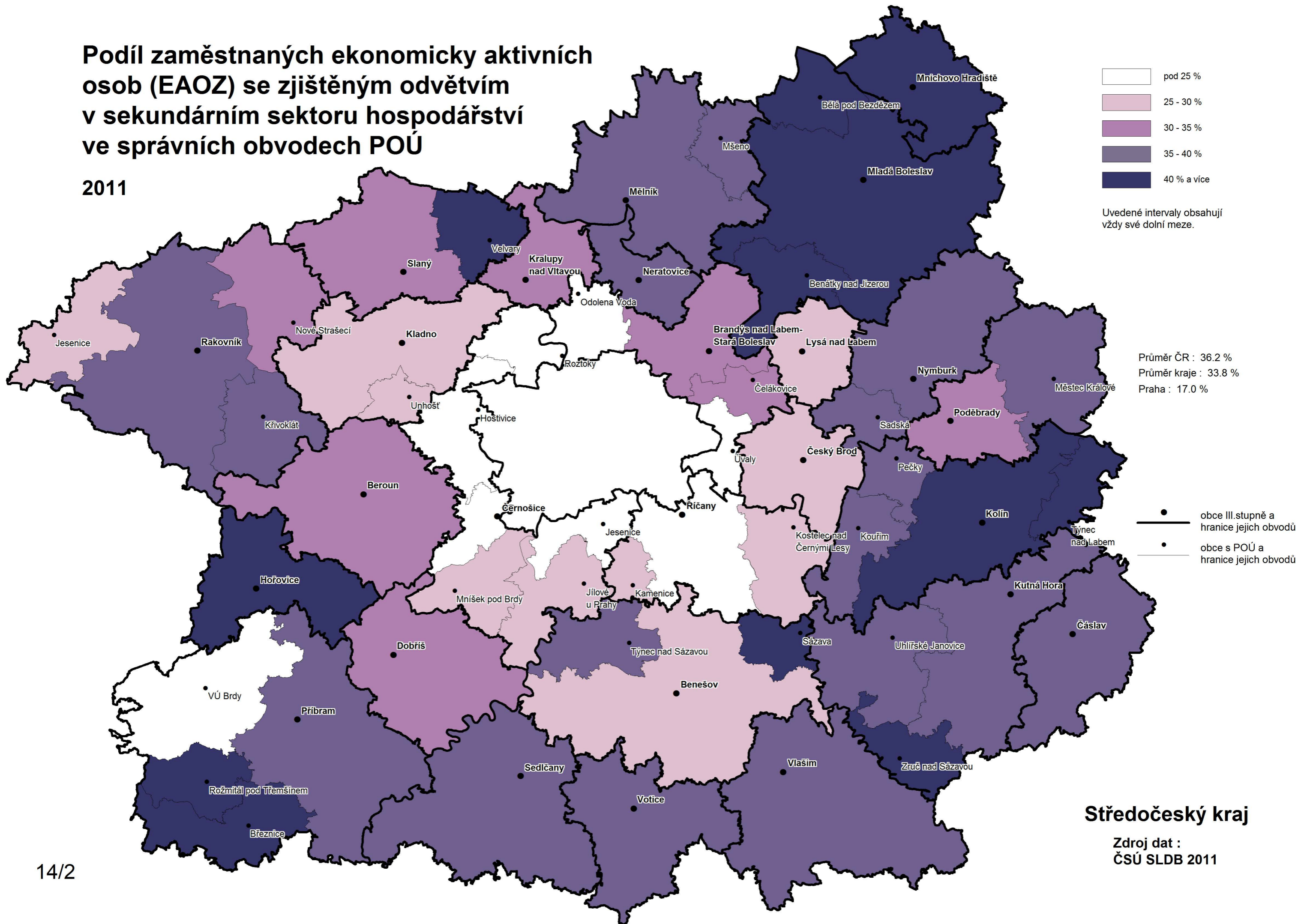

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

Podíl zaměstnaných ekonomicky aktivních osob (EAOZ) se zjištěným odvětvím v sekundárním sektoru hospodářství ve správních obvodech POÚ

2011

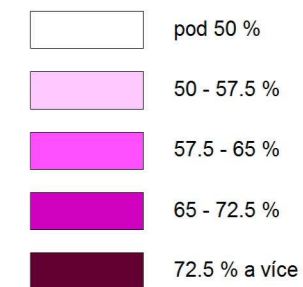

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

Podíl zaměstnaných ekonomicky aktivních osob (EAOZ) se zjištěným odvětvím mimo primární a sekundární sektor hospodářství ve správ. obvodech POÚ

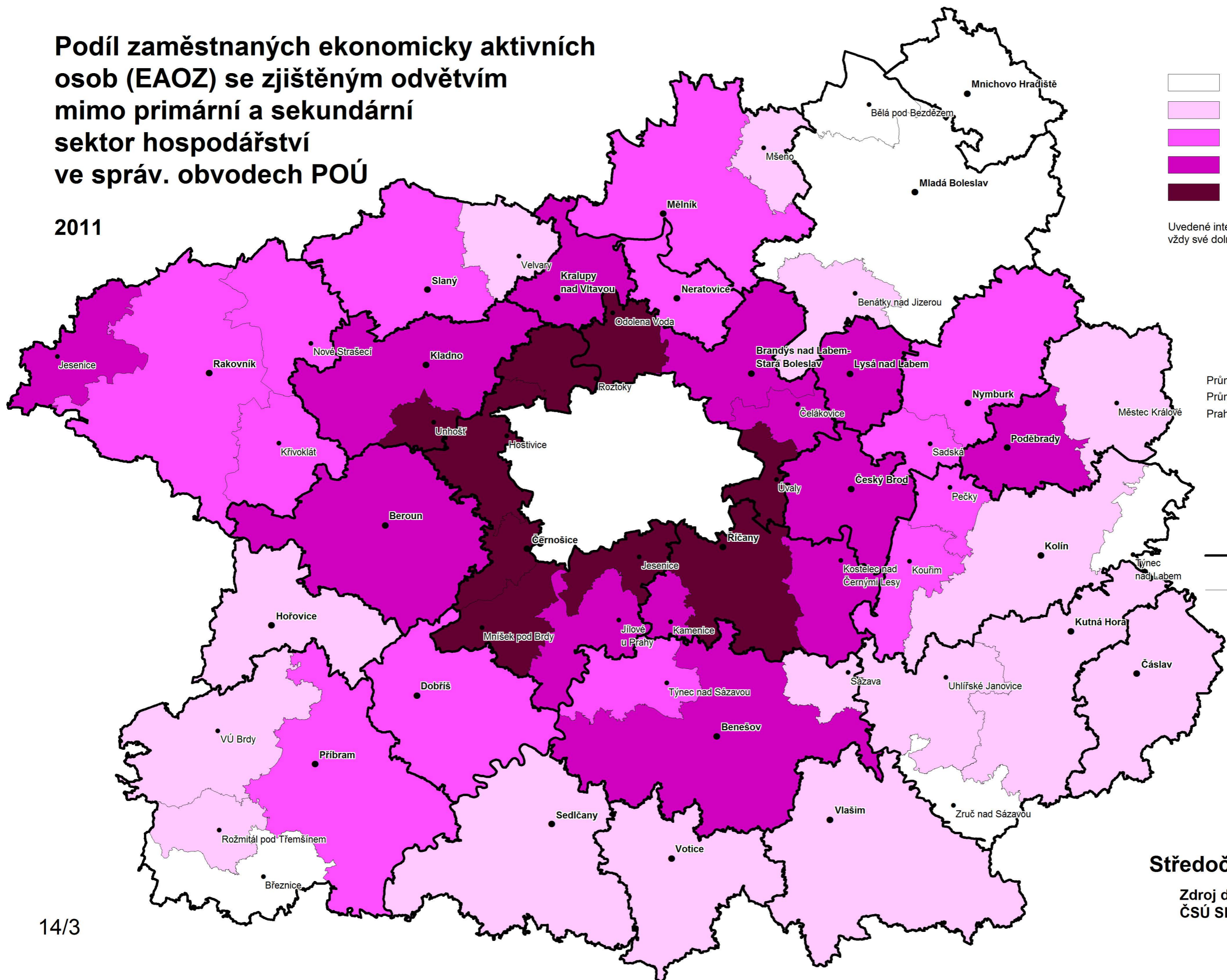
2011

Uvedené intervaly obsahují vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 60.7 %
Průměr kraje : 63.0 %
Praha : 82.6 %

• obce III. stupně a hranice jejich obvodů
• obce s POÚ a hranice jejich obvodů

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

3.15 Rekreační a cestovní ruch

Politika územního rozvoje, ve znění Aktualizace č.1 stanovuje prioritu č. (22) územního plánování týkající se rekreace a cestovního ruchu

„Vytvářet podmínky pro rozvoj a využití předpokladů území pro různé formy cestovního ruchu (např. cykloturistika, agroturistika, poznávací turistika), obzvláště ve specifických oblastech, s cílem zachování a rozvoje jejich hodnot. Podporovat propojení z hlediska cestovního ruchu atraktivních míst turistickými cestami, které umožňují celosezónní využití pro různé formy turistiky (např. pěší, cyklo, lyžařská, hipo)“.

Vymezení oblastí se zvýšeným významem pro rekreaci

(viz kartogram vložený v textu Rozboru)

Tyto oblasti byly v ÚAP vymezeny s ohledem na následující kritéria:

- **kvalita existujících předpokladů** pro rekreaci a cestovní ruch (hodnoty přírodní a krajinářské, kulturní a historické, dopravní a technická infrastruktura, další infrastruktura pro rekreaci a cestovní ruch) a **potřeba ochrany těchto předpokladů**
- **vnímání rekreace a cestovního ruchu jako priority vymezeného území**, nebo jedné z priorit
- **potřeba investic do rozvoje předpokladů pro rekreaci a cestovní ruch** (vymezení oblastí jako podklad pro dotace – **usměrnění investic**)

Jedná se o následující oblasti:

- Jesenicko, Džbánsko, Krivoklátsko, Kokořínsko, Ralsko – Bělá, Dolní Pojizeří, Střední a Horní Pojizeří, Český Ráj, Chlum a Jabkenicko, Polabí - Hradištsko, Dymokursko, Soutok Labe a Cidliny, Podbrdsko, Český kras, Rožmitálsko, Střední Povltaví, Hřebený, Soutok Vltavy a Sázavy, Říčansko a Posázaví, Blanicko a Česká Sibiř, Posázaví

Oblastí se zvýšeným významem pro rekreaci je i území zrušeného vojenského újezdu Brdy a zřízené CHKO Brdy (s výjimkou dočasně nepřístupné zóny a Posádkového cvičiště Jince). Infrastruktura uvnitř CHKO Brdy by se měla zaměřit především na vybudování sítě značených tras a stezek a zařízení k podpoře měkké turistiky a informovanosti (odpočinkové a rozhledové body, naučné stezky apod.), kdežto v obcích a městech též na budování a rozvoj dalších služeb, včetně ubytování, stravování, dopravy apod.

Každodenní rekreace

Nejvýznamnějšími prostory pro každodenní rekreaci obyvatel jsou příměstská území.

Krajský úřad Středočeského kraje pořídil v roce 2009 studii **“Zelené pásy - vytvoření podmínek pro vznik ploch veřejně přístupné zeleně”** v pražském příměstském prostoru.

V rámci aktualizace ZÚR by bylo vhodné posoudit, zda je třeba jako specifickou oblast (nebo plochy nadmístního významu) vymežit „zelený“ prstenec území okolo hlavního města (případně jiných měst) s cílem vytvořit nebo zlepšit v těchto oblastech podmínky pro každodenní rekreaci obyvatel měst (prostupnost území, zelené plochy, infrastruktura). Přitom je třeba reagovat na urbanizační procesy v okolí hlavního města a návrh zásad pro realizaci řešit ve spolupráci s hlavním městem a dotčenými obcemi.

Od roku 2009 uběhlo již 12 let, během kterých dochází k další suburbanizaci území v okolí Prahy bez ohledu na výsledky uvedené studie. Případná realizace systému zelených pásů je tímto vývojem ohrožena.

Individuální pobytová rekreace

Individuální rekreace v objektech pro rodinnou rekreaci má ve Středočeském kraji dlouhou tradici, což je ovlivněno hlavním městem Prahou, kde je velké procento obyvatel bydlících v bytových domech, dobrou dopravní dostupností kvalitního přírodního zázemí, relativně dobrou ekonomickou situací obyvatel i tradicí.

Ve fázi zpracování podkladů pro RURÚ byly vymezeny oblasti s vyšším rozsahem OIR – obce (katastry), kde je vyšší podíl těchto objektů, než staveb trvale užívaných a hustota těchto objektů na km². Užity byly údaje z roku 1991, případně z roku 2010 (viz kartogramy).

Vzhledem k tomu, že individuální rekreace není předmětem SLDB, budou tyto údaje v budoucnu již zastaralé. I když údaje o individuální rekreaci jsou víceméně „historické“, stále je srovnání s počtem trvale obydlených bytů v obcích zajímavé a jasně ukazuje území nejvíce zatížené individuální rekreací.

V rámci ZÚR SK 2011 jsou stanoveny zásady přístupu k individuální pobytové rekreaci tak, aby došlo ke zkvalitnění podmínek pro tento typ rekreace a současně byly omezovány případné negativní vlivy těchto lokalit na životní prostředí. Tyto zásady byly stanoveny s cílem, aby nebyly porušovány principy trvale udržitelného rozvoje, znehodnocovány přírodní a kulturní hodnoty území včetně krajinného rázu a znehodnocováno životní prostředí v důsledku jeho nadměrné zátěže (dopravou, odpady, hlukem apod.). Zásady byly stanoveny v souladu s cílovými charakteristikami krajiny.

Problematiku individuální pobytové rekreace je třeba v územním plánování vnímat diferencovaně v závislosti na podmínkách, ve kterých se nachází. Existuje celá škála situací - od chat na pronajatých pozemcích v ochranných lesích a územích ochrany přírody bez možnosti napojení na dopravní a technickou infrastrukturu, přes fungující stabilizované chatové osady s vlastními pozemky s odpovídající veřejnou infrastrukturou, až po chatové a zahrádkové osady v suburbanizačních územích, kde jejich majitelé usilují o možnost transformace na trvalé bydlení.

Cestovní ruch

V rámci ZÚR SK (2011) jsou stanoveny zásady podpory cestovního ruchu zejména ve vybraných oblastech tak, aby se zlepšovala infrastruktura tohoto území a mohly být rozvíjeny tradiční i nové formy cestovního ruchu. Přitom byla zohledněna problematika sezónnosti a zváženy možnosti středočeského prostoru pro rozšíření zahraniční návštěvnosti, která směřuje v současné době převážně do Prahy. Rozvoj rekreace a cestovního ruchu je třeba vnímat jako jednu z možností, jak zvýšit ekonomickou úroveň „slabších“ regionů.

Infrastruktura pro pěší turistiku

- rozvinutá síť značených turistických cest
- široká nabídka naučných stezek v celkové délce 473 km s 636 poučnými či zábavně naučnými zastaveními
- oblíbenými oblastmi pro pěší turistiku jsou především Český kras, Křivoklátsko, Kokořínsko a Český ráj, nebo okolí vodních nádrží Orlický a Slapy

Infrastruktura lázeňství a wellness

- Lázně Poděbrady, lázně s dlouholetou tradicí, patří mezi nejnavštěvovanější lázeňské střediska v Česku, jsou zaměřeny na nemoci oběhového ústrojí, nemoci nervové, onkologické, či nemoci pohybového ústrojí dětí i dospělých
- druhé lázeňské středisko v kraji, Lázně Toušeň, jsou oproti tomu spíše menším lázeňským střediskem, kde se zaměřují na léčbu onkologických nemocí nebo nemoci pohybového ústrojí dospělých
- kromě výše zmíněných ryze lázeňských středisek (Poděbrady, Toušeň) se ve Středočeském kraji nachází rovněž řada ubytovacích zařízení pro wellness pobyty (například zámek Liblice, zámek Chateau Mcely nebo Golf & Spa Resort Konopiště a řada dalších)

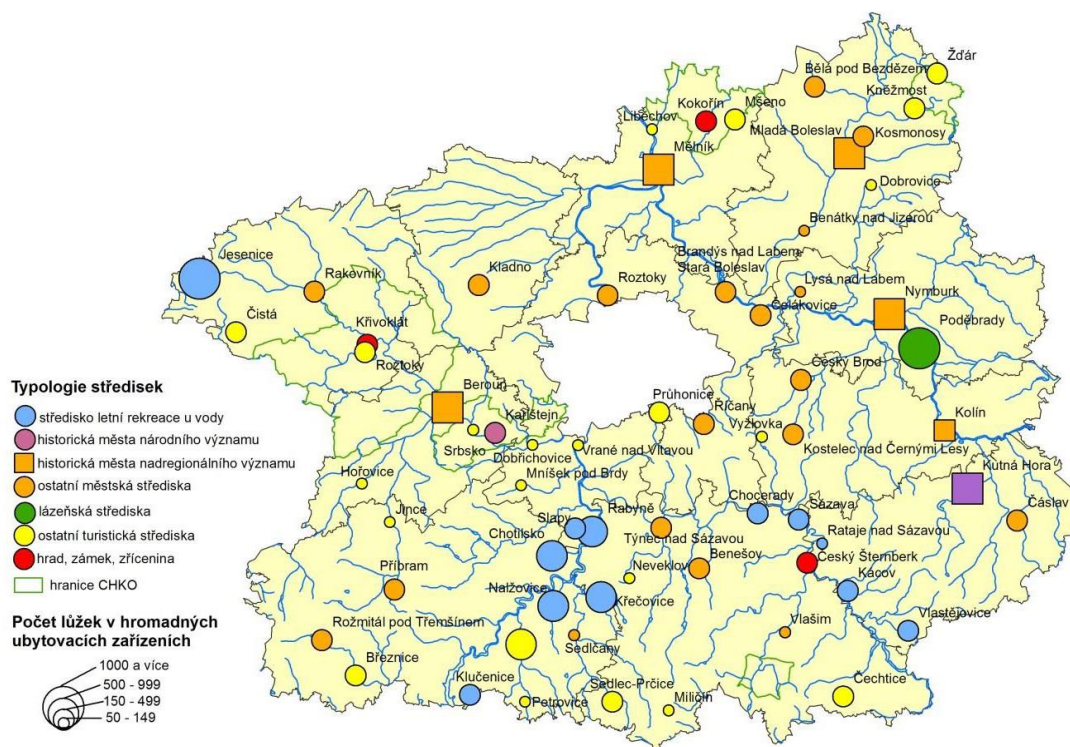
Infrastruktura pro hipoturistiku

- rozšířená infrastruktura pro hipoturistiku (jezdecké stáje, apod.), zejména v blízkém okolí Prahy a v jižní části kraje
- hipostezky v celkové délce přibližně 1 000 km

Infrastruktura pro další aktivity

- velký počet golfových hřišť
- omezená nabídka atraktivit pro trávení volného času v případě nepříznivého počasí (kryté bazény, aquaparky apod.)
- infrastruktura se neustále rozvíjí, například lze uvést úspěšné projekty jako labyrintárium zámku Loučeň, zábavní park Mirakulum a tankodrom Milovice

Typologie středisek z hlediska cestovního ruchu

Zdroj: ČSÚ (2015), Atlas cestovního ruchu (2006) a Aktualizace programu cestovního ruchu na období 2015 – 2020, (Naviga 4, s.r.o. 186 00 Praha 8).

Zastupitelstvo Středočeského kraje usnesením č. 024-14/2018/ZK ze dne 25. 6. 2018 schválilo **Aktualizaci Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji na období 2018 – 2023.**

Program stanovuje vizi k roku 2030:

Středočeský kraj na svém území rozvíjí potenciál cestovního ruchu tak, aby se „Střední Čechy“ staly konkurenceschopnou turistickou destinací s nabídkou atraktivních produktů pro domácí a zahraniční návštěvníky. Středočeský kraj vytváří stabilní podmínky pro spolupráci všech subjektů cestovního ruchu a systematicky pracuje na zvýšení povědomí o nabídce cestovního ruchu. Využívá přitom také blízkost Prahy jako hlavní zdrojové destinace cestovního ruchu v České republice. K rozvoji cestovního ruchu přistupuje jako k významnému hospodářskému odvětví, a proto vyhledává nové strategické produkty s vyšší přidanou hodnotou, které přispívají k jeho udržitelnému rozvoji a prosperitě obyvatel.

Program stanovuje globální cíl:

Globálním cílem Programu CR je zvýšení podílu vícedenní návštěvnosti na celkové návštěvnosti Středních Čech, což povede k růstu příjmů z cestovního ruchu včetně zaměstnanosti a přispěje tak ke zvýšení významu turismu v rámci hospodářství kraje.

Program stanovuje priority a opatření:

Priority a opatření se týkají

- využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu
- zkvalitnění dopravní dostupnosti
- budování infrastruktury cestovního ruchu
- zvyšování kvality služeb cestovního ruchu
- podpora podnikání a inovací v cestovním ruchu
- organizace cestovního ruchu ve vazbě na rajonizaci
- zkvalitnění informačních toků
- podpora turistických informačních center atd...

Cyklistika

Infrastruktura pro cykloturistiku

- stále se rozvíjející síť více než 4 300 km cyklistických tras a kolem 460 km cyklistických stezek různé náročnosti, díky husté železniční síti většina snadno dostupná železniční dopravou
- 2 mezinárodní dálkové cyklistické trasy Eurovelo (Eurovelo 4 a 7) a 8 dálkových cyklotras v rámci České republiky
- 5 cyklistických tras Greenway (Labská stezka, Vltavská cyklistická stezka, Greenway Praha – Wien, Greenway Berounka-Střela a Greenway Jizera), jejichž fyzická infrastruktura je navíc ve většině případů podpořena kvalitně zpracovanou webovou prezentací s komplexní nabídkou služeb z oblastí ubytování
- a stravování. Některé úseky Greenways nemají charakter cyklostezky, ale cyklotrasy (např. Greenway Jizera)
- postupný rozvoj doplňkových služeb (speciální vlakové spoje určené pro cyklisty, cyklobusy, půjčovny kol aj.)

V současné době je významným zdrojem informací pro cyklistiku ve Středočeském kraji:

Generel cyklotras a cyklostezek ve Středočeském kraji (aktualizace 2014, zpracovatel B.I.R.T. GROUP, a.s.)

Jedná se o koncepční celokrajový materiál. Dokument byl schválen Zastupitelstvem Středočeského kraje Usnesením č. 110-14/2014/ZK ze dne 8.12.2014. Materiál slouží jako podklad pro územní plánování či pro další konkretizaci a technická řešení jednotlivých projektů sloužících k rozvoji cyklistiky a cyklistické infrastruktury na území Středočeského kraje ve všech jejích podobách a souvislostech.

Respektuje současné trendy v rozvoji cyklistiky, využívá dostupné liniové koridory, které mohou snížit náklady a zároveň zvýšit bezpečnost cyklistické dopravy, respektuje nadregionální cyklotrasy a snaží se plošně pokrýt území kraje všemi stupni cyklistické infrastruktury.

V roce 2017 byla dále zpracována **Koncepce rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji na období 2017 – 2023** (Centrum dopravního výzkumu, v.v.i., 08/2017)

Navazuje na přechodí materiál a konkretizuje jej. Nadále je průběžně aktualizován.

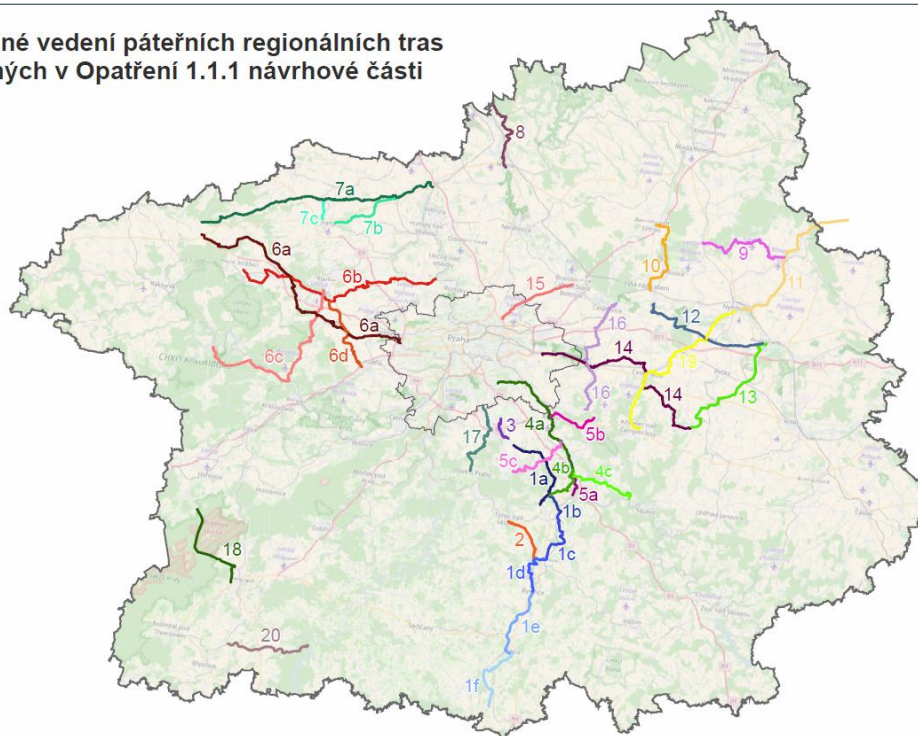
Zabývá se třemi základními problémovými okruhy cyklistiky:

- Cyklistická doprava jako nedílná součást dopravního systému (cyklistická doprava, každodenní dojížděka obyvatel na kole do zaměstnání, do škol, na úřady či za službami)
- Rekreační a terénní cyklistika
- Řízení, koordinace a organizace rozvoje cyklistiky

Z hlediska územního průmětu jsme z této práce převzali a pro území Středočeského kraje v podobě schémat uvádíme :

- celkový přehled cyklotras
- mezinárodní cyklotrasy EuroVelo
- dálkové páteřní cyklotrasy a jejich prioritní úseky
- navržené vedení páteřních regionálních cyklotras

Navrhované vedení páteřních regionálních tras definovaných v Opatření 1.1.1 návrhové části

Legenda k navrhovaným páteřním regionálním trasám

- 1a) Návrh na změnu vedení cyklotrasy 11 (Greenway Praha – Vídeň)
- 1b) Pyšely – Čerčany – nová trasa po místních komunikacích
- 1c) Čerčany – Benešov (po stávající trase 0064)
- 1d) Benešov – Konopiště – Bystřice (po stávající trase 0064 a 0076)
- 1e) Bystřice – Votice (cyklostezka po tělese bývalé železniční trati)
- 1f) Votice – Heřmaničky – Červený Újezd (po stávající trase 0075)
- 2) Alternativa napojení na CT 11: Benešov – Konopiště – Chlístov – Bukovany – Týnec
- 3) Varianta vedení cyklotrasy 11 z Průhonic přes Osnici do Olešek a Čenětic podél potoka Botič
- 4) Páteřní regionální trasa (koridor) v Ladově kraji ve směru Praha – Kolovraty – Říčany
- 4b) Mirošovice – Pyšely a dále po alternativním návrhu cyklotrasy 11 – Benešov – Votice
- 4c) Hrusice – Ondřejov – Stříbmá Skalice – Sázava (napojení na CT 19)
- 5a) Doplnková páteřní regionální trasa v Ladově kraji: Hrusice – Čtyřkoly – Čerčany
- 5b) Doplnková páteřní regionální trasa v Ladově kraji: Říčany – Tehovec – Mukařov
- 5c) Doplnková páteřní regionální trasa v Ladově kraji: Strančice – Kunice – Velké Popovice
- 6a) Regionální trasa Praha – Unhošť – Stochov – Řevničov a dále na hranice KV kraje
- 6b) Trasa "Lidický potok"
- 6c) Trasa "Sever-Jih"
- 6d) Nučická dráha
- 7a) Regionální páteřní trasa v údolí Bakovského potoka od obce Kroučová až k jeho ústí do Vltavy
- 7b) Cyklotrasa ze Slaného podél Červeného potoka
- 7c) Propojení Slaného s údolím Bakovského potoka v Drchkově přes Lidický dvůr
- 8) Páteřní regionální trasa Mělník – Liběchov – Tuhaň – Dubá – Česká Lípa
- 9) Trasa TAXIS propojující Greenway Mrlina a Greenway Jizera
- 10) Propojení Greenway Jizera a Labské stezky
- 11) Greenway Mrlina
- 12) Námět na propojení Poděbrady – Sadská – Lysá nad Labem
- 13) Páteřní regionální trasa Kouřim – Plaňany – Cerhenice – Sokoleč – Velim – Poděbrady
- 14) Páteřní regionální trasa SOS: Kouřim – Český Brod – Úvaly – Běchovice
- 15) Páteřní regionální trasa z Prahy 19 (Kbely, Letňany) přes Přeletice a Podolanku do Brandýs
- 16) Páteřní regionální trasa Čelákovice – Nehvizdy – Úvaly – Škvorec – Babice
- 17) Námět na regionální trasu Praha Kunratice – Vestec – Jesenice – Psáry – Libeň – Jilové u Prahy
- 18) CykloBrdy – páteřní trasa z Příbrami do Chaloupek
- 19) Trasa Kostelec n. Černými lesy – Sadská – Nymburk
- 20) Orlická vlečka

Koncepce rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji (zdroj: OVM KÚ SČK 2021)

– viz kartogramy přiložené za kapitolou:

- Přehled cyklotras
- Navrhované vedení páteřních regionálních cyklotras
- Dálkové páteřní úseky (včetně variant) a jejich prioritní úseky
- Mezinárodní cyklotrasy EuroVelo (včetně variant)

Vodní turistika

- oblíbené vodácké řeky Berounka a Sázava, sjízdné většinou celoročně
- oproti tomu Vltava a Labe, nejsou na území Středočeského kraje vodácky příliš atraktivní, z ostatních menších řek jsou navštěvovány například Jizera, Cidlina nebo Výrovka a některé přítoky Berounky a Sázavy
- výletní plavby na Vltavě a po Labi, pravidelná osobní lodní doprava na vodních nádržích Slapy a Orlík
- plánovaná výstavba nových veřejných přístavišť na Labi a Vltavě pro výletní vyhlídkové lodě, lodě hotelového typu, ale také pro malá rekreační plavidla a hausbóty

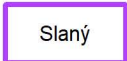
Poznámka:

- *Ministerstvo dopravy sleduje zájem splavnění řeky Berounky na I. klasifikační třídu vodní cesty, což znamená využití pouze pro rekreační plavbu. Splavnění řeší studie „Generel splavnění řeky Berounky z Prahy do Berouna pro I. třídu včetně pasportu (Pöyry Environment a.s. 09/2012).*

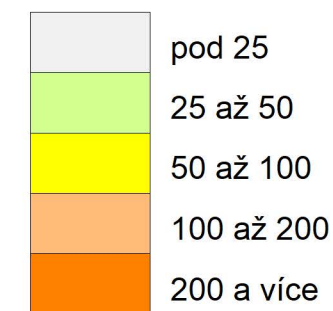
Shrnutí změn 2017-2021:

- Zastupitelstvo Středočeského kraje usnesením č. 024-14/2018/ZK ze dne 25. 6. 2018 schválilo Aktualizaci Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji na období 2018 – 2023.
- Oblastí se zvýšeným významem pro rekreaci je území zrušeného vojenského újezdu Brdy a zřízené CHKO Brdy (s výjimkou dočasně nepřístupné zóny a Posádkového cvičiště Jince).
- Pořízení významných podkladů pro oblast rekreace a cestovního ruchu Krajským úřadem SK (Aktualizaci programu cestovního ruchu na období 2015 – 2020 a Generel cyklotras a cyklostezek ve Středočeském kraji)
- Zplavnění Vltavy pro rekreační plavbu z Českých Budějovic do Třebenic
- Úspěšné nové projekty jako labyrintárium zámku Loučeň, zábavně naučný park Mirakulum, tankodrom Milovice, Technická památka Parostrojní pivovar v Lobči u Mšena, Uhelný mlýn a Kotelna v Libčicích nad Vltavou

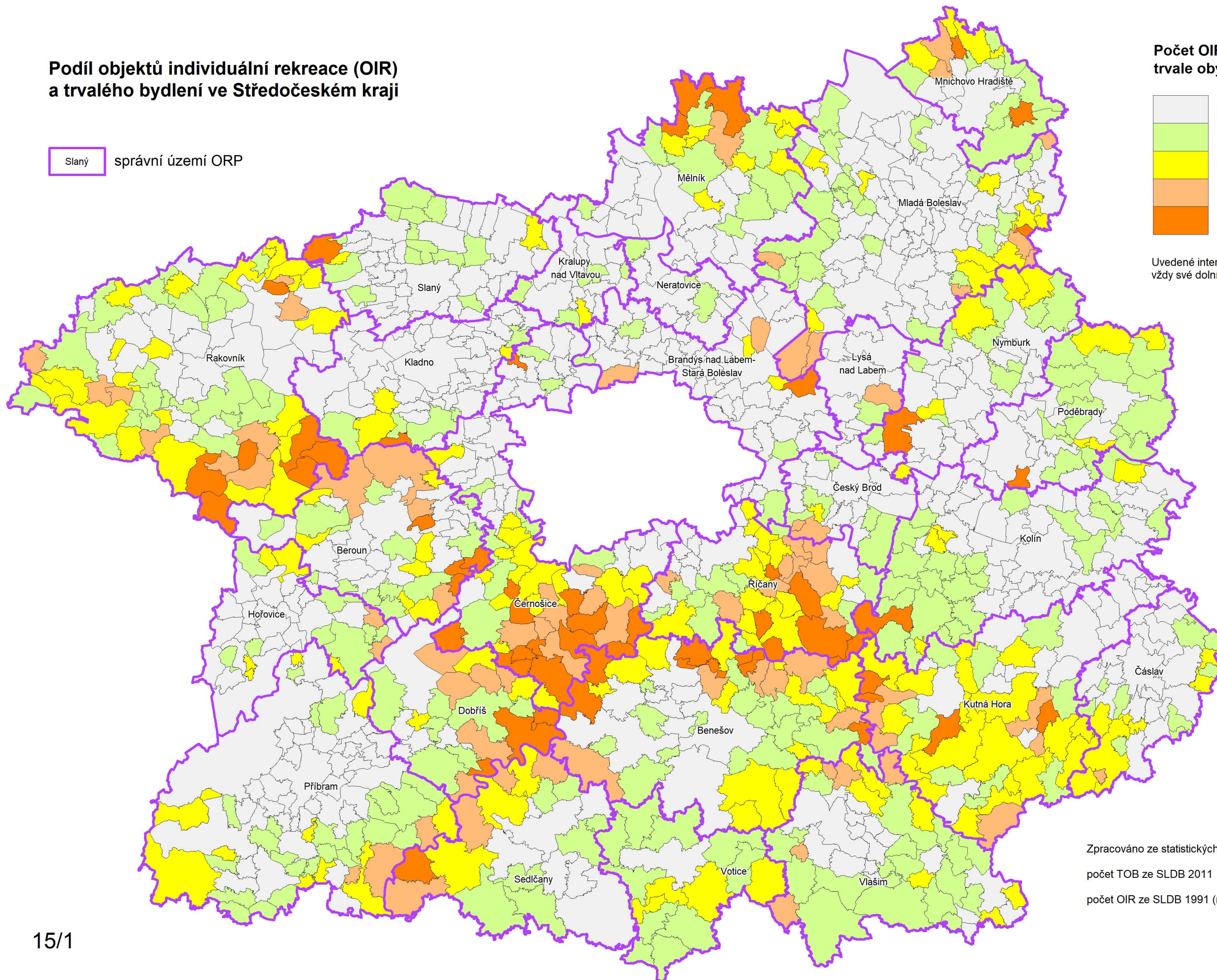
Podíl objektů individuální rekreace (OIR) a trvalého bydlení ve Středočeském kraji

Slaný správní území ORP

Počet OIR na 100
trvale obydlených bytů (TOB)

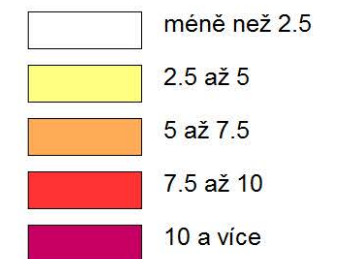
Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Zpracováno ze statistických dat ČSÚ :
počet TOB ze SLDB 2011
počet OIR ze SLDB 1991 (novější údaj není k dispozici)

Hustota neobydlených bytů sloužících k rekreaci v obcích 2011

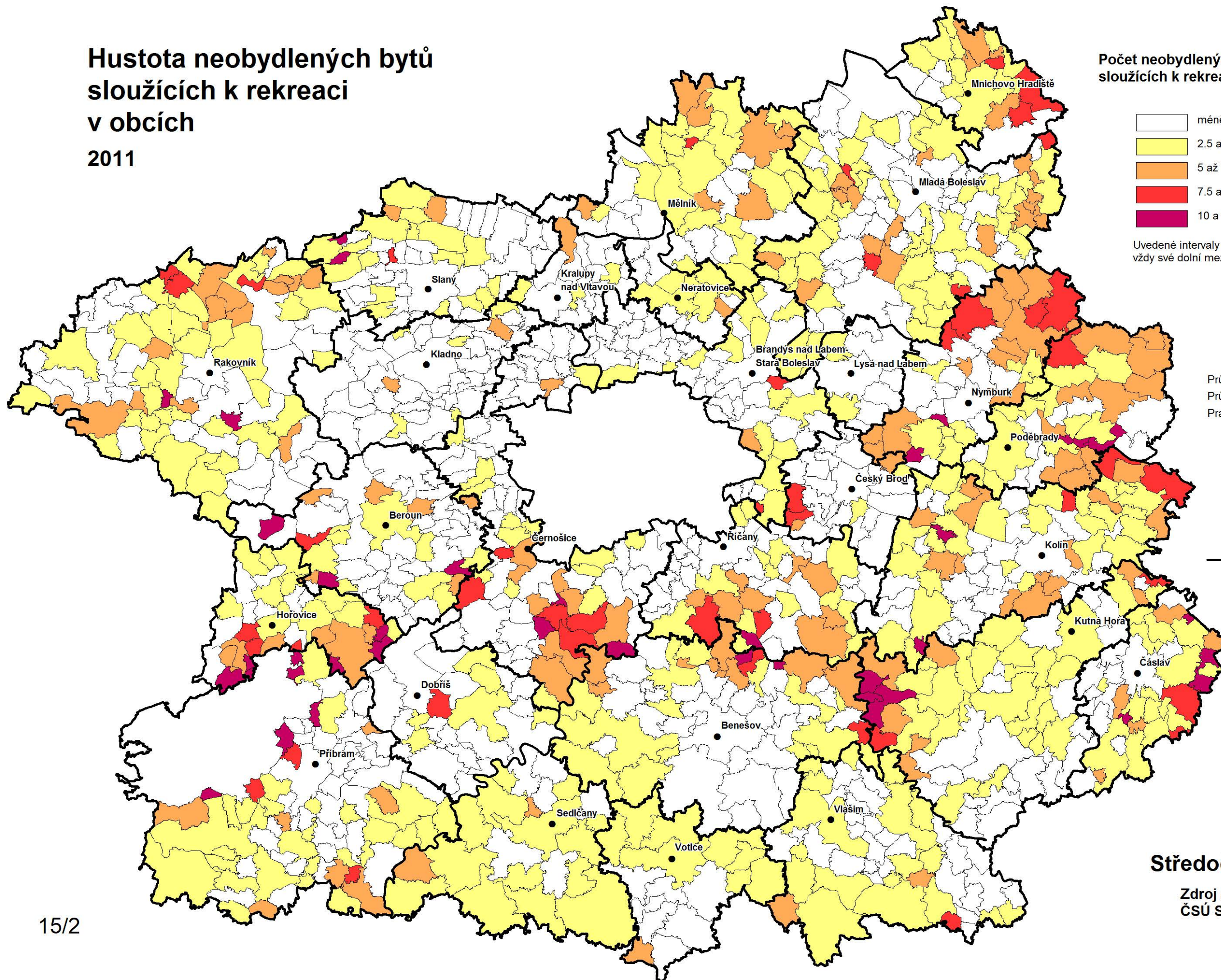
Počet neobydlených bytů
sloužících k rekreaci na km²

Uvedené intervaly obsahují
vždy své dolní meze.

Průměr ČR : 2.15
Průměr kraje : 2.98
Praha : 1.29

● obce III. stupně a
hranice jejich obvodů

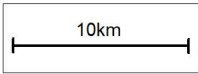
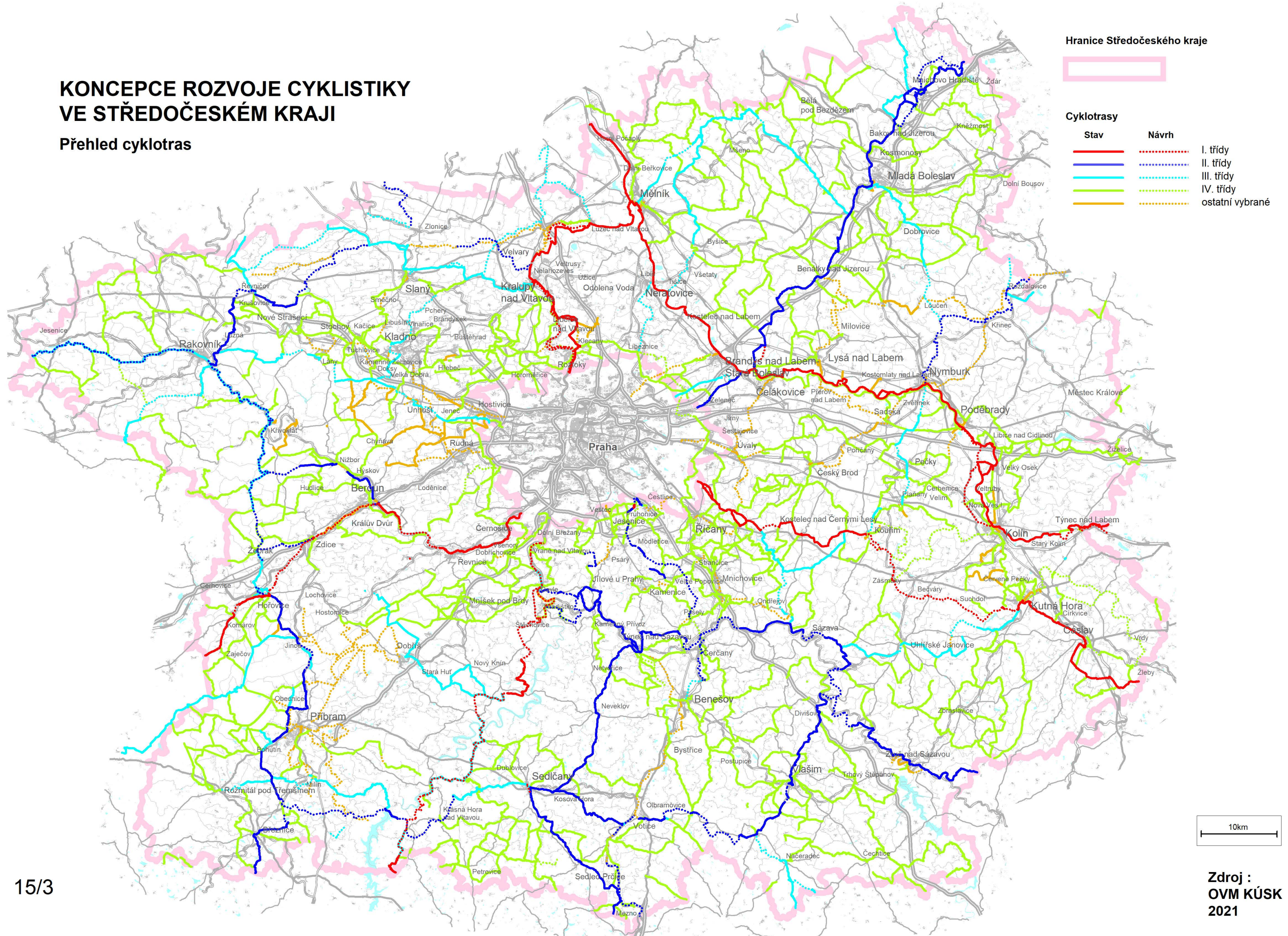

Středočeský kraj

Zdroj dat :
ČSÚ SLDB 2011

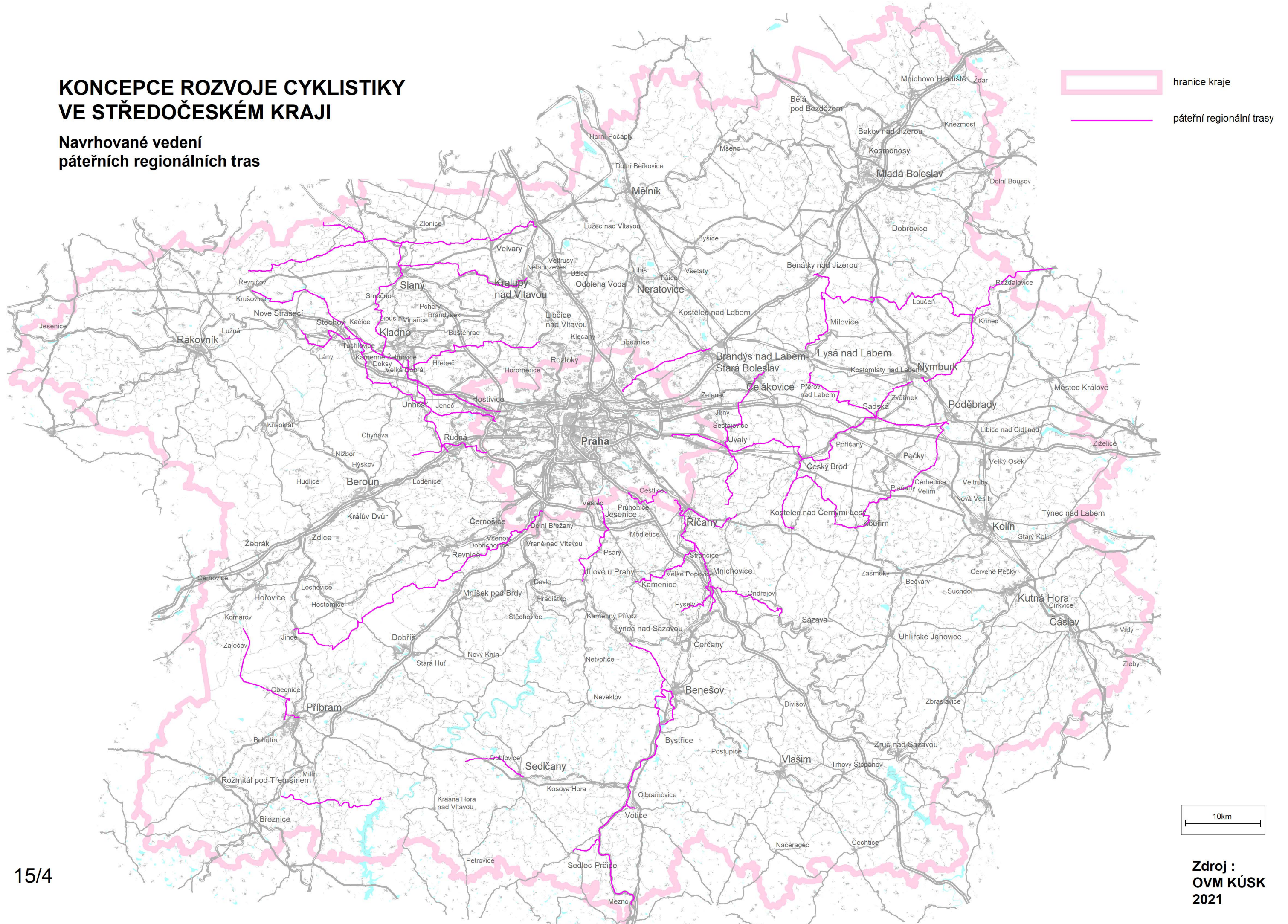
KONCEPCE ROZVOJE CYKLISTIKY VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Přehled cyklotras

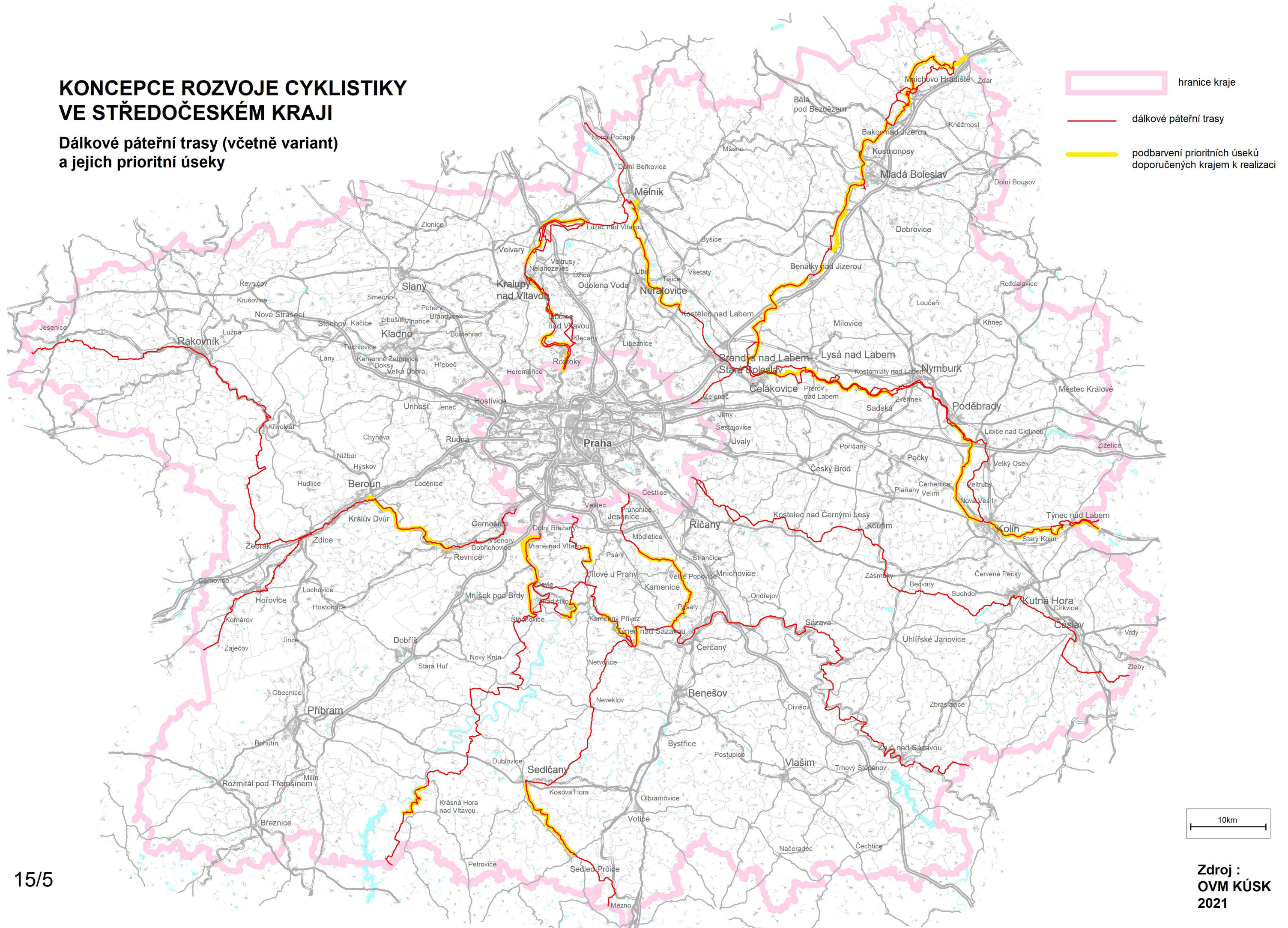
KONCEPCE ROZVOJE CYKLISTIKY VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Navrhované vedení
páteřních regionálních tras

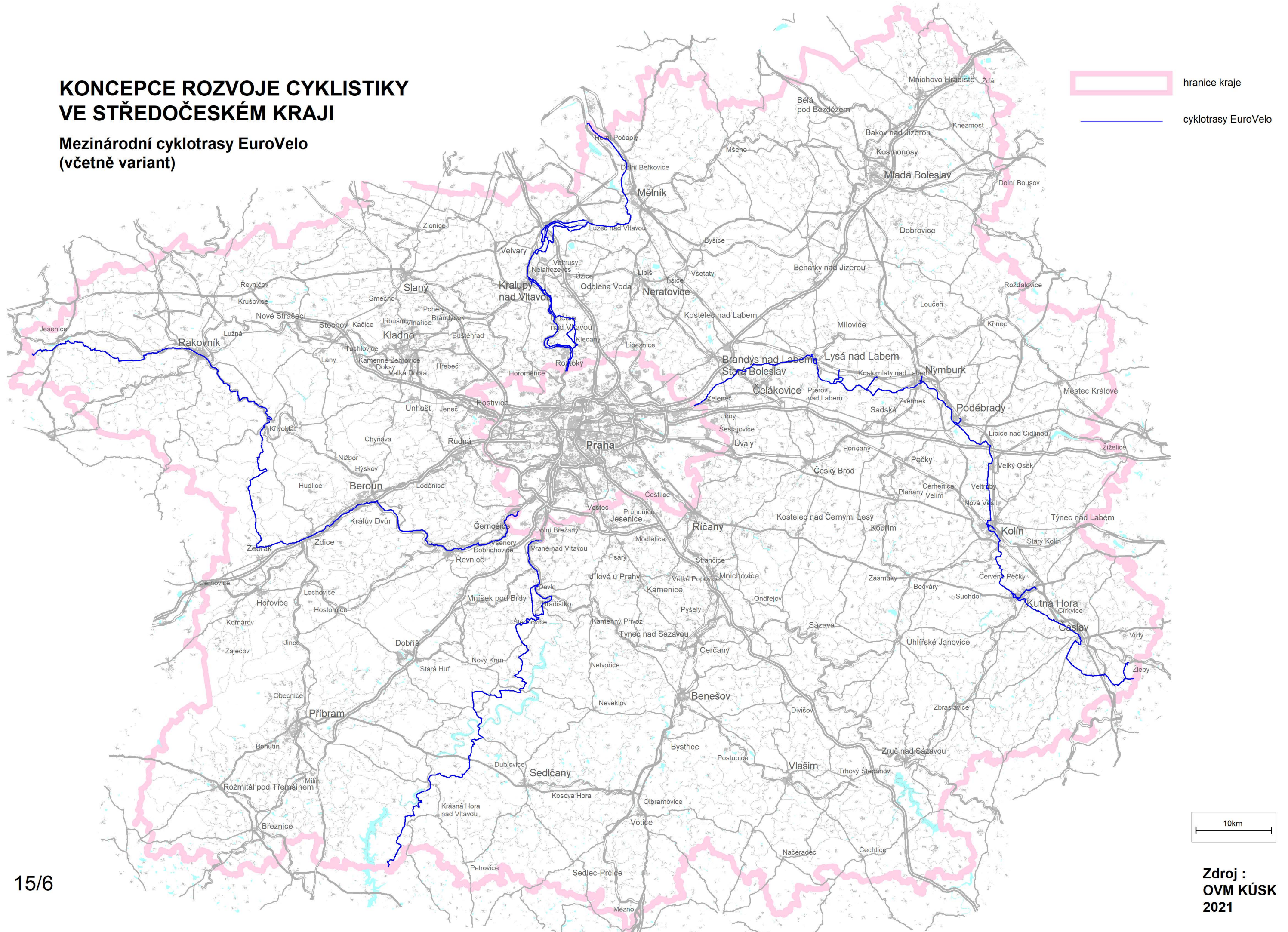
KONCEPCE ROZVOJE CYKLISTIKY VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Dálkové páteřní trasy (včetně variant)
a jejich prioritní úseky

KONCEPCE ROZVOJE CYKLISTIKY VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Mezinárodní cyklotrasy EuroVelo
(včetně variant)

3.16 Bezpečnost a ochrana obyvatel

Zájmy bezpečnosti a ochrany obyvatel ve sledovaných jevech ÚAP

Dle přílohy č.1 vyhlášky č.500/2006 Sb., v platném znění, se v ÚAP sledují tyto jevy, které souvisejí s tématem bezpečnosti a ochrany obyvatel:

č.109 vymezené zóny havarijního plánování (byly předány)

č. 110a objekty civilní a požární ochrany (nebyly poskytnuty)

Zóny havarijního plánování jsou zobrazeny v přiloženém kartogramu.

Integrovaný záchranný systém

<https://www.hzscr.cz/web-kontakty.aspx>

Integrovaný záchranný systém (IZS) je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události. Tak aby stručně řečeno „nikdo nebyl opomenut, kdo pomoci může a vzájemně si nikdo z nich nepřekážel.“

Základní složky IZS:

- Hasičský záchranný sbor České republiky
 - Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem a páteří integrovaného záchranného systému. V praxi to mj. znamená, že pokud zasahuje více složek IZS, na místě většinou velí příslušník Hasičského záchranného sboru ČR, který řídí součinnost složek a koordinuje záchranné a likvidační práce
 - Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby
- Policie České republiky

Ostatní složky IZS:

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- Obecní policie
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby
- Zařízení civilní ochrany
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Odbor krizového řízení KÚ SČK v rámci přenesené působnosti zejména:

- zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací nevojenského i vojenského charakteru a za tímto účelem organizuje součinnost mezi obcemi s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji; plánuje, připravuje a realizuje opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy,
- metodicky usměrňuje rozsah a obsah činností na úseku krizového řízení a metodicky vede a řídí obce, koordinuje jejich činnost a provádí pravidelná školení,
- provádí kontrolní činnost v kraji v souladu s krizovými zákony a zabezpečuje kontrolu dosažené úrovně přípravy na řešení krizových situací u obcí,
- zajišťuje podle požadavků obcí přípravu občanů k obraně státu,

- komplexně zabezpečuje a realizuje opatření v zajišťování obrany státu ve správním obvodu kraje včetně organizování a koordinace těchto činností v rámci kraje a spolupracuje při plánování a realizaci těchto činností a opatření zejména s ústředními správními orgány, Krajským vojenským velitelstvím, Hasičským záchranným sborem kraje, orgány a organizacemi s krajskou působností, právníckými osobami a obcemi,
- plánuje a realizuje úkoly a činnosti ve správním obvodu kraje v oblasti obranného plánování, operační přípravy státního území, provádí analýzu vojenských rizik, shromažďuje údaje o charakteristice území, infrastruktury a vojenské obranné infrastruktury kraje; zpracovává dílčí plán obrany v souladu se zvláštními právními předpisy a průběžně jej aktualizuje,
- komplexně zabezpečuje úkoly v zajišťování hospodářských opatření pro krizové stavy, navrhuje k použití pohotovostní zásoby, zajišťuje přípravu a organizaci způsobu použití zásob pro humanitární pomoc a požadavky na jejich zajištění, přípravu, koordinaci a realizaci systému nouzového hospodářství a návrhu pro stanovení použití regulačních opatření na území kraje; zabezpečuje zpracování Plánu nezbytných dodávek kraje,
- spolupracuje při plánování, realizaci činností a opatření hospodářských opatření pro krizové stavy s ústředními správními orgány, správními úřady s krajskou působností, Hasičským záchranným sborem kraje a obcemi,
- zajišťuje vedení souborné evidence údajů kraje v celostátním informačním systému ARGIS Správy státních hmotných rezerv,
- zajišťuje a organizačně zabezpečuje přípravu zasedání Bezpečnostní rady kraje a zabezpečuje vedení její agendy,
- zajišťuje a organizačně zabezpečuje přípravu zasedání povodňové komise kraje a zabezpečuje vedení její agendy; ve spolupráci s jednotlivými povodími, správci povodí a odborem životního prostředí a zemědělství úřadu se podílí na zpracování a upřesňování povodňového plánu kraje,
- zajišťuje a organizačně zabezpečuje přípravu zasedání Krizového štábu kraje a zabezpečuje vedení její agendy ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem kraje; organizuje Krizový štáb kraje a zpracovává dokumentaci v rámci působnosti oddělení v Krizovém štábu kraje zřízeného podle zvláštního předpisu k řešení krizových situací,
- zajišťuje zpracování samostatných částí krizového plánu kraje v souladu s nařízením vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a průběžně jej aktualizuje,
- zajišťuje organizaci integrovaného záchranného systému na úrovni kraje a součinnostní vazby v dané oblasti na Hasičský záchranný sbor kraje,
- zajišťuje činnosti spojené s financováním potřeb jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí v souladu s zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů., poskytováním dotací a nákupu materiálu pro vybavení složek integrovaného záchranného systému, zajišťuje plánování finančních prostředků ke krytí výdajů potřebných pro zpracování dokumentace, ochranu obyvatelstva, ověřování připravenosti k záchranným a likvidačním pracím a na budování a provozování společně užívaných zařízení pro potřeby integrovaného záchranného systému;
- zabezpečuje financování úhrad nákladů na záchranné a likvidační práce při řešení mimořádných událostí a krizových situací, v návaznosti na ustanovení zákona č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou, ve znění pozdějších předpisů,

- zabezpečuje a zpracovává podklady pro vedení správního řízení v oblasti krizového řízení podle krizového zákona, v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy dle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatření pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v oblasti integrovaného záchranného systému dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zajišťuje ukládání pokut, poskytování náhrad za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné a osobní pomoci a řešení náhrad škod

Tabulka č. 70 – Požáry v roce 2019

ČR, kraj	Požáry celkem	Počet požárů na 1000 obyvatel	Přímá škoda	Uchráněné hodnoty	Usmrcené osoby	Zraněné osoby
			(tis. Kč)	(tis. Kč)		
Česká republika	18 813	1,8	2 216 302	12 352 214	128	1 388
Hlavní město Praha	1 998	1,5	225 422	241 472	11	173
Středočeský	2 871	2,1	403 449	1 510 092	19	216
Jihočeský	1 152	1,8	149 056	378 100	8	73
Plzeňský	1 082	1,9	138 971	330 606	9	74
Karlovarský	703	2,4	52 698	182 234	9	41
Ústecký	2 124	2,6	228 327	3 426 260	11	142
Liberecký	924	2,1	56 542	333 379	5	97
Královéhradecký	932	1,7	90 363	1 083 356	8	84
Pardubický	768	1,5	88 998	1 177 575	8	78
Vysočina	965	1,9	111 772	845 777	5	44
Jihomoravský	1 590	1,3	129 845	1 127 649	4	93
Olomoucký	980	1,5	185 902	568 695	5	49
Zlínský	704	1,2	132 214	548 919	11	61
Moravskoslezský	2 020	1,7	222 745	598 102	15	163

Zdroj: ČSÚ, 2021

Zóny havarijního plánování

Zóny havarijního plánování jsou území v okolí objektu, ve kterém jsou uplatňovány požadavky ochrany obyvatelstva a požadavky územního rozvoje z hlediska havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu. Postup při jejím vymezení a rozhodování o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury se řídí vyhláškou č. 226/2015 Sb.

Ve Středočeském kraji byly vymezeny tyto zóny havarijního plánování:

Název	Subjekt	Obec
Areál skladů výbušnin Psáry	Austin Powder Service CZ s.r.o.	Psáry
Areál skladů výbušnin Psáry	Austin Powder Service CZ s.r.o.	Psáry
Kovohutě Příbram nástupnická, a.s.	Kovohutě Příbram nástupnická, a.s.	Příbram
Lučební závody Draslovka a.s. Kolín	Lučební závody Draslovka a.s. Kolín	Kolín
Lučební závody Draslovka a.s. Kolín	Lučební závody Draslovka a.s. Kolín	Kolín
Odbytový sklad výbušnin Lužná u Rakovníka	Explosia a.s.	Lužná
Odbytový sklad výbušnin Lužná u Rakovníka	Explosia a.s.	Lužná
OPTIMA GAZ s.r.o.	OPTIMA GAZ s.r.o.	Trhový Štěpánov
OPTIMA GAZ s.r.o.	OPTIMA GAZ s.r.o.	Trhový Štěpánov
PZP Háje	innogy Gas Storage, s.r.o.	Háje
PZP Háje	innogy Gas Storage, s.r.o.	Háje
Sellier & Bellot a.s.	Sellier & Bellot a.s.	Vlašim
Sellier & Bellot a.s.	Sellier & Bellot a.s.	Vlašim
Sklad chemických látek a přípravků	DONAUCHEM s.r.o.	Nymburk
Sklad Mstětice	ČEPRO, a.s.	Zeleneč
Sklad Mstětice	ČEPRO, a.s.	Zeleneč
Sklad Nové Město	ČEPRO, a.s.	Břežany I
Sklad Potěhy	ČEPRO, a.s.	Horky
SPOLANA s.r.o.	SPOLANA s.r.o.	Neratovice
SPOLANA s.r.o.	SPOLANA s.r.o.	Neratovice
Středisko agrochemikálií Bezděčín	ZZN Polabí, a.s.	Mladá Boleslav
Středisko agrochemikálií Nymburk	ZZN Polabí, a.s.	Nymburk
SYNTHOS Kralupy a.s.	SYNTHOS Kralupy a.s.	Kralupy nad Vltavou
SYNTHOS Kralupy a.s.	SYNTHOS Kralupy a.s.	Kralupy nad Vltavou
Výroba olovnatého skla	Crystal BOHEMIA, a.s.	Poděbrady
Výroba olovnatého skla	Crystal BOHEMIA, a.s.	Poděbrady
Výrobní objekty a zařízení Centrální tankoviště ropy	MERO ČR, a.s.	Nelahozeves
Výrobní objekty a zařízení Centrální tankoviště ropy	MERO ČR, a.s.	Nelahozeves
závod Procter & Gamble-Rakona, s.r.o.	Procter & Gamble - Rakona, s.r.o.	Rakovník
závod Procter & Gamble-Rakona, s.r.o.	Procter & Gamble - Rakona, s.r.o.	Rakovník

Zájmy armády České republiky - zájmy obrany a bezpečnosti státu

Dle přílohy č.1 vyhlášky č.500/2006 Sb., v platném znění, se v ÚAP sledují tyto jevy, které souvisejí s tématem bezpečnosti státu:

č.102a letiště a letecké stavby a jejich ochranná pásma a zájmová území (byly předány)

č.107 objekty důležité pro ochranu státu a jejich ochranné pásmo a zájmové území (byly předány)

č.108 vojenské újezdy a jejich zájmová území (nevyskytují se)

č. 112a stavby důležité pro bezpečnost státu a vymezená území pro zajištění bezpečnosti státu (byly předány)

Tyto jevy jsou orientačně zobrazeny v přiloženém kartogramu.

Objekty důležité pro obranu státu jsou podle § 29 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování České republiky, pozemky a stavby umístěné ve vojenských újezdech a jejich příslušenství, které mají z politického, vojenského nebo hospodářského hlediska význam pro zajišťování obrany státu, zejména pro zabezpečení základních funkcí státu a zabezpečení ozbrojených sil. Objekty důležité pro obranu státu jsou dále pozemky a stavby, k nimž výkon vlastnického práva státu a jiných majetkových práv státu vykonává ministerstvo nebo právnická osoba jím zřízená nebo založená, pozemky a stavby určené k ochraně obyvatel, pozemky, stavby a další objekty strategického významu, které určí vláda, pozemky a stavby, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou mít strategický význam a které určí vláda. Do objektů důležitých pro obranu státu z důvodu veřejného zájmu nebo z důvodu bezpečnosti fyzických osob může být statutárním orgánem nebo jím pověřenou osobou, do jehož působnosti objekty důležité pro obranu státu náleží, vstup omezen nebo zakázán.

Nové plochy k zajišťování obrany a bezpečnosti státu ani asanační území nadmístního významu ZÚR SK nevymezují. Je realizována veřejně prospěšná stavba R05 pro zajištění zájmů obrany státu (R05 - produktovod letiště Čáslav - Heřmanův Městec pro zásobování letiště Čáslav). Nový záměr - VTL plynovod u letiště Čáslav byl zařazen do ÚAP 2021.

Na území Středočeského kraje se nenachází vojenský újezd, ale nachází se zde objekty důležité pro ochranu státu a jejich ochranná pásma a zájmové území. Koncentrace těchto zájmů je zejména v Brdech a u Čáslavi.

Problémovým jevem jsou území bývalých vojenských prostorů, kde dochází k revitalizaci území, ať už jako přírodně cenných oblastí, tak i hospodářsky rozvojových území:

- bývalý vojenský prostor Mladá
- bývalý vojenský výcvikový prostor Brdy (zde ještě dočasně nepřístupná zóna a Posádkové cvičiště Jince)

Řada středočeských měst řeší také problematiku využití území kasáren, opuštěných armádou.

Zdroje:

Aktuální údaje Ministerstva obrany ČR.

Aktuální údaje KÚ SČK

Generální ředitelství HZS ČR, 2020

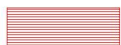
Zákon č. 222/1999 Sb., Zákon o zajišťování obrany České republiky, v platném znění.

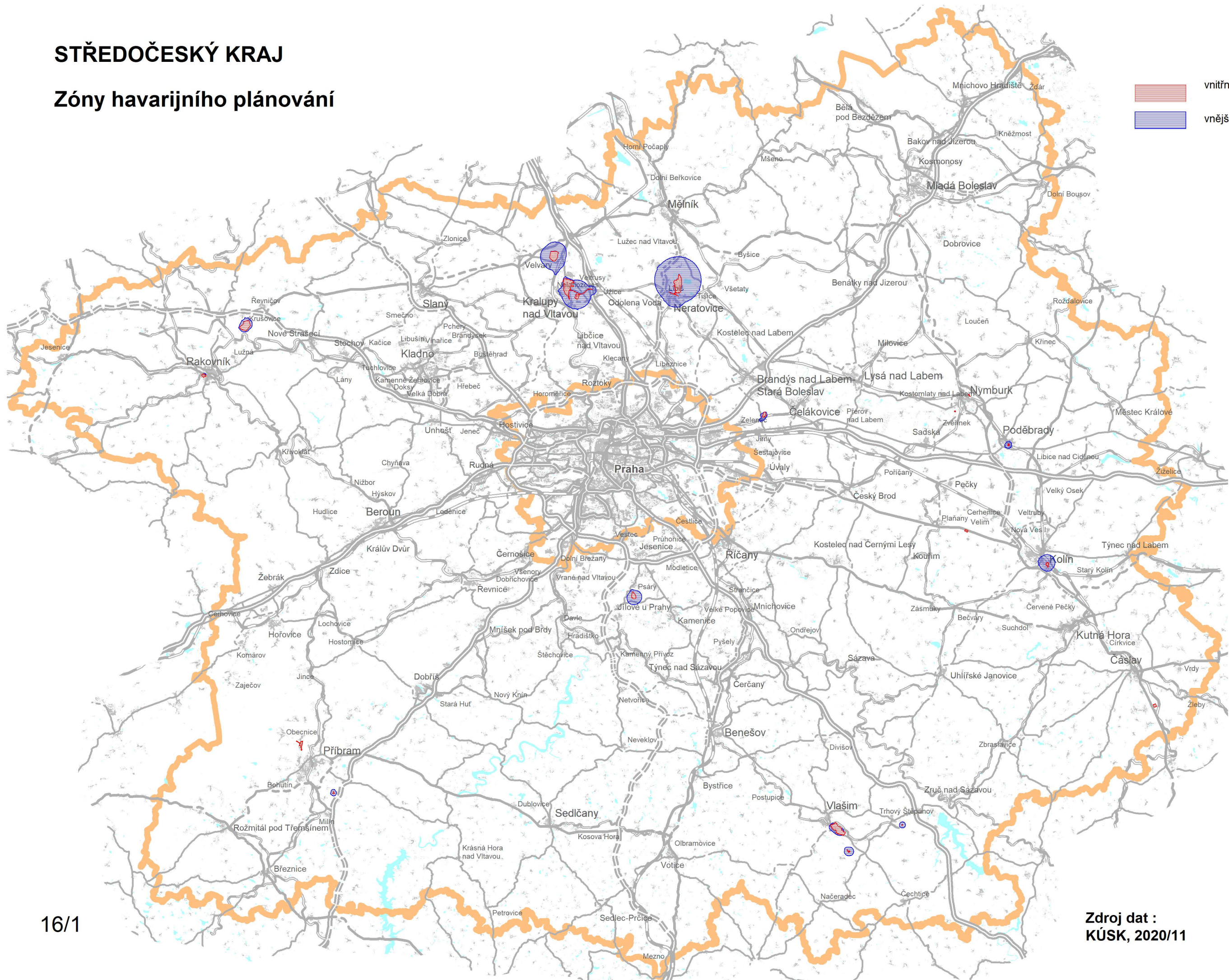
Zákon č. 133/1985 Sb., Zákon o požární ochraně, v platném znění.

Zákon č. 224/2015 Sb., Zákon o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), v platném znění.

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Zóny havarijního plánování

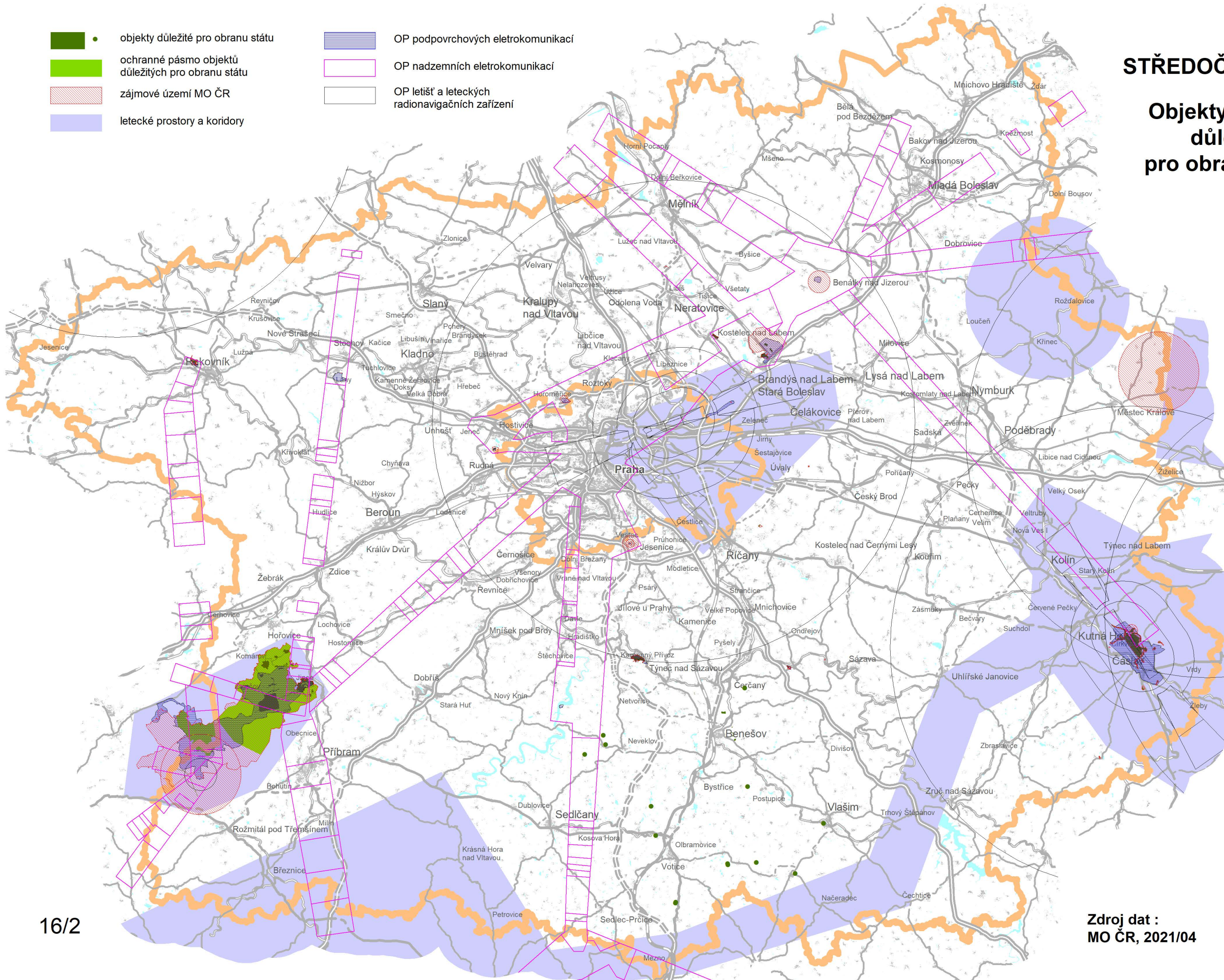
- vnitřní zóna
- vnější zóna

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Objekty a území důležité pro obranu státu

- objekty důležité pro obranu státu
- ochranné pásmo objektů důležitých pro obranu státu
- zájmové území MO ČR
- letecké prostory a koridory
- OP podpovrchových elektrokomunikací
- OP nadzemních elektrokomunikací
- OP letišť a leteckých radionavigačních zařízení

4 Samostatné výkresy, které jsou součástí vyhodnocení podkladů pro rozbor

V etapě zpracování podkladů pro rozbor byly zpracovány tyto samostatné výkresy:

▪ výkres č.1 - Výkres limitů	1 : 100 000
▪ výkres č.2 - Výkres hodnot území	1 : 100 000
▪ výkres č.3 - Výkres záměrů	1 : 100 000

Tyto výkresy byly aktualizovány.

Poznámka:

Problémový výkres je součástí vlastního Rozboru udržitelného rozvoje a jeho popis je obsažen v textu rozboru.

4.1 Limity využití území

Limity využití území byly zjišťovány většinou od „poskytovatelů“. Jsou uspořádány v souladu s datovým modelem ÚAP pro Středočeský kraj.

Zobrazeny jsou ve **Výkresu limitů využití území (č.1)**. Tento výkres je zpracován standardním způsobem. Obsahuje zejména limity „ze zákona“, které zajišťují ochranu veřejných zájmů z oblastí:

- veřejné dopravní a technické infrastruktury
- vodního hospodářství
- ochrany přírody a krajiny, včetně ÚSES
- ochrany památek
- ochrany nerostných surovin

4.2 Hodnoty území

Hodnoty území mají buď charakter limitů využití území (zejména ze sféry ochrany přírody a krajiny a památek) a nebo byly zjištěny vlastním šetřením či průzkumem zpracovatelského týmu.

V podkladech pro rozbor udržitelného rozvoje jsou vymezeny hodnoty přírodní a kulturní, ale i hodnoty civilizační, jako struktura osídlení, investice vložené do území, ekonomický potenciál a podobně. Většina uvedených hodnot má grafický průmět ve **Výkresu hodnot území (č.2)**. V následujícím přehledu se soustředíme zejména na hodnoty zjištěné vlastním šetřením.

Hodnoty kulturní, přírodní, ekonomický potenciál krajiny:

Archeologické rezervace

Libodřický mohylník, Slavníkovská Liblice, Levý Hradec

Území s významným výskytem lidové architektury

Výběr na základě vlastního šetření zpracovatelů RURÚ:

Kokořínsko, Česká ráj, skanzeny Třebíz, Vysoký Chlumeč u Sedlčan, Muzeum lidových staveb v Kouřimi a Polabské národopisné muzeum v Přerově nad Labem, Sovenice - Pojedy - Bošín

Poutní místa (nejsou ve výkresu hodnot zařazena)

Svatá Hora u Příbrami

Sv. Jan pod Skalou

Skalka u Mnišku pod Brdy

Stará Boleslav

Poutní kaple v Dobré Vodě u Březnice

Hájek u Červeného Újezdu – klášter

Kostel v Družci

Kostel Sv. Jana Křtitele u Smolotel (Maková Hora)

Oblasti cenné zachovalou typickou strukturou venkovských sídel (nejsou ve výkresu hodnot zařazeny)

CHKO Český Ráj a Střední Pojizeří, CHKO Kokořínsko, Berounská vrchoviny, Hořovicko, Sedlčansko, Voticko a Neveklovsko, Podblanicko, Hornosázavská pahorkatina

Výjimečné architektonické, urbanistické a krajinářské areály

Zpracováno na základě vlastního šetření zpracovatelů RURÚ:

Veltrusy - park a zámek

Lány - park a zámek

Dobříš - park a zámek

Průhonice – park a zámek

Mnichovo Hradiště park a zámek

Vlašim - zámek a park

Konopiště - zámek a park

Žehušice – obora a zámek s parkem

Významné dominanty a místa výhledů

Zpracováno na základě vlastního šetření zpracovatelů RURÚ:

Benátky nad Jizerou – zámek

Čáslav - historické jádro – hradby

Černolická mohyla

Český Šternberk – hrad

Cukrák – vysílač

Džbány u Votic

Hostibejk - Kralupy nad Vltavou – výhled

Karlštejn – hrad

Konopiště – zámek

Kostelec nad Černými Lesy – zámek

Kožová hora – rozhledna

Krásná Hora nad Vltavou

Kutná Hora - Chrám sv. Barbory

Mělník – zámek

Mladá Boleslav – hrad
 Mníšek pod Brdy – zámek
 Nelahozeves – zámek
 Neštětická hora u Neveklova – rozhledna
 Svatá Hora – Příbram
 Točnick – hrad
 Třemšín - výhled
 Velký Blaník – rozhledna
 Vinařická hora – výhled
 Vysoký Chlumec - hrad

Území s unikátními a význačnými krajinnými typy

V kontextu Evropské úmluvy o krajině a na základě závěrečné zprávy výzkumného úkolu VaV/640/01/03 (Biosféra) MŽP ČR "Typologie české krajiny" (Löw & spol., s.r.o. Brno, 2005) vznikla diferenciace rámcových typů krajinného rázu v ČR. Cílem bylo vymezení typů krajinného rázu a jejich popis z hlediska jejich přírodních, socioekonomických a kulturněhistorických. Jedním z kritérií třídění krajinných typů je jejich vzácnost (jedinečnost) v rámci ČR a střední Evropy na (třídění na unikátní – význačné – běžné). Do výkresu hodnot jsou vybrány typy unikátní a význačné.

Typ unikátní - který je potřeba chránit přísně ve všech aspektech

výrazná údolí (říční ekofenomén) - hluboce zaříznutá údolí větších vodních toků, především Vltavy, Berounky a Sázavy; erozí vytvořené krajinné partie mají v rámci českých zemí jedinečný charakter, podmiňují bohatství i rozmanitost živé přírody. Přímo středoevropskou raritou je kaňon Vltavy,

širší říční nivy - široce rozevřené údolí Labe s plochou stupňovinou říčních teras na křídovém podloží se zbytky slepých ramen původních labských meandrů a výraznými svědeckými tabulovými vrchy (Semická a Přerovská hůra, Turbovický a Cecemínský hřbet). Zvláštností Polabí jsou půdy slatin - tzv. černavy (Polabská černava, Všetatská černava, Hrabanovská černava) a váté písky,

rozřezané tabule - opuková stolová vrchovina Džbán, část Jizerské tabule - plošina na vápničitých pískovcích s pokryvy spraší se zaříznutými suchými údolími,

krajiny izolovaných kuželů a izolované kužele a kupy - převážně sopečného původu např. Vrch Káčov, Vrch Baba u Kosmonos, Vinařická hora u Kladna, Slánská hora, kutnohorské vrchy, ap.

krajiny skalních měst a skalní města (pískovcový ekofenomén) v Polomených horách nebo v Českém ráji. Oblast Polomených hor je tvořena kvádrovými pískovci, prostoupená sítí většinou suchých soutěsek, tzv. dolů. Oblast Českého ráje tvořena vysokými pískovcovými stěnami, stolovými vrchy a okrajovými skalními městy,

Typ význačný - který je potřeba chránit přísně ve všech zachovaných aspektech

krasové krajiny (krasový ekofenomén) v Českém krasu - jedinečné území z hlediska světové geologie, největší vápencové území v Čechách, četné krasové jevy - hluboká údolí charakteru krasových roklí (údolí Berounky, Kačáku, Bubovického, Karlického a Radotínského potoka), jeskyně a jeskynní systémy (např. Koněpruské jeskyně, Barrandova jeskyně), krasové vývěry - vyvěračky s tvorbou pěnoveců,

krajiny výrazných svahů a skal horských hřbetů (vrcholový ekofenomén) - rozvinutý zejména na Křivoklátsku a ve vrcholových partiích Brd. Vrcholový fenomén se projevuje otevřeným bezlesím na temenech některých vrcholů (tzv. pleše) s xerothermní vegetací, ve vrcholových porostech vystupují často menší izolované skály, skalní hradby, mrazové sruby se sutěmi na úpatí s ostrovy horské vegetace a květeny

Oblasti s koeficientem ekologické stability 3 a vyšším

KES je poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinnotvorných prvků ve zkoumaném území (Michal 1995). Ekologicky nejstabilnější jsou území s KES rovno či větší než 3,0 - přírodní a přírodě blízká krajina s nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.

Oblasti se zvýšeným významem pro rekreaci a cestovní ruch

Zpracováno na základě vymezení obdobných oblastí v některých územních plánech a prognóze VÚC ve Středočeském kraji a na základě vlastního šetření zpracovatelů RURÚ. Zohledněna byla intenzita využívání území pro individuální pobytovou rekreaci, přírodní a kulturně historické předpoklady, existující infrastruktura cestovního ruchu i potenciální předpoklady území pro rekreaci a cestovní ruch.

Významné oblasti zdrojů štěrkopísků

Vymezená specifická oblast je charakterizována vysokým nahromaděním nadregionálně významného surovinového potenciálu štěrkopísků, které jsou předmětem současné těžby a rostoucího zájmu o nové otvírky, především nevýhradních ložisek. Zasahuje do území 72 obcí v několika okresech kraje a představuje základní zdroje průmyslu stavebních hmot kraje a pražské aglomerace.

Významné oblasti zdrojů vápenců

Tato specifická oblast je jednou z nejvýznamnějších produkčních oblastí vysokoprocenních a ostatních vápenců v ČR. Současně však je CHKO Český kras mimořádně hodnotné území z hlediska ochrany přírody a krajiny a rekreace.

Území s významnými zdroji vody

Kvalitní zdroje podzemní vody, dostatečně kapacitní, se nacházejí v severní části kraje, v prostoru české křídové tabule a zásobují tak řadu sídel v pásu Rakovník, Kladno, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk a Kolín.

V centrální a jižní oblasti kraje se v zásobování pitnou vodou uplatňují rozhodující zdroje povrchové (vodárenské nádrže Želivka, Vrchlice, Obecnice, Pilská a Lázeňská, upravuje se i voda z Vltavy s odběrem pod nádrží Orlík).

Lesy zvláštního určení - rekreační a příměstské

Lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích

Vymezeno podle údajů ÚHUL. Kategorizace se odvíjí od § 6 – 10 lesního zákona č. 289/1995 Sb. Jak lesy rekreační a příměstské, tak lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích mají specifickou hodnotu a je třeba je v maximální míře chránit, zejména v exponovaných územích, kde dochází k dynamickému růstu zástavby.

Vinařské a chmelařské oblasti

Potenciál území k pěstování vinné révy (vinařské oblasti) a chmele (chmelařské oblasti) je třeba chránit. Středočeský kraj patří mezi tři kraje, ve kterých se pěstuje chmel a čtyři kraje, kde se pěstuje vinná réva.

Oblasti s vysokým podílem kvalitních zemědělských půd – půdy 1. třídy ochrany

Pro posouzení diferenciaci zemědělské půdy Středočeského kraje z hlediska její kvality jsou využity třídy ochrany odvozené z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

V následujícím výčtu jsou uvedeny hodnoty, které jsou investicemi do území:

Výjimečně hodnotná sídla s příznivými podmínkami pro bydlení

Výběr na základě vlastního šetření zpracovatelů RURÚ:

Roztoky, Dolní Poberouní, Říčany – Mnichovice, Kostelec n. Č. L., Stará Boleslav, Zdiby, Velká Dobrá, Loděnice, Mníšek p. B., Dolní Břežany, Vestec, Průhonice, Psáry, Vrané n. Vlt., Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

Sídla s největším absolutním přírůstkem nového bytového fondu v období 2001-2019

Zpracováno na základě statistických údajů. Zařazena jsou sídla, kde se postavilo v daném období více než 500 bytových jednotek.

Území s vysokou ekonomickou výkonností a významným rozvojovým ekonomickým potenciálem

Tato území byla vymezena empiricky na základě statistických údajů, vlastního šetření a respektování územních vazeb ve struktuře osídlení.

Komerční, výrobní a logistické areály regionálního významu

Zpracováno na základě vlastního šetření. Vymezeny cca 3 desítky areálů. K vymezení byly využity informace Regionálního informačního servisu RIS.

Významná sportoviště - golfy

Zpracováno na základě vlastního šetření. Vymezeno cca 20 areálů.

Dokončené a rozestavěné úseky dálnic

Silnice I. A II. třídy s odpovídajícími parametry

Výběr na základě vlastního šetření zpracovatelů ÚAP

Dvoukolejné elektrifikované tratě

Praha - Ústí nad Labem, Praha - Pardubice, Praha - Benešov, Praha - Plzeň, Litoměřice - Lysá nad Labem - Kolín - Havlíčkův Brod, Praha- Lysá nad Labem

Jednokolejné elektrifikované tratě

Benešov - Tábor, V. Osek - Poříčany - Nymburk - H. Králové

Letiště regionálního významu

výběr nad 2500 m RWY: Ruzyň, Čáslav, Vodochody

Významná energetická zařízení

Kladno, Orlík, Slapy, EMĚ

4.3 Záměry na provedení změn v území

Viz Výkres záměrů (č.3)

Záměry ploch a koridorů pro dopravní a technickou infrastrukturu a ÚSES

Vzhledem k tomu, že tyto ÚAP mají sloužit pro aktualizaci Zásad územního rozvoje kraje, je výkres zpracován jako podklad pro aktualizaci výkresu Veřejně prospěšných staveb a opatření ZÚR a územních rezerv vymezených v ZÚR.

Ve výkresu záměrů jsou vyznačeny veřejně prospěšné stavby navržené v ZÚR Středočeského kraje:

- stavby již realizované

Dále jsou vyznačeny nově zjištěné informace o veřejně prospěšných stavbách:

- stavby dále sledované se změnou vymezení, které je nutné prověřit a vymezení aktualizovat
- stavby „zpochybněné“ informacemi získanými od poskytovatelů údajů a informacemi zjištěnými specialisty zpracovatele ÚAP
- stavby zrušené NSS po vydání ZÚR Středočeského kraje

Při aktualizaci ÚAP byly zjištěny od poskytovatelů, případně šetřením specialistů zpracovatele ÚAP, nové záměry ploch a koridorů pro dopravní a technickou infrastrukturu a ÚSES.

Jsou to nové záměry:

- silniční dopravy
- železniční dopravy
- varianty tras příměstské hromadné dopravy
- výstavba nových vodovodů
- výstavba nových, případně rekonstrukce elektrických vedení a rozvodů (záměry poskytovatelů)
- výstavba nových plynovodů a zařízení na plynovodech
- výstavba nových ropovodů
- úprava vymezení hranic nadregionálních biocenter podle „Aktualizace nadregionálního ÚSES“ (AOPK ČR na základě pověření MŽP)

Informace o konkrétních záměrech dopravní a technické infrastruktury jsou obsaženy v jednotlivých tematicky zaměřených kapitolách a v tabulce “Veřejně prospěšné stavby sledované v ZÚR SK a nové záměry poskytovatelů“.

VYHODNOCENÍ VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÝCH STAVEB SLEDOVANÝCH V ZÚR SK A NOVÉ ZÁMĚRY POSKYTOVATELŮ (do 08/2021)		
ID	popis	stav
		stabilizované – stále aktuální – vymezení stejné
		stabilizované – stále aktuální – část realizována
		se změnou vymezení – stále aktuální, ale nutno prověřit a vymezení aktualizovat
		vyřazené z důvodu realizace
		vyřadit – nejsou již aktuální – ztratily význam
		zrušeno NSS
		potenciální návrhy
SILNIČNÍ DOPRAVA		
D001	Koridor silničního okruhu kolem Prahy: úsek Ruzyně - Březiněves (+2 x MÚK)	zrušeno soudem, obnoveno 2. aktualizací ZURSK
D003	Koridor silničního okruhu kolem Prahy: úsek D1 – Nupaky – Říčany (- Běchovice) (+1 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D005	Koridor dálnice D3: úsek Jesenice – hranice kraje (+8 x MÚK)	zrušeno soudem, obnoveno 1. aktualizací ZURSK, v návrhu 3A ZÚR vypuštěna MÚK Netvořice
D006	Koridor dálnice D8: doplnění MÚK Odolena Voda	zrušeno soudem, řešeno 2. aktualizací ZURSK, ale záměr krajem opuštěn
D007	Koridor dálnice D4: úsek Háje – Zalužany – hranice kraje vč. souvisejících staveb (+ 1 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí, úsek Skalka (Exit 41) - Háje (Exit 45) je již realizován včetně 2 x MÚK
D008	Koridor dálnice D6: úsek Krušovice - hranice kraje	stále aktuální - vymezení platí, úsek Nové Strašecí - Krušovice byl již realizován
D009	Koridor dálnice D6: doplnění MÚK Kamenné Žehrovice	ŘSD uvažuje o opuštění záměru, v návrhu 3A ZÚR vypuštěno
D010	Koridor dálnice D7: Tuchoměřice (hranice hl. m. Prahy) - Makotřasy; rekonstrukce, včetně MÚK Aviatická, MÚK Makotřasy a nové MÚK Středokluky; Jemníky - hranice kraje, vč. nového ob. chvatu Lotouše;	stále platí v úseku Jemníky - hranice kraje. Součástí D010 byly ještě MÚK Kněžves a Středokluky. Tyto byly v návrhu 3A ZÚR zrušeny a nahrazeny novou mezilehlou MÚK, též označenou jako D010. V úseku MÚK Buštěhrad - Jemniště byla v návrhu 3A ZÚR vymezena nová VPS D305. Nově ŘSD předalo nový podklad D7-Praha - Slaný - modernizace
D011	Koridor silničního okruhu kolem Prahy: úsek Březiněves (D8) - R10 (+1 x MÚK)	zrušeno soudem, obnoveno 2. aktualizací ZURSK
D012	Koridor silnice I/2: prodloužení trasy v úseku Hlízov - Záboří n. L. - Kojice (+1 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D013	Koridor silnice I/3: MÚK Čtyřkoly, přestavba na úplnou mimoúrovňovou křižovatku	stavba již realizována
D014	Koridor silnice I/3: MÚK Čerčany, přestavba na úplnou mimoúrovňovou křižovatku	stavba již realizována
D015	Koridor silnice I/3: Benešov, rekonstrukce úseku Mirošovice - Benešov včetně MÚK U Rozvodny a MÚK U Mlékárny	stále aktuální - ale koridor rekonstrukce silnice I/3 se týká pouze úseku mezi již realizovanými okružními křižovatkami U Topolu a Červené Vřšky v prostoru Benešova, včetně rekonstrukce dvou stávajících MÚK U Mlékárny a U rozvodny.
D016	Koridor silnice I/3: Olbramovice, obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D017	Koridor silnice I/9: úsek Zdiby – Byškovice, vč. úpravy MÚK Zdiby (+4 x MÚK)	stále aktuální, koridor nově vymezen a upřesněn v návrhu 3A ZÚR
D018	Koridor silnice I/9: Byškovice obchvat (+2 x MÚK)	stále aktuální, koridor nově vymezen a upřesněn v návrhu 3A ZÚR, pouze 1x MÚK
D019	Koridor silnice I/9: úsek Libiš – Mělník (+ 3 x MÚK)	stále aktuální, koridor nově vymezen a upřesněn v návrhu 3A ZÚR, pouze 1x MÚK
D020	Koridor silnice I/9: Mělník – úprava a nové vedení	stále aktuální - vymezení platí, část již realizována
D021	Koridor silnice I/12: úsek Běchovice – Úvaly, vč. napojení na stávající trasu (3 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D022	Koridor silnice I/12: rozšíření a přeložka v úseku Úvaly - Český Brod, včetně MÚK Český Brod	stále aktuální vymezení, ale v návrhu 3A ZÚR je D022 nahrazena stavbou D302 v celém úseku Úvaly - Kolín
D023	Koridor silnice I/12: stavba MÚK Chotouň vč. přeložky silnice III. třídy (vč. MÚK)	stále aktuální vymezení, ale v návrhu 3A ZÚR je D022 nahrazena stavbou D302 v celém úseku Úvaly - Kolín, MÚK vypuštěna
D024	Koridor silnice I/12: stavba MÚK Velim, napojení silnice III/01217 (vč. MÚK)	stále aktuální vymezení, ale v návrhu 3A ZÚR je D022 nahrazena stavbou D302 v celém úseku Úvaly - Kolín, MÚK vypuštěna
D025	Koridor silnice I/16: úsek D10 (MÚK Kosmonosy) – Židněves (+ 2MÚK)	D025 by měla být zčásti nahrazena aktuálním vymezením dle návrhu 3A ZÚR. MÚK Kosmonosy je z této VPS vyjmuta a je nově označena jako D301.
D026	Koridor silnice I/16: obchvat Sukorad (+ 1x MÚK Martinovice)	D026 by měla být zčásti nahrazena aktuálním vymezením dle návrhu 3A ZÚR (návaznost na D025).
D027	Koridor silnice I/16: obchvat Jizerního Vtelna	stále aktuální - vymezení platí
D028	Koridor silnice I/16: obchvat Bezna	stále aktuální - vymezení platí
D029	Koridor silnice I/16: obchvat Byšice	stále aktuální - vymezení platí
D030	Koridor silnice I/16: obchvat Vysoká Libeň	D030 zčásti stále platí, ale návrh 3A ZÚR tuto stavbu prodlužuje východním směrem. Kromě toho návrh 3A ZÚR v rámci přestavby silnice I/16 doplňuje další úseky označené jako D030a (Byšice-Mělnické Vtelno), D030b (Mělnické Vtelno-D179), D030c (D179-Bezno) a D030d (Bezno-Jizerní Vtelno)
D031	Koridor silnice I/16: Malý Újezd (Vavříneč)	D030 zčásti stále platí, ale návrh 3A ZÚR tuto stavbu prodlužuje východním směrem v přímé návaznosti na D029 včetně MÚK
D032	Koridor silnice I/16: úsek Slaný – Ješín	stavba již realizována

D033	Koridor silnice I/16: obchvat Mšec	stále aktuální
D034	Koridor silnice I/16: Řevničov - východní obchvat	stavba již realizována
D035	Koridor silnice I/18: úsek Bohutín – Příbram – Dubno	1. část jihovýchodního obchvatu zůstává beze změn. 2. část jihovýchodního obchvatu upřesňuje návrh 3A ZÚR
D036	Koridor silnice I/18: obchvat Vranovic	stále aktuální - vymezení platí
D037	Koridor silnice I/18: Voračice, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D038	Koridor silnice I/18: úsek Křešice – Veselka	stále aktuální - vymezení platí
D039	Koridor silnice I/19: obchvat Věšina	stále aktuální - vymezení platí
D040	Koridor silnice I/27: východní obchvat Jesenice (+1x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D041	Koridor silnice I/27: obchvat Žďáru a Drahouše (sídlo Tlestky)	stále aktuální - vymezení platí
D043	Koridor silnice I/38: nové napojení na D10 včetně MÚK	stále aktuální - koridor nově vymezuje návrh 3A ZÚR a to tak, že zahrnuje variantní řešení
D044	Koridor silnice I/38: obchvat Libichova	stále aktuální - vymezení platí
D045	Koridor silnice I/38: obchvat Luštěnic	stále aktuální - vymezení platí
D046	Koridor silnice I/38: obchvat Jizbické Zavadilky a Vlčavy	stále aktuální - vymezení platí
D047	Koridor silnice I/38: rozšíření na čtyřpruh v úseku Hluboký Důl - Hlízov	stále aktuální - vymezení platí
D048	Koridor silnice I/38: přeložka Krchleby – Chvalovice	stále aktuální
D049	Koridor silnice I/38: přeložka Oseček – Ohrada (mezi dálnicí D11 a silnicí I/12) (+3 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D050	Koridor silnice I/38: obchvat Kolína vč. východního přivaděče a přemostění železnice (+2 x MÚK)	stavba již realizována
D051	Koridor silnice I/38: přeložka Malín - Čáslav	stále aktuální - koridor je upřesněn v návrhu 3A ZÚR. Obchvat Církvice je již v realizaci.
D052	Koridor aglomeračního okruhu: úsek I/61 Unhošť (D6) – Hřebeč, přeložka	stále aktuální - dle informace z ŘSD došlo v záměru k odchýlkám v k.ú. Velké Přítočno, nutno prověřit, návrh 3A ZÚR upřesňuje u koridoru navazující stavby a neuvažuje MÚK
D053	Koridor silnice I/61: úsek Hřebeč - Buštěhrad, přestavba	stále aktuální - vymezení upraveno v návrhu 3A ZÚR a stavba zahrnuta do D068 (Koridor silnice I/61: Buštěhrad obchvat - Stehelčevy)
D054	Koridor propojení Vestec (II/603) – Újezd (D1), tzv. vestecská spojka	stále aktuální - vymezení platí - zrušeno soudem, obnoveno 2. aktualizací ZURSK
D055	Koridor silnice II/101: obchvat Jesenice	stále aktuální - vymezení platí - západní část po křižovatku s II/603 je realizována
D056	Koridor silnice II/101 : Unhošť-přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D057	Koridor silnice II/101 a II/240: úsek Tuchoměřice (R7) – Tursko, vč.napojení do MÚK Středokluky	zrušeno soudem, v návrhu 3A ZÚR MÚK nově vymezena v upravené trase včetně doprovodných staveb - jako D057 – silnice II/101 a II/240, úsek Středokluky - Tursko (+ 2x MÚK), včetně obchvatu Velkých Přílep s napojením do nové MÚK Středokluky (D7)
D058	Koridor silnice II/101 a II/240: úseky Tursko – Debrno a Debrno - Chvatěruby (+2x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D059	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) Chvatěruby – Úžice (+1x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D060	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) Úžice – Byškovice, vč. obchvatu sídla Netřeba	stále aktuální - vymezení platí
D061	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) Byškovice – Lobkovice	stále aktuální - vymezení platí
D062	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) obchvat Kostelce nad Labem	stále aktuální - vymezení platí
D063	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) obchvat Brandýsa nad Labem a Záp	stále aktuální - vymezení platí
D064	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) Mstětice – Jirny – Úvaly	stále aktuální - vymezení platí
D066	Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) Pacov – Sluštice, přeložka + Škvorec obchvat	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR je vypuštěn krátký úsek západně od stávající II/101 v prostoru Pacova a upravuje se název na "Koridor aglomeračního okruhu: úsek (II/101) Pacov – Sluštice – Škvorec"
D067	Koridor silnice II/101: úsek Tachlovice – Rudná, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D068	Koridor silnice I/61: Buštěhrad obchvat - Stehelčevy	stále aktuální - vymezení v návrhu 3A ZÚR v upravené trase a tím nahrazuje i původní D053; předané záměry ŘSD 2021 obsahují 2 varianty, obě odlišné od vymezení D068 v 3A ZÚR, druhá se liší jen mírně
D069	Koridor silnice II/104: Petrov, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D070	Koridor silnice II/104: Sulice, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D071	Koridor silnice II/105: obchvat Jílové u Prahy	stále aktuální - vymezení platí
D072	Koridor silnice II/105: Kamenný Přívoz, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D073	Koridor silnice II/105: přeložka Sedlčany	stále aktuální - vymezení platí (dle specialisty nevádí převedení do ÚR)
D074	Koridor silnice II/107: úsek Všechromy - I/2	stále aktuální - vymezení platí
D075	Koridor silnice II/107: Velké Popovice	stále aktuální - vymezení platí
D076	Koridor silnice II/107: úsek Týnec nad Sázavou – MÚK Dunávice (D3)	stále aktuální - vymezení platí
D077	Koridor silnice II/108: Svatbín, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D078	Koridor silnice II/111: Bystřice, přeložka	stále aktuální - vymezení platí

D079	Koridor silnice II/111: Divišov, severní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D080	Koridor silnice II/112: Benešov, severovýchodní obchvat	stále aktuální - vymezení v návrhu 3A ZÚR nově vymezeno v upravené trase
D081	Koridor silnice II/112: úsek Benešov – Václavice; silniční napojení na D3	stále aktuální - vymezení platí, zrušeno soudem, obnoveno 1. aktualizací ZURSK nový název stavby v návrhu 3A ZÚR sek silnice II/112 Benešov – Václavice, napojující Benešov na D3 (Václavická spojka)
D082	Koridor silnice II/112: Čechtice, východní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D083	Koridor silnice II/114: Neveklov, jižní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D084	Koridor silnice II/114: Hořovice - východní obchvat, připojení na silnici II/117	stále aktuální - vymezení platí, v návrhu 3A ZÚR nově vymezen koridor v upravené trase s rozdělením na D084a a D084b
D085	Koridor silnice II/114: severovýchodní obchvat Hostomice a Bezdědic, přeložka Radouš	stále aktuální - vymezení platí
D086	Napojení silnice II/114 na silnici II/118: koridor přeložky Libomyšl	stále aktuální - vymezení platí
D087	Koridor silnice II/114: přeložka Dobříš	návrh 3Z ZÚR vyřazuje stavbu z VPS a vymezuje jí jako územní rezervu ve stejném vymezení
D088	Koridor silnice II/115: přeložka Černošice	stále aktuální - vymezení platí, v návrhu 3A ZÚR je navíc navržen koridor územní rezervy pro přeložku silnice II/115 (tunelové vedení)
D089	Koridor silnice II/116: Řevnice, přeložka s přemostěním Berounky	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR pouze doplněn úsek propojující vymezené koridory
D090	Koridor silnice II/116: úprava úseku Rovina – Mořina, Mořinka obchvat	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR pouze prodloužen koridor obchvatu Mořinky severním směrem
D091	Koridor silnice II/116: Kuchař obchvat	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR změněn koridor vlastního obchvatu Kuchaře ze západního na východní. Jižní část D091 zůstává nezměněna
D092	Koridor silnice II/116: Chýnice obchvat	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR nově vymezen koridor v upravené a prodloužené trase
D093	Koridor silnice II/116: úsek Chýnice – Zbuzany, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D095	Koridor silnice II/117: úsek Komárov - Osek - severozápadní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D096	Koridor silnice II/117: Záluží - jižní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D097	Koridor silnic II/114, II/117: přeložka Tlustice	stále aktuální - vymezení platí
D098	Koridor silnice II/118: Zlonice, obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D099	Koridor silnice II/118: úsek Lochovice - Libomyšl - západní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D100	Koridor silnice II/121: Heřmaničky, jihovýchodní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D101	Koridor silnice II/121: Sedlec-Prčice, severozápadní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D102	Koridor silnice II/121: Votice, západní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D103	Koridor silnice II/125: přeložka Kolín jih	stavba již realizována
D104	Koridor silnice II/125: přeložka Kořenice – Kbílek	stále aktuální - vymezení platí
D105	Koridor silnice II/125: přeložka úseku Pučery - Červený Hrádek	stále aktuální - vymezení platí
D106	Koridor silnice II/125: obchvat Jindic	stále aktuální - vymezení platí
D107	Koridor silnice II/125: obchvat Uhlířských Janovic	stále aktuální - vymezení platí
D108	Koridor silnice II/125: obchvat Mitrova	stále aktuální - vymezení platí
D109	Koridor silnice II/125: výstupní úsek severně Kácova	stále aktuální - vymezení platí
D110	Koridor silnice II/125: úsek Veselka – hranice okresu, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D111	Koridor silnice II/125: Vlašim – Kostelík, přestavba s přeložkou u Pavlovic	stále aktuální - vymezení platí
D112	Koridor silnice II/125: Vlašim, jihovýchodní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D113	Koridor silnice II/125: Kondrac, přeložka se západním obchvatem	stále aktuální - vymezení platí
D114	Koridor silnice II/125: úsek hranice kraje – Kamberk, přeložka včetně obchvatu Kamberka	stále aktuální - vymezení platí
D115	Koridor silnic II/126 a II/339: obchvat Štipoklas	stále aktuální - vymezení platí
D116	Koridor silnic II/126 a II/335: obchvat Zbraslavic	stále aktuální - vymezení platí
D117	Koridor silnice II/126: přeložka v prostoru Zruč nad Sázavou	stále aktuální - vymezení platí
D118	Koridor silnice II/150: Otradovice, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D119	Koridor silnice II/150: Libouň, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D120	Koridor silnice II/150: Louňovice, propojení na silnici II/125	stále aktuální - vymezení platí
D121	Koridor silnice II/150: Křivsoudov, západní obchvat a Alberovice, západní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D122	Koridor silnice II/174: Lazsko, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D123	Koridor silnice II/174: přeložka Březnice	stále aktuální - vymezení platí
D124	Koridor silnice II/176: přeložka Březnice	stále aktuální - vymezení platí
D125	Koridor silnice II/227: úprava trasy mezi Svojetínem a rychlostní silnicí R6 - dva úseky	stále aktuální - vymezení platí

D126	Koridor silnice II/229: Všesulov - jižní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D127	Koridor silnice II/229: Rakovník - východní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D128	Koridor silnice II/229: Lišany - západní obchvat s napojením silnice III/22915	stále aktuální - vymezení platí
D129	Koridor silnice II/229: úprava trasy severně od Lišan	stále aktuální - vymezení platí
D130	Koridor silnice II/236: Smečno obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D131	Koridor silnice II/238: Kladno (Poldi)	stále aktuální - vymezení platí
D132	Koridor silnice II/240: Kralupy nad Vltavou, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D133	Koridor silnice II/240: Velvary, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D134	Koridor silnice II/245: Zápy napojení na silnici II/101	stále aktuální - vymezení platí
D135	Koridor silnice II/245: napojení Čelákovic na D11 (vč. nové MÚK na dálnici D11)	stále aktuální - vymezení platí
D136	Koridor silnice II/246: Brozánky, přeložka a nové napoj. na I/16	stále aktuální - vymezení platí
D137	Koridor silnice II/246: Cítov obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D138	Koridor silnice II/261: obchvat Liběchova	stále aktuální - vymezení platí
D139	Koridor silnice II/268: Boseň, obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D140	Koridor silnice II/268: Kněžmost, obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D141	Koridor silnice II/272: Lysá nad Labem, obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D142	Koridor silnice II/272: úprava trasy na levém břehu Labe	stále aktuální - vymezení platí
D143	Koridor silnice II/272: Starý Vestec, přeložka	stále aktuální - vymezení platí - jižní část po křižovatku s II/611 je realizována
D144	Koridor silnice II/272: Kounice obchvat	stavba již realizována
D146	Koridor silnice II/280: obchvat Března, mimoúř. křížení žel.trati a napojení II/280 na I/16; úprava trasy Březno-Čížovky	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR nově vymezen koridor v upravené trase
D147	Koridor silnice II/327: přeložka v úseku Loukonosy – Levín	stále aktuální - vymezení platí
D148	Koridor silnice II/328: Městec Králové, jihovýchodní obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D149	Koridor silnice II/328: úsek Dobšice – Opočnice	stále aktuální - vymezení platí - malá jižní část od křižovatky s III/32810 realizována
D150	Koridor silnice II/328: severozápadní přemostění Labe u Kolína – vč. napojení na silnice I/38 a I/12 (+2 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D151	Koridor silnice II/329: obchvat Peček	stále aktuální - v návrhu 3A ZÚR vypuštěna MÚK s I/12
D152	Koridor silnice II/329: nové napojení Kouřimi a Radimi na sil. I/12 (+1 x MÚK)	stále aktuální - vymezení platí
D153	Koridor silnice II/330: přeložka Nymburk (jižní obchvat), vč. mostu přes Labe	stále aktuální - vymezení platí (dle specialisty nevádí převedení do ÚR)
D154	Koridor silnice II/330: obchvat Sadské, nové napojení na dálnici D11 (+1xMÚK)	stále aktuální - vymezení platí (dle specialisty nevádí převedení do ÚR)
D155	Koridor silnice II/330: obchvat Činěves	stále aktuální - vymezení platí
D156	Koridor silnice II/331: Stará Boleslav, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D157	Koridor silnice II/331: úsek Tišice – Chrást, přeložka	stále aktuální - vymezení platí
D158	Koridor silnice II/331: obchvat Sojovic a nové přemostění Jizery	stále aktuální - vymezení platí
D159	Koridor silnice II/331: obchvat Lysé nad Labem	stále aktuální - vymezení platí (dle specialisty nevádí převedení do ÚR)
D160	Koridor silnice II/331: nové vedení trasy v prostoru Dvorec	stále aktuální - vymezení platí
D161	Koridor silnice II/331: přeložka Nymburk	stále aktuální - vymezení platí - název stavby upraven v návrhu 3A ZÚR : "Koridor silnice II/331: Nymburk, obchvat" a protažen severním směrem a vypuštěn průtah podél trati
D162	Koridor silnice II/332: obchvat Milovic, vč. napojení sídla	stále aktuální - vymezení platí
D163	Koridor silnice II/332: obchvat Zbožíčka	stále aktuální - vymezení platí
D164	Koridor silnice I/2: Vyžlovka obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D167	Koridor silnice I/2: obchvat Suchdola	stále aktuální - vymezení platí (dle specialisty nevádí převedení do ÚR)
D169	Koridor silnice I/2: obchvat Miskovic	stále aktuální - vymezení platí
D170	Koridor silnice II/334: Nučice obchvat	stále aktuální - vymezení platí
D171	Koridor silnice II/334: úsek Benátky – Výžerky, úprava trasy	stále aktuální - vymezení platí
D172	Koridor silnice II/334: obchvat Benátek	stále aktuální - vymezení platí
D173	Koridor silnice II/335: úsek Lipany - Světlice	stále aktuální - vymezení platí
D174	Koridor silnice II/339: obchvat Červených Janovic	stále aktuální - vymezení platí
D175	Koridor silnic III/0031 a III/10115: Dolní Břežany obchvat	stále aktuální - vymezení platí

D176	Koridor silnice III/32913: obchvat Milčic a Velkých Chvalovic (nové napojení Peček na dálnici D11)	stále aktuální - vymezení platí (dle specialisty nevedí převedení do ÚR ve vazbě na VPS D154)
D177	Koridor silnice II/244 : nová trasa II/244 v úseku Mratín-Přezletice + MÚK Přezletice s napojením sil.III.tř. od Prahy	stále aktuální - vymezení platí
D178	Koridor silnice I/27 : nová trasa v úseku Jesenice - hranice Plzeňského kraje	stále aktuální - vymezení platí
D179	Koridor silnice I/16, napřímení u Chotětova (na křížení I/16 s Košáteckým potokem)	stále aktuální - vymezení platí
????	Silnice II/610 Brandýs nad Labem - SOKP	v návrhu 3A ZÚR VPS D316
????	Propojení Sulice - Modletice - v kategorii silnice II. třídy	nový záměr vhodný k zařazení do VPS v návrhu 3A ZÚR není
????	Dostavba MÚK Kosmonosy na křížení R10 a I/16	v návrhu 3A ZÚR VPS D301
????	Koridor silnice I/12: Český Brod – Kolín, rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D302
????	Koridor dálnice D4 a silnice I/4: úsek MÚK Jíloviště, sever (hranice hl. m. Prahy) – MÚK Dubno (D4 x I/18), rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D303, od ŘSD předán jen záměr od Prahy po MÚK Řitka
????	Koridor dálnice D5 (MÚK Třebonice, hranice hl. m. Prahy) – MÚK Beroun, západ; rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D304, le není vymezen až k MÚK Beroun - západ na rozdíl od ŘSD
????	Koridor dálnice D7: úsek MÚK Makotřasy – MÚK Knovíz, rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D305
????	Koridor dálnice D8, úsek MÚK Zdiby (hranice hl. m. Prahy) – MÚK Nová Ves, rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D306 úsek hranice kraje - Úžice, v podkladech ŘSD úsek od MÚK Zdiby k MÚK Nová Ves
????	Koridor dálnice D10: úsek MÚK Satalice (hranice hl. m. Prahy) – MÚK Kosmonosy; rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D307
????	Koridor dálnice D11, úsek MÚK Jirny – MÚK Nehvizdy - exit 42, rekonstrukce	v návrhu 3A ZÚR VPS D308 úsek MÚK Jirny - MÚK Nehvizdy, v podkladech ŘSD úsek od Jiren až po MÚK exit 42
????	dálnice D6 – plocha pro rekonstrukci MÚK Unhošť (D6 x I/61)	v návrhu 3A ZÚR VPS D309
????	Koridor silnice II/101: úsek Rudná – Unhošť, přeložka	v návrhu 3A ZÚR VPS D312, nahrazuje v návrhu 3A ZÚR částečně územní rezervu D523
????	Koridor silnice I/16: Martinovice – Horní Bousov, rekonstrukce včetně obchvatu Oubruce	v návrhu 3A ZÚR VPS D314
????	Koridor silnice II/610: úsek Brandýs nad Labem - SOKP	v návrhu 3A ZÚR VPS D316
????	Koridor silnice III/24050: Horní Počápy – Dolní Beřkovice, obchvat	v návrhu 3A ZÚR VPS D317
????	Koridor silnice I/16: Tuřany, obchvat	v návrhu 3A ZÚR VPS D319
????	Koridor silnice I/16: Malákovice, přeložka (obchvat Hvězdy)	v návrhu 3A ZÚR VPS D320
????	Nové varianty napojení silnice I/2 z Vyžlovky na plánovanou přeložku silnice II/101 a dále na Pražský okruh	záměr zvažovaný ŘSD dle studie z 2010/04
????	napojení silnic III/3277, III/33355 na navrženou MÚK Libenice-Skalka (VPS D012)	záměr zvažovaný ŘSD dle studie z 2012/10
ŽELEZNICE		
D200	Koridor tratě Praha – Plzeň: úsek Praha - Beroun (tunel)	stále aktuální - vymezení platí nebude vysokorychlostní nad 200 km
D201	Koridor vysokorychlostní tratě Praha – Lovosice, úsek Praha - hranice kraje	stále aktuální vymezení od hranice kraje do k.ú.Panenské Břežany shodné s řešením v 3A ZÚR dále ku Praze je odlišné od 3A ZÚR (do Prahy vstupuje přes k.ú. Březiněves)
D202	Koridor vysokorychlostní tratě Praha – Brno, úsek Praha - Poříčany	stále aktuální vymezení od k.ú.Kounice do Prahy dle současných podkladů SŽDC mírně odlišné, ale stále v rámci koridoru dle 3A ZÚR vymezení dále na východ odlišné od 3A ZÚR, nasměrováno k trati č.060 na Nymburk (na té současně záměr modernizace)
D203	Koridor železniční tratě č.170: optimalizace úseku Zdice – Zbiroh, směrové úpravy železniční tratě	stavba realizována
D204	Koridor železniční tratě č.220: úsek Praha - Bystřice u Benešova	zrušeno soudem, úsek Praha - Strančice, obnoven 2. aktualizací ZURSK; dále zrušen úsek Strančice - Bystřice u Benešova, zrušený úsek v návrhu 3A ZÚR; Dle podkladů SŽDC dodaných pro ÚAP 2021 se tento záměr od řešení dle 3A ZÚR mírně výrazně liší, a to především na území obcí Říčany a Strančice
D205	Koridor železniční trati č. 220 Bystřice u Benešova - hranice kraje: modernizační úpravy, přeložky a zdvoukolejnění, přeložka silnice II/121	stále aktuální - vymezení platí
D207	Koridor železniční tratě č. 231: Mstětice, Čelákovice, přeložky, rekonstrukce	stále aktuální - vymezení platí
D208	Koridor železniční tratě č.120: úsek Jeneč - Letiště Praha Ruzyně	stále aktuální - vymezení platí

D209	Koridor železniční tratě č.120: úsek Ruzyně - Kladno (Dubí), přeložky a zdvoukolejnění tratě	stále aktuální - vymezení platí
D210	Koridor tratě č.235: Hlízovská spojka	stále aktuální - vymezení platí
D211	Koridor tratě č. 235: nové propojení Kutné Hory	stále aktuální - vymezení platí
D212	Koridor železniční trati č.231 Lysá n. L. – Milovice - Čachovice: přeložky trati a nové propojení (Všejská spojka), přeložka silnice III/3325 + nový úsek silnice III. třídy	stále aktuální - vymezení platí, Všejská spojka
D213	Koridor železniční trati č.071 v úseku Nymburk - Mladá Boleslav: přeložky a zdvoukolejnění tratě, nový úsek silnice III. tř.	stále aktuální - vymezení platí
D214	Koridor železniční tratě č. 064 Mladá Boleslav - Řepov – Kolomuty: přeložka tratě	stále aktuální - v návrhu 6A ZÚR se část ruší a navazuje nová stavba Bezděčinské spojky D527
D215	Koridor železniční tratě č.171 Praha - Beroun, rekonstrukce	stále aktuální - vymezení platí
???	Koridor železniční tratě č. 231, 072: Kolín – Liběchov (- Děčín), včetně Libické spojky, modernizace	v návrhu 3A ZÚR VPS D322
???	varianta úpravy trati 231 u Velkého Oseka	v návrhu 3A ZÚR VPS D322a, nahrazuje územní rezervu D608a u Velkého Oseka
???	varianta úpravy trati 231 u Velkého Oseka	v návrhu 3A ZÚR VPS D322b, nahrazuje územní rezervy D608b u Velkého Oseka
???	Koridor železniční tratě č. 230: Čáslav – Třebešice, modernizace včetně přeložky	v návrhu 3A ZÚR VPS D323
???	Koridor železniční tratě č. 020: Sádky – hranice kraje, zdvoukolejnění včetně křížení se silnicí III/32818	v návrhu 3A ZÚR VPS D324
???	Koridor železniční tratě Nepřevázka – Mladá Boleslav město, tzv. Bezděčinská spojka	v návrhu 6A ZÚR VPS D327
???	Koridor železniční tratě č. 060: Sadská - Nymburk, modernizace v souvislosti s napojením na záměry VRT	nový záměr SŽDC předaný do ÚAP 2021
HROMADNÁ DOPRAVA		
???	Koridor tramvajové tratě Opatov – Čestlice	v návrhu 3A ZÚR VPS D325
???	Koridor tramvajové tratě hranice hl. m. Prahy (Kobylisy) – Zdiby	v návrhu 3A ZÚR VPS D326
???	Metrobus Jesenice – Depo Písnice	
???	Kolejové propojení depo Písnice - Jesenice u Prahy	prověřuje 5A ZÚR
LETECKÁ DOPRAVA		
D300	Plocha rozvoje letiště Ruzyně	zrušeno soudem, obnoveno 2. aktualizací ZURSK a opět zrušeno soudem
ELEKTRO		
E02	Vedení 400 kV - TR Vyškov - TR Čechy Střed (posílení v celé délce a přeložka Odolena Voda - Zlosyň)	vyřadit - realizováno
E03	Rozvodna 110 kV Chýně	vyřadit - realizováno
E04	Rozvodna 110 kV Dobřichovice	stále aktuální - vymezení platí, potvrzeno poskytovatelem
E05	Rozvodna 110 kV Pavlov	stále aktuální - vymezení neplatí, poskytovatel posunul záměr asi o 400 m jihovýchodně
E06	Rozvodna 110 kV Lichoceves	vyřadit - realizováno
E09	Vedení 110 kV (č. 1928) Sázava – Kostelec nad Černými Lesy, vč. TR110kV Sázava a TR110kV Kostelec n.Č.Lesy	prověřit vymezení, záměr poskytovatele se liší (jen ve vyřazení koncového úseku vedení k TR110 kV Sázava)
E10	Rozvodna 110 kV Brandýs nad Labem vč. napojení vedení	stále aktuální - vymezení platí, potvrzeno poskytovatelem
E11	Rozvodna 110 kV Klecany vč. napojení vedení	stále aktuální - vymezení platí, potvrzeno poskytovatelem
E12	Rozvodna 110 kV Zdice vč. napojení vedení	vyřadit - realizováno
E13	Vedení 110 kV Třebořadice – Kbely	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
E15	Vedení 110 kV Chodov – Uhřetěves	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
E16	Přeložka vedení 110 kV Veltrusy	stále aktuální - vymezení platí, potvrzeno poskytovatelem; nově poskytnutý záměr mírně pozměněn, stále ale nevybočuje z původně sledovaného koridoru použitého stále i v 3AZÚR
E18	Odbočka z vedení 110 kV (č. 1928) Sázava – Kostelec nad Černými Lesy do Kouřimi, vč. TR110kV Kouřim	stále aktuální - vymezení platí, potvrzeno poskytovatelem; nově poskytnutý záměr mírně pozměněn, stále ale nevybočuje z původně sledovaného koridoru použitého stále i v 3AZÚR
E19	Rozvodna 110/22 kV Pyšely	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel potvrdil záměr v pozměněné poloze (o cca 170m jinde)
E20	Vedení VVN 110 kV Příbram - Dobříš a TR 110/22kV Dobříš	prověřit vymezení, záměr poskytovatele se liší (TR Dobříš je posunuta asi o 1 km jižněji a vedení od jihu k ní je proto také asi 1 km zkráceno. Toto zkrácení i posun TR je v 3A ZÚR provedeno. Druhý koncový úsek záměru vedení směrem ke stávající TR Příbram je také zkrácen (asi o 1,7 km). V 3A ZÚR je tento záměr stále v plném rozsahu až k TR Příbram.
E21	Rozvodna 110 u Mnichova Hradiště, vč. napojovacího vedení	vyřadit - realizováno
E22	napojení TR Praha Sever na stáv. vedení 400 kV – TR Vyškov – TR Čechy Střed	stále aktuální - zpřesněno v návrhu A3 ZÚR SK, záměr aktualizace PÚR E5, nově poskytnutý záměr nepatrně pozměněn, stále ale nevybočuje z původně sledovaného koridoru použitého stále i v 3AZÚR

????	TR 110 kV - rozvodna Tachlovice včetně vymezení koridoru přívodního vedení 110 kV	nový záměr ČEZD, viz návrh 3A ZÚR VPS E24, upravený název VPS
????	TR 110 kV - rozvodna Dobruška včetně vymezení koridoru přívodního vedení 110 kV	v návrhu A3 ZÚR VPS E26
????	TR 110 kV - rozvodna Chudoplesy včetně koridoru přívodního vedení 110 kV	v návrhu A3 ZÚR VPS E29
????	TR 110 kV - rozvodna Liběchov včetně koridoru přívodního vedení 110 kV	v návrhu A3 ZÚR VPS E30
????	TR 110 kV - rozvodna Hulice	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Průhonice	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Hradištko	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Kamýk nad Vltavou (2x, 300 m od sebe)	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Krásná Hora nad Vltavou	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Netvořice	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Nové Dvory	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Štěchovice	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Vrané nad Vltavou	nový záměr ČEZD
????	TR 110 kV - rozvodna Všetaty	nový záměr ČEZD
????	Dvojitě vedení 400 kV Čechy - Střed – Chodov a související plochu pro rozšíření elektrické stanice 400/110 kV Čechy - Střed	nový záměr ČEPS, v návrhu A3 ZÚR VPS E34, záměr aktualizace PÚR E14
????	Dvojitě vedení 400 kV TR Čechy Střed - TR Týnec	nový záměr ČEPS, v návrhu A3 ZÚR VPS E33, záměr aktualizace PÚR E14
????	Dvojitě vedení 400 kV TR Týnec - TR Krasíkovo	nový záměr ČEPS, v návrhu A3 ZÚR VPS E37, záměr aktualizace PÚR E15
????	Zdvojení vedení 400 kV TR Hradec - TR Řeporyje	nový záměr ČEPS, v návrhu A3 ZÚR VPS E36, záměr aktualizace PÚR E18, v úseku k.ú. Kuchař - k.ú. Vráž u Berouna se dle poskytovatele zdvojení neuskuteční, místo toho se povede nové vedení "zkratkou" přímo západním směrem v délce asi 10.5 km
????	Zdvojení vedení 400 kV TR Hradec - TR Mírovka	nový záměr ČEPS, v návrhu A3 ZÚR VPS E35, záměr aktualizace PÚR E18
????	Zdvojení vedení 400 kV TR Hradec - TR Chrást	nový záměr ČEPS, v návrhu A3 ZÚR VPS E40, záměr aktualizace PÚR E17
????	Smyčka z vedení 400 kV Kočín - Řeporyje do nové elektrické stanice 400/110 kV Milín včetně plochy pro realizaci elektrické stanice	v návrhu A3 ZÚR VPS E38 (též záměr 4.aktualizace ZÚR SK)
????	Dvojitě vedení 400 kV Malešice – Čechy - Střed (přestavba vedení 220 na 400 kV)	v návrhu A3 ZÚR VPS E39
????	Vedení 110 kV z TR Rakovník na hranici kraje a dále směr TR Kralovice	nový záměr ČEZD, v návrhu A3 ZÚR VPS E31
????	Vedení 110 kV Borotice - navržená TR Dobříš (VPS E20)	nový záměr ČEZD, v návrhu A3 ZÚR VPS E23
????	Vedení 110 kV TR Sedlčany - navržená TR Votice (ÚR E502)	nový záměr ČEZD, v návrhu A3 ZÚR VPS E28
????	Vedení 110 kV TR Řimovice - navržená TR Votice (ÚR E502) včetně plochy pro umístění TR Votice	nový záměr ČEZD, v návrhu A3 ZÚR VPS E27
????	Vedení 110 kV TR Zdice - navržená TR Dobříš (VPS E20)	nový záměr ČEZD
????	Vedení 110 kV z TR Řimovice na hranici kraje a dále směr Světlá nad Sázavou	nový záměr ČEZD
????	Vedení 110 kV Trhový Štěpánov - nově plánovaná TR Hulice	nový záměr ČEZD
????	Vedení 110 kV Polní Chrást - stávající TR Ovčáry u Kolína	nový záměr ČEZD
????	Zdvojení vedení 110 kV Benešov - Štěchovice	v návrhu A3 ZÚR VPS E32, zjištěno specialistou
????	Přívodní 110 kV k novému umístění TR Pavlov	nový záměr ČEZD
PLYN		
P01	VVTL plynovod Háje - Drahelčice	vyřadit– dle poskytovatele není již aktuální, ale v projednávaném návrhu A3 ZÚR stavba je
P02	VTL plynovod Veltrusy – Obříství	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
P03	VTL plynovod Štolmíř – Svatbín, vč. RS Liblice	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
P04	VTL plynovod léčebna Kladruby - VTL RS Pavlovice	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
P05	VTL plynovod vč. 2xRS (Zbenice - Chrašnice) (lépe Těchařovice - Chrašnice, RS Těchařovice, RS Chrašnice)	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
P06	VVTL plynovod vč. 3xRS VVTL (Sv.Jan - Kamýk n. Vlt. - Krásná Hora n. Vlt.)	vyřadit– dle poskytovatele není již aktuální, ale v projednávaném návrhu A3 ZÚR stavba je
P08	VTL plynovod Jizbická Zavadilka – Boží Dar vč.RS	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil
????	VVTL plynovod Obříství - Libiš	v návrhu A3 ZÚR není
????	VVTL plynovodní přípojka pro elektrárnu Mělník	v návrhu A3 ZÚR stavba uvedena jako P09 - VTL
????	VTL plynovod u letiště Čáslav	v návrhu A3 ZÚR není
????	VTL plynovod v k.ú. Lišany u Rakovníka	v návrhu A3 ZÚR není

ÚZEMNÍ REZERVY		
ID	popis	stav
		stabilizované – stále aktuální – vymezení stejné
		se změnou vymezení – stále aktuální, ale nutno prověřit a vymezení aktualizovat
		vyřazené z důvodu realizace
		vyřazené – nejsou již aktuální – ztratily význam
		potenciální návrhy
SILNIČNÍ DOPRAVA		
D502	přeložka II/105 Všetice	stále aktuální - vymezení platí
D503	přeložka II/110 Kozmice	stále aktuální - vymezení platí
D504	přeložka II/121 Nazdice	realizace stavby
D505	přeložka II/125 Tehov	stále aktuální - vymezení platí
D506	přeložka II/150 Ratměřice	stále aktuální - vymezení platí
D507	přeložka II/150 Načeradec	stále aktuální - vymezení platí
D508	přeložka II/150 Horní Lhota (obec Načeradec)	stále aktuální - vymezení platí
D509	přeložka II/150 Čechtice	stále aktuální - vymezení platí
D510	přeložka I/2 SZ obchvat Kutné Hory - sever	stále aktuální - vymezení platí
D511	přeložka I/2 SZ obchvat Kutné Hory - západ	stále aktuální - vymezení platí
D513	přeložka II/240 Černuc	stále aktuální - vymezení platí
D520	přeložka silnice I/16 v úseku Malý Újezd - Mělník, částečně variantní (invariantní část)	stále aktuální - vymezení upravené v návrhu 3A ZÚR
D520a	přeložka silnice I/16 v úseku Malý Újezd - Mělník, částečně variantní (variantní část a)	stále aktuální - vymezení upravené v návrhu 3A ZÚR
D520b	přeložka silnice I/16 v úseku Malý Újezd - Mělník, částečně variantní (variantní část b)	stále aktuální - vymezení upravené v návrhu 3A ZÚR
D521	koridor možného vedení R35 (jižní varianta)	vyřazeno, není aktuální
D522	přeložka I/32 - obchvat Okřínku	stále aktuální - vymezení platí
D523	přeložka II/101 Rudná – Unhošť	v návrhu 3A ZÚR koridor zrušen a nahrazen VPS D312
???	přeložka silnice II/115 - obchvat Černošic (tunelové vedení)	v návrhu 3A ZÚR je navržen koridor územní rezervy pro přeložku silnice II/115 (tunelové vedení) D254
???	přeložka silnice II/114 - obchvat Dobříš	v návrhu 3A ZÚR je navržen koridor D525 územní rezervy pro přeložku silnice II/114 ve stejném vymezení jako vyřazený návrh D087

ŽELEZNICE		
D601	koridor tratě Praha – Plzeň, úsek Beroun - hranice kraje	stále aktuální - vymezení platí (napadeno žalobou, ale zamítnuto)
D602	koridor vysokorychlostní tratě Praha – Brno, úsek Poříčany - hranice kraje	stále aktuální vymezení v místě napojení na VPS D202 se od řešení v 3A ZÚR liší a je doplněno o napojení na trať č.011 dále k hranicím kraje vybíhá z koridoru dle 3A ZÚR ještě ve dvou místech : v obci Svojšíce, kde se vyhýbá místu, kvůli kterému je v 3A ZÚR koridor zúžen a dále v oblasti obcí Červené Janovice a Opatovice I, kde vybočuje z koridoru dle 3A ZÚR až o 1400 m, zřejmě aby se vyhnula stávající zástavbě
D603	přeložka trati 070 Josefův Důl / Dalešice	stále aktuální - vymezení platí
D604	přeložka trati 070 Mnichovo Hradiště	stále aktuální - vymezení platí
D605	přeložka trati 070 Loukov	stále aktuální - vymezení platí
D606	přeložka trati 230 Třebešice / Čáslav ve 3A ZÚR označeno D323 Koridor železniční tratě č. 230: Čáslav – Třebešice, modernizace včetně přeložky	ve 3A ZÚR koridor zrušen a nahrazen VPS D323
D607	přeložka trati 230 Vlkaneč (částečně tunelový úsek) ve 3A ZÚR označeno "Přeložka tratě č. 230, v úseku Golčův Jeníkov – Světlá nad Sázavou"	stále aktuální - vymezení platí
D608a	Koridor železniční tratě č.231, Velký Osek, přímé propojení na trať č.020 (varianta a)	ve 3A ZÚR koridor zrušen a nahrazen VPS D322a
D608b	Koridor železniční tratě č.231, Velký Osek, přímé propojení na trať č.020 (varianta b)	ve 3A ZÚR koridor zrušen a nahrazen VPS D322a
ELEKTRO		
E502	vedení 110 kV Benešov - Votice a TR 110 kV Votice	stále aktuální - vymezení platí, potvrzeno poskytovatelem se dvěma malými úpravami trasy v k.ú. Struhařov u Benešova a k.ú. Kobylí- Votice
E503	vedení 110 kV Čáslav - hranice kraje směr Golčův Jeníkov	prověřit vymezení, záměr poskytovatele se ve dvou úsecích liší, a to na k.ú. Brabčice u Potěch a Čáslav
E504	vedení 110 kV EMĚ - hranice kraje směr Štětí	stále aktuální - vymezení platí, poskytovatel nepotvrdil

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ - VYBBRANÉ LOKALITY PRO AKUMULACI POVRCHOVÝCH VOD (LAPV)		
W601	nádrž Amerika na toku Klabava	vyřazeno z ÚR, protože území přešlo do Plzeňského kraje
W602	nádrž Hrachov I na toku Brzina	stále aktuální - vymezení platí
W603	nádrž Hrachov II na toku Brzina	stále aktuální - vymezení platí
W604	nádrž Březí na toku Klejnárka	stále aktuální - vymezení platí
W605	nádrž Doubravčany na toku Výrovka	stále aktuální - vymezení platí
W606	nádrž Javornice na toku Javornice	stále aktuální - vymezení platí
W607	nádrž Kleštěnice na toku Jalový potok	stále aktuální - vymezení platí
W608	nádrž Myslín na toku Skalice	stále aktuální - vymezení platí
W609	nádrž Podolí na toku Mastník	stále aktuální - vymezení platí
W610	nádrž Tucharaz na toku Šembera	stále aktuální - vymezení platí
???	nádrž Hředle na Strupinském potoce	nově vymezeno dle aktualizace Generelu LAPV
???	nádrž Chumava na Chumavě	nově vymezeno dle aktualizace Generelu LAPV
???	nádrž Nabdín na Bakovském potoce	nově vymezeno dle aktualizace Generelu LAPV